

Piotr Skarga
Żywoty świętych

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Piotr Skarga *Dzieła*

oprac. Ewa Cybulska-Bohuszewicz, Regina Kozubowska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-02-3

- 1: Żywotow Świętych stárego
- 2: y nowego zakonu z písmá świętego y z poważnych
- 3: pífarzow y Doktorow kosćielnych wybranych.
- 4: Część Pięrwfza. [!]
- 5: Do iásnie wielmoznego Páná á Páná Miko-
- 6: łaiá z Mielca Woiewody Podolśkiego/ wielkiego Hetmana
- 7: Koronnego. rc. Do których Żywotow przydáne fa [!] niektore Duchowne Obro
- 8: ki y nauki przeciw kacerśtwom dzisieyszym tám gdzie sie żywot ktorego
- 9: Doktorá Itárożytnego tráfił.
- 10: Przez Kłiędzá Piotrá Skargę SOCIETATIS IESV przebra
- 11: ne/ vczynione y na ięzyk Polńki przełożone.
- 12: Z Drukárniey y nákládem Oświeconego Páná Mikoláiá Chrifzto
- 13: fá Rádziwiłá Kłiężećia na Ołyce y Nieśwież i Hrábie ná Szydłowcu y Mirze. Wiel-
- 14: kiego Kłi[ę]łtwa Litewńkiego nawyższego Márszałká. rc. Roku p. 1579.

strona: A2

- 1: Náiiáfnieyżey Pániey á Pá-
- 2: niey Annie Iágiełownie z łaski Bożey Krolowey
- 3: Polńkiey/ Wielkiey Kłiężney Litewńkiey/ Ruskiey/ Pru-
- 4: ťkiey/ Mázowieckiey/ Zmuckiey/ Ifláckiey/ rc.
- 5: PAniey á Pániey mnie miło-
- 6: ściwey.
- 7: PAmiętamy Náiiásnieyśza M. Krolowá/ ziákiem nabożeń-
- 8: łtwem oycowie náłzy od kápłanow y inych pobożnych powiádaniá żywo
- 9: tow świętych słucháli/ ziaká ie pámięćią y chuciá dziateczkom y czelad-
- 10: ce łwey przekłádali/ iákie łzy nád ich ćierpieniem y pokutá wylewáli/ y iáko sie do
- 11: miłości Bożey y dobrych vczynkow onemi przykłády zápaláli. Żywoty ony były
- 12: im pobudká nabożeńśtwa/ vmocnieniem wiáry/ podporá nádzieie/ wtrofce káz-
- 13: dey póćiechą/ w wątpliwości náuką/ posiłkiem do dobrego/ y do wzgárdy már-
- 14: ności á próżności świátá tego wielką podniátą. po nich iáko łucha ziemiá po de
- 15: łzczu cnotá w ludziach buyno sie pufzczála/ y owoce pokuty kwitnęły. ná nich iáko

16: ná fytnych y zdrowych potráwách/ pobożność wfercách ludzkich tyłá/ boiazń fie
17: Boża szerzyłá/ miłóšierdzie moc bráło/ Ńpráwiedliwość/ pokoy y vprzeymość mie-
18: dzy ludzmi roflá/ chwałá y Ńlůžbá Boża wkošćielech y wŃzędzie brzmiálá. Teraz gdy
19: ludzie poŃpoliçi/ zániechawŃzy proŃtych y goracych z żywotow Ńwiętych przyklá-
20: dow/ nád powołánie Ńwe/ vdali fie do Biblijey y do Ńwarow wzakonie/ y do kŃiág
21: ktore im náukę o táiemnicách Bożych wyfoká obiecuią: nietylko miálto náuki prá-
22: wey (ktorey wproŃtoćie y poŃlůžneńŃtwie wiáry Ńzukać było potrzebá) kácerŃtwá y
23: błędy nalezli/ y wiárę vtráçili: ále y cnotá wnich á pobożność/ iáko gdy drzewu
24: korzenie poderzná/ vŃchlá. Ci ktorzy nam wiárę y Ńlawę Kátolická podáli/ máło
25: o wierze mowiac/ wiele w niey czynili/ táiemnice iey poŃlůžneńŃtwem košćielnym
26: rozumieli/ á cnem życiem wpożytek ie Ńobie obráçali. mądra proŃtotá ich nie Ńło-
27: wy áni gadánie: ále oŃtroŃciá pokuty ná wzor Ńwiętych do niebá fie ćiŃnęłá. Dzi
28: ŃieyŃzy mądrej tákiej proŃtoty oycow Ńwoich oŃŃápiwŃzy/ ŃzátáńŃká chytroŃciá
29: przez heretiki vłowieni Ńá. ohydził im nieprzyiaciel poŃlůžneńŃtwá wiáry proŃtotę/
30: y żywotow Ńwiętych przyklády y czytánia: áby fie na Ńwarách y gadkách dworne
31: go wtáiemnicách BoŃkich Ńzperánia/ zábáwili: á dobre vczynki y pokutę y Ńkutki
32: wiáry opuŃçili. áby w ięzyku y nádęciu płocheho vmienia zbáwienie połóżyli/ á
33: cnotę y czynienie owocow wiáry porzucili. Pomnieć mieli ná Ńłowo ApoftolŃkie:
34: wierna rzecz/ práwi/ y wtymćię vtwierdzić chce: (do TytuŃa mowiac) niech przo
35: dek wdobrych vczynkách máiá ktorzy Bogu wierzą. toć ieŃt dobre y pozyteczne. á
36: głupich gadek y rodzáiow y Ńpieránia/ á Ńwarow około zakonu/ Ńtrzeź fie. bo ty rze
37: czy pożytku nie nioŃá/ á proźne Ńá. od heretiká raz go y drugi vpomniawŃzy/ vćie
38: káy/ wiedzác iź wywrocony ieŃt tákowy káždy y Ńwem Ńádem potępiony. Chcąc
39: tedy rzecz zániecháná y práwie wludzkiej pámięci vmárłá ożywić/ á Ńercá oycow-
40: Ńkie wŃyny ich obroćić y wmowić: vdałem fie ná wyłózenie żywotow Ńwiętych Bo
41: żych ná ięzyk náŃz PolŃki. ktorych czytánie y vwaźánie iáká ma do poboźnego życia
42: pomoc/ z przodkow fie náŃzych y zdoznánia pokázuie/ y ia nieco niżej wprzedomo-
43: wie námienie. á káždy dobre Ńerce máiácy z Ńkutku y czytánia poczuie. Praca tá/
44: ácz nie ieŃt ták Ńwietná/ y záleceniem dowćipu wielkiego vdátná/ y od ktorey podo
45: mno iáko od niŃkiew y niewiele Ńlawy máiácey/ wiele vczonych vćiekáło: wŃzáczem

46: ia ná to nie co mnie ále co wielom pożyteczno ieft pátrząc/ ácz też co czynić máiąc
47: z taką fie ie y ochotą chwycił/ izby mi fie była zábawá ná niey przez cały żywot
48: moy nie wśtefkniał. Com też vczył przykładem wielá sławnych y świętych w
49: kościele Bożem ludzi/ ktorzy taką zábawę proftą/ zá wielki fkarb łobie v Pániá Bo
50: gá poczytáli. á zwłazczá iz w Polkiem ięzyku tak pożytecznego do wśelkiej poboż
51: ności czytánia nie było. Do czego mi też osobną dał ochotę/ y pobudkę Oświe-

ny

strona: A2v

1: cony Pan Mikołay Chryztof Rádziwił ná Ołyce y Nieświeżu Książę Márzszátek
2: W.K.L. gdy z miłości fwey ku Pánu Bogu y Kátolickiego kościołá rozmnoże
3: niu/ y Drukarnią swoię tu w Wilnie/ y wielki ná ty y ná ine kfięgi dla kościołá Bo
4: żego y dobrá póspolitego nakład ofiárowác Pánu Bogu raczył. ktorą też hoyność
5: przy fundatorze y dobrodzieiu názem M. náwielebnieyfzem K. Walerianu Bi-
6: fkupie Wileńkim/ z máiętności fwey wiekuiście Kollegium temu Wileńkiemu
7: pokázal/ áby fie tym sławá Bołka w wierze święte^{go} kościołá Kátolickiego Rzym
8: fkiego fzerzyłá/ kácerftwá ginęły/ y ludzie fie obaczáli/ y cnoty fie Chrześcijánfkiej
9: pobożności rozkwitnęły. Zá co v káždego/ y z tych kfiąg pożytek bieżącego fłu-
10: źnie łobie bogomodłłtwo iednác máią. Tę tedy pracą niegodną moię y malucz ką
11: Pánu Bogu dla ktorego fie czći podięłá ofiárując/ Wáłzey K.M. ią przypifuię.
12: wiedząc iáko fie W.K.M. wtákich rzeczách/ kochác/ y iáko wielkie dobro-
13: dzieyftwá/ naniższemu zakonowi náłzemu y znáczne krolewfkiej łáłki fwey przyiá
14: zni/ pokázowác raczył. Naydzieł tu Wáłzá K.M. czym fie vćiefzyć bedziesz
15: mogłá/ y w inych wśytkich przypadkách trofklivy y wtym ośieroceniu á boiaz
16: ni niebśpieczeńftwá/ wktorey Krol Ie^{go} M. małzonek W.K.M. zoftáwił/ gdy
17: zdrowie fwoie ná potrzebę rzeczypośpolitey/ y ná obronę poddánych swoich w wo
18: ienney wyprawie podnioł/ a krew y gárdło fwoie zá kościoł Boży y lud fwoy waży.
19: Ktoremu do tych Pánfkich krolewfkich y Kátolickich cnot/ z ktorych fie wśyfcy
20: iáko zrofy pádáiącey ná fuche ziołká/ chłodziemy y ożywiamy: áby Pan Bog wiel
21: kie fzczeńście y zwycięftwo nád wśytkiemi nieprzyiációły dáć raczył/ vftáwicznie ie-

- 22: go świętey miłości prosiemy. przy dobrem zdrowiu W.K.M. któraś nam
- 23: taki fkarb do tey korony wniofła/ łamá onych wielkich krolow Iágiełow/ y wiel
- 24: kiej sławy ich/ y cnot wyfokich Páńskich/ iedyną náśládowniczką/ pámiatką/ y
- 25: kochánien á ochłodą krolestwá tego wszytkiego zoftáiąc. Boże zachowuy nam
- 26: W.K.M. y z krolem Iego M. zdrowie/ sławę/ zwycięstwo/ pánowanie y po-
- 27: ciechy ktore sie ná wšytko krolestwo y dobro każdego zofobná ściągáią długo y nie
- 28: przeltánno. á podoczefnym krolestwie áby Pan Bog dał Wáżem Kro. M. vcze
- 29: łnictwo wiecznego/ zá to my naniższy bogomodlcy W.K.M. z inemi wšyzt-
- 30: kiemi/ iego łáfki prosiem. Z tym łam siebie y grzeszne modlitwy moje do
- 31: łáfki W.K.M. poniżenie y pokornie zálecám. W
- 32: Wilnie 16. dnia Sierpnia 1579.
- 33: Wáżey Krolewskiej Miłości.
- 34: Naniższy poddány y bogo-
- 35: modlcá.
- 36: Piotr Skárgá So-
- 37: cietatis IEZV.

strona: A3

- 1: Przedmowá do Czytelniká.
- 2: O pożytkach czytánia żywotow świętych. Cap: 1.
- 3: Z Czytánia żywotow świętych Bozych/ to ná czym ieft zbá-
- 4: wienie náfze narychley mieć/ to ieft poznać Paná Bogá y rozmiłowác
- 5: sie go rychley mozem. bo iż go tylko potym co czyni/ iáko rzemieśniká
- 6: po roboćie/ z tyłu á nieftwarzy (ktora ieft nieprzyfstepney światłości) poznáwa-
- 7: my: nigdzież znaczniefze y ozdobniefze rzemieśło iego nie ieft/ iáko ná świętych y
- 8: wybráných/ ktorzy łá domem/ páłacem/ y ofobnym miefzkánien iego. bo ieśli ná
- 9: niebie y ná ziemi y ná morzu ktore dziwną robotą swoią okrafił/ y rozlicznemi á
- 10: bogátemi dárámi łwemi nadał/ znáczny ieft ten rzemieśnik: ták iż y bez náuki
- 11: rozum ludzki pátrząc ná dziełá rąk iego poznać go za Páná y Bogá swoiego może:
- 12: daleko ná przyiaciółách y człónkách: to ieft świętych łwych znaczniefzy ieft/ y lep-

13: fze á czytelnieyfze piſmo/ ktorem fie nam oznaymuie/ ná nich nápiſał. (*marg*) Rom.

1.Ioan. 15.Pſalm. 18. (-)Ieſli ták

14: przyſionek ſwoy/ to ieſt niebá/ ſłońce/ gwiazdy/ morze/ ziemię/ nádał y ozdobył:

15: dáleko więcey ſwoy pokoy y páłac wktorym ſam mieſzka vbogácił/ y więtfze ná nim

16: miſterſtwo pokazał. ſłowá ony z Pſalmu: Niebá wypowiadáią chwałę BOżą/

17: to ieſt iáki Bog ieſt oznaymują: daleko fie lepiej rozumieją/ o tym niebie ſwiętych

18: ſług Bożych y rozumnych niebios ná ktorych ieſt twarz y podobieńſtwo ſtworzy-

19: ćielá náſzego. Ná inem ſtworzeniu nieruchomem y niemem/ ieſt ſlad y przeſćie

20: po ktorem ćiemniey znać tego co przyſzedł: ále ná rozumnem człowieku/ ieſt obraz

21: y podobieńſtwo Boſkie/ po ktorym łączniey tego czij ieſt obraz poznać y rozmiłować

22: fie go káždy może. Patrz ná ſwięte poznaż iáki ieſt Pan Bog ktory ná nich cu-

23: dotworſtwo/ wſzechmocność/ miłóſierdzie/ ſzczodrobliwość/ łáfkáwość/ długo-

24: ćierpliwość/ ſrogość y ſprawiedliwość ſwoię/ dáleko znáczniey niź indziey pokázo

25: wác raczy. Gdy ná roſkazanie ſług y przyaćioł Bożych morze vćieka/ rzeki fie do

26: ſwych zrzodł wrzuciáją/ gory gráią/ zwody mury/ z opoki wodá/ z laſki węże fie ſtá

27: ią. gdy ſwięći po wodzie iáko po ziemi/ w ogniu iáko po łące roſiſtey chodzą. gdy

28: iednym ſłowem woýłká wielkie ſlepią/ y prowadzą gdzie chcą. ogień zniebá ná złe

29: ſpuſzczáią/ piekło y przepáſci ziemie otwarzáią/ żywot w ſmierci dáią/ z trochę

30: máki pułtrzećioletnią żywność/ z kropel oleiu wielkie becżki/ z trochy chlebá ná

31: wielki lud obroki doſtáteczne czynią. ludzkie ſkrytości y myſli znáią/ y wźem lu-

32: dziom y nieprzyaćielom dobrze czynią/ y wſzytko co chcą v Páná ſwego iednáią. (*marg*)

Exo. 7. 14. rć.Pſalm. 113.Ioſu. 3.Dan. 3.Matt. 14.4. Reg. 6.4. Reg. 1.Num. 16.4. Reg. 5.Pſalm. (-) A

33: z czego fie im kiedy Pan Bog wymowić vmiáł? á ktorego dla nich ſkarbu ſwego

34: nieruſzył? ieſli dobroć/ moc/ mádrość iego znać ná kaźdem zioiłku/ drzewie/

35: robacżku/ rybie/ ptaku/ zwierzęciu/ ktore nádał oſobną wonnoſćią/ piekno-

36: ſćią/ owocem/ vrodą/ mocą/ biegiem/ ſkorą/ dowćipem: dáleko więcey y

37: hoyniey człowiekowi y miłóſnikom ſwym czyni. ieſli niewolſtwo ſług ſwoich ták

38: vbogáca: dáleko wiecey ſługi ſamy/ áco więcey przyaćioły y kochanki ſwoie. A

39: krotko mowiáć/ iáko niewidziálnego rychley poznaſz z obrázu/ ktoryſ pierwey má

40: lowány widział: ták z świętych ktorzy łą żywy obraz Boſkich cnot/ rychley fie y
41: właśniey Bogu tworczy twoiemu przypátrzyfz. A iż trudno wyrzawfzy co wdzie
42: cznego/ pięknego/ drogiego/ łodkiego/ niemiłowác: Bogá poznánego/ ktorzy
43: ieft niewypowiedziáney piekności y wdzięczności wſzytkiey powod y zródło/ y zgro
44: mádzenie ná kupę fzcześcia wſzytkiego/ trudno niemiłowác. przetoż krom wą-
45: pienia pátrząc ná święte/ iáko náśliczny obraz Boży/ zámilowanie Boſkie wło-
46: bie wzniećiz/ á im bližey do tego ognia/ ktorzy Bog w nich zápálá/ przyftąpiſz/ tym
47: fie rychley zágrzeiefz. Ktemu náuká y rozum twoy prędzey fie z tych żywotow o-
48: świeći/ y predzey fie da poiąć y wmowić zdrowe o Bogu y rzeczách Boſkich kazá-
49: nie/ y vdátnieyfzem ftanie od tych ktorzy nie ták ięzykiem iáko żywotem náuczáia. (*marg*)

Wtory poży[tek] náuká y rozum. (-)

50: Bo y vczeń rychley fie v tego miſtrzá rzemieſłá náuczý/ ná ktorego robotę pátrzy/
51: nižli v tego ktorzy tylo o roboćie mowi. zręki prędzey/ nižli zięzyka mądry będzie.
52: Ták y ty rychley z czytánia przykłádow/ nižli z goley náuki/ rychley z żywey nižli z
53: piſaney Ewányelijey rozumu zbáwiennego doſtániefz. iedno tákiego rozumu y

wiado-

strona: A3v

1: wiadomości prágni/ ktoraby cię zaraz do czynienia zápaliá. Nędznaż náfzá
2: nauka/ ieſli tylko wglowie á w ięzyku zoſtaie/ á do ſercá fie y reku niepuſci. ácz y
3: tu naydziefz nauk bez liczby/ ktore nietylo ſerce zápalić ku czynienieu/ ále y rozum
4: ku baczeniu y vmieniu oſwiecić mogą. A kto fie męczennikow świętych niezwy
5: ciężoną ku Bogu miłoſcią y męſtwem nieſłychánym nie zbuduie? ná przyſtánie do
6: wiary y obiećie Chryſtuſa/ ná pierwſzy ſzańc/ zgoła ná przyſtępie/ máiętność/ fła-
7: wę/ zdrowie/ rozliczne męki ładzili/ y ták drogo nálezioną drogą perłę kupowá-
8: li. do Chryſtuſa fie nietjlo przez vtrátę dobr ſwieckich: ále przez tjiſiąc boleſci y ták
9: wiele ſmierci by ich byli y ſto podiác mogli cífnęli. prędzey przyiaciołmi/ dziećmi/
10: żonámi/ bogáctwy nie oſzacowánemi/ nižli my iednem okrawkiem fukná dla Chry
11: ſtuſa y zbáwienia ſwego wzgardzali. Do te^o co im Chryſtus po ſmierci obie-
12: cował y czego niewiedzieli/ ochotniey fzli przez tákie męki y ſmierci/ nižli gdy láko
13: my ná złoto pátrzy. pewnieyfza to v nich byłá co im káznodieie Chryſtuſowi wie

14: rzyć kazáli/ niżli nam to co w ręku trzymamy. inem ktorzy krwią świadectwá
15: dác prawdzie o rzeczach przyźłych niemogli/ dla zámilowánia ich/ łácniey im by-
16: ło głody y nędze ćierpieć/ niżli nam rofkoźy vzywác. kto fie ich robotámi wednie
17: y wnocy/ ná gorącu y zimnie niezbuduie? A płeć słábą biłą co mam wśpomnieć
18: gdyż y dzieci wśiedmi ábo więcey lat tak fie gorąco ná śmierć dla Chryśtuśa dárły?
19: panieńka czyśtość/ á wćiele człowieczym Anyełkie przemiefzkánie/ zwycięstwo nád
20: włáfną wolą/ y wszech rofkoźy podeptánie kogo nie obruźy? Doznaź káždy ná
21: łobie wzdychánia ferdecznego/ drudzy (co day BOże
22: mnie y każdemu) nie odwłoczne porwánie zgrzechu poczuią. Piśze świety Au
23: guśtyn/ iako dwa dworzánie tylo czytáiąc żywot świątego Antoniuszá puśtelniká
24: wnetze zgrzechow powśtáiąc żywot odmienili. Anáftáius świąty żywoty mę-
25: czennikow czytáiąc/ z kłaźtorá śzukác śmierći dla Chryśtusa wybieżał/ y miedzy
26: Perfami ią nálaź. y inych tákich tu wiele naydziesz. Przykłady fá iáko niema Re
27: toriká/ ktore bez mowy będąc ták mowią/ iż námowią. iáko rzecz piękna y dro-
28: ga milcząc fama do siebie ciągnie: tak wzor cnot ktore wszytkę zwierzchną pięk-
29: ność przechodzą z czytánia żywotow tych/ dziwnie łercá do siebie wabi. Pogáń-
30: ńka śtara mądrość/ piśała historie/ sławiąc ludzie wboiu męźne y w śprawách dziel
31: ne: ktorzy oyczyzny y rzeczypośpolitey ciáły śwemi y krwią bronili/ abo rozumnie
32: y wiernie o niey rádzili/ y wielkie rzeczy czynili. y czytác to ludziom młodym kazá
33: li/ dla tego/ áby fie męśtwem ich y sławą wzbudzáiąc y do cnot ich zápaláiac tá-
34: kiemiź zośtawáli. A my iáko zámilczeć moźem wielkich w rycerśtwie duchownym
35: ludzi/ ktorzy dáleko lepszego y korzyśtnieyźzego zwycięśtwá dośtáli/ y trudnieyźszą
36: woynę łzcześliwie wygráwali? izali łzkody wielkiey młodym y ninieyźzym nie vczy-
37: niem/ táiąc przed nimi męśtwá ich y sławę ich nieśmiertelną kryiąc? Iákoby-
38: śmy niechćieli mieć tych ktorzyby przodkom náźym wcnotách rowni byli? Błogo
39: sławione to historie tych sławnych/ czártá/ świátá/ ciáła/ y grzechu woiowni-
40: kow. ktore kto czyta bez poźytku y pobudki do dobrego nie zośtánie. Ktemu fro
41: motá ieśt wielka/ gdy kto zacne przodki ma á śpraw ich nie ieśt świádom: chlu-
42: bi fie á niewie czym: domowe ma skárby/ á onich niewie. powinni śwemi wiel
43: kie ludzie zowie/ a czym fie wielkimi śtali niezrozumiał. Przodkowie náźy zna-

44: czni y wielcy z ktorych sławę mamy przed Bogiem/ po-
45: winni náfzy y krwią łpoieni známi. ktore iedná mátká kościoł święty Katolicki
46: w Chryśtufie porodziłá/ ktorzy w tymże domu y ná tychże potráwách co y my wy-
47: chowani są/ ktorych sie sławą niebo y ziemiá nápełniłá/ ktorzy są chlubą y ozdo-
48: bą náfzą: á iákoż o łprawách ich wiedzieć/ á iákoż sie pytać o nich nie mamy? Z tych
49: przodkow wiárá twoiá **Kotolicka** [!] / ábo chcieli mowić Papieska y kościołá Rzym
50: łkiego dziwnie sie wtobie wtwierdzi/ gdy obaczył/ iż ci święci wszyfcy w Papiest-
51: wie byli/ wzyfcy sie wkościele Rzymłkim y w iego iedności wychowáli/ wzyfcy
52: ták wielkimi będąc/ y tákie cudá czyniąc ták wierzyli y ták Chryśtuśa wyznáwali/
53: iáko po dziś dzień kościoł Rzymłki wierzy y wyznáwa. Vráduiesz sie iż w ich vczę-
54: łnictwie mieřkał/ ná ich ziemi y oyczyźnie zořtaielz/ znimi sie wiárą iedną y miło-
55: ścią wiążełz. Poznałz iáko ta mátká kościoł Rzymłki od pocřatku święte rodziłá
56: y rodzi/ y iakie dzieci závždy wychowywała. Vwefeliłz sie z łtárożytności y płodno

strona: A4

1: ści iey/ á łam Bogu podziękuiefz/ iż wtem domu y wtey wierze zořtaielz/ wktorey
2: ták wiele oycow świętych zbawienie náłázło. Tym heretictwo y nowe sekty po-
3: tępiłz/ iż przodkow łwych vkazać niemogą/ iż łucceřsyey od Apořtołow niemaia/
4: ktorą tu przez ty tákie święte/ y dom náłz łtary/ mocny/ łwietny/ po wzytkiem
5: łwiećie rozłzerzony/ my závždy vkazać mořem.(*marg*) 6 Potępienie Heretictwá. (–)
Poznałz iż heretické chálupki/
6: z nowey gliny z nowych prořnych á fałszywych ięzykow zbudowane są/ y w iednem
7: ciemnem kącie obálania czekáią. A zwálzczá gdyć sie żywot Doktorá ktorego ko
8: łcielnego trafi.
9: A iż do tego heretické fałze y plotki ich brzydliwe przyřły/ iż twierdzić y piřać
10: (iáko tu w Litwie nieiáki łprořnik ktory y mianowánia tu/ dla łmrodliwey łła-
11: wy łwey/ godny nie ielł/ kłiąłzki wydał) łmieią: iakoby y duřzá z ciáłem vmierć
12: miała (tym závwiązáli gorřzá niřli Turecką Wányelią ábo ráczey pogánłtwo łwo
13: ie niezbořnicy/ ktorzy w złem łumnieniu łwem iuř inřzey poćiechy nienáyduią) nie
14: bez przyczyny teraz Pan Bog tobie/ wierny Chrzeřcijáninie/ ty żywoty świętych
15: podaie: ábyř sie o stanie świętych Bořych po smierći/ y o krolowaniu wniebie duřz

16: ich vkrzepczył. gdyż ná tym wšytko kazanie Ewánielijey záwiŕŕo/ ktorą hereti-
17: kowie od Lutrá począwŕzy áż do tych dzišiejŕzych bluzniercow/ z fundámentow
18: przewroćić chcą.(*marg*) 7 Siodmy pozytek czjtánia żywotow ŕwŕiętych wtwierdzenie o
niešmiertelnošci duŕz ludzkich. (-)y iuż by ią wplotki y fabuŕy Ezopowe/ by ni košcioł
šwŕięty/
19: Rzymŕki/ obroćili. proŕzę chwyć ŕie zá tę pomoc ktorąć Bog podáie. ŕŕaw ŕwŕięte
20: żywoty ich czytay/ y iako z żywemi rozmáwiay. gdyż żywot ich lepszy y doŕkonál-
21: ŕzy po šmierci ieŕt. Iuż ci niewŕtydliwcy nád Turki y ono ŕtáre pogánŕstwo gorŕzy.
22: bo y pogánie o vmieráiących duŕzách żywoćie wiedzieli. Do tego przyŕzŕo ich piŕmo
23: y ŕŕowo ktore Bożym zwác ŕmieli y vdáwác ie zá to ŕmieię.(*marg*) Cicero de Senectute. (-)
24: A iż za ty tákie nieznošne grzechy Pan BOG kárác będzie/ á Boże day to áby
25: nie pogánŕką mocą/ ktorzy nas do záprzania Chryŕtuŕa (iákoż y Antichryŕt nie
26: daleko) niewolić bedą: otoć Pan BOg ŕtáwi woczú w tych zywoťách ŕwŕiętych tá-
27: kie przykŕłady męczennikow/ żebyš tákże vmiál dla Chryŕtuŕa y wiáry iego vm-
28: rzeć/ y ná wšytko ŕie męczeńŕstwo pošilić/ czego ŕie tu wiele náczytaŕz. Ktemu iż
29: ták bárzo dobre vczynki w kátolikách ty ięzyki ŕzátánŕkie oŕŕábily/ iż tylo wierząc á
30: nic nieczyniąc/ wnišć do niebá chcą: obaczyŕz z tych żywotow co ŕwŕięci przy wie-
31: rze czynili/ á iáko w dobrych vczynkách y wpokućie robili.(*marg*) 9 Poznánie iż ŕ[wŕię]ci
robiąc do [nie]bá przyŕzli.10 Šŕawá ŕam[a] ŕwŕiętych y ob[co]wánie z nimi w [czy]tániu bez
pożyt[ku] być niemoż[e.] (-) Ktemu iż przyrodzona
32: rzecz ieŕt czŕleku ná obraz Boży ŕtworzonemu/ cnotę y ŕŕawę miłowác/ tak iż y ci
33: ktorzy w złošci ŕwey przyšć do niey niechcą/ w inych czćić ią nieiáko muŕzą: iešliż
34: my ŕami nie tácy Chrzešćijánie iáko powoŕłanie náŕze potrzebuie: wždy ŕie w tych
35: kochaymy/ ktorzy ŕą ták ŕwŕięci y ták zacni až z nich familia náŕz/ to ieŕt košcioł
36: Boży y my ŕami ozdobe wielką mamy. Bo y to tákie kochánie bez pożytku náŕze-
37: być niemože. Wždy kiedy wonia tá ŕwŕiętych ŕpráw ich nas obeydzie/ iż kiedy
38: záwoŕamy? Idziem iuż zá wonnošćią cnot wálznych ŕwŕięci Boży. rychley czytá-
39: iąc do tákich potraw ten gruby ŕmák náŕz/ wonnošćią taką wzruŕzemy. á mie-
40: ŕzkáiąc w vczeŕnictwie ich iáko wkredzie wyznáwamy/ y kocháiąc ŕie z takiego to-
41: wárzyŕtwá/ wždyć kiedy co z ich ŕkárbow do nas przyŕnie. Kto z mądremi częŕto

42: gada/ być bez pożytku iákiego z mądrości ich niemoże: tak y my żywoty świętych
43: czytáiąc/ y nieiako znimi rozmawiáiąc/ niemoże być aby fie co do nas nieprzylepi-
44: ło/ ábyfmy przynamniey chući y woley do dobrego zágrzewác y zábierác niemieli.
45: Nad to dzišieyfzych czáfow widziem iż náuká kwitnie/ rozumy sie wludziách ošt-
46: rzą: ále przyładnych kápłanow y ludzi y plebanow duchownych máło. Gdyć
47: ná przykładnych żywych pásterzách zeydzie/ do tychże fie ácz iuż niewidomych á ży-
48: wiących w Chryśtuſie/ wćiekay/ ták iáko ná żywe pátrz/ á złem fie życiem od dobrej
49: náuki nie odryway. Pij fplugáwey końwie dobre wino: á rozumiey iż tácy być
50: máią iáko ich przodkowie tu opifani byli. A ieſli nie fą: popráwić fie mogą/ á ko
51: ſćioł miefzáne iefzcze z plewámi ziarná máiąć/ być czyft do końcá tu ná ſwiećie od
52: wzgorfzenia niemoże. wſzákże coć ná ich przykładách dobrych zeydzie: z tąd fobie y
53: z tego czytánia nágrádzay. (marg) 11 Nágradá zły[ch] przykładow d[zi]ſieyfzych.Matt.

18.12 Zywą Ewángeliá ná tych maſz przykładziech/ korać zá piſmo ſwięte ſtánie. (-)

54: Maſz ktemu wtych żywoćiech żywą ná ſercách á nie ná czernidle Ewányelijá/
55: korać zá wſzytko piſmo Prorockie y Apoſtolskie ſtać może. bo to co oni ná kárćie
56: piſali/ to ci ná ſercach y w vczyńku wyrázili/ piſmo piſane nie czernidłem ále du-

strona: A4v

1: chem Bożym. Z tákich fie kfiąg Ewányelijey Apoſtoł chlubi mowíąc: wy ieſte-
2: ſćie liſt y kfięgi náſze/ piſane ná wálznych ſercách ktore wſzyfcy ludzie czytác y wie-
3: dzieć onim mogą. Widziſz iákoć do tákich kfiąg y do tákiey Ewányelijey vkázu-
4: ie/ y ćiebie odſyła mowíąc: czytác tákie wálze piſmo y wiedzieć onim wſzyfcy mo-
5: gą. bo iáko żywy obraz rychley wzruſzy á niſli málowány: ták żywa Ewányelija
6: wprzykładzie y życiu rychley ci fie wpożytek duchowny obroći. Naydzieſz y w
7: tych żywoćiech máło nie wſzytkie przednieysze hiſtorie y żywoty z Biblijey z kto-
8: rych teſz wielką ochłodę y poćiechę odnieſć możeſz. Maſz piękną zábawę wdomu
9: czáfow tych ktoreby ná prożnoſći trawić miał/ á zwłáſzczá gdy ku náuce
10: práwie domownikow twoich/ dziatek/ y czeladki vczynić chcesz. Maſz y wchoro-
11: bách á ſmutku y teſknoſći piękną ochłodę/ korać głowy trudnym ruzumieniem [!]
12: nie z fráſuie/ á ſerceć rádoſći y deſzczem duchá ſwiętego pokropi y nápełni ie do-
13: brą wolą y ziárnem/ ktore pożytek z czáfem vrodzić może. Nákoniec ná wſzyt-

14: kich pożytkow łumowanie to bełpiecznie rzecz moge/ iż żaden święty bez czytania
15: takich żywotow świętym y wielkim v Bogá nie zořtał. y żaden ich żywotow nie
16: piřał áni rozbierał/ ktoryby znaczney ťwiatobliwořci řwey řławy wkořciele Bo-
17: żym nie zořtawił. Táka ma wlařnořć zábawá ná takim czytaniu.
18: Iż piřmo řwiete czytanie nam żywotow řwiętych y przykřady ich
19: przekřada y zaleca Cap: 2.
20: OKrom inych pożytkow y potrzeb piřmá řwiete⁸⁰ ten ieřt niemnieyřzy iż wnim
21: řprawy á żywoty oycow řwiętych wypięane řą/ dla przykřadów y pobutki nářzey/
22: ku nářładowaniu cnot ich: żebychmy řie ták iáko oni Pánu Bogu podobáć mogli.
23: przetoż Ablowe niewinnořć/ Noego wboiażni Bożey dořkonálořć/ Abráámore
24: wiare/ Izáákowe pořłuzeniřtwo/ Iákowe řierpliwořć/ Iozefowe řzyřtořć/ Moy
25: zezowe řáłkáwořć/ Aáronowe nabożeniřtwo/ Fineeřowe [!] nádzłemi pomřte/ Iofue
26: go y Káleba przy Bogu řtáteczořć/ Sámfonowe męřtwo/ Sámuelowe řpráwiedliwořć/
27: Dawidowe pokute y pokore. Sálfonowe mądrořć/ Ezechiařzowe
28: plákánie/ Iofuego ofiary/ Iobowe vćierpienie/ Tobiařzowe iáłmużny/ Iudyty
29: pořty y řzyřtořć/ Heřtorowe [!] miłořć ku ludu řwemu/ Máchábeuřzow o dom Boży
30: y obrone wiary woyny: y inych wiela krolow y prorokow y ludzi pobożnych cno-
31: ty/ przed oczy nam řtáwi zakon řtáry y nowy. y řtáwić ie nam każe piřmo řwiete
32: mowiáć: řławmy męże chwalebne y oycy nářze ludzie wielkie wnoćie/ madrořć
33: ich niech ludzie wypowiádaia/ á chwałę ich niech kořcioł oznaymia. y poczynaiać
34: od Enochá áż do Oniářzá o ktorem ieřt wkleięgách Máchábeyřkich/ dłuęą letaniá
35: poważnemi řłowy wychwála wyřokie cnoty ich y dáry Bořkie w nich. Ich przy-
36: křady dla nas piřane řą iáko mowi piřmo o řwiętym Tobiařzu: doznáwał go/ po-
37: wiáda/ Pan Bog/ y to á to náń przepuřczáł: áby potomnym dány był przykřad
38: řierpliwořci/ iáko y řwiętego Iopá. Przetoż řie iemi ludzie řtárego zakonu poři-
39: lali y ná oczy ie łobie křádlu: iáko czyniř Mátátyás řyny řwe vpomináiać/ áby od
40: zakonu Bożego od řtrářzyć řie niedáli. Pomnićie/ práwi/ ná pořteřki oycow/ iá-
41: ko řie oni zá żywotá řwego řpráwowáli. Abram wpokufie náleziön ieřt wierny/
42: Iozef záchował wćięřzkořci řwey rořkazanie Bořkie. řć. Táke Apořtoł Páweł
43: řwięty przykřady y cnoty ich ná wierze budowane wlyćza/ y ku nářładowaniu po

- 44: daie. y wylczywłzy ich wiele (ktorych żywoty tu włzytki naydziełz) ták zámyka:
45: przetoż y my máiac świádkow/ to ielt przykładow y żywotow
46: y łpraw pobożnych świętych Bożych/ fkladáiac ciężar grzechow przez ćierpliwość
47: kwapmy fie wdrogę/ ktoráfmy przed fie wzięli: to ielt/ drogą tą ktorą oni przed
48: námi vtarli. pátrząc ná Páná y ná miłtrzá wiáry náłzey/ ná tego ktory włzytkie-
49: go dokonał Páná Iezuła.
50: Iż niedofyc ná tych żywociech ktore wpiśmie świętych mamy: á iż tám nie włzytki ku
zbudo-
51: wánium póspolitemu służą/ á inych nowego zakonu świętych łzukać potrzebá. Cap: 3.
52: ALE podomno kto rzecze: á więc ia przeltáne ná tych żywociech świętych kto-
53: re mi łá opifáne wzakonie łtárem y nowem: á do Biblijey fie łamey zániechawłzy
54: inych/ vdám. Nie rádżę/ dla tych przyczyn. Naprzod żywot wgołem písmie

świętych

strona: A5

- 1: świętem trudno ma póspolity człek bez niebełpieczeństwá vżywać/ żeby znich dla
2: nie rozumienia y złego wykłádu wzgorłżenia iákiego/ miáłto zbudowania nie od
3: niołł.(*marg*) Żywoty w gołem písmie ł. obrázić próftego mogá. (-) Bo ty żywoty ktore
mamy włtárem zakonie (bo wnowym niemáłz ład-
4: nego dołkonále/ okrom Páná Iezufowego wypifanego) nie łá tylo próftá hiłto-
5: rią ále názwierzchowney powiełci máią zakryte w rozumieniu duchownym táie-
6: mnice. ktorych kto niewidzi (á widzieć ie bardzo trudno nietylo próftem ále y wiel
7: kim wpiśmie Doktorom) rychłó fie zábije/ ná Noego pijáńłtwie/ ná Lotowym
8: corek Sodomczykom wydáwánium/ ná iegoż znimi zełciu. zárázić fie może kto z A-
9: brámowego przy włafney żenie (co iáko táiemnicę Bożá Apołtoł wykłáda) do
10: łłuzebnice przyłtápieniu. y zwiela żon Iákobowych/ y zbránia do małżeńłtwá dwu
11: łiołtr rodzonych zbudowác fie nie rozumnemu y wtaiemnicách wiary świętey nie
12: bieglému trudno. (*marg*) Gálát. (-) Tákże z pózyczánia á niewrácánia ludu z Egiptu
wychodzą
13: cego/ z Sámfonowych niewiałt/ y z iego łmierci/ z ofiáry Iefty/ z cudzołółtwá
14: Ozeafzá Proroká/ z żon y náložnic Sáłomonowych y z pienia iego o miłółci łkry

15: tey y duchowney/ niełácono wziąć dobry y táki iáko trzebá y duch Boży/ ktorým to
16: ieft piáno/ mieć chciał przykład y pochop do dobrego/ temu który kościelnego ła
17: mánia tego chlebá y wykłádu nieczeka.(*marg*) Tertulianus de praescr. Haer. (-)
Opuszczám trudności ine y do kácerst-
18: wá zgołego piámá przystęp/ oktorym ieden Doktor śmiał nápińać/ iz ták vczynio
19: ne ieft áby sie wnim pyłzni śidlili/ y wiešili.(*marg*) Malach. 2.Matt. 23.1.Cor. 3.Matt.
14.Luc. 10.Hebr. 13. (-) A pokorny fyn pośluzieńtwa ták rze
20: cze: Niemnie Biblijá y pińmo zakonne/ ále kfiężey y ftárfzym moim od Bogá wrę-
21: ce dano. mnie z ich vft kazano brác/ y od nich sie pytác: im ięzyk á mnie vcho ka
22: zano gotowe mieć: chleb to twárdy/ niech mi go Apóstołowie rozłámią: ty dwá
23: złote pińmá ftárego y nowego zakonu łamárytan gołpodarzowi wręce **dal** [!] nie
24: mnie choremu. kfięża y duchowni opiekunowie moi łá/ ono niech wiedzá iákie
25: mnie zránionemu potráwy łluzá/ gdyż oni zá zbáwienie moje odpowiedác máią.
26: Przetoż žeby bełpieczniej z żywotow w Biblijey opifanych pożytek brác sie ku połpo
27: litemu zbudowánium z kátolickim y kościelnym wykłádem mogł: naydziełz tu w-
28: łzytkich przednieyłzych świętych żywoty z pińmá ftárego zakonu wybráne: ták iz
29: przykłády ich máło nie włzytki tobie pożytecznieyłze tu łá połožone. czytayże to y
30: vżyway ku zdrowiu twemu zbáwiennemu/ á o gołe sie pińmo nie kuś/ iedno ten
31: ktoremu páłterze dozwolili/ á zwłázczá ná Polłkie wyłožonego. Ale sie łtrzeż/ á
32: by ták nie mowil: dofyć mam ná tych żywoćiech ftárego zakonu/ bo sie bárzo ná
33: tym omyliłz. Naprzod vczyniłz wielką krzywdę zacności y przodkowánium nowe^{go}
34: zakonu/ y vwleczełz łáłce hoyniey wylaney nań: zelzyłz oblubieńcę Chryłtułowę/
35: ktora rodzáynieyłza ieft wświęte/ y vrodziwłze á wcnoty bogátłze łyny ma/ niłzi
36: Synágogá/ y w wietłzey dáleko licłbie: y owłzem zniey sie dopiero práwi święci
37: zdołkonálościá niebu y Chryłtułowi przystoyną rodić poczełi. bo zakon ftáry iá-
38: ko mowi Apóstoł nic ku dołkonálości nieprzywiodł/ nikogoż godnym niebá vczy
39: nić y żadne^{miv} wrot do ráiu otworzyć niemogł. (*marg*) Hebr. 7.Galat. 4. (-)Wnowym
sie dopiero krew Chry
40: łtułowá wylałá/ po ktorey buynie cnoty włzytki wełzły/ y łzerzyć sie poczeły. Idzże
41: á mow dofyć mi ná ftárego zakonu świętych żywotách: iákoby rzekł: niechcę ie-

42: dno dzieci małych przykład braci/ na męże patrzyć y znich sie wzyć nie
43: będę. zawsze mleko z łac wolę/ a potraw męskich nigdy niekulzę. Nie tak/ braci-
44: cie namilży/ ale obrocić sie też maż do świętych zakonu nowego/ ktorych y wiet-
45: szą liczbę y doskonalsze **postępi** [!] tobie ku naśladowaniu/ iako bliższych y domowych
46: braciey spodobniejszy przykłady wszelakiej pobożności y potrzeby do zbawienia nay
47: dziez. A niedziwy sie temu/ ani tego bierz zaprzymowkę onym wielkim kro-
48: lom y prorokom zakonu pierwszego. bo poki ludzie Syna Bożego wciele/ wzoru
49: doskonałego żywota y przykładu tak wielkiego Krola y Boga niewidzieli: poty
50: zupełnego w pobożności życia nie pragnęli. poki też łaki oney siły y pomocy przez
51: krew tegoż Pana nie wzięli: poty robić tak mocno niemogli. A komu sie chćia-
52: ło wtarem zakonie wzgardy y od ludzi dla Boga zapomnienia/ podeptania/ y nie
53: sławy? gdyż świeckie ty czi dołtarki ftary zakon iako igrzyfzczą dzieciom nie do-
54: skonalem obiecował. Ale gdy ludzie Boga wzgardzonego/ vbogiego/ niesławne-
55: go y podeptanego od swiatá y wdziwictwie żywiącego wyrzeli: hurmem sie do
56: zamilowania nędze dla Boga y zbawienia na tym świecie/ do czyłtości/ do wzgar

strona: A5v

1: dy swiatá tego rzućili: y drudzy sie od ludzi kryli/ tułaiąc sie popuftyniách/ iako
2: mowi Apostoł/ po gorách y dziurách ziemnych iakich sie nawięcey wnowym zako
3: nie náyduie. Gdy ludzie ogladáli Pana swego w czyłtości żyjącego/ gdy matkę
4: iego obaczyli iż sie bawic mężem niechćiał/ w czyłtości swej wielki przywiley wro-
5: dzaiu otrzymála: nietylo sie do chowania panieństwa młodzieńcy y panny woy-
6: skiem prawie rzućili/ ale y ci co żony iuz mieli/ wąpili/ po przyętym chrzcie/ ie-
7: śli miec nim **spolecznosc** [!] mieli. tak buyno ta cnota czyłtości y ine na doskonalo
8: ści rady Chrystufowej zbudowane za kwitnęły wzakonie nowym. Lecz podo-
9: bno rzeczefz wnowym zakonie naydę to wzytko czego ftaremu ku zupełności nie-
10: dołtawalo. Naydziez wprzedskonalem żywocie Pana naszego wszystko: ale iako
11: wglowie/ y wciebie zawsze ta myśl tkwac wsercu będzie: To Bog był łacno mu
12: bylo czynic co chćiał. Bo nas gnuśne łczerych ludzi przykłady mocniej wzrusza-
13: ią: ktorzy iałności Boskiej wytrwac niemogąc wołamy do Moyzesza: Ty zna-
14: mi mow/ niech Pan BOG znami nie mowi. Co widzac Apostoł tak swych wzy

15: wa: Násłáduyćie mnie iáko y ia Chryśtuśa násłáduię. Iákoby rzekł: bliźŕzy wam
16: y **poteźnieyŕzy** [!] zemnie przykład/ ktorym ieśt obłożony grzechem y vrodzony wgrze
17: chu iáko y wy. Táke y o Apośtołách mowiemy: im widomie Duch święty dány
18: ieśt/ ia tego dárú niemam/ tákiem być niemogę. Ale gdy ŕie świątobliwość po-
19: kázuie złudzi ŕpośpolitych: dopiero wymowki niemamy. Acz to ŕie mowić może
20: beśpiecznie/ iż wpiśmie nowego zakonu żadnego świętego áni Apośtołá żadnego
21: żywot dośtáteczenie wypisany nie ieśt. bo y tego oktorym táw nawiecey mámy to
22: ieśt Apośtołá Páwłá/ iáko y gdzie vmárl y ŕkończył/ wpiśmie nienaydziem. Ieśli
23: świętych z piśmá zakonu nowego y przykładow ich tylo pátrzyć mamy/ tedyć ty-
24: lo dwu męczenniku miec y święcić będziem/ to ieśt Iaboká/ á Szczepaná. Tedyć y
25: o Apośtolech wiedzieć nie będziem/ iáko pomárl y ŕkończyli. Nieday tego Bo-
26: że abychmy wzywotách świętych nowego zakonu tylo nápiśmo Apośtołkie kto-
27: re ŕie nákillkanaście tylo lat po zmartwychwśtániu Páńskim ściaga pátrzyć/ áby-
28: ŕmy ták święte Boże y liczbę ich kurczyć/ ábyŕmy żywotow ich nam przykładnych
29: ośtrádác mieli? Wielkaby to ŕzkodá nam byłá/ wielka niecześć łáŕce Chryśtuso-
30: wey/ áby ŕie ták ćieśnić miáłá/ w obietnicy iego ktorá oblubieńcę ŕwoię w wiele
31: dzieći nietylo liczbá ále cnotá vboğácić ŕłowem ŕwem Bośkiem obiecał. A ieśli ich
32: ieśt wiecey gdzieŕ ich ŕpisanych pátrzyć y ŕzukać? Szukać tedy ich żywotow ma-
33: my wkościelnych piśmach Doktorow świętych y piśarzow Dzieiow kościołá Bo-
34: żego y v ludzi ná to wybránych y wkięgách od kościołá pochwalonych/ iako ŕie tu
35: vczyńilo.
36: O piśarzách żywotow świętych. Cap: 4.
37: SKárbu tego ták wielkiego nigdy kościoł Duchem Bożem ŕpráwiony nie zá-
38: niechał y ŕwiecom tym pod łáwá gorzeć niedopusćil: ále ie kładł ná ŕwiecznik ŕłá
39: wy y rozgłóŕzenia wielkiego piśaniem y kázaniem/ żeby ŕwiećily domownikom w
40: ŕzytkim y ŕynom Bożym. bo gdyż ŕá więśze y dośkonáłŕze y geśtŕze niżli wpiśmie ŕtá-
41: rego zakonu: wielkieby było ŕwietokráyśtwo táic y kráść ich przykłády bliznim:
42: wielkaby byłá nie wdzięczność gdyby ich y Bogá w nich nie wychwalał. áby ŕie o-
43: na obietnicá Bośka im ziściłá: Pámiątká ich trwa od rodzáiu do rodzáiu/ á imię
44: y ŕłáwá ich zgłádzona nie będzie: Pámięć ŕpráwiedliwego w błogóŕłáwieńśtwie/ á

45: imię złośliwych łprochnieie y śmierzdieć będzie. Bylibyśmy głuprzy niżli pogá-
46: nie ktorzy ludzie mężne y zálłużone rzeczypołpolitey áby ich pámięć nieginęła/ ob-
47: rázy/ piłmy/ y łławieniem potomkom podáwáli. Przetoż naprzod święci Papie
48: żowie męczennicy/ poštáwili piłárze Diakony/ áby nietylo śmierć ále dzieie y łprá
49: wy y żywoty onych świętych przebránych/ ktorzy fundáment wiáry krwią łwoią
50: polewáli/ pilnie łpiłowác vmieli/ y łami łie między káty ich ciłnać y wniebełpieczeń
51: łtwo wdáiąc/ do więzenia łie ich wkrádáli żeby oczymá pátrzyli ná mężne połtęp-
52: ki ich/ ná cierpliwość ich przedziwná/ á żeby to wypilowáli. Krorych piłmá ko-
53: ściół podziś dzień ma/ y one czyta/ y wedla nich dni ich święci y one włódkiey wo
54: niey włpomina/ ná káżdey Primie wkátedráłłkich kościołách. Oczym iest y wy
55: rok kościelny. Toż po włztykim łwiecie kościoły czyniły y iedni drugim poły-
56: łáli: iako tu zrozumiełz zwiela mieyfc wtych żywoćiech. Naprzod tedy ci Diako[...]

nowie

strona: 1

- 1: Dziennik.
- 2: To iest/
- 3: Żywoty świętych y obroki znich
- 4: duchowne ná káždy dzień przez cały rok/ z kazáń
- 5: mi krotkimi ná świętá przednieyfc pewny
- 6: dzień w rok máiące.
- 7: Mieśiác pierwłzy Styczeń.
- 8: Iánuárius.
- 9: W imię Páná náłzego Iezu Chryłtá/ ktory czásy włztykie y dni łtworzył/ y nie zliczony-
- 10: mi dobrodzieyftwy łwemi/ przykłády świętych/ y krwią męczennikow łwo-
- 11: ich/ nápełnić ie raczył.
- 12: Pierwłzy dzień Styczniá.
- 13: Oktawa Národzenia Bożego wedle ciála/ y obrzezánia tegołz Páná náłzego
- 14: Iezu Chryłtá y Nowe láto.
- 15: O obrzezánium Pánłkim ka-
- 16: zánie y nápomínánie krotkie.

17: Niezmierna łaska nikomu nie powinna
18: conego Bogá/ światu sie niewdzięcznemu zawiła:
19: Syn Boży prawa/ dla nas z wyfokości z
20: ftąpił/ (*marg*) Ioán. 1.Luce. 2. (-)á przedwieczny bez początku rodzony z Oycá/ z mátki
21: sie przeczyftey dziś ofmy dzień/ vrodził: y ten ktory wżytko
22: ftworzył/ ftworzony ieft: y niewidomy w Boſtwie/ ftał sie w
23: ćiele widomym/ y z ludzmi iako prawa człowiek towarzyſkie przemiefzkał. (*marg*) Bar.uch
[!] 3. (-) A co ie-
24: fzcze dziwniey/ niecierpiętlivy ftał sie ćierpiącym/ y iuż dziś ná zakonną ránę Pan za
25: ko^{nv} młode ćiało fwe wydaie: ktore dorofle ná frogie męki y śmierć wjdác za nas raczył:
26: ábyfmy/ wedle Proroká/ ſinością iego zleczeni/ y śmiercią iego ożywieni z nim zmar
27: twychwftáiąc/ żywot bez końcá/ y wieczne dobre mienie/ w Rayſkim kroleftwie oſię
28: gnać mogli. (*marg*) Ezái. 53.Dobra nowiná Ewánielia. (-)Toć ieft twoiá Ewángelia y
dobra nowiná/ Kolędá/ y Nowe lato two-
29: ie/ Narodzie niezfzczęlnego Iádámá/ ktora ćię famá/ w płáczu twym vtulić/ y w
30: twoim przyrodzonym przekłętwe/ y w tewy nędzy twego pielgrzymowánia poćie-
31: fzyć/ y wweſelić może. Zá to wdzięcznym ſercem dziękuiąc/ vfta ná chwale Bogá twe

strona: 2

1: go ktoremu dziś ieft dáne imię IEZVS to ieft zbáwićiel/ otwarzáy. Bo ćiebie/
2: ktory prawdziwie *wżywasz* [!] S. imienia iego/ od wſzytkich grzechow/ y nędzy/ y śmier
3: ći/ á fkázy twey zbáwić/ y wżytkiego ćię dobrego/ y nie odmienney ná wieki wiekom
4: rádości/ nábáwić może.
5: Poznay wnim prawdziwą náturę ludzká/ y ćiało nie zniebá przyniesione/ ále z o
6: neyże ziemie/ z ktorey pierwſzy ociec twoy Iádam vczyniony ieft: y ze krwi nie poka-
7: laney dziewice/ bez ſprawy męſkiej vczynione/ tobie (okrom grzechu) rowne. ktore
8: także nędzy/ zimno/ głód/ ćierpi/ y pierſi czyſtych mátki fwey pożywa/ y pielufzká-
9: mi ſćiſnione/ zágrzewánia ypiáltowánia potrzebuie: y dziś ráne/ iáko práwe/ á nie
10: obłudne ludzkie ćiało bierze/ y krew rozlewa. Dziwuy ſie á zdumieway/ iż ſię z tobá
11: prochem/ y błotem zrownáł Pan chwały/ á ták wielki ziemie y niebá tworcá/ ná
12: twoię ſię poſługę poniżył/ y twoię náturę ludzká/ w Boſkiej Perſonie ſwoiey vcźcił:

13: áby tá ziemiá (ktorąś obciążony [!]) iest/ ktorey rzeczono: proches y w proch się rozły-
14: piefz) w nieśmiertelność nie fkażytelności obroćić się mogła.
15: Pozna też y prawdziwego wedle ciáła fyndy Abráhámowe⁶⁰/ ktoremu na potwier
16: dzenie obietnice/ o tym dziwnym Mefyaszu to piątno obrzezania y znak przymie-
17: rza nálezego z Bogiem dany iest: iż z iego krwi y potomstwa/ wyniść miał fyn ten tá
18: ki/ z ktorego y błogofławieństwo/ ná wšytki Narody y dzieci Iádámowe wylać/ á
19: przeklęctwo przyrodzone zgładzić przezeń/ y vpadek rodzaju ludzkiego náprawić się
20: miał. Y przetoż Pan obrzezany być chciał/ ná pewnośc y viščzenie obietnice oney/
21: iż nie zinać/ iedno z pokolenia Abráhámá wyfzedł nam kwiat on oczekiwany z roščz
22: ki Ieffe zbáwićiel z domu gory Syonfkiey. A gdy by się był nie obrzezał/ fyn Abráhá
23: mow/ y Dawidow názwany by być nie mógł.
24: A ktemu tym takim obrzezaniem/ dał świadectwo ftáremu zakonowi/ iż dobry/
25: y od tegoż Bogá ktorym sam był/ iednym z Oycem/ y z Duchem S. dány iest: prze
26: ćiw bluznierftwu Heretyckiemu/ ktore mienić śmiało/ iżby inny był ftárego/ á in-
27: ny Nowego zakonu dawcą. Przetoż sam iáko fwemu práwu/ wziąwšy ná się służe-
28: bne przyrodzenie/ podlega: y sam będąc oboygá zakonu tworcá/ przykazanie oyco-
29: wkie wedle przyietey náture pełni. O nim prorocctwo mowi: Ten iest Bog nález/ á in-
30: ny z nim zrownány nie będzie: ten wynálał wšytkę drogę náuki/ y podał iá Iákobo
31: wi słudze fwemu y Izráelowi miłemu fwemu: Potym ná ziemi widziány był/ y z lu
32: dzmi pożył. Wšákże iż on zakon był docześny/ nie dofkonálym dány mało pożytecz
33: ny/ y obciążliwy [!] Chryftus Iezus tenże zakon/ fwym pośluźeńftwem/ w lepszy obro
34: ćil/ y ná fwym go ćiele dokończywšy z niego nam inny Nowy/ wieczny/ dofkoná-
35: ły/ pożyteczny/ y lekki vczyńił.
36: Docześny był ftary. Bo tylo do czáfu trwał/ poki się obietnice o Mefyaszu nie
37: fkończyły: á poki/ (iáko mowi Apoftoł) dziedzic w dziećinftwie ku męftwu y słuźne
38: mu wzroftu/ nie przyfzedł. Nie był dofkonály: bo był boiáźni słuźebniczey pełen/ á lu
39: dzie ftráźząc/ y doczełnemi mękami kárząc/ w niewolniczym fercu twárdym y ká-
40: miennym zoftáwował: iż nie zmiłości fynowfkiey/ ále zboiáźni/ ná karanie się/ á nie
41: ná łáski oycowfkiey vtracenie ogladáiąc/ woła Bożą fłábo czynili. Lecz dáleko rzecz
42: iest dofkonálsza/ miłością się do pełnienia wolej Bożey pobudzác: ktory Duch iest

43: włafny Nowemu zakonowi/ iáko písmo mowi: Połłał Bog fyna fwego/ z niewiáfty
44: vczynionego/ pod zakonem poftánowionego/ áby tych odkupił/ ktorzy pod zako-
45: nem byli: że byfmy przyfpofobienie fynowfkie przyiác mogli. A iż iefteście fynowie
46: Boży/ poállał Bog Duchá fyna fwe^{go} w fercá wálze wołaiacego. Ojczé Oycze. Bądzże
47: práwym fynem/ zakonu nowe^{go} chrześciáninie: á rozmilowawfzy fię oycá/ y dobrodzie
48: iá fwego/ ktorzy cię iuz nie tak ftráfzyć frogościá/ iáko miłościá wielká/ karác przez
49: fyna fwego/ ná swiát/ dla ciebie zeflánego/ pokazał/ przywodzić chce. Czyń och-
50: tnie swietá wolá iego/ poniewafz fynowfkie ferce/ w lane w cię ieft/ á opoká twár-
51: dości iego/ oddaloná od ciebie/ láfká cię Nowego Testámentu pośila. Máło był po
52: żyteczny ftáry zakon: Bo w fwoich fakrámenćiech/ y obrządkách/ znáki tylo gołe
53: miał/ á rzeczy ktore fię imi znáczyły y fktuku á wykonánia ich do przyścia tego to
54: Mefyafzá czekał/ y nikogofz do **wieczney [!] oyczyzny [!]** w prowadziç nie mogł/ aż wyflu
55: gá y rozlanie krwi niewinney Syná Bożego wnieśiona ieft/ w ktorym ieft zákon

strona: 3

1: nowy poświęcony.(*marg*) Heb. 10.Hebre. 8.1. Kor. 2. (-) Ktemu zá pracá fwoię/ y robotę/
ftáry zakon doczefne miał ko-
2: rzyści: ziemię opływáiącą mlekiem y miodem/ fpokoyne ná tym swiecie pomieszka-
3: nie/ flawę y gorę nád inne narody/ y inne dziećinne igrzyfká. Nowy lepak zá pracę
4: fwoię: czeka ziemię żywiących/ y odpłaty oney wieczney w niebie: ktorey drogości
5: y wielkości oko nie przeyrzy/ y myfl nie obeymie. Był y ciężki bárzo ná ludzie zakon
6: ftáry/ y frogá opoká członki dziećinne krwáwił/ y nie wypráwná wielkością y gęsto
7: ściá y trudnością Ceremoniy/ y obrządkow fwoich nieznośne iárzmo kładł na lu-
8: dzie: o ktorym Piotr S. mowi: Iż go áni fami/ áni oycowie ich nośić nie mogli. zá
9: czym przedfię ná przefłępniki/ przeklęctwo obalał/ iáko mowi Moizefz: Przeklęty
10: ktorzy nie wypełni wfzytkiego/ co wtych księgách nápiáno ieft.(*marg*) Acto. 15.Stáry
zakon ciężki/ ludzie w przeklęctwie zoftáwował.Deute. 27. (-) Robić kazał/ á siły/
11: y láfki/ do roboty nie dawał. Co Pan Bog fprawić raczył/ dla tego: áby fię ludzki
12: hárdi narod/ niedołącznym y włomnym znał/ do pełnienia woley Bożey: á prágnął
13: tym chentliwiey/ láfki oney/ Nowego zakonu/ ktoraby mu siłę nowa y ferce no-
14: we/ do pełnienia S. zakonu iego przynioflá. Szczego oni S. ftárzy oycowie fię z wiel

15: ką chęcią y wzdychaniem ku zbawicielowi przyślęmu obracali/ áby z nich innego lzey
16: lzego zakonu daniem przeklętwo ftárego ział/ á vczyńił w nich przez zbawiciela obie-
17: cánego/ ferce nowe/ y wlał w nie Duchá S. ná ochotne pełnienie przykazania łwe^{go}.
18: Poniewałz tobie fię to zióścieło wierny chrześcíaninie/ Pánu Bogu dzięku y iześ fię iuż
19: tákiego Testámentu doczekał/ któryc z fercá opoczyłtego/ mięsne y miękkie przez Du-
20: chá łyná Bożego/ ktorego ná nas wylać raczył/ czyni/ y z ciebie ono nieznośne iárz-
21: mo fłáda/ y przeklętwo zá nim idące oddala. Co dziś Syn Boży łpráwuie
22: gdy obrzezanie ná cieie łwym vmarza/ y inne włzytkie Ceremonie/ y ciężary za-
23: konne nosi zá nas/ áby nas ná wolność |Duchá łwego wyłwobodził. Płuiie ná łobie
24: y tępi onę oftrą ku obrzezaniu opokę/ iako mocny kámién náłz/ y węgielnicá budo-
25: wania náłzego zbáwiennego. Ale przedfię ciebie wierny Nowego/ zakonu Chrześcía-
26: ninie/ przykłádem łwym połufzeńtwa y duchownego obrzezania náuczá: ábyś ty
27: wolny od Moizełzowego niedořkonálego/ y máło pożytecznego/ y twárdego zako-
28: nu będąc/ zakon Chryłtułow dořkonáły/ dořkonále/ y wielce pożyteczny zpo-
29: żytkiem twoim/ y lekki z ochotą fercá twego nořł. (*marg*) Chryłtus połufzeńtwa náuczá.

(-)Bo nie przeto cię wybawiáią

30: y wolności dáią/ ábyś bez zakonne á łwowlonie żył/ á poddáności żadney nie
31: niolł: Boże tego nie day: poniewałz mowi Apořtoł: bez zakonu będąc/ ieřtem w zako-
32: nie Chryłtułowym: ále że byś to włzytko coć Chryłtus w práwie y Testámenćie łwym
33: nie ná karćie/ ále ná fercu piłanym zořtáwił/ ochotnie/ iáko łyn pełnił/ y zá to fię nie
34: dziennego mytá/ iáko robotny przychodzień/ ále dziedictwá/ iáko łyn łprzjłpořobiony
35: łpodziewał.(*marg*) Chześcíanie zakon máią Chryłtułow á bez zakonni nie łą. (-) Bo
zbawiciel twoy/ áććię z obrzezania wybáwił/ ále cię do Chrzłtu
36: ktory y łam dla przykłádu twego przyiał/ obwiázał: ábyś ty nie tylo łam/ ále y dzia-
37: teczki twoie/ w nim práwego odrodzenia ná łyny Boże/ łzukał: bez ktorego nikt zbá-
38: wion y dziećię żadne/ vczeńznictwá męki Chryłtułowej/ ná żywot wieczny mieć nie
39: może: Bo iáko z łádámá fię/ y krwi iego w przeklętwie rodząc/ bez woley náłzey/
40: łamym rodzenim mamy potępienie/ ták z Chryłtułá przez chrzeřt S. w dziećięńtwie
41: fię odradzáiąc/ mamy zbáwienie.(*marg*) Chrzeřt S. ná obrzezanie nářtąpił. Dziatki małe
bez Chrzłtu zbáwione być nie moga. (-) Obwiázańich my łą/ y ná inne łakrámenta/ y ná

42: pośluzieństwo kościoła Chryśtułowego/ y wrzędnikow iego.(*marg*) Mátt. 18.Luce.
10.Więcełmy winni robić w Nowym zakonie.Mátt. 5.1. Petri 2.Hebr. 7.Acto. 7. (-) Y
owfzem zakon Du-

43: chá Chryśtułowego/ y miłości iego/ więcey dáleko robić **niżli** [!] on ftary winien iest:

44: poniewafz do roboty ma więtfzłą łáfki pomoc/ więtfzłą ochotę/ y więtfzłą zapłatę. Ie

45: fli w ftarym były święte/ y pobożne vczynki/ y cnot Boskich náślądowanie/ dáleko

46: w nowym hoynieyfe być ma. Iefli w ftarym częfte były świętá/pofty/ trudzenia/

47: ofiary/ fpiewania kościelne/ modlitwy/ y inne obrzędow kościelnych święte zábá-

48: wy: dáleko w Nowym Teftámenćie/ więtfze być máią: w ktorym práwie iáko Piotr

49: S. mowi/ iefteś mi narod obrany/ krolewfkie kápłáńftwo/ lud święty/ lud záfupio-

50: ny/ ná opowiadanie dobroći tego/ ktorzy nas z ćiemności/ ná dziwną światłość fwo

51: ię powołać raczył. Cielefne obrzezanie/ iáko y inne wftawy zwierzchnie zakonu o-

52: nego grubego y ćielefnego w duchowne obráćac mámy/ z nápominańia gorącego o-

53: nego Diakoná Szczepaná obrzezowác fercá náfze winnichmy fą: áby od złych myfli

54: plugáwych/ gniewliwych/ zawifnych/ wolne były/ y wfyzy áby prožnoći fłow nie po-

55: trzebnych y gorzfących nie fłucháiąc fwobodnymi ná fłowá Bożego przyięćie zofta-

wáli:

strona: 4

1: wali: y oczy fpoządliwoći świeckiey/ áby w niebo pátrząc mogły/ á odwrocone od

2: prožnoći światá tego były: y ręce obrzezowác mamy/ áby nic cudzego nie trzymá-

3: iąc/ ná hoyne iáłmużny z fwego záfobienia/ otworzone były: Y ięzyk áby odrzuciwfzy

4: obmowy/ y máćactwá/ y żarty/ y prozne fłowá: ku fławie Bożey/ y budowaniu bli-

5: znego/ wftá fię náfze otwarzály. Ták y ná wfzytkich członkách y zmyłách zwierzchnych

6: y wnfętrznych oczyfćienia/ y ze zbytkow obrzezáni/ day Boże/ abyfmy fię ná onę Okta-

7: wę/ wieczney/ y oftátney godziny/ Bogu/ w niepokalányim funnieniu/ y ćiele ftá-

8: wić mogli. Sześć dni roboty/ y práce náfzey/ w zakonie Chryśtułowym: Siodme-

9: go odpoczywác będziem s pánem bez ćiał/ po śmierći: á ná ofmy on/ fądu Bożego obu

10: dzeni y z ćiałmi náfzymi ftániemy przed fądem onym pofpolitym/ y ftolicą fprawie-

11: dliwą. Ná ktorzy abyfmy práwie ochędożeny y **zgrzechow** [!] wfzytkich obrzezáni y iá-

12: ko oblubienicá niepokalána ftánać/ y ftawić fię/ w onym kościele iego mogli: ftá-

13: raymy się poki nam ielzczę tych lżeści dni złtáie/ á čás iest roboćie/ y prace tey miłey/
14: w słodkim iármie zakonu Chrystufowego. Widziż/ wierny Chrześcíaninie/ iż
15: iuż ten rok minął/ á drugi idzie: čás bieży á iáko wodá w byftrey rzece vćieka/ á ná
16: zad sie nie wraca/ do śmierci iáko do krefu/ dni się náłze przymykáią/ á iáko kámién
17: zgory ná doł/ do niey lećiem. Obliczże się/ brácie moy miły/ coś przez ten rok ná twym
18: duchownym kupiectwie zyłkał/ á coś vtrácił. á czymes się ná przyślże przygody opá-
19: trzył: ná zad się obroć/ á przed się weyrzy. Wiem **iz [!]** zá sobą grzechy małz: á przed to-
20: bą śmierć stráżliwa/ y przygody do niey nie spodziane/ á rozmaíte stoią: sąd frogi/
21: **lidzbá [!]** trudna/ gorące piekło/ ciáfna droga do niebá vliczka/ wieki ná obie stronie
bez koń
22: cá. Ieśliś młody/ z tyłu się śmierci zdrádlivey obawiy: ieśliś stáry/ otóc iuż w oczy
23: lęzie á siwizná iáko pozew v drzwi twoich záwieszony woła ná cię/ ábyć się do sądu
24: gotował/ ieśli **chczesz [!]** onę oktawę wiecznego odpoczynienia święcić. Obrzezuy y odci-
25: nay zbytki y kochániá twoie/ ktore do grzechu przywodzą: lepiej tobie bez oká/ ręki y
26: nogi/ to iest/ bez świeckiey y nawiętlzey w grzechu poćiechy/ mowi Pan. do niebá w
27: niść/ niżli tego tu krotko vzywáiąc/ wieczne wpiekle męki ćierpieć. A ieścić się ciężko
28: zda co ná tey drodze zbáwienney: oto małz imię to I E Z V S zbáwiciel/ ktory się
29: dziś tobie ná poćiechę miánuie: ábyś wiedział o pewney pomocy twey: w tym imie
30: niu I E Z V S zwyciężył wśytkie pokusy twoie/ y moc nieprzyacielá ciébie do złe-
31: go przywodzącego/ fkrufzył/ siły nowey doftánieniesz/ y do dobrego ochotny będziesz.
32: W tym słodkim imieniu I E Z V S / wśytki gorzkości y nędze/ żywotá twego vto-
33: piłz/ gdy ná iego mękę/ y żywot y obietnice wlpomniłz. W tym imieniu I E Z V S
34: gdy się w síle/ y miłości iego kochác poczniesz/ á o síwey włafney zwątpiłz/ będziesz miał
35: ochłodę w vpaleniu/ vćieczkę w pogonieniu/ zamek w obronieniu/ moc w osłábie-
36: niu/ pokrycie w niepogodzie/ stanie pewne y port w potopie/ podporę w záchwie-
37: niu/ zátrzymanie w polliznieniu/ y wrotá do niebá w twym ostátnim fkonániu.
38: Chwyćże się ręki ktorác Chrystus zá cię dziś obrzezány á potym vkrzyżowány iáko
39: Piotrowi tonącemu do pokuty podáie: wśiáday ná rączego konia łáłki iego ktorác
40: w tym imieniu I E Z V S przez krew báránká niewiennego/ ziednáłá. Tá cię łáłká
41: iego gdy z fercá dobry á Chrześcíaníki żywot záczniesz/ poniešie: robić będziesz/ á pra

42: cej nie wczuiefz/ á złego bez końcá vydzieifz/ y dobr nigdy nie przebytych doftániefz/ y
43: w dobrym wesołym funnieniu żyjąc/ mowić **będzies** [!] :O IEZV przenałłodfzy rozlany
44: oleiek wonny imię twoie: niech **fkofztuie** [!] iáka ieft słodkość dobroći twoiey/ gdy mię
45: nie wdzięcznego zdrowiem twym odkupuiefz/ gdy mię krwią twoią obmywafz/ gdy
46: mię złego á wgrzechu zátwardziále^{g0} długo czekaifz/ á zaráz według załugi mey nie gu
47: bífz/ gdy mię ták łácono do pokuty przyimuiefz/ gdy mi grzechy odpufzczáfz/ gdy mi v-
48: trácone dziedzictwo wracáfz/ gdy mię przenaświętfzym ciáłom twoim karmifz/ gdy
49: mi zá máłá á nikczemną robotę moię/ ktora w tobie y przez cie ieft/ wielka á niefkoń
50: czoną zapłátę obiecuiefz. Dayże mi/ ábych to twoie imię I E Z V S nośił w fercu/ ná
51: cię mile zázwdy wfpominájąc: ábych to imię I E Z V S nośił w cieie krwawe rány
52: twoie w vmartwieniu członkow y fmyśłow moich/ pozdrawiájąc: ábych to imię I.
53: nośił w fprawách moich wfzytkich/ ná chwałę twoię obracájąc. Nie day mi fię w ni-
54: czym innym chlubić/ iedno w imieniu tym/ ktore ieft wzywáne nád námi/ nád ktore
55: innego nie máłz pod niebem/ w którym biśmy zbáwienie otrzymác mieli. Tobie z oy
56: cem y z Duchem S. niech będzie chwałá ná wieki wiekow. Amen.

57: Wtory dzień Stycznia.

58: Zywoť S. Euphrozyny Dziewice/ nápiřány

59: przez Symeoná Metháphrářtá. Żyła około roku

60: Páńřkiego 430.

61: Aczkołwiek řtan S. Małżeńřki dziewicemu/ ktory řkázy cíeleřney

62: y przekłęřtwa niewieřćiego nie zna/ nigdy rowien nie ieft:

63: wřzakże iáko piękneKUSTOSZ

go y no

strona: 13

1: go y wonne^{g0} kwiatku řlawá do rozgi fię y do korzeniá ná którym vrořł řłusnie

2: řćiąga: ták małżeńřwo wielkie ma zálecenie zdziwictwá/ ktore fię ná nim y

3: zniego rodzi. Przetoż wielki řmutek rodzicom niepłodnoř zádáie/ gdy vřráty

4: řwoiey pořćignáć nie mogá. Wtym řmutku był ieden zacny człek w Alexádryey

5: ná imię Páphnucius/ zá czařu Theodozego Cefarzá řyná Arkáduřowego/ ktory bę

6: dąc niepłodnością z swoią małżonką od Paná Bogá **náwiedzony** [!] prágnał bár-
7: zo tey poćiechy áby był mógł być oycem názwany/ á iż był Bogoboyny/ á wie-
8: dział od kogo ieft wśzytko oycoſtwo/ ná niebie y ná ziemi: weſpołek zmałżonką
9: ſwoią kuſił ſię oto modlitwami/poſty/ iáłmużnami/ y ſzukáním przyczyny ludzi
10: ſwiętych do Páná Bogá/ o których ſwiątobliwości ſłyſzeć mogli/ á zwałzczá ie
11: dnego Puſtelniká/ ktorego bárzo modlitwie dufali/ ieſliby byli mogli zwoley to
12: Bożey otrzymać. (*marg*) Ephes. 3. Zniepłodnych rodziców od Bogá vproſzoná S.
Euphrozná (-)Wyſłucháni ſą/ corkę powili y dáli iey imię Eufrozyná/ to ieſt
13: dobra rádość. Podroflą náuczáli/ więcey duſznego rzemioſlá/ niſzli cíeleſnych tych
14: y widomych y ſkázitelnych zabaw Prętko ſię przyimowáło to drogie ziele ná do
15: brey ziemi/ wielki y nád mniemánie/ pochop/ w duchowieńſtwie bráła corká ich.
16: A będąc lat 12. mátkę pogrzebwſzy/ dawála znác: iż prożno po niey ſwieckich po-
17: ćiech czekać oćiec **miął** [!] poniewaſz duſza iey bárzo ſię w Pánu Bogu ſwym kochá
18: lá á o innym ſtanie myſliá. Oćiec zápomniawſzy iey powołánia miłością potom
19: ſtwá z niey y wnuczát vwiedziony/ zá mążz ią obiecał. Gdy iuſz óſmnaście lat
20: miála/ y tráfiło ſię iey z oycem ieden kłaſztor náwiedzić. (*marg*) Żywot zakonny máło co
od Aniołow rozny. (-) Tám widząc ich dziwne o-
21: no nabożeńſtwo/ y od ſwieckich rzeczy oproznienie/ myſliá ſobie w ſercu mo-
22: wiąc: błogoſłáwiony táki żywot/ w którym y tu ná ziemi ták żyją: iż máło co ſą od
23: Aniołow rozni/ y potym żywoćie wieczney oney w niebie roſkoſzy wżywáią. Po
24: tym do domu ſię wroćiwſzy/ dáleko ſię gorętlzá ku Pánu Bogu ſtála: cíálem y iego
25: márnymi przypráwy gárdzić tym więcey poczęła: ták iż zimną wodą twarzy vmy
26: wác niechćiála/ lecz łzami y poſty kropiąc iągody/ ſwoię duſzę vwefelála. Láncu-
27: ſzki/ pereły/ złoto/ y pierſcionki/ obracála ná ochędoſtwo duſzne/ á dáiąc to vbo-
28: gim ná wieczne ſię bogáctwo zdobywála. Miękkie odzienie zrzuciwſzy włoſienni-
29: cą trapiá młode cíáło ſwoie. Tákiemi ſię towarzyszkámi nie báwiá którym po-
30: chlebtwo y łagodność w uſćiech tkwiála: iedno w tych w których zámiłowánie
31: Bogá widziála. (*marg*) Záchowanie S. Euphrozyny z młodości. (-)Pletliwe báśni y
rozmowy płonne/ y wſzu ſię iey dotknąć nie mo
32: gły. Gdy ſię ktory duchowny w dom oycá iey tráfił/ nim rád ſwietych rozmow

33: vżyłá: y iáko fucha ziemiá zdeždzu/ náuki ich świętej słucháiąc/ w cnoćiech y słufzbie
34: Bożey kwitnęłá. Y tráfiło fię iey z idenym duchownym rozmowę mieć: ktory gdy
35: poznał iey skłonność/ y ná pánieński á zakonny ftan **Boze [!]** powołanie: vpominał
36: iá áby nie mieřkáiąc dobre myřli fwoie pełniłá: á nie oycowřkiew/ ále tego vtrácić fię
37: przyiázní báłá/ ktory rzekł: kto więcey miłwie oycá y mátkę niżli mnie/ godzien
38: mnie nie ieřt. Czym oná bárzo **wřrufzoná [!]** / chcąc wykonać przedfię wzięćie fwoie/
39: řzukáłá rády od Páná Bogá iákoby chęć oycowřkú/ y oblubieńcá świeckiego mi-
40: łość/ przeřkodzić iey nie mogłá.(*marg*) **Rádá do zátáienia fię przed Oycem.** (-) Y to
nálázłá v siebie áby fię odzienim męřkim po-
41: krywřzy/ płeć fwoię zátáiłá/ rozumieiąc iż iey oćiec we wszyřkich pánieńřkich Kla-
42: řtorách řzukáć miáł y náleść mogł/ á w męřkim řpodziewáć fię iey nie mogł: Co v-
43: czyniłá nie mieřkáiąc/ čás vpátrywszy ták táiemnie iż nikt iey wiedzieć y zrozu-
44: mieć nie mogł. Zmiátáiąc tedy niewieřćie řzáty: znimi y niewieřćią nie potęźność
45: y wrodzoná boiazń zrzuciłá: á ferce męřkie ná nořzenie Krzyźá Páná řwego zaráz z
46: męřkim vbiorem oblokłá.(*marg*) **řzáty męřkie y ferce wzięłá ná fię S. Euphrozná.** (-)
Y opuřczáiąc dom bogáty/ y miłego oycá/ iedynd iego
47: zebránia dziedzićká/ Bogu drogę fwoię polecáła. Y przyřłá do iednego Klářto
48: ru gdzie on był řtářzec/ ktory iá v Páná Bogá oycu iáko rozumiełi vprořł/ żądáiąc
49: aby w ich S. towářiřtwu przyiętá byłá. Pyta iey řtářzy/ mniemáiąc áby męř-
50: řczyzná byłá/ coř zacř/ řkádeř/ iáko cię zwá? Oná powie imię moie ieřt Smáragd/
51: idę z dworu Cefarřkiego (ták mowiłá chcąc fię zátáić) opuřćilem/ powiáda/ wszyř
52: ki te márne řwieckie rzecřy/ á wziáłem przed fię wářz ten řywot zakonny. Miá
53: řto ono krolewřkie Alexándryá obrzidiłem łobie/ bacząc w nim řřkodliwe zbáwie
54: niu zábáwy: y od przyiáćioł y krewnych do słůžby Bożey y řřukánia rzecřy niebie-
55: řkich przeřkodzienia rozmáite. Tum o wářzym řywocćie wiele dobrego řłyřzál/ y rad

strona: 14

1: bych był včeřníkiem S. towářiřtwá wářzego. Obáczył on řtářzy iż iego řłowá
2: dobre ferce vřázowáły/ rzecře mu: Oto mářz Klářtor/ řynu/ bronieć ci go niech-
3: cę/ ieřliř fię iuř ták ná to rozmyřlił. Lecř ižeř młodj á ná trudny fię řywot vdaieřz/ wo
4: dzáć potrebá będzie/ ktoryć by drogę y řpofob do ciářnego řywotá vřkázál/ ktore

5: go we wŕzytkim łłuchác małz. A oná rzekłá. Y owłzem tego prágnę ábych miał/
6: nie tylo iednego/ ále y wielu/ iefliby fię to wam zdáło/ náuczycielow/ ktorzy by mię
7: do cnot ś: łpofabiáli.(*marg*) Fundámént cnot wŕzytkich/ Posłufzeńtvo. (–) Gdy tedy ten
fundámént mocny cnot wszytkich y żywotá po
8: bożne^{g0} /to ieft połufzeńtvo záłożył: daná ieft nieiákiemu Agápiufzowi/ człeku w
9: rzeczách Bołkich biegłemu y wnamiętnościách cíelefnych y świeckich práwie ob-
10: vmárłemu/ żeby on iáko z grubey gliny/ naczynie piękne y ftołu Páńfkiego godne
11: vczynił. Nie miał o koło oney dułze S. **trudności** [!] wielkiey/ dofyć było vkázác/ ná
12: iedno łkinienie/ wŕzytko to iufz było práwie duchem Bożym ná iey łercu wryto/
13: czego on po niey prágnął/ á vczyć iey chćiał. Ták ifz w krotkim czásie w ćwiczeniu o
14: nym dułznym/ inne iákmiarz wŕzytkę brácią przechodziłá. Lecz zazdrościwy
15: Smok/ ktory mniema áby świat wŕzyłtek w gárści nošil/ á przyćifnąć do złego
16: mogł/ dobrze żyw był/ prze ciężkość: pátrząc ná niewiešćią á włomną płeć/ iáko
17: mądrze z šideł fię iego wywichłálá y ku gorze fię cnot S. dziwną pokorą/ y oftro-
18: żną ráđą podnošilá/ y ták fię táiąc w cíele młodym y ktemu niewiešćiem/ iego moc
19: y chytrość tępiłá: oburzył fię dziwnym iádem ná nię/ y podmioty wšelákie w łer-
20: cu iey pokładál/ ktoremi by iey vmyšł y przedłięwzięćie/ ábo rozerwác/ ábo ošłabić
21: mogł.(*marg*) Pokuły Szátáńfkie w zakonie. (–) Raz iey oycowłkie ošierocenie/ y łmutek
ktory mu táiemnym odeyšćiem zá
22: dáłá/ y miłość ku oycu przyrodzoną rozwodził y rozpalał/ mowiąc: ták okru-
23: tną być moželz ná oycá ktory ćię ná świat pušcił/ ták ćie miłue y ták wiele dobre
24: go zgotował.(*marg*) Pokuły od powinowátých.Od šwitátá y ćiałá. (–) Lecz oná w łercu
odpowiádálá: ktory miłue wiecey oycá niżli mnie
25: (mowi Pan Bog) godzien mię nie ieft. Drugi raz iey bogáctwo domu pełne^{g0} y ro
26: łkofzy w nim przypominał. Drugdy poćiechę małżeńtwa/ vrodę onego mło-
27: dzieńcá/ zá ktorego byłá zmowioná/ kochánie cíelefne/ vbior y chwałę świecká
28: ná myšł przywodził. Niekiedy záš towarzylzek ochotę/ y rozmowy wefole/ y in-
29: ne šwiátá przyłmáki vkázowál. Ale nigdy ná tey woynie nie wygrał: záwždy gło
30: wá iego od oney łłábey płci y kwiátá młodošći zdeptána byłá: á z háńbą odyšć mu-
31: šiał. Gdy łwego nic w Pánnie nie przewodził/ zguby drugich y zgorłzenia z niey

32: ſzukác nieprzyaciél ludzki/ y vrodá á piéknostíá iey inne zakonniki zárázać po-
33: czáł. Lecż iż y oni czuli o łobie/ onemu fię podufzczániu mocnie y frogo ſtáwili: á
34: wiedząc iż pokufa oná y niemoc przedzey [!] fię zlezyć nie mogła/ iedno gdy by iá leká
35: rzowi to ieſt Stárfzemu ſwemu oznaymili: powiedzą co fię znimi działo/ y iáko ſro
36: dze gábáni ſá piéknostíá [!] oney ołoby Smáragdego. Co gdy ſtárfzy vſłyſzał/ wnet le
37: kárftwo dał/ ktorým pretko iáko zbáwienná wodá/ ogień on zápálczywoſci zá-
38: dzey złey ieſt vgáłzony. Záwoła kłobie Smáragdá/ ktorý o onych ich niepokoách
39: nic niewiedział/ y powie mu: Synu chcę ábyſ fię ołobno w iákíey celli zámknął
40: czyniąc powinnoſć twoię/ z ktorey nigdy wychodzić/ áni z żadnym rozmowy mieć
41: áni towarzysztwá nie będzieſ: ſam Agápius potrzeby twoie opátrowáć ducho-
42: wne y ciełefne będzie. Co S: Eufrozyná z ochotą/ iáko głos Boży w poſłufzeńſtwie
43: przyięłá. (marg) Pokuły Stárfzemu oznaymione/ prętko fię lecżą. Poſłufzeńſtwo ná
wieczne zámknienie w Celli. (–) A ná ono fię wieczne więzienie chętnie dla Páná Chryſtuſa
podáłá/ prá

44: gnąc też łobie y onego pokoju á ołobnoſci/ w ktorým by łobie wolnieyſzym rozmy
45: ſłánim y modlitwá miłostí ku pánu Bogu przyczynić byłá mogła. Tám w oney
46: komorce nic zwyczáynego w nabożeńſtwie nie opuſzczáłá/ ále raczey łobie ieſzcze
47: wiecey poſtow/ y nie ſpánia y modliwt przydáłá/ ták iż on Agápius bárzo fię zdumie
48: wał/ widząc táká ochotę do zbieránia ſkárbow duſznych. Co gdy drugim powiá-
49: dał: niewymowny pochop przykłádem onym do więtfzey pobożnoſci odnoſili.
50: Wracam fię do oycá S. Eufrozyny. Gdy corki ſwey pilnie bárzo wielką záło-
51: ſciá zrániony ſzukáiąc/ práwie po wſzytkim ſwiećie ſługi rozeſławſzy/ náleſć nie
52: mogł: pláczem ſie vſtáwicznym y wzdychánim ſerdecznym trapił/ álz do duchow-
53: ney fię poćiechy ná koniec do ſług Bożych vćiekl: zwálzczá iſz dom oſierociáły
54: y káždy vbior y ſzátá corki iego/ ku ſmutku go wielkiemu pobudzáłá y nie było tey
55: ktoreyby łzami nie ſkropił. Szedł do kłáſztoru do onego zwlászczá Oycá z ktorego

strona: 15

1: modlitwy iáko rozumiał y wierzył corkę onę miał/ záłofne mu ſerce ſwe odkrye/
2: proſząc áby ku ochłodzi ſwey mogł nie co przy nim przemiełkác [!] á żeby inná bráciá
3: ſwoię w tym vzył/ żeby fię v Páná Bogá włożyli ſwymi ſwíetymi proſbámi/ áby ie

4: mu Pan Bog tak drogiego skarbuzgubę obiawił. Stało się tak iako prosił/ przy
5: dali y poft cały tydzień/ wżakże wola Boza nie była/ aby obiawioná oná dziwna
6: zakonnicá być miála á iey poftępkom **świyetym [!]** / nád ktore nic lepszego nie máłz
7: przelzkodá się iáka stáć miála. Lepiey było oycu do czáfu plákáć/ niźli iey ná takich
8: cnotách włomek iáki mieć. Ná oštátek rzekł słowo poćiefzne on stárzec Páphnuce^{mv} :
9: Nie smęć się/ Synu miły/ wżakęś wierny Boży á nie pogánin/ ktorzy tylo tę świec
10: ká poćiechę znáią/ á o oney niewidomey nic niewiedzą. wierze mnie stáremu/ izći
11: z corká twojá Bog iest/ á z dobrym y swiyetym vmyślem wżłá. (*marg*) **Poćiehcá smutnego.**

(–)Boć by Bog nam

12: gdy by w złym stanie była nie zátáil. A tak pokłóń się rozumowi y opátrznóści Bo
13: skiey/ ktora y onę y ciebie spráwuie/ á wiedz iestli to tobie y iey ku zbáwieniu służy/ iz
14: iá ielzche w tym żywoćie ogládałz/ ábo więc w wieczney rádości się spólem ogláda-
15: cie. Tymi słowy wćiefzony do domu się wrocil Páphnucyus.
16: A gdy częłto do onego kłáztoru przychodzil o naboźnieyłych się zakonni-
17: kách pytáiąc (Pátrz iáka to dziwna spráwá Boska)/ wślyczy iz w onym kłáztorze
18: powiádáią o iednym bráćie/ ácz w zakonie młodym y w lećiech/ ále bárzo w słuźbie
19: Bożey gorącym/ y ku wyśokim y dofkonáłym cnotom pretko podniešionym/ ná
20: imię Smáragd/ ktory wyfoce vrodzonym y bogáтым będąc wżytko porzucił/ y ten
21: żywot tak nędzny obrał/ y w nim wielu innych przechodzil: Pocznie iego rozmo-
22: wy prágnąc/ niewiedząc iz to była corká iego. vczyniwłzy tedy łobie przez Agápiu-
23: szá do niey przyftęp/ zábáwić się chćiał swietá rozmowá iey. (*marg*) **Oćiec corki swey**
Euphrozyny nie pozná. (–)Lecz oná oycá vyrza-
24: włzy y poznawłzy/ namiętnóścią ku oycu zwyciężona/ vgásić przyrodzenia iedno
25: łzami nie mogłá: ktore łzy oćiec/ skrużzonemu y naboźnemu iey fercu przyczytáiąc
26: corki swey nie pozná/ prze onę twarz iey/ pofty y nie spánim wyfułzoná y zmienio
27: ná. Oná przyrodzenie zwyciężywłzy y tego co była zámilczawłzy/ duchowne y ku
28: miłóści Bożey zápalájące rozmowy znim miála/ y wielcego wćiefzyłá: tak iz wy-
29: chodząc/ Agápiuszowi znáł się być wiele zá to powinien/ iz się stáł godnjm rozmowy
30: tak wielkiego człeká.
31: Gdy tedy S. Euphrozyná taki żywot przez lat trzydzieści y ośm wiodłá á niko-

32: mu znaiomą nie byłá/ gdy lię iey iufz koniec żywotá przybliżył/ do oycá fwego kto
33: ry z zrzádenia Bożego ná ten lię čás do klasztoru tráfił/ wfkazála/ áby do trzećie-
34: go dnia w klasztorze zořtał/ dáiac znác iřz tego z poćiechą vzyie. On to bárzo rad
35: vczynił/ zwłafzczá iřz záwždy co o řwey miřey corce vřlyřzec chćiał. A gdy dzień trze
36: ći przyřzedł/ wezwála go k łobie y rzekła: Yřz mi iufz Pan Bog ktory mię w opiekę
37: řwoię wziął do tego przywiódł/ iřem w řwym przedřwzięćiu do koncá wytrwá-
38: łá/ vřyczáiac siły ná to/ iufz teřz ćiebie chcę/ z wielkiew teřknořći wybáwić/ y o cor-
39: ce twey to co wiem tobie oznaymić/ bo wiem iáko tego prágnieřz.(*marg*) Euphrozyná
oycu lię řwemu przed řmierćią oznaymiła. (-) Wiedźze moy

40: namilřzy oycze/ yřem ia ieřt corká twoiá (y vřkazála mu twarz iáko naiářniey mo-
41: gła) á chcąc lię zátaić wzięłam ty řzáty ná lię/ ábych wolnieyřzą w bogomyřlnořći
42: zořtála/ y przeřzkody tey ktorąby mi miłořć twoiá oycowřka vczynić mogła/ vřřła:
43: tymem od Bogá mego obdárzona byłá/ iřz pátrząc ná ćiebie oycá mego/ ná řwy-
44: mem przedřwzięćiu vřřkodzoná nie ieřt. Teraz ná to ćię tu Bog pořłał/ ábyř ćiało
45: moie ktorem z ćiebie wzięła pogrzebł. To mowiac pádła y Duchá oddála řtworzy
46: ćielowi řwemu.(*marg*) Smieřć S. Euphrozyny. (-) A oćiec rzeczą nie řpodziáną
preřřrářzony/ vřpadł/ zá niá ná ziemię

47: iáko vmářły/ ařz wodą twarz iego Agápius polać muřiał. A gdy k łobie przyřzedł
48: pytał go Agápius co mu lię řtało/ iřz ták omdlał? vřzrzałem odpowie/ rzeczy ták
49: dziwne/ iřz bych znimi rad vmářł. Potym pláczem ono vmářłe ćiało pole-
50: waiąc wołał: Corko namilřza moiá czemuř miřię dawniey nie oznaymiła/ cze-
51: muř mię w tákim żywoćie zá towářiřzá nie wzięła? Iákom ćię nędznik máiac w
52: ręku nie poznał? A niewiem plákáćli řmierći twey/ czyli lię z niey rádowác? Przy-
53: rodzenie plákáć każe/ boř ty mnie pogrzeřć corko miála/ ále żywot taki ktory dziř
54: odpłátę řwoię wziął/ řmućić lię zákázuie. Boże day mi ćię tam ná tym weřelu oblu
55: bieńcá twego rychło oględáć. Gdy lię tego inni bráćia zakonni dowiedzieli wiel-

strona: 16

1: ce řę także zdumieli/ á ieden lię przed drugim vřbiegáiac do cáłowánia przybytku
2: Duchá S. tráfiło lię iřz ieden ná iedno oko vřlomny/ řkoro S. iey ćiała dotknał przezy
3: rzał. Zwielkim tedy weřelem miedzy innymi S. oycy pogrzeb iey dáli. A oćiec iey

- 4: Páfuncius [!] támże w tym kłaźtorze zakon przyiáwłzy/ w teyże komorce y ná teyże
- 5: rogoży ná ktorey corká iego legála/ żywotá dokonáł. Będąc tam ná flufzbie Bo
- 6: żey przez lat dzieśięć ku chwale Bogu Oycu Synu y Duchu S. Amen.
- 7: Obrok Duchowny z tey żywey Ewángeliey.
- 8: NAleziony fkarb w roli/ każe Pan táić/ poki fię oná rola nie knpi [!] / á ku ná-
- 9: łzey dzierzáwie nie przyidzie: Bo iáko pieniądze y złoto/ ma rozboynikow wiele/ kto
- 10: rzy fię iáko mogą/ zdráda y mocá/ o nię kułzá: ták duchowne dobrá/ máią tefz nieprzy
- 11: iációł wiele/ ktorzy z nich nie opátrzne y nie czuyne Chrześciány rozbijáią. Skarb
- 12: pobożne^{go} iefť Chryftus/ y tá drogá ktora nabliższa iefť do niego: zwłászczá powołanie ná żywot
- 13: bogomyślny/ ktory rozdziału z świeátém/ y z iego zábawkámi potrzebuie. (marg) Matt. 19. (-)Co acz nie iefť wżyt
- 14: kim póspolite: (Bo iáko Pan mowi/ nie wżyfcy słowá tego przyimuią) wřzakze [!] kościół Bo-
- 15: ży nigdy bez tákich nie iefť/ ktorzy wszystko dla tego nálezonego fkarbu przedáią/ á tę ro-
- 16: lą ná ktorey fię náyduie kupiuą.(marg) Nieprzyiáćiele S. myfłom/ krew/ y zábawá świecka. (-) Ten fkarb gdy nálázłá S. Eufrozyná/ mądrze go bárzo zátá
- 17: ilá. boiác fię áby go iey chytry rozboynik/ krwie y powinowáctwá przyrodzonego/ nie wy-
- 18: dárł: á złodziey zábawy świeckiey/ nie vkradł. Wielcy to dwá nieprzyiáćiele myfłom świę-
- 19: tym/ y miłości Chryftufowey/ w ktorey fię kto chce pomnożyć/ muśi fię ná nie dobrze opátrzyć.
- 20: Nie zowże tego kłámftwem/ iż fię mężem być mieniłá S. Eufrozyná. Bo męskie ná ty nieprzy
- 21: iációły ferce miálá: y nic od rzeczy nie mowiłá/ gdy fię Smáragdem zwála. Bo z czyftym fer
- 22: cem y ciálem ofiáruiąc fię Bogu drogim kámieniem (iáko S. Wáwrzyniec męczennik Pánien
- 23: ki názywał) zoftála. (marg) Prudentij in vita S. Laurentij.Szat męskich/ niewieście kiędy [!] fię wżywać nie godzi. (-)Szat tefz męskich/ niewieście w zakonie ftárym wżywać zákazowano: y ni-

24: gdy to nie przyłtoi/ gdzie nie prawość iáka y zły koniec mieyłce ma: lecz gdy tego ku obronie

25: zdrowia/ vzywác fię godzi: dáleko więcey ku zálzczyceniu zbáwienia dułznego/ y ku dofkonałe ^{mv}

26: woley Bożey wypełnieniu. Dziwuię fię włzytkim tey Pánienki nie wysławionym cnotam: ále

27: dwiemá więcey: pohámowaniu ięzyká/ á dziwnemu posłufzeńftwu. Yłz miłością oycá miłego

28: łwego/ ktorego wielce **czćilá** [!] y miłowála/ przemożona nie ieft/ áby mu byłá słowo iedno/ ofo

29: bie **znác** [!] dáła. Tá mię tefz niegdy w Iozephie onym łtáteczność ku zdumieniu przywodzi: iłz fię

30: ták nie rychło bráciey oney łwey miłey/ oznaymił: á łes pohámowác nie mogác/ ięzyk hámował.(*marg*) Ięzyká pohámowanie y dobrá łwego zámilczenie wielka cnotá (–)

31: Wiele ich ieft/ ktorzy poft/ nie fpánie/ bolenie wytrwáią/ á milczenia ná rzeczách y namię-

32: tnościách wielkich nie zdzierzą. ktorzy fię mękami nie vymą/ á miłofierdziem **przemozeni** [!] by-

33: wáią. Pátrż y tákíe posłufzeńftwo/ ná iedno łkinienie łtárfzego/ y dla zgorłżenia bliźnich/

34: tákíe więzienie ciężkie/ ałz do łmierci podięła. Prawie Bogu ktory w łtárfzym mowił posłufzną

35: ałz do łmierci zoftála. A gdziełz tych białyh głow krnábrność/ ktore/ iedney okráły z głowy/

36: ktorą fię bliźni gorłzy y do złego pobutkę bierze/ ziąć niechcą?(*marg*) **Posłufzeńftwo cnoty łzczepi.** (–) Abo gdzie tych posłufzeńftwo/

37: ktorzy fię z łácných rzeczy łtárfzym wymawiáią? Miey/ Synu miły/ posłufzne y powolne po-

38: rządnyh łtárfzym twym łerce/ y pokorną mył ku nim/ á iułz cnoty włzytki małz. Bo łamo po-

39: słufzeńftwo/ cnoty włzytki łzczepi y łzczepionych dochowywa.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23: Czwarty [!] dzień Stycznia.

24: Żywot S. Martyńki Męczenniczki Rzymian-

25: ki/ wypisany z Ksiąg z starodawną pisanych/ z kto-

26: rych tenże żywot wybrał Ado Tremireński Biskup:

27: Żył o koło roku Pańskiego. 224.

28: ZA czasu Alexandrá Cefarzá przenákladowniká Chrześc-

29: ńskiego/ rodzaju zacnego Panna y bogactwy wielkiemi obdarzoná/

30: W Rzymie/ ná imię Mártyná/ śmiele w Chrystufa Pána nášzego wwie-

31: rzyłá: á záras porzuciwłzy rokfolzy świeckie/ ktorzy drudzy na már-
32: ność fkázy tey cielłney **vzywáią** [!] / máietność fwoię vbogim rozdálá/ y wiárę Chrze
33: ściáńfką vczynkámí dobrymi/ y pánieńskim czyłtem żywotem zdočila: á iáko ná
34: plácu woiennym ná włzytki náiazdy fzátáńskie/ czuyną a gotową ftałá. Gdy fię
35: o iey pobożnym y Chrześciáńskim żywoćie Cefarz Alexánder dowiedział: pofláł
36: do niey Witalifa Komefa/ y Káfiufa komorniká fwego/ to wfkázuiąc: Ifz Ale-
37: xánder Pan świátá włzytkiego/ ciebie iáko Rzymłkiey zacności/ y fláchectwá pá-
38: nienkę wielce waży: iedno tego po tobie chce/ ábyś Apollinowi Bogu wielkiemu
39: ofiárę czynilá. Oná nic innego nie rzekłá iedno/ ifz ia lámá do Cefarza przyidę.
40: Co gdy vczynilá zdworem y z przyiaciółmi fwemi/ przyiáł iá wdzięcznie Alexán-
41: der (mniemáiac áby rokkazániu iego dofyc vczynić/ á wiele innych Chrześcián do
42: iego Bogow fwym przykłádem przywieść chciálá) y pięknyi flowy y obitenicámí
43: vżywał iey/ áby fię Apollinowi pokłoniłá. A oná rzekłá: To mi raczey rokázuy/
44: ábych ia Bogu żywemu ofiárę czynilá/ temu ktorzy włzytko ftworzył/ á ten Apol-
45: lo pohánbion był/ á nie śmiáł fię o ty kuścić/ ktorzy nádzieię pokládáią w Pánie y
46: zbáwicielu náłzym Iezuśie. Tedy iá do kościołá Apollinowego wieść kazał: gdzie
47: gdy modlitwę czynilá/ trzęśienim ziemie miáłto fię wzruszyło/ część fię kościołá o
48: báliłá/ á báłwan on wproch fię rozflpał/ y wiele pogáńfkich káplánow y ludu po
49: bił. Czym rozgniewány Cefarz nie znáiąc prze ślepotę fwoię mocy Bożey/ kazał
50: Pánnę policzkowác/ y żeláznymi hakámí drápác ták długo/ afz mordercy iey fprá-
51: cowáni krzykną. My lámí męcząc iá/ zmęczeni ielftełmy. Bo widziem czterzech
52: mężow iáłnych przy niey/ ktorzy iá pośiláią/ á ná nas ty męki/ ktorými iá dręcze-
53: my obracáią. Cefarz tym bárzies porużony kazał iá ná ziemi położywłzy ná o-
54: ftrych fkorupách obrácác: A oná oczy w niebo podnołząc mowilá. Nádzieio mo-
55: iá Iezu Chryłte/ wyfluchay mię/ a day ftáteczne wyćierpienie/ á tych ktorzy mię
56: mecżą/ obiáśni y obroć fercá ku łobie. Gdy fię ták modliłá/ wnet oni ktorzy iá

strona: 21

1: męczyli/ á było ich ósm ktorzy do nog iey vpádli/ prołząc áby im odpuściłá. Rze
2: kłá im S. Mártyná. Iefli fię náwrócácie á wierzyćie/ z cáłego fercá w Páná náłze⁸⁰
3: Iezu Chryłta/ ktorzy płáćić będzie káždę^{mv} według vczynkow ie⁸⁰ / wieczney zapłáty

- 4: vzyiećie: á iefli niechcećie/ w męki ftráfzliwe bez końcá w pádniećie. A oni krzyknę
- 5: li: wierzemy. Y obroćiwfzy fę do Cefarzá śmieie powiedzieli. My tákiedy tobie po
- 6: fługi/ dáley czynić niehcemy/ áni fię Bogom twoim iufz kłániác będziemy: ponzá
- 7: lichmy moc Páná Iezufa práwe⁸⁰ Bogá/ ták iáko nas tá Mártyná náuczylá.(*marg*) *Mordercy S. Mártyny návroceni/ męcenniki [!]* zoftáli. (–) A on
- 8: okrutnik kazał ie rozmáicie męczyć y poścínác. Oni krzyż S. ná fię kłádác/ ocho
- 9: tnie fzyie podáli. Drugiego dnia zrozumiawfzy ftáteczność Mártyny S. kazał iá
- 10: nágá po wfzytkim ćiele rzezác: ále oná ftátecznie to ćierpiála.(*marg*) *Wielkie meki [!]* S. Mártyny. (–) Co widząc Cefarz ka
- 11: zał iá ná czterzech palách rofpietá/ kiymi bić siedmiom żołnierzom/ po dwu/ ná
- 12: odmianę. A oná fię przedfię znich śmiałá ták dłuęo: áfz łami żołnierze prośili/ á-
- 13: by przeftác mogli/ czuiác więfz na łobie *ftrapienie [!]* niżli ná niey. (*marg*) *Wtłuftości fkwárzoná S. Mártyná.* (–) Potym do ćie-
- 14: mnice *wfzádzona [!]* y wtłuftości gorácy fkwárzona byłá: ále wymęczyć wiecey nie
- 15: mogli/ *iedńo [!]* chwałę Iezufowę wfławiczná w wfłách iey. Y byłá fłyfzaná dziwna
- 16: Muzyká chwały Bożey przyniey w więzzeniu nocy oney.(*marg*) *Muzyká chwały Bożey przy męczeńftwie S. Mártyny.* (–) Zás wiedzioná byłá do
- 17: kościołá Dyány/ áby tám ofiárę Boginiey czynilá: fkoroznák krzyżá S. ná fię w-
- 18: łozylá/ Czárt ktory tám był z wrzáfkiem vćiekl/ y fprętká piorun vderzył/ y on
- 19: bálwan rozgromił y kościół obálił/ wiele ludzi pogánfkich pobiwfzy. Tu fię iufz
- 20: Cefarz złękl y podał iá Iufyjnowi ftároście/ áby iá iefzcze męczył/ y do ofiar Bogom
- 21: przymuśił. Y kazał iá drugi raz ná palu rościagnác/ y ćiáło ná niey rzezác/ y pier
- 22: śi iey podrzynác: áfz fto y ośmnaście ran odnioflá.(*marg*) *Podrzynanie pierśi.* (–) A mniemáiąc áby iufz fkoná-
- 23: lá męczyć iá przeftáli. Ale gdy obaczyli ifz iefzcze żywa/ rzekli: á chcefz Mártyno
- 24: Bogom ofiárowác? oná odpowiedziála: mam Páná Bogá mego Iezu Chryftá/
- 25: brzidkim Bogom wáfzym kłániác fię *niechce [!]* . A ifz ftać y chodzić nie mogłá/ zło-
- 26: zóná z palu onego/ ná łozku do ćiemnice doniełli. Y oznaymił Iuftinus Cefarzo
- 27: wi o nie zwyćiężoney ftáteczności iey. A on iá zálfię lwowi frogiemu ná pozárćie
- 28: podác kazał. Lecż Lew v nog fię iey polozył/ á ćiála pánieńfkiego nie obrázil:

29: á wracáiąc fię do fwey iámy powinowátego Cefarłkiego **zábil [!]** . (marg) Lwowi rzuconá
S. Mártyná. (–) Po dwu dniu ka-

30: zano iey ielzczę ofiáry czynić. A ona mowiła: czynćie co chcećie/ od mego mię Pá-

31: ná Iezuła nigdy nie oddzielićie. Y kazano iá znowu záwieśić y ofękami **zeláznymi [!]**

32: drápác/ afz do kości/ y famy kości gołe/ oftrym žalázem afz do mozgu **pzerażáiąc [!]** .

33: Tedy wołał wozny: znay Mártino Dyáne zá Boginiá á wolna będziefz. Oná

34: telfz wołała: mam Iezu Chryłtá zá Bogá/ iáko wierna Chrześciáńká/ á zbáwie-

35: nie máiąc/ poháńbioná nie będe. Iufz siły mordercom nieftawáło/ afz rozgnie-

36: wány Alexander/ w ogień iá wielki wrzucić kazał. Ná ktory tákie wiátry y defzdż

37: zniebá łpadł/ ifz ogień rozmiotáł y pogásił. Widząc to Cefarz/ Czárom ono przy

38: czytał/ y włofy iey zgłowy ogolić rofkazał. A gdy iá gołą vyrzał/ śmiać fię z niey

39: począł/ mowiąc: Iufz dáley mocy mieć nie będziefz/ á to twárde ferce odmienić

40: muśifz: Lecż oná łtáteczności fwey nie nárułzyła.(marg) **W ogień wrzuconá y cudownie
wybáwioná S. Mártyná.** (–) Kazał iá tedy w kościele Dyany

41: zámknąwłzy głodem morzyc. Ale fię oná modlitwą y chwałá Bożá karmiła/ y

42: to vprośiła/ ifz on bálwan Dyány łkrułzony/ w proch fię obroćił. Tedyć Cefarz

43: widząc nie zwyciężoną łtáteczność iey/ wywieśić iá z miáłtá y ściáć kazał: Y ták

44: z wefelem chwáląc Páná Iezu Chryłtá zakończyła żywot/ y Koronę męczeńską od-

45: niołła/ ná cześć oblubieńca fwego/ ktoremu z Oycem y Duchem S. chwałá ninie

46: y ná wieki. AMEN.

47: Obrok duchowny z tego żywotá.

48: O nie zwyciężona ćierzpliwośći/ w Chryłtuśie Pánie náłzym/ ktora ták mdłą

49: á nie potężną płęc páńieńką mężną czyni/ á ná niewieścim/ młodym/ w doftátku y rofko

50: łzy vchowany m cieie/ ták oftre želázo tępi/ á wiáry y miłości Chryłtułowey z fercá y z

51: vłt łobie wydrzeć nie dopuści. Drogi łkarb/ drogo święći kupowáli/ ná wielką

52: **zapłátę [!]** ćiężko robili. Acż niełá/ iáko mowi Apołtoł/ przyrownáne męczeństwá tego
żywota/

53: do chwały ktora fię w nas obiáwi: włzákże ná ośięgnienie nie widomey oney korony/
włzytko

54: co mieli śadzili/ máietność/ sławę/ zdrowie/ żywot y męki ktore iedno wymyślić złość okru-

55: tnikow mogła/ áby fię tylo przy łamym ChryŃtuŃie zoŃtáli. (marg) Roma. 8. (-)Ták hoyni byli do wylania krwie

strona: 22

1: y bránia ná fię boleŃci/ iŃz ręce mordercom wŃtawály/ á ich ćierpliwoŃ nie wátawála/ síła mę

2: czących ie mglála/ á ćierpiących panienek chęć ku więtzem mękom trwála. Tá ieft ćierpliwoŃ/

3: y wiára Ńwiętych **twych** [!] twoich ChryŃte Iezu. Ci łą ktorzy łzli przez wielkie wćilki y obmyli

4: łzáty łwoie we krwi báránkowej/ przetoŃz łą przed łtolicą Bożą/ y służą mu wednie y wnocy

5: w koŃciele iego/ á ten co Ńiedzi ná łtolicy mieŃzkác w nich będzie.(marg) Apocalip. 13. et. 7. (-) IuŃz daley nie łáknań ani prá-

6: gnań/ báránek ktory ieft weyŃrzodku łtolice łpráwuie ie y poprowadzi do rzek żywotá/ y otrze

7: Pan Bog wŃzelką łzę z oczu ich. Ci łą ktorym rzeczono/ łmutek waŃz obroći fię wam w wefele/ kto

8: re^{go} nikt wam nie odeymie. A my co czyniem leniwi brzuchowie/ pátrząc ná ty ták młode y **ślá**

9: **bey** [!] płci pánienki/ iáko ták ćiężko ná łwe zbáwienie robiąc/ czemu fię wždy nie wzbudzamy/ á

10: byłmy pracą łobie w pokućie S. zádawáli/ á krzyŃz ChryŃtuŃow ochotnie ná fię bráli. IeŃli nie

11: mamy tych/ ktorzy by nas/ dla imienia Bożego męczyli: wždy ná dobrej woley y prágnieniu

12: tego łzczęŃcia/

13: ábych my dla zámilowánia ChryŃtuŃowego krew kędy **rozłác** [!]

14: y żywot ten połóżyć mogli/ niechay nam nie łchodzi: á tym czáfem czynmy łobie koronę męczeńką/ w ćierpliwoŃci

15: S. robiąc: miłujemy nieprzyjacioly násze/ y życzymy dobrze tym ktorzy nas nie navidzą;
w prze

16: łożeństwie pokory/ w dośtátku głodu/ w dobrym mieniu vbośtwá/ w wefelu płáczu zá
grzechy

17: násze záżyimy/ y tám gdzie by kto fwym żądżom świeckim dofyć czynić mogł/ pohámuy
á v-

18: martwiay áppetyty twoie/ y vdręczáy członki twoie ná ziemi/ á męczeńfką koronę tákiemi
po-

19: łtępki ziednąć łobie możemy.

20: Ná dzień trzech Krolow kazánie krotkie.(marg) *Szofty dzień Stycznia.* (-)

21: Niewyczerpane miłosierdzie łwoie okázuiąc nam Pan Bog

22: nie tylko łyná fwego dla nas pośłał/ aby tu ná tey niłkiey ziemi nam nie-

23: dośtoynym służył/ y brzemoná grzechow nálżych ná łobie nośząc wśytko

24: zbáwienie násze łpráwił:(marg) *Mátt. 20.* (-) ále też ná tak wyłoká łáfkę/ ábyłmy iey
vżyć mogli/ oczy

25: nam otworzył/ y zbáłwochwáłftwá łprośnego [!] powołał nas do wiary prześławney:

26: w ktorey nam oznáymił/ wielkie imię łwoie/ y tego iedynego łyná fwego iemu w

27: Bośtwie rownego/ y niebiefką światłością á gwiazdą Duchá fwego/ łercá násze

28: do niego przyćiągnął.(marg) *Ioán. 6.* (-) A co by nam po łkárbie zákopánym? Co po
drogim kámie-

29: niu temu/ kto łię ná nim nie zna/ á ośzácowác go y pożytku zniego łobie przywieść

30: nieumie? Co by było tym krolom pożyteczno/ iłż łię łyn Boży w Bethleem náro-

31: dził/ gdy byli gwiazdy tey nieuyrzeli/ vyrzawłzy nie zrozumieli/ zrozumiawłzy

32: nie łzukáli/ á łzukáiąc nie náleżli? Wielkie to á nie wyławione dobrodzieyftwo/

33: kogo Pan Bog tą nowiną obwieści/ y łerce iego do wiary łpráwi/ y do owczár-

34: niey go łwoiey y kościołá fwego przygárnie. Szczera ieft łáfká iego powołanie do

35: wiary łwietey/ ktorą nas Pán Bog vprzedza w miłosierdziu fwym/ á ktorą

36: nam przed wśytką załługą nálżą dáie. (marg) *Łáfká vprzedzáiaca/ y powołanie do wiary*

wielki dar ieft Boży. (-)A iáko ci trzy krolowie tákiey gwiazdy

37: dla nich ná powietrzu vczynionej godni być mogli? Máło bjło innych Mędrców

38: y Krolow ná wíchod słońcá/ máłoli było wdow zá czáfu Eliafzá/ iáko Pan mo-
39: wi/ máłoli było innych trędowátých zá czáfu Elizeufzá? (marg) Luc.: 4. (-)á przedię
inne opuści-
40: wízy Pan Bog/ tych tylo trzech ná ten czás takim pofelstwem/ obiásnieniem/ y ro
41: zumem obdárzył. Iáko oni domyflíc fię mogli/ po niemym znáku oney gwiazdy:
42: ífz fię národził Krol y Pan ich ná ziemi/ ten co niebo y ziemię ftworzył? (marg) Bog
fam trzy Krole do wiáry fpráwił y co gwiazdá oná znáczyłá oznaymił.Mátt. 5.Ecle. 52.
(-)Przecho-
43: dził ten domyfl wízytkę mądrość ich: fam Bog pálcem Duchá fwego ná fercách to
44: ich napifał/ y taką wiárę z dáru fwego niebieskiego w nie wlać fam raczył. Tofz
45: fię známi narody od Izrálelá oddzielonymi y niegdy bálwochwálcy porzuconymi/
46: ftáło/ gwiazdá swoią/ Pan Bog/ to íeft polńáncy fwymi (ktorzy fię w piśmie
gwiazdá.

strona: 26

1: gwiazdami/ światłością/ y słońcem zową) od ApoftolŃkíey y RzymŃkíey Piotrá ś.
2: ftolice obwieścić nas niegodne raczył/ y oznaymił nam Syná fwego namilŃzego/
3: dla nas tu národzonego y vkrzyzowane⁸⁰ / y nas bez Bogá/ bez ChryŃtufa/ bez ná-
4: dzieie/ do obietnic Bożých będące/ do vczeńnictwá fynow swoich/ powołał/ y w dom
5: Ńwoy w ktorým Bogá znáią wprowadził: gdzie iáko w Bethleem/ chlebá iednego
6: náuki y Sákrámentow niebieskich/ pożywáiąc/ iednym fię chlebem ftáiem/ y dzie
7: dzictwo fynow Bożých bierzem.(marg) Powońanie náŃze do wiáry Trzem Krolom
rowne.Ephel. 2.Pfal. 47. (-)A iákoŃmy my tákiej łálki godni być mogli? kto z [!]
8: nas tákie rzeczy trudne y rozumowi niepodobne w mowić mogł? iákoŃmy ná tá-
9: kim zakonie ChrzeŃciáńŃkim/ ktorý íeft przyrodzeniu y fklonnoŃciom náŃzym Ńwie
10: ckim y cíelefny m przeciwny/ przeŃtali? famá to íeft y fczera gwiazdá Bożá/ ktorą
11: myfli náŃze zgotował/ wiárę nam/ dar niebieski Ńwoy w fercá náŃze wlał/ y takim
12: nas powońanim vcźcić raczył. (marg) 1. Cor. 10.Philip. 1.Wiárá dar Boży.Mátt. 4.
(-)Máłoli było kámienia z ktorego Ńobie Pan Bog
13: Ńynow Abráhámowych náczyńiç/ y lud Ńobie ku czći Ńwoiey ftworzyć mogł y zów-

14: żdy może? (marg) Rom. 10. (-)Ale nas z ofobliwey łáfki fwey nie zápominał/ á narod náfz obrał/ y to

15: leśne drzewo/ kwaśne iábłká **rodzące** [!] / w pień fłodkiego korzenia Syná fwego w-

16: fzczyćć/ z fzczerey **fzczodrobliwości** [!] fwoiey/ nie zániechał. Przeto iáko ten dzień pier

17: wiałtkow náfzych Trzech Krolow/ ták y to powołanie y obiášnienie náfze/ do

18: wiáry y iedności Kościoła Bożego/ fławić/ y w nim fię vkochác/ y goráco zá nie

19: Pánu Bogu dziekowác/ ácz záwždy/ ále dziś ofobliwie winni ieftełmy. W ktorey

20: łáfce powołania náfzego/ y w wierze nam dáney/ ábyfmy pracowáli á robili/ y nie

21: darmo iey (iáko Apoftoł mowi) bráli/ á powołanie to náfze/ iáko drugi vpominá/

22: dobrymi vczynki pewnieyfce czynili: mámy wzor ná tych Pátryárchach náfzych

23: Trzech Krolách. (marg) 2. Cori. 6.2. Petri. 1.w Wierze pracować y robić winni fmy fą.

(-)Prztypátrż fię namileyfzy Chrześcíaninie/ iáko oni powołanie

24: fwoie vczcili/ y wziáwłzy wiáre/ iáko wniew robili/ iáką ochotę y posłufzeństwo ná

25: głos Boży/ y ná znak **onęy** [!] gwiazdy do fzukánia Páná fwego/ pokazáli: iáka była

26: ich ćierpliwość/ praca/ y męftwo w fzukaniu: iáka rádość w nálezieniu: iáká poko-

27: rá w pokłonie: iákie nabożeńftwo y fzczodrobliwość w ofierze: iáka powolność w

28: **przeftrodze** [!] Anielkfey.(marg) Posłufzeńftwo trzech Krolow. (-) Nie długo fię

rozmyfláli/ fkoro głos Boży zá vyrzenim o-

29: ney gwiazdy do fercá ich przyfzedł: wśiádayćie/ fzukayćie Krolá niebá y ziemie/

30: ktory fię teras národził: iedźćie rychło/ pokłóńćie mu fię/ nábierzćie dárow/ odday

31: ćie mu vpominki y powinny poddáność wáfzę: o iáko fię posłufznie y ochotnie do

32: tego porwáli? Day Boże nam do pokuty z grzechow/ do Sákrámentow kościel

33: nych/ do dobrych vczynkow/ w kthorych Chryftuła náyduiem/ ták prętkie

34: y chętlive powftanie.(marg) Mátt. 25. (-) Nie czyniła im przełzkody y oćiągánia/ dáleka/

tru-

35: dna/ niebeśpieczna drogá: nie ćięłzko im było/ opuścić páńftwá fwe/ wczá-

36: fy/ domy/ zony/ dziatki fwoie: Nie rofczytáli/ rychłoli y iáko fię wroćim: ále z

37: onym powolnym Abráhámem/ z ziemie/ zrodzáiu/ y od powinowátých fwoich wy-

38: chodząc/ wftytko ná tego wolą y opiekę fpułzczáli/ ktory im iáchác kazał do ziemie

39: ktorą im on fam vkázác miał. O wilegá á dziwná powolność/ y flepe posłufzeń-

40: Itwo/ iakoś ty ieft pierwszym kámieniem budowánia Chryštuowego: y nie vmiełz
41: lię zniczegołz wymowić/ á żadnać trudność do czynienia woley Bożey nie przefłko
42: dzi.(*marg*) Praca w powołánium Chrześciánkim. (–) Bacż/ Cny Chrześciáninie/ iáko ci
w powołánium do wiáry S. pracowáli/ á
43: opuściwłzy rołkoly/ ná nędze/ powłoczenie/ niebespieczeństwo/ w ktorým y zdro
44: wie łwoie ładzili/ vdać lię musieli: w wielkim vtrudzeniu łwym póciechy duchow-
45: ney łzukáiąc. A my iáko lię wymowim/ ktorzy tołz powołánie máiąc/ leniłtwá
46: włzelákiego do rzeczy wierze y zbáwieniu łlujących vzywamy/ ná głos lię Boży nie
47: rułzamy/ náłchnienia Duchá S. przefłuchywamy/ bez roboty chcemy przyść do
48: zapłáty/ bez vtrudzenia do póciechy: zyłkowác łobie pracá w iármie Chryštuo-
49: wym obietnic Bożych niehcemy. (*marg*) Łáłká Boża ieft iáko rzemiołło ktorým
nierobiácy nic niema. (–)Nie vbespieczáy lię ná łáłkę tobie Chrześciáni-
50: nie/ w wierze y w powołánium twym/ przez Chrzełt S. dáńá. Bo tá ieft iáko rzemio
51: łło zyłkowne/ y bárzo pozyteczne: rzemiołło vmieć/ á rzemiołłem nie robić/ vbołtwá
52: y głodu ieft przyczyná. Nigdy táki [bogatym] nie będzie: ále raczey karanie záłłuzy/ iłz
dáry
53: Boże wziáł nádáremno: y pieniádze páńłkie/ ná zyłk dáne zákopáł: ktore w do-
54: brych á pracowitych rękách y Pánu wielki pozytek czynić máią/ y łługę w zapłá-
55: cie páńłkiey vbogácić mogá.(*marg*) Mądrość tych krolow iłz lię do Hierulálem vdáli do
Doktorow kościelnjch. (–) Obácż rołtropność ich wielką/ iłz lię o Krołu Zy
56: dowłkim pytiáć do Hieruzálem przyiecháli (ábo ie oná gwiazdá tám przywiodłá)

strona: 27

1: gdzie byli Doktorowie zakonni/ y w piśmie vczeni/ ná Káthedrze Moizeszowey/
2: z ktorých rozumieć lepiej y náuczyć lię dołkonáley mogli/ tego co oná gwiazdá vka
3: zowálá. Bo ten ieft obyczáy Bołkiego zrzádenia: iłz tych ktore Duchem łwym S.
4: obiásnia/ záwždy do porzádných nauczjcielow kościelných łług łwoich odłłyá. Ták
5: iako y Korneliułza do Piotrá S. y Páwłá do Anánialzá y Rzezáńcá onego do Phi
6: lippá odefłáł. (*marg*) Acto. 10.Acto 9.Acto 8. (–) (*marg*) Pan Bog tych ktore Duchem S.
oświeca/ do kościelných łług łwoich odłłyá.Biblia y piłmo tłumáczá potrzebuie. (–) Przeto
wielki ieft nie rozum tych/ ktorzy okrom Hieruzalem/
<http://rcin.org.pl>

7: to iest kościoła y wrzędnikow iego porządnych/ zrozumieć chcą wolą Bożą/ y mieć
8: prawdziwe słowo iego. Biblia y piśmo bez kościelnego rozumienia y wykładu do
9: zbawienia nikomu nie posłuży: ale raczey kacerstwá zniey ku słwey zgubie buyny á
10: słwowlny rozum wyczerpnie/ á do zdrowey náuki krom wodzá á posłáncá porzą
11: dnegó y namiestniká Chryśtuślowego nie tráfi. Náydnie się y wielkie a práwie mę
12: czeńńkie ferce w tych pobożnych Krolách/ iź przed Tyrránem wielkim Herodem
13: krolém ná on čás Zydowńkim/ pytać się o innym/ okrom niego/ krolu Zydow-
14: űkim śmieli: innemu pokłón zośtáwuiąc/ a Herodowi tego tytułu wwlócząc.(*marg*) **Męstwo**
wielkie [!] y ferce **Męczennicze wtych krolách.** (-) Ro
15: zumieli dobrze/ y łami z siebie/ iź krolowie towarzyszá ná pańśtwie nie rádzi wi-
16: dzą/ a woyny wielkie oto podnośzą/ y żywot słwoy ładzą/ áby się przy pánowániu
17: zośtáli: á zwłászczá ten Herod/ ktory o to wielkiej trudności wźył/ y krwi wiele ro-
18: złał/ nie mógł dobrym okiem ná ty pátrzyć/ ktorzy o innym Pánie w iego páń-
19: śtwie/ okrom iego łamego wiedzieć chćieli. Y bez watpienia potráćić ie chćiał/ y
20: z tym nowonárodzonym Pánem ich. wźáckže oni tym się odśtráżyć do wyznánia y
21: łzukánia páná słwego nie dali/ y będąc w ręku Tyrráná/ woleli pod wtrátá zdro-
22: wia słwego/ dom Herodow bogáty y słny iego pyśzno wbráne y świeckiey chći peł-
23: ne/ łtym krolowńkim Tytułem mijác/ á innego w źłobie w bogiego łzukać. Day nam
24: Boże tákie męstwo/ ábyśmy Herodom/ náśzym świeckim boiáźniom/ od dobrego y
25: drogi ktora do Chryśtuśła wiedzie/ odśtráżyć się nie dáli. Zdrádlivy Herod potrá
26: cić ich niechćiał/ áłzby mu pierwey dziećiątko Pána Iezuśła/ wkaźáli/ z nim zá-
27: raz myślił Tyrran krew ich rozłáć. Lecź mieli obrońcę słwego y wodzá Bogá/ kto-
28: ry ich łtrożem był: y z oney ie mocy okrutniká wybáwił. Skoro z miáśtá wyiechá-
29: li/ onę im gwiazdę wkaźał/ ktora ie do Bethleem przyprowádziłá/ do onego
30: páłacu/ gdzie krol niebá y ziemie powity leżał. Y tám włzedźszy/ naleźli dziećiat-
31: ko powite z Mátką przenaświęśzą. (*marg*) **Vbośtwem Pána náśzego nie obrázili się Trzey**
[!] **Krolowie.** (-) Szopá zgniła byłá tám páłacem/ łtáynia po-
32: koiem/ źłob łóśzkiem/ drábiny namiotem/ siáno pośćielá/ Iozeph wźytkim dwo-
33: rem. Y wielce się rozrádowáli/ iź naleźli Pána słwego/ koniec y **zálpátę [!]** ták dłu-

34: giej drogi/ y wielkiey prace swoiey. (*marg*) Wielka wiara Trzech Krolow. (-)O
niewyflowiona wiara tych ludzi/ iako sie
35: taka podloscia y zwierzchnym ponizenim nie obrzila/ a na tak przykrym kamie-
36: niu nie polliznela sie noga ich. Y podobnalz to rzecz/ mili **Mędrzy** [!] / aby to dziecie
37: na ktore patrzyce wietrzy rozum miało/ nizli wy tak wzeci y dorosli/ iz go za pa
38: na/ wodza y sprawce waznego brac chcecie? Iako sie tey dziecinie wrzad daiecie/ kto
39: ra nie mowi/ ani sie zda rozumiec? iako was ten bronie ma/ ktory sam piastun-
40: ki potrzebuie? iako was ten zywic ma/ ktory sam v pierśi macierzynfkich wiśi?
41: Iako was ten vbogacic ma/ na ktorego tak vbostwo wielkie patrzyce? Niewlytd
42: li was tey sprofney ftaynie/ w ktorey pana swego szukac chcecie/ tam gdzie bydla szu
43: kaja? mozeieli wierzyc iz Pan y Bog waz na taka nędze przyszedl? Lecz wiara
44: ich nieprzemozona na takie pokufy odpowiadala/ a iako ogien od wiatru tym sie
45: wiecey szerzyla/ mowiac: Gwiazda na niebie zawiesc nas nie moze/ **yzali** [!] ktore^{mv} kro
46: lowi na swiecie takie swiadectwo niebo dawalo? ferce sie nalze raduie/ wierzem
47: iz to iest krol nieba y ziemie/ obrzac sie iego maloscia/ vbostwem/ y ponizenim
48: nie mamy: Bo nędza ta iego nie zmuflu iest/ ale zwoley/ tak on to dla nas sie po-
49: nizyc chcial/ y pokory nas vczyc. Podzmy co rychley dobywamy skarbow/ a po
50: klon czyniac ofiaruymj iemu duze/ cialo y mairtnosc nalze/ ku wszelakiemu poddan
51: ftwu iako panu y Bogu nalzemu/ kmiecieś my y ftworzenie iego/na toś my ty przy
52: iechali. Wyznamy zlodem/ iz on iest krolem nalzym/ ktoremus my dan y pod-
53: danstwo winni fa: wyznamy kadzidlem/ iz on iest Bogiem prawym nalzym/ kto
54: remu kadszenie y ofiara fluzy: wyznamy iz on iest prawym dla nas nie dawno v-
55: rodnym czlowiekiem/ ktory vmrzeć y pogrzebion za nas byc ma. A iz na on
56: czas do iego poslugi przybyc nie bedziem mogli/ zostawmy Mirrhę na pogrzeb ie-

strona: 28

1: go/ y na pomazanie S. ciala iego. Y szli poklonili sie pierwey na kolana/ potym
2: padli na twarzy swoie/ iako Bogu swe^{mv} / y przystapiwzy nogi dziecięteczka calowa
3: li/ y z taka sie pokora vniżyli/ iaka ftworzeniu przeciw ftworzycielowi swemu przy
4: ftowna iest. O byśmy taka wiare acz zawzdy/ ale ofobliwie przy oltarzu mieli/

5: gdzie iey tákíey y pokłonu tákíego nawięcey vzywamy.(*marg*) Pokłon naświętszemu Ciáłu
Bożemu na ołtarzu.Chryzoft. in Epis. 1.Corint. Hom. 24. (–) Nic fię ofobámi chlebá y
6: winá y nie podobnościá rozumu ludzkiego nie obrażáiąc/ winni ieftefmy Boški
7: pokłon czynić/ wiedząc ífz tám tenże iefst Syn Boży Chryftus Bog náfz obecny/ pod
8: widomymi ofobámi: O czym ták ieden święty y ftáry Doktor mowi. To ciáło
9: (ktore iefst ná ołtarzu [.]) weźlobie Krolowie witáli/ á mężowie (niegdy) bezbożni y
10: grubi vczyniwfzy dáleká drogę/ z wielką mu fię boiázníá y przeftóráchem pokłoni-
11: li. Náfláduymyfz wždy tych ludzi obcych my/ cóś my iufz fą niebiefcy fáfiedzi. Oni
12: nic innego iedno źlob á ftáyníá nie widzieli: tego co ty tu widziífz tám nie było: w-
13: fzákże wielką vczciwość y pocześność czynili. A ty widziífz (Chryftufa) nie w źlo-
14: bie ále ná Ołtarzu/ nie widziífz bialey głowy/ coby go ná rękú piáfstowáfá/ ále Ká-
15: płaná. To ten S. mowi. Náfláduymyfz y my tych oycow náfzych/ á iefli żywą wiá
16: rę mámy/ niechay fwoie dzielności pokaże: iefli żywa/ niechay fię rufza/ chodzi/
17: y prácuie w tákim poftużeniśtwie/ w tákíey ćierpliwości/ w tákíey pokorze/ w tá-
18: kiej fczodrobliwości y ofierze. Niech fłucha przeftrogi Aniołow to iefst kápłanow
19: Bożych/ porządnie od kościołá dánych/ ktorzy nas od Herodow chytrych Here-
20: tykow/ okrutnych mordercow Dyabłow y sieci ich/ to iefst grzechow przeftregáią
21: chcemyli do oney włáfney náfzey gorney oyczyzny tráfić/ przez tegofz Iezufa Páná
22: náfzego/ ktoremu z Oycem y z Duchem S. chwałá ná wieki Amen.(*marg*) Iefli żywą wiągę
mamy/ muśić fię rufzáć/ chodzić/ y co robić. (–)

23: Zywort S. Symeoná fłupniká/ wypifany przez The
24: odoreta Bifkupá Cyreńkiego ktory fám na niektore rze-
25: czy pátrzył: mieyfcy fłkrocony z Euágryufzá Hiftoryká
26: Greckiego rozfzerzony. Zył około roku Pánkfiego. 449.
27: ZNáią dobrze wfzyfcy Symeoná mężá zácnego/ wielkie swiá
28: tá wfzytkiego cudo: nie tylo cí/ ktorzy Rzymfkiemu Pánfctwu podlegli:
29: ále y Perfyáni/ y Indowie/ Etyhopiáni/ Tátárzy/ v ktorych fię dziw-
30: ny iego żywort wfławił. A choćiáże mam wfzytki práwie ludzie zá swiát-
31: ki powieści moyey: wfzákże przedfię z boiázníá żywort tákí/ ktory wfzytko przyro-
32: dzenie ludzkie przechodzi/ wypifuię; áby tego zá báśni iákíe/ od prawdy dálekíe/ nie

33: poczytano. Bo ludzie ty rzeczy/ ktore łyfzą/ fami z siebie miárkuia: co fię im zda
34: ifz by to fami vczyńić mogli/ temu radzi wierzą: ále co nád siły fwoie być rozumie
35: ia/ zá zmyfloną rzecz/ chociaż iefł prawdziwą/ być mniemáią. Ale ifz fię to tym
36: tylko przydaie/ ktorzy w rzeczách Bołkich biegłymi nie fą/ á wiele iefł bącznych y
37: pobożnych ludzi/ ktorzy zá rádą Duchá S. bez wątpienia temu wiárę dádzą: ocho
38: tnie ten dziwny żywot/ tego mężá przebieżę/ y ftąd pocznę.
39: Vrodzony w miáfterczku Sifan ten Symeon ná gránicách Cylicyey/ zmłodu
40: owce páłł v Oycá. Zimy iedney prze wielkie śniegi/ gdy owce po polu chodzić nie
41: mogły/ trochę miawłzy czáfu/ fzedł z rodzicámi do kościoła/ ták iáko mi fám po-
42: wiádał (mowi Theodoretus) w ktorym vłfyłzał Ewángelią onę: Błogofłáwieni
43: ktorzy płáczą/ á nędzni/ ktorzy fię tu weselą/ fzczeńliwi ktorzy czyftą duflę máią. (*marg*)
Oyczyzná S. Symeoná. Matt. 5. Návrocenie Symeoná S. z słuchánia słowa Bożego wkościele.
(-)

44: Y fpjtał iedne⁸⁰ wedle fiebie ftoiaće⁸⁰: Iákobj kto/ tákí fobie fkarb kupić mogł? rzekł
45: mu: ktoby zakonny á bogomyflny żywot wiodł/ przyść ktemu błogofłáwieńftwu
46: może. Pádło ná dobrą rolą naśienie ono/ y wnet do innego blifkiego Kościoła
47: fzedwłzy/ krzyżem leżał/ profząc Páná Bogá áby mu drogę vka
48: zał/ y będąc długo ná modlitwie záfnął/ y tákíe miał widzenie. (*marg*) Widzenie S.
Symeoná o kopáníu fundámentow. (-) Zdał fię ifz fundá

49: menty iákies kopał ku budowáníu/ y fłfyłzał głos mowiący: trzebá głębiey kopác/
50: y kopał: á mniemáiąc ifz iufz dofyć/ przeftał: ále wnet vłfyłzał drugi ras: kopay głę-
51: biey: y brał głębiey afz zá trzecim/ ábo zá czwartym vpominánim/ kopáiąc vłfy-
52: fzy. iufz przeftán. á iefli chcesz budowác/ robże vftáwicznie/ bo bez vftáwicżney pra

strona: 29

1: cej nic nie fprawifz. To fię prorocftwo wnim ziściło. Bo tákí fundáment/ do ży
2: wotá dziwnego/ y fłufzby Bożey/ y ták głębokíe famego **śiębie** [!] w zgárdzenie y po-
3: niżenie záłożył/ ifz ná nim wyższe cnoty/ níżli fnać ludzkie przyrodzenie znośi/ bu
4: dowác mogł. Y zátym wnet do kłáfttoru pobieżał y prętko w surowości żywotá
5: y włzytkich bogomyflnych cnotách poftępek wziął/ ták ifz pierwłzym w tey mierze

6: był. *(marg)* Raz w tydzień iadł Symeon S. Lącuch z liścia Pálmowego/ ná cíele S. Symeoná.
(-) A gdy inni pofzcząc trzeciego dnia iedli/ on sam raz tylo w tydzień iadł (Acz
7: mu tego stárłzy nie chwalili) y vplotłzy łobie gruby lącuch z pálmowego liścia
8: ściągnał mocno lędzwie łwoie/ ták iłz rány łie ná cíele poc žyniły: z ktorých gdy ie
9: den towarzysz płynącą krew obáczył: pytał/ zkąd tá krew: on milczał: afz go mo-
10: cą przymušili/ iłz oglądáne łą one rány. Y z fukał go stárłzy/ vpominájąc y pro-
11: łząc áby tego okrucieńtwa nád łobą nie czynił. pośluchał wtym/ iłz lącuch on z
12: iął: ále žeby rány one leczyć dał/ ná to go nikt námowić nie mógł. Do tego y
13: dla innych ciężkich brzemion/ ktore sam ná się kładł/ precz mu z kłałtoru kazáli:
14: bojąc się/ áby iinni ná cíele słábłzy/ chcąc go nálládowác/ śmierci łobie przyczyną
15: nie byli. Wyłzedłzy od nich tułał się po gorách pułtych/ afz tráfił ná ieden row nie
16: bárzo głęboki y fuchy y weń się łpuścił Bogu łpiewájąc. A po piątym dniu oni kto
17: rzy go z Kłałtoru [!] wygnáli/ wielce tego žalowác poczęli: y wnet dwu wyłáli/ á-
18: by go náleść y przyzwác do bráciey mogli. Długo łzukáli afz niektorzy páłterze o-
19: nim powiedzieli: Tedy oni podawłzy mu powroz ściężkkością go wywlekli. Wro-
20: cíwłzy się do Kłałtoru y máło co z brácią pomiełzkawłzy/ v miáłteczká Tálániłá
21: ná gorze domeczek nálałz/ y w nim przez trzy látá zámkniony mnielzkał. A roz-
22: mnažájąc łobie cnot S. bogáctwá/ vmyłł przykłádem Moizelzá y Eliałzá połt
23: czterdziełtnowy/ nic nie iedząc/ pościć. Prosił tedy nieiákiego Bálłá/ ktory má-
24: iąc nád kápłany pomiáłteczkách zwierzchność/ wiele kościołow dogłádał/ áby go
25: zámurowác ná dni czterdzieści kazał/ nic ku iedzeniu nie dájąc. *(marg)* Wielki połt chćiał
pościć S. Symeon/ nic nie iedząc przez dni czterdzieści. (-) Ale on tego v-
26: czynić niechćiał: powiádájąc mu: mordercą łamemu łobie być/ nie ielł to żadna
27: cnotá/ ále wielki y napierwłzy grzech. Y rzekł mu Symeon: Położ mi dzie-
28: sięcioro chleba á kufz wody/ będzieli trzebá/ połilác się będe. Y ták vczynił/ zámuro-
29: wał go z onym chlebem y wodą. Po dniu czterdziełtym wrocil się Bálłý/ y wyko-
30: wawłzy drzwi/ nálałz cáły chleb y wodę/ lecz łamego ná poły vmárłego/ bez mo-
31: wy/ bez władzey vyrzał. Y obmywájąc á zákrapájąc **gebką** [!] vftá iego/ dał mu prze-
32: náświęłzy Sákráment y ochłodził go/ y dopiero pokarm wziął. Dziwował się cu-
33: dowi tákemu Bálłus/ y łławił to wielce przed brácią. Od onego czáfu afz do tego

34: roku/ przez dwadzieścia y ośm lat/ co rok tak pościł w wielki poft nie iedząc áni
35: pijąc przez dni czterdzieści.(*marg*) Wielki poft nic nie iedząc S. Symeon pościł. (–) Acz
wedle czáfu y mdłości nie iednáko to czynił. Bo
36: pierwey ftoiąc fię modlił/ potym gdy ftać od poftu nie mógł/ fiedząc/ á gdy iufz
37: práwie síły nie miał/ tedy leżąc ná poły żywy/ paćierze fwoie w onym poście/ od
38: práwował. á gdy ná fłupie miefzkał/ iáko fię niżej powie wten poft/ á zchodźć
39: przedfię ná doł niechciał: ále żeby mógł ftać/ drábinę do fłupá przywiązał/ y ná
40: niey tylo wfpárty/ ále tefz y przywiązány/ czterdzieści dni poftu przetrwał.
41: á potym innych lat łáfká Bożá wfpomożony y bes drábin ftoiąc on poft odpráwo
42: wał. Wymiefzkawfzy iáko fię rzekło trzy latá w domeczku onym: potym ná
43: wierzch iedney gory wftąpił/ tám áby z niey niefchodził/ á myfli z niebá nie fpu-
44: ścił/ łáncuchem fię żeláznym ná 20 łokiet zá nogę przykował.(*marg*) Przykował fię
Łáncuchem S. Symeon. (–) Gdy go Melecus
45: Antyocheńki Bifkup náwiedzał: zgánił mu ono przykowanie mowiąc: ifz bez te-
46: go fam nád fobá człowiek pánem być/ á wiązác fię ná iednym mieyfcu nie łáncu-
47: chem/ ále wolá y rozumem może.(*marg*) Rozumem fię y włáfná wolá wiązác człowiek
może. (–) Y wnet to fłyżąc/ kowalá przyzwác y odko-
48: wác fię kazał. Około **żelázá [!]** v nog była fkorá kołmáta/ áby ciáłá **żelázo [!]** nie żárło:
49: w tey fkorze plufkiew fię wiele zámnożyło/ ktorzy on mogąc zbyć niechciał/ áby
50: fię ná mále wietfzey ćierpliwóści vczył. Zátymże bárzo fię wflawił/ ták iż **zewfząd [!]**
51: zrozmáitymi przygodámi y chorobámi do niego ludzie fzli: á káždy z poćiechą od-
52: chodząc/ tym go wiecey fławnym po wfzytkim świećie czynił. (*marg*) Cudy fię wflawił
S. Symeon. (–) Przetoż náleść by
53: ło v niego ludzie z dálekich bárzo kráiów/ Ifmáelity/ Perfyáni/ Ormiánie/ Hibe-
54: ry/ Homeryty/ y z zachodu fłóncá Hispany/ Angliki/ Fráncuzy/ ktorzy do nie-
55: go zdáleká przychodzili. O Włochách prozno mowić/ poniewafz mężá tego Rzy-
56: miánie ták vwielbiáią/ ifz y powárftátách rzemieśniczych obrafki mále ofoby iego
fławią.

2: od niego biorąc/ káždy fię dotykáć iego chćiał/ cześć mu wielką wyrządzáiąc: on
3: żeby oney prozney czći y niepokoiu wśzedł/ słup łobie wyfoko poftáwił/ ná którym
4: wednie y wnocy przemieszkał/ komorkę łobie ná nim ná dwa łokćiá wczyniwłszy/
5: wktorey przez trzydzieści lat przetrwał. Ná przodku łżeść tylo łokiet wyfoki był/
6: potym dwánaście/ potym dwádzieściá/ potym trzydzieści łżeść/ ná koniec czter-
7: dzieści.(*marg*) Słup łobie poftáwił S. Symeon ná którym lat 30. przemieszkał.Słup
Symeonow iáko był wyfoki. (-) Z tákiey iego spráwy y z tego iego słupá/ ácz fię wiele ludzi
y dobrze bacz-
8: nych śmiało/ gárdząc takim iego wedle zdánia/ niepotrzebnym poštěpkiem: wřzák
9: że iáko fię potym pokazało/ nie bez woley Bożey/ wielkiego pożytku ludzkiego zbá
10: wienia y niezmierney miłości łwey ku Pánu Bogu zálecánim/ to wczynił: tak
11: krzyřz ćierpliwości dla Chryřtuła/ ná fię kłádac. Święci Oycowie oni zakonni
12: ná puřczy iáko dokłáda Ewágryus włwey Hiřtoryey/ chcąc doznáć co by był zá
13: duch w nim/ którym onę rzecz tak nowá/ á nie słycháná záczył: wypráwili do nie
14: go takie pofelřtwo/ z taką náuká.(*marg*) Lib. 1. Ecclesia. Hiřtoria. Cáp. 13. (-) Pytáć go
kazali czemu wtártá drogá świę-
15: tych Oycow nie idzie/ á inney nie słycháney wżywa? vpomináiąc go áby tego prze
16: řtał/ á zřzedł ná ziemię/ á z innjmi od Bogá wjbránymi Oycy/ ná ich pořtanowieniu
17: życia/ ábo regule przeřtawał. Y dołozyli pořłom te go [!] iefli będzie gotow zleść z one-
18: go słupá/ áby mu wolność dáli żywot on záczety prowadzić: bo iuřz z onym pořłu-
19: řzeńřtwem dořyc fię pokaże/ iřz onę przeciw łobie frogá woynę/ z Bogá záczył: á ie
20: řliřzby więc niechćiał powolnym być/ á łwey woley wżywał/ á ná vpominániu nie
21: przeřtał/ áby go mocą z onego słupá z ięli. (*marg*) Po pořłuznění Duchá Bożego
poznáć. (-)Gdy tedy pořłowie to iemu oznaymili/
22: á zleść mu kazáli: wnetże nogę iednę ściágnął y zniřć á pořłuznym być hcćiał. Te-
23: dy nań záwołáli: Bog ćię wřpomozł S. mężu/ nie złás/ ále mężnie do końcá trway:
24: potym známy iřz twoie przedřiwzięćie z Bogá iefł. Co fię pożytku zbáwienia lu-
25: dzkiego dotycze/ łtoiác ná onym słupie/ niezliczony poczet pogáninow Iřmáeli-
26: tow/ do Chryřtuła y wiáry iego słup on ořwiecił.(*marg*) Iáki pożytek Duřzom ludzkim
słup Symeonow wczynił. (-) Pobudzeni Angelłkim iego ży

27: wotem poganie zdálekich łtron przybiegáiąc/ pod łłupem iego báłwochwáłstwo po
28: miotáli: á Chryftułowu fię klániáiąc [!] / y wiárę S. przyimuiąc náukę iego w łer-
29: cu do domu odnošili/ y gorącą miłością pełnili. Ná co (powiáda Teodoretus)
30: łamem pátrzył/ nie bez me⁸⁰ mowi bešpieczeństwa. Bo gdym rofkazał áby o-
31: demnie/ kápłáńskie błogóławieństwo wzięli/ rzućili fię do mnie grubi oni łudzie
32: iedni z tyłu/ drudzy w oczy do siebie mie targáli: y ieden ná drugiego wšłępuiąc
33: y ręce mi podawáiąc/ brodę mi nie bácznie tárzáli/ y łuknią drápáli: y podobno
34: by mię byli vmorzýli/ by był S. Symeon nie záwołał ná nie/ y onych łwym rofka
35: zánim nie odegnał. Drugi raz gdy łsmáelitow było dwie roćie żołnierłkie: ie-
36: dna rotá prošilá/ áby ich łtárošcie błogóławieństwo łwoie połłal: Drugá záwo-
37: łáłá/ łfz tego nie godzien/ bo iełł niełpráwiedliwy y niepobożny/ ále náłz powiáda
38: Rotmiłtrž leplzy iełł/ y godnieyłzy twoiego błogóáławieństwa. Y gdy fię o to łwá-
39: rzyli: Teodoretus ie vgadał mowiąc/ łz obiema będzie dano. Lecž iedná łtroná
40: záwołáłá/ łfz fię nie godzi/ ták złemu y niezbożnemu tákie dáry bołskie pošyłác.
41: Alž łam ie z gory gromiác/ y plami ie prze nieobyczáyność názywáiąc/ vłpokoil.
42: Ieden Sáráceńłki Rotmiłtrž prošil go áby iego powinne⁸⁰ powietrzem zarážone-
43: go vzdrowil: kazał go przywiešć y mowił onemu choremu/ áby fię zárzekł łwych
44: przodkow błędow pogáńłkich. Co gdy on vczynil/ łpytał go: wierzyłz w Oycá y ie-
45: dynego Syná iego y Duchá S. odpowiedziál: wierzę. Y rzekł. Iełłi wierzyłz/ w-
46: łtań. Y włtał wnetže on zarážony zdrowym. Y ná znák dołkonálego zdrowia
47: kazał onego Rotmiłtržá dofyc łłufłtego/ ktory fię zá nim przyczýniál/ alž do
48: namiotu o łwey mocy odniešć.(*marg*) Cudo wielkie. (-) Tedy go wziął ná rámioná łwoie/
on co fię łam
49: rufzyc dopiero nie mogli/ y niołł tám gdzie on kazał. Innych bez lidžby cudow
50: czýnił/ łfz práwie wypowiedzieć włzytki/ rzecz iełł nie podobna. Miał y Proroc-
51: kiego Duchá. Morowe powietrze y głod przed dwiemá łáty opowiedziál: o łz-
52: ráńczách tákže/ łfz wiele ich przysć miáło/ á łfz w łudzkiem pošywieniu nie wielką
53: łzkodę vczynić miály. Y ták było. (*marg*) Prorockiego Duchá miał S. Symeon.Cefarzá
gromil S. Symeon łfz Žydom Božnice wroćić kazał. (-)Dowiedziáwłzy fię/ łfz Cefarž
Theodozyus rofka

54: zał w Anthyochiey Zydom ich bożnicę wrócić/ którą im byli Chrześciani odiełi:

55: wnet listem Cefarzá frodze zgromił: tak iż Cefarz dekret swoy odmienić/ iego

56: się pogrofi zleknałszy musiał: a tego Starość/ który mu to rządził/ z wzędu zło

strona: 31

1: żył. Y posłał prosić onego powietrznego męczennika/ aby zań mianowicie mo-

2: dę do Pana Boga uczynił/ y swoje mu błogosławieństwo posłał. *(marg)* Zegnány
olej. Niepłodney potomstwo vprosił S. Symeon. (-) Krolowa Per

3: fka iego sławą wzbudzoną/ o pożegnány olej do niego posłał/ y za wielki dar

4: od niego odniośł: Krolowá Izmáelitow będąc niepłodną/ posłał do niego/ a-

5: by za iego modlitwą/ matką być mogá. Y tak się stało. Oná synaczká do niego

6: potym posłał/ aby mu błogosławił/ tak skazując: To jest owoc modlitwy two

7: iey S. iam z wielkim płaczem błogosławieństwo twoje przyjął/ y tenem owoc łá

8: fki Bożey powiá. Nádewszystko náchwalebniejša jest/ y nadziwniejša iego cier-

9: pliwość: wátawicznie się modlił/ we dnie y wnoce/ nawiecy stoiąc. Ná dni świąt

10: wroczytych przez noc y dzień cały podniośwży wzgorę ręce/ ná modlitwie/ Inem y

11: pracą nie zwyciężony/ stawał. *(marg)* Cierpliwość wielka wniepániu y w modlitwie. (-)

Iedną nogę staniem tak zepfował/ iż z niey ropá v

12: stáwicznie płynęł/ a on bol modlitwy mu nie pfował. Przyšedł był do niego nie-

13: iáki káplan człek rostopny/ y rzekł do niego: Powiedz mi ná onę prawdę ktora

14: ludzki narod do siebie przyciągnęł/ iesliż cielesna jest czyli nie cielesna naturá?

15: Tym pytánim drudzy obrażeni byli: a on każąc wśzytkim milczec rzekł: czemu mię

16: o to pytaż? odpowie: Bo słyżę od wśzytkich/ iż nie iez/ ani spisz/ to co człeku włafno

17: iest. *(marg)* Wątplili ludzie o Symeonie żeby był człekiem. (-) Y kazał drábinę przystáwić

y wleść onemu Kśiędzu/ y ciáłá się swego doty-

18: kác/ y onego wrzodu z ktorego ropá cieklá. Przeštał ná tym on káplan/ a zwła-

19: szczá gdy wślyżał/ iż ie raz w tydzień. A będąc tak wielkim y cudownym człowie-

20: kiem tak był pokornym/ iż się naliśłzym *ze [!]* wśzytkich poczytał: łáfkáwość iego y

21: óchość taká była: iż z káždjm ochotną y ludzką twarzą rozmawiał/ tak z panem iá

22: ko z kmieciem. *(marg)* Kazanie dwoie ná dzień czynił S. Symeon. (-) Dwoie ná dzień

ludziom kazanie czynił/ wielką wjmowá j náuká du

- 23: chowną: vpomináiąc nawięcey/ áby tylo w niebo pátrzyli/ á do niego fię mieli/
24: á tymi fię ziemfkimi dobry gárdzili. Po kazaniu prośby káždego słuchał/ á co mogł
25: pomagał. Ná koniec fwary y niezgody/ y prawne niefnafki (sprawiedliwymi wy
26: nalafki kończył. Máiąc tak wielką pracę/ iednak o kościelnym dobrym myflił.
27: Pogánfkie/ Zydowfkie/ y Heretyckie błędy płowal: Krole y Pány Chrześciańskie
28: w niekorych rzeczách należytych **przeſtrzegáł [!]** . Stároſty y wrzędniki Krolewfkie/
29: ku miłości Bożey/ y obronie kościoła pobudzał/ áby fię o dobre kościelne wiecey
30: fnać niſzli fami páłterze duchowni ftáráli. (*marg*) **Pożytki Symeoná w kościele Bozym [!]**
. (-)W takich pracach y dziwnym Angel-
31: fkim żywoćie/ lat pięćdziesiąt y ſześć od ſwego návrocenia przetrwał: dwádzie-
32: ſciá y ſześć w rozmaitych á wielkich vtrapieniách/ á ná onym 40 łokiet wyfokim
33: ſłupie trzydzieści lat wycierpiawſzy/ potym iáko człowiek vmarł. Iego ciáło do
34: Anthyochiey przenieſione było. Po ktore gdy Leo Cefarz poſyłał/ żądáiąc An-
35: thyochiánow áby ie do Cárogradu przenieſć dopuſćili żadną miárą tego vczynić
36: niechćieli: ale tak do Cefarzá wfkazáli:(*marg*) **Euagrius libro 1.Eccleſiaſti: Hiſto:Capi. 13.**
14. (-) (*marg*) **Ciáła S. Bożych miáłtom zá mury ſtoią.** (-)Miáłto náſze murow nie ma:
bo zá gnie-
37: wem Cefarſkim obálone fá: dla tegoſmy ciáło Symeoná S. do miáłta wprowá-
38: dzili/ áby nam było murem y obroną/ zá pomocą Páná náſzego Iezuſa Chry-
39: ſtuſa/ ktoremu z Oycem y z Duchem S. rowna czeſć y chwałá ná wiek wie-
40: kom. AMEN.
41: Obrok duchowny z tego żywotá.
42: PRáwym murem ieſt y ſwietnym ſłupem nie tylo iednemu miáłtu/ ále w-
43: ſzytkiemu kościołowi Bożemu/ ten dziwny ſłupnik/ powietrzny męczennik/ ziemſki
44: w ciéle Anioł/ ptak duchowny ziemie fię y pomázania iey nie dotykáiący. ktorego tak
45: wyfoko lataiącego/ ledwie doyrzeć mozem/ poſćignąć nie mozem. Bo tych dwu ſkrzy
46: deł nie mamy/ ktorymi fię on tak wyfoko ná takie cnoty wnoſił: to ieſt tak wjelkiew
chęci y mi

47: łości ku Bogu/ y ták wielkíy á ofobney łáski íego ná ták cudowny żywot.(*marg*) *Miłość*
ku Bogu wiele fię waży.Czemu inni święci ták oftręgo żywotá nie wiedli. (-) Częgo fię
miłość ku

48: Bogu nie waży? O iáko wiele może człek za pomocą tego który go pośila/ gdy wżytkę síłę

49: swoię ná służbę Bożą obroćić chce? Íż fię nie cále ná zamięłowanie íego oddáiem/ winá
ieft ná

50: Ízá: á íż tákíy łáski do tey surowości żywotá/ którą w tym widziem/ y my nie mamy y inni

51: święci nie mieli: może to być bez żadney winy náfzey. Bo tey łáski Bog wżyczá komu/
kiedy/ y

52: iáko chce. Przetofz ktoby fię o tákíy żywot kuśił iáki tu widzi/ nie máiąc z woleý Bożey
tákíy

53: łáski íego pomocy/ niepomáłu by pobłądził: budowác wieżę chćiał/ z miefzkíem fię nie
obli-

54: czywszy/ y mordercá by íam íobie zośtál. Wedle wzroftu íeft íuknia: á máłemu rosłe go
[.] páchołká

55: Ízátá nie służy. Wfzákże íż święci w gorącości Duchá Boże^{go} / tákíe excesfy y męczeńftwa
nád ía-

56: mymi íobą czynili: nie bez przeýrzenia Boże^{go} y z wielkím pożytkiem náfzym/ to fię ná
nich dzia

strona: 32

1: ío. Naprzod ábyfmy fię íami íiebie záfwtýdzili/ y gnuśność náfzę potępili/ pátrząc ná ták
wiel

2: ká miłość ku Bogu y ćierpliwość świętych/ z ktorey ták ćiężki krzyfz dobrowolnie ná
fię kłá-

3: dli: íż my/ y zmałym bárzo w pokucie íeskním ítrudnośćią go nośim/ á o wíętfze fię y
rowne

4: rzeczy w ćierpliwości S. y pokucie zá wielkie grzechy náfze/ nie kuśiemy: y ízczodrą rękę
Bo-

5: żą/ która nas ná wíętfzą pokutę wípomoc gotowa íeft/ íami íobie zámýkamy/ gdy fię o wíętf-

6: Iżą łáńke [!] iego ku dońkonáńszemu żywotowi nie łtaramy.(*marg*) Czemu święci takie (iáko fię zdác może) zbyteczne nád łobą męczeńńtwá czynili. (-) A nie tyło ná pobutke [!] náńzę dáie Pan

7: Bog takie wyłokie przykłády: ále y ná łtrach náńz.(*marg*) Ná połtrách náńz y poniżenie dáie P. Bog wyłokie przykłády świętych łwoich.Ełáie. 20.Ezechie. 4.Hierem. 28.Matt. 11.
(-) Iáko gdy Pan Bog prorokom łwoim rołká

8: zował: Ezáiáńzowi/ áby boło chodził: Ezechielowi/ áby długo ná ieden bok leżał: Hieremia-

9: łzowi/ áby okowy drzewiáne y żelázne nośił/ á wołáł/ y łtráńzył ludzie do pokuty: ták y Sy-

10: monowi ták łurowy y ciężki żywot nieść Pan Bog kazał: áby nas pobudził do pokuty/ y v

11: łtráńzył do pokory. A kto fię nie złęknie/ y nie poniży w dobrych wczynkach łwoich/ gdy báczy/

12: iáko fię ten mocnie w niebo ciśnie/ á iáki gwałt od niego kroleństwo Boże ćierpi? A gdy ná

13: fię weyrzi iáko przełtronno łobie czyni/ á iáko zá tymi świętymi dáleko ná zad zoltał/ vpoko-

14: rzyć fię przed Bogiem muśi. A chociańz ták wyłoko nie zaydziem/ wždy fię o co miernego poku

15: śiem/ nic nierołpaczáiác/ byłmy dobrze ták dáleko nie zańzli. Bo w domu Bożym wiele iest

16: mieńzkáńia/ á inná świátłóć słoneczná/ inna gwiazd innych: y gwiazdá od gwiazdy rozno

17: świeci/ á przedsię włytyki piękne/ y niebo imi oładzone iest. Náńłáduiác tedy tego S. Syme

18: oná/ wedłá onego widzenia iego kopay/ Cny Chrześciáńinie/ głębokie grunty/ pokory y wzgár

19: dy łámeńgo siebie. á słuchay co mowi S. Augułtyn: **Chczelzli [!]** być w cnotách wyłokim/ bądz w

20: pokorze niłkim/ ná wyłokie páłace/ kopay **głębokie [!]** fundámenty. Tym mocnieyłze budowáńie

21: połtáwiłz/ im ná głębłze ońnowáńie puściłz. A rob nigdy nieprzełtáiac/ áby fię budowáńie zbá-

22: wienia twego záwždy podnosiło/ á do niebá dońzłó.(*marg*) Rołpaczáć nie trzeba **choćiaze**

[!] ták wiele nie czyniem iáko niektorzy święci. (-)

strona: 34

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44: Żywot Mákárego z Egiptu puftelniká/ wy

45: piány do Páladiuŕza Biŕkupá Kapadockiego/ kto

46: ry o tymże czásie żył/ około roku Pánŕkiego.

47: 433.

48: SWiętych y nieśmiertelnych Oycow/ Mákárego z Egiptu/

49: y Mákárego z Alexándryey/ żywot wypifuiąc/ wielkich rzeczy ktore

50: w nim łá ku wierzeniu trudne/ (*marg*) Dziewięty dzień Stycznia. (-)obawiám fię
wypowiadać/ áby mię kto

51: iáko kłámcę nie wspominał. Ale wiedząc iŕz Pan Bog tráci wŕzytki kto

52: rzj kłámŕstwo mowia: prawdę znać będę/ namilŕzj Lauŕsie (do tego Láuŕfa piŕał) kto

53: rey ty nie tylo wiáry nie vwłaczay: ále fię z tákich ŕług Bożych kochay/ ktorzy pra

54: wdziwie Mákárámi/ to ieŕt błogofławionymi byli. A mowiać pierwey o Máká-

55: rym Egipŕkim: ten lat żyiać dziewięćdziesiąt/ ŕzeŕćdziesiąt ŕtrawił na puŕzczy.

56: Dzieŕŕć lat pierwŕzú w ták oftrym y powŕciagliwym żywoćie żył/ iŕz go młodo ŕtá

strona: 35

1: rym zwano. Bo nád látá fwe y przed czáfem wielece duchownym zoŕtał. Gdy miał

2: lat czterdzieści daná mu była moc od Paná Boga ná wypędzánia czártow/ y ná
3: leczenie rozmáitých niemocy/ y nád prorocstwo o rzeczách przyfzłych/ do doftoień-
4: ftwá tefz kápłáńskiego był przyfzedł. Miał iednego vczniá Ianá/ ktorego vpadek
5: zdáléká (Bo fię afz po śmierci iego pokazał) widząc/ ták mu mowił: Słuchay mię
6: Ianie/ á vpominánie moje **wdzięcznie** [!] ku pożytku twemu przyimi. Skufzony ie-
7: fteś łákomftwem: ále słucháćlimię będziefz/ w boiázni y w słuźbie Bożey dofkoná-
8: łym zoftániefz/ y bicż Boży ku domu fię twemu nie przybliży. A ielli moje vpomi-
9: nánie porzuciłz/ plagá ná cię Gieżego przyidzie: bo iego grzechu ftániefz fie vczśni
10: kiem. Niedbał on Ian ná tákie oycowłkie vpominánie/ á więcey Iudałzá ná łá-
11: komftwie vśidlonego nálládował.(*marg*) 4. Reg. 5. **Dobrá vbogich przywłázczone pomftę**
wielką ná łákome obaláią. (-) Y po **łat** [!] piętnáście/ gdy łobie niektore dobrá
12: vbogich przywłázczył/ frogim trądem zaráżony iefz: iłz ná położenie palcá/ miey
13: łcá w cíele iego wolnego nie było. To iego tákie było prorocstwo. O iego pościech/
14: modlitwách vftáwicznych/ y nie fpániu y prácej prożno mowić: poniewáfz ty rze
15: czy y innym fpolne łą/ w ktorých fię rozmáicie oni słuđzy Boży ná pułczy ćwiczyli/
16: ieden fię nád drugiego w tey S. zazdrości/ do cnoty y vmartwienia cíálá vbiegá-
17: iąc. Słyfzałem iłz ten S. w vftáwicznym práwie záchwyceniu/ do rzeczy niebie-
18: łkich przebywał: więtfzy czás o Pánu Bogu y rayłkich zábáwách trawiąc. Ieden
19: Egipcyánin/ do niektorey vczciwey niewiálty żony Pártheniká/ w nieucźciwą
20: požádlivość vpadł: ktory nie mogąc prze iey cnotę y ftáteczność y wiárę ku mężo
21: wi vżyć: fzedł do Czárnoksięźniká mowiąc: ábo iey ferce ku mnie zápal/ ábo iá mężo
22: wi iej/ żeby iá wzgárdził obrzjdz. Gdy fercá iey czártowłkimi sídlámi nie mogł wło-
23: wić on Czárnoksięźnik: oczy tych ktorzy ná nie pátrzyli zaráził: iłz fię nie tylo mężo
24: wi włáfnem^{mv} / ále wśzytkim kláczá być zdálá.(*marg*) **Czárnoksięfkie omamienie niewiálte**
w kláczę obłudnie obroćilo. (-) Przeftráfzony mąż. gdy mu fię y chodząc
25: y leżąc taką być widziálá: wielce płakał nád nią/ wiedząc iłz to żoná iego/ á iufz pe
26: wnie mniemáiąc/ iłz zá czárámi/ obroćić fię w onę beftyą miálá/ á zwłáfczchá gdy wi
27: dział/ iłz przez trzi dni/ áni ie síáná iáko beftyá/ áni chlebá iáko człek/ wielce fię
28: łmućil. Y przyzowie kápłanow/ áby fię przypátrzyli/ á rádę iáką dáli: ále tofz fię im
29: tefz zdáło być/ iákoby kláczá byłá á nie człówek. afz fię domyślił wieść iá o vzdáną

30: do S. Mákárego ná pułtynią.(*marg*) Święconą wodą czáry odganiał S. Mákáryus. (-)

Ktorą gdy wyrzał Mákárius rzekł: Iełt to prá-

31: wa białá głowá/ oczy tylo wálże zwiedzione łá/ á oná żadney odmiány nie ma: koń

32: łkie wy oczy maćie/ przeto ią bełtyą być rozumiećie. Y wnet poświęćiwłzy wodę/

33: polał iey głowe [!] /modłac fię Pánu Bogu zá nię. Tedy wnet oná obłudna poštáwá z

34: niey łpádłá: iłz iufz ią káždy ták iáko byłá człowiekiem być widział. Y kazawłzy iey

35: dáć ieść/ vpominał ią/ áby w kościele częłto bywála/ á wzywánia náświęťzgego

36: Sákrámentu nie odwłaczála. Bo ćie to/ powiáda/ dla tego podkáło: yžeś iufz

37: przez pięć niedziel do niepokalánych táiemnic zbáwicielá náłzgego nie przyłtępowála.

(*marg*) Odwłoká przyimowánia ćiałá Bożge mieyfce dáie Czártom. (-)Miał y ten obyczay

ten S. wykopał łobie pieczary w ziemi długie y głębokie

38: w ktore fię krył ná pokoy/ gdy mu ludzie do iego bogomyłności y modlitwy prze

39: łzkadzáli/ w ktorych go náleść nikt nie mogł. (*marg*) Heretyká náwracáiąc vmárłgego włkrzeił S. Mákáryus. (-)

40: To tefz o nim pewnie twierdzą iż ná-

41: wracáiąc iedne⁸⁰ Heretyká/ ktory zmartwychwłtánia ćiał náłzgych przáł vmárłgego

42: włkrzeił. Czáfu iednego mátká iedná łyná mu przywiodłá wielkiego żárłoká/

43: ktory miał ducha obżárliwego/ iłz gdy ziadł trzy wielkie bochny chlebá/ á wody

44: fię nápił: odrzygnáwłzy/ włzytko co ziadł w wiátr obroćił: Bo iełt iedná rotá nie-

45: ktorych Czártow/ ktore ogniłtymi zowiá/ z ktorey to ten był. Bo tefz miedzy

46: Czárty/ iáko y miedzy ludzmi rozność iełt: iedno máią przyrodzenie/ ále nie iedná-

47: kowá moc y dowćip.(*marg*) Różne roty czártow. (-) Mátká tedy oná prosiłá tego S. zá łynem łwym/ powiá-

48: dáiąc/ gdy nie ma co ieść/ iłz łwoie pługáłtwá [!] ie. Modłę zań czynił S. Mákáry-

49: us: y wćichł on czárt. Potym łpytał mátki/ iákoby chćiałá iego iedzenie vmiárko-

50: wác/ wieleby ieść miał na potym? Oná rzekłá: niechay iufz ná dzieięći funtách

51: chlebá przełtánie. A on ią zgromił/ iłz ták wiele podála/ y modłac fię ielzćze zá o-

52: nym młodzieńcem/ y siedm dni połzcząc/ odpędził od niego [!] czátrá/ rołkázuiąc mát

53: ce/ ábym mu wiecey chlebá nád trzy funty ieść nie dawála: y to iefli robić będzię [!] .

54: Iam tego S. nie mogł widzieć. Bo iusz rok przed tym niżlim ia ná pułtynią łzedł

55: zálnął był.(*marg*) Zárłoczny czárt. (–)

strona: 36

1: Obrok duchowny z tego żywotá.

2: Z Dopuřzczenia Bożego może Czárt/ oczy **ludzkie** [!] mamić/ řzkody ludziom czy

3: nić/ y trudnořci/ y niemocy przez naczynie řwoie Czárownicice álbó czárownicy zádawác:

4: wřzákże w grzech w wieřć nikogolř/ ktory mu řię zprzećiwi/ á přętko řię w przyřtoyná zbro

5: ię nań vbiera/ nigdy mocá řwoią nie może. (*marg*) Czárt řzkody ludziom czynić nie może.

(–)Wřzytká piekielna moc/ o ieden grzech řmier

6: telny niechcącego Chrzeřćianiná/ á w zbáwieniu řwym cżuynego przywieřć ie może. Ták Iu

7: řtyny S. Męczennicżki iáko y tey vcżciwey bialey głowy czárt wřzytká mocá řwoią/
przywieřć

8: do niecżyřtořci y żądzey Cypryannowey nigdy nie mogł. Bo řię pořty/ modlitwámi/

9: trudzenim ciáľá řwego/ řprzećiwiľá. Co řię dotyczy innych rzeczy okrom řercá nářzego:
dáie P:

10: Bog czártu moc y ná ciáľá/ y ná zdrowie/ y ná máiętnořć ludzká/ iáko to ná Iopie S.
znáczno

11: ieřt: wřzákże nigdy bez przyczyny tego Pan Bog nie cżyni.(*marg*) Iob. 1. (–) Przepuřci
czárownicę y z iey czár-

12: tem ktory iey służy/ ábo ná karánie nářze zá grzechy/ ábo na doznánie crierpliwořci nářzey/
y

13: ná wysługe y odpłátę nářzą: ábo do iákiey cnoty pobudkę nam dáiac.(*marg*) Ná odpędzenie
czárow niema řię nikt do czártow vciekác. (–) Iáko widzifz ná tę vcżci-

14: wá **zonę** [!] to dopuřcił/ ifz nabożeńřtwo řwoie zwykle y chodzenie do řtoľu Bożego
opuřciłá. w

15: tey mierze/ gdy widzi cżłek ifz z czárowány ieřt: nie ma řię do czárow vciekác/ áni do
Dyabľow

16: żadnych: Boże tego nie day: bo do tego końcá czárt zmierza/ y dla tego řzkody cżyni/
áby mu

17: řię ludzie pokłonili/ a iego o pomoc prošili/ y to z nim báľwochwáľřtwo řtroili. Lecż ty
miey

18: fię ná pieczy gdzie szkodę przez czárowanie czyni: do Pá: B: y do káplanow iego [!]
wćieczkę miey:

19: Nie pokłonię fię tobie czárcie mowiąc/ iedno Bogu me^{mv} / ktory gdyć rofkaże przełtác
muśifz. á

20: ty z fwemi czáry do pieklá przepádni.(marg) Pan Bog Czártom mocy dozwała gdy nam
szkody czynią. (-) Nie od ciebie tego czárcie ćierpię/ ále od Bogá mego od

21: ktoregoś dozwoleńie wziác muśiał. Bo y Iop ták mowił: Pan dał/ Pan wziął/ chociafz czárt

22: brał z Bożego dopuřzczenia. Będę to ćierpiał poki ieft wola iego: bedę fię korzył/ nie tobie

23: Diable/ ktory mię ná to kuśifz/ ábym się tobie kłaniał: y wiem řkorobych to wćzynił/
ifz bych

24: plagi tey vřzedł: ále Boże nie day/ ábych ia kogo innego zá Páná y obrońcę mego znác
miał/ y

25: komu fię innemu w potrzebie kłaniał: iedno tobie Chryřte Iezu Boże moy: ty dáiefz/ ty bie

26: rzefz/ ty bijesz/ ty ożywiafz. A iáko oni męczennicy dla tego krew řwoię wylewác
dopuřćili/

27: ifz fię dyabłu w ofiárowaniu poniżyć niechćieli: co czyniąc wnetże od one^{so} okrucieńřtwá
wol-

28: ność by byli mieli: ták y ty męczennikiem fię řtáiefz/ gdy co od tego przekłętego ćierpiřz/
á przed

29: fię im y iego bálwochwálřtwem brzidziřz. Dopuřć řobie y wřzytkę máiefność pierwey
zgubić/

30: niřzliby fię czártu w iego czárách korzyć miał. A gdy ćierpliwy będziefz/ Bogći wřzytko
řto-

31: krotnie z Iopem przywroći. Lecż v nas á zwłáfzczá tu w Litwie miedzy Ruřią/ wiárá w Bo

32: gá ginie: á cześć Bożá oddáią czártom/ do nich fię po pomoc/ y po odczárowania wćiekáiąc.

33: Wolą Bogá odřtápić/ niřzli co dla niego y nád ořwiadczenie wiáry řwey/ ćierpieć.

34: Widziřz iáko y wřywanie przenařwięřřzego Sákrámentu v řtárych Chrzeřćian/ cześće było:

35: á mieli ie řobie zá obronę od grzechu/ y sideł Dyabelřkich. Tám Dyabeł moc ma y grzechy

36: řmiertelne/ wty řrecá łácnó w máwia/ gdzie go tym nářwięřřzym Sákrámentem nie řtrářzą.

(marg) Cześće wřywanie ćiáłá Bożego. (-)

37: Przychodzi/ powiada/ Pan do próżnego domu/ świecką czią ochędożonego y biorąc z łobą

38: siedmi gorzłych niżli łam/ w chodzi weń/ y tam mieszka: y zataią fię połtępki onego człeká/ ołtá-

39: tnie gorze/ niżli pierwże.(*marg*) Luk. 11.Mátt. 8. (-) Prożny dom iełt w ktorým Pan nie częłto przez te dziwne tájemni-

40: ce nie przebywa: ktore my biorąc/ ták mowiem z onym Setnikiem: Pánie moy/ dołtoyny nie

41: iełtem/ ábyś wízedł w dom moy/ wízákże rzekni słowem/ á będzie zbáwioná dułzá moiá. Le

42: niłtwo łzczere w nas prożną onę wymowkę w nołi: boię fię ábych niedołtoynie y ná łąd nie przy

43: iáł. A kiedyłz prołzęćie dołtoynie przymiełz? Wrok ras/ powiádałz/ ná wielką noc. A táłm cze

44: mu fię tego nie boiłz? Rzeczełz. Bo fię tam gotuię/ y dufam Pánu Bogu/ iłz mię on łam vczy-

45: ni dołtoynym. Dobrze mowiłz/ iłz cie on łám/ ktoryć to rołkazał włpomoc do tego/ y dołtoy-

46: nym vczyńić moze/ á za twoim gotowánim/ ktore Bog wie iákie iełt/ y przez łto łat/ dołtoy-

47: nym by fię nie łtał. Ale iełłiłz Pan Bog gotowłzy iełt do dáńia niżli ty do bránia/ á nie raz w

48: rok ále ile kroć prołić iego á gotowác fię będziełz/ tey łálki/ ktora cie godnym vczyńić moze v

49: žyczyć tobie obiecał: iułz wymowki nie máłz/ á winá włztyká omiełzkánia dobrá twego/ ná two

50: ię fię gnułność obala. Niewiełz niedbálcze/ iłz kto dziś nie iełt/ iutro mniefy gotowym będzie/

51: prze grzełzne zábawy łiwátá tego: á im dáley od tego ognia odłtępuiełz/ tym zimnieyłzym do

52: rzeczy Bożkich zoſtáiefz: im rzedzey pożywałz/ tym rychley ímáku ták wdzięczney potráwy zá-

53: pominałz/ y mniefy prágnáć iey będziefz. Niewiefz ífz wzywánie iedno tey przedziwney ſwięto

54: ſćci/ gotowłzycię y ochotnieyfzym do drugie⁸⁰ czyni. Wrotá ſobie do vpadku w grzechy ſmier

55: telne otwarzałz: gdy ſobie tey potráwy Anielfkiefy vwłoczyłz: ná drodze rofkazánia Bożego

56: prętko zemdleiefz y vftániefz/ gdy fię tym chlebem z Heliałzem poſiláć/ nie będziefz.

strona: 40

1: Męczeńftwo Piotrá S. Bálfamem názwá-

2: nego/ nápiſany przez Anaftazego Bibliothe

3: kárzá/ od ſłowá do ſłowá przełożone.

4: Cierpiáł o koło roku P. 234. zá Máximianá.(*marg*) Iedenáfty dzień Styczińá. (-)

5: W Mieſćcie Auloniefy/ gdy był poiman Piotr S. zá czáfu onych **okrunikow** [!]

6: ktorzy krew Chrzeſćciánńká rozlewáli y imię Chryſtuſowe wykorzenić

7: chćieli: ftáwion był przed Sewerem ſędziá. ktory go ſpytał: iáko cię zo

8: wá? Piotr. Zowiá mię Bálfam/ á ná chrzćcie S. dáne mi ieft imię Piotr.

9: S. Coś za rodzáiufy? Piotr/ Chrzeſćciáninem ieftem. (*marg*) Rozmowá męczenińká z okrunikiem: gdzie P. Piotr mowi/ gdzie S. Sędzia mowi. (-)S. Małz iáki vrząd? P. wiefz

10: go mieć nie mogę ani lepſzego/ iedno to Chrzeſćciáninem być. S. Małz rodzice?

11: P. nie mam. S. Klámałz. Bom ſłyłzał ífz małz rodzice żywe.(*marg*) Chrzeſćciáninem być wielki ieft vrząd. (-) P. Ewángelia mi

12: każe wſzytkiego fię záprzeć/ gdy ná tákiefy wyznánie przychodzę. S. A wiefz co ro-

13: ſkazał Cefarz? P. wiem co Bog rofkazał práwy y wieczny moy Krol. S. Roſka

14: záli miłóſćiwi Pánowie/ áby wſzyfcy Chrzeſćciániefy/ ábo Bogom ofiárowáli/ ábo

15: mękámi rozmáitymi zgubieni byli.(*marg*) Exodi. 22. (-) P. Ale práwy y wieczny **Rrol** [!] rofkazał y zágroził

16: kto by ofiáre Dyabłom czynił/ ma wiecznie zgináć. Sam oſádz ieſli ſpráwiedli-

17: woſć miłueiefz/ ieſli fię iego przykazánia przefłápić godzi. S. Ofiáruy Bogom á v-

18: ſłuchay mię y pełni to co pánowie káza. P. Ia rekom czynionym Bogom/ drze

19: wiány y kámiennym/ ktorymeście y wy podobni/ ofiary czynić nie będę. S. Krzy
20: wdę nam czyniż: ábo niewieź iź cię ftrácić mogę? P. Ia wam krzywdy nie czynię/
21: ále mowię/ co wzakonie Bożym piáno ielt: Vftá máią/ oczy/ nozdrze/ wfy/
22: ręce/ nogi: ále áni mowią/ áni widzą/ áni woniáią/ áni fłyfzą/ áni dotykáią/ á
23: ni chodzą.(*marg*) Pfalm. 113. (-) Y mowi dáley: Stáią fię im podobni ktorzy ie czynią/
y wfyfcy kto-

24: rzy im dufaią. Ieśliż Pan Bog przez Proroká y Duchá S. to mowi: iákoź ty

strona: 41

1: mieniż ábych ci krzywdę czynił iżem rzekł: Iełteście kámieniom niemym y głu-
2: chym podobni: w ktorych wy Dyabły chwalićie: á ielzće y mnie takim mieć chce-
3: cie/ iacyście fą fami? S. Słuchay mię á fam fię nad łobą zmiłuy. Czyń ofiárę. P.
4: Práwie fię fam nád łobą zmiłuię/ gdy tego czynić y ofiárować nie będę/ á odpraw
5: dy nie odftąpię. A ty iżeś pogániec/ mnie y zakonowi Bożemu wiary nie dáielż.
6: Bpo mowi Bog/ kto Dyablóm ofiáruię [!] wykorzenion będzie.(*marg*) Ezod [!] . 22. (-)
Czyńże cóc rofkazano
7: ielt/ á mnie dáley tego grzechu nie przypominay. S. Ielzće to zćierpię/ y pocze
8: kam ábyś fię námyflił/ á ofiáruiąc áby niezginął. P. Prožno fię tego fpodziewaľ:
9: Czyń co maľ czynić/ á działay dzieło oycá twego Dyablá. Bo ia tego nigdy nie
10: vczyńię y moy Pan Iezus Chryftus/ ktoremu ia fłużę tego mi nie dopuści. Tedy
11: go kazał Seuerus záwieścić: y gdy wiśiał ná kátowni záwołał nań: Pietrze co czy
12: niż? chceľ ofiárować/ czy nie? Piotr rzecze. Day oto te żelazne ofęki/ á kaľ mię
13: drápác: bomci iuľ nie raz powiedziaľ/ iź nikomu ofiary czynić nie będę/ iedno Bo
14: gu famemu/ dla ktorego imienia ćierpię. Tedy go fędzia kazał frodze drápác ofę-
15: kámi. A gdy bárzo był drápány y z orány Piotr miły/ żadnego fćekánia nie czynił/
16: ále tyło fpiewaľ mowiąc: Tegom prágnął od Bogá y tegom fzukaľ/ ábych fię zo-
17: ftaľ w przybytku Páná mego/ po wfytki dni wieku mego.(*marg*) Cierpliwość wielká
męczenniká. (-) (*marg*) Pfalm. 26.Pfalm. 115. (-)Kufz zbáwienny wezmę
18: y imienia Pánfkiego wzywác będę. Gdy to mowiľ/ kazał Sędzia przynaglác/ á
19: mocno drzeć ciáło z kości iego/ odmieniáiąc kátowniki ná przemiánę. A lud kto
20: ry ftaľ widząc pływácą krew ftrumieniámi ná ziemię/ y rzeczkámy po ziemi bieją

21: całą/ wielce się wzięli/ y wołał nań: Zmiłuy się łam nad sobą człowiecze/ á ofiaruy
22: ábyś włzedł tak ciężkieu męki. A Piotr S. odpowiedział: Męki te nic nie są/ áni
23: mi boleści nie czynią. (marg) Bogá się záprzec náwicznú mękę. (-) Lecż gdybych się
Bogá mego záprzał/ dopiero bych/ w prá
24: we/ ifte/ y wieczne á więtsze męki wpadł. Rzecz Seuerus. Co czyniłz Pietrze/ o-
25: fiary: będzie tego žal: niechceszli ofiarować/ fkażęćię ná śmierć. Piotr odpowie:
26: Tegoć ia z chęćią czekam. Tedy go łędzia ná śmierć fkazał mowiąc. Piotrá wzgár
27: dzićielá nie zwyciężonych Cefarzow/ dla zakonu Bogá fwego/ rofkáziuę ná krzyż w
28: bić. Ták **zoldnierz** [!] Chrystufow ná wzor drugiego Piotrá wielkiego Apoštołá doko
29: nał/ y ftał się fpołeczności męki Páńskiey godnym. Vmęczony iest w mieście Au-
30: lonie/ Iedinałtego dnia Stycznia zá pánowánia Máximianá Cefarzá/ zá krole-
31: ftwá/ náłzego Pána Iezu Chrystá/ ktoremu czeńć y chwałá ná wiek wiekom. A.
32: Obrok duchowny z tego żywotá.
33: VMierác od przenałładowniká męczeńftwo iest iáwne/ mowi Grzegorz S.
34: ále potwarzy wytrwác y tych ktorzy nas nienawidzą miłowác/ męczeńftwo iest ná
35: [f]ercu táiemne. Iesli za pomocá Páńfká/ cnotę ćierpliwosći S. záchowuiemy/ w ko-
36: ścielnym pokoiu żyjąc/ koronę męczeńfká otrzymamy.(marg) Homil. 35. (-)
37: Zywtot S. Lucyaná y dwoygá dziatek męčen-
38: nikow/ piány od Ewfebiego Cefaryifkiego y S.
39: Hieron. y Symeoná Metháphráftá.
40: Zył o koło roku Pán. 239.(marg) Trzynasty dzień Stycznia.D. Hiero. in Catalogo. (-)

Lucy-

strona: 46

1: LVcyan był rodem z Samofzaty miałá Syryey z rodzicow
2: Chrześciáńfkich/ w dwánaście lat pogrzebwłzy oycá y mátkę/ máię-
3: tność fwoię vbogim rozdał: á łam się ná frogość ołtrego życia y ná na-
4: ukę pífmá S. vdał. Iefzcze z młodu winá nie pijał ideno łamę **wode** [!]: raz
5: tylo ná dzień iadał/ á drugdy cały tydzień poftámi się dręczył. więtlzá część żywotá
6: ná modlitwie y plákaniu trawił/ á błogofłáwieńftwá plácących fzuwał. Milcze-
7: nie miłował/ á ferce bogomyfłnością vftáwicznú vwefelájąc/ ná twarzy się záw-

8: żdy śmutny zdał. *(marg)* Chuć wielka do piśmá Świętego. (–) Gdy było mowić potrzebá/
piśmo S. w wściech ząwždy miał: w

9: ktorym się ták kochał/ iź ledwie śpác mógł o nim myśląc. Częłto kroć ná famym

10: chlebie przełtawał/ drugdy nic co przez ogień przełzło nie iedząc: Zá tákim żywotem

11: w Anthyochiey się náukom świątym przyuczywłzy/ y wielki w nich nád inne po-

12: chop wziąwłzy/ kápłanem zołtał. *(marg)* Zpiśania się żywił y vbogie S. Lucyanus.

(–)Nawięcey się piśanim/ máiąc ná to pretką y

13: piękną [!] rękę/ żywił: y vbogie łtego kármił. A gdy by był pierwey łam prace łwey

14: pożywał á nizli [!] vbogiego náłycił/ zá nieprzyłtoyność to łobie miał. *(marg)* Biblia

Grecka złáłżoána z Zydowłkiegołię piśmá nápráwowałá/ Pátrz co łie o tym mowi w obroku.

(–)Biblią iuź ło

15: łie ná on czás w rękopiłach od pogáńłtwá y Heretykow w ięzyku Greckim nápló-

16: wána y łáłżowána/ z ięzyká Zydowłkie⁸⁰ nápráwował. Gdy się tedy tákimi rze-

17: czámi włławił/ á v łudzi barzo wzietym był/ Máximinus Cefarz ktory ná on czás

18: náłławnieyłze kápłany/ ná wygubienie wiáry Chrzełciáńłkiey mordował/ y iuź

19: był Anthymá Nikomedyłłkiego y Piotrá Alexándryłłkiego/ Biłkupy łtrácił: ro-

20: zumieiąc gdy głowy pierwłze zginą/ iź wiára z nimi vpáść miáłá: tedy tego tełz Łu-

21: cyaná łzukác y poimác kazał. Ale się krył Lucyanus/ ałz go towarzyłz iego Pán-

22: krácyus zły kápłan y Heretyk/ ktory łławie iego záyrzał/ vkazał y wydał. Wiedzio-

23: no go tedy do Nikomedyey ná łmierć. *(marg)* Pánkrácyus kápłan/ kryiącego się Lucyaná

Pogáńłtwu prze zazdrość wydał. (–) Czáfu tego ten okrutnik y dziatkom á nie-

24: mowłętom Chrzełciáńłkim nie przepułcił: ktore gdy brác w vłtá tego/ co Dya-

25: błom ofiárowano/ znáłchnienia Duchá łwiątego niechciáły/ zábijác ie kazał.

26: Tráfiło się tełz dwoie pácholąt zacnie vrodzonych (iednego oycá y mátki dziełci)

27: iź się náuczeni od rodzicow/ báłwochwáłłtwem brzydzili. *(marg)* Dwoie dziatek

męczeńłtwo. (–)Y przyzwác ich kazał/ y

28: piękną im wnęte łłow y potraw dziełcinnych dáiąc/ do pożywána ofiar Dya-

29: belłkich/ zinemi rowiełnniki ich pobudzał. Ale one niechciáły/ mowiąc/ iáko mo-

30: gli/ iź im tego rodzice zákazáli/ powiádáiąc ze [!] się oto Pan Chryłtus gniewa. Te-

31: dy ie rozgámi bić kazał: á dziełci niedbály/ áni łtátku łwego/ męžom rowni niemie

32: niły. A ieden Zophiftá rzekł: fromotá wielka/ áby Cefarzá Rzymńkiego dzieci dopie
33: ro łpieluch wywiązáne/ zwyciężyć miály: wnet ich ia do tego co chcemy przywiodę:
34: y kazał z ostrey gorzyczki máśc przypráwić/ y ogoliwfyzý głowki ich/ mocną oná
35: máściá námázał/ y do gorácey łáznie władził. Tedy fię głowy ich ták rozgorzá-
36: ły iákoby ogień ná nich niecił/ ábo nánie piorun vderzył: y fchyláiąc fię iáko mo-
37: gły ná ziemię/ przyrodzenie ich mdłe/ oney okrutney rzeczy nie wytrwáło/ młod-
38: łzy pádnie y [łk]oná. Co widząc stárzzy/ iłz brát iego vmárł/ iáko mógł záwołał. Wy-
39: grałeś bráciłzku moy wygráeś/ Bog ci pomofz. (marg) Wielka státeczność dziatka. (-)Y
cáłuiąc brátá fwego/

40: z rádościá y ono drugie dziecko ná nim łkonáło. To czyniono nád tymi/ nád kto-
41: rych láty y niewinnościá wietłzý/ wietłze požáłowánie/ Chrześciániłkie fercá rozdzie-
42: ráło. To było w Nikomedeyey. Lucyánus gdy iádác do Kápádocyey był przypro-
43: wádzon/ fwym wymownym y zápáláiacym ku Bogu ięzykiem [!] / żołnierze ktorzy
44: w mękách/ vłty fię Chryftuła záprzeli/ karał/ mowiąc: iáka háńbá y fromotá wá-
45: łza/ iłz wy ludzie rycerfcy/ ktorzy co dzień gárdłá fwe ná wojnie dla świeckiego Pá-
46: ná nieśiećie/ á tu ich dla niebieskiego Krolá Iezuła łzáníuećie/ y vmykáćie. (marg) Rzecz
S. Lucyaná do Żołnierzow ktorzy fię wmękach Chryftuła zaprzeli. (-)Co tám
47: zyłkuiećie á tu vtráćacie rozmyłłćie fię. Dla prózney sławy/ y z hołdu nędznego
48: y vrzędow ktore was czełto [!] mijáią/ tákie niebespieczeńtwa podeymuiećie: á tu dla
49: Páná fwego/ ktory dał krew zá was/ dla chwały y dobrá wiećznego [!] / ktory was
50: pewnie nie minie/ záłuićie fię? Głupie bárzo czynićie. włtydćie fię dzieci y niewiałt/
51: ktore wám mężnym ferce pobráły/ á ochotnie do tego łzturmu idą. Co fię zwámi
52: łtánie/ gdy was teraz Chryftus pozowie ná łąd fwoy? Oni to łłyłzác/ znowu iáko
53: z pogoniy wracáiąc fię na męki bieželi/ y około czterdzieści ofob rzeczy fwey/
54: vmieráiąc zá Chryftuła/ popráwili. (marg) Czterdzieści męczennikow Żołnierzow.
(-)Gdy iulz był do Nikomedeyey przyprowá-

55: dzon tám náłazł [!] wiele znáiomych Chrześcián y vcźniow swoich. Powiádáią że
56: tełz nie iáka Pelágya iego vcźennicá byłá: po ktorą gdy łędzia połłał/ áby iá o wiá-

re ła-

1: w Chryſtuſa ſkarał/ oná bojąc fię áby czyſtoſci nie ſtráciłá (Bo bylá w dziewictwie)
2: z okná wyfokiego ſkoczywſzy vmárlá. ktorá tákże zá męczennicę poczytano.(*marg*) Co
czynili Święci z oſobnego obiáwienia Duchá S. y zprzywileiu/ ktorego fię náſláadowáć nikomu
nie godzi.Męki ciężkie. (-) A iſz
3: Máximian o Lucyanie ſłyſzał/ iſz ták wdzięcznego poyrzenia y ięzyká ſłodkiego
4: był/ iſz kto go mowiácego ſłyſzał/ ſtrudnoſciá fię odiać mogł/ áby Chrzeſciáni-
5: nem nie zoſtał: zdáleká y przez zaſłonegá z nim gadał. Pierwey mu wiele obiecował:
6: Ale gdy fię on z te^{go} ſmiał: pogroził mi iſz go nowymi á nie ſlychánymi y wymuſ-
7: nymi mękámi mordowáć miał. Ná co mu on ſmiałe ſerce y nieboiázliwe vkazał.
8: Y dał go do więzienia gdzie dziwnymi onymi mękámi trapion był. miedzy inny-
9: mi wſzytki członki iego z ſtáwów wyciągnáwſzy/ na ſkorupách oſtrych grzbiet ie
10: go położyli. Y innych mu wiele moredrſtów zádawáli/ ná koniec głodem morzyli.
11: Przyſzedł dzień trzech Krolow/ ná **krory** [!] bárzo prágnęli Chrzeſciánie/ żeby to
12: ſwięto z nimi ſwięcił á ſłuſzbę ſpráwował. wkazał do nich iſz chce z nimi ſwięto ob-
13: chodzić. Gdy fię im to niepodobno zdáło: on v Páná Bogá to ſobie ziednał/ iſz zá
14: niebácznoſciá ſtraży/ do niego fię ná on dzień do więzienia wiele Chrzeſcián ze-
15: ſzło. á nie máiąc áni mieyſcá/ áni ołtarzá ku ſpráwowániu chwálebnych táiemnic:
16: każąc fię im około ſkupić/ y ná ſwych pierſiách Míſzá miał (bo zwiázaný wznák le-
17: żeć muſiał) y z nich ołtarz vczynił mowiąc: Duffam Pánu Bogu iſz mu fię ołtarz
18: ten/ lepiey niſzli inna máterya podobáć będzie. (*marg*) Ołtarz ná pierſiách ſwych vczynił
S. Lucyanus. (-)Y ták ſwiętá onę ofiárę odprá-
19: wili: zádných obrzędów y modlitew nie opuſzczáiąc/ ktore komu ſłużą. Tak y ſam
20: vcześnikiem fię ofiáry ſtał/ y innym ktorzy nie byli/ poſłał. Názáiutrz dowiádo-
21: wał fię Cefarz ieſli by ieſzcze żyw był. On vyrzawſzy iego czeladz: trzy kroć záwo-
22: łał: ieſtem Chrzeſciánin. Y to mowiąc ſkonał. Ciáło iego Máximian v práwey
23: ręki kámién wielki wwiázawſzy/ w morze wrzucić rofkazał. Y było przez dni czter
24: naſcie w morzu/ aſz dnia piétnáſtego/ vkazał fię ſwoiemu vczniowi Gliceryuſzo
25: wi: dáiąc znáć/ áby ſzedł ná **brzek** [!] morſki. (*marg*) Ciáło S. Lucyaná w morze rzucone.
(-)Gdy to vczynił/ vyrzał do brzegu pływ-
26: nácego Delphiná/ rybę wielką morſką/ á oná ná ſwym grzbiecie ciáło vmárłe nie-

- 27: sie. ktore wyrzuciwszy ná brzeg lamá vmárłá: Ale bez ręki prawey. O tey ręce ro-
- 28: zmáite było v Chrześcián rozumienie. (*marg*) Ręká męczenniká/ ktora wiele pifałá ku chwale Bożey/ P. Bog ołobną czćią obdárzył. (-)Iedni mowili/ iłz wiele w pífmie dla Chry
- 29: łtuła/ piłząc S. księgi/ robiłá/ ołobną y łkrytá cześć odniołá: Drudzy mieniá iłz
- 30: potym do brzegu przyplýnęłá.(*marg*) Kościoły ná pámiątkę S. (-) Iákokolwiek iest/ Chrześciánie wielkie dzięki Pánu
- 31: Bogu zá obiáwienie ciáłá iego ktorego długo po brzegách łzukáli/ oddáiąc/ z v-
- 32: czćiwością pogrzebli. Tám gdzie potym S. Helená mátká wielkiego Konstánte-
- 33: go temu męczennikowi kościół zbudowálá. Bogu w troycy iedyne
- 34: mu ná cześć/ ktorego iest łławá y páńłtwo ná wiek wiekom Amen.
- 35: Obrok Duchowny z tego żywotá.
- 36: Nic ten żywot nie ma milłzego: nic dułzy łmácznieyłzego: żadna rzecz přę-
- 37: dzey łercá náłzego/ od **zámilowania** [!] tego łwiátá nie odwodzi: nic ták człeká przeciw
- 38: pokułom nie vzbriaia: nic go ták přętko do dobrego nie pobudza: nic go ták ćierpli-
- 39: wego nie czyni/ iako náuká pífmá łwietego/ w ktorym łię ten ták męczennik kochał. (*marg*) Pífmá S. czytánie iákie ma pożytki.Do rozumienia pífmá S. czego trzeba. (-)
- 40: Do ktorego wyrozumienia przykłádem tego łwietego wiecey potrzebá łkruchy/ niłzli łwiew-
- 41: kiey mądrołci: wiecey płáczu/ niłzli dyłputácyey: wiecey modlitwy/ niłzli czytánia: wiecey po
- 42: łtow/ niłzli árgumentow: wiecey pokory/ niłzli Philołphiey: wiecey zá grzechy záłołci/ ni-
- 43: łzli w rozumie biegłołci. Tá náuká nic nie včzy iedno **milołci** [!]: nic nie gáni/ iedno łwieckie
- 44: y ćielełne chćiwołci.(*marg*) Hugo de ánimá.Augułt. de doctriná Chriłt.Epiłt. 2. ad Velufianum. (-) Co ktemu służy/ iey to iest włáłne: co nie do tego wiedzic/ podrzucó
- 45: ne iest y fáłłzywie iey przypifane. Ták tá náuká pífmá S. głęboka iest/ mowi S. Augułtyn:
- 46: bych łię iey był od młodołci áłz do zgrzybiálołci/ z wielką pilnołcią/ z wielkim dowćipem včzył:
- 47: przedię tám gdzie bych przełłł/ tám by mi dopiero počáć potrzebá. Był na dáley w niey zá-

48: bieżał/ iefzczę v krefu ftoifz. Dziwna rzeká pímo S. momi [!] S. Grzegorz y ták miałka ifz w

49: niey báránek/ to ieft prófty y nieuczony/ brodzić: y wielbład w niey to ieft vczony y Doktor

50: pływać/ y zátopić fię (pyłzyny Heretyk) może.(marg) Pímo S. trudne do rozumienia. (-) (marg) Gregor. in Prologo Morálium.2. Libr. fuper Genes. Cap. 19.Grecka Biblia z

fałżowána/ do Zydowfkiey fię vćieka. (-)Pímo S. mowi S. Auguřtyn/ trudnořciá/ z py

51: fzynych fię (Heretykow) řmieie: głębokořciá/ y pilnego řtrářzy: hoynořciá/ y wielce vczone kar

52: mi: łágodnořciá/ y próftym obrok řwoy dáie. Rozmiłuy fię czytánia píma S. á rořkořzy řwiec

53: kie porzuciřz. Przypátrř fie iáko teřz to omylna rzecz ieft/ co mowi Ruř z řwemi Greká-

54: mi: ifz Grecka Biblia od řiedmdzieřiat tłumáczow wziętá/ lepřza ieft niřz z Zydowřkiego ie-

55: zyká/ iákiey Lácinnicy vřzywáią/ przełožona. Widziřz ifz řam Metháphrářtes Greczyn o tym

56: S. Lucyánie pířze/ ifz Grecka iuřz byłá popłowána/ y z fałżowána/ á do Zydowřkiey fię vćie-

57: kác muřieli. Tořz fię y w nowym Teřtámenćie dziełó. Grecki ieft od Heretykow ktorych ná-

58: więcey od Grecyey byłó/ ták zepłowány: ifz fię do Lácinnikow po nápráwię/ vćiekác muřieli.

strona: 48

1: Gdzie cáły dochowány ieft nowy Teřtáment: gdzie tákiey mocy kácerřtwá nigdy nie miáły:

2: Náucřcie fię y wy rodzicy ták dzieteczki řwoie z młodu do zakonu Bořego ná przykłád

3: tych dwoygá dzietek ná wyznánium Chryřtuřlowym vmorzonych/ przyucřćác: řeby czego Boře

4: vchoway/ gdyby w pogánřlká ábo Heretycká rękę wpádły/ zátřzymác fie przy S. wierze vmiáły:

5: á pořty wzięte od Kátolickich rodzicow záchowuiác/ Chryřtuřa w niewinnořci/ gdy inaczey

6: nie mogá/ wyznawáły.

strona: 50

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20: Żywot Páwła S. pierwszego pułtelniká/

21: nápiřany od Hieronimá S. żył około roku P. 298.(*marg*) Piętnařty dzień Stycznia. (–)

22: WSzytkim pułtelnikom przodek y powod był/ Páweł z The

23: báidu pierwszy pułtelnik.(*marg*) Páweł S. przed okrutniki řię kryiać/ ná puřczá zábiegł.

(–) Ten zá czářu Cefarzá niewiernego/ przena–

24: řládowniká y morderce wielkiego Chrzeřćianřkiewy krwie/ vchodząc nie

25: ták řmierć/ iáko ciężkiego á wymyřłanego kátowania (ktorym prze–

26: włócząc řkonanie/ rozmáitořćią mordowania/ ku niecierpliwořći przywodzili

27: wierne Boże) máiać bogáte imienie/ **žeřćim** [!] řwych rodzicow pozostále/ gdy wy–

28: dał zá máž řiořtrę/ ktorá jednę miał: w piáćinařćie lát řwoich/ vdał řię ná puřte

29: mieyřćá/ áby krom boiáźni mogł w wierze řwiętey żywotá řwego dokonać/ y cá–

30: ło iá Pánu Bogu z nie pokalána dufzá/ oddać. žeby teř ná modlitwie/ y rozmyřłá

31: nie dobrodzieyftwá Boże⁸⁰ wolny czás/ y mieyfce ípokoyné mieć mogł. Był młodzie
32: niec dobrze w Greckim y Egipfkim piśmie vczony: pokorą ferdeczną/ y miłością
33: gorąca ku Bogu ziety. Przez niektery czás doznawáiąc sam siebie/ iefli by mogł
34: on żywot ná pułwczy wytrwác: wracał fię częłto do domu/ do íiołtry y zięćią fwego:
35: iefzcze fię nieśmieiąc/ ná wieczné ośierocenie w pułtynią puścić: alź gdy niechuć y
36: zdrądę po zięćiu swoim poznał/ ífz go pogánftwu/ iáko Chrześćiániną/ ná
37: śmierć/ dla nędzney máietności/ ktorá śmiercią iego przypásć nań miála/ my-
38: flił: znáiąc po tym nieprzyiazń/ od ktorego fię powinney y krwią poprąwioney ży-
39: czliwości ípodziewał/ w głęboką fię pułtynią vdał. (marg) Zdrádá zięćią Páwłá S. przeciw
iemu. (-) Y idąc dáley á dáley/ tráfił to

40: mieyfce/ gdzie z stárodawná fałzywą myncę táiemnie kowano: gdzie był íklep w
41: íkále wykowány: y inne komory/ ktore fię wielkim á gáłęziłtym páłmowym drze
42: wem/ pokrywály. Miála y wodę żywą iáłkinia oná/ ktorey ítrumyłzczek támże
43: ponikał/ dáley z iáłkinie nie wyciekáiąc. Gdy to mieyfce ogládał/ Bogá pełny mło
44: dzieniec/ porozumiał/ ífz mu to Bog miełzkánie nágotował: áby w nim wpoko
45: iu chwałąc święte imię iego ná bogomyłności/ żywotá dokonał: a ná świat fię
46: ktory w íprofných grzechách/ bałwanom fluząc/ bluznił Bogá práwego/ á wol
47: ney fluzby iego nie dopuścił/ więcey nie vkázował: á oczu y wízu swoich/ od ták
48: nieznofných rzeczy vchronił. Wípomniał sobie ná Heliafzá/ ktory prze tákąfz przy
49: czynę ná pułtynią vchodząc/ śmierć sobie raczey obierał/ á nífzli ná rośfypánie oł
50: tárzow Bożych/ y íkrocenie czći Boskiew/ pátrzyć miał. (marg) Páweł S. Heliafzá
náfládownik.3. Reg. 19. (-)A myfląc iákoby bez wiá

51: domości ludzkiew/ wyżywienie y odzienie mogł mieć: vyrzał ná páłmie owoc/ ktory
52: dáctili zowią: przefłané/ powiáda/ ná tym obroku: wízák nie samym chlebem

strona: 51

1: człowiek żyw: czego nie doynie ciáło/ dułznym fię pokármem/ná ktorym mi ícho-
2: dziec nie może/ nágrodzi. Owo y wodę/ práwi/ Bog mi ku ochłódeniu zrzádził.
3: Iefli dłużej żyć bedę/ nífzli fię tá fuknia zedrze/ mogę sobie z palmowego listu/ in-
4: ną vdziác. Niechże tu položę głowę moię/ y záwoła goracym fercem: Boże He-
5: liafzá y Ianá Krzćicielá pierwłzych żywotá tákiego miłtrzew: bądź przy mnie á

6: przyimi mnie ośiročiałego w obronę twoię. vczyń mię z Angioły tewmi vcześnie
7: kiem chwały twey/ tu ná ziemi/ w Duchu czyłtym y nie pokalánym cíele: ftra-
8: ży twey nie oddalay odemnie. Tákimi y innymi fię rozmowámi
9: cíelząc/ poftánowił/ do śmierci iufz z oney iáfkini nie wychodzić. Y żył tám afz do
10: ftu y trzynáście lat żywotá fwego. Iákie iego tám życie modlitwy/ y zábawy/ y bo
11: gomyflności były/ wiedzieć fię nie może. Ná dzień fię to fładny pokaże.(*marg*) Iáko długo
w iáfkini przemiefzkał Páweł S.Myfl S. Antoniego/ iákoby nádeń nie było. (-) Niechcąc
12: Pan Bog tákiego fkárbu przed światem zátáić: chcąc cnoty iego y ćierpliwość/
13: ná włzytkim ku przykłádu/ obwieścić/ y ná lichtarzu tę świecę poftáwić: przepu-
14: ścił taką myfl ná flugę fwego drugiego Antoniego/ na on czas pierwżego w wiá-
15: domości ludzkiej puftelniká: iákoby ná deń nie było dofkonálzszego flugi Bogu. Y
16: wflýfzał głos k łobie mowiący: Ieft inny dofkonálzzy niżli ty. fzukay go ná pułzczy/
17: bo go náwiedzić y poznać mařz. Ná ten głos S. Antoni pretko fię porwał/ y fzedł
18: gdzie go oczy nioflý/ y fpráwiá á wodzem Duchá S. nálař onę iáfkiniá/ w ktorey
19: fię był zámknął Páweł S. zákołáce: nie flýfzy nic/ otworzyć niechce/ ten ktory
20: przez kilá dziewięćdziefięć y dáley lat/ człowieká nie widał. Afz głósem wielkim z
21: płáčzem Antoni S. pocźnie go prořić mowiąc: Ty wiefz ktom ieřt/ y pocóm przy
22: fzedł: boć ten obiáwił/ ktory mi cię fzukác kazał. áczem oczu twoich godzien nie
23: ieřt wřákże kołátác nie przeřtánę/ afz mię puřciřz. Bych y v tych drzwi fkonác
24: miał nie odeydeř/ ářz cię ogládam. wřdy mie vmárłego pogrzebiefz. Ná takie fló-
25: wá otworzy mu/ y mile fię włáfnymi imiony fwemi przywitáią/ y oblápiá/ Bo-
26: gá zá one řpolne poznánie wychwaláiąc. Y rzecze Páweł S. pocoř fię ták dáleko
27: řtrudził? vyrzałeř zgrzybiáłego řtárcá/ y ty řtáre człónki/ ktore fię wnet w proch
28: rořfypią. wřákże **izeř** [!] to z miłóści vczyinił/ powiedz prořzę cię/ co fię tám ná świećie
29: dzieie: iefli iufz pogáńřtwo kłánia fię Bogu iedynemu y Pánu nářzemu Ieřufowi/ v
30: řtářoli przelewánie krwie Chřeřćiąńfkiey?(*marg*) Rozmowá Páwłá S. z Antonim S. (-)
kto teraz ná Páńřtwie Rzymřkim řie-
31: dzi: o czym gdy rozmawiáią/ Kruk przylećiał/ y bochenek chlebá cáły przed ni-
32: mi połóżył/ y odlećiał. Pátryz dziwuiąc fię tákiey pořludze Antoni: á Páweł S.
33: rzecze: iufz řzeřćdzieřiat lat iáko mi ten ptak po puřbochenká co dzień noři/ á dziř

34: dla gościá przyczynił Pan Bog obroku/ y posłał żywność żołnierzom swoim. pro
35: lzęcię gościá mego miłego/ z wefelem pożywáy/ á z drogi ták dálekicy/ posíl ciáło
36: swoie.(*marg*) Kruk chleb nofił S. Páwłowi. (-) Siadłszy tedy nád onym zrodełkiem/ w
dziękowániu y chwaleniu Páná Bo-
37: gá/ był spór miedzy nimi/ kto on chleb pierwey w ręce wziąć y łámác miał/ y dzie-
38: lić. (*marg*) Spor miedzy S. kto miał zegnánie dáć y chleb łámác. (-) Páweł mowił tyś
gość/ ná cię tá cześć przyidzie. A on mowił/ nie: tyś iest
39: Itárłszy/ tobie to przyłtoi/ niech mam z ręki y błogofławieńftwá twego ten obrok
40: Bogá twego. Y ták fię długo częłtuiąc/ chleb ná poły rozłomili y iedli/ y wody fię
41: oney náchyliwłszy z łamey rzeczki napili. Cálą noc onę ná modlitwie y chwaleniu
42: Páná Bogá y świętych rozmowách łtrawiwłszy: łkoro łłońce włchodziło/ rzekł Pa
43: weł ku Antoniemu: Wiedziałciem ia/ bráćie moy miły/ żeś ty ná tey pułtyni mie
44: łzkał/ y miałciem łpolnego towarzysłtwá pomoc: lecz iuř koniec żywotá mego y ze
45: łście z tego łwiátá przychodzi/ ábych z Chryłtuřem był/ częgom závždy czekał y prá
46: gnał: ciębie dla tego tu Pan Bog posłał/ ábyś mię pogrzebł/ á tę ziemię ziemi od-
47: dał. Co słyząc S. Antoni rzewno płakał: y prosił go mowiąc: z iednay mi to v
48: Páná łwego/ ábych z tobą połpołu vmárł/ á tobie towarzysłzem ná tę drogę zołtał. Nie:
(powiedział Páweł S.) nie pátrż co tobie/ ále co drugiemu pozyteczno iest: ie
49: łzczę ciębie dla bráćiey zołtáwić chce Pan Bog/ ábyś im náuką y przykłádem [!] do zbá
50: wienia był powodem.(*marg*) Proroctwo S. Páwłá. (-) Nie mięłzkay á biegay po ten
płáfcz/ ktory małz od Athá-
51: názego Biłkupá/ żebyś im to moie ciáło ku pogrzebu pokrył. Bo niewiem iesli
52: mię żywem zálťániesz. To słyząc Antoni/ á dziwuiąc fię kto mu o tym płáfczu po-
53: wiedział: łpokorą go y płáczem pożegnawłszy/ y ręce iego y oczy całowawłszy/ po
54: płáfcz pobieżał. (*marg*) Niechciał S. Páweł áby był S. Antoni przy Smierci iego. (-)Co
nie dla tego vczyłnił Páweł S. żeby o przykrycie ciáłá łwego/
55: (ktore ták wiele łát/ plecioną z palm rogożą/ pokrywał) łtáránie miał: ále żeby

strona: 52

1: go bolełci łwym łkonánim nie nákarcił. Antoni S. pretko biezał/ y przyidzie ná
2: łwe miejłce: pytaią go bráćia/ gdzieś ták długo [!] bjl Oycze? A on nic nie rzekł/ iedno: Biá

3: dá mnie grzeźnikowi. który fałszywie się puśtelnikiem y mniczem zowie: Widzia-
4: łem Heliaźá/ widziałem Iana ná puźczy/ widziałem Páwła w Ráiu. Chcąc co
5: więcey **wiedzieć** [!] pytaią co to ieśt powiedz nam? á on: čás mowieniu čás milcze-
6: niu/ rzekąc/ płaźcz ná się wziąwży/ nic nie odpoczywáiąc y nie iádwży pobiezał:
7: Páwła tylo ná myśli y ná oczu maiąc. *(marg)* **Dużę Páwła S. niefioną w niebo widział**
Antoni. S. (-) Názáiutrz gdy drogę konał/ vyrzał między
8: chory Angielkami/ w Prorockim y Apóśtolłkim poczćie/ dużę Páwła ponieśioną
9: w niebo: y padwży ná ziemię/ prochem głowę poſypuiąc/ plákał á wołał: Czemu
10: mię ták Páwle S. towarzyźzu miły/ oipuźczáłz/ czemuś mię nie poźegnał? ták nie
11: rychłom cię poznał/ á tákem cię rychło ſtrácił? z wielką potym prętkością do iáłki
12: nie przybieżawży: nálaźł ciáło Páwła S. ták iáko ná modlitwie przyklękał z pro-
13: ſtą głową/ y z rękómá podnieśionymi ku niebu. y mniemáiąc/ áby ieźcze był żyw/
14: przytápiwży/ Duchá nie bacży/ płaźczem onym pokryie/ Pſalmy y himny wedle
15: zwyczáiu Chreściáńłkiego ſpiewáć pocznie: o pogrzebie myśli. *(marg)* **Ciáło** [!] **S, Páwła**
po ſmierci z rekomá podniefionemi w niebo. Spiewánie Pſalmow przy pogrzebie. Lwi ſłużyli
ciáłu S. Páwła. (-) A iź był motyki
16: prze wielkie kwápienie z ſobą wziąć zápomniał: zdála mu się wielká trudność y zá
17: łość. Y plácząc nád onym ciáłem: coź mam czynić/ Pánie moy/ mowił: trzy dni
18: chodzenia po motykę: niź znią przyidę/ boię się áby ciáła zwierz nie ſtárgał: tu
19: mieźkaiąc nic nie ſpráwię: wolę tu przy ſtráży ciáła tego vmrzeć/ ielli mię nie w-
20: ſpomożeź. Ná tę modlitwę poſłał Pan Bog/ dwu wielkich Lwow/ ktorzy
21: przed iego oczymá doł doſtáteczny wygrzebli. W ktorým go vcźciwie pogrzebw-
22: ſzy/ do domu się do ſwych bráciey wrocił: y wſzytkę rzecz doſtátecznie opowiedział.
23: A ſuknią z liſciá palmowego iáko teſtámentem oddány ſkárb/ y wielkie dziedzi-
24: ſtwo/ Antoni S. ſobie wziął: y w takiej ią cenie miał/ że ie y iedno dwa kroć do
25: roku ná Wielkánoc/ y Świátki/ wżywał. ná cześć y chwałę Oycu Synu y Duchu
26: S: iedynemu Bogu/ ktoremu pokłón ná wiek wiekom Amen. Obrok z tego żywotá.
27: **POłożę nápominánie S. Hieronimá/ ktorým ten żywot wypifuiąc rzecz**
28: ſwoię zámyka. Spytam tych/ powiáda/ ktorzy ták wiele imion máią/ ták pyźne bu-
29: dowánia/ ták bogáte odzienia/ ták rofkóźne wżywania: co mácie nád tego ſtárcá?

30: Wy z złotych kubkow pijecie/ á on fię gárścią wedle potrzeby nápił.

31: Wy w-

32: szátách złotem przeplátanych chodzić: á on y fukniey napodleyźzego służy wálzego nie miał.

33: Wy tak wiele rofkofznie vżywać: á on ná chlebie/ ktory mu kruk nośił/ przeftawał. (Y był

34: żyw iáko y wy: á podobno dłuży/ y w lepźszym zdrowiu) Lecź z drugiey ftrony: on wiele ma

35: nád was. On w rogoży do niebá: á wy we złocie do pieklá. On száty Chryftusowey/ to ieft nie

36: winności/ ktorą wziął ná Chrście S. w nágości fwey/ nie ftrácił: á wy tak bogáto przybráni

37: obnázeni z niey ieftescie. On w prochu pogrzebionym leżąc/ wftanie wielkiey chwále: á wy z

38: groby wálzymi/ tak ozdobionymi/ wftaniećie ná ogień wieczny w niesławie. Nietráćie ále y

39: tych bogátw/ ktore miłuećie: w złote fuknie wwiájć trupow przeftañćie. Y zali zgnić ciáło ie-

40: dno w iedwabiu nie może? y w fmutku á płáczu/ pyźze fwey czynić dofyć chcećie. Proźę cię czy-

41: telniku w fpomni na grzeźnego Hieronimá/ ktoremu gdy by Pan Bog dał obieráć: wołał by

42: fuknią Páwłowę z wysługą iego/ á niźli krolewskie odzienie z potępieniem ich. Inne potrze-

43: bne tobie náuki/ vwázáć íam możefź/ wierny chrześciáninie/ á zwłázcźá **opátrność** [!] tey Bo-

44: fkiey fzczodrobliwośći/ nád tym Páwłem. íź go ná wzor Heliafzá przed kruká żywił.(*margin*)

3. Reg. 17. Czemu przez kruká karmił P. Bog służy fwoie. Pfalm. 140. (-) Przez tá

45: kiego ptaká/ ktory íam obźarty ieft/ y mále ma nád fwemi dziećmi politowánie. á gdy ich odbiegá/ Pan Bog ie (mowi pímo) karmi/ gdy nád fwym obyczáiem wołáią ábo fkwier

46: czą. Abyś ty nigdy o fwym pożywieniu zwáptić nie śmiał/ gdy co dla zbáwienia fwego

47: czyniź/

48: á ná Bořkich fię rzecźách zábáwiź: pożywi cię ten/ ktory chleb obiecał: chociaź cię o-

49: ćiec y mátká opuńcżą/ Bog ćię przyimie/ y łákomych á nie miłósiernych ludzi łercá/
obroći

50: ná politowánie twoie.

strona: 55

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43: Żywot S. Antoniego pustelniká/ wypifa-

44: ny przez S. Athánázego wielkiego/ żył okolo [!] ro

45: ku Páńkiego. 324.(*marg*) Siedmnafty dzień Stycznia. (-)

46: ANtoni Egipcyánin/ wychowany v zacnych rodzicow w

47: pobożnym y Chrześciánkim ćwiczeniu/ z dzieciństwá wyfokich naśienia

48: cnot po sobie pokázował. A będąc ośierocony śmiercią rodzicow swoich

49: wespół z siostrą máluczką/ ledwie puł roká gośpodárstwá pilnując/

50: wřpomniał iáko zá Apořtołow imioná przedájąc Chrześciánie/ pieniądze do nog

51: Apořtołkich przynosili: y to sobie mile rozberájąc/ wřzedł do Kořcioła/ y wřlyřzał

52: onę Ewángeliá o bogáтым młodzieńcu: chcefzli być dořkonáły/ idz á przeday w-

53: řzytko co mař/ rozdayze vbogim/ á podz nářládny mię/ á będziefz miał řkarb w nie

54: bie. ktore řłowá tak przyiał/ iákoby ie Pan Iezus do niego řamego włařnie rzekł. (*marg*)

Actor. 2.Vřlyřzenie Ewángeliey w kořciele/ poczátek náwrocenia S. Antoniego.Mátt. 19.

(-)

55: Y fzedwłzy do domu/ siołtrę opátrzywłzy/ y przyiaćiołom odlećiwłzy: máiętność

56: łwoię włzytkę ná vbogie rosłzáfował: y począł kofztowác żywotá puftelniczego/

57: częłto fię ná mieyfcá ofobne do iednego łtárcá/ ktory nieiáką mu drogę do tego

strona: 56

1: łwym przykłádem/ vkázował/ łkradáiąc. gdzie połtem á vłtáwićzną [!] modlitwą y

2: nocnym włtawánim ofiárę Bogu czyniąc/ przemiefzkiwał.(*marg*) W náłłádowánium dobrych pilność S. Antoniego. (–) O kimkolwiek pobo-

3: żnym y świętobliwość iáką żywotá prowadzącym/ vłtyfzał/ tám bieżał/ iáko pfczo

4: łá/ miód cnot rozmaitych zkázdego kwiećia zbieráiąc. w wielkie fię náuki y kșiąg

5: czytánia niewdáwał: iedno co z píłmá świętego vłtyfzał/ to ná pámięći/ iáko ná

6: wrytym kámieniu chował: á wypełnić wnetże chćiał. (*marg*) Kłięgi S. Antoniego/ świat włzytek. (–) Kșięgi łwoie zwał włzyćiek

7: świat/ y kázde námnieyfe łtworzenie. Bo wnim dobroć/ włzechmocność/ y bo-

8: gáctwo Bołkie/ poznác y wyczytác mogł. Zywność [!] łobie wyrabiał: nigdy przed

9: zachodem łłóncá nie iadł: chlebá y wody miernie vżywał/ drugdy afz do czwarte-

10: go dnia pokármu ćelełnego [!] czekał: gorącym łercem Bogá miłuiąc/ nieprzełtán-

11: ná modlitwę czynił. Gdy fię w tákief łzkole młodzieniec święty ćwiczył: oburzył

12: ná fię frogość nieprzyiaćioł dułznych/ ktorzy go od tego przedsięwzięćia/ chytry-

13: mi y rozmaitymi pokułami/ oderwác chćieli.(*marg*) Ćwiczenie S. Antoniego y łzkołá.

(–) Naprzod myłł iego tárgác poczęłi/

14: tym co iufz był opuścił: to iefł/ bogátą máiętnośćiá/ łierołtwem łiołtry máley/

15: zacnośćiá rodu/ łława/ pokármy rołkofznymi.(*marg*) Pokuły Dyabelłkie iákie/ y iáko odegnáne. (–) Co czyniłz/ mowiác/ młody á v-

16: rodziwy páchołku? łzkodá twey vrody y łłáchećwá: trudnył żywot záczał/ ćiało

17: twoie tey zbroie nieznołi: wroć fię á záżyi tego coć Bog dał. A on ná ty łłowá iá-

18: ko łłup niewzrułzony/ żywotem y męką fię Páná Iezuła bronił: obietnicámi fię ie

19: go pewnymi ćiefzył: a iáko tárczą od tych łtrzał wiárą fię S. zákładał. ták/ że go

20: tym nigdy zráníć á ołłabić nie mogli. Począł zás z iney fię łtrony kułić/ wielkie

21: nań á nie znołne ćielełne żądliwołci/ y zápálenia miećác/ ták wełnie iáko y na iá

22: wiu: iłz pokułiu nigdy nie miał. Lecż połtámi y przekłádánim frogich mąk piekiel

23: nych/ y końcem á rośfypáním w proch ciááá łwego/ mocnie tákie myfli odganiał:
24: y z **želżywością** [!] nieprzyaciela odprawował/ y tym dáley ná wietłzą fię puftyńię v-
25: dawał. zktorey chcąc go ná koniec mocą Czárt wygnác/ widząc fię być od mło-
26: dzienćá podeptánym/ z wielkim woyłkiem/ widomie ná iego cháłupkę vderzył/ y
27: ták go frodze zbił ná cieie/ ifz zá martwego kilá dni leżał: afz ten ktory mu ieść no-
28: sił po kilku dni przyfzedwłzy/ máiąc go zá vmárłego/ do wśi go donioł/ y o po-
29: grzebie myflił. Antoni wnocy kłobie przyfzedwłzy/ prośił towárzyfzá/ ifz łam cho
30: dzieć prze ony frogie rány nie mogł/ áby go cícho/ nie budząc nikogoy/ zárázem
31: ná iego mieyfce odnioł: áby nieprzyaciel poćiechy nie miał/ á z plácu mu ni iednym
32: krokiem nie vftępował. Gdzie fię wroćiwłzy/ potykác fię z nim iefzćze chćiał/ y ná
33: rękę go wyzywał. (*marg*) **Zbićie S. Antoniego od Czártow.** (-)Y vczynił Czárt náń ofátáni
náiazd: zebrawłzy fię z towá-
34: rzyłtwem y zwoyłkiem/ w ofobie rozmaitych **befty** [!] lwow/ niedzwiedziow/ wil-
35: kow/ wieprzow/ płow/ y bykow/ y innych frogich zwierzow/ ná onę iego cháłup
36: kę vderzył: ktorą rośprofzywłzy/ ftráłyć go ryki onych fprofnych beftyi y przymie
37: rzánim rozmaitych śmierći począł. A on/ áćz prze onę boleść cíielefną zbity/ ciężko
38: ftekał/ y podnieść fię nie mogł: włzákże fercem wielkim nie vftráfzony ná ono woy-
39: fko wołał: Znac ifz mocy y siły nie macie. Włzák ieden z was mogł by
40: mię/ iáko iednego robaczká/ pozrzeć: iefzćze ná mię twarzy niemych y nie rozum-
41: nych vzywaćie: znać iżeście y beftyi podlelyfy. (*marg*) **Słowá S. Antoniego do Czártow**
iego ftráłyćych. (-) Iefli od Bogá mego moc ná mię
42: daná wam iefł: otom iefł. zgubćie/ zátraććie/ czyńćie to co wam kazano/ iá wam
43: nie vftąpię. á wiem ifz mi nic vczynić/ bez woley Páná mego nie możecie. (*marg*) **Znák**
krzyzá S. przeciw Dyablóm. (-) Prozno
44: fię kuśićie: znák krzyzá S. á wiárá w Páná náłzego Iezuła Chryftuła/ mocnym
45: mi á nie dobytym przeciw wam murem iefł. Zátym iáko ómá od fłóńćá/ y proch
46: od wiátru/ nieprzyaciela fię rośprofzyli y vćiekli/ á światłóć go wielka z niebá ná
47: wiedziá/ y cháłupká iego w cále fłanéłá. y bacząc Páná Iezuła przytomnego/ głę-
48: boko wzdycháiąc rzekł: **gdzieześ** [!] był/ miły Iezu/ gdzieześ był? czemuś mię ná przod-

49: ku nie podpomógł/ á nie zleczył ran moich?(*marg*) P. Iezufa widział S. Antoni. (-) Y vřlyfzał głos: Był ciem ia tu Anto

50: ni/ álem pátrzył ná męřtwo y potkanie twoie. Nie boyże fię/ pomocniká závždy

51: zemnie mieć będziefz: y wřlawię cię po wřzytkim řwiecie. To vřlyfzawřzy/ Antoni

52: wřtał y vczuł fię zleczonym y zdrowřzym niřli pierwey.(*marg*) Poćiechá po zwyciężoney wojnie z Dyabły. (-) Y posilony w Bogu

53: řwym/ iáko po wielkim zwycięřtwie/ z więřszym męřtwem/ y vřanim w pomocy

54: Boskiew/ řywot zácżęty/ nić [!] od zwykřlych prac nie vpuřczáiác/ prowadził. Afz gdy

55: miał trzydzieřci lat y pięć/ pocżął o dořkonáľzych pořtěpkách w řłuřdzie Bożey

56: myřlić/ y ná tákú fię puřtynią vdác/ gdzieby o nim nikt niewiedziáľ. Y iáľ o-

strona: 57

1: nego řtárcá/ do ktorego fię był ná przodku náwrocenia řwego vdaľ/ prořić áby z

2: nim ná głębfřzú puřtynią pořzedł: żeby fię od oczu y wiadomořci ludzkiew řkrywřzy/

3: mogł wolniey rzeczý zbáwienne obmyřláć/ y řrořřzú pokutę czýnić: ále on fię řtáro

4: řciú wymawiáiác/ pomoc mu towarzyřtwá niechciáľ. Sam fię tedy w imię Páń

5: řkie w dálekú puřzczú vdaľ.(*marg*) Antoni S. wdálekú fię puřzczú vdaľ. (-) Ná drodze/ nie przeřtał go nieprzyaciéľ kuřić: mię

6: řrzebnú/ pod oczy mu podrzućil/ áby go ľákomřtwem od zácżętey drogi odwiodł.

7: Ktorú on vyrzawřzy/ myřlić řobie pocżął: řkad tu to řrzebro? gořcincá tędy nie

8: máľz: ptak tu á zwierz tyľo [!] przechodzi. A ieřli kto rzecz ták wielkú vpuřcićil/ mogł

9: iá náleřć wroćiwřzy fię. Twoie to řidłá řzáthánie/ rzeczé/ nie zwiedziefz mię: miey řo

10: bie řwoie řrebro ná potępienie. Co řkoro wyrzekł miřa wzniknęłá. Tořz y drugi

11: raz vczýniľ/ gdy bryłę złotú vyrzáľ/ od niego iáko od ognia vćiekaľ. (*marg*) Miřú řrzebrnú od czártá řkufzon S. Antoni. Od złotú vćiekaľ S. Antoni. (-)Tám tedy ná

12: puřtyni oney głębokiew/ puřtki řtáre pełne wężow y řmijow náłařwřzy: wnicł fię zám

13: knáľ: towarzyřzá řobie ziednawřzy/ áby mu chlebá y wody raz w puřroká przýnořil.

14: Wężowie y gádzina inna/ řłudze Bożemu pořtápiľi mieřzkánia. á on towarzyřz w

15: puřroká raz z wierzchu mu chleb y wodę řpuřzczáľ. řkorym y řłowá nigdy nie prze

16: mowiľ.(*marg*) Dwádziefciá [!] lat w puřtkách ná dálekiew puřzczý řam ieden przemiefzkaľ.

(-) Afz przemiefzkawřzy tám dwádziefciá lat/ gdy im dáley tym więcey

17: lłynał/ y wielki poczet tych ktorzy żywotá y cnot iego náłładowniki być chćie
18: li/ prawie drzwi do niego wyłamowali: vkazał fię ná świát/ ták zdrowey y wdzie
19: cźney á zupełney twarzy/ iáko by był gdzie w nalepřzym chowaniu. Y zátym przy
20: kładem Páná nášzego poráziwřzy siłą iego nieprzyiaćielá ná puřczy: inne ludzie
21: przywodzić poczał do ćiałney forty y do onego ściřłego y świętobliwego żywotá.
22: Wcźym Pan Bog ták mu pořzcęścił/ iřz potym lidźby nie było vcźniom iego/ kto
23: re do wzgárdy świátá tego/ do podeptánia łamego siebie/ do opuřczánia wiel-
24: kich máiętnoći/ do pokuty/ frogoći **zywotá [!]** / pokory/ ćichoći/ y innych dořko-
25: náłych cnot Chreściánřkich przywodził. Woyny ich z řzátánem duchowney/ iá-
26: ko hetman napilniey náuczał.(*marg*) **Wielka lidźbá [!]** vcźniow S. Antoniego: á cźego
ich vcźył. (-) W czym był miřtrz wielki Anthoni Swiety/ v-
27: mieiąć dobrze Duchowne řtrzały y siatki řzátánřskie poznawác/ y w nich inne
28: przeřtrzęgác. Powiádał iřz z řadnym řtanem więřzey nieprzyiaźni nie máią/ iáko z
29: zakonniki/ Mnichámi y Mnifzkámi.(*marg*) **W poznaniu řideł Dyabelfkich wielkim był**
miřtrzem S. Antoni. (-) Na nie nachyřřze y nafubtelnieyřze řieći
30: miotáią. Y ná nie gdy łami nie zmoğá/ iádowitřzych y chyřřzych Cźártow przy
31: wodzą. Lecź ktorzy łá pilni modlitwy y powołánia řwego/ iednym ie znákiem
32: krzyżá S. rořpłozřyc moğá.(*marg*) **Chyřřoći řzátánřkie y w pořćiech.** (-) A drugie
zbytnym nie řpánim/ wřtawánim/ y ćiałá
33: zmordovánim bez miárj/ ták ořzukawáią: że łobie zdrowie zepřlowawřřj/ gdy zácźęte
34: go nabożeńřtwá końcźyc noe moğá/ ábo w **rořpácź [!]** wřpdną/ ábo wřzytko zgołá
35: opuřczą.(*marg*) **Cźego fię cźárt nawięcey boi.** (-) Powiádał iřz řzátan ták ieřt łłáby
wiernym/ ktorym zbáwićiel deptać
36: po nim moc dał/ że fię z niego łáćno nářmiać/ y krzyřem S. prawie go zá nos wo
37: dzić moğá. A nawięcřzey fię boi/ modlitwy/ cźućia/ pořtow/ ćichoći/ vbořtwá do
38: browolnego/ wiárowánia proźney chwały/ pokory/ gniewu hámovánia/ miłó
39: řierdzia. A náde wřzytko cźyřłego řercá w miłóći Chryřtułowey/ bárzo fię łęka.
40: Cudá wielkie cźynił/ zwłářczá nád chorymi y opętánymi. Miał y Ducha Pro-
41: rockiego/ iřz rzeczy ktore fię dáleko działy/ wiedział y bráćiey drugdy opowiađał.(*marg*)
Cudá y Duch Prorocki w Antonim Heretykámi iáko fię brzyđził. (-)

42: Heretyckim/Arryanow y Mánicheufzow towarzjftwem/ ták fię brzydził/ ifz ich y do
43: rozmowy nigdy nie przypuścił: áni im łáfkáwego nigdy słowá nie dał/ y twarzy ku
44: nim wesołey nie vказаł. chyba żeby ktore słowo ku ich návroceniu służyło. Po-
45: wiádał ifz rozmowá ich iest zguba duŕze. Arryanow ták nie rad widział: ifz y zbli-
46: łká knim przystąpić niechciał. Tráfiło fię ifz iedęn Arryan do iego kłáztoru przy
47: szedł/ táiąc sekty swey: w ktorey wypytány gdy fię otworzyć musiał/ zarázem go
48: wygnáć kazał: powiádáiąc/ ifz mowá ich iádem wężę przechodzi. Gdy go potwa-
49: rzáli Arryanowie chlubiac fię im/ iakoby znimi trzymał: słuŕzną żáłościá zięty/
50: ich fię tákiej śmiáłości dziwuiąc/ szedł do Alexándryej/ do wšytkie⁸⁰ duchowieństwá:
51: y iáwnie Arryany swemi všty potępił: powiádáiąc ifz to sá przešláncy Antychryšto
52: wi.(*marg*) Heretyckiey potwa[r]zy Antoni S. nie wytrfał gdy pletli zeby [!] znini
trzymałKazanie S. Antoniego o Arryanách. (-) Syn Boży iest iednoiftotny Oycu Bog práwy/
vrodzony z Oycá nieštworzo

53: ny: á Arryanowie nic nie sá od pogánštwá rožni: poniewaŕz štworzeniu słuŕżá/ á
54: w Chryštuśa wierząc/ y štworzenim go czyniąc/ bálwochwálštwo iáwnie štroiá.
55: ktorych bluznierštwem y famy fię żywiołá brzidzá/ y wšytko štworzenie przekli-
56: na/ ifz widzi á oni im Pána ich zelzywie [!] równáiąc/ przez ktorego štworzone sá. Zá-

strona: 58

1: tym iego wyznánim/ wiele fię ludu do Košciołá Božego przywrociło. Ná koniec
2: y pogánštwá wiele żywotem fię iego šwięty m do wiáry Božey przywiodło.(*marg*) Lišt S.
Antoniego do cefarzá Konštántyna wielkiego y fynow iego. (-) Ták fię był po wšytkim
šwiecie wšławił/ ifz Konštántyn wielki y z Synmi swy
3: mi lišty do niego częšto połyłáł/ iego fię modlitwie zálecáiąc. ná ktore tak im odpi
4: sował. Naprzod chwalił ich rozum/ ifz Chryštuśowi słuŕżá: Potym ie vpominał/
5: áby sobie y Pánštwu swemu nie dufali/ áni fię z niego podnošili:
6: ále żeby fię ludz-
7: mi być/ ználi: á ná šędzie⁸⁰ Chryštuśa ktoremu fię špráwować/ y lidzbę [!] pánowaniá
8: swego dáć máiá/ ogládáli. łáfkáwošć poddánym pokázuiąc/ y špráwiedliwošć czy
9: niąc/ vbogim y vcišnionym y šírotom áby zá oyce byli.
10: To było w nim nadziwnieyšzego/ ifz będąc ná pułzczy wychowány/ bárzo fię luc

11: kim/ rozmownym/ y łagodnym wŕzytkim gościom ŕtawił: żadney pochurności
12: w łobie nie máiąc.(*marg*) Łáfkáwość S. Antoniego y ludzkość ku wŕzytkim. (-) Czáfu
iednego/ gdy miedzy brácią nieco rekomá robił: oczy w
13: niebo podnioł/ y wŕdycháiąc [!] / y żáłość pokázuiąc/ ná kolaná vpadł: profząc áby tá
14: ką złość y ŕprofność Pan Bog oddalił. Y plákał rzewno/ łzámí [!] fię vgásić nie
15: mogąc. Pytác go poczęli: ále mowić prze łykánie nie mogli. ciężkość ŕedeczna/
16: łowá przerywála: álz mocno záwołał: Lepiey nam było/ dzieći miłe/ śmiercią fię
17: od tákiew ŕprofności wykupić. Wielka fię złość y niezbożność ludzka otworzy:
18: Wiará fię Kátholicka roŕtárga/ á ołtarze Boże ludzie [!] Bełtyom podobni rozmie-
19: cą. Widziałem ołtarz Boży woyłkiem bełtyi oblężony/ y kopytámi ich roŕfypá-
20: ny y zburzony/ á głos Boży mowiący: zbrzydzą łobie ołtarz moy.(*marg*) Prorocctwo S.
Antoniego o przenáłładowániu Arryáńskim. (-) Ziściło fię wi-
21: dzenie iego we dwu lat/ ktorzyh Arryanowie pogáńŕtwo łobie ná pomoc biorąc:
22: Kościoły Kátolické poborzyli/ Ołtarze ŕprofności y brzydkości nápełnili/ krew
23: Kátholicką rozlali/ pánienci zakonne pogwałćili/ Biskupy pobili/ y powyga-
24: niáli/ y gorzey niźli ktorzy przed tym pogánie/ wiá
25: rę świętą y wŕzytkę łufzbę Bożą ŕpułtoŕzyli. (*marg*) Arryáńfka okrutność. (-)Wízákze
tenże Pan Bog ktory był to
26: widzenie ták łmutne vkázał: poćiechy z miłosierdzia łwego nie zátáił. Temuŕz S.
27: Antoniemu/ dał znác/ iáko zá fię miał Kościół Boży powłtác/ á kácerŕtwo Arry
28: áńfkie záginác. Obrocą fię powiadá wężowie w iámy łwoie/ á wiará S. ŕzerzyc fię
29: będzie/ iedno fię ŕtrzełćie ábyŕcie fię błedy kácerŕskimi Arryáńfkimi nie pomázáli. Máło
potym Stároŕtá Alexándryifki Bálácyus Arryan/ ták ŕrodze Kátholiki
30: dręczył/ iŕz śmiał Zakonniki y Mniŕzki iáwnie obnáżone/ v přęgierzá bić. Do nie-
31: go Antoni táki liŕt nápiŕał.(*marg*) Liŕt S. Antoniego do Stároŕty Arryániná. (-)
32: Widzę nád tobą gniew Boży/ przeŕtán tego nád
33: Chrzeŕciány morderŕtwá/ ábyŕ w gniewie Bozym/ ktory iufz ná cię ŕpáć ma/ nie
34: zginął. Przeczet liŕt/ wzgárdził/ y nań plunáwłzy ná ziemię rzućił/ y poŕłá zelzył/
35: ták odkázuiąc: Niechay fię Antoni łwymi Mníchámi bawi/ á niech rozumie zem
36: ia iego rządzaniu nie podległ. Lecż po piątym dniu rekę Páńfką poznał: koń kto-

- 37: ry nád inne ząwždy był ćichy/ zębami go stąrgał/ zniszczęgołz fię nań rzućiwłzy/ y
38: nogami go ták zbił/ że trzeciego dnia ledwie doczekał. włyfcy baczyli/ ifz go oná
39: pomftá Boża/ którą mu S. Antoni zągroził/ zgubiłá: a słowá fię świętego zięćily.
40: Vmieráiąc/ y oczásie śmierći fwey wiedzác/ bráćią pilnie vpominał: áby wiárę
41: Bogu/ którą od przodkow y podánia Apoštołfkiego wzięli/ záchowáli: Arryanow
42: fię y Melecyanow ftrzegąc/ iáko nieprzyaćioł Bożych.(*marg*) Pomftá nád Arryáninem/
vpominanim S. Anto. gárdzácym. (–) Wiećie/ powiáda/ ia
43: kom fię ia Heretyki brzydził/ izem z nimi prze ich złá wolá/ á vporná z Chryftu-
44: fem woynę/ łáfkáwie mowić nie mogł. Przełtrzegáł ich tefz/ yżeby fię ná chytro-
45: ściách fzátáńfkich znali/ á wiárowác fię ich vmieli.(*marg*) Vpominánie przy Śmierći o
wiárowánie Heretykow. (–) Y innymi zbawiennymi słowy
46: ćiefzác ich y vcząc/ w pokoiu á wefoło Duchá Bogu oddáł máiąc lat fto y pięć.
47: Człek ná pułtyni wychowány á po włytkim świećie wflawiony: Mężny Czártow
48: woiownik: (ták ifz iego fię imienia/ gdy ie kto im ftráfzył/ po włytkim Egipćie ba
49: li/ y z ludzi wciekáli) wielki miłtrz włytkim do cnoty y miłóći Boskiej: Ktore-
50: go fię modlitwie S. poruczáiąc/ chwálę dáiem Bogu w Troycy iedynemu/ ktore-
51: go ieft sławá ná wieki: Amen.(*marg*) Sto y pięć lat był żyw Antoni S. (–)
52: Obrok Duchowny z tego żywotá.

Ten

strona: 59

- 1: Ten Teftáment S. Antoniego około wiárowánia y przełtrzegánia fię He-
2: retyckich fpołkow: teraz by miał wielkie mieyfće/ by fię czuć Kátholicy chćieli.(*marg*) O
wiárowánium fię fpołkow Heretyckich. (–) Połpo
3: lita to byłá y v świętych Apoštołow/ y v innych Duchá Bożego pełnych/ ifz fię ludzi tá
4: kich bárzo ftrzegli. Sam Apoštoł iufz nie ludu połpolitemu: ktory łácniey w ijch sí-
5: dłách wwięznác może: ále łamemu Bifkupowi **krory** [!] ná tákie rzeczy oftroznieyfzy był/
to ro-
6: fkázuie: Po wtorem powiáda nápomínaniu (y trzeciego nie czekáiąc) ábyś fię Heretyká wiá-
7: rował: wiedzác ifz tákí przewrocony ieft/ y grzełzy włáfnym fię fwym łumnieniem
potępiájąc. (*marg*) Ad Titum 3. (–)

- 8: Y o Ianie świętym Ewangeliście nąpifał Ewzebius: iż do łaznie wśzedłzy w Ephezie: gdy
- 9: w niey vyrzał Cherintá Heretyka/ do fwyh záwołał: wychodźmy z tąd aby fię tá łazniá nie
- 10: záwaliła: w ktorey fię myie Cherynt nieprzyiaćiel práwdy Bożey.(*marg*) Z Cheryntem być Ian S. w iednym domu niechćiał. (-)Tegofz łam náuczyl Ian
- 11: S. mowiać: iefli kto przychodzi do was/ á tey náuki nie niešie: w dom go nie przyimuyćie/ y nie
- 12: pozdrawiayćie go. Bo kto go pozdrawia wcześnikiem iefł złośliwych iego vczynkow. (*marg*) Eccle. Hiřto. Lib. 4. cap. 14.Ioan. 2.3. Reg. 13.Lib. 3. Cap. 3. (-)Tákże
- 13: od miřtrzá fwe^{go}/ Ianá S. náuczony Polikárpus/ iáko piřze Ireneus řtary Doktor/ gdy potkał
- 14: ná vlicy Márcyoná Heretyká/ á on mu rzekł: znay fię do mnie Polikárpie: odpowiedział: Znam
- 15: ćię być pierworodnym řynem Dyabelřkim. Y w řtarym zakonie zákazał Pan Bog Proroko-
- 16: wi řwemu z Heretyki y odřzczepieńcy ieść y pić. y gdy tego w nierořtropnořci řwey od řtapił/
- 17: Lwowi go zábić kazał. Wřzákże mym zdánim to fię włařnie o Kacermiřtrách/ nie tylo Mi-
- 18: niřtrách/ ále innych vpornych/ á złe iády przekłety náuki rořřiewáiących/ rozumie: iż fię ich
- 19: towarzyřtwá ták czuyno y ořtro řtrzec mamy: Bo tákim znimi pořpolitowaním/ blizny fię
- 20: gorřzy/ tego co oni řą/ ná nas fię domniemáiąc: vřzy fię nářze mářą/ bluznienia Bożego y kořćio
- 21: łá iego řłucháiąc: wdáiem řie łami w niebeřpieczeńřtwo w iřch řięci/ y řmołowniki nágladáiąc.
- 22: Są bowiem řłowá ich/ wedle Apořtoła/ iáko ćiáło z káncerowane/ ktore fię ná zaráżenie przy
- 23: ległych członkow řzerzą.(*marg*) Kácermiřtrzem řą nie tylo Miniřtrowie/ ále y inni iády Heretyckie podáiąc/ z ktoremi bárzo ořtro piřmo towarzyřtwá zákázuie. (-) W uřćiech ich Chryřtus/ Ewángelia/ y piřmo brzmi: á w řkutkách ich
- 24: řwovolnořć y ćieleřnořć/ ná ktorąřmy z przyrodzenia [!] łářkawi/ do wřzytkich grzechow drzwi o-

25: twarza: y do pogánłtwá y záprzenia lię Bogá wiedzie.(*marg*) 2. Tymot. 2. (-) Iż lię to iści/ co o nich w ołobie nie-

26: rządnicę/ ku cudzołóstwu przybráney/ piłmo mowi. (*marg*) Koniec heretykow **Celefność** [!] á záprzenie Bogá.Prouer. 5.1. Cor. 5.Matt. 7.Ad Tit. 3. (-)Miod z plałtru ściekáiący vftá iey/ y fli

27: cznieyłze niłzli oley słowa iey: ále koniec iey gorzki iáko piołun/ á ięzyk iey iáko oltra łtrzáłá/

28: y miecz z obu łtron śiekáiący. Zákwałfzona dziezá ich/ przáśnicę dobrej wiáry y świetych o-

29: byczáiow/ kwáfem łwoim záraża/ á łzukánie ná oście y ćierniu iágod/ ręce przebada. Tácy

30: widzą dobrze iż zle czynią/ iáko mowi Apółtoł/ á prawdę Bożą tępią: y długo lię iey łprzeći-

31: wiáiąc/ do oney Czártowłkiewy zákámiáłości przychodzą/ iż ná to włzytkę dułżę łwoię wáżą áby

32: prawdá Boża/ pod ich nogámi poległá: żeby lię tylo oni przy łwey w rozumie hárdości zołtác

33: mogli. Co lię dotycze innych pólpolitych nieumieiętnościami zwiedzionych/ a nikogólz nie zará

34: záiących Heretykow (ktorych lię ták wiele namnożyłó/ iż lię łášiełtwem y towarzysłtwem ich

35: báwić mułsim) potrzebá ie znośić/ á vžalenie nád ich vpadkiem mieć. włzákże z tym práwem.

36: Naprzod/ áby ich łpóleczność namniey wierze y **nabożełtwu** [!] náłzemu niełzkodziłá. Bo ina-

37: czey lepiej/ iáko Pan Bog mowi/ y oko/ y rekę/ y nogę vtráćić: niłzli iákie vblíženie ná zbáwieniu z to

38: wárzyłtwá y przyiáźni ludzkiej odnośić. (*marg*) Iáka z prołtemi á zwiedzionemi Heretyki łpóleczność Kátholikom przyłtoi.1.Mátt. 18.2. (-)Ketmu áby lię z dobrego náłżego záchowánia bu-

39: dowáli/ y do wiáry **Kotholickiew** [!] włtep mieli. Bo lepiejby przed nimi kryć niedołtátki náłże/

40: ktorými fię od wiary S. odrażaią. Ná koniec ábyfmy gwoli przyiázni ich żadney rzeczy na-
41: bożeńftwu y wierze służącey nie czynili. To iest áni do ich fchadzek fzli/ áni wfu
słuchánim bá
42: śni ich nie mázáli: áni vmárłych ich do grobu prowadzili/ áni fię w małżeńftwo z nimi
wdawá
43: li. Bo to fą rzeczy Kátholikowi od Bogá y kościołá zákazáne: y w wielki grzech w pada/ kto
44: ták wiele dla ich przyiázni czyni/ czego fię y dla Oycá y mátki czynić nie godzi. O czym/
zwła-
45: fzczá o małżeńftwie z Heretyki/ przy lepfzey pogodzie/ fzerzey mowić może.

strona: 62

1: Męczeńtwo S. Máryufzá/ Márthy/
2: Audifaxá/ y Abakuká/ wzięty z ftórych ksiąg Mę
3: czeńfkich Rzymfkiego Kościołá. Cierpieli około ro
4: ku Pánfkiego 214.
5: ZA czáfu Claudiufzá z Perfyey/ zacny á wielkiego rodu lu-
6: dzie/ Máryus ktory był Syn Máromená Hetmáná Perfkiego [!] / y Marthá
7: corká Książęciá Kufuntis/ żoná iego/ z dwiemá fynmi fwoiemi/ Audi-
8: faxem y Abákukiem/ poprzedawfzy w Perfyey imioná fwoie/ y wietfzą
9: część vbogim rozdawfzy: dla miłości Páná náfzego Iezufa/ w ktorego byli nowo
10: vwierzyli/ vboftwá iego náfláduiąc/ ná wieczne fię pielgrzymftwo y poftugi mę-
11: czeńnikow S. w Rzymie ćierpiących/ vdáli: Y przyfzli do Rzy^{mv} aby grobj y Apoftołow
12: y innjch pobitjch męczennikow náviedzáli: á żywe y dla imienia Chryftufowe⁸⁰ ofa
13: dzone w ćiemnicách więznie/ máiętnościá fwoią/ y pracá (choćáfz z niebiefpieczeń
14: ftwem) opátrowáli. Gdy przyfzli do więzienia zá Tybrem ná zamek: nálezi tám S.
15: Quiryná/ ktorj iufz był wielkie męki vćierpiál/ dla Páná Iezufa/ y innjch nie máło
16: Chrześcian/ oto imię tyło [!] poładzonych. y vmywáiąc im nogi á opátruiąc potrze
17: by ich plákáli nád nimi/ o modlitwę ich zá sobá profząc. Táka była chuc y miłość
18: wielka tych ludzi ku Bogu/ iákoby ná famego Chryftufa pátrząc/ ták bráćiey y
19: członkom iego wftugowáli. Gdy potym Klaudius dekret vczyinił ná Chrześciá-
20: ny/ áby te/ ktorzy byli dla wiary S. powiazáni/ ábo ná robotę y niewolá potę-

21: pieni/ trácono: tedy dwieście sześćdziesiąt y dwu Chrześcianow/ ktorzy robili o-
22: koło pialku w pętách wywiedziono ná plac/ y tám ie/ czyniąc ludziom widoki y
23: igrzyfká/ żołnierzom wstrzelác kazał **Klaudius** [!] . Ták się ci ftáli/ iáko mowi Apo-
24: ftoł/ pozorem świátu/ y háńbą: ifz z ich zdrowia y krwie niewinney/ żarty sobie
25: niewierni poganie czynili: ftáli się iáko owce wiedzione ná zábicie/ áby wieczney
26: chwały wcześnicy z Chrystufem byli. Około tych pogrzebu/ wiele pracey podię-
27: li/ ten S. Máryus z żoną y s fynmi: y wielki nakład vczynili. Pogrzebli tefz iedne-
28: go zacnego Rothmistrzá Klaudiufzowego ná imię Błaftá/ y Ianá mistrzá iego w
29: wierze. O czym gdy się Klaudius dowiedział/ kazał ich szukác. Ale ná ten czás/ ifz
30: táiemnie czynili/ náleść ich nie można. Dowiedzieli się potym ifz S. Quiryna w
31: nocy zábito y wrzucono w Tyber/ tedy tákże z pilnością nálezione ciało iego po-
32: grzebli z Pástorem Kapłanem. Wnocy około pogrzebow tych chodząc/ wšlyfzeli
33: śpiewanie Chrześcianfkie w iedney gošpodzie/ gdzie się był Biskup Kálixtus z
34: Chrześciany zámknął/ do nich wšzedwšzy/ wielką poćiechę z połączności oney chwa-
35: ły Bożey odnieśli. Y ná inne dlá Chrystufa prace y męki fpołnie się pošiláiąc
36: gotowáli. Poimano potym ty świete Chrystufowe służy/ to iefť Máriuśá z zo-
37: ną y s fynmi. A gdy byli ftáwieni przed Cefarzá/ rozumiejąc ifz wiele piędędzy
38: máią/ fpytał ich: Skądęście? Rzekł Audifax ftáfzy fyn: z Perfyey. Coście zá ro-
39: du/ á po coście tu do Rzymu przyšzli? Oni mu powiedzieli/ Roduśmy/ iáko Bog
40: wie zacnego: tuśmy przyšzli dla czynienia modlitwy v nog Apofťolfkich: bośmy
41: tego wielce prágnęli. Spyta ich Klaudius: czemuście odstąpili oycowfkiey wiá
42: ry/ y Bogow fwoich/ á vmárłegoście sobie zá Bogá obráli? Oni rzekli: fáchmy słu-
43: dzy Chrystufowi. Spyta ich: macie iáką máietność ábo piędędzy/ á gdzieście to
44: zostáwili? Powiedzieli: dálichmy ie temu/ ktory ich nam ná máły czás wšyczyl/ to
45: iefť Pánu nářzemu Iezufowi. Co wšlyfzawšzy Klaudyus/ báwić się imi dáley nie-
46: chciał/ ále ie polecil Muřcyánowi Stároście/ mowiąc: i[elli] ofiárowác nie będą
47: Bogom/ á fwego nie przeřtána/ day ie rozmáicie męczyć. Tedy Muřcyan widząc
48: ftáteczność ich/ kazał ie pierwey kiymi bić. A Marthá/ y mężá y fyny vpominála:
49: áby ćierpliwi byli/ afz do końca/ á nie zálowali docześnego zdrowia zá on wieczny
50: żywot/ do ktorego przez krotkie męki w niść mieli. Pomnicie/ powiáda/ Sy-

51: nowie moi mili/ co zá nas zbáwiciel nášz ćierpiał: á iáko nam ćiaálną tę drogę y
52: krzyżá nołzenie przykładem y náuką zoftáwił. Iam was porodziła wedle ćiaála: á-
53: le gdy was wedle Duchá Chryśtułowu wrodzonych/ do końca dochowam/ á iemu
54: wiernymi bedziećie/ moje fię wesele w was wypełni: y boleści ktorem dla was pod

strona: 63

1: iełá/ dobrze mi się nágradzą. Krotki ten wiek świátá tego/ ktory tráćim/ y má
2: łe ty męki ktore ćierpiem/ do wielkiego nas weseła/ y nie przeżytych rokoszy przy
3: wiodą. Tymi y innymi łowy y łyny y mężá/ mężna biała głowá/ námawiała.
4: Przed ktorey oczymá pierwey łyny potym mężá kiymi zbiwłzy: ná palách powro
5: zy **ciągnąc [!]** / y żeláznymi bláchámi palić/ y grzebieńmi łrogiemi ćiało ich tárgác/ y
6: po nim iáko brozdy czynić/ okrutnik rofkazał.(*marg*) **Mátká ná Syny w wielkich mękach**
pátrzy. (-) A oná ich krwią oczy łobie/ y członki
7: łwe pomázowála. A potym teź toź y łamá ćierpiała. W tym włzytkim nic się nie
8: zmienilo łerce ich. Ale w onych okrutnych mękách chwalili Páná Iezuła/ iłz ie
9: między ługi łwoie poczytác raczył/ á męki łwey wćześniki wćzynił. Tedy ná ołtátek
10: on okrutny Stárołtá wćinác obie ręce włzytkim czterzem rofkazał: ktore gdy im
11: odćięte były/ káždemu łwoie ná łzyię záwiefzono/ á wodzono ie po Rzymie/ z wołá-
12: nim tákim wozniego: Nie **bluźnicie [!]** Bogow: zá to was karzą.(*marg*) **Męká y želzywość**
[!] wielka: (-) Tę łromotę y wielką boleść/ łkromnie odnośilo święte ono gniazdo/ á ładney
odmiány po łobie nie
13: dawáło znác. Ieden drugiego dobrymi łowy posilał/ á zwłázczá miłá mátká y
14: zóná. Tedy ie wywieść ná drogę Korneliá/ y v mieyćá Nymphás Kátábálly na
15: zwánego pośćinác kazano.
16: ktorych ćiaála biała głowá iedna Felicitás/ ná poły
17: łpalone/ podniośła: y wććiwie ná roli łwoiey pogrzebła/ ná cześć y chwałę Bogu
18: nieśmiertelnemu. Amen.
19: Obrok z tego żywotá.
20: O Dziwna y mężna ku Synom tey Mátki miłość. Dopiero fię mátká bjć zna/
21: y z łwego płodu rádość ma: gdy dzieci Bogu do niebá/ á nie świátu ná ziemi rodzi/
22: gdy ná ich męki y śmierć dla Chryśtuła pátrzy. Czemu im zoftác y wchodźć nie kázála?

- 23: Bo ie wedle Bogá á nie wedle światá miłowála. Fálzzywa miłość docześna krotka
- 24: **ieft** [!] á pretko przyaciele dzieli. Ale práwa w Bogu gdy fię tu pocźnie/ w niebie bez końca
- 25: zoftáie. Iefli fię w przyiacielu/ w fynie y w corce kochałz/ á iego miłuięfz: tákże miłuy iákoby
- 26: znim wiecznie/ w rádości niebiefkiey/ vzywác miłości w Bogu y kochánia mogł. Ale ná to ro
- 27: dzicy nie baczą/ miłuiąc fałzzywą á świecką miłością dzieći fwoie/ dułze ich trácą/ y do pieklá
- 28: prowadzą. Gdzie z nich wieczny wiekom łmutek y záłość mieć będą. Wielkie rzeczy w tych
- 29: miłych nowo náwroconych Chrześciánách/ żywa wiárá miłością Chryftufową goráiąca czyni-
- 30: lá. Odbieżála imion wielkich y máiętności/ wzgárdziła rodu zacności/ poniżyła fię do nog y
- 31: posług członkow Chryftufowych/ **ręke** [!] hoyną ná iálmuznę rofpuściła/ ná koniec krzyża y vdrę
- 32: czenia dla Chryftufa ták dáleko łzukáiąc/ z Perfyey afz do Rzymu biežála: y dziatki/ namilfzą
- 33: rzecz ná świecie/ ná tołz męczeńłtwo niofłá: a zdrowie y żywot rádá zá Páná fwoiego wyzná
- 34: nie y sławę **połozylá** [!] . Toć ieft wiárá wielka/ ktora ták wielkie rzeczy czyni. Widziłz y piel-
- 35: grzymowanie do Rzymu z ták dálekiey łtrony/ iáko świętym zwyczáyne było.(*margin*)
Piełgrzymowanie [!] do Rzymu. (–) Woleli w śmierć
- 36: wpásć/ nizli bez tey počiechy náwiedzenia grobow Apołtołłkich/ y innych męczenników/ zoftác.
- 37: Od Rzymu ich on oftry miecz nie odłtráfzył: á nas ládá trudnołtká od wiela dobrego zbáwien
- 38: nego/ iáko leśne ptaki/ odpłofzy. A **gdiełz** [!] fą ci/ co mowią: Piotr S. w Rzymie nie był.
- 39: Do czegofz by fie ci kwápili/ y ták drogo te počiechę kupowáli?

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40: Żywot Iágnieżki Świętey/ wypisany od Ambroże-

41: go S. Doktora kościelnego/ wskazaniu iego 90. Żyła około

42: roku Páńkiego. 298.(*marg*) Dzień Stjcz. Dwudziełty pierwfzy. (-)

43: SŁugá Chryśtułow Ambrozyus/ poświęconym Pánnom.(*marg*) Święto Iágnieżki S. zá
czáłow S. Ambrożego (-)

44: Święćmy dzień przeświétey dziewice: z iedney łrony Pfalmy/ z drugiey

45: czytánia niech zábrzmia: lud włzyćiek rádości fię niech nápełnia/ á vbo-

46: gim hoyną rękę otwarża/ włzyfcy fię w Pánie ráduymy/ á ku zbudowá

47: niu łtanu Pánieńkie⁸⁰ iako iest vmęczóná S. Iágnieżká rozczytaymy. Trzynáfte-

48: go látá wieku łwego/ smierć łtráciłá/ á żywot náłázłá/ bo łamego dawcę żywotá

49: miłowálá. Wćiele mlodá/ ale ná dułzy łtára: ná ćiele nie dorolłá/ ále ná fercu łi

50: wá: ná twarzy piękná/ ále w wierze dáleko pięknieyřzá byłá. Tá miłostíá Iezufa

51: Chryśtuła zięta/ czyłtość mu poślubiłá: niechcąc nigdy inřzego małżonká mieć/

52: okrom iego/ ktery fię wniebie/ rodzi bez mátki/ y náziemi fię z czyłtey dziewice vro

strona: 68

1: dził bez Oycá. Abędąc zacnego domu y vrody przedziwney/ oczy ná fię gdy ze łzko-

2: ły pánieńkiey łzłá/ łyná Rzymłkiego Stárołty Semproniulzá obrociłá. ktery po-

3: łłáł do niey drogie vpominki/ y dáry w łzáćiech/ w kleynoćiech/ y **pieniadzách** [.] :

4: prořzác/ áby iego przyiázniá nie gárdziłá/ á zá małżonkę iemu być chćiálá. A Iá-

5: gnieżká S. onemi włzytkimi iáko błotem wzgárdziwřzy: dáleko zacnieyřzemu pořlu

6: bioná fię być powiedziálá: od ktorego drořłze y kofřtownieyřze dáry máiác/ y zářę-

7: czona iemu będąc: nigdy odmienić wiary fwey ku niemu nie mogła. (marg) Zacznieyſzemu
poſlubioną fię być mięniła s. Iágnieſzka. (–) Młodzieniec

8: on ták rozumiejąc/ iſzby nádeń żadnego zacnieyſzego y bogátſzego nie było: iefzcze
9: więſze y bogátſze iey vpominki/ rozmaitych kleynotow/ poſłał: y vſilnie fię oto
10: ſtarał/ áby nádeń nikogofz nie przekładála. A oná dopiero mowić iáwnie poczeła:
11: Odſtap odemnie pobudko grzechu/ podmiato nieczyſtości/ potrawo ſmierci wie
12: czney: vprzedził cie iuſz do mnie inny/ ktory mię fobie lepiej ozdobił/ y fwym pier-
13: ſcieniem zárezył: z ktorym twoiá zacność y ſtan nigdy nie zrowna. (marg) S. Iágnieſzki
do młodzieńcá ſłowá dziwne. (–) Iuſz moy

14: oblubieniec włożył drogą tkánicę ná ſzyię moię: y ná pierſi moie noſzenie/ z ogni-
15: ſtych y ſwietnych kámieni drogich zawieſił: obręczámi złotemi [!] okráſił rece mo-
16: ie/ y twarz moię nauſznicámi ozdobił/ y złotym odzienim pokrył mię. Ná to y
17: ſkárby nieoſzácowane vkazał mi/ ktore mi dać obiecał. A ták krzywdy mu tey v-
18: czynić y ſamá fobie niechcę/ ábych ku innemu ſerce obrocić mogła. Bo iego vrodá
19: zacność/ y moc y wdzięczność/ wſzyćiek rodzay ludzki przechodzi: iego wſpániáło-
20: ſci Aniołowie fię dziwuią: y iemu pokłon czyniąc/ widzenim fię ſamym iego vwefe
21: láią. Tego gdy miłuię czyſtą/ gdy fię go dotykam/ dziewicą ieftem: gdy go zá me
22: zá mam/ przy pánieńſtwie zoſtáię. To ſłyſząc on Pogáńſki młodzieniec/ wielką
23: záłość ná ſercu odnoſił: y z ſmutku wniemoc ciężką vpadł. Przydzie Oćiec/ o ie-
24: dynego Syná zdrowie fraſowliwy/ przyczynę choroby iego zrozumie. Wielkie po-
25: ſelſtwo do Iágnieſzki y iey rodzicow poſle: áby fię ták vcziwym y zacnym małżeń-
26: ſtwem Syná iego nie hydziła/ á wtym ták vporną nie była: poniewaſz we wſzytkim
27: Rzymie/ tákie iey ſzczęſcie potkác z ſtrony zacności y bogáctwá/ nie mogło.

28: Lecż S. Iágnieſzka toſz co y pierwey mowiła/ iſz innemu zacnieyſzemu poſlubioná
29: ieftem/ ktoremu fię złámác wiary nie godzi. Oćiec z gniewem fię pytác począł/
30: ktoby táki był/ ktoryby fię Synowi iego równác chciał/ á dla ktoregoby dom iego
31: vpoſledzon być miał? Y wjſtąpi ieden z iego pochlebcow mowiąc: Iágnieſzka tak
32: iefł czárnokſięſtwem Chrzeſciáńſkim zwiedzioná/ iſz rozumie żeby Chryſtus kto-
33: rego Chrzeſciánie zá Bogá/ w niebie kroluiacego máią/ iey małżonkiem być
34: miał. Co vſłyſzawſzy rádował fię iſz zá tym zniewolic ią mogł y právem kárác

35: iáko tę/ ktora fię Bogom Pogáńskim íprzećiwiáiąc/ gárdło záłłuzyłá. A ták flu-
36: gi po nię pośláwłzy przywieść iá przed fię/ iáko do vrzędu/ kazał.(*marg*) Poimána s.
Iágniefzká. (–) Gdzie naprzod
37: prósbámi/ potym grośbámi iey nie vzyte ferce od poślubionej Chryftusowi czy-
38: łtości/ odwieść chciał. Lecż Pánná ták obietnic iáko y pogrozek iego zá nic łobie
39: nie miáłá: iednákiego záwždy fercá/ ku Bogu y oblubieńcu fwoim zołtáiąc. áłz po-
40: tym zrodzicámi iey wiele około tego małżeństwą fyná łwego mowić y czynić po-
41: czáł: tákże im grożąc/ iefliby do tego corki łwey nie przywiedli. Oni z tego fię
42: wymawiáli/ powiadáiąc íłz oná/ zá tym iákołmy iey woley z młodości łwiádomi/
43: tego nigdy nie vczyni/ áni łwego łwiętego przedśięwzięcia odłtápi. Tedy drugi
44: raz przyzwáć do łiebie Pánienki kazał: y dłuęo iá znowu námawiáiąc/ rzekł ná
45: koniec: obieray łobie ze dwu iedno: ábo ná ták zacnym Syná meęo małżeństwie
46: przełtań: ábo dla vtráty pánieństwą w ktorym fię fię ták kochał/ ná łłůzbę boginiey
47: Wełty/ ktora tákich do łwey ofiáry potrzebuie/ ná wieki oddána być małz. (*marg*)

Dziewice mieli pogánie do łłůzby báłowchwáłkiew/ Wełcie Boginiey. (–)Rze-

48: klá Iágniefzká S. Ieflim fyná twęo zániecháł/ ktory ácz ćielefná nierządnościá
49: vwiedziony/ włzákże iednák człowiek y obraz Boży iefł: dáleko fię więcey tym báł-
50: wanem á łprofnym kámieniem brzidzić bedę/ á głowá moiá nigdy fię tey niemej
51: twarzy nie pokłoni. Bowiem íłz Bogá nie máłz innęo nád tego/ ktory niebo y
52: ziemię łtworzył/ przez Syná łwego Iezufa Chryftufa/ iedyneęo Páná y oblubień
53: cá moieęo/ zá nas vmęczoneęo y vkrzyżowáneęo: ktory trzećieęo dnia zmar-
54: twych włtawłzy/ ná niebie kroluie y przydzie łędzić żywych y vmárłych. Temu
55: fię ia fame^{mv} kłániam iáko práwemu á żywemu Bogu/ á łłůzby Boginiey twoiey
56: kámienney nigdy czynić zádney nie **będe** [!] RzekłStárołtá: mnieć tylo młodości

strona: 69

1: twoiey záł: włzákże/ iefli fię łamá nie záłuiefł/ iedno łobie ztych dwu obieray: abo o
2: fiáry Wełcie Boginiey czynić muśiłz/ ábo ćię do domu nierządneęo ná iáwná
3: łromotę y vtrátę pánieństwą twęo poślę: gdzie y łamá lekkość odnieśiefł/ y dom
4: łwoy o niełławę y zelżywość przypráwiłz. A S. Iágniefzká łmieie rzekłá: Byś fię
5: znał ná práwym Bogu moim/ á o włzechmocneęo mocy ie^{go} wiedziáł: nigdybyś tych

6: słow nie mówił. (*marg*) S. Iágniefzki vfanie wielkie w Páná Bogá. (-) Zá obroná Bogá mego śmielec to obiecuię: ifz áni fię twey Bo-

7: giniey kámienney nie pokłonię: áni cudzá wżetecznością pomázaną bedę. Mam

8: ia dobrego łtrozá czyłtości mey/ dułze y ciáálá mego/ ktory mię mocną ręką Bołką o-

9: broni: á tego nikomu co by z vbliženim pánieńftwa mego było/ nie dopuści. Nie

10: iełft Bog moy iáko wálze kámienne y nieme/ od ktorych pomocy żadney mieć nie

11: możecie/ gdy ich w vcífkách wálznych nawięcey prośicie/ á próżną nádzieią wzywa

12: cie. Lecż Pan moy Iezus Chryłtus żywy/ ná moię pomoc nieomiefzka: á tam

13: gdzie mi náciężey bedzie/ prętką mi obronę połfe. (*marg*) S. Iágniefzká obnáżoná/ do domu nierzadnego [!] prowadzoná byłá. (-) Tedy z niewem obnáżyć fro-

14: motnie pánienkę kazał/ y do domu nierządneho prowadzić. Pan Bog ktory w fo

15: bie vfáiacych nie zápomina/ oney zelżywości wtydu pánieńfkiego ták zábieżał: ifz

16: ciáálá iey żadne oko nie obefzłó. Bo wnet/ z iey włófow od głowy/ ták gęłtą załłonę

17: vcżynić ráczył/ y ták iá obtoczył/ ifz żadna łuknia podciwiewy nágości iey pokryć

18: nie mogłá. A gdy ná mieyłce tám to niełlawne przywiedzioná byłá/ w nim An

19: giołá Bożego wielkiego czyłtości przyaciela/ ná obronę łwoię zgotowánego/ vy-

20: rzálá. ktory iá táką łwiátłością ogárnáł/ ifz pátrzyć ná nię nikt/ okrom łtráchu/

21: y zdumienia/ prze wielki máieftat y łwiátłóść nie mogł. Tám z mieyłcá nieczy-

22: łtości/ dom fię modlitwy y Angiefłkiego przebywánia vcżynił. Chwalić Pá-

23: ná Bogá łwego z onem záraz Angiołem S. Iágniefzká poczęłá. A wdzięczne

24: Płálmy/ y rádości pełne modlitwy/ oblubieńcu łwemu oddawáiąc/ vyrzálá łzá-

25: tę piękńą przed łobą położoná. Ktorá gdy ciáło łwe pokryłá/ á niewiedzác łkad

26: by fię wzięłá/ widzác ifz práwie ná iey wzrołft vcżynioná byłá: zá nię oblubieńcowi

27: łwemu dziękowálá: nic nie wátpiác ifz rękámi Angiefłkimi vrobiona/ y iey przez

28: tegołz łtrozá przyniešioná byłá. (*marg*) S. Iágniefzce P. Bog zesłá łzátę. (-) W tym wiele młodych łudzi przychodząc ná miej

29: łce ono łromotne/ złe chući łwe y lubóści chcięli wypełnić: ále ná táką łwiátłóść/

30: y dziwná połtawę ł. Iágniefzki pátrząc/ wzleplzonemi odchodzili. Bołką iákáś moc

31: y cudo nie widáne w Pánnie znáiąc. Sam on Syn Stárołty ktory iey ták bárzo

32: w małżeńłtwo prágnáł/ inne rowienniki zá głupie y boiázliwe máiąc: pohámo-

33: wác złey chući fwey nie mógł/ dotknąć [!] fię wżetecznie pánienki S. pokusił/ y z zá
34: palenim do niey idąc/ niźli fię czyłte^{go} ciála iey dotknął/ od Czártá wnetze zámordo
35: wan ieft/ y bez dułze zołtał ná ziemi martwy. (marg) Syn Stároścín w nieczyłtey myfli
od Czártá vmorzony. (–) Co gdy drudzy vyrzeli krzyknęli: rá
36: tucicie Rzymiánie rátujcie: ta Czárnoksiężnicá/ fyná Stároścínego [!] zábiłá. Y zbieżał
37: fię lud z wielkim tłumem: iedni ią winiąc/ drudzy obmawiáiąc. A Oćiec łmutny
38: widząc martwe ciáło fyná fwego/ z wielkim płáčzem ná S: Iágniełzkę wołá: O-
39: krutnico/ czemuś mi fyná vmorzyłá? nie miálaś ná kim inłzym fwey czárnoksię
40: łkiey łztuki wypráwić? Niełtyty ná cię/ coś vczyńiła: iakośgo zábiłá powiedz mi?
41: czemuś ná mię łmutnego Oycá ták okrutná być chćiála? Oná bełpiecznie y łkro
42: mnie rzekłá: Ten go vmorzył ktorego wołá pełnić chćiał/ nieprzyiáciel rodziú
43: ludzkiego: ktory nád wżetecznymi y Bogá fię nie boiácyymi/ á czyłtości łwietey
44: niełprzyiájącyymi/ moc ma. (marg) Czárt nád nieczyłtymi moc ma. (–) Włzák inni ktorzy
do mnie wchodzili/ żywi zołtáli: bo
45: widząc Angiołá przy mnie/ vcźčili go: á ciála fię tego/ ktore Pánu Bogu ielźcze
46: z pieluch oddáne y połlubione ieft/ nie dotknęli. Lecź Syn twoy Bogá nie vcźcił
47: y Angiołá ie^{go} : chćiał łwe złe myfli wjpełnić/ y gdy fię ku mnie popędził/ pierwey niźli
48: fię mnie dotknął/ nie moią/ ále tego ktory mię broní włádzá/ y rołkazánim zábit
49: ieft. Rzekł Oćiec zábitego. Potym ia poznam iżeś tego nie vczyńiła z Czárnoksię
50: łtwá: ielłi mi żywot fynowi memu wroćiłz: A tego Aniołá fwego vzyielź áby mi
51: żywego fyná wroćił. Rzekłá Pánná: Acźkolwiek niedowiárlłtwo wálze tego nie
52: ieft godne: włzákże iłz iulz czás przychodzi/ áby Chryłtus Pan Bog y oblubieniec
53: moy w łławion był: wyłtápćie/ ábych zań modłę vczyńić mogłá. Y gdy wyłtápi-
54: li/ prośić pocźnie S. Iágniełzká Páná Bogá/ áby ná objaśnienie czći y mocy fwey
55: Bołkiey/ dułze w ono martwe ciáło przywroćić rołkazał.(marg) S. Iágniełzká vmarłego
włkrześiła. (–) Y ielźcze modlitwy/ ná
56: twarz leżąc/ nie łkończyłá/ á owo Angioł ią podnośić z ziemie pocźął/ á wyłłu-
chana.

1: chána iey modlitwę powiedział/ y wnet młodzieńcá w fkrześli. Ktory wyfzedwfyz
2: zdrowy iáko pierwey/ wołác wielkim głósem poczał: Ieden iest Bog ná niebie y
3: ná ziemi y ná morzu Bog **Chreściánki [!]** á ci Bogowie ktore chwalićie nic nie fą: fami
fobie pomoc nie mogą: nieprzyaciéle fą zbáwieniu ludzkiemu/ y zdrádlive
4: fą fłufzby y kościoły ich. Zá takim ftráfzliwem głósem/ zburzyli kápłány pogán
5: fcy lud: i fz z wielkimi grofbámi wołác poczeli: zábiy tę **czárnokfieznicę [!]** / zámor-
6: duy złá niewiáfte/ ktora nie tylo ciáálá zabiia/ ále y fercá y dufze odmienia. A
7: óciec on ftároftá/ widzac tákie cudá/ zdumiał fię y obaczył złość fwoię/ y pewnie
8: wolná chćiał Pánnę vczynić: iedno boiác fię wywołánia z ziemie/ wolał ná then
9: czás vrząd złożyć/ á namiestniká Afpáfiufzá poftáwić.(*marg*) W ogieñ wrzuconá. (–)
10: Ten kazał wielki ogieñ ná-
11: pálic/ y S. Iágniefzkę weñ wrzucić. Lecż ogieñ wnet fię ná dwie ftronie rozdzielił/ á
12: pánnie wolnego mieyfcá vftepuiac/ pogánftwo ono około ftoiące palił. W f rzod-
13: ku onego ognia S. Iágniefzká rozfzerziwfzy y podniowfzy ręce fwoie/ modlitwę tá-
14: ká czyniła mowiac: wieczna chwałá y pokłon bądz tobie niefmiertelny y wfzech-
15: mocny Oycze/ yżes mię przez fyná fwego z mocy niepobożney ręki wybáwił: y od
16: pomázánia nierządneho záchowales dufzę y ciáło moie: y teras ogieñ ten iáko chło-
17: dná rofę vczyniłes mi/ y wielkimi dobrodzieyftwy okrafiłes dufzę moię/ y we
18: mnie wfławiłes imię S. twoie: profzę przyimi iufz dufzę moię w pokoiu/ ćiebieć fá
19: mego prágnę/ wiary ku tobie nie odmieniam/ ferceć zápalone iáko pierwey ofiáru
20: ię. Przyimi oblubieńcze moy fługę twoię/ á otworz mi wrotá do wieczney rádo-
21: ści twey/ ábych iufz te^{go} záżyła wcom wierzyła: y ćiebie ktoregom tu zámilowála
22: Páná y oblubieńcá mego ogladác mogła. Owo iufz to/ com wierzyła widzę: cze-
23: gom fię nádziejwała mam: czegom prágnęła iufz obeymuię. Ciebie fercem y vfty
24: wyznawam/ do ćiebie idę Iezu Chryfte/ ktory z Oycem y z Duchem S. kroluiefz. ná
25: wieki Amen: Gdy tę modlitwę kończyła/ ieden z rofkazánia Afpáfiufa mieczem
26: gárdło iey przebił.(*marg*) **śmierć Iágniefzki s.** (–) Y tak we krwi fwey/ czyftá fobie Chryftus
oblubieńcę poświe-
27: cił. Rodzicy ciáło corki fwey wzeli/ y ná roli fwey przed miáftem/ gdzie dziś imie
28: nia iey Kościół iest/ w Rzymie pogrzebli. Do tego grobu wiele fię Chreścián

29: z awždy schodziło: zwłazczá wnocy/ prze boiazń pogáńftwá. ktorzy y tám ie náy-
30: duiąc przenáfládowáli y kámieńmi bili. Y czáfu iednego na nie ftrzegąc vderzyli/
31: y wiele ich poránili: oftátek povćiekáło. Sámá fię S. Emerencyáná rowieniczká
32: S. Iágniefzki záftáwiłá/ y gromić słowy on lud fwowolny poczęłá/ mowiąc: Cze
33: mu niewinne á cnotliwe ludzie bijecie niepobożnicy? Co záprzyczynę ná ty maćie
34: ktorzy Bogá iednego wfzechmocnego chwałá/ y wam fwemi modlitwámi wiele
35: dobrego/ czynią? Ná ktore słowá ony niedbáiąc/ pánnę S. Emerencyanę ká-
36: mieńmi zábili.(*marg*) Emerencyaná S. we krwi fwey ochrzczoná. (-) Ktora ácz krzczona
nie byłá wfzákże we krwi fię fwey okrzćiwłzy
37: zá *towárzyfká* [!] fwoią do wieczney rádości wefzłá. Potym v grobu S. Iágniefzki
38: rodzicy iey częšto płácząc: nocy iedney vyrzú iáwnie wielki poczet pánienek vbrá-
39: nych wdziwne piekne fzáty/ wielce iálne y ozdobne twárzy máiące: á ony przechodzą
40: á mijáią to mieyfce ná ktorym byli. miedzy nimi vyrzeli teř corkę fwoię Iágniefz-
41: kę S. ktora ná inne towárzyfzki záwoławłzy/ áby ftáneły/ rzekłá ták rodzicom swo
42: im: Niechćieyćie mię płákać ták/ iáko ftráconey/ ále fię z rádości mey wefelćie/ izem
43: ia z tjmí wfzjtкими iálne mieřzkánnie otrzmáłá: á ztjm złączona ieřtem w niebie/ kto
44: regom zcálego řercá miłowálá ná ziemi. Tym widzeniem rodzicy vwefeleni/ żáłość w
45: wefelele obroćili: y to wiernym wfzjtким powiádáli. Zá czáfu potym Konřtánte^go [!] w-
46: ielkie^go / corká ie^go Konřtáncyá będąc iefzzcze pogánká/ ciężkú á nie zleczonú chorobę
47: miáłá/ wrzody řzkárádnemi ořypána będąc/ od nog ařz do głowy. Tá řlyřząc o S: Iá
48: gniefzche przyřzłá do *gobru* [!] iey. Y tám modlitwę czyniąc zářněłá: y *vyrzálá* [!] we řnie o
49: nym S. Iágniefzkę/ ktora iey to rzekłá: Státecźnie řobie pocźzynay Konřtáncyá/ á
50: wierz w P. I. Chryřtuřá Syná Boźe^go/ odkupićielá twego/ przez ktorego teraz vzdro
51: wioná bęřziefz. Skoro fię ocknie/ zdrowú fię być naydzie/ ták iřz znáku y w-
52: rzodow onych nie było.(*marg*) Konřtáncyá corká wielkie^go Konřtánte^go v grobu ř.
Iágniefzki zleczoná.Kořćioł ř. Iágniefzki z budowány od corki Cefarřkiewy. (-) Wroći fię z
wefelim do páłacu z Oycem Cefarřem/ z bráćią
53: y wfzjtким Rzymem tryumph wielki/ chwałąc Páná Bogá/ vcźyni. Y zbudowá
54: łá ná onym mieyfcu Kořćioł/ gdzie ćiáło tey wielkiewy męćzenicźki leży/ y gdzie Chry

55: Itus do tego czału wiele dobrodzieyftwa chorym czyni. Tá Konftancya záchowá

56: Iá pánieńftwo afz do śmierci/ z wielu innych Bogu poślubionych/ pánienek. ktore

ná przy-

strona: 71

1: na przykład Iágniefzki S. y teraz w Rzymie Itan niepokálaný wiodá: Ipodziwá

2: Iác fię zá wytrwaním fwoim/ ifz wieczney zapłaty doftaná. (marg) Zá vczynki wieczná zaplátá. (-)To Ambrozyus flugá

3: Chryftufow/ ták iákom w księgách nálażł ku czci tak zacney Męczeniczki wypi-

4: Ial: áby ták rzeczy pożyteczne zápomniem nie záfzły/ ku zbudowáníu wálfemu

5: Chryftufowe dziewice. Y to wam pošyłam prořac miłósci Duchá S. áby praca

6: wálfá w náfládowníu ťwiętych pożytek przed Bogiem náleř moglá. Amen.(marg) Obrok Duchowny.Slub czyřtořci. (-)

7: IAKo ťmie niewřtydliwy vpor Heretycki/ fluby y chowánia pánieńfkiey czy

8: řtořci/ y pořwięcenie dziewictwá Chryftufowi/ zwác wymyřly ludzkimi: ktore Duch

9: Bozy [!] męczeńftwem y cudy tákimi potwierdził/ y ták dawny wiek y zwyczáy Chrze-

10: řciánfkiey pobořnořci trzymał/ y ktore ták zacny y wielki Doktor Ambrozy Biřknp [!]

11: Medyolánfkí/ iáko wřzelkiey czci godne y Bogu miłe chwali/ y inne pánienki do tákich flubow

12: iulf Duchem Bořym wzruřzone/ w ich przedřięwzięciu S. pošyła. Znáć iácy Iá przyiáciele řciele

13: Inemu vmartwieniu/ do ktorego nas wřzytká Ewángelia y pílmá Apoftolřkie wzywáią. Po-

14: háncy leřřzymi byli przyiácioły dziewiřtwu niřzli ři zápamiętalí Heretycy. Bo rozumielí ifz

15: w pánieńftwie wdzięcznieyřa y czyřtřa y pilnieyřa ieřt Bogu řlůzbá. (marg) Heretycy nieprzyiáciele czyřtořci gorzey niřzli pogánie. (-) Y przeto y ony kłář-

16: tory pánieńfkie dla chwały Bogiń řwych mieli. A Heretykowie Chryřtuřa tym řtanem dla řlu

17: řzby iego/ cřcić niechcá. Znáć ifz áni řeilefney czyřtořci/ áni cřci Chryřtufowej/ ktorzy [!] w tym řta-

18: nie pochwalon býć chce/ nieřprzyiáią. Te ^{mv} fię bářziej dziwuię/ ifz to miářto Wileńfkie ták zacne/

- 19: y fnać wżytko Księstwo Litewkie/ tę świętą y wielką cnotę pánieńkiewy czyfłtości/ wysmiać
z
- 20: siebie Heretykom dáło/ y nie ma do te^{go} czáfu/ gofpody w Wilnie. (marg) Apocá 14.
(-) Nie ma zadne ^{go} klaźtoru/ w
- 21: ktorým by fię táki piękny łzczep tey leliey y rozey y owocow/ wktorych fię báránek y
oblubieniec
- 22: Chryftus kocha/ ofadził/ ogrodził/ y dochował. Niewiem kogo w ytm [!] winić. Ciebie
tyło/ iáko
- 23: kazánim/ ták y pifanim/vpominám/ młode kwiećie pánieńkiewy czyfłtości/ chćiey wždy
kiedy
- 24: tákich przykłádom y tey S. Iágnieszki mądrości nálládownać. w ktorey oná woláła zá mężá
- 25: mieć Chryftufa Bogá/ niźli śmiertelnego chłopá: woláła fię w wielkie cnoty pánieńkie
przy-
- 26: bierác/ á Chryftufowi fię podobác/ á niźli twarz gładząc/ y vbiorow fkázytelnych
łzukájąc/
- 27: przyiázni męfkiewy zebrać. (marg) 1. Cor. 7. (-)Włpomnićie co rzekł Apołtoł/ iłz ták
lepiey/ á niźli z vtrátą czy-
- 28: ftości/ niewolę męfká/ boleści w rodzeniu/ fráfunki wdziátek wychowániu/ y gofpodárkie
- 29: trwogi/ z vblizenim słuźbi Bożey ćierpieć. Pocznićie fię iedno w tey cnoście kochác/
á duźze
- 30: y ciáła fwe Chryftufowi oddáwác/ á iego zá mężá brác/ y łkarb ten święty czyfłtości zbierác:
- 31: niechfię iedno was kiládziesiąt w mieście ná to zmowi: tácy rodzicy wáfzy nie będą/ áby
wam
- 32: opátrowác mieyfćá nie mieli. Niech pierwey złoto będzie/ dopiro o łchowániu iego myflić
- 33: muřzą. Boże wam błogofław/ á myfli ku temu wáfze rácz pobudzić.

strona: 73

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39: Męczeństwo y żywot S. Anatózego Per-

40: fyaniną/ pifany przez Symeoná Methaphráta

41: Cierpiał około roku Páńfkiego. 610.(*marg*) Dwudziefty trzeci dzień Stycznia. (-)

42: Gdy on krzyż y drzewo/ ná którym wiśiało odkupienie na-

43: fze/ od krolá Perfkiego Kozdráfa poimáne/ wielkim postráchem Per

44: fyaný/ y wśytko páńftwo ich/ prześtráfiło: ták ifz wśyficy niewierni Bo

45: gá fię Chrześciánfkiego bali mowiąc: Bog Chrześciánfki ná Perfyą i-

46: dzie: fzerzylá fię fławá śmierci/ żywotá/ y cudow Pána náfzego zbáwicielá/ mie-

47: dzy Perfyany: y niektorym świátłość wiáry náfzey w fercu świećić y kłobie ie po-

48: ciągáć poczęlá. (*marg*) Drzewo krzyzá S. z iákim pożytkiem w Perfyey przemiefzkáło.

(-) Táki ifz nie bez wielkiego pożytku/ rozśławienia czći Chrześcián-

49: fkiey/ ono drzewo S. tám przemiefzkiwáło. Miedzy innymi pożytek iego był/ ten

50: chwálebny męczennik Anatózys. ktory będąc fynem iednego Magá/ ábo Czár

51: nokśięzniká/ dobrze w rzemiefle oycowfkim ćwiczoným: gdy vślyfzał o krzyżu/ w

52: zbudziło fię ferce iego/ y ogniem Duchá S. zápalil. ifz fię bárzo pilnie on młodzie

53: niec pytać poczáł/ co by to był zá krzyż? A gdy mu powiádano/ ifz to drzewo ieft

54: ná którym Bog Chrześciánfki vmárl: pytał fię/ dla czego by vmárl/ fkd przy-

55: fzedł/ iáko w śmierci zośtał? y iednego z drugiego dowiáduiáć fię/ fkarb iufz fobie

w iáry.

strona: 74

wiáry S. zbierał. A fłużąc żołnierská iufz młodzieńcem/ z woyskiem Perfkim afz

1: do Kálcedonu záfzedł. Skąd gdy Perfy Heráklius Cefarz porázil/ ifz náząd muśie

2: li: on miedzy Chrześciány zoátał w Hierápolu/

3: y tám fię v iednego złotniká rze-

4: mieflá vczył: woląc miedzy Chrześciány rzemieśnikiem być/ niźli fię do bogáte-

5: go Oycá/ y domu/ w którym fłużbá Czártowfka/ y grzechy kwytneły/ wroćić.

6: Ták mu był Chryftułow krzyż zámákował/ iż go chciał wcześnikiem być. Tám
7: między Chrześciany mieżkaiąc do chrztu S. przyzedł: y wziął imię Anáftazyus/
8: będąc pierwey zwány Mágundat.(*marg*) **Ochrzżczony [!]** S. Anáftazyus. (–) Poştępując
daley w cnotách Chrześcianańfkich/
9: gdy oćiec iego Chrzefny Heliafz Kápłan/ po ósmdzieśiatym dniu/ w ktorym fię
10: iufz godziło nowochrzczonym wychodzić/ ípytał go/ iákobj ítan íwoy wieść chciał?
11: Powiedział iż zakonnym być/ á dla Páná íwego/ wieczne vboítwo y ciáfny żywot
12: wieść miał wolą. **No [!]** co rad przyzwolił Heliafz/ znaiąc go iufz (iáko mowią) po
13: íkorze/ iż fię do dołkonáfego ítanu y do wielkiej íłufzby Bożey miał. Y zálecił go
14: niedáleko od Hieruzálem do kłafztory S. Anáftázego/ także iáko y on názwáne-
15: go.(*marg*) **Anáftazyus zoítał Zakonnikiem.** (–) Gdy fię bárzo dobrze záchował y w
domowych poştugách/ około kuchniey/ y
16: ogrodu/ y w duchownych nabożeńtwách: náuczywízy fię Greckie⁸⁰ ięzyká w czytá
17: niu żywotow S. bárzo fię kochał/ á ná to rad vízy podnošíł. á zwáfzczá gdy czytał
18: męczennikow S. woyny y ćierpliwości/ iufz w íercu ich fię cnoćie dziwuiąc/ tákie-
19: go ich ízczeńcía wcześnikiem być prágnął. Ták ífz nic wiecey iedno ony żywoty mę-
20: czennikow nie czytał. (*marg*) **Pożytek czytánia żywotow S.Pátrz co fię o tym mowi w**
obroku. (–) Skuíł go potym Czárt/ domowe iemu dobro mienie/ y o-
21: no oycowfkie Czárnokśięłkie rzemioío/ ná pámięć przywodząc/ á myíl iego tár-
22: gáiąc. Lecż za rádą íwoich w duchu místrzow/ wízytki Czártowfkie íeci potárgał. Y przez
íiedm lat w onym kłafztorze wielki íobie íkárb cnot S. Chrześcianańfkich
23: y dołkonáfych zebrał. Po íiedmi lećiech/ **wnoćy [!]** ípiąc tákie miał widzenie: Zdał
24: fię **byc [!]** ná iedney wyłokiey gorze/ y przyzedł do niego nieiáki mąż/ podáiąc mu kuíz
25: winá/ złotem y drogiemi kámieńmi opráwiony/ mowiąc: Piy.
26: y wziął/ y wypił/ y
27: vczuł iákás dziwná íłodkość/ y poćiechę nie wypowiedziáną: y zrozumiał íełzcze
28: ípiąc/ iż ten napoy y kielich znáczył męczeńłki koniec: ná ktory powoíanym fię być
29: od Bogá poznał.(*marg*) **Widzenie S. Anáftázego/ o koronie męczeńłkiej.** (–) Ocknáfwy
fię/ tedy był wielce w Duchu vwefelon: iż mu Pan
30: Bog w ták pewney nádziei doczekáć dał tego/ czego wielce prágnął. Potym ná

31: iutrzną idąc w dzień wielkonocny/ łpowiednika łwego do Sákryłtyey przyzwał:
32: y práwie go żegnác poczłł/ z wielkim płáczeniem: zá náukę y łkárby duchowne dzie-
33: kuiąc. Tyś mnie rzekąc Oycze miły/ z pogáńłkiewy ćiemności wyrwał/ y przywio
34: dłes mię do tey świátłosci Chrześciáńłkiewy/ w ktorey znam Páná y Bogá mego
35: Iezufa Chryłtuła: tyś mnie y do náłładowánia drogi tey dołkonáley zakonney
36: przypráwił. A iam się tobie y temu S. towarzysłtwu nie ták záchował/ iáko w-
37: dziecznemu tákiego dobrodzieyłtwá przyśtało. Wiele grzechow moich miedzy wá
38: mi popełnionych znośiliście w miłosci. wydziękowác się Bogu zá te [!] łáłkę nie mo-
39: gę. A iłz czás moy przychodzi/ iłz się rozdzielić zwámi ćiałem mam: prośzę błogo-
40: łław mi á grzechow moich zápomni.(*marg*) S. Anáłtázyus iáko żegna miłtrzá łwego. (-)
A ten się miłtrz iego zdziwi: y czemuś mię że-
41: gnałz rzecz: á gdzie iść małz? A on mu zwielkim á gorącym wzdychánim/ fen on
42: powie y dołóży/ iłz iułz pewnie vmrzeć miał: ábo przyrodzońá [!] śmierciá ábo ináczej.
43: á niesmiał dołóżyć o męczeńłkiewy nádzei y oczekawánium oney korony/ áby mu iá-
44: ko myłli nierozerwał. On go ćielzył vprzeymie/ nie każąc mu otym myłlić/ Iu-
45: trzną potym łpiewáli y tego dnia Anáłtázyus nachwálebnieyłz się świátosciá o-
46: patrzył. A máło łpiąc przyśłzey nocy/ niewiedząc iáko miał onę chuc do męczeń-
47: łtwá vgásić/ á łłotkości winá onego ktorego był w widzeniu łkofsłtował/ v-
48: żyć: potáiemnie/ z kłáłztorá pośzedł: nic z łobá okrom łzat w ktorych chodził nie
49: biorąc. Wyłzedwłzy bieżał miedzy Perłfyanym/ y widząc niektore Magi ábo bur-
50: tniki proznościám onjm/ y Djabelłkim zabobonom łłuzące: kárác ich poczłł powiá
51: dáiąc: zem ia tełz był tákże w tych błędach/ á oświecony Duchem Chryłtułowym
52: ieltem/ y znam Bogá iednego/ y Syná iego Iezufa Chryłtá/ á temi się Dyabelłkimi
53: kugłárłtwy y omamieniem brzydę: y wam to rádzę ábyście gniewu Bożego vśc y
54: żywot on bez koncá mieć mogli.(*marg*) Bieżał S. Anáłtázyus miedzy niewierne
męczeńłtwá dla Chryłtuła prágnąc.Poimány S. Anáłtázyus. (-)To mowił świety/ ále ná ten
czás nic nie pomogł/
55: iedno łobie koronę gotował. Bo oni Perłfowie wnet go do Stárołty Marzábaná
56: odniełli/ ktory go poimác y w więzieniu mieć kazał. A dowiedziawłzy się iłz ielst

1: Perfa/ y rodzaj iego znáiąc: námawiał go pilnie/ áby fię do oycowskiewy wiáry wro
2: cił. Ale mu ftale fwoy vmyłł oznaymiał: iłz by wolał tyśiąc śmierci podiáć/ niłzli
3: by miał prawdy poznáney odstąpić. (marg) Okowány z towarzyfzem. (–) Y kazał go
okowác/ z drugim pośpołu/ ná
4: tákálfz mękę potępionym: á kámienie do muru nosić. á tym czáfem do krolá piífał
5: co by z nim czynić kazał. Widząc go ták nędznym drudzy iego fáfiedzi/ ktorzy dom
6: y narod iego ználi: wielce fię z niego vřągáli: y nogámi/ gdy one ciężary nośił/ po
7: pycháli. A on rad dla Páná fwe⁸⁰/ násmiewišká ony y wzgárdy odnośił: pomniác/
8: iákie tefz famemu Pánu Iezufowi Zydowie czynili. Potym ten Márzábán gdy go
9: baczył ták iáko pierwey ftátecznego: bić go knutłami kazał/ ták dłuęo/ afzby fię
10: Chryřtuřa zárzekł. Ná tę mekę řzedł dobrowolnie: tylo prośił áby go řłudzy nie
11: trzymáli: obiecuiác im leżeć/ y obrácác fię/ iáko/ y poki by kazáli. Bo dobrowol-
12: na iefł/ powiáda/ męká moiá: ia dla Páná tego w ktoreęo wierzę y kriř [!] iego nořzę
13: ćierpieć ták práęnę/ iako w letnim vpaleniu wody/ y iáko iákiey wielkiey rořkofzy.(marg)

O dwie rzeczy w mękách prośił S. Anáftázyus. (–)

14: A druga żeby z niego fuknią wielebneęo zakonu z ięli/ á w gołe ciáło bili. Zebych
15: ia tylo y ciáło moie zelżywość miáło: á zakon S. Chřeściáńfki y zywoť Mniřki
16: nic w tym tákim znáku/ zelzon nie był. Ták řobie wielce ważył nie tylo wiáreę S. y
17: zakon: ále y znáki powołańia Chřeściáńřtwá dořkonálego.(marg) Dziwne á gorące cźci
Chřeściáńřkiey zámilowánie. (–) Y był ták frodze bity/
18: á w onym okrotnym bolu/ y męce/ áni fię ruřzył/ áni wołał/ áni řtékáł. Iedno do
19: řwego Páná/ dla ktoreęo ćierpiał/ ferce y oczy podnośił. trzymány był mocno nie
20: rekómá/ ále męřtwem niezwyćięęoneęo fercá řwego: y przyrodzoná boleść/ wolná
21: woła fwoiá w Bogu zwyćięęzał/ á ninieyřzá nędzę/ przyřzłá nádzeię ćiefzył. Gdy wi-
22: dział Marzabán iłz nic nie wyęrawał/ á ćierpliwości fię męczennikowi przyczy-
23: niáło: przeřtác onego bićia rořkazał/ á krolém mu Perřkim groził: tymi go pęche-
24: rzynámi iákoby iákie dziećię/ řtráfzác. Nápiřzę/ powiáda/ do Krolá że ćię gardłem
25: karác káże. A co ia dbam/ odpowiędział Anáftázyus/ y owřzem tego práęnę. Gdy
26: fię to działo dowiędział fię on Miřtrz iego w klařztorze/ iłz iefł więzńiem Chryřtu-
27: řowym. O Boże moy iáko fię vřádował: iáko go modlitwie bráterskiey zálecał/

28: iáko z nim być w więzieniu onym prágnął. A iednák ná iego poćiechę dwu z brá-
29: ćiey do niego wyfláli. Siedział męczennik w ciężkich okowách/ do nogi drugiego
30: o łotroftwo poładzonego/ przypięty. To mu było naciężey/ ifz gdy w puł nocy we
31: dle zwyczáiu (ktoiego y w ták zły czás nie opuśczał) modlitwy czynić miał/ ifz mu-
32: siał onego towarzyszá obudzić. Co mu się zdało przeciw miłości bliźniego spráco-
33: wánego/ y w teyże nędzy którą sam czuł ná sobie/ áby go budzić y iego odpoczy-
34: nieniu przeszkadzác miał. Przeto szię tylo do modlitwy podnoził/ á nogi nie ru-
35: szał/ niehcąc mu się przykrzić.(*marg*) Miłość ku bliźniemu/ y wczynieniu modlitwy.

(–) Gdy miał iufz on Stároftá od Krolá odpis/ co z

36: świętym męczennikiem czynić miał. wezwawszy Anáftázego S. rzekł. Tylo iufz
37: słowem się Chrystufa záprzy/ á idz gdzie chcez: Chrześćiáninemli Mnichem/ ábo
38: Kabálitá być chcez/ to ná twey woli będzie. A on rzecze: Nie day te^{go} Pánie Ie
39: zu Chryfte/ by się wíta moie/ bluznieniem imienia twego mázác miály.(*marg*) Vfty samemi
záprzec się Chrystufa niegodzi. (–) Potym

40: mu rzecze táiemnie: Podobno się wftydził przed tymi Perfyány y ftátku twego szał
41: nuiefz: iufz ia to przyimię á wolno cię puśczyć/ gdy tylo przedemną samym á dwie-
42: má świadki/ wiarę Chrześćiáńską odwołał.(*marg*) Y przez ten záprzec się Chrystufa boi.

(–) A on rzecze/ áni ty/ áni żywe ktore

43: ftworzenie nie doczeka tego/ ábych się miał ciębie Pánie Iezu Chryfte/ y przez ten
44: záprzec. Gdy widział niezwyćężony ftátek/ rzekł Stároftá: otósz cię do Krolá z-
45: wiązánego posłę. Odpowie Anáftázyus S. Y bez wiązania tám bych szedł. Wierz
46: żemi ifz nic poniewolnie nie ćierpię. Y poładzić go kazał do więzienia. Pokilána-
47: ście dni posłał go do Perfyey do Krolá. A ieden brát z kłáztoru onego/ był wy-
48: práwion z nim/ od wiernych/ dla iego posługi: y żeby mógł żywym świadkiem bjć.
49: á im o iego końcu oznaymić. Gdj przyšli do perfyey/ poładzić go z złoczyńcámi Krol
50: kazał: á posławszy do niego **pytał** [!] cze^{mv} Oycowską wiarę wzgárdził/ wiedząc ifz
51: Bog Chrześćiáńki miedzy łotry vkrzyżowány iest. On odpowiedział: prawdá/ v
52: krzyżowány/ ále z dobrej woley swey. Bo dla nas z niebá zstąpił/ á iáko Bog cu-
53: dá czynił/ y po śmierci/ nászę śmierć zwoiowawłszy/ w niebo wstąpił/ y kroluie ná
54: wieki: á światłość w fercá ludzkie posyła/ áby sprofnosc Czártowką obaczyli/ á

55: nie służyli dálej ftworzeniu/ ále ftworzycielowi.(*marg*) Wolne wyznánie S. męczenniká.

(-) A iáko się wy s^o bálwochwál-

56: ftwá wftydzić ielzche **niechćećie** [!] ? á słońce/ mieśiác/ y ogień zá Bogá maćie? Záčzym

y gorum

strona: 76

1: y gorom/ y láfom/ y innemu ftworzeniu/ cześć Boską dáiećie. A co głupłzego być

2: może/ iáko to áby nie rozumnemu ftworzeniu człowiek/ ktory Panem iest tego

3: wftzytkiego/ klániác się y temu iáko Bogu ofiárę czynić miał? Gdy widzieli iřz ná

4: to iemu nic powiedzić nie mogli: obiecować od Krolá dáry wielkie poczęli. Ná

5: co on nic niedbał/ y namniey myřli skłónić niechćiał. Tedy kazano go kiymi o-

6: krutnie bić/ y potym golenie iego w prášie śćikác. Y po kilku dniu záię tákże te ie^{mv}

7: męki zádawáli.(*marg*) Męki okrutne. (-) A widząc iřz był nie vżyty: ielzche go záwieśić

zá iedną rękę á v iedney

8: nogi wielki kámieñ wwiążác j ták przez dwie godzinie trzjmác kazáli. A widząc wiel

9: ki ftátek ie^o/ y nie wyřlowioną ćierpliwość: rádzili Krolowi ábj sobie fromoty dálej

10: nie czynił. Y kazał Krol iřtráćić S. Análtáze^o / á z nim innjch Chrześćian siedm-

11: dzieśiát/ tych ktore z nim było z Cefarjey przjwiedziono. Y wiedziono ie nád rzekę/

12: y tám przed oczymá S. Análtázego/ dawiono ie powrozy/ y miotano w wodę.(*marg*)

Męczennikow 70. z S. Análtázym iřtráconych. (-)Zá

13: káżdym mowili kátowie Análtázemu: ták tobie będzie/ co Krolá słućhác á zacnym

14: v niego być niechceřz. A on wniebo oczy podnořząc y drugich pošiláiąc mowił. O

15: Pánie Iezu Chryřte/ ielzczem ia wiecey dla ćiebie ćierpieć/ y wřtuki rozśiekány być

16: prágnął. A teraz iuřz zaplátę mi gotuięřz/ á krotką tą śmierćią miedzy Swiete

17: twoie męczenniki/ mnie poczytác y do onego wiecznego pokoiu wzywác raczyřz:

18: To mowiącego tákże zádawili. głowę ná znák śmierći vćiáwřzy/ Krolowi vkazáli.

19: Ciáło iego od Chrześćian táiemnych/ y onego brátá iemu przydánego/ záchowá-

20: ne: potym do Hieruzálem/ ná koniec do Rzymu przeniešione iest. Gdzie z wiel-

21: ką vććiwośćią przed Rzymem v wod Saluias lezy.(*marg*) Ad águas faluias extra menia.

(-) Ná ktorym mieyřcu Biernát

- 22: S: kłaſztor ſwoy potym záłożył/ ná cześć iednorodnemu Synowi Bożemu/ kto-
- 23: ry z Oycem y z Duchem S. kroluie ná wieki Amen.(*marg*) Obrok Duchowny. Confesſionum lib. 8. cáp. 6. (-) IAki ieſt pożytek czytánia żywotow ſwiętych/ y iáko ſię w tym Chrzeſćíanie pilni zbá-
- 24: wienia ſwego/ kocháli/
- 25: pokazało ſię ná tym S. ktory ſię do męczeńſtwá takim poyſzrod
- 26: kiem pobudził. Powiem ieden temu rowny przykład/ ktory S. Auguſtyn kładzie.
- 27: Iego ſłowá ſą ktore tám położył.(*marg*) Czytánie Zywoťow S. iáko ieſt pożyteczne. (-) Gdy Cefarz práwi był w Trewierze á ná wido-
- 28: kách y gonitwách zábawiał ſie po obiedzie: kilá par dworzánow iego/ ſzli ná **przechaczkę** [!]
do o-
- 29: grodow przy murze mieyſckim vczynionych/ tám dwa chodząc poſpołu/ tráfilo do iedney chá-
- 30: łupki/ gdzie niegdy mieſzkáli ſłudzy Boży/ w duchu vbodzy/ iákowych ieſt kroleſtwo niebie-
- 31: ſkie: y tám nálezi kſięgi/ w ktorych był wipſany żywot S. Antoniego z Egiptu. ktore gdy
- 32: ieden z nich czytał/ zdziwił ſię/ y zápalác ſię wnet do iego onego żywotá począł/ áby opuſćiw-
- 33: ſzy żołnierſtwo Bogu ſłużył. A był człowiek w ſprávách ſwieckich bárzo dzielny. Tedy wnet
- 34: że nápełnił ſię ſwiętą ku Bogu miłoſćią/ y záwſtydził ſię żywotá ſwego: Y gniewáiąc ſię ſam
- 35: ná ſię weyrzawłzy ná towarzyſzá rzekł: Powiedz mi/ co wždy zá koniec v tych Panow náłzych
- 36: zá wyſługę mieć mozem? Ná coſz wždy ták bárzo prácuiem? Nawieſzá nas wyſługá podka/
- 37: gdy nas cefarz zá ſwoie przyiáciele poczýta. Boſmy dobrze iuſz ku tema przyſzli: á długoſz
- 38: to trwác moze? Máłoli odmian/ nieſtátku/ y boiázni/ w takim ſzczęſćiu/ do ktorego przez ták
- 39: trudną drogę idziem: á przez wielkie niebezpiecznoſći do wietſzych ſię gárniem. A długoſz
- 40: wždy tego ma być? Lecz ieſli zechcę/ dziſ Bożym przyiácielem być y pewnieyſzá á nigdy nie

- 41: odmienną wysługę mieć v niego mogę. To mowiąc oczy do czytania obracał/ á ferce ná no
- 42: wy żywot odmnieniał. y poştanowiłszy łtáteczną w łobie myłł/ rzeczé towarzyszewi: iufz iá
- 43: świeckiey nádzieie wżyftkiey odstępuię: chcę Bogu służyć/ á dziś to począć/ y z tego mieyfcá
- 44: nie wychodzić.(*marg*) Nieodwłoczna pokutá. (–) Ty niechceřli mi takiego żywota pomagáć/ prořzę cię niechćiey mi do niego
- 45: przeřkadzáć. A on zaráz rzeczé: nie odstapię cię wierny towarzyszu/ á tegoć żołnierzłtwá
- 46: zá ktorým táka zapłátá idzie/ pomoc chcę. Y ták zořtáli w oney cháłupce. Drudzy towarzys-
- 47: řze řzukáiąc ich/ gdy ie tám náležli/ wzywáli ich do domu/ powiádáiąc/ iřz iufz wieczor.
- Aoni
- 48: o řwym pořtanowieniu powiedzieli: rádżac teřz im/ áby teřz vczynili/ ábo ie w pokoju zořtáwi
- 49: li: Oni nád nimi plákáli/ ale řię łami do tego przywieřć nie dáli: rádzi widzieli taką ich odmiá
- 50: ně/ y záleciáć řię ich modlitwie/ ferce w ziemi vtopionę [.] máiąc/ do dworu řię wroćili: á ci dwa
- 51: ferce w niebo przybite máiąc/ w cháłupce oney zořtáli. Obádwá iufz mieli pány w małżeń-
- 52: łtwo zmwione. Ktore gdy řię dowiedziáły/ iřz ich oblubieńce ták vczynili/ łamy teřz dziewi-
- 53: ctwo řwoie Bogu pořlubily. Poty łá słowá S. Auguřtyná. z ktorych gdy ie wważyřł/ wiele
- 54: řię náuczyć y czytánie řywotow S. dobrze łobie zálecić mořesz.(*marg*) Małżeńłtwá y řon zmwionych odtápiłi pokutuiący. Pořwięcenie Pánieńłkiego dziwicłtwá Bogu. (–)

strona: 79

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37: O nawroceniu dziwnym wielkiego Apošto-
38: ła Páwła S. kazanie krotkie.(*marg*) Dwudziefty piąty dzień Stycznia. (-)
39: IAko ten S. Apoštoł nád porzucenim Zydowskiego tak Bogu
40: vmiłowánego narodu/ y nád przyzwánim do wiary pogánstwa/ tak
41: w grzechách y bálwochwálstwie sprofne⁸⁰ / zdumiewáiąc się nád skrytą y tá
42: iemną rádą Bożą/ krzyknął mowiąc: O głębokości skárbow mądrości y wiádo
43: mości Bożey/ iáko są nie zrozumiane sądy iego/ y nie wybádane drogi iego: tak
44: my też ná to dziwne nawrocenie tego Apoštoła S. pátrząc/ prze wielkie zdziwie-
45: nie zawaóać mozem: O iákie zakryte á tajemne są sądy Bogá nášzego/ który z
46: przenáfládowniká/ męczenniká: z bluznierce/ wyznawcę: z Pháryzeufzá/ Apošto-
47: ła: z błędniká/ Doktorá: z wilká owcę vczynić dziś raczył. Kto się tego spodzie-
48: wác mógł/ áby z tak podłego naczynia/ tak wybráne stác się miáło: á ten który
49: ná gniew służył/ tak hoynie nád sobą y prawie rzeką wylane mióšierdzie odnieść
50: miáł? áczkolwiek ná taką nie przyftępną swiátłość sądow Bożych y láłki nád
51: grzełznemi/ pátrząc nam wzrok slepnie: wízákże zdaleká/ y iáko przez spáry poglą
52: dáć ná nie ferce prágnie/ y o pożytku duchownym sobie tułzy/ y samá iey wdzię-
53: czność niewymowna/ spułzczać oczu nie każe. Gdy się pomálu przypátrzem/ cze-
54: mu y dla czego Pan Iezus/ y innych błędnikow zániechawłzy tego/ taką swiátło
55: ścią y mocą przyciłnął: á gdy powieść y porządek tego przedziwnego nawrocenia
56: z samych vlt tego to Apoštoła vftylzem/ nie mále zbudowanie w Bogu wziąć mo-
57: zem. W iednym y tymże grzechu/ może być grzełżącego złość wietłza iednego/ ni
58: szli drugiego. Bo bárzies ten grzełzy/ który wiadomie w złym sumnieniu/ y z vpo-
59: ru hárdego zle czyni: ni szli ten/ który nie wiadomie w błędnym sumnieniu y bez
60: vporu w grzechu leży. Oni Pharuzowie wiadomie bárzo Chryštuła y Kościoł ie-

strona: 80

1: go przenáfládownáli: oni co mowili: Ten człowiek wiele cudow czyni. (Cudá ználi/
2: á prawdy cudá czyniącego znác z złości niechćieli)(*marg*) Ioan. 11.Ioan. 12.Matth. 28.
(-) Oni co pátrząc ná to/ gdy Lázá
3: rzá **czterdnewnego** [!] Chryštus mocą swego Boftwá wkrzełł/ zabić go/ áby praw-
4: dzie swiádectwo zginęło chćieli; oni co zmartwychwstanie Chryštufowe prawdzi

5: we/ y od ich straży wyznáne/ pieniędzmi fałsz kupuiąc [!] zágásić vsiłowáli/ z fzczy-
6: rey złości nie z żadney nie wiadomości grzelzyli. (marg) Czym rozne było
przenáfládowanie Páwła S. od innych Phárużow. 1. Tymot. (-) Lecz w Páwle S. tákiey złości/
7: nie było: ták ífz sam to śmie o sobie mowić: byłem/ powiáda bluzniercą/ przená
8: fládownikiem/ y Hánbicielem: álem doftąpił miłóšierdzia/ przeto zem niewiádo-
9: mie czynił/ w niedowiárftwie. Acz tá nie wiadomość/ wymowki nie má. Bo wi
10: nień był wierzyć/ y tym cudom ktore ábo po Apoftolech/ ábo po Szczepanie S: ba-
11: czyć/ ábo od innych fluchác o nich mogł. Przeto y sam fię do wielkiego grzechu
12: fwego zna/ y przed wšytkim go swiátem opowiadáiąc/ zań fię wštydzi y záluie:
13: chociafz wiedział ífz mu iufz był ná chrzcie S. odpufzczon. Co iefzcze y z tego wię
14: cey znác: ífz żaden z onych przeniáfládownikow/ BiŃkupow/ y Pháryzeufzow/ wier-
15: nych Chryftufowych/ po miáltách poŃtronnych/ y cudzych kroleŃtwách/ do zábijá
16: nia nie Ńzukał/ iáko ten Páweł. dla tego/ powiáda S. ChryzoŃtom/ ífz inni Ńwey
17: tylo próżney flawy y doczešnego dobrá przeŃtrzegáiąc/ Košciół Boży vćilkáli: nie
18: Ńzukáiąc w tym czći y chwały Bożey/ y przetož ich Ńtáránie/ ták potężne być nie
19: mogło/ iáko tego Szawłá/ ktory z uprzejmego Ńercá/ ále z omylney głowy/ mni
20: mał áby w tym/ wedle flów PáńŃkich/ wielką Panu Bogu poŃługę czynił: gdy
21: S. iego zábijał y ták fię o Ńtáry zakon/ y MoyŃeŃza záŃtáwiał: y wšytki Ńiły Ńwoie na
22: to był obrocił. ífz fię o nim rzec mogło/ to co teŃz on o innych mowił: O Bogá fię
23: gniewáią: ále nie wedle vmieiętnošci. (marg) Ioan. 16. Romma. 10. (-) Inni w złym
Ńumnieniu Košciół Chryftu
24: Ńow przeniáfládowáli/ áby Ńwego lákomŃtwá/ ŃwiętokupŃtwá/ roŃkoŃzy/ bronili: y zá
25: dobre y Ńwiete/ będąc wewnátrz iáko Ńmorodliwe groby/ miani byli. Lecz ten A-
26: poŃtoł sam o sobie mowi/ ífz fię záwždy w dobrym Ńumnieniu przed Bogiem zácho-
27: wał: á pobożnie wedle woley y zakonu Bożego żyć chćiał. Skąd fię baczyć może/ ífz
28: dáleko trudnieyfze ieŃt náwrocenie tákim Heretykom/ ktorzy wiedzac/ y wšwym
29: Ńumnieniu znáiąc/ ífz prawdá Kátholická/ Košciółá ApoŃtolŃkiego/ RzymŃkiego/
30: Ńzczera y nie przemožona/ y Duchem Bożym podána ieŃt/ Ńprzećiwić fię iey dla Ńa-
31: mego vporu/ y hárdóšci Ńwey Ńmieię: ktorzy ná pokrywánie Ńwego Ńumnienia/ ro-
32: ŃpuŃtnošci cíeleŃney/ drapieŃtwá/ lichwy/ złupienia dobr košcielnych/ wiáre Ńobie

- 33: iáką chca przędą: á w wielkich grzechách leżąc/ czyftą y świętą Ewángelią/ niezbo-
- 34: żność fwoię zákryć chca.(*marg*) Páweł S. dobre funnienie záchował.Acto. 23. (-) (*marg*)
Iákim Heretykom trudne návrocenie. (-)Tácy y nawiętżzey śwíatłóści Bożey y ogromienia
iego
- 35: nie przyimuią: áni do niey/ áby fię złe vczynki ich/ w ktorých zázwdy leżec myfla/ nie
- 36: pokazáli/ iáko P. mowi/ nie idą.(*marg*) Ioan. 3. Rozmáite powołanie Boże do pokuty.
(-) Zle czynił y wielce grzeźył Páweł S. ifz onego
- 37: obiáśnienia/ ktore oświeca wżelkiego człowieká ná śwíat przychodzącego/ nie
- 38: przjimował: iż fię kazánim j cudj Apoftoľskimi nie poruźał/ iż ná Szczepanową mą
- 39: drość y onę twarz Anielłką baczenia nie miał/ ifz fię oną okrutną śmiercią męczeń
- 40: nikow/ y modlitwą ich zá fobą/ do obáczenia prawdy nie przywodził: wżákże ifz
- 41: nie do końcá była zła wola iego/ á z flepoty więcey/ niźli z złości y krnąbrności
- 42: grzeźył: ruźył Pan Bog hoynieyżzey škárbnice nań łáiki fwoiey: wedle nátury ie
- 43: go twardey/ dáiąc mu ofobliwy do vpámíetánia obyczay. Bo iáko řadownik
- 44: wedle nátury drzewá/ iedny owoce řam reką fwoią zbiera/ iáko wiśnie/ brořkwi-
- 45: nie y inne iągody miękkie: drugie trzęsie iáko gruźki y iábłká: á drugie kijem obi-
- 46: ia iáko włóřkie orzechy: ták Pan Bog miękczeýřze řercá/ řamym kazánim y przy-
- 47: klády/ iáko Mágdáleneř/ Mátheuřzá/ Zácheuřzá: twárdřze pogroženim/ iáko Abi-
- 48: melechá/ Ezechiaľzá: iefzcze twárdřze/ karánim y řrogim zgromienim/ iáko tego A-
- 49: pořtołá/ do pokuty y vpámíetánia przywodzi. Do cžego mu teź iáko Auguřtyn S:
- 50: mowi/ modlitwa Szczepaná S. pomogłá.(*marg*) Genes. 20.Eřaie. 38. (-) (*marg*) Sermo.
de S. Stephano. Modlitwá S. Szczepaná Páwłowi S. pomogłá.Actor. 22. 26. (-)By fię był/
powiáda/ Szczepan zá
- 51: Páwłá męžobocę řwego nie modlił: Kořcioł by ták wielkiego Apořtołá nie
- 52: miał. O tymže dziwnym obyczáiu návrocenia řwego/ niechay nam řam powie
- 53: wdzięczniey nam będzie z iego vřt řłyřzec: gdyřz powieřć iego wielką ma řłodkořć y
- 54: rozliczne řmáki duchowne. řtoiąc tedy zwiázáni przed Stárořtą Rzymřkim y Kro
- 55: lem Agryppą y Biřkupy á Pháruřmi onemi/ wyznawá wielki grzech řwoy w po-
- 56: kućie. Mniemiałem powiáda/ iżem fię řłuřźnie ná imię Iezuřa Názareńřkiego

strona: 81

- 1: tãrgãc miał/ przenałładowałem Chrześciány iáko y wy teraz/ o śmierć przyprã-
- 2: wuiąc: á ná gãrdło ich/ iáko iáki łzalony y w postronnych miãłtách/ łzukãiąc. Iam
- 3: y ná onego świãdkã Chryftuowego niewinnego Szczepaná/ łrogã śmierć/ zezwa
- 4: lał/ y łtrzegłem łzat tych ktorzy go zãbijãli. O z iãkã to zãlościã y łes wylanim
- 5: mowił/ y włpomiãł Apołtoł: gdy mu ná myłł przychodziłã/ onych zãbitych świę
- 6: tobliwość/ niewinność/ ćierpliwość/ ćichość: gdy ie iáko bãrãnki ná zãkłocie pro
- 7: wãdzilł/ á oni zãñ zã łwego **morderce** [!] Bogã prołzã. Y wziãłem lifty/ powiãda/
- 8: od nawyłzłzch Kãpłanow do Dãmãłzku/ ábych ie powiãzãne wlec mogł ná zãbi-
- 9: ćie do Hieruzalem. Iednãk nie czynilł łwowlonie/ ále wrzẽdownie. (*marg*) **Wrzẽdownie**
czyñilł Pãweł S. (-) Ná pohãnie
- 10: nie tych dziłsieyłznych przenałładownikow kołciołã Bożego/ ktorzy bez wrzẽdu/ bez
- 11: mocy y wãdzey Duchowney y łwieckey/ Kołcioły łupiã/ Plebãnie pułtołzã/
- 12: kãpłany wymiãtuiã/ dobrã kołcielne łobie łwiętokrãyłkim obyczãiem przywłã-
- 13: łzczãiã. zãdneho ná nas przekonãnia y rołkazãnia wrzẽdownego/ y nie łprãwie
- 14: dliwego ná koniec/ nie mãiãc: nie włtydzã łię tãk bezbożnych połtempkow łwoich. A
- gdym bylł/ mowi Apołtoł/ bliłko Dãmãłzku w południe/ widziãłem łwiã
- 15: łtość zniebã iãłnieyłzã niłzli łlońce/ ktora mię ogãrñełã/ tãk izem pãłc ná ziemię
- 16: musiał. Y włłłzãłem głos ku mnie/ Szãwle Szãwle czemu mię przenałłãdiuełz? Iã
- 17: koby rzekł: com ći złego vczynilł? Iam dla ćiebie krew moię rozlał/ á ty krew człon
- 18: kow moich rozlewãłz: Iam ćiebie tãk zãmiłował/ á ty mnie nienawidzilł? ia ćiebie
- 19: łtrãćić y wnet zabić y do piekłã połłãć łłufznie mogę/ á przedłię tobie przepułzczãã á
- 20: twe^go vpãmietãnia czekã: á tj łię wtjm niełłufzñjm y okrutñjm rozlewãniu krwi
- 21: łług moich pohãmowãć niechcelłz? Obacz że/ wierny Chrzełciãninie/ ilłz nie mo-
- 22: wi Pan Iezus: wierz we mnie/ chcę ábył moim vczñiem bylł/ mocã to y łilã ná
- 23: tobie wymoc y wyłtrãłzyc chcę. ábył rozumiał/ ilłz w onym powołãniu tãkim/
- 24: miał wolnã wołã/ á wãdñãł iã iáko chćiał/ á nie powolnie/ iáko łzãtãñłki Kãł-
- 25: win/ y łzkołã Zwingiliãñłkã vczył/ w Chryłtułã vwierzylł. (*marg*) **Wolnie vwierzylł w**
Chryłtułã Pãweł S. nie poniewolnie. (-)
- 26: Tyło mu zbawiciel nãłz

27: niewinność swoię y swoich członkow przekłada/ y moc swoię oznáymuie mówiąc:
28: widzisz iż zemną nie wygrałz/ trudno ciała ná ostre želázo bić/ wielka iest á nie prze
29: można siła moia. Ná woli twej czynić to/ ábo owo. A on dopiero spytał: ktożeś
30: ty iest Pánie? Widzę cię iáko Páná y Bogá w wielkim Máieftacie yzaliś ty/ nie
31: ten iest/ o ktorego się ia zakon záftáwiam/ áby od tych Chrześcian poniżony/ y spu
32: stozony nie był? Zátym vřlyřzał: Iam iest Iezus z Názáreth ktorego ty przená-
33: fláduiesz. Nie rzekł iáko mowi Grzegorz S. Iam iest Bog/ Sjn Boży/ słowo przed-
34: wieczne: ále raczy rzekł: iam iest z onego podłego miásteczka Názáreth/ vbogi on/
35: cieřielski fyn názwany/ zelzony/ zmęczony/ vkrzyřowany/ ktorym się ty brzydzisz.(*marg*)

In Iobum lib. 33. cap. 32. (-)

36: Niewiesz/ iż w onej mej zelżywości táka iest sławá: w onej mej podłości/ táki Má
37: iestat: w onej ludzkiej náturze/ tákie Bořtwo. Wzgárdziłeř podłościá moia/ ogłą
38: dayże teraz zacność moię: wzgárdziłeř Páná niebá po ziemi chodzacego/ boyże się
39: teraz onego podłego człeka/ ná niebie kroluiącego. Táka namowá ktora z
40: sobá miáła tákie ziówienie/ nie zniewoloná myř swoię/ ále bárzo wolná wolá po
41: kazał Apořtoł/ gdy rzekł: A cořzmi czynić moy Pánie każeřz/ iuř cię znam zá Pá-
42: ná y Bogá mego/ otom gotow czynić wolá twoię. Widziř ochotne y dobrowol-
43: ne powřtanie. A bacź iáka iest rozność miedzy Kaimem y Páwłem. Kaimowi
44: tákże Pan Bog ie^go ná oczy wyrzucił/ d pokutj go wzjwał/ y słowy gromił: i-
45: zali ták zgromiony wolá swoię w pokucie/ w pořtuřeńřtwo Boże podał? Nie po-
46: dał.(*marg*) Rozność miedzy Kaimem y Páwłem S. w rozmowie Bořey: (-) Bo był człek
fercá złořliwego/ á niechciał się dobrowolnie do ferdeczney řkru
47: chy vćiekáć. Nie ták Páweł S. ále wnetze się z duřá y ciálem P. řwemu ná pořtu-
48: gę ofiárował/ mówiąc: wřzytko vczynię co każeřz/ á będę wiernym řługá twoim.
49: Gdy się ták vkorzył/ niechciał Chryřtus w ulřách iego zwierzchnich więcey z nim
50: mowić: ále go do ludzi y vrzędniká řwego odeřłał/ do Anániařá: áby go náuczył wo
51: ley Bořey. A chociařz mu ná duřy wielkie řkárby dał/ y táiemnic mu się Pan Bog
52: wielkich w záchwyceniu/ alř do trzećiego niebá/ zwierzył: wřzákże ludziom się vko-
53: rzyć kazał: iż bez vrzędnikow Chryřtuřowych widomych/ Chrześciáninem y człon
54: kiem kořciolá iego być/ y grzechow odpuřzczenia mieć nie mogł: iáko y on Setnik

55: Korneliusz/ ktorego Anielfkim widzeniem wczciwszy Pan Bog do Piotra S. ode-

56: flal. (marg) Odeslany Pawel S. do ludzi. Actor. 10. (-) Niech sie wtydza falzywych/ a
nie z Bogą postepkow swoich dzisiejszy He

strona: 82

1: retykowie/ ktorzy okrom Kościoła y wrzédnikow iego widomych/ prawdą sie Chry

2: stufową chlubić smieją/ y Duchá S. y fkarby łalki iego (nie biorąc ich od Chryftu-

3: fowych namieśnikow/ podawcow/ y szafarzów) sobie przypisują gdy by im praw

4: dziwy Chryftus do fercá mowil/ a światłość im swoje obiał: pewnie by ie/ do

5: Piotra y Ananiaza/ to iest do kościelnych fprawcow widomych iako y Pawła ode-

6: flal.(marg) Duch Chrystufow do wrzędu kościelnego vkazuie.Sapien. 8. (-) Bo on iest
mądrość ona/ ktora wzytko porządnie y włodkości fpra-

7: wuie. Ale znać iz Chrystufa nie znają/ a kogoś innego do fercá przyimują. ktory

8: kościołem y zwierzchnością Bożą gárdzić/ a fwemu tylo rozumowi dufać/ y fwey

9: woley vzywac każe. Odeslany Apoftol flepym ná oczy/ przez trzy dniy nocy nie-

10: iedząc ani pijąc/ zoftawał: Lecż ná duży wielką światłość w pokucie brał: modląc

11: sie Bogu a vważając sobie wielkość grzechow swoich/ y bogactwo nie przebrány

12: łalki Bołkiey nád sobą. A Ananiaz wezwány od Chrystufa/ bał sie isć do niego.

13: Tak sie było okrucieństwo Pawłowe wławilo/ iz iako owce przed wilkiem/ wier

14: ni przed nim vciekali. A Pan Iezus o oney mu wielkiey y prętkiey odmiánie po-

15: wiedział: Iufz sie go bacć nie mozelz/ Ital mi sie iufz pokornym y poddanym/ y mo

16: dlitwę ku mnie czyni: a ia go vczynię sobie naczyniem przebrány/ w ktore wleię

17: łodką wonność imienia mego/ aby ia roznošil po wzytkim świecie: przed Krol-

18: mi/ y narodami/ y fyny Izraelkimi: a ia mu vkaže/ iako wiele dla imienia mego

19: ćierpieć ma. Szczego obaczyc mozem/ iz w tym powołaniu/ zaraz Pawłowi S:

20: vkazał Pan Chryftus wzytki prace/ meki/ kámionowánia/ bicżowánia/ głody/

21: zimná/ vboftwo/ y inne dochody ná vrząd Apoftolki: kámienie/ powrozy/ wię-

22: zienia/ vćiekánia/ zelżywości/ fromocenia/ ná ostátek śmierć hániebną ná tym

23: świecie. dájąc mu ná wołą/ iefli sie tak takiey slufzby iego podiac chcial. A błogo-

24: flawiony Apoftol/ chwyciwszy sie za kriż [!] Chrystufow/ z wielkiey miłości ku nie-

25: mu zawoal: A co mię iufz od ćiebie/ odkupicielu moy odstráfzyc y oddzielić moze/

26: potym gdym poznał wielkie y łodkie imię twoie? izali wćifk iáki/ y nędzá? izáli
27: głod y nagość? iazali iáka niebepieczność? izali iákie przenáfládowanie? izali
28: miecz y śmierć? (*marg*) Dochody wrzędu Apoftolskiego.Roma. 8. (–) Co dzień vmrzeć
dla ciebie gotow ieftem/ niecháy będę wćiebie iá-
29: ko owcá ná zábicie: á to wšytko zwyciężę dla ciebie/ ktorys mię tak zámilować ra
30: czył. Boże day nam taką w miłości Chrytułowej vprzeymość: ábych my tu w
31: łufzbie iego/ innych dochodow y czynszow ná tym świecie nie łzukáli: á ná onę
32: fię tylko záplátę wieczną/ robiąc w dobrym/ oglądáli. Szedł tedy Anániafz do Pá
33: włá mowiąc. Szaule/ brácie moy/ Pan Iezus ktoryć fię w drodze vkazał/ po-
34: łłał mię do ciebie/ ábyś przeyrzał/ y nápełnił fię Duchem S. Tedy wnet przeyrzał/
35: y ochrzczony iefł od niego: y pošiliwšy ciáło łwe pokármem/ iufz náuczony y wy-
36: ciwczony přetko od Bogá łamego/ długo czekać nie mogli/ áby tego nie wyznał
37: co wierzył/ á przed wšytkim fię światem nie opowiedział/ odwoływaiąc pierwše
38: złe poštępki ſwoie. Y ſzedł zárázem do Zboru Zydowłkiego/ gdzie czekáli od niego
39: Zydowie zwykłego bluznierftwá ná Chrytuła. A on Duchá Bożego pełny widze-
40: nie opowiadác/ grzech łwoy z płáčzem wyznawác/ y z piłmá mądrze wywodzić/ po
41: czął: iłz ten ktoregom przenałładował/ iefł Syn Boży/ y prawdziwy Chrytułus
42: nałz/ w zakonie nam obiecány. Zdumieli fię bárzo Zydowie/ y łuknię ná łobie tár
43: gáiąc/ y wlofy [!] rwąc/ łprzećiwiác fię prawdzie poczęli: á on ie tym wiecey przepie-
44: rał/ y ku záfwtýdzeniu/ nieumieiętność ich y łlepotę ná oczy im kłádąc/ przywo-
45: dził. Nie wiele ich podobno ná ten czás náwrocił.(*marg*) Rychley do złego człowiek fię
da przywieść. (–) Bo nie tak rychło do dobrego
46: przywieść fię ludzie dádzą/ iáko rychło zepłować się grzechem y kácerftwem dopu-
47: łzczą. Y owłzem w Dámálfzku ledwie śmierci od žydow vłzedł. Tak fię byli nań łpi-
48: knęli/ y łtrałz v wšytkich bram poštáwili/ iłz zábít pewnie bjć miał/ by go bjli wierni
49: przez mur w kołzu nie łpušćili. Vczže fię namilejłzy brácie y ſiołtro w Bogu: O wiel
50: kim miłóšierdziu Bożym/ w nawięłfzych grzechách nie rołpaczáć. Bo łam ten A-
51: poštoł dáię tę przyczynę/ tak wielkiey łáłki Bożey nád łobą.(*marg*) 1. Tymot. 1. (–)
Dla tego powiáda
52: dołtąpiłem miłóšierdzia/ w wielkich grzechách moich/ áby ná mnie Chrytułus po-

- 53: kazał/ iáko iest ćierpliwy/ nie łkwápliwí/ á łácnó odpułzczájący/ ku náuce y po-
54: śileniu tym włzytkim/ ktorzy weń wwierzą ná żywot wieczny. Vcz ię nikim/ by był
55: nagrzelźnieyłzy nie gárdzić/ ná łkrytą rąde [.] Bożą około nas pámiętać. Ozy-
56: waymy fię ná wołanie y vpominanie Páńłkie/ gdy tyłz łłowá do nas mowi: cze-

mw mię.

strona: 83

- 1: mu mię przełłádiuełz/ á zemną woynę wiedziefz/ czyniąc przeciwko rołkazaniu me
2: mu/ táki á táki grzech? czemu mię w członkách zábijałz/ gdy mię nie karmifz/ áni
3: iáłmużnámi twymi odżywiałz/ á to coś mey potrzebie y łwemu zbáwieniu winień/
4: márníe vtracałz? Poddaymy Pánu Iezufowi vprzeymość woley náłzey mowiac
5: z Dawidem: gotowo łerce moje gotowo/ czynić wołá S: twoię Pánie: vczynię
6: włzytko co każełz/ iedno twoiá łáłká niechay mię prowadzi/ á łáłkáwa ręká
7: twoiá/ niechay odmieni twárdość łercá mego. Błogoláwiony ktory fię ták z
8: łzczerości podáie: wnet ná táki głos dobrej woley/ łpułzcza Pan Bog światłość
9: y pomoc łwoię (by iedno ná wykonaniu náłzym y pilności á pracej niełchodziło)
10: zá przyczyná wielkiego tego Apołtołá/ ktory bywłzy łam w grzechách/ niedołtát-
11: ki grzelźnych rozumie/ y zá nie fię włtáwia: przed wielkim máiełtatem Páná y Bo
12: gá náłzego Iezufa Chryłtufa/ ktoremu z Oycem y Duchem S. wieczna cześć y
13: chwálá ná wieki wiekom Amen.

strona: 85

- 1: Żywot S. Ianá Chryłtołomá ábo Złotou-
2: łtego/ nápiłany od Metáphráłta y Nicephora.
3: żył około roku Páńłkiego. 406. (marg) Dwudziesty łódmy dzień Styczníá. (-)

Rodem.

strona: 86

- 1: RÓdem był z Antyochiey S. Ian Chryłtołom/ łyn Secun-
2: dego Hetmáná/ mátkę iego zwano Anthufa/ oboie niewierni y Chryłtu
3: łá nie znájący. Dány ná náukę/ wielkim Rhetorem álbo kráłomowcą
4: zołtał: ták iłz potym łłufźnie Złotoułtym názwány był: Młodym ielźcze bę
5: dący/ náłchniony Duchem łwietyłm/ náđ wołá rodzicow łwoich/ do kołciołá bie

6: żał/ y od Biskupá Milecyufzá/ ktory ná on čás Antyocheńskim był páłterzem/
7: Chrzešt święty przyiął. Będąc w kráfomowftwie bárzo sławnym profellorem:
8: w Athenách miał wielce sławie fwey zawifnego/ zacnego drugiego/ tegoż rzemie-
9: ślá miŃtrzá Antheniufzá pogániná: ktory gdy o nim zle z fczerey zazdrości mowił:
10: iáwnie Ńkarány był od Bogá. Bo gdy wwlóczył światemu/ Czárt go opętał/
11: y trząłł mizernie/ y tłukł po ziemi: Ktorego/ on proŃzony fwoią modlitwą/ ni
12: tylo ná cieie ále y ná duŃzy zleczył.(*marg*) Nieprzyacielowi dobrze czynił. (–) Bo
Anthemiufz obaczywfzy z iákiego niebeŃpie-
13: czeńtwa wyfzedł/ á iáka ieŃt moc ChryŃtuŃowá w Ńługách ie^{go} : przeprafzaiąc S. Chri-
14: zoŃtomá/ proŃł ábj go vczynił ChrzeŃciáninem: y prowadzony do Biskupá wwierzył
15: y ochrzłczony [!] ieŃt. Y Był ták ten zacny Rhetor/ wielkim przykłádem y powo-
16: dem innym do wiáry. Lecż ChryzoŃtom náukámi Ńwieckimi opátrzony/ vdał Ńię
17: ná żywot puŃtelniczy. Y w nim pokoiu onego/ do ktorego
18: bárzo teŃknił/ vzył/ ná frogoŃci żywotá y karánie ciáłá Ńwego/ y ná czytániu pi-
19: śmá S. do ktorego mu Pan Bog głębokí rozum/ kluczem łáłki Ńwey otwarzał.
20: Tá m nápiŃał kŃiegi o kápláńŃkiey doŃtoynoŃci: y o ŃkruŃzeniu Ńercá: y wielce Ńię w
21: cnoćiech żywotá ChrzeŃciáńŃkiego w práwił.(*marg*) W piŃmie S. Pan Bog oŃwiecał S.
ChryzoŃtomá. (–)Będąc w oney zakonney Ńzkole czte-
22: rzy látá: ná Ńczerey puŃtyni łám ieden/ Ńtrawił záŃ lat dwie. gdzie bárzo oftry ży-
23: wot wiodł/ á bez ludzi/ y wŃytkich ludzkich wczáŃow/ ná BogomyŃlnoŃci čás tra
24: wił: y młodoŃci Ńwego ciáłá burzliwoŃć/ niewczáły/ y wielkimi poŃty/ nie Ńpánim/
25: y zimnem/ Ńkrocił. ták iŃz iáko zdrowia był záwždy Ńłabego/ iefczce wiecey oŃłábio-
26: ny był. (*marg*) Słábe zdrowie S. ChryzoŃtomá. (–)Zá czym musiał żywot on odmienić/
á wroćić Ńię do Antyoehyey/ tá m
27: gdzie go Duch Boży pędził: áby innym ludziom był pożyteczny: Y był poŃwięcon
28: ná Dyakoná. w ktorym wrzędzie dobrze Ńię Ńpráwuiąc/ pięć lat potym od Flauia-
29: ná Biskupá AnthyocheńŃkiego ná zacny y wielki vrząd kápláńŃki był podnieŃion: Ná
ktorym rzeká náuki Ńwey/ y Ńłodkiey wymowy Ńwoiey/ czeńtym kazánim
30: lud Boży polewáć y ochładzáć/ y zbáwienie ludzkie rozmnáżáć począł. Wielkim
31: głoŃnym był dzwonem y trąbą náuki Bożey: ktorá ludzie z vŃt iego nigdy Ńię vgá-

32: śić á náfycić nie mogli/ y przeto go ták Złotoufytym náfwałi. (marg) Kaplanem
zoftał. Dzwon y trabá głośna S. Chryzofom. (–)

33: Iednego czáfu bia-

34: ła głowá/ gdy w głębokości piłmá brodził/ nie rozumiejąc co mowi: przygánić

35: mu śmiálá/ ifz z iego kazánia trudnego pożytku nie odnioflá. (marg) Kazanie S.
Chryzostomá łacne ku pospolitemu poięciu. (–) Zczego prześtrzezo-

36: ny záfzdy fię potym ftárał/ áby iásnie á ku poięciu pośpolitemu/ otworzyście á

37: profto náfzczał. Profzony bárzo od iedney zacney bialey głowy/ imieniem Eukliey

38: áby iey fyná iufz vmieráiacego zleczył: gdy fię dłuogo wymawiał á zły żywot domu

39: iey ná oczy wymiatał/ oni popráfę obiecáli: potym S. Chryzofom wodą prze

40: żegnáną krzyżem S. chorego polał y od przypadáiącey śmierci wybáwił. (marg) Wodą
żegnáną y krzyżem leczył cudownie. (–) Stá-

41: roście Anthyocheńkiemu ktory był Márcyoniftá Heretyk/ y wiele złego Kátho-

42: likom czynił/ żona iego bárzo chorą bedąc/ od fwoich Miniřtrow pomocy fzukálá.

43: Nád ktorą oni prózne modlitwy dłuogo czynili: ále przekłęci/ przekłętey błogofłá-

44: wienřtwá dáfć nie mogli. Potrzebá ie oná do Kátholikow przypędziłá/ przynieść

45: żonę fwoię Stároftá przed Kościoł Kátholicki kazał: á nieśmiejąc do kościołá

46: wniść/ przyzwywał Fláwianá Bifkupá/ y Chryzofomá iego káznodzieie. prófi áby

47: pomoc fwyimi S. modlitwámi chorey dáli. Oni fię zdziwiá ifz Heretyk ták wielki

48: tak dobrze o Kátholikách trzyma. fpytáią go iáko wy náfzego błogofłáwienřtwá

49: vcześniki być chcećie/ á wiary nie ieftećie? Więcey łobie Márcyoná ważyćie/ á ni-

50: fzli Chryřtuřa Bogá náfzego. (marg) Heretycy błogofłáwienřtwá kościelnego vcześnicy być
niemogą. (–) Oni pokornie záfzrec fię kácerřtwá onego obiecáli.

51: Tedy Chryzofom S. wziął wodę/ y prófił áby iá krzyżem S. Bifkup Fláuian po-

52: święcił. Co gdy vczynił: polał chorą/ y wnet zleczoná byłá. (marg) Chorą święconą wodą
zleczył. (–) Y wřtawřzy rozgrze

53: řzenia od kácerřtwá záfzraz z mężem prófiłá. Wielki fię wefele Kátholikom wmie-

54: ście onym ftáło. A Hretykowie Czárnoksiężnikiem S. Chryzofomá zowiác: in

55: ne potwarzy nań po kieście rozgłáfzáli. A on im přętkim Bożym nád nimi řkará-

56: niem groził. ktore ich rychło podkáló. Bo gdy przypadłó ziemie trzęście-

strona: 87

1: nie w Anthyochiey: obálił fię dom ich ábo Kościoł/ gdzie ſchadzkę mieli: y tám
2: wielką lidzbę [!] Heretykow zgromádzonych przytłukł: á iedná namnieyſza oſobá
3: Kátholicka w onym trzęſieniu ziemie nie zginęła. Skąd nie tylo wiele Herety
4: kow/ ále y z pogánſtwá ſilna lidzba/ do wiary S. przyſtępowála. Kościołow wie
5: le pogánſkich burzono/ y imię fię Chryſtuſowe w ludzkim zbáwieniu ſzerzyło: zá
6: náuką y wielkich cnot Chrzeſciánſkich ſławá Chryzoſtomá S. (marg) Pomſtá Boża nád
heretykámi Márcyonifty. (-)Po ſmierci Ne-
7: ktáryuſzá Cárogradzkiego Biſkupá ná tę ſtolicę Chryzoſtom S. od Arkadiuſzá Ce-
8: ſarzá y ludu wſzytkiego obrány ięft. Ná ktorą Anthyochánie prze miłość kto-
9: rá ku niemu mieli/ y potrzebę náuki iego/ puſcić go/ y ná rofkazánie Cefarſkie/
10: z miáltá niechcieli: y ſam fię ták wielkiego vrzędu wzbraniał. Afz táiemnie ná po-
11: ły mocą wykrádziony był/ y do Konſtántynopolá przenieſiony. Tám złe oby-
12: czáie wykorzeniáiąc/ z ſtanow wſzytkich zwłáſzczá z duchownych/ nieczyſtoſć/
13: łákomſtwo: z ſwieckich/ nieſpráwiedliwoſć/ okrucieńſtwo/ zwády/ bluznierſtwá:
14: á ſzczepiąc miłóſierdzie/ iáłmużny/ dziewictwo/ miłość/ y zgodę wolnego onego
15: ſwego ięzyká y złotey wymowy vżywał. (marg) Cárogrockim Biſkupem zoſtał S.
Chryzoſtom. (-) Szpitale opátrował: złe vżywáney koſciel
16: ney máietnoſci/ ná miłóſierne vczynki obracáiąc. A ſtárſze nád ſzpitalmi y iáko
17: dozorniki czynił ty kápłany/ ktorzy żon nigdy nie mieli. przydáiąc y lekárze/ kto
18: rzyby zdrowie chorych vbogich opátrowáli. (marg) Kápłanom co żon nigdy nie mieli S.
Chryzoſtom duſzał. Ná obiády do nikogóſz nie chodził (-) Ná obiady do nikogoy proſzony
nie
19: chodził. Przeto iſz z młodoſci przyuczony poſtom y wielkney miernoſci/ na ty ludz-
20: kie rofkóſzy w potráwách/ pátrzyć nie mogł. A ktemu gdy by był do możnieyſzych
21: ſzedł/ á do innych nie ſzedł/ przymowkiby był y obrázenia v wiela zbyć nie mogł.
22: Czáfu teſz ktory fię długim obiadem v ludzi dáie/ trácić niechciał. W Prorockim
23: y Apoſtołſkim piſmie pilnie fię bárzo obierał/ á Pawłá S. piſanie y liſty prawie ie
24: go żywotem y kochánim były: wielce fię á oſobliwie w nich kochał. Co ze wſzytkich
25: ie^{ſo} kazán káždy pozna. gdy ie^{ſo} liſty wykládał/ proſił Páná Bogá pilnie/ áby mu

26: dał doycć tego rozumienia/ ktore Páweł S. miał/ á od iego fię myfli nie od-
27: dalał. Y potwierdził to Pan Bog cudem iednym.(*marg*) *Málowánia iáko dawne.* (–) Bo
gdy pilnie nád tym písmem
28: siedział: po kilá nocy widział iego sługá Proklus/ człeká Itárego á bárzo powa-
29: żnego/ y takiego iákiego on miał przed sobą ná tablicy málowánego/ przy nim:
30: á on mu piżácemu do vchá coś przynosi. Gdy go potym pytał Proklus: kto tu
31: Itobą po trzy nocy rozmawiał/ otych á tych godzinách? Powiedział iż nikt nie-
32: był v mnie. A gdy mu człeká onego ktorego widział/ opifował/ poznał Ian S.
33: iż Páwłowi S. wdzięczne było iego wykłádanie: á iufz ku rozumieniu mjfli iego wpi
34: łaniu przyścć mogł. Zá co pilnie dziękował Pánu Bogu y oštátek ochotnie koń-
35: cząc/ łkarb wielki kościołowi zoštáwił.(*marg*) *Páweł S. przy Chryzostomie piżácym był*
widzian. (–) Iefzcze Arryanowie w Konstántyno-
36: polu mieli swoie łchadzki/ y to ym wolno było. Vpátrzwłzy tedy čás ná Cefarzá tá-
37: kim go podobieństwem do wygnánia z miáłtá Arryanow pobudził. Gdy by powiá
38: da kto/ miedzy ty drogie kámienie/ ná twoiey koronie/ włożył łprošne iákie y pro
39: łte: iazliby wšytkiey tey korony niepošpecił y niezelił? (*marg*) *Arryani z miáłtá S.*
Chryzostomá wygnáli. (–)Rzecze Cefarz: prawdá/
40: zeliłby. A on rzecze. Ták zelzone iest to miáłto/ ktore będąc prawowierne iefzcze
41: w łobie ma niewierne Arryany. Iáko ty o zelšpeconá koronę twoię gniewáłbyš
42: fię: ták fię Bog wšzechmogący/ oto miáłto gniewa. A ták tobie przyłtoi/ áby ich
43: do iednošci košcielney przynieścć: ábo ie z miáłtá wygnác. Tym wzrułzony Cefarz/
44: zwołáwłzy łtárlzych ich/ á vpor zrozumiawłzy: wygnał wšytki ná przedmiešcie.
45: Potym chytro łobie ziednáli/ áby ná wielkie šwiętá w miáłto ich procešsya z łpie-
46: wánim/ wchodzić mogła.(*marg*) *Spiewánie Arryáńskie z procešsya.* (–) Y czynili to/
wieršyki łpiewáiąc/ w ktorcych Troycey
47: S. vwłoczyli. Co zrozumiawłzy S. Chryzostom/ náczyniwłzy Antyphon tákže z
48: procešsya chodzić/ á łpiewác po miešcie/ łławiác Troycą S. Kátholikom kazał.
49: Y łchodziły fię drugdy ony procešsye z wielkim rozruchem/ y ná fię cíłkanim/ y mę-
50: zoboyštwem/ łtroná fię łtronie łprzečiwiáiąc. Ták iż raz/ ieden zacny Cefarzowey
51: dowrzánin Kátholik kámieniem zrániony zoštáł. Od tego czáfu zákazał Cefarz

52: áby nigdy Arryánowie w miásto nie wchodzili áni takich processyi mieli.
53: Gáiná nieiáki Arryan/ człek dzielny y woienny/ miał wielkie mieysce v Cefar-
54: rza: y oglądał się nán Cefarz y bál się go nieiáko dla rebelliey. Ten prosił pil
55: nie/ y vpominał się iáko zá wyługi swoie: áby iego lekcie dány był który kościół w
56: mieście. Cefarz niewiedzac iáko go zbyć miał/ Chryzostomá się dołożył. A on rá

strona: 88

1: dził/ áby go miał przytym/ gdy by o ten kościół prosił. Y naziutrz prosi Gáiná
2: Cefarzá/ przy obecności S. Chryzostomá o kościół. (marg) Gáiná Arryan o kościół
wmieście prosi. (-)Rzecze Chryzostom: Cefarz
3: do kościołow nic nie ma/ iefli Bogoboynym chce być. Ieflic kościoła trzebá/ w
4: nidz kiedy y do ktorego chczesz: wrotác otworzone. Rzecze Gáiná: álem iá fekty
5: infzey/ á tego się też iáko zá wyługę vpominam/ ábych miał kościół swoy w mie
6: ście. Odpowie Chryzostom S. wyłuzyles dofyć/ ifz z nędzniká takimes Pánem
7: zołał: bądźże wdzięczny á wierny Pánstwu Rzymłkiemu: á rzeczy się Boskich/ zá
8: świeckie słuźby twoie nie vpominay. On zawnstydziwłszy się zamilczál/ y o kościół
9: prosić nápotym przełał. Tráfił ná takiego który tak vmiál ięzkiem/ iáko on mie
10: czem. Potym ten Gáiná/ iáwnym zdraycą zołał: y rebellią vczynił/ y zwoyłkiem
11: wielkim do Konstántynopola się brał. Cefarz nie máiąc przeciw ie^{mv} gotowe^{go} wo-
12: lka ná vbląganie iego/ S. Chryzostomá posłał. który wiedzac ifz go rozgniewál/
13: przedsię dla pokoiu ludzkiego/ gárdło swe stáwił/ w ręce Tyránowi idąc. Lecż mu
14: Bog dla ktorego to zá owce swoie czynił/ dopomogł. Pofelstwo czyniac złotą mo-
15: wą swoią/ ze lwá/ owcę vczynił: y z cefarzem go poiednal. Acż potym w rychle
16: zbuntowniki zginál.
17: Gdy taki w kościele Bożym czynił pożytek S. Chryzostom/ á złe obyczáie/ z-
18: wálzczá ląkomstwo przeklęte/ wykorzeniał: onym swoim wolnym á słodkim ięzy-
19: kiem leczac rány duźne: ci ktorzy w złości zátwardzeni byli/ bárzo się obrażác po-
20: częli. á zwálzczá Eudoxia Cefarzowa/ ktora była niewolnicá pieniędzy wielce
21: ląkoma y czjniłá iáwne krzywdy poddánym. (marg) Eudoxya Cefarzowa nieprzyaciółká
S. Chryzostomá, (-) Ná to wołał ná kazaniu Chryzostom
22: S. nikogoy niemiánuiąc/ wśákże oná złem funnieniem przeświadczoná/ rozu-

23: miała iżz ná nię łamę była przymowká. Y bráła táiemne w łercu záiátrzenie wiel
24: kie/ przeciw S. Ianowi. Byli tełz y miedzj duchownymi tácyłz/ ktorzy prze nieuka-
25: ráne srece łwoie leżác w grzechu/ z przymówek ná kazániu y zkaránia wedle praw
26: kościelnych/ wielką nienawiść przeciw iemu w łercu nošili. Przypádło ktemu/
27: iżz Teophilus Alexándryiłki Pátryárchá/ będąc złym á łákomym człékiem/ w łwey
28: Diocełeyey Mnichy y zakonne ludzie nie łpráwiedliwie ściłkał/ potwarzał/ y nie-
29: ktore/ zwoyłkiem na nie iáchawłzy/ pomordował. Zá ktore S. Chryzołtom/ gdy
30: łię do niego y do Cefarzá wćiekli/ włtáwować łię musiał. Y chcąc tę rzecz Ce-
31: łzarz włpokoić: Nápił do Biłkupá Rzymłkiego Innocencyułzá/ áby známieniá
32: łwego połłáł Biłkupy: ktorzyby ná tym zášiedli. (marg) Pápielz łędziá włszytkich
Pátryárchow To zna łamże Metáphráłtes Greczyn co to piłze. (-)Po Pátryárche tełz
Alexándryi-
33: łiego piłł/ áby łię łtáwił do tego łádu. Bacząc tedy Theophilus iżz łprołne iego po
34: łtełki wynurzyć łię miály: poczył bunty czynić z innymi łwey Dyoecezyey Biłkupy
35: ná S: Chryzołtomá. á miedzj innymi námowił do łiebie niewinnego y prołtego
36: y dobrego żywotá Biłkupá Cypru Epipháinięgo/ kłádac tę winę ná S. Chryzołto
37: má/ iżz on czytác káże księgi Origenelowe. Y dla tego złóżyć go złtolice myłlił[myłlił] /
38: nie máiąc do tego/ áni práwá/ áni zwierzchnoóci/ áni przyczyny žadney: ále więcey
39: zbroie łwoie tym chcąc zátaić. W tym czášie nowo łię z iátrzyłá Eudoxya łtá-
40: kiej przyczyny. Był ten Tyrránłki zwjczay w Konátántynopolu: gdy Cefarz z czy
41: iey winnice iágody łkuół/ tym łamym iá łobie przyłdził: á Pánu iey odmianę iáká
42: dał/ ábo troche co piędzmi odpráwił.(marg) Práwo niepobożne. (-) Podobáła łię
łákomey Eudoxyey winnicá
43: iedney wdowy Kállitropi názwáney/ y tym práwem kołztuiąc iágod znięy/ iżz była
44: w łášiełtwie winnicom Cefarłkim/ odiełá iá: y w wielki kłopot y w wbołstwo wdo-
45: wę nędzná wpráwiłá. Oto łię dziwnie mężnie záłtáwił S. Chryzołtom. Y piłł
46: do niey wpoimináiąc/ áby tego tákiego Tyrránłkie^{go} práwá nie wżywáłá/ á winni-
47: cę wrociłá. Lecż mu oná odpisáłá/ łrogimi łłowy: zowiąc go burzliwym/ a ięzy-
48: ká niepowóóciágnione^{go} / á iżz iey czći tey nie dáie ktorá winien. On łam łzedł do niey
49: ołobá łwoiá: y powiedziáł iey áby Jezábele w wydzieraniu tey winnice nienálládo

50: wálá: á tego fię przeklętwá ktore oná odnioślá/ baá. (marg) Eudoxyá Cefarzowá Chryzostom S. vpomina. (-) Ale oná iáko wściekła/

51: dom wżytek rozwołáá/ grożác S. Ianowi: iřz iá ták zelżył/ á do iey niepobożney

52: Iezábele przyrowná: obiecuiác fię tego mścić. Ian S. pořzedł do domu y rořka-

53: zał kościelnym odzwiernym/ áby Cefarzowey do kościoá/ gdyby przyřzłá/ nie pu-

54: řzczáli. (marg) Cefarzowey w kościół nie puřcił [!] S. Chryzostom. (-)Ná dzień tedy krzyżá S. gdy wżytek lud ná kazánie fię S. Chryzostomá

55: řřzedł/ przyidzie/ z wielką pompá Cefarzowa: drzwi zámkná/ iey niepuřzczá y wżyt

56: kiego dworu iey. Nieśmiáá czynić bez práwia kościołowi: ále wołáiąc/ y przed

strona: 89

1: wżytkim fię ludem ořwiadczáiąc/ muřiáá fię z fromotá wroćić. Tym czáfem

2: gdy Rzymřki Innocencyus z pořły y námieřtniki řwymi czekał/ áby mu drugi raz

3: dano znác/ řebj prožno w cudzey řtronie pořłowie ie^{go} nie mieřzkáli: Theophilus ktory

4: miał być řádzon/ Synod řobie fałřzywy vczynił/ y řkilá Biřkupy do Konřtántyno

5: polá wiáchał. Przyiáchał teřz w prořtoćie on niewinny Epiphánius z Cyprá z

6: wiedziony od Theophilá. Przyzowie ich Eudoxya y dopiero krzywdy fię řwey przed

7: nim ná Ianá vřkárzáiąc práwie ogniá do ogniá przyda. Y zmawiáiąc fię znimi ná

8: wżytko/ Theophilus máiąc tę pomoc od Cefarzowey/ one ktorym krzywdy czynił/

9: ktorzy náń řáłowác mieli/ iedny wyřtrářzył z miářtá/ drugie przedárowáł. y ták

10: złořciá á chytróřciá/ ten ktory miał być řádzony/ řędziá fię z kilá Biřkupow včzy

11: nił: z ktorymi máiąc przed miářtem/ á řwoie niezbořne zebránie S. Syno-

12: dem zowiác: pozwał S. Chryzostomá/ áby fię o niektore rzeczy řprávował.(marg) Synod fałřzywy przeřim [!] S. Chryzostomowi. (-) On

13: przez kilá Biřkupow wřkazał iřz przed tymi řtánác nie mogł/ ktorzy řadney mocy

14: náđ nim řáđowey nie máia/ á wřzyřcy iego iáwni řá nieprzyiáćiele. gdzie będzie Sy

15: nod práwnie wedle Kanonow zebrány/ y od wřzyřkiego řwiáta řáđu vćiekác nie-

16: chce. (marg) Wedle Kanonow Synod/ to ieřt zá wolná y złořenim Biřkupá Rzymřkiego ná ktorego pořły czekał S. Chryzostom. (-)Oni ná to niedbáiąc/ iego Aniellki á niewinny

řywot potępili/ y z řtolice

17: złořyli. Y do Cefarzá przez Eudoxya one wřkazáli: áby go wyřnał iáko przeřáđzo

18: nego. Cefarz z proftoty/ kápłanom vwierzył/ y wygnąć go kazał. Chryzo-

19: łtom S. wciekł fię w krzywdzie fwey do PapieżaInnoćencyu[!] do ktorego li-

20: łty otym poślął. Lud też wżyłtek poſpolity zań fię wkładał/ y innych czterdzie-

21: ści Biskupow przy nim było.(marg) Wygnanie S. Chryzołtomá. (-) Ale boiác fię/ ábj

dla nie^{go} kościół fię Boży nieroſtár-

22: gnał: krzyłz ſwoy ochotnie podniołł/ wżyłtkim Biskupom rádzác/ áby fię do zgody

23: á pokoiu mieli/ á iego krzywdy niebaczyli. Y wyiechawłzy z miáłtá iefzcze ledwie

24: był w Anthyochiey: kiedy trzęśienie wielkie ziemie w Konſtántynopolu wżyłtkich

25: záłtráłzyło. Y nie náydowáli inſzey przyczyny/ onego gniewu Bożego/ iedno wy-

26: gnanie niewinne S. Ianá. Przetofz lud wżyłtek wołał ná Cefarzá/ áby go wro-

27: ćić ná porátowanie tego miáłtá kazał: żebychmy powiadá niezginęli. Y tak Ce-

28: łarz vczynił. O z iáką go ochotą potym miáłto wżyłtko przywitáło.(marg) Przywrocony

S. Chryzołtom. (-) Był ſpo-

29: koyny rok cáły ná ſwym Biskupſtwie. Ale záś fię ſzaleńſtwo á gniew Eudoxyej ztá

30: kiej przyczyny wznowił. Blifko kościółá Świętey Zophiey/ igrzyſká poſpolite były

31: ſprávowane/ ktore kościelnemu pokoiowi/ y ſpiewániuprzefkadzáły [!] / y ludzie z

32: kościółá wywabiáły. Ná to fię oburzył Chryzołtom S. ná kazaniu/ to gániac á

33: vpomináiac/ áby fię to tám niedziało. A iłz ná tym mieyſcu gdzie te igrzyſká y go-

34: nitwy czyniono/ był ryty obraz Cefarzowey Eudoxyey: wzięła to łobie zá krzyw

35: dę: tak vmyłł S. Ianá zle wykladaiac/ iákoby to iey ná wzgárdę czynił. Tedy zno-

36: wu pobudzi y Cefarzá/ y Bifkupy/ ktorzy go drugi raz Heretyckim právem y Arry

37: áńłką vſtáwą potępili.(marg) Práwá Arryáńłkie. (-) Tá była od Aryanow ná S. Anáłtázego

vczynioná/ iłz kto

38: raz zložony/ winnie álbo niewinnie/ bez Synodowego dozwołenia wroći fię ná

39: ſwoię łtolicę: ten bez wżyłtkiego ſádu/ potępiony iefł. Y námwili oni zli Bifku

40: pi Cefarzá/ powiádaiác że to iefł Kanon y práwo kościelne.(marg) Powtore wygnány S.

Chryzołtom. (-) A ono było Arry-

41: áńłkie nie kościelne ná Sárdiceńłkim Zborze potępione. A tak powtore S: Chry

42: zołtom z wielką mocą/ y náiazdem ná kościół iego ręki żołnierłkiey/ znapráwy

43: Bifkupow onych/ wdzień práwie wielkonocny/ wygnány iefł. O czym ſam do Pa

44: pieżá wypifał. Y był záwieszon od żołnierzow aż do Ormiańskiey ziemie/ do nie-
45: iákiego miáfteczka Kukffa. Iáko wiele ná tey drodze vćierpiał S. Chryzostom
46: sam po części wypifuie. Miedzy innymi słowy/ ták mowi piżąc do Konftáncyu-
47: sa káplána: wednie y wnocy musiałem w **drodze** [!] być: á máiąc febrę vftáwiczná/ y
48: słoneczne vpalenia/ y nie wyfpánia ćierpiąc: niemam iednego ktorzyby się o mię
49: starał. Więcey ćierpię niżli ci ktorzy są ná wieczne więzienie potępieni: ábo co ná
50: kopanie kruźcow zdáni są. Do Cezáryey przyiáchwšzy tem nawiętszá miał ochło
51: dę/ izem czyftá wodę pił/ á chleb świeży ieść mogł. Tym czásem oni Biskupi kto
52: rzy przy S. Chryzostomie Itali/ ćierpiąc od przeciwnych onych Biskupow prze-
53: náśládowanie: do Rzymfkiey się stolicy vćiekli: o wšzytkim dáiąc znác/ á zwlászczá
54: o oney złości Theophilá y o niewinności S. Ianá.(*marg*) Kościół Cárogrocki do Pápieża
się vćiekl. (-) Wyprawił pošty fwoie Papież

55: Biskupá Bonewentáńskie⁸⁰ Emiliuszá y trzech káplánow przy nim do Cárogradu/
56: do Arkádiuszá Cezarzá: karząc złe poštepki iego/ á przywracáiąc S. Ianá na ie-

strona: 90

1: go stolicę. fkladáiąc ktemu Synod w Tessalonice. Gdy się o tych pošłách dowie-
2: działá Eudoxya/ iż iusz blisko Konftántynopolá byli: starałá się áby niedoieždzá-
3: iąc miáftá/ pošadzáni byli. (*marg*) Posły Papieskie Ewdoxya odegnác y złupić kazálá. (-)Y
nápráwiwšzy ná nie nieiákiego Wáleryuszá/ listy im

4: wydrzec y wšzytki pieniądze/ ktore ná stráwę mieli y máiętność ich pobrac kazálá.
5: Ledwie ná zad odeśłanie sobie vprošili: áby im do Rzymu wolno się było wroćić.
6: Będąc w onym nędznym wygnaniu S. Chryzostom/ wiele pogáństvá do wiáry
7: świętey/ ktorego tám było dofyc/ pošyřkał Pánu Bogu: á żołnierze ci ktorzy go
8: wiedli przenáięci byli/ áby wytchnąc nigdzieř S. Chryzostomowi nie dali: ále go
9: předzey włócząc y niewczářy zádáiąc vmorzyli: Y czynili temu dofyc. Bo go z Ku-
10: kuffu do Pituuntu włócząc/ á iego niemocy niezgadzáiąc: práwie vmorzyli/ iż
11: nim tam doiecháli v Kománu miáftá S. Ian vmierał. Před śmierzcią vřkazał
12: mu się S. Bázylifzek w ktorego się kościele niegdy naboźnie modlił: y opowie-
13: dział mu zeście iego. Iutro powiadá będziewá weřpołem/ bądź dobrej myřli. Te-
14: dy ná ten się czás gotuiąc/ á bárzo chorym iáko ná śmierć będąc/ prošil żołnie-

15: rzo/ áby ten dzień ná mieyfcu zoftáli. ále oni niechćieli. Y wiechawfzy kila mil/ błądzić
poczęli/ y niehcąc ná ono fię mieyfce wrocili/ gdzie był kościoł S. Bazy-

16: lifzká.

17: Tám Święty Ian ciáło Bożę wziąwfzy/ y krzyżem fię S. przeżegnaw-

18: fzy/ z ciężkiego więzienia ciáła tego po wielkich pracách y mękách ná ochłodę wie-

19: czną pozedł. Innocencjus Papiezf gdy fię wrocili poftowie/ ktore był do Kon-

20: ftántynopolá poftał: a fprawę dáli o nieznośney złości oney Eudoxyey:(*marg*) Smierć S.
Chryzofomá, (-) y iáko nie

21: ludzko przyięci byli: tedy wykłá Cefarzá y Arkádiufzá/ y onę żonę iego/ y wfzytki

22: Bifkupy ktorzy ná wygnánie S. Iana zezwaláli/ táki lift do nich pošyłájąc. kto-

23: ry wfwey Hiftoryey Nicephorus włożył. Lib. 13. cáp. 34.(*marg*) Papiezf wykłá Cefarzá
y z żoną y Pátryárchow dwu/ o S. Chryzofomá. (-)

24: Głos práwi krwie brátá mego Ianá/ wołá ná cie do Bogá Cefarzu: iáko niegdy

25: Ablowá wołála przeciw Kaimowi mężoboycy: á bez pomfty żadną miárą być nie

26: może. A nietyłoś to vczyńił/ áleś y czáfu pokoiu/ wielgie przenáfládowanie ná

27: Bogá y kościoł iego podniofl. Wyrzuciłes z ftolice fwey nieprzeftádnego wiel-

28: kiego wfzytkiego swiátá Doktorá/ y wnimes zaráz Chryftufa vćiśnął. Y nízey. A

29: ták ia namnieyfzy y grzeftny (ktoremu ftolicá wielkiego Apoftoła Piotrá zwierzo-

30: na ieft) odćinam cię Cefarzu y odmiátam y żonę twoię/ od przyimowánia/ niepo-

31: mázanych táiemnic Páná Chryftufa Bogá náfze^{go}. y kázde ^{go} Bifkupá y káplaná/ y

32: kleryká kościoła Boże^{go} / ktorzyby ie wam śmiał podác/ od te^{go} czáfu gdy ten lift kłá-

33: twy mey przecźicie/ ná to fkażiuję: áby táki fwoię doftoyność ftrácił. Y nízey. Ar

34: facyufzá/ ktoregoście ná mieyfce Ianá wielkiego poftáwili/ y po śmierci fkladam

35: z wfzytkimi Bifkupy/ ktorzy do niego przyftáli: áby imię iego w poczet Bifkupow

36: piáne nie było. Bo tego niegodzien/ iź Bifkupftwo iákoby cudzołoftwem pomá-

37: zał. A nád to coś mi Teophilá (Pátryárchę Alexandriíkiego) złożyli: wykliná-

38: nie nań kładziemy/ y wfzytko przekłęctwo/ y od Chrześciánftwá odćięcie. Poty S.

39: Innocencyufz. Táka ieft moc Papiefka/ iź Pátryárchy fkládác y karác/ y famy Cefarze
wyklinác może. Ktorey iego mocy od Bogá dáney/ żaden przygánić nie

40: śmiał: ále iá wfzyfcy práwowierni iáko porządna y Bożą czćili.

- 41: Dnia tego kiedy vmárł S. Chryzostom/ w Konstántynopolu wielgi grad spadł/
42: y wiele ludziom szkody poczynił. A Eudoxya czwartego dnia vmárłá.
43: Y zá nią
44: Arkadius Cefarz prętko. Ciało iego potym fyn tego Cefarzá Theodozyus/ z wiel-
45: ką wczciwością przepraszając Páná Bogá o grzechy rodzicow swoich/ do Konstán-
46: tynopola przyprowadził. Skąd potym do Rzymu przeniesiono v S: Piotrá le-
47: ży/ na cześć Bogu w Troycy iedynemu. Amen.
48: Náuka S. Chryzostomá o tych Artykułách
49: ná ktore dzisieyże kácerstwa biją.
50: ISz iest wielki y wzięty Doktor kościelny/ światobliwością żywotá/ náu-
51: ką y stárowiecznością/ światu wšytkiemu zálecony: godziło się obaczyć iáko wczyl:
52: Iefli ták iáko tá dzisieyża nowa Wánielia: czyli iáko stary S. kościół Rzymfki. (marg) 1.
O Troycy S. y Boſtwie Chryſtuſowym. (-)Naprzod wyznánim Bogá w Troycy iedynego/
y Boſtwá práwego Páná náſze-
53: go Iezufa/ wšytki Księgi ſwe nápełnił: á zwłázczá te/ ktore przeciw pogánſtwu piſal [.]
. Contra

strona: 91

- 1: gentes quod Chriſtus ſit Deus.(marg) O pochodzeniu Duchá S. y od Syná. (-)
2: 2. Pochodzenie Duchá S. y od Syná/ wyznawa/ gdy ták mowi in Ioannem. Wšytko co
3: Oćiec ma/ Syn teſz ma: o krom Oycowſtwá. A iſz pochodzenie Duchá S. nie iest oycoſtwo:
4: pewnie Syn ie ma tákże/ iáko Oćiec.
5: 3. Zna iſz prwodziwe iest ciało Chryſtuſowe w Sákrámenćie: niefigurowáne/ ále iſtotne
6: w rzeczy ſamey/ y prawdzie/ gdy ták mowi: Holmil. 60. ad populum/ et 83. in Mattheum.
(marg) 3. O prawdziwym cíele Chryſtuſowym w Sákrámenćie. (-)
7: Wšzędzie wierzmy Pánu Bogu: by się dobrze zmyſłom y myſlam náſzym/ rzecz
nieprzyſtoyna
8: być zdála/ ábo rozum náſz przechodziło ſłowo iego. á zwłázczá w Sákrámenćie tym to
czyń-
9: my. Nie tylo ná to pátrząc co przed oczymá iest/ ále ſłowá się teſz iego trzymamy. Bo zmy-

10: sły nálze omylić fię bárzo łáčno mogą: ále ná słowie iego omyleni być niemożem. Bo nigdy

11: fáłszywe być niemogą/ á nálz zmysł często á często fię myli. A iłz on rzekł: To iest ciáło moje:

12: nic wtym nie wátpmy/ ále wierzymy/ á oczymá dułznemi ná to pátrzymy. Y niżey. O iáko wiele

13: ich mowi: chciałbych Chrytuła ogládać/ iáka iego twarz/ iáka suknia/ iáki vbior. Otołz nán

14: pátrzyłz iego fię dotykałz/ iego pożywałz. Tyś chciał łzáty iego widzieć: á on łam fię tobie dá-

15: ie: nie tylo ábyś go widział/ ále żebyś fię go dotykał/ y w łobie go miał. Y niżey mowi: Myłł

16: łobie iáką cię potráwą vczczono/ á iákiey vżywałz: Tákiey ktorą widząc **Aniolowie [!]** / drzą/ y prze

17: światłóść pátrzyć náníę nie mogą. A my w iedno ciáło znim fię iednoczym/ ciáłem fię iego łtá

18: iąc. A kto wymowi moc Bożą y wysłowi chwałę iego? ktory kiedy páłterz owce włáfnym ciá-

19: łem karmił? wiele mátek vrodziwłzy/ mámkom dziatki oddáią: á on tego czynić niechce: ále

20: nas łwym włáfnym ciáłem karmi/ y z łobą iednoczy. Et Homilia 46. in Ioannem. Zebyłmy

21: powiáda: nie tylo miłóścią z nim/ ále rzeczywiłście złączeni/ y w ciáło iego obroceni byli/ to fię

22: łtáie przez pokarm/ ktory nam zołtáwił. Bo gdy nam chciał miłóść łwoię pokázáć/ przez ciá-

23: ło łwe známi fię zmiefzáł: y iedno ie známi vczynił: áby ciáło było z głowá.(*marg*) Nie tylo wiárą y miłóścią/ ciáło Chrytułowe/ ále rzeczą łamą przyimuiem. (-) Y ná innym miey-

24: łcu: Homil. 2. ad populum: Heliałz práwy płałzcz vczyniony zołtáwił: Lecż łam Heliałz ná gim

25: zołtáł: ále Chrytus/ y ciáło łwe łam zołtáwił: y tołz máiąc/ wnim wniebo włtápił. Y in-

26: dziey. Hom. 24. in 1. Epit. ad Korintios. (*marg*) *Tofz ciało Chryftus nam zoftawił y w tymże przed fię wniebie kroluie.* (–) Temu ciału/ mowi: Trzey krolowie w iáskkach

27: fię poklonili/ z wielkim ftráchem y boiáznią. A ty ie widzifz nie we żłobie: ále ná ołtarzu/ nie

28: v bialey głowy ná rámionách/ ále v kapłaná. Y niżey: Nie Anioła/ ále Páná Aniołow vká-

29: zuięc: obáčz ifz to co ieft wielka rzecz/ ná ziemi go nie tylo widzifz/ ále fię go dotykałz/ y onego

30: pożywałz/ y wziąwfzy go do domu/ idziełz. Y o odmiánie widomych żywiołow/ to ieft/ iftności

31: chlebá y winá/ ktorey przą Luterani: Ták mowi. In Mátthe. Homil. 83. Nie ludzkiey to

32: siły (w Sákrámenćie) dzieło: ten ktory ie ná oney wieczney vczyńił/ ten ie tefz y teraz fprá-

33: wuie y czyni. (*marg*) *Ciało Boże/ to ieft ná ołtarzu ktoremu fię kłániáli krolowie.* (–) My tylo iáko sładzy ftoiem/ ále on ieft/ co to poświęca y przemienia. Y indziey

34: In Liturgia: Widome (powiáda) rzeczy/ w ciało fwe przemienia. Item in Math. Homil. 51.

35: Ten co rzekł/ powiáda: To ieft ciało moie/ rzecz famę zaráz z słowem vczyńił. Y ná wielu in-

36: nych mieyfcách/ wielce y iásnie bárzo dzifiefz Heretyki/ Luterany/ y Zwingliany potępia. 4. O Ofierze Mfzey S. Kfięgi/ y modlitwy/ nápił. in Liturgia. Gdzie częłto te słowá

37: miániue/ vkázuiąc ná Sákráment: Przyimi tę ofiárę/ Pánie/ ktorą tobie zá ty á zá ty ofiáru-

38: iem/ żywe y vmárłe. rć. (*marg*) 4. O Ofierze Mfzey Świętey. (–)

39: Y indziey: Homil. 2. ad Tymotheum ták mowi: Święta ofiára cho-

40: ciałz iá Piotr/ chociałz Páweł/ ábo inny iákiefykolwiek zasługi kápłan/ ofiáruie: iednáłz ieft/

41: ktorą Chryftus podał vcźniom fwym/ ktorą y teraz kápłani fpráwuia. Tá nic mniefy nie ma/

42: iedno iáko oná. A czemu to? Bo iey nie ludzie poświącáia/ ále Chryftus/ ktory tefz y onę

43: pierwfzą poświęcił. Bo iáko słowá tefz fą/ ktore y teraz kápłani wymawiaia/ ták tefz y tá o-

44: fiára ieft. Y indziey: Sermone admonitorio de Eucháryftia in Encenijs. Pátrz ifz ftoł/ po-

45: wiáda/ táiemnicámi przygotowány ieft/ Báránek Boży zá cię ofiáruie/ kápłan fię o cię frá-

46: fuie/ Aniołowie ftoia/ zá cię fię z kápłanem modłac: á ty fię nie wftydzifz?

47: 5. O Chrzćie dziatek/ Homila de Adam et Ewa/ ták náuczca: Kościoł/ powiáda: Kátho-

48: licki/ wśzędzie rozlany/ ták vczy: iŕz dziatki Chrzczone być máią/ dla pirworodnego grzechu.

49: Y nízey: Y ná to pátrzymy/ powiáda/ iŕz kościół S. po wśzytkim świećie/ gdy ma chrzćić dziat-

50: ki ábo młodzieńce/ nie bez przyczyny nád nimi/ niŕzli wnidą wtaiemnicę odrodzenia/ wykli-

51: nánia Czártá/ y tchnienia vżywa. rć. (marg) 5. Chrzeŕt dziatek. Exorcyzmy przy chrzćie. O Spowiedzi. 6. (-)

52: 6. O Spowiedzi do vchá/ ták mowi. Hom. 30. in Genefim. Iŕefmy do wielkich dni przyŕzli/

53: teraz nawięcey poŕtu przyczyniáć y modlitw mamy/ y vczyńić pilną grzechow náŕzych ŕpowiedz. (marg) 7. O mocy kápłánŕkiew ná odpufzczenie grzechow. Mátt. 16. Ioan. 21. (-)

54: 7. O mocy y zacnoŕci kápłánŕkiew nowego zakonu/ ták piŕze: Libro 3. de Sacerdotio: Tym

55: co ná ziemi mieŕzkáią/ zlecono áby tym ŕzáfowáli/ co ieŕt wniebie. tym dał Pan Bog táką moc/

56: iákiew áni Aniolom [!] / áni Archániołom/ zleczyć niechćiał. Y nízey [!] . Zwiáŕká kápłánŕka/ duŕze do

57: tyka/ y do niebá idzie: ták/ co tu niŕko kápłan vczyńi/ to Pan Bog ná gorze vmacnia/ y wy-

58: rok ŕług ŕwoich poćwierdza. Co nic innego nie ieŕt/ iedno iŕz im moc ieŕt daná/ ná wśzytki rze-

59: czy niebieŕkie. Bo ktorym powiáda: grzechy zátrzymacie/ zátrzymánę będą. A ktora moc

60: więťza być moŕze? Oćiec wśzelką moc dał Synowi: á Syn/ widzę/ iŕz im teŕz wśzytkę moc zlećił.

61: Y nízey: Náŕzym kápłanom mowi/ nie trąd ćieleŕny/ ále duŕzne nieczyŕtoŕci/ dano/ nie mowie

62: rozeznáwáć/ ále práwie oczyŕćiáć. Item Homilia 4. de verbis Domini. O kápłánŕkiew [!] doŕtoy

63: noŕci ták mowi: Rzekł Krol Ozyafz/ przywłáfczaiąc ŕobie przodkowanie kápłánŕkie: chcę o-

64: fiárowáć kádzenie: bom ieŕt ŕpráwiedliwy. Ale zoŕtań zá ŕwym plotem [!] Krolu: inne ŕá gráni-

65: ce Krolewskie/ inne kápłáńskie. To Krolestwo wíętfze íeft níż ono: Bo nie potym co widzím

66: znác Krolá/ nie po złoćie/ y drogich kámieniách. On ípráwue to co ná ziemi íeft/ á kápłáńskie

67: práwo z niebá z ítępuie. Co zwiążełz ná ziemi/ zwiążáne będzie wniebie.(*marg*) Kápłan wíętfzey zacności níżli Krol. Mátth. 16. (–) Krolowi zlecono to/

68: co tu íeft/ á mnie/ to íeft kápłanowi/ to/ co wniebie íeft: Krolowi ciáá/ kápłanowi dufze: Krol

69: zmazy cíelefne/ á kapłan dufzne odpufzcza/ wíętfze to íeft przełożéństwo. Przeto Krol pod rę-

70: kę kápłáńfką głowę íwoię íchyla: y wízędzie wpiśmie ítárym/ kápłani Krole pomázowáli.(*marg*) Kápłan zmázy dufzne odpufzcza. (–)

O poftách.

strona: 92

1: 8. O Poftách cíelefnych/ y brákwaniu potraw/ nápiłá wiele kazań Homil. 1. in Genefim.

2: Toć íą powiáda práwe świętá/ gdzie íeft duż zbáwienie/ pokoy/ zgodá: gdzie świeckiego

3: życia przypráwy/ odpędzone íą: gdzie nie máłz wołániá/ áni biegánia kuchárzow/ áni zábi-

4: iánia bydłá. (*marg*) 8. O poftách cíelefnych. (–)Et Hom. 2 in Genefim. Poft íeft wfpokoienie duż náłzych/ ítárym wczćiwość/

5: młodym náuczyciel/ powściágliwym miítrz: wízytki látá y płeć oboię/ iáko iákim wieńcem

6: zdobi. Iufz dziś nie máłz zábaw/ wołánia/ mięła siekánia/ kuchárzow biegánia/ wízytko ná

7: ítronę poźłó. (*marg*) 9. O wzywánium świętych. Efai. 37. (–)

8: 9. O Wzywánium świętych w Liturgiey álbo w Mízy/ częśto wzywa tych słow: Zá modlitwą

9: pány tey ktore ciebie porodziłá/ Bogárodzice zázwdy czyśtey Máryey/ y wízytkich Aniołow

10: y Ianá chrzćicielá/ y przechwálebných Apośtołow/ y S. Mikołáiá: zmiłuy íię á záchoway nas.

11: Ítem Homil. 2. in Pfal. 50. Obronię/ powiáda/ to miáśto/ dla mnie y dla Dawidá służy me-

12: go: Iufz był Dawid vmárl/ á íego przedśię wysłuży kwitną. O dziwna rzecz: O niewysłowio

13: na łáfká Boża: człek vmárly zá żywym fię wftáwia. O iáko y po śmierci niezwyćięzeni
fá świę-

14: cí. Tofz mowi Homil. 27. in Mattheum. Item Homil. 66. ad populum: Sług vkrzyżowane-

15: go groby/ sławnieyfze fá/ niżli Krolewskie dwory: nie wielkością/ áni budowáním/ áni
pię-

16: knością (Bo wtym Kroleftwie przechodzą) ále chęcią tych co ie nówiedzaią.(*marg*)

Krolowie wzywaią świętych áby fię zá nimi przyczynili do Bogá. (-) Bo y fami Kro-

17: lowie idą/ y oblápiáią groby ich/ złożywfy pychę: y ftoią wzywaiąc świętych/ áby fię
zá nimi do

18: Bogá przyczynili. Aten ktory w koronie chodzi/ Rybakowi/ y namiotow robotnikowi/
ktorzy

19: iulf vmárli/ modli fię iáko obrońcy fwemu. A iákożby kto śmiał mowić/ ifz tén Pan vmárł

20: ktorego słudzy choćiafz vmárli/ obrońcy fá swiátá wżytkiego? A nie tylo to w Rzymie się

21: dzieie/ ále y w Cárogradzie. Bo fyn wielkiego Konftántego/ zá wielką fobie cześć
poczytał/

22: ifz iego oycá ciáło/ v drzwi rybitwá (to ieft v kościołá świętego Piotrá) pogrzebione leży.

(*marg*) Święci vmárli/ obrońcy fá wżytkiego swiátá/ to ieft/ y Piotr y Páweł w Rzymie. (-)

23: 10 O kościách S. mowi támże Hom. 66. ad populum: ifz fię ich boią Dyabli. y męczą
fię iemi/

24: y dla nich z ciáł ludzkich/ ktore opętáli/ wychodzić muřą. A ifz do niech y krolowie
pielgrzy-

25: mowánia y drogi czynią. (*marg*) 10. O kościách świętych.11. O obráziech. (-)

26: O obrázách tefz trzymał co y dziś kościoł. Bo piře Metháphráftes/ iákoř w iego ży-

27: woćie czytał/ ifz záwždy miał przed fobą obraz Páwłá S. Y indziey Concil. 2. Niceno/ A

28: ctione 6. Przywodzą ná obrázy świádectwo S. Chryzoftomá/ ex orátione funebri in Meleci

29: um Epifcopum Anthyochiae/ in fermone/ qui infcribitur: Quod veteris et noui teftamenti

v

30: nus fit legislator.

31: 12. O Krzyżu S. ifz fię im záwždy ludzie Chrzeřciánfcy żegnáli ták piře: Hom. 50 in Mát

32: theum. (*marg*) O Zegnaniu krzyżem Świętym. (-)W komorách/ ná ściánách/ ná oknách/
y ná czołá y fercá náfze z wielką chucią krzyż

33: kładzmy. Bo to iest znák zbawienia y wyzwolenia poľpolitego náfzego/ y łáfki á pokory
Pán

34: fkiey. Gdy fię krzyżem žegnałz/ wľztykę łobie przyczynę krzyżá wľpomni. Y niżej.
Kupieni-

35: ście łá kupnem/ nie bądźcieľz [!] niewolnicy ludzcy: kupno krzyż náfwał (Apoľtoł) ktory
ie tylko

36: pálcem ná ċiele/ ále y wielką wiarą ná frece kłáść trzebá. Bo gdy fię ták žegnác będziefz/
złę-

37: knie fię ċiebie Czárt/ vyrzawľzy tą włocznia/ ktora przebodziony iest. Bo gdy mimo
ľzubieni

38: cę idziem/ ľkamy fię: toľz ċierpi Dyabel/ gdy ten miecz vyrzy/ ktorym síłá iego łtarta iest.

39: Niewľtydźze fię krzyżá/ áy fię ċiebie Chryľtus niewľtydził. Bo ten znák nád słońce iáśniey

40: ľzy widziány będzie przed Chryľtuľem. Ten znák y zá łtarych y zá młodľzych náfzych
čzálów zám

41: knione wrotá otworzył/ moc iádow y trucizny zgubił/ beľtye frogie vľkromił/ y vľkálzenie
wę

42: żow zleczył. Poty S. Chryzoľtom. To fię tu kładzie/ ábyś cny czytelniku obaczył/ iľz ċi
Here-

43: tykowie dziśieyľzy/ towarzyľtwo z duchy nieczyľtymi máia: iľz tym znákem odkupienia
náfze-

44: go/ niehcąc towarzyľzow gniewác/ ani znimi walczyć/ pomiátáia/ á iáko Dyabli/ ták
fię tefz

45: y oni im brzydzą. Mamli dár Boży powiedzieć: z młodości mey tá mi łamá rzecz kácerľtwá

46: obrzydziłá: gdy mi powiedziano/ iľz fie žegnác krzyżem S. zákázuią. (*marg*) Heretycy
towarzyľtwo z Czártý máia. (-) Pomyľlił młody rozum

47: moy/ iľz z nieprzyiaćioły duľznymi zmowę máia. ktorzy iákom od rodzicow sľyľzał/
nawięcey

48: fię krzyżá S. boia. Iákoľz ták iest bez pochyby. Iľz imię vkrzyżowánego wygládzić/ y sławę

49: á pámiątkę męki Chryśtuśowej ſpuśtośzyć chcą. Acz tego nie wśyfcy prze flępotę [!] ſwoię baczą.

50: Bo chytry Czárt w wściech im Chryśtuśa y Ewángelią kładzie/ ále w pośtępkách y w końcu ich

51: ſwoie kroleśtwo/ to ieśt ząpomnienie Bogá práwego/ fundiue y ſzerzy.

52: 13. O iedności kościelney ták náucza Homil. 1. in Epifť. ád Corint. (marg) 13. O iedności kościelney. (–)Kościołem (lud Bo-

53: ży) Apośtoł zowie/ powiáda/ pokázuiąc iź fię w iedność ſkupić ma. Bo ieśli Kościoł Boży ieśt.

54: tedy ieden ieśt: nie tylo w Koryńcie ále po wśytkim ſwiećie. Bo imię kościelne nie brzmi

55: rozerwánia ále z iednoczenie. (marg) 14. O cwidomym kościele Bożym. (–)

56: Iź ten kościoł Boży widomy ieśt (á nie ieśt niewidomy/ iáko kácerśtwá plotą) ták mo

57: wi Homil. 4. de verbis Eſaie: Vidi Dominum: Kościoł korzenie ſwoie w niebie raczey ma pu

58: ſzczone/ á niźli ná ziemi. Lecź podobno pochániec tą moią chlubą gárdzi. Niechże poczeka aź

59: to wywiodę. Niech pozna moc prawdy iź rychley ſłońce kto zágásił/ á niźli by kościoł zá-

60: gásić miał. Dáie znác iź ták iáfný ieśt kościoł y widomy/ iáko ſłońce.(marg) 15. O odźzczepieńśtwie y rozdzieleniu kościoła. (–)

61: 15. O odźzczepieńśtwie y rozdwoienu Kościoła (tudzieź o kácerśtwie) ták rozumiał Hom.

62: 11. in Epifť. ád Ephes. Nic/ powiáda/ ták bárzo Páná Bogá nie gniewa/ iáko rozdział ko-

63: ścielny. Byłmy dobrze niezliczone dobre vczynki czynili: przed fię nie mniey karáni bę-

64: dziem/ iedno iáko oni co ciáło iego drápáli: ieśli zupełność y cálość kościelną rozrywác bę-

65: dziem. Y niżej: Rzekł ieden ſwięty (ná Cypryaná S. vkázuie) co fię zda śmieie być rzeczó

66: no/ wśzákże ieśt rzeczono. A coź to tákiego? iź ten grzech y krwią fię męczeńłką zgłádzić nie

67: może. Powiedz mi dla czego podeymuieź męczeńśtwo? izali nie dla czći Chryśtuśowej? A

68: iákoź ty co żywot zá Chryśtuśa dáieź/ Kościoł iego zá ktory Chryśtus dał żywot/ przenałłá-

69: duieź? Słuchay Apośtoła Páwła: Nie ieśtem powiáda godzien zwány być Apośtołem. Bom

70: przenałładował Kościół Boży. Y niżej: To mówię y świadczę fię/ iżz kto Kościół Boży ro-

71: zrywa niemniej grzeŹy iedno iáko ten co w Heretyctwo w pádnie.

Iżz o-

strona: 93

1: Iżz ofobę kościoła wŹytkiego noŹą ftárŹy kościelni/ ták náuczå: Homil. 71. in Máttch [!]
. (marg) 18. Ofobę kościoła/ noŹą ftárŹy kościelni. (-)

2: Powiedz kościołowi/ to ieŹt BiŹkupom y przełóŹonym kościelnym.

3: 17. O Pietrze S. y ie⁸⁰ potomkách to trzyma: Libro Źecundo de Sácerdotio: Z ktorey powiáda

4: przyczyny krew Źwoię rozlał? pewnie dla tego áby owce te odkupił/ o ktorjch ftárånie zlecił Pio-

5: trowi/ y iego Succellorom ábo potomkom. Przeto ŹłuŹnie mowił/ á ktory ieŹt Źługå wierny

6: y mådry/ ktorego Pan poŹtåwił nád Czeladką Źwoiå? Piotrá S. Homil. 87 in Ioannem/ zo-

7: wie vŹty ApoŹtołŹkimi/ KŹiåŹęciem y głowå APOŹtołow wŹytkich/ ktorego powiáda/ nád in

8: ne Påweł S. widzieć chciåł/ y ktoremu ChryŹtus wŹyŹtek Źwiåt zlecił. (marg) 17. O Pietrze S. iżz mu y iego potomkom ChryŹtus Źwiåt wŹyćiek zlecił. (-)

9: 18. O RzymŹkim BiŹkupie trzymał/ iżz ieŹt Źędziå wŹytkich ná Źwiećie BiŹkupow/ gdy fię w

10: Źwych krzywdåch do niego/ iáko do ftárŹzego vćiekał. (marg) 18. RzymŹki BiŹkup.

(-)Iákofz fię dáło znåć w Źywoćie. y z liŹtu te

11: go ktory Nicephor Greczyn w Źwey HiŹtoryey połóŹył.

12: 19. Iżz w Rzymie Piotr S. y Påweł vmęczon/ y tåm ciåłå ich leŹå: czytałeŹ w Artykule o-

13: Źnym. A indziej in EpiŹtołåm ad Roma.(marg) 19. Piotr S. y Påweł w Rzymie leŹå. (-)

Iå Rzym przeto miłuię práwi/ áczkolwiek mogł

14: bych y z inåd chwalić/ to ieŹt/ iżz wielki/ ftåry/ piękny/ ludny/ narodom roŹkazuiåcy/ wåleczny. á

15: le to opuŹzcziåc przeto y chwałę/ iżz Påweł S. poki był Źyw tåk Rzymiåny miłowål:
onich v-

16: Źty Źwymi náuczål: y vnich Źywotå dokonał/ y oni ciåło iego S. máiå. Y niżej. Nie tåk fię niebo Źwieći/ gdy Źlónce promienie puŹzcza/ iáko miåŹto RzymŹkie/ ty dwie pochodnie ná wŹzy-

- 17: Itek świat wypuścziąc. Ztamtąd wzięty będzie Páweł/ ztamtąd Piotr. Vważaycie y lę kay-
18: cie fię/ co zá widok vyrzy Rzym. To ieft vyrzy Pawła zgrobu onego z Piotrem z matrwych-
19: wftaiące^{go}: gdy wynidą przeciwko Pánu w zgorę.
20: Iáką rozą pofle Rzym Chrytułowi/ iákimi
21: dwiemá koronámi to miáfto ieft ozdobione? iákie ma dwa złote łąncuchy? Iákie ma
zrzodlá?
22: Przeto ia fię temu miáftu dziwuię/ nie dla złotá/ nie dla słupow/ áni dla inney rzeczy:
iedno
23: dla onych słupow kościelnych.(*marg*) 20. O podániu krom písmá. (–)
24: 20. O podániu ábo Trádycyách kościelnych/ okrom písmá ták náucza: in cáput fecond.
25: Epift. 2. ad Teffaloni. Homilia 4. ná ty słowá: Stoycie á trzymaycie podania: Ztąd iáwno
26: ieft/ mowi/ íz nie wżytko Apoftołowie ná písmie dáli: ále wiele okrom písmá. A teyże łą
27: wiary godne/ ty rzeczy ufty podáne/ iáko y nápiřane. A ták podanie kościelne godne
być wiá
28: ry rozumieemy. Gdy rzeká. Ták podano: Nie pytayże fię dáley.
29: 21. O dziewiřtwie íř chwálebne ieft/ y lepřze/ kto ie chowa/ y Bogu oddaie/ niřli małżeń
30: řtwo/ nápiřał księgi Librum de Virginitate: czytay **zwłařczá** [!] cáp. 10. 11. 40.(*marg*)
21. O dziewiřtwie. (–)
31: 22. O řtanie zakonnym y Mniřkim nápiřał teř księgi przeciw tym/ ktorzy by y gánić řmie-
32: li. Libri tres contrá vituperátores vitae Monařticae.
33: 23. O tych co řlubowawřzy Bogu czyřtořć w małżeńřtwo idą/ to trzyma/ íř cudzořłtwo
34: ich ieft á nie małżeńřtwo. ad Theodorum Lapřum Epiftola řexta. Przykłády y powieřci
tegoř Ianá S. Pátryár-
35: chy/ w ktorzych fię kilá řywotow Świętych zamyka/ y inne
36: fię tákíe około Iáłmuřny/ z pewnych Doktorow Hiřtorye kłádu/
37: ku pobudce do miłofierdzia nád bliřnemi.(*marg*) Dwudzieřty dziewiřty dzień Stycźniá.
(–)
38: TEn Błogofłáwiony Ian Iáłmuřnik/ bárzo wielkie kochá-
39: nie w tym miał/ gdy iákie řwiętych przykłády y powieřci řłyřzał/ ábo
40: czyřtał: rad to pámiętał/ y řtego fię lepřzył/ y innym z wielkim y gorą-

41: cym nabożeństwem powiadał.(*marg*) Serápcion Sydońki wielki Iálmużnik. (–) Gdy wfpomniał łobie ná Serápcioná

42: Sydońkiego (piłze Metáphrátes/ w iego żywoćie) O iáko mile o nim powiá-

43: dał/ wielkiew fię iego cnoćie dziwuiąc: iłz podkawfzy vbogiego/ fıwoy mu płáfcz dał/

44: á łam łiebie obnáżył. y podkawfzy drugiego/ łpodnią mu łuknią dał/ y práwie łam

45: nági zołtawfzy/ v drzwi kościelnych łiedział. Vyrzy go ieden znáiomy/ y rzeczę: kto

46: ćię odárł Oycze? A on vkazawfzy Ewánielią ktorą w ręku miał/ rzekł: Tá. Po-

47: tym y one kxiąfzki przedawfzy/ dał pieniądze vbogim. Gdy go łpyta on przyiáciel/

48: gdzieš onę Ewánielią podział? powie/ iłz przeczytawfzy one łłowá: Przeday co

49: małz/ á day vbogim/ y kxiąfzkim przedał. Tákiemi przykłády tuczyłá fię y rozłze-

50: rzálá w Bogu dułzá iego/ y wielce fię ku náłłádownániu tákich cnot pobudzał. Y

51: powiádał táką hiłtoryą/ ktorą w Cyprze od pewnego y prawdziwego człowieká

52: łłyłzał/ ktory łam tego był łwiadom/ y to pod przyłięgá/ iáko rzecz **przawdziwą** [!] /

53: twierdził.(*marg*) Metháphrátes in vitá S. Elemofinorij et Leoncius. (–) Był/ powiáda/ w Afryce ieden człęk bogáty bárzo/ Piotr mytnik/ ále

bárzo

strona: 98

1: barzo łkápy/ y ná vbogie niemiłofierny.(*marg*) O Pietrze Mytniku iáko go Pan Bog do Iálmużny dawánia przywiódł. (–) Y tráfiło fię czáfu iednego/ vbodzy

2: łkupiwfzy fię ráno/ zágrzewáli fię ná łłóńcu: y vkázowáli łobie domy/ gdzie ie częłte

3: iálmużny potykály/ á gdzie nie: iednych wyłławiáiąc przed Bogiem/ á ná drugich

4: fię o nielutoć vłkarzáiąc: zwłáfczázá ná onego Piotrá/ iłz fię nikt miedzy nimi nie-

5: náłázł/ ktoryby od niego iálmużnę kiedy wziął. Y wyrwie fię ieden vbogi mowiąc:

6: Co mi dáćie/ iłz ia dziś od niego iálmużnę mieć będe/ y záložyli fię. Tedy łzedł on vbo-

7: gi przed wrotá iego: y tráfiło fię/ iłz tym czáłem piekarz onego Piotrá/ mułá z

8: chlebem prowadził/ á łam Pan zá nim łzedł: Vkáże fię vbogi/ miłofierdzia proši.

9: Zmiłuy fię bázom głodny/ ielzczeš mi nigdy z ręki twoiey nic nie dał: niech mię

10: dziś to łzczeńście podka/ áby ćiebie wietłze od Bogá podkáło. A on rozgniewány/

11: pátrząc kámieniá/ ábo częgo twárdego/ czymby náń ćiłnął: nienáłázłzy/ chleb ie-

12: den ná mule porwie/ y zgniewu ćiśnie náń: porwawfzy on chleb vbogi/ pobieżał/

13: y v towarzyřzow zakładu fię vpominał. Trzeciego dnia/ Mytnik on wpádnie w-
14: ciężką niemoc: y przyřzła nań mgłość wielka/ wktorey iákoby zánawřzy/ vyrzy
15: takie widzenie: á ono go ná Sąd Boży porwano/ y każą mu fię řprawować/ y vy-
16: rzy wagi/ około ktorey ná lewey řtronie/ řtali czárni murzynowie řtráfzliwi/ kłá-
17: dąç ná nie wřzytki grzechy iego: ná drugiey řtronie/ řtali męřowie piękni wbieli/ á
18: bárzo řmutni/ řzukáiąc co by ná drugą řtronę wagi/ ná przewařenie grzechow
19: położyć mieli. Y rzeczę ieden: nie mářz nic/ iedno chleb co dziś trzeci dzień dał/ y to nie
20: **brey** [!] woli. y włożą go ná wagę. Obaczą iřz máło ważył/ á druga řtroná gdzie
21: grzechy były/ ruřzyç fię nie mogła. Y obroçą fię do onego Mytniká mowiąc: Idz-
22: że á dokładay do tey wagi: iefli omieřzkařz/ porwą cię ci murzynowie. Y ocknie
23: fię/ przydzie k łobie. vważa widzenie ono y rzeczę: Pátrz iákom widział wřzytki grze-
24: chy moje ná kupie. A iáka moc iefł iáłmuřny/ tak dáney iřem nie zginął. Cořz
25: gdy ią kto z dobrym řercem/ y ochotnie czyni/ iákie miłóřierdzie v Bogá y lekár-
26: řtwo grzechom řwoim naydzie? Y był zniego potym wielki iáłmuřnik/ tak iřz wřzyt-
27: kiej maiętnořci řwey nie żáłował dla Páná Bogá/ nákoniec y řamego řiebie. *(marg)* **Moc**
iáłmuřny iáko wielká. (-)

28: Raz mu fię tráfł ieden ktory wřzytkę řwoię maiętnořç potopem ná morzu řtráçł/
29: ná poły nági. Y ziawřzy z řiebie drogą řzátę řwoię/ dał mu ią. On w niey chodziç
30: niechçiał/ iřz była barzo kořztowna/ ále ią przedał. Czego dowiedziawřzy fię Piotr
31: řráfował fię o to: iřz przy vbogim pámiątká miłóřierdzia iego nie zořtála. Ale
32: przeřlen/ wielką odniořł poçiechę: Vkazał mu fię mąř dziwny/ y iářnieřzy niřzli
33: řłońce/ ktory go řpytał: Czemu fię Pietrze řráfuietř? A on iákoby go znał/ rze-
34: cze: Iřz Pánie gdy to dáiem vbogim/ co mamy od çiebie/ oni tego vřzywáç niech-
35: çą: y to zmawiáiąc/ pozna ná im řzátę onę/ ktorą dał vbogiemu. Y rzeczę muPan. A znařz
tę řzátę? Rzecze/ znam. odpowie: Otořz widziřz mnieř ią dał/ y ia
36: w niey chodzę. Y ocknawřzy fię pomyřli łobie mowiąc: Chwała Bogu. Iefliřz Chry
37: řtus řam Pan moy/ ieden iefł z niedořtátecźnych y vbogich: nie przeřtánę dáwáç ařz
38: teřz řam zořtanę vbogim/ y iednjm z onych namnieřřzych. *(marg)* **řzátą vbogiemu dáną**
Chryřtus fię řam pokrył. (-)Y wołał řprawce domu
39: řwe⁸⁰ ktory był v niego za niewolniká kupiony/ ná imię Zoilus. y rzeczę mu: Mam

40: ci się zwierzyć iedney bárzo táiemney rzeczy/ ktorey iefli nie zámilczył/ ábo nie vczy
41: niłz/ przedamćię w dáleką ftronę/ iákim złym ludziom. Oto małz pieniądze (y v-
42: kazał mu summę niemałą złotá ná kupách) do tey summy mnie też łamego práwi
43: przyłożył. Bo chcę ábyś mię do Hieruzálem záoioł/ y tám mię przedałz ktore-
44: mu Chrześćíaninowi/ y tymi pieniędzmi robić y zyłkować będziełz. á cokolwiek ży
45: łzcełz/ włzytko to ná vbogie y iáłmużny obroćiłz. (*marg*) *Dziwna łzczodrobliwość: łam*
łiebie na czynienie iáłmużny przedał. (-)

46: Zádziwuie się rzeczy oney Zoilus
47: y długo się z tego wymawiał: ałz ná koniec gdy go Pan długo tym treskał/
48: przyzwoliłzy: iáchał z Pánem łwym do Hieruzálem: y tám go iednemu złotniko-
49: wi przedał: bo ten Piotr vmiął też to rzemiołó dobrze. Y łłużył Piotr onemu
50: Pánu łwemu bárzo wiernie/ y pożytecznie: iáko ten ktory dla Chryłtuła łtał się
51: niewolnikiem. Y baczył Pan on wielką cnotę iego/ á iłz z nim máiętnośći mu co
52: dzień więcey przybywáło: y chciał go częłto wolnym vczynić prze wielką *cnote* [!] ie-
53: go: ále on niechćiał. W oney łłuzbie pokazał też wielką ćierpliwość łwoię Piotr:
54: bo towarzyszy iego/ widząc iłz náń Pan łáłkaw/ wielkie mu krziwdy/ obmowy/
55: vrágánia czynili/ y policzki częłte dawáli. ále się onym ćiefzył/ ktorego w Afryce
56: w łwey łukni widział. Potym się tráfiło iłz z Afryki do Hieruzálem przyecháli ie-

strona: 99

1: go łásiedzi. á będąc złotnicy/ łtánęli v złotniká onego: y przypátruiąc się Piotro
2: wi/ poználi go y rzekli do gołpodarzá: Co to iefł/ iłz ten vćiebie łłuży/ ták zacny
3: człęk y Senator/ á práwie v nas dołtoynośćią pierwfzy/ Piotr Mytnik? O kto-
4: rego się y łam Cefarz fráłuie/ iłz niewie gdzie się dział. Pobaczy Piotr ktory ie do
5: brze znał/ iłz otym łzceptác poczynáią. A on porzuciłwzy miłę/ ktorą miał w ręku/
6: bieżał do łieni do drzwi zámknionych: v ktorych odzwiernym łtał głuch z przyro-
7: dzenia/ ktory áni łłyłzał/ áni mowił: Y rzecze mu: W imię Páná mego Iezuła Chry
8: łtuła/ łłuchay mię głuchu/ á otworz. (*marg*) *Cudo ktore P. Bog vczynił przez Piotrá*
*mytniká. (-)*A głuch wnetze przemowił: vczynię iáko ka
9: źełz: y otworzył mu/ á on wyłzedł y łkrył się. Wroći się do izby głuch/ iułz mowią-
10: cy y łłyłzacy. Y powie/ Piotr mię zleczył: łwiátłóć iákaś powiáda y ogień z vłt ie-

- 11: go wychodził/ y ogárnał mię y náprawił. Oni zdumiáni/ wybieżeli y łzukáli go w-
- 12: łzędzie/ ále náleść niemogli. Bo táic fię chciał ten S. Piotr/ á łamemu Bogu
- 13: łkrytości łwe záchowác/ áby v ludzi łławy niezifkuiąc/ włzytkę łobie całą ná łąd
- 14: Boży záchował.(*marg*) Tálili fię z łwemi łobremi vczynkámí łwięci. (-)
- 15: Powiádał y drugą rzecz łan S. łálmuznik/ ktorey łam był łwiádom. Trá-
- 16: fił fię tu w łmieście práwi niedawno/ łeden Mnich nie łtóry chodząc z łiewiáftą
- 17: łefz łłodą. Powiedzą mi o nim/ á łáko fię ztego łudzie łorłzą. kazałem go wziác/
- 18: y łiczmi łkárác/ y dáć do wíęzienia oboie łobnie.(*marg*) Nie łkwápiác fię ná łofádzanie
- łliźniego. (-) Włocy przez łen vkaże mi fię
- 19: Mnich zgrzbietem bárzo łoránionym/ y zbitym/ łowiac mi łágodnie: Co fię zlá-
- 20: dzą ty rány Oycze łiły? Wierz mi żeś fię łez łomył/ łáko człówek. Y ocu-
- 21: łiwłzy fię łofłátem łobie ło łonego Mnichá/ á łon łedwie łzedł łze łone rány/ y łrzy-
- 22: łátruiąc fię łwarzy/ łoznam łz mi fię łzez łen vkazał: y łpytam go/ łesli go łák
- 23: bárzo łito/ łákom łzez łen wídział? y łhcąc łego łrzbiet łgláđác/ zákryciem go ka
- 24: zál łześcieráđłem/ łtore łákoś fię łdchylílo/ łz łák łan łog łhćiał/ zem łobaczyl
- 25: łego członku łiedołtátek/ łz go łic łráwie łnieiał. Y bárzom fię záwłtydził łwey
- 26: łomyłności/ á łegom fię łnoćie wíelkíey zđziwował: y łrošłem áby mi łzepušćil łn
- 27: łrzech/ w łtórym łzez łewiáđomošć wpađł. v łominájąc go łednáł/ łz łiedo-
- 28: łrze łzynil/ łędąc łiełtárym: łz łákíe łudziom łogorłzenie dáwał/ woząc z łobą
- 29: łák łłodą łiałą łłowę. A łn fię w łmawiac łoczłá łowiac bárzo łkromnie: Pá-
- 30: łie łoy łog łi wíe łz łie łklámam. Gđym był w Gázíe v łrobu S. Cyrá y ł-
- 31: ná/ łá łánienká łrzyłáđnie mi do łog łrołzác/ ábył łi wziáł/ łhcąc być łhrzešćí-
- 32: ánką: ło byłá žyđowká. łam fię łal Páná łogá/ łtóry kazał/ ábyłmy ná-
- 33: łnieyłzym łiegárdzili: wziáłem łi zál łowárzyłzál w łroge/ **zwłáłzćzál** [!] w łym łoim
- 34: łiálá łiedołtátku/ v łpáđku fię z łálki łozey łieboiąc. y kazałem łi náuczyc y ł-
- 35: łhrzcyc. łđę zniá łez w łrołtoćie łercá žebzác á žywiąc łi/ žebył łi łogł dáć
- 36: łđzie do łłáłztorá łániełłkiego. Gđym ło vłlyłzál zđziwíłem fię/ myłłąc łáko
- 37: łan łog ła wíe łáiemnych łwiętył łwoich/ o łtórył my łie wíemy.(*marg*) **Ma P.**
- łog wíe łáiemnych łług łwoich. (-) Y
- 38: dáwałem łu łieniędzy ále łn łch łiełchćiał/ á łowil: zálkonny człék/ łesli wíaré ła

39: pieniędzy mu nietrzebá: y pokłoniwłszy mi fię poźedł.
40: Był ktemu Ian S. nád chorymi y vmierájącymi miłósierny wielce: íam im
41: częłto łłużác y przy konániu ich oczy im zówierał: pomagájąc im do dobrego koń-
42: cá. Y gdy vmárli/ zá ich dułze Młze miewał. Náuczał íż S. łłużbá tym ktorzy
43: zefzli z tego światá/ wielce pomocna íest. Y powiádał świeżá rzecz ktora fię była w
44: Cyprze niedawno ítała.
45: W Perfyey práwi/ był íeden więzien z Cypru/ o którym dano rodzicom íego
46: íprawę niepewną/ íż miał vmrzeć. (marg) Młza S. vmarłym pożyteczna. (-)Oni Młze
y pámiátki zá íego **dułze** [.] czynili/ z-
47: włázczá trzy kroć ná rok. Po czterzech lećiech z więzienia vćiekl on fyn ich/ y wro
48: cíł fię do domu. Zwielkim go zdumieniem ogládałi rodzicy/ mniemájąc áby wstał
49: zmarty: y powiedzą mu/ żefmy zá twoię dułżę ná káždy rok/ tych á tych dni/
50: Młze íprawowáli. A on fobie wípomniał/ íż ty dni były/ ktorych/ powiáda/
51: do mnie do ciemnego więzienia przychodził mąż íakiś z pochodniá. Y odpádały o-
52: kowy y pętá moie/ zem był íáko wolny/ y bárzo wielce poćiefzony.(marg) **Podobná rzecz**
tey Grzegorz S. Powiáda. Homil. 37. (-) A wine dni by-
53: łem záfię íáko więzien: Náuczał w rozmowách swoich Świętych dułżom pożyte-
54: cznych/ áby fię ná żadne^{go} poładzánia (by dobrze íego zły vczynek widzieli) nie vkwa
55: piáli.(marg) **Niefkwápiác fię ná potępíanie w grzechu bliźniego.** (-) Y gdy fię tráfiło íż
w Alexándryey/ íeden młodzienciec z Mniłżką do Kon-
56: ítántynopolá vćiekl/ wśzyłcy go potępíali mowíác: nie tylo dwie dułży zábił/ ále y

strona: 100

1: ták ízkárádny przykład przed oczy ludzkie puścił. A Ian S. mowíł: á co wy wie-
2: cie íefli do tego czáfu íuż z tego grzechu nie powstał? A wy y Boże rofkazánie prze-
3: ítępuiećie táká obmowá: bo mowi pímo: nie łádzcie przed czáfem: y temu mło-
4: dzieńcowi krzywdę czynicie/ niewiedząc co fię znim do tego czáfu dzieie. Y po-
5: wiádał im íednę híftoryá. W Tyrze zá íednym Mnichem gdy ízedł przez vlicę zá-
6: woła íedná wśzetecznicá íáwna: Oycze wielebny/ zbaw mię íáko Chryftus zbáwił
7: nierządnicę. A on ná ludzie fię y ná ludzkie íprawy nieogládaíác/ wziął íá zá
8: rękę/ y ízedł zniá przez miáłto. á ímię tey biálej głowy/ było Porphiryá/ ktora

9: wŕzytkim wmieście z fwey wŕzeteczności byłá znáíoma.(*marg*) Porphiryá od nierządneho
życia náwrocona. (-) Y idąc zniá przez iedno
10: miálfteczko/ nápadli ná porzucóne dzieciátko/ y nád nim zmiłowawŕzy fię Por-
11: phiryá/ wezmie ie y chowálá iáko włáfne. Potym Tyryicycy ktorzy widzieli one-
12: go Mnichá z Porphiryą chodzącego/ gdy dziecię vniefy vyrzeli/ domniemáli fię ífz
13: to był fyn onego Mnichá/ y tym go więcey potępiáli/ mowiąc: Cudnego fynacž-
14: ká maŕz ztym Mnichem/ y tráfił fię nań bárzo. y oŕławili to po wŕzytkim mieście
15: Tyrze. A on zakonnik Porphiryą wpráwił do Mniŕzek/ y tám pokutę czyniła
16: do śmierci/ y byłá názwána Pelágia. A gdy on Mnich z Božego náchnienia wi-
17: dział/ ífz miał ŕwiát ten požegnać/ przyzwawŕzy oney niewiálfy/ kazał iey z ŕobą
18: dzieciátko ono wziąć: ktore iuŕz ŕiedm lat miáło: y ŕzedł zniá do Tyru. Tám ná
19: ŕmierć záchrzał/ y gdy go náwiedzáło wiele ludzi/ wniemálfym zgromádfzeniu
20: ich/ kazał ŕobie węgla żarzyłtego przynieŕc: y wŕożywŕzy ie ná ŕukniá ŕwoię/ trzy-
21: mał dŕugo mowiąc: Błogŕławiony Bog/ ktory krzak w ogniu nieŕpalony zá-
22: chowál/ ten mi ŕwiádkiem íeft/ ífz iáko tę ŕukniá moię od ŕpalenia ognia tego
23: broní/ ták mnie czyłfym od tey niewiálfy záchowál.(*marg*) Podeyrzány v ludzi cudem
fię oczyŕcił. (-) To ŕlyŕząc y widząc wŕzyłcy
24: fię zdumieli/ y chwalili Pána Boga mowiąc: ífz wiele ma táiemnych ŕwietych ŕwo
25: ich. A on zakonnik duŕżę P. Bogu oddał. To przekłádáíac Ian S. mowił: rádżę
26: niech nikt přętki do poŕádfzenia niebędfzie/ nie tylo gdzie o pewney rzeczy niewie-
27: my: ále y wtym ná co ŕami pátrzymy: Bo grzech iáwny widzím/ ále pokáíá-
28: nia grzeŕżącego y přętkiefy odmiány ktorą mu Pán Bog dáć može ná ŕercu iego/ wi-
29: dzieć niemožem. Piŕze tenże Leoncyus: gdy ŕlyŕżał o kim Ian S. ífz był do czynie-
30: nia iálfmužny ŕkŕonnym/ odwiodwŕzy go ná ŕtronę pytał z wefelim: iákoŕ fię ŕtał
31: ták miłŕŕiernym/ czy ŕprzyrodzenia/ czyli ŕam fię z ŕobą biedząc? y tráfił ná iedne-
32: go kupcá/ ktory mu ták o ŕobie powiedział:(*marg*) Iáko fię ieden ŕkápy wpráwił w iálfmužny
czynienie. (-) Byłem pierwey Oycze wielebny/ bár-
33: zo niemiłŕŕiernym y okrutnym: y wpadłem w wielki vtrátj máíętnŕŕŕci moiefj/ w-
34: ktorych myŕliłem ŕobie: Bych ia był iálfmužnikiem/ nigdy by mię Bog nieopuŕcił.
35: y poŕtánowiłem ná ŕercu/ dáć co dzień pięć pieniędfzy/ dla Pána Boga: Gdym to

36: czynić począł: bárzo mię do tego odwodził duŝny nieprzyaciel/ mowiąc: Mogł
37: by zá ty pięć pieniędzy łáźnią odpráwić: y dałem fię zwieść/ że
38: mi fię zdało/ iákobych zgęby dzieciom moim żywności potrzebney vwłoczył/ zem
39: przełtał dawać. A bacząc iŝz mię ono łákomŝtwo zwycięża: rzekłem do ŝlugi y pifa-
40: rzá mego. Profzęcię/ co dzień vkradni vmnie pięć pieniędzy/ żebych o tym niewie-
41: dział/ á day ie vbogim. A on bárzo dobrze czyniąc/ iuŝz nie pieniądzmy/ ále groŝz-
42: mi vkradał y dawał vbogim. A gdy baczył iŝz nam P. Bog dobrá przjmnaŝa/ po-
43: czął y tálermi dawać y zbożem. Ia fię potjm dziwuiać ręce y błogóŝłáwieńŝtwu Bo
44: ŝemu/ rzekę do niego: záprawdę wiele nam pomagáią ony pięć pieniędzy/ ktorem-
45: ci vkradác z máiętności mey y dawać vbogim roŝkazał: chcę ábyŝ ná potym dawał
46: dzieŝięć. Tedy fię roŝmiawŝy ŝlugá moy rzeczę: Idz á proŝ Páná Bogá zá kradzieŝz
47: moię. Gdybych ia był ták niekradł/ dziŝbyłmy nie mieli co ieŝć. Ieŝli ktory zło-
48: dziey ieŝt ŝpráwiedliwy/ iam ieŝt: Bom nie tylo pieniądzmi/ ále y groŝzmi y złotymi
49: wiele z twey máiętności iáłmuŝny dał. Y ták mię wiárá tego ŝlugi mego náuczy-
50: łá/ iŝz dziŝ bárzo rad iáłmuŝnę dáię.
51: Poty łá przykłády z żywotá Ianá S. Iáłmuŝniká od zacnych y wielkich ludzi
52: wypifane. A máiać około tegołŝ miłóŝierdzia y iáłmuŝny/ drugie z innych tákŝe
53: zacnych Doktorow/ ku zbudowánium duŝz wiernych/ poniewaŝz fię tu y mieyŝce trá-
54: fiło/ położyć ie chcę. (*marg*) Homilia 39. in Ewángelia. (—)

55: Piŝze Grzegorz wielki papieŝz w kazánium ŝwym do ludzi Homilia 39. Iŝz/ po-
56: wiáda/ ku miłóŝci Boŝey y bliŝniego/ więcey pod czás przykłády ŝlucháczę pobu-

strona: 101

1: dzáią/ á niŝzli ŝłowá: powiem tu cudo/ ktore Syn moy tuteczny Epiphánus
2: Dyakon z Iŝauryey/ częŝto powiáda/ że fię w Likaoniey w iego ŝáŝieŝtwie ŝtało. (*marg*)
Przykłády wiecey pobudzáią niŝzli ŝłowá. (—)
3: Był/ powiáda/ ieden zakonnik bárzo vcźciwy ná imię Mártyrius/ ktory idąc z
4: kłaŝtoru ŝwego do drugiego/ ná drodze nálaŝł trędowátę człęká/ frodze rány
5: wielkimi y oná plugáwą niemocá zemdlonego. ktory idąc vŝtał/ y dáley iŝć nie-
6: mógł. powiádáiać iŝz ták ná drodze goŝpodę miał/ ktoredy teŝz on iŝć miał: A on fię
7: nád nim zmiłowawŝy/ płaŝcz ŝwoy ná ziemi roŝpoŝtárł/ y vwinawŝzj one^{ŝo} trędowá-

8: te⁸⁰/ niołł go do kłaftztorá. Gdy iufz był bliſko drzwi/ záwołał ftárfzy one⁸⁰ kłaftztoru:
9: otworzćie rychło Mártiryus nam Páná nieſie.(*marg*) Mártiryus Chryftuſa w oſobie trędowátęgo noſił. (-) A gdy Mártynius wdrzwi wcho-
10: dzić miał/ on wrzeciży trędowátý z ſkoczył z łzyie ie⁸⁰ / y ták fię dał widzieć/ iłz poznać
11: mogł że to był odkupiciel rodzái u ludzkie⁸⁰/ Bog y człowiek Chryftus Iezus/ ktory
12: w niebo wftápowáł w oczách one⁸⁰ Mártiryuſa mowiáć: Nie wftydziłeſ fię mnie
13: ná ziemi/ niezáwftjdzę fię ćiebie ná niebie. ſkoro wſzedł w kłaftztor rzecze mu ftárfzy:
14: A gdzieſz ieſt ten coſ go niołł? odpowie. Bych był wiedział kto to był/ vpadł bych
15: był do nog ięgo. Tedy powiádał iáko niołác go żadnego ciężaru nie czuł. A to nie
16: dziwno. A iáko miał ciężkość vczuć/ niołác tego co go noſił? Poty S. Grze-
17: gorz.
18: Drugi Grzegorz Biſkup Turońki nápiſał/ iłz po Iuftyynie Cefarzu ktory był od
19: rozu^{mv} odftzedł/ á gdy ſamá Zophia Auguſtá Pańſtuo ſpráwowála: Tyberius Cefarz
20: obran od ludu ná Pńſtuo wftąpił. ktorj był mądrj y mężny/ ále nádewſzytko wiel
21: ki iáłmużnik y obrońcá vbogich.(*marg*) Hiſtoria Francorum lib. 5. cap. 19. Tyberyus
Cefarz wielki Iáłmużnik. (-) Gdy wiele rozdawał/ oná Zophia karála go mo
22: wiáć: iużeſ Kzeczpóſpolit [!] á zvbożył/ com ia zá ták lat wiele zbierała/ toſ ty w-
23: krotkim czáſie roſprofzył. A on mowił. Nie zvbożeie ſkarb náſz nigdy/ gdy vbo-
24: dzy z niego iáłmużnę/ á poimowáni wykupowáni będą.(*marg*) Matt. 6. (-) Wielki to
ſkarb o kto
25: rym ſám Pan mowi: kładzćie ſobie ſkarb w niebie/ gdzie áni rdzá áni mol niepfuie/
26: áni złodzieie vkrádną. A ták to co Bog dał zbieraymy przez vbogie wniebie/ á
27: Pan Bog ná onym ſwiećie przymnoży nam wſzytkiego. A iłz był dobry Chrzeſći-
28: ánin/ á vbogim dawác nieprzeftawał: Pan Bog mu teſz tym więcey przyſparzał.
29: Czáfu iednego chcodzác po ieiákiey ſali: vyrzał ná ziemi kámieñ ná ktorym był
30: krzyż ſwięty wryty: y rzecze: Twoy Páni krzyż ná czołá náſze y ná pierſi kłá-
31: dziem/ á oto deptác po nim mamy? y kazał wnet on kámieñ podnieſć. Naydą
32: tákiſz drugi ſkrzyżem pod onym: y ten kazał wyiác.(*marg*) Tyberyuſowi vczćiwość krzyżá
S. y iáłmużny Pan Bog oddawał. (-) Naydą y trzeći tákiſz: y

33: tego dobyć kazał. Alic pod trzecim wielki skarb náleżono: więcej niż tyśiąc ka-
34: mieni złotá. Tedy ielzczę wietłzym był iálmużnikiem/ á Pan Bog mu wŕzytkiego
35: pomnażał/ pátrząc ná dobre ferce iego. Y drugi mu ielzczę skarb poŕłał. Narfes
36: nieiáki/ Ksiáżę wlołkie zákopał był wielkie skárbj/ w złoćie y frebrze/ y pozábijawŕzy
37: ŕlugi/ ktorzy iy ŕkádáli ná ono mieyfce: jednemu ŕię tylo ŕtáremu oney táiemnice
38: zwierzył. ŕam vmárl. ŕtárec on pozostáły/ widząc hojne iálmużny Tyberyulzá Ce
39: ŕarzá/ ŕzedł do niego/ y on mu skárb vkazał/ z ŕktoiego bogáтым zostawŕzy ielzczę
40: wietłze dla Bogá iálmużny czynił. Zophronius/ ktorego wŕpomina Dámáscenus lib. 1. de
Imáginibus/ y Sy-
41: nod wtory Niceńŕki/ Actione 4. ten ták ktemulz Hiftoryá nápiŕał.(*marg*) In Prato
Spirituali cap. 185. (-)

42: Gdyś my by
43: li w Samie/ powiáda/ oná zacna y wielka vbogich miłóŕnic a Márya Mátká
44: Páwłá Kándidatá/ ták nam powiádála. iŕz w Niŕibie (w Ormiáńŕkiej ziemi) była
45: idená Chreŕciáńŕka niewiáltá/ máiac mężá pogániná. Oboie byli vbodzy/ mieli
46: tylo piędziesiáť grofzy. Y rzecze on pogánin máž żenie ŕwey: Daymy ty pieniá-
47: dze ná lichwę/ ábyfmy z nich pożytek mieli. Bo ie prętko ziemy. A oná rzecze/
48: ielŕli lichwić mamy/ daymy ie ná lichwę Bogu Chreŕciáńŕkiemu/ on nam da
49: wielki zyŕk/ y ŕummę główná wroći wdwoy náŕob. odpowie. A gdzie ten Bog
50: ielŕ? Rzecze/ podz á vkażęc go. (*marg*) Ná lichwę Pánu Bogu dáwác. (-)Y prowadziłá
go do koŕciołá: y vkażuiác mu vbo-

51: gie rzekłá: przez ty/ Bog Chreŕciáńŕŕki te pieniádze wezmie/ day ie w ręcę tych.
52: A on z ochotá dał. A gdy po trzech mieŕsiáćách pocznie im nędzá doymowác: rze-
53: cze pogánin on żenie. Niewidzę ŕiołtro áby nam co dawał ten Bog Chreŕciáń-
54: ŕŕki: á iulz zle o nas/ niemáŕz ŕię czym żywić. A oná rzecze: Dać/ nieboięŕię da: idz ie-
55: dno tam ná ono mieyfce/ gdzieŕ ony pieniádze dał. Y ŕzedł do koŕciołá/ nie ná-
56: lał tego ktoby mu co dał/ iedno ony vbogie. Y weyrzawŕzy ná ieden kámięń/ vy-

strona: 102

1: rzał ieden groŕz/ rownie táki iákie ony były ktore vbogim dał. Y wziáwŕzy ŕzedł do
2: żony: Nicem/ powiáda/ niewygrał/ tylom groŕz ten nálał. A oná dziw-

3: na niewiáftá y Bogu dufaiąca rzecze: otósz to iufz Bogći dał Chrześciáń-
4: Ńki/ hoynać ieft y wŃzechmocna ręká iego/ idzze á kup zá to co ieść/ á potym
5: onże nas opátrowáć będzie: Nieboyże fię. Y kupił chlebá/ winá/ y rybę ie-
6: dnę/ ktorą żoná Ńpráwuiać/ nalázłá w niey piękny kámięń. *(marg)* Iáłmużnicy drogi kámięń
w rybie nálezi. (-) A rozumieiać iŃz
7: coŃ drogiego/ poŃláłá z nim mężá do kupcá/ ktory fię tym báwił/ áby go sprzedał:
8: nie niewiedząc o drogoŃci onego kámięnia. Y Ńpyta gu kupiec/ co chceŃz zań? Rze-
9: cze: day co chceŃz. A mniemáiać kupiec/ ktory znał/ iŃz kámięń był koŃztowny/ żeby
10: zniego żártował: podał mu dzieŃŃć złotyeh. A on milczy/ niemowi nic: á ku-
11: piec boiać fię/ áby dobrego tárgu nie Ńtrácił: podał mu dwádzieŃciá y trzydzieŃci/
12: aŃz do piáćidzieŃŃat złotyeh doŃzedł. On fię dopiero obaczýł/ tárgował fię/ y prze-
13: dał kámięń on zá trzyŃtá złotyeh/ y nioŃł do żony pieniádze zrádoŃciá. A oná
14: mniemála áby go za kilá groŃzy sprzedał. Gdy vyrzy wielká Ńumę pieniády: po-
15: cznie Bogá wŃzechmogácego chwalić/ á mężowi mowić: WidziŃz iaki to ieft Bog
16: ChrzeŃciáńŃki/ iáko dobry/ iáko wdzięczny y bogáty. A on miłóŃciá fię Boża zá
17: palił/ y zoŃtał wiernym ChrzeŃciáńinem/ zá łáłká BoŃká y mądroŃciá á bo-
18: goboynoŃciá onego miłego towarzyŃzá żony Ńwey. Tenże Zophronius cáp. 195.
19: táką tefz HiŃtoriá nápiŃsał/ wziętá od LeoncyuŃzá ApámeeńŃkiego człęká nabożne-
20: go y prawdziwego. Zá czáŃu Theophilá Pátryárchy AlexándryiŃskiego/ w Cyrenie
21: był BiŃkup Synefius Philozoph. ktory máiać dawnego thowárzyŃzá w náuce Phi-
22: lozophiey/ EwágryuŃzá Philozophá/ iefzcze pogáńŃskimi ciemnoŃciámi ogárnio-
23: nego/ bárzo fię pilnie o iego náwrocenie Ńtárał/ z oney Ńtárey miłóŃci ktorá miał
24: ku niemu. Był mu bárzo w tym twárdy/ y niewżyty: wŃzákke fię on nigdy nie w
25: ŃteŃknił ná iego vpominániu/ náuczániu/ y wywodách rozmáityeh: áby w Chry-
26: ŃtuŃa vwierzył. *(marg)* MiłóŃ wpozyŃŃkaniu zbáwienia towarzyŃskiego. (-) A miedzy innymi
ártykuły/ ktore mu fię w wierze náŃzey zdály nie-
27: podobne: Ńmiał fię bárzo z tego/ iŃz my wierzym koniec Ńwiátá przyŃŃły/ y ciáł zmár-
28: twychwŃtanie/ y zaplátę złego y dobrego po Ńmierći. Co to powiádał zá báŃni Ńá?
29: rozday máiętnoŃć vbogim/ wezmieŃz w niebie nagrodę: kto roŃpraŃza ná nędznych
30: wŃpomożenie/ Ńkárbí Ńobie wniebie/ y lichwi Bogu: iefli to nieieŃt iáwne oŃzuká-

31: nie? Lecz Biskup on nieprzeftawał wywodzić wftytkiego/ ifz nic w wierze náfzey
32: fałfzywego áni prawdzie przeciwnego niemáfz: ták ifz mu Pan Bog pofzczęścił/
33: y oney ie^{go} vprzeyeu ku towarzyszowi miłości błogofławił: ifz wždy przjwieść fię do
34: wiary dał/ y że [!] wftytkim fię domem fwoim/ dziećmi/ y czeladką/ ochrzcił. Skoro po
35: chrzcie dał Biskupowi trzy kámienie złotá/ ná iáłmużny/ mówiąc: wezmi to zło-
36: to/ á rozday vbogim/ á day mi ná fię zapis ręką twoią/ ifz mi to Chryftus ná
37: przyfzłym wieku wroćić y nágrodzić ma. Vczynił to rad Biskup. W kilá lat v-
38: mieráiąc on Ewágrius/ rofkazał fynom fwym/ áby mu on zapis y Cyrográf
39: Biskupi/ w ręce dáli/ y znim go pogrzebli. Y ták vczynili. Trzeciego dnia po pogrze-
40: bie/ vkazał fię Biskupowi we śnie mówiąc: Idz do grobu mego/ á wezmi fwoy
41: Cjrográf: bo mi fię iufz dofjć ftáło: y iuzemćię ná nim kwitował ręką moią włafną.
42: A Biskup niewiedział áby go z onym zapifem pogrzebli. A dowiedziawfzy fię od
43: fynow ifz mu lift on dáli w rękę/ y znim go do grobu włożyli: zebrawfzy kápłany y lu
44: dzi pierwfe z miáftá/ otvorzył grob: y nálał w iego ręku on fwoy zapis/ ná kto-
45: rym iufz było świeże pímo ręką onego vmárłego pífane wty fłowá: Ia Ewá-
46: gryus Philozoph/ ciebie przenaświętfzy Biskupie Synefyufie pozdrawiam: Zápłá
47: con mi ieft długi/ ktory ieft nátym liście/ twoią ręką nápiřany: y ftáło mi fię zań
48: dofyc/ zá ono złoto ktore ia przez cię dał Chryftufowi/ Bogu y zbáwicielowi ná-
49: fzemu.(*marg*) Wyznánie vmárłego ifz mu fię zá iáłmużny dofyc ftáło. (-) To fłyřząc
ludzie przytomni krziknęli: Kierye eleyfon chwaá Bogu/ ktory
50: tákíe cudá czyni/ á ták obietnic fwoich wifzczenie y pewnośc fługom fwoim obiá-
51: wia. Powiádał ten Leoncyus/ ifz on **zapiř [!]** w Cyrenie w kościele chowáią/ y mie-
52: dzy innymi fkárby Biskupom go ku ftraży iednemu po drugim podáią. (*marg*) In prato
fpirituali. (-)
53: Tenże iefzcze Zophonius cap. 201. táką powieśc pífaním zořtawił. Gdym był
54: powiáda w Cárorodzie/ w dałem fię z iednym zacnym człękiem około rzeczy du
55: chownych w rozmowę/ y rzekłem: Ci ktorzy dobrze świeckimi dobry řzáfuią/ lá-
56: cno niebieřkich dořtáią. A on odpowie. Dobrzeř rzekł Oycze. Błogofławiony to/
strona: 103
1: ktory nádzieie fwoie w Bogu pokłáda/ y ie^{mv} fię wřzyściek zleca. Iam ieft powiá-

2: da/ fyn iednego zacnego y sławnego męża. Który wielkim był iálmużnikiem/ y
3: wiele vbogim dobrze czynił. Iednego dnia przyzwał mię/ y vказаł mi **pieniądze** [!]
4: wżytki ktore miał/ mowiąc: Synu co woliż? chcefzli ábych ci zoftáwił ty pieniá-
5: dze/ czyli ábych ci zoftáwił Chryftuśa/ y iemu cię dał w opiekę? Iám rzekł: wolę
6: Chryftuśa: bo tu wżytkie rzeczy są mijájące: dziś są á iutro ich niemáż: á Chryftus
7: ná wieki trwa. (*margin*) **Oćiec rozdáiąc vbogim máiętność Synowi Chryftuśa zoftáwuie.**
(-)Co gdy odemnie vřlyżał: dopierośz hoynieyřzą ręką rozdáwać po-
8: czął: iřz mi bárzo máło po iego śmierci zoftáło. A ia w vbořtwie zoftáiąc/ y poni-
9: żony będąc/ wżytkem nádzieię w Chryftuśie pokładał/ ktoremu mię miły Oćiec
10: odlecił. Był teřz tu drugi bogáty y przednieyřzy człek/ ktory miał żonę bogoboy-
11: ną/ á iednę corkę znią. Tá żoná iego mowiá mu częřto: widzifz iřz iednę coreczkę
12: mawá: wiele dobrego dał nam Pan Bog/ á czegofz iey więcey trzebá? Iesli ią da
13: my zá iákiego bogátego y zacnego/ á złych obyczáiw człeká: vdręczy nam cor-
14: kę nářzę/ y łami zobu poćiechy mieć niebędziem: daymy ią zá iákiego podłego/ á
15: Bogá fię boiącego/ ktoryby ią wedle Bogá miłował y chował: Rzecze mąż iey:
16: Dobrze mowifz: idz do kořcioła/ á modl fię Pánu Bogu pilnie/ y řiedząc pátrż
17: tám kto pierwey w kořcioł wnidzie/ y rozumiey iřz nam tego Bog zeřłał/ zá oblu-
18: bieńcá corce nářzey. Y ták vczyniá: á iam wten czás wřzedł/ wedle zwyczáiu me-
19: go. Przyzwála mię tedy oná biała głowá/ y pytaá skąd bych był? Powiedziałem
20: izem iest z miáłtá tego/ fyn tákiego á tákiego. řpyta/ onegoliř ty fyn Iálmużniká?
21: odpowiem tego. řpyta/ mařz żonę? odpowiem/ nie **nam** [!]. Y powiedziałem iey
22: iáko mię oćiec moy zoftáwił. A oná chwałác Pána Bogá rzeká: otofz twoy opi
23: kun Chryftus/ dáięć żonę y pieniądze/ vżywayże oboygá zboiáźnią Bożą. Y dáli
24: mi corkę z wżytкими dobry řwemi. A ia prořz Bogá/ ábych řpraw oyca me
25: go nářládował/ ařz do końcá. (*margin*) **Obrok duchowny. Přalmo. 36.4. Reg. 4. (-)**
26: TAK fię řpełniło co piřmo mowi: niewidziałem człeká řpráwiedliwego opuřczzonego/ á
27: ni nářienia iego zebrzącego chlebá/ iřci fię Pan Bog w obietnicách řwoich. Y w pi-
28: řmie řwiętym oná wdowá długámi mężá řwego řciřniona/ woááá zá Helizeuřzem pro
29: rokiem: vmářł mi/ powiáda/ mąż moy/ sługá twoy/ o ktorym wieřz iřz fię Pána Bo-

30: gá bał: á mnie w takim vboſtwie zoſtawił/ iſz dwu ſynaczkow moich/ iedyną poćiechę
moię/ y o

31: Ítátni fkarb moy/ pożyczálinikowi w niewolą dáć muſzę. Powiádáią niektorzy Doktorowie/

32: iſz to byłá żoná Abdyaſzá tego/ ktory będąc Íprawcą domu Achábá Krolá/ czáſu
przenáfládo

33: wánia/ gdy Iezábel zábijáła Proroki Boże/ y czáſu wielkiego głodu/ Íto kápłanow y ſług Bo

34: żych żywił potáiemnie/ kryjąc ie od mieczá złey niewiáſty/ y broniąc ich od głodu. (marg)

3. Reg. 18. (-) Y ná to

35: fię ták zadłużył/ iſz w tym vboſtwie żonę y dzieci zoſtawić muſiał. Tá tedy żoná iego/
vpomi

36: náła fię práwá ſwego/ y teſtámentu v Páná Bogá przez Proroká/ iákoby mowiá: Mąż

37: moy inne^{go} mi opátrzenia z ſynaczkámi mymi niezoſtawił/ iedno Páná Bogá y nádzieię
w nim:

38: Ktory obiecał dziátek ſług ſwoich ktorzy dla niego máiętność tráćili/ nie opuſzczáć. (marg)

Práwo v Bogá potomſtwá iáľmużnikow. (-)A ták

39: przez cię Proroku Boży tego fię práwá y teſtámentu vpominám. A Prorok iey imieniem Bo-

40: żym błogoſłáwił/ y wnet iá vbogáćil/ vczyniwſzy iey z trochy oleiu ktora iey byłá zoſtáła/
zrzo

41: dło drogię [!] oliwy/ poty płynące/ poki iey naczynia od wſzech ľáfiad pożyczalnych
doſtawá-

42: ło/ y wiſćil fię ná wdowie y dziatkách pobożne ^{go} mężá/ Pán Bog w ſłowie ſwoim. Nie
mniey

43: ſzy przykłád iáľmużny/ y błogoſłáwieńſtwá z niey/ ná oney drugiey wdowie brác ľobie
mo-

44: zem: ktora czáſu onegoſz głodu/ niemáiąc iedno garſć máki/ ná roſkazánie Boże/ dáła
zniey iáľ

45: mużnę Heliaſzowi. (marg) 3. Reg. 17. (-)Y ták fię oná iáľmużną wzbogáćilá/ iſz iáko
z młyná/ z onego gárnká gdzie

46: rę [!] trochę miałá/ máká fię iey przez pułtrzećiá látá/ poki głod trwał/ ſypáła. Maľz
cny czytel

47: niku/ przykładow dofyć/ y z pińmá y z żywotow S. pobudzayże fię ku Iáłmuźnie/ pewne
[!] y na-

48: grody y zapłaty będąc y ná tym y ná onym świećie. A Itrzełz fie ábyś temu co fię tu z powa-

49: żnych y świećtu zálezonych Doktorow przywiodło wiáry nie vwłoczył. Ale raczey mow.

Day

50: mnie Boże to vczynić/ y táki sobie skarb z iáłmuźny y miłóšierdzia zbierác.

strona: 106

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48: Żywot S. Witalifa Zakonnika/ piśany od Methá-

49: phráftá/ w żywoćie Ianá Ialmużniká. żył około

50: roku Páńfkiego. 615.(*marg*) Ośtátni dzień Stycznía. Pozyfkanie wżetecznych niewiaft Panu Bogu/ wziął fobie zá pracą. (–)

51: Witalis w kłaźtorze nieiakiego Serydoná/ na on čás w-

52: świątobliwoći żywotá fławnego/ w cnotach dofkonálych wychowá

53: ny: gdy iusz miał nád łżeścdzieśiát lat/ wziął to przed fię/ áby ofiárę
54: Pánu Bogu znáwrocenia grzelnych czynił: á sam siebie v ludzi dla te-
55: go końcá zelzył. Y łzedwłzy do Alexándryey miáftá wielkiego/ łpifał łobie włzyt-
56: ki włzeteczne niewiáfty/ w domach nieuczciwych: y zá káždá z nich/ ofiárę modlitwy
57: łwey gorącey ofiárował Panu Bogu. A robiąc dzień cály/ zá dzienná pracá/ brał

strona: 107

1: dwánaście pieniędzy: zá ieden kupował łobie trochę grochu/ y wieczor iadł/ cá-
2: ły dzień połzcząc á robiąc: á iedenaście pieniędzy łzedwłzy wdom nierządny/ dawał
3: iedney włzetecznicy mowiąc: Dziś przez tę noc ztobá będę: Y zámknáwłzy fię zniá
4: w iey komorze: prośił iey áby fię zá ony pieniądze nocy oney/ wczýłtości záchowá-
5: lá. á sam włazwłzy w ieden kąt/ całá noc ręce podnołząc/ modlił fię y chwalił Pá-
6: ná Bogá/ prołząc zá iey vpámiętánie/ y ku Pánu Bogu náwrocenie. Y czynił to
7: co dzień/ do inney á do inney chodząc/ á káždoy prołząc/ áby nikomu niepowiedáá
8: łpraw iego.(*marg*) Wielkie vmartwienie ná sławie/ á chęć do porátowánia zbáwienia
ludzkiego. (-) Y połzczęścił mu Pan Bog w oney tákiedy połtudze okołó Dufz/ krwiá
9: Chryłtułowá drogá kupionych: Bo wiele fię ich náydowáło/ ktore iego fię mo-
10: dlitwy y cnoty wielkiej záwłtydziwłzy/ łwoy niewłtyd/ y łromotny żywot háńbiły:
11: y porwáwłzy fię z łółzká/ znim záraz pokęłkáły/ y modlitwę znim czyniły/
12: á náwrocenie práwe obiecowały/ y obietnicom dołyc czyniły. Przełtawály onego
13: niepoczciwego żywotá/ zá námová iego: iedny męże brály: drugie fię wkláłzto-
14: rze ná pokutę zámykáły: drugie ná pułtynię wciékály: ábo więc wyrabiáiąc/ żywot
15: pobożny wiodły.(*marg*) Táienie łwiátobliwości. (-) Włzákże żadne onego Witaliłzá
náuczycielá łwego/ y w Bogu
16: Oycá/ łwiátobliwości oznaymić/ nikomu nieśmiáá. Bo gdy fię tego iedná wa-
17: żyłá/ wnet od Czártá opętana byłá: y ták iey przykłádem/ drugie fię karały. Wie-
18: le fię tedy ludzi onym iego połtępkem wzgorłzyło: bo iusz máło nie włzyłcy o tym
19: wiedzieli/ y iedni mu łáiáli/ drudzy náń plfáli/ drudzy go vpomináli/ mowiąc: by
20: wždy łobie iednę z nich wziął/ á co dzień do inney nie chodził. A on znośił włzytko
21: łkromnie/ y w tym fię kochał/ iłz ták o nim złe ludzie trzymáli. Drugdy mowił:
22: Pátrzcie łami łiebie/ á mym łprawom dáycie pokoy: nie wam lidzbę [!] czynić będę/

23: ále temu ktory świat wżyciek ładzić będzie. Drudzy go do Pátryárchy Alexándryi-
24: łkiego/ to iest/ Ianá onego Iálmuzniká odnošili. Lecż on złego o nim mnimánia
25: żadną miarą brác niechćiał/ przełtrzeżony z onego drugiego tákże Mnichá/ kto-
26: rego był dał niewinnie bić. zwłafzczá iłz widział y latá iego/ y tákie pofty á pracą. Rádził/
aby fię ná potępienie y poładzanie nie łkwápiáli/ zwłafzczá ná duchowne.
27: Y przypominał im łłowá Konftántyná wielkiego: przed ktorem gdy fię ná Zbo-
28: rze Niceńskim ieden Biskup ná drugiego przez piłanie żáłował: wżytki nápiłane
29: ich grzechy/ ręką łwoiá popalił mowiáć: Bych Biskupá ábo zakonniká/ czyniáće-
30: go łprofny vczynek oczymá łwemá widział:
31: łam bych go łwym płafzczem przykrył/
32: áby nikt báciać iego grzechu niemogł: Bo wiedział iłz zá ich grzechy nie tylo fię
33: łwięty á czći godny łtan ich Kápłáński łzy/ ále tełz inni się ku grzełzeniu pobudzáiá.
34: A ták onych obmow Ian S. przypufzczáć do vřzu łwoich niechćiał. (marg) Konftántego
wielkie⁸⁰ o kápłáńskich grzechach náuká. (-)A Witaliřz one
35: go dziwnego około duřz/ z páłzczęki Lwá piekielnego wyięcia/ nieprzełtawáł. Acż-
36: kolwiek wielce fię być dla tego wzgardzonym baczył.(marg) Policzek S. Witaliřzá. (-)
Czáfu iednego gdy wycho-
37: dził zkomory iedney przednieyřzey y wtym niewřtydzie znáciięyřzey wřzeteczny:
38: ieden młodzienciec/ ktory do teyże/ ná pełnienie łwey woley řzedł/ wybił mu ciężki
39: policzek mowiáć: Długofz násmiewco Chryřtuřow zle czynić nieprzełtániesz? Ná
40: to mu rzekł: Nędzniku/ tobie wybiiá táki policzek/ iłz fię ná twoie wołanie wřyt-
41: ká zbieży Alexándrya. po máłem czálie málz on łwięty Witaliřz zámknáwřzy fię w-
42: máłey celli ktorą był łobie v brámy łłoneczną názwány zbudowáł/ z łwiátem fię
43: tym roztał.(marg) Smierć ś. Witaliřzá. (-) Y łkoro fię tego dowiedziáiły niewiáiły one/
ktorym był do náwroce-
44: nia ich przyczyná: zbieżáiły fię do ie⁸⁰ komorki płáczáć. Y iefzcze fię zte⁸⁰ łudzie więcey
45: gorřzyli mowiáć: tákże ich wiele miał/ ten zdraycá Boży? Tym czáłem do onego
46: człeká ktory mu był wybił policzek/ przyřtápił ieden czarny łprofny murzyn/ y wy-
47: tnie mu ciężki policzek mowiáć: Ten policzek weźmi ktoryć pořłał Witaliřz Za-
48: konnik. Y pocżnie go po ziemi łzátan trzáć/ y tárgáć/ y wnim wołáć/ áłz

49: fię wżytko miáfto do niego zbieżało/ ták iáko był S. Witalifz prorokował. Tedy
50: on opętány podrápawfzy fzáty ná łobie/ gdy k łobie przyfzedł bieżał do komorki o-
51: ney **gdynie** [!] vmárly leżał Witalifz/ wołaiąc Zmiłuy fię nádemną flugo Boży Wita-
52: lišie/ bom wielce przeciw Bogu y przeciw tobie zgrzeżył. (*marg*) Policzek Witalifzow
oddány. (-) Ná to pátrzáli wżyfcy/
53: y fkoro przybieżał do oney komorki: wnet on Czárt drapaiąc go y ściłkaiąc wy-
54: fzedł. (*marg*) *Przyczyná Świętych po ich śmierci.* (-) Y widzieli wżyfcy cud nád onym
człekiem/ y poczną lepiej rozumieć o ży-
55: woćie S. Witalifza. A wżedwży do oney Celle iego/ vyrzą go iefzcze ná kolánách
56: po śmierci klęczącego y ták okrzepłego/ á wręku iego kártę ftymi flowy. (*marg*) *Kártá S.*
Witalifzá około pořádzániá. (-) Mężo-
57: wie Alexándryifcy/ nie řádzcie przed czálem áfz przyidzie łam Pan. A on kto-

strona: 108

1: ry był wybáwiony od Czártá opowiádał grzech fwoy przed wżytkimi/ iáko mu był
2: policzek wybił/ á iáko o oney przygodzie prorokował. Tedy one niewiáfty náwro-
3: cone z świcámí Doktorá fwego prowadziły: y náklad ná iego pogrzeb wielki vczy
4: niły/ płącząc náuczycielá fwego/ ktory ie ták dziwnym obyczáiem ftáką vtrátą
5: flawy fwey/ Pánu Bogu pozyłkawał. Powiádaiąc ifz fię żadney **znaś** [!] y ręką ni-
6: gdy niedotknął/ áni przy boku kiedy ktorey znas legł. A ludzie ná nie nárzeká-
7: li/ ifz tego táily. Lecż fię one řprávowały/ mowiąc: zákazał nam řrodze/ y
8: iednę ktora go była wydawác poczęłá/ złym Czártem pokarał. A ktory miał od
9: Czártá on policzek/ zakonnikiem zořtał/ y do kłářtorá w ktorym fię S. Witalis
10: vchował ná wieczną pokutę wřtąpił. Ian S. Pátryárchá gdy fię gdy fię tego dowiedział/
11: wielce chwalił Páná Bogá/ ifz fię **wwieśc** [!] onym powieřciom o nim niedał/ áni złe^{go}
12: mniemánia do fercá przypuřcił. Y wiele innjch z Alexándryiej żywotá zte^{go} przyklá
13: du popráwuiać około obmowy y pořádzánia więřfzą przefřogę y pilnořć mieli. (*marg*)
Obrok Duchowny. (-)

14: Wielka to záprawdę y niewymowna cnotá/ tákíe ná sławie y mnemáníu ludzkim v-
15: martwienie. Bo wiele ich y ná poły dořkonálych/ ktorzy w tym fię do końcá zwycię-
16: żyć nie mogą/ áby o ludzkie o łobie **dobrze** [!] rozumienie dbác nieco niemieli. ále to ie

- 17: łzycze wietfza/ ifz ten człowiek S. tak grzełznych krwią Bożą odkupionych/ zbawie-
- 18: nie dla czci Chryftułowey/ zamięłował: ifz mu zniecźcia y wielką vtrątą sławy fwey służył y
- 19: pomoc chćiał. Niechay ia/ powiada/ będę z háńbion/ tylo Chryftus (ktorego pokarm ielt
- 20: nawrocenie grzełznych) nákarmiony/ wślawion niech będzie.(*marg*) Ioan. 4. (-) Co fię wzgorfzenia dotycze: pra-
- 21: wdá ifz dla bliźniego dobrą sławę/ á dla Bogą dobre funnienie/ záchowác mamy: y obrá-
- 22: zenie takie złego przykłádu/ iáko kámień z drogi odmiátác/ aby fię bliźny nie potknął/ win-
- 23: na rzecz ielt/ y miłość bráterfka wyćiąga.(*marg*) Matt. 18. (-) Wfzákże zle tełz na to vczyć ludzie/ áby to fą-
- 24: dzili/ czego fię tylo domyfláią/ á oczym pewnie niewiedzą. Iednák gdy by tego S. Wi-
- 25: talifzá náfládowác kto chćiał/ bez ołobney fprawy y náuki Duchá S. nie dobrze by
- 26: czynił. Bo by wiele ludzi wzgorfzył/ zwálzczą te/ ktore Apoftól zowie
- 27: mdłą bráćią/ á podobno by ich zásię nie nápráwił.(*marg*) 1. Corin. 8. (-) Wiedziál S. Wita-
- 28: lis Duchem Bożym/ ifz oni wzgorfzeni/ nápráwić fię y zbudowác po
- 29: iego śmierci/ y światobliwości żywotá iego odkryć fię wfzyt-
- 30: kim miała. Iáko fię to pokazało. Bo nietylo fię w onym
- 31: omylnym poľadzaniu fwym vpámiećáli: ále fię
- 32: tełz y ná potym przełtrzegli/ áby fię ná
- 33: takie rozumienia o ludziech
- 34: niełkwapiali.
- 35: Dokończenie Mieśiácá Stycźniá.
- 36:
- 37:
- 38:
- 39:
- 40:
- 41:
- 42:

43: Ná dzień Gromnic abo oczyszczenia przenaświęt
44: łzey Matki Bożey kazanie krotkie.(*marg*) *Wtóry dzień Lutego.* (–)
45: OWo idzie w kościół fwoy pánuiący Pan ktoregoś my łzuka-
46: li/ y Anioł Teftámentu ktoregośmy prágnęli: ná iego przywitánie wy-
47: nidzmy/ wierni fynowie kościelni/ y narodzie ná iego obietnicách fundo
48: wány. (*marg*) *Málách. 3.* (–)Bierzmy świece y pochodnie w rękách zápálone: á to co mamy
49: wewnątrz ku vřpráviedliwieniu/ wyznaymy zwierzchu ku zbáwieniu. Tákiemi
50: fię náyduymy ná fercu/ iákiemi fię być náwierzchu/ tą świecą pokázuiemy: to ieft
51: oświeconymi wiárą/ y goráiącymi miłością ku Bogu y Pánu náłzemu Iezufowi. (*marg*)
Roman. 10.Swiece co znaczą. (–)
52: Dufzą y ciálem/ fercem y zwierzchnym kościelnym obrządkiem/ co y iákie ieft to
53: máluczkie pácholę/ ktore nam ná zbáwienie białá głowá w kościół dziś wnośi/ v-
54: ważyć fię godzi/ á ziego fię przyśćia bezmiernie ráduiąc/ pienie chwálebnego ftár-
55: cá Symeoná/ niechay zábrzmi w vściech náłzych. Boże abychmy z tego Pána
56: przyśćia vczuć z tym Prorokiem poćiechę taką mogli/ ktora by nam y nędze swiá
57: tá te^{go} / y te [!] ná koniec gorzką śmierć/ przyrodzeniu nařtráfzliwřą/ łłodką/ y w Pá-
58: nu Bogu požádáną/ vczyniła. Co nieśie błogofławiona tá Mátká y dlá czego
59: zakon ten oczyszczenia niewiałt po porodzeniu/ y ofiárowánia ná ktory powinná
60: nie ieft/ tak pokornie pełni/ dobrze fię przypátrzymy. Niefie tego/ co iá nośi/
61: karmi tego co iá karmi: máluczki ná cíele/ ále w Bołtwie nieogárniony w iey fię

strona: 112

1: żywoćie zámknął/ ná iey ręku odpoczywa/ iey pierśi pożywa. O iákie to cudá dla
2: zbáwienia náłzego vczynione. ná ktore fię y włzyfcy wniebie Aniołowie zdumiewá-
3: ią. Iako cię wyřłowieć mam Mátko Páná mego/ ktoraś tak ieft vczczoná? Zna-
4: my cie błogofławioná miedzy niewiałtami/ inákřwą nád inne/ ktore w kościół z-
5: fynmi pierworodnymi ná oczyszczenie przyřłzy.(*marg*) *Pokorá Pánny przeczřftey.* (–) Ty
iako iedná znich miedzy nimi po
6: korną řtoiřz: miedzy nieczyřtymi/ iákobj nieczyřta: miedzy corkámi Iáwy/ iákobj zbo
7: leśćią y pomazánim rodząca. Ale oczy wiárą oświecone ktoremiały[*miał*] ten řtárec
8: Symeon/ y ferce duchem Bożym wzbudzone/ inákřwą cię być zna. Tyś ieft mie-

9: dzy corkámi Hierozolimfkiemi iáko miedzy ćierzniem lilia/ iáko pálmá miedzy drze
10: wy/ y iáko słońce miedzy gwiazdami. Tyś przeżłá wżytkie błogofławiona mie-
11: dzy niewiáftami: prze táki owoc żywotá twe^{go} : ktory rodząc dziewiřtwa nietráćisz/ y
12: przekłętá láwy mátki názey nieznařz. (*marg*) Máćierziřstwo z dziewictwem w Pánnie
zgodę náłázło. (-)Oboiá rzecz wtobie zgodę náłázłá/ kto-
13: ra wżadney inney pořpołu řtać niemogłá: to ieřt máćierzyřstwo z pánieřstwem.
14: Płodne dziewictwo twoie y mátká ćię czyni/ y pánieřkiewy czyřtořci nietráći. Ty
15: řamá miedzy corkámi Syořskimi/ iáko złoto miedzy krufzczámi řwiećisz. Ná to-
16: bie widziem/ dziwnie řwietny á drogi v pierři twoich záfieszony kámieř: to ieřt
17: dziećiątko ktore ieřt Bogiem y Panem nářym. Ná rękú twoim niebo/ á ná rámio
18: nách twoich Bogá záfępow trzymařz. Y patrzem ná ćię iáko nářtolicę rozumną
19: Máietřtatu Bořego/ *izeř* [!] wżytká ieřt słońcem ogárniona. O iáko dziwna ieřteř
20: w oczách nářych/ *izeř* ty pánienko rodzićielá twego porodziłá/ řwegoř żywotá dá-
21: wcę żywiłá/ á rękómá twemi/ niebo y ziemię nořzącego/ powiłá. Znamy ćię Mát-
22: ká bez řkázy/ niewiáftá nie niewieřćią/ rolá polną/ y niwę nieorána/ ktorař bez na
23: řienia kwiát řwiátu wżytkiemu woniáiący/ wypuřciłá. Czemuřz tedy zakonowi
24: ná niewiářty řkázone/ y nieczyřte dánemu/ ty Pánnie bez řkázy podlegařz/ á oczy-
25: řćienia y dni czterdzieřci czekařz/ záfżdy czyřta y nigdy niezmařána będać? (*marg*)
Dłaczego dni oczyřćienia chowałá Pánná. (-)Ro-

26: zumiemy iřz dla tego: ábyř řię być mátká tego pokazáłá/ ktory nieprzyřzedł zako-
27: nu přowáć/ ále wypełnić: á wypełniwřzy ten twárdy y ćieleřny á niepożyteczny/ in-
28: ny nam lekczeřzyř/ řerdeczny/ y pożytecznieřzyř pořtáwił. Pewnie y dla tego/ á-
29: byřmy řię grzeřzni bárzo y pomázáni/ przyřłádu twego záfřtydzili: gdy ty pánnie
30: lekárřstwo bierzeřz/ á niemocy niemařz: oczyřćienia zakonnego prořiřz/ á zmázy za
31: dnezy nieznařz: á my rány y ćięřzkie grzechow choroby máiáć/ do lekárřtwá ochotni
32: nie ieřteřmy. y owřzem ie odwłoczem częřto/ y onych řię głupie bárzo/ wřtydziem.
33: Vkažáłář nam nieczyřtym/ iáko řię o oczyřćieniu w kořcielnych Sákrámenćiech
34: y ofiárách řtáráć mamy: y przez S. modlitwę twoię/ do tego řyná ktorego nořiřz:
35: ktory gładzi grzechy řwiátá: ábychmy ná duchu y ná ćiele oczyřćieni/ godnemi

36: fię sługami iego stali/ y iemu fię z dużą y z ciąłem ofiarowali. (marg) Czemu Panna
Mátka Boża ofiarę y okup za syna niosła. (-)A to co za ptażę-

37: ta w ręku twoich Panno? z parą Synogárdlic ná ofiarę/ okupować miłego pierwo-

38: rodnego Syna twego/ y żywność dać kápłanom y sługom kościelnym/ idziesz. Y

39: to dziwna tájemnicá/ iáko Syn ten twój okupu potrzebuie/ który nas sam okupu

40: ie? On iednorodny Oycu/ wniebie wżyśtko stworzył/ y iego iest świat y niebo: y

41: pierworodny wżywoćie twoim/ tą krwią/ którą z czyśtego ciála twego wziął/ od-

42: kupić nas ma: á ty zań iako za niewolniká/ y okupu potrzebującego/ taką ofiarę

43: nieśiesz? Co to za tájemnice? day nam zrozumieć skrzynio zakonu/ y stolicu mądro

44: ści Bożej/ á czemu bóránká wedle zakonu nie nieśiesz? Nie przestanie Bog ná

45: tych Synogárdlicách: y my z takiej ofiary v Boga łáski nie naydziem: y kościoł

46: fię ztak vbogich dárow niewzbogáci. Chce Bog bóránká tego/ ktorego tak mi-

47: le v pierśi nśisz. áby był za nas zákłoty. My potrzebuem krwi iego/ bez ktorey

48: wynić z Egiptu/ y ziemie obiecánye dostać niemożem/ y zgładzone złości náże

49: nie będą/ y niebo fię nam nieotworzy. Skárbu wielkiego kościołowi trzebá/ za-

50: sług y męki tego Synaczka twego/ z ktorego by syny swe wżytki poświęcić/ y wie-

51: rzące vbogacac mogł/ alz do końca świata. Przeto tymi Synogárdlicami tego

52: nieodprawił Mátko niepokalána/ musisz tego/ ktorego teraz mile cáłujesz y obła

53: piałz/ pod krzyżem żáłością oplákać. to kochanie twoie/ ktore v pierśi wiśi/ ná

54: srogich gozdiách zawieszzone być ma: á temu ktoremu tak ścielesz ty pielużki/ lo-

55: za krzyżowego będzie trzebá. Owo Symeon ná takiej ofierze nie przestanie: ále

56: o twoim mieczu opowiada/ który dużę twoię przeniknac ma: gdy będzie ten mi-

strona: 113

1: ty syn twój iáko za cel położony/ do ktorego złości náże strzelájac/ ná nim vmo-

2: rzone y zgładzone będą. Lecz podobno wtych Synogárdlicách/ zakonowi [!] tylo

3: dożyć czynisz/ posłuszeństwo twoie y pokorę pokazujesz/ vbośtwo tu ná świecie Pána

4: y Syna twego dáiesz znać. (marg) Zakonne dożyć czynienie/ posłuszeństwá y vbośtwá

zálecánie. (-)Wiedziálasz iż tak będzie/ iż na to przyżedł wżywot

5: twój/ ten Syn twój namilży/ áby fię za nas bóránkiem stał Bożym/ y zábity był/

6: y ná krzyżu ofiarowany. Ale czekac było trzebá/ áby dorosl/ ten który wzrośt y

7: pomnożenie wŹytkiemu Źtworzeniu dáie/ á żeby nam pierwey zbáwienná náukę
8: podał/ y rozsiał fwoię S. Ewángeliá/ y przykłády nam żywotá niebiełkiego zo-
9: Źtáwił.(*margin*) Głós Duchá S. do Symeoná. (-)
10: Tym czáfem gdy Pánná z Synaczkem/ y z oná ofiárą ku drzwióm Źię kościelnym
11: zdálekiey drogi/ przybliżála: Duch Boży ktory w Symeonie Proroku przebywał/
12: záwołał nań: Co teraz Stárcze w domu czyniŹ? wynidz á podnieŹ zgrzybiáłe człón
13: ki twoie: bieŹ do Kościoła/ naydzieŹ oczekiwáná poćiechę/ ná rękú białyey głowy:
14: vyrziŹ Mefyafzá: ogládaŹ Bogá w ćiele: á wezmieŹ zaplátę ćierpliwoŹci/ wiáry/ y
15: czekania twego: y poznáŹ iákoć Źię wierny Bog w obietnicách Źwych wiŹcił. On
16: ná ten głos porwał Źię iáko młodzieniec/ á ná ony Źłowá ożył práwie duch ie-
17: go/ y ćiało láty zprochniałe nowá moc vczúło. **przybiezy [!]** do kościoła/ oŹwiecone
18: oczy iego miedzy ćiernim poznáią róžą/ miedzy rodzącemi y pierworoďne Źyny **no**
19: **Źzącemi [!]** / Pánnę bez Źkázy/ á ná rękú iey iednorodnego przed wieki z Bogá rodzo-
20: nego Bogá: y przypadŹy do nog mátki oney/ wiárą y obyczáiem onych trzech kro-
21: low/ pokłón vczyniwŹy y modłę/ wyznał Páná y zbáwićielá Źwego: á prze rádoŹ
22: wielką/ prágnął go teŹ Źam ná rękú Źwoich noŹić: y pokornie mátki oney czyłtey
23: proŹił: áby mu Źię dáła dotknáć zrzodlá żywotá. żeby iuŹ nowego zakonu káplán-
24: Źtwo záczał/ á piáŹtunem był Bożym: y iuŹ w rękú trzymaiać/ nie krew byďlęcą/ á-
25: le ono zbáwienie Źwiátá/ y vbłágánie grzełŹnych/ y báránká złoŹci głáďzącego/ v
26: kazał Źię zbogáty m podárzem przed oczymá Bogá Źwego: áby miał iuŹ nie figury
27: á práwie gołe ręce do ofiáry: ále pełne/ y bogáctwá wŹytkiego nieba niołące. (*margin*)
Symeon piáŹtun Boży/ ná wzor káplánow zakonu nowego. (-)Pán-
28: ná tedy ŹciágnáwŹy czyłte ręce Źwoie: podála Stárcowi kochánie Źwe. A on wia-
29: wŹy dziećiatko: iáko Źtáry orzeł odmłodnáł w duchu/ y człónki iego dotykaać Źię
30: żywotá dáiaćego ćiała/ krzepić Źię poczęły. (*margin*) Symeon Lábedz biały napiękniey przed
Źmierćią Źpiewáiaćy. (-)Tedy go rádoŹ niewypowiedziána opá-
31: nowála/ lepiey niŹ prágnácy ieleń v wody ochłóďzonym Źię czúł: y iáko by iuŹ był
32: do niebá przenieŹiony/ ledwie Źię wćiele być pomniał: y dłuĝo Źię zdumiewáiać/ á
33: Źzy bez miáry wyláwŹy/ iákoby/ iáki biały łábedz gdy vmiera/ Źłodko bárzo y nád
34: **zwycźáy [!]** Źpiewáć poczał/ pieŹń one: Teras/ powiáda/ Pánie wypuŹć mię z ćiała

35: tego wpokoju: który mam/ który nożę/ ktoregom doczekał wedle słowá
36: twego. Oglądáły ty oczy moje rzeczy dziwne/ nigdy niesłychane/ áni ták dálece
37: ípodziwáne. oglądałem cię Bogá mego w cíele/ nieftworzonego ftworzonym/
38: nieoglądánego widomym/ niecierpiętliwego cierpiącym. oglądałem wielkość
39: Boską w máłości/ światłość nieprzyftępną/ w obłoku ciała śmiertelnego. Widzę
40: to/ co wżycj przedemną Prorocy y Krolowie/ widzieć chcieli/ á nie widzieli: łzczęfli
41: wżym nad Abráhámá/ y wżytki Pátryárchi.(*marg*) Luc. 10. (-) O iákoś mię vczył/ y
ty látá moje vbło
42: gośławił. Niewiem iákie tobie dzięki czynić mam. Oto pátrzę náswiatłość/ kto
43: rá máią być wżytki národy oświecone: pátrzę ná sławę ludu y narodu ípráwie-
44: dliwego: ná kámień máluczki bez ręku vciófany/ który ma vrość ná wielką go-
45: rę y záłtąpic świat wżyciek. Ziściłes ludu twemu obietnicę/ y mnie słudze twe-
46: mu wypełniłes ípułzczone słowo twoie.(*marg*) Daniel 2. (-) Nápełniłem się rádości/ á
czegoż inne-
47: go prágnąc mam? Wypuść mię Pánie z ciała tego/ wtym pokoju/ który mam/
48: który nożę. Niechcę pátrzyć ná niewdzięczność ludu mego/ który się tobie íprze-
49: ciwiác będzie. Niechay one głófy w ufzy moje niewchodzą: godzien iest śmierci:
50: wrądę mężoboycow niechay nie wchodzi dużá moiá/ ktorzy wołác będą: vkrzyżuy
51: vkrzyżuy/ zá krolá go mieć niehcemy. Niech niepátrzę ná rány/ y íromotną
52: śmierć twoię/ y onych wielkich sług y Prorokow y Krolow
53: twoich/ ktorzy cię miłowáli.(*marg*) Symeon niechciał czekác śmierci
Chryftuſowey.Záchár: 13. (-) Niech nie widzę ímutku tey miłey mátki twoiey/ y
54: ná miecz íerce iey przenikáiący/ niech niepátrzą oczy moje: wypuść mię wpoko-
55: iu: pózli mię do otchláni/ á ia onym oycom/ ktorzy cię tám czekaia/ łzczęfliwym
56: pošlem zoftánę: powiem im tę dawno oczekiwáną nowinę/ iżem ia ciebie Páná

mego

strona: 114

1: me^{go} / iuż ná rękę mych nośił. Wolę cię tám czekác miedzy ípráwiedliwymi: niżli tu
2: źjć miedzy niewdzięcznjmi ktorzj krew twoię rozleia. Roskáłz mi ábjch ten źjwot ná
3: dzięki zá to cośmi vczynił/ oddac tobie mogł.: światłość moiá/ poprowadz mię do

4: odpocznienia ojców moich. O wdzięczna pieśni y słodkie pienie straca te^{go} / przj tak
5: szczęśliwym te^{go} nędzne^{go} **zywota** [!] dokonaniu. Wziął y od płci niewieściey ná tenże
6: czas Pan á zbawiciel nász wznánie y świadectwo: od oney chwalebney y pímem S.
7: wflawioney wdowy/ Anny Prorokini/ ktorey czyłtość y powściągliwość/ iáko y o
8: ney Iudith/ Ewángelia chwali: y modlitwy wstáwiczne y pofty/ y przebywanie w
9: kościele do tego iey **pomogli** [!] : íż nad inne poznála/ zbawiciela y Bogá wciele: y o
10: nim powiádála wżytkim oczekiwájącym oney poćiechy. *(marg)* **Anná wdowá chwalebna.**

(–) Lecż íż żadnych słów iey

11: nie nápiśał Ewángelista/ dał znác íż to opowiadanie y ono wyznánie czyniła/
12: nie ták dálece słowy y mowieniem (ktore niewieście w kościele/ wedle Apoštoła/
13: nieprzyłtoyne iest) iáko pokłonem/ plákaniem/ y wielką rádością/ y modlitwą. *(marg)* 1.
Timo. 2. Czemu słowá **Anny** [!] nápiśane nie są/ ktorymi Pána wyznála. (–)

14: Lecż Symeoná Proroká słowá y kazanie opifane są/ iako męłkiey płci: ktorey ten
15: vřząd náuki y kazánia kościelnego wlańny iest/ tym/ ktorzy ná to od Bogá wstęp-
16: kiem kościelnym wyładzeni są.
17: Táko oboiá płec/ taką wiárą y łzczęściem wfwey łtárości y ná końcu łwe^{go} wielku ob-
18: dárzona/ wżytkim nam pobudką zołtála/ niewiátom y mężom/ ábyłmy fię telż do
19: takiego końca y takiej śmierci kwápili. Ktorą ábyłmy z tą swiátłością/ z temi
20: gromnicami/ z tymi pochodniámi (to iest z tą wiárą y miłością/ gorącą ku Bo-
21: gu/ ktorą ty świece znacza/ mieć mogli) napřod niedaymy w łobie gásić/ wiá
22: ry S. powřzechney Kościoła Apoštołskiego Rzymłkiego/ tym ciemnym kácer-
23: łtwom dziešiefzym. Ktore odeymuiąc nam Ceremonie zwierzchne/ odiać chcą y
24: cnoty wnątrzne: śmieiać fię z swiec y obchodów nášzych/ wiárę znas w Chryřtu-
25: ła wyśmiać chcą. *(marg)* Ceremonie zwierzchne są iáko kazanie y wály/ duchownych w
wierze S. łkárbow. (–) Bo iáko bez náuki y kazánia wiára być nie może/ á gdzie wstá-
26: ie kazanie/ ona telż wstawa: tak gdy zwierzchne Ceremonie y obrządki (ktore są
27: iáko kazánia y wyznánia) wstána/ ołłábieie přetko wiára nášzá. A iáko zá wálem/
28: zamek mocnie łtoi: tak zá temi Ceremoniámi/ ktore są iáko wály/ krzepczy fię y v-
29: mocniá wiára nášzá. Gdzie by ten wał Szátan przekopał/ łacno by nam wiá-

30: rę z fercá wykradł: co fię ná tych Heretykách pokazało. Lekce sobie świece y o-
31: gień w kościele ważyli: ále do tego przyšlo/ ifz wiarę wżytkę wnętrzną ftráćili. Ifz
32: dziś tákiemi zoftáli ná fercu iáko fię pokazuią ná wierzchu: to iest ciemnymi/ zágá
33: fzonemi/ zmiłości ku Bogu y bliźniemu złupieni. Od świec/ od obrázow/
34: od obrządkow innych/ do bluznienia Sákrámentow/ do płowania Boftwá Chry
35: ftułowego y do záprzenia Bogá w Troycy iedynego/ błędnicy niefzczęśliwi przyšli.
36: Lecż my wierni Kátholicy/ máiąc takim wyznánim/ y kościelnymi obrządki o-
37: grodzoną y obmurowaną/ á nigdy kácerftwem żadnym niedobytą wiarę/ miey-
38: my y pobożność żywotá/ ná wzor tego Symeoná. ktory fię fprawiedliwy bliźnie-
39: mu/ á Bogoboyny w fumnieniu zázwdy náydował: niechcąc nikogofz krzywdzić/
40: chodził w boiázni przed Bogiem. Toć iest/ iáko mowi Prorok/ czego po tobie czło-
41: wiecze/ Bog prágne: ábyś fprawiedliwość miłował y miłosierdzie/ á troskliwie
42: chodził z Bogiem fowim/ żebyś go kiedy nierozgniewał [!] . (marg) Miche. 6. (-)Iáko
kto miedzy fzydły y
43: oftrymi gozdźmi gołą nogą ftała/ bezpieczeńci niemáiąc/ oftroźnie y zboiáznią
44: nogę ftáwi: tak wżytki fprawy náfze być przed Bogiem máią. Poniewáfz gniew
45: iego oftre želázo: á my mięśo y ciáło przed frogością fię iego y mocą niezoftoim. A
46: iáko Symeon ten oczekiwáł/ nie fwey tylo/ ále pofpolitey kościoła wżytkiego/ po-
47: ćiechy/ daiąc po sobie znác/ ifz nie tak dobra fwe⁸⁰ wofobliwości/ iáko czći Bożej y pod
48: wyfzenia národu wiernych Bożych pragnał. Tak y my ktemu fię fpofobiaymy/
49: ábyfmy w poćiechach ktorych pragniem/ fwego zápomináli/ á pofpolite wżyckiey
50: braćiey náfzey dobro miłowali. (marg) Dobro pofpolite y Kościelne miłowác iáka iest
wyfoka y Boska cnotá.2. Efdre. 2. (-)Bo takie ferce znác/ ifz wielką miłością ku Bo-
51: gu y bliźniemu nápełnione iest: gdyfz Pan Bog więcey fławny iest/ gdy wżyc-
52: kim/ niźli gdy iednemu/ dobrze czyni. Toć iest oná Boska cnotá/ powfzechna
53: y pofpolitá dobroć/ ktora Bogu włáfná iest: y ktorey my tefz náfládować iáko Bo
54: ży náfládownicy mamy. Táka byłá Boská miłość wonym Neemiaszu pod czáfem
55: Krola Artaxerxá/ ktory máiąc wielgá łáfkę y wielgi vrząd/ v Monárchy światá
56: wżyckiego/ fmutnem fię y nędźnem pokázował/ ná dobrem fwym nieprzeftaiąc/

- 1: gdy się kościołowi Bożemu zle działa. Y gdy go Krol spytał: Czemuś smutny?
- 2: A iako/ od powie [!] / smutny być niemam? mnie się wciebie dobrze dzieie: ale miał
- 3: to y miłą Oyczyzná moia/ y dom pogrzebu Oycow moich/ spufożał/ y brámy ie-
- 4: go wypalone są. Takiemże ku pośpolitemu dobru duchem wrzużony był Zoro-
- 5: babel: gdy zá mądrość iego Dariusz/ Monárcha także światá wżytkiego/ pier-
- 6: wże mu mieyfce po sobie y swoie powinowáctwo y wielkie páństwa y dary dawał:
- 7: on to sobie zá záplátę y náwiętsze páństwo y cześć wziął mowiąc: O nic inego nie
- 8: profzę/ iedno oto: ábys zbudował kościół Bogu w Hieruzalem/ y miałto spufożo-
- 9: ne náprawił/ á fwoy też flub ktoris Bogu vczynił wypeñił. O pełne miłości
- 10: Bożey ferce/ ktore wżytkiego swego dobrego mienia odstąpiło: á to pośpolite czci
- 11: Bożey y kościoła iego obráło. O gdzie dziś tácy ludzie ktorzyby z Dawidem wo-
- 12: łali: Láfkę vczyn Pánie Syonowy/ to iest kościołowy tewmu/ áby się zbudowały
- 13: mury Hieruzálem:(*marg*) 3. Efdre. 4.Pfalm. 50. (-)áby pogáńka y Turecka ręká/
Chrześciáńkích národow nie-
- 14: przemogła/ áby rozerwaniá kościół Boży nie miał/ kácerstwa żeby wftály á wyfo-
- 15: ko się cześć twoia Boška y Katholicka podnioflá: áby Rzecz pośpolitá bylá wiel-
- 16: ka/ mocná/ y fláwná. Teraz tak łakome/ tak ściśnione ludzie frcá maią/ iłz
- 17: nic inego niemiflá/ iedno áby sobie było/ áby się tylo znim łamim dobrze działa.
- 18: nic ná kościelne dobre/ nic ná pośpolite niepomnia. O głupia ręko ktora nie-
- 19: dbáż tylo żeby ná palcách twoich drogie pierścienie wyfiály/ ktora tak mowifz: Aco
- 20: mnie do inych członkow/ gdy się ia dobrze mam? Nie wiefz/ nędzny rozumie/
- 21: gdy ciáłu wżytkiemu zle będzie/ iłz ty mdleć y zginąć y ty pierścienie porzućić mu-
- 22: siłz? Czekáymy y prágnimy poćiechy wżytkiego Izraela/ á wniew náłzá się lepiej
- 23: zamknie y zoftoi. Iáko trochá wody ptętko wíchnie y zginie: ale gdy się wrzekę ábo
- 24: w morze wleie/ iufz się ná wieki záchowywa. tak náłzá prywatá y ofobliwe poćiechy
- 25: prętko wyfchná y zginá/ gdy się zpośpolitem [!] niezmiefzáia/ y wnim nieogárná. (*marg*)
ofobliwe dobrá/ rychley się wpośpolitych zoftoią. (-)
- 26: Niech nam y ty pofty/ y modlitwy/ y to vczęściánie do kościoła/ tey miłey wdo-
- 27: wy/ ku zbudowániu będzie: żebyśmy ku tak świętemu końcu przyść mogli. O iá-
- 28: ki tám przy śmierci postrách gdy zewfząd [!] ciemności ogárna y ony czarne pie-

29: kielne woŷk/ drog zstpi. gdy przez on ciemn sron y mieszkanie smieri
30: poydziem. Tm fi nam t swica przyda/ tm t gromnic poŷuży/ ktora iest
31: Iezus Chrystus. ktore^{go} gdy n wzor tego Symeon/ w Skrmencie obeymiem/
32:  łobie go ku switłoci/ obronie y prowadzeniu z wodz wezmiem:  dobre v-
33: czynki sprawiedliwoci w wierze czynione/ n rmionch iko snopki ze żniw
34: ponieciem: tedy niezbłdzim/  ztkimi skrby idce/ niekt nas nierozbije: le z
35: wefelem nic n frogoc smieri niezstrfzeni/ spiewc bdziem: Y owłzem Pnie
36: teraz niech z cil wynid/ z wizienia tego skzytelnego cil/ wypuc ducha mego
37: wpokoju: bo mam cibie pokoy y obron moię. ogladałem switłoc twoię/ y
38: dochowałem i/ afz do tey godziny. Czekalem tego czlu zwzdy/ czuyne wzdys-
39: chic do cibie. Przyimisz slug twego w pokoju/ z przyczyn tey przenachwle-
40: bniefzey **Dziewice [!]** / ktora nam cibie nsz switłoc porodzi/ vchowl/ y
41: nam i iko Symeonowi podl. ktorey wtpownim do cibie Syn swe^{go}  Bo
42: g nszego z nami/ day Pnie kociolowi twemu pokoy/ byfmy iefzc ptrzyli
43: n dobro Hieruzalem twego: n wiry y slwy Chrzecinskiej podwyfzenie/ n
44: iednoci Kociol twego pomnozenie/ n kcerstw wykorzenie y krolestw
45: tego Polkiego od zguby bliżkey wybwienie. Day też y prwe oczyszczenie du-
46: szom nszym/ bychmy w dobrych vczynkch/ y switłoci twey przebywic szcz
47: sliwy koniec w pożegnniu swit tego ndznego mie mogli: przez drog krew
48: y on smierc twoię/ ktory z Oycem w iednoci ducha S. kroluiefz Bog prwy n
49: wieki Amen.

strona: 117

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20: Żywot S. Ephremá Diakoná y Itárego Doktorá

21: á w lećiech Bázylemu wielkiemu rownego. Piśany od

22: Methaphráftá y innych. żył około roku Páńfkiego 380.(*marg*) Czwárty dzień Lutego. (-)

23: VRodził fię S. Ephrem w Syryey wmieście Edessie/ z ro

24: **dziów [!]** Chrześciáńfkich: od ktorých ná náukę dány wielce fię w piśmie

25: S. y czytániu ie⁸⁰ kochác począł z młodości/ y z nim zaráz w wśzjtkich cno

26: tách Chrześciáńfkich vrofl. Przywykl z lat młodych wielkim poftom/

27: niefpániu/ ná ziemi legániu/ vboftwu/ ták ifz nigdy włafne⁸⁰ mieć nic niechciał: w

28: miłóšierdziu/ łáfkáwości y w innych dołkonáłyh Chrześciáńfkich obyczáiiáh kwi

29: tnął. (*marg*) **Nánká [!]** piśmá S. w Ephremie. (-)Miedzy innymi dáry Bożymi/ miał wielką náukę piśmá świętego/ zkto-

30: rey hoynie bliźnjm pożytek zbáwienny czynił. Powiádał sam o łobie/ ifz będąc má-

31: łym w lećiech/ widział tákie widzenie: á ono z ięzyká fwego wyrofló drzewo win-

32: ne/ á ná nim wiele słodkich iágod/ ktorých wśzyłcy ptacy pozywáli. A im więcey

33: ich vbieráli/ tym więcey iágod przybywało: To fię ná nim zńácznie wypełniło.

34: Bo mu Pan Bog w piśmie S. tákie oświecenie y pomnożenie rozumu dawał: ifz

35: więcey do głowy przychodziło/ niźli wśty wymowić mogł. Choćiaż był ięzyká wy-

36: mownego bárzo/ á słowá mu iáko z rzeki wodá zuft iego płynęły. Y przeto

37: drugdy do Páná Bogá mawiał/ gdy mu bárzo hoynie rozumienia y rozrywki

38: przychodziły: pohámuy Pánie zrzodlá ľáski twoiey. Bo oney głębokości náuki/ y
39: buynego płynienia iey/ ięzyk iufz zdołác niemogł. wľákové w piśmie ľwym ktore zo-
40: łtáwił częřtokroć zániechywáiac głębokości rozumienia: więcey ľię báwi/ ná po-
41: kazániu frogości ľádu Bożego/ wielkości grzechow náľzych/ práwey y potrzebney
42: ľkrufze. ľam od łiebie poczynáiac/ grzechy ľwoie záłóśnie wľzędzie w piśmie ľwym
43: oplákiwa: y drugim do te^{go} przykład dáie/ á to náwięcey w ľerce w ľepia.(*marg*) Náczym
ľię więcey Doktor kořcielny báwić ma. (-) Iákoľz był
44: wielce ľam v łiebie niľkim y práwie pokornym á ku bliźnemu barzo miłóściwym
45: y ľáľkáwym. A boiac ľię áby ľobie ľudzkiem towarzysľtwem bogomyľnořci nie v-
46: iáľ. więľszá częřć żywotá ľwego ná puľczy łtrawil: ľudzkiemi częřćiami y tym czego
47: świat prágnie gárdzac/ y ľobie tego zá **nić** [!] nie máiac. wľákové náchnionym Du-
48: chem świętym/ częřto do miáľtá dla náuki ľudzkiej wychodził. (*marg*) Ná puľczy
miefzkánie. (-)Sam ľię tefz chcąc
49: z towarzysľtwá y rozmowy ľudzi poboźnych y w duchu Bozym pomnoźonych/ w
50: cnotách więľszych vbogáćić: czáľu iednego chcąc wyniřć z puľtyniey do miáľtá E-
51: desľy: proři Pána Boga áby tráil ná takiego człeká/ z ktorymby rozmowić mogł/
52: o rzeczách duchownych/ ku zbudowániu duľze ľwoiey. Y ľkoro w miáľto wľzedł/
53: podka niewiáľtę nierządńá. Y zdumiawľzy ľię ná to/ iľz go Pan Bog niewyľľu-
54: chał/ ále mu coř przeciwnego podał: pocźnie ná onę niewiáľtę pátryć. A oná tefz

oczy

strona: 118

1: oczy ľwe weń tak wlepi/ iľz ich ľpuřćić zniego niechćiáľá. Toľz Ephrem/ chcąc do w-
2: łtydu niewieřcie przyľtoynego onę nierządńicę przywieřć/ rzeczé iey: niewľtyd ćię
3: ná meźá tak beľpieczńie pátryć? A oná mu odpowie: Mnie niedziw/ iľz ia zmeźá
4: vcźynioná ná meźá pátrzę: ále tobie przyľtoyniey/ wziemię racźey zktoreiř vcźy-
5: nion/ á niľzli ná mię pátryć?(*marg*) Nierządńice do Ephremá słowo. (-) To vľyľzawľzy
Ephrem zdziwi ľię ľpráwie Boźey/
6: y dziękować oney nierządńicy zá náukę pocźnie. A ľerce do Pána Boga obroćiw-
7: ľzy/ pochwali mądrořć Bożá/ iľz ze złego/ a tám gdzie ľię nieľpodział duchowny
8: mu poźytek/ vcźynil. Potym po kilu dniu czynil ľobie ieřć wgoľpodzie ľwey:

9: a podle miełzkáiąc druga wżetecznicá/ y okienko ná on plác gdzie łobie wárzył S.
10: Ephrem máiąc/ pocźnie náń bez włtydu onym oknem pátrzyć. Szátan ią iáko
11: łwoie naczyńie ná Iádámá nápráwił: á pátrząc długo
12: rzecze niewłtydliwa ná śmiech: Błogóław mi Oycze święty. A Ephrem obro-
13: ćiwłzy łię do niey/ z oną nabożną y czći godną połtawą y ofobą/ rzecze: Błogo-
14: łławći Pan Bog: A mniemáiąc żeby iey iułz zbył: á oná ielzcze w okienku trwá-
15: iąc/ rzecze: Czegoć tám niedołtáie do twego obiádu?
16: odpowie święty: kámienia á gliny żebych to okienko ktorým pátrzyłz zálepił. A
17: oná tym łię nic niehámuiać/ więcey ielzcze wżeteczności łwey vżywać poczę-
18: ła mowiąc: oto łię gniewałz iżem ztobą łamá łię w rzecz wdáła: á ia z tobą y le-
19: żeć [!] chcę. A święty łię wielce záwłtydziwłzy/ pomyłli łobie: Iełli Dyabeł ma na
20: mię ták wiele wżeteczeńłtwá/ naydę ia tełz náń ztołz duchowieńłtwá. Y rzecze
21: niewieście: Iełli to chcełz czynić podze tám gdzie ia chcę. A oná ochotniełię o-
22: cześie y mieyłcu pytać pocźnie. A S. Ephrem rzecze: wśrzod dniá/ ná rynku. o-
23: ná to włłyłzawłzy/ rzecze: Ale to łromotá/ gdy by ná nas włzyłcy łudzie pátrzáli.(*marg*)

Rozmowá S. Ephremá z nierządnicą. (–)

24: łtego łłowá iey wziął S. przyczynę vkázowác iey boiazń Bożą mowiąc: Pátrż iáki
25: iełł rozum twoy/ oczy ćię łudskie od łprofności y grzechu twego/ y włtyd łudzki od-
26: wodzi: á ono oko Páná Bogá twego y Aniołow y świętych iego czyłłłze niłzli łudz-
27: kie/ á ktore włzędzie przez ściány widzi/ á łrodzey niłzli łudzie karze/ pohámowác
28: ćię y záwłtydzić niemoże? ábyłł tákich złołci przełłáł/ o ktore y twoie łumnienie/
29: włłáwicźnie ná ćię woła/ y wiecznym ći potępieniem grozi? ná ty łłowá iáko ná iákie
30: go piorunu trzáłnienie oczy łwoie wżetecznicá zákrýłá: y wkát do komory łwey po
31: bieżawłzy/ hoynie łzy wylewáłá/ włtydząc łię złołci łwoich: á widząc łzkarádność
32: łwoię/ y łrogość karánia Bożego nád łobą/ niedługo do **świętego** [!] pokornie iá-
33: ko Mágdáléná do nog iego przyłzłá łrołząc: áby iey drogę do pokuty S. vkazał.
34: A Ephrem/ náuczywłzy ią boiázni Bożey/ do kłáłztoru ią miedzy pokutuiące w-
35: práwił. Táki mu łię powiodłó/ gdy ty dwie wżetecznyce w miełłcie náłáłł: z iedney
36: wziął duchowny pożytek/ á druga od niego zbáwienie odniołłá. co łpráwiwłzy po-

37: Źzedł ząfię ná pułtynią. (marg) Pokutá nierządnic. (-) Gdzie űyűząc o S. Bązyli wielkim
názwánym: myflił fo-

38: bie/ co by to był zá człowiek táki y vyrzy w widzeniu űup ogniűty od ziemie aűz do

39: niebá á głóű [!] wołáiący: To ieűt Bązyli. (marg) Widzenie S. Ephremá o S. Bązyliem.

(-)y gdy kłobie przyűzedł: űzedł do Kápádocy-

40: ey oglądác S. Bązylego. Y tráfił do Cefaryey ná űwięto Trzech Krołow vyrzy

41: S. Bązylego w koűciele miedzy wielkim pocztem kápłanow/ iako Biłkpuá vbrá-

42: nego y vczczonego: y zdał mu fię człowiekiem űwieckim á pompę miłuiącym. Y

43: pomyfli łobie/ proznom fię ia zátłukł: tenże by miał być űupem onym ogni-

44: łtym? Ale gdy kazác poczł S. Bązyli: vyrzy z vft iego iáko ogień wychodzący/ y

45: dopiero pomyfli/ iűz inákűze wnim ieűt ferce á niűzli fię na wierzchu zda. Po kazaniu

46: Bązyli S. z obiáwienia Boűkiego o nim w koűciele **wiedząc [!]** / wołác go do űiebie

47: Dyakonowi y imieniem miánowác v drzwi łtoiącego kazał. Ná co fię zdziwi E-

48: phrem. A widząc iűz Bązyli ma duchá Bożego/ űzedł y z iego ręku ciáło Boże w-

49: ział. Potym go Bązyli S. puűćić niechciał od űiebie/ aűz go Dyákonem y potym

50: kápłanem poűwięcił. (marg) Kápłáńłkiego vrzędu prze pokorę űprávowác niechciał.

(-)Acz kapłáńłtwá prze wielką pokorę űwoię/ y vcźciwoűć ku

51: łtráűliwey ofierze/ nigy űprávowác niechciał/ iedno kazania zwielkim poűyt-

52: kiem ludzkim/ czynił y piűał. Wiele fię potym do niego vcźniow zefłó/ ktorým

53: duchownych łkárbow vűyczał iáko dobry űzáfarz dárow Boűych. Modlitwę iego

54: łamá náuká rozrywála: w ktorey miał wielki dar łkruűzenia/ y płákania. Má-

55: ło űypiáiąc czuł wednie y w nocy/ ná ład fię Boűy wktorym miał cűęűte rozmy-

56: łłania oglądáiąc. w vboűtwie fię wielce kochał/ ták iűz łam o łobie w łwym Teűtá-

strona: 119

1: menćie mowi Ephrem nigdy niemiał/ áni złotá/ áni łrebrá/ áni kálety. Bo do-

2: brego miłtrzá łłuchał mowiącego: Nic nieoűięgiwayćie ná ziemi. W pokorze

3: był doűkonály. Gdy go kto chwálił/ nie tylo te^{űo} nieprzipuűzczał/ ále fię teűz o to gie

4: wał/ iako drudzy fię gniewáią/ gdj fię znich kto űmieie. wnet oczy w ziemię obracał

5: á twarz włtydem mienił/ mieniác fię ząwűdy być grzeűnym bárzo człowiekiem (marg)

6: Ná teftámenćie fwjm polecał ábj go niegrzebli wkościele/ áni ie^{go} ciála czjm drogim
7: niepokrywáli. Heretykami wielce fię brzidił/ y máwiał onich: iłz iáko wściekli
8: pśi na fwe fię gołpodarze tárǵaią/ ták oni ná fwego Pána/ y ná mátkę kościoł S.
9: z ktorey fię vrodzili. (*marg*) Heretikámi iáko fię brzydził Święty Ephrem. Trudne
návrocenie Heretyká. (-) A powiádał: iáko drzewo ftáre ze pnia wycięte/ trudno ma
10: zákwitnąć: ták kácermiłtrz trudno fię nawroćić do Kátholickiey wiáry ma: ry-
11: chley powiáda czártá záklniefz/ niłzli fy na złości y Apołtátę/ ná dobre námowifz.
12: Na on čás Appolináris Heretyk bárzo vczony/ kościelną iedność tárǵał: fwoy
13: rozum y wiek ałz do ftárości/ y wżytkę pracą ná to obracáią/ áby kościoł Boży
14: płował. Y nápiśał był wiele kśiąg łzkodliwych przeciw prawdzie Kátholickiey:
15: á zwłáfczá dwoie miał/ iáko łkarb swoim wżytkim przeciw Kátholikom woy-
16: nom. O ktorych gdy fię S. Ephrem dowiedziál/ iłz fię ich swoiey nierządnicy
17: zwierzył: bieżał do miáftá y mądrze/ á ołtrożnie znayomość z oną iego niewiáftą
18: wziął: chcąc onę liłzkę rozumem włowić. Y pomáłu mu dufać oná niewiáftá po-
19: cznie. (*marg*) Co vczjnił kśięgom Heretyckim y iáko ie włowił Święty Ephrem. (-) A on
kśiąg od niey onych ná przepifanie poprośił. A mniemáiąc niewiáftá
20: żeby był vczniem Appollinárowym/ dáłá mu ku przepifaniu: prołżąc áby ie přet-
21: ko wroćił. A on wziáwłszy kśięgi kárty wżytki wnich iednę do drugiey pokleil:
22: ták iłz fię żadna otworzyć ołobnie niemogłá. Y gdy čás przyłzedł/ oddał kśięgi.
23: Niewiáftá wnie niepátrząc/ ná fwe mieyłce ie położyłá. Y tráfiło fię że Appollina-
24: rá iułz ftárego Kátholicy ná dyłputácyą powabili. Gdy mu rzeczy y pámięći iáko
25: ftáremu/ nieztało: chciał ná diłputácyey/ z onych kśiąg ná dowody fię zdobywác:
26: ałz gdy otworzył á iáko drewno ták zlepione karty nálał: závłtydziwłz fię
27: wítał y złromotą swoią á Kátholicką łławą/ połzedł. Potym od wtydu y fráfun
28: ku rychłó zdechł. A Ephrem S. chwálebny y dziwny Teftáment nápiśawłszy/ y w
29: nim wielkie náuki/ godne pilnego przeczytániá/ vczniom fwym zołtáwiwłszy/ ná ich
30: rękú dobrze ftáry wlećiech łwiátá tego kończąc Pánu Bogu duchá oddał. z wiel
31: kiey á niewymowney łwiátobliwości żywotá y náuki łwiátu wżytkiemu znáio
32: my. ktorego modlitwámi/ day nam Iezu Chryłte przez mękę twoię/ cnot iego
33: náłłádownánie. ktory z Oycem y z Duchem S. krolueifz [!] ná wieki Amen.

34: Náuká S. Ephremá/ kácerstwom dzišiey-
35: łzym przeciwna.
36: TÁk dawny/ tak święty Doktor ten Kátholická náukę/ y te [!] którą podá
37: ie kościół Kzymfki [!] po wšytkich pílmách łwoich rozšiał. Acž nas nie wšytki došłzy/
38: wšákž z tego co iełt z Syryifkiego y Greckiego ięzyká przełožono: dofyć fię doštáte-
39: cźnie pokázuie/ łtárowieczność Apoftolka y powšzechność náuki kościoła Rzymfkie^g
40: 1. Bołtwa Chryřtułowego y Troycey S. iednego nieogárnionego Bogá/ wielkim iełt y
41: nabožnym wšędzie wyznawcą: á zwłáľzcžá/ Homilia de transfiguratione Domini. Et in
fre-
42: mone de laudibus fanctiffimae Dei Mátris/ ták mowi: Zdrowá bądź Pánno/ koraš nieo-
43: gárnionego wżywoćie łwym ogárnęła/ Chryřtuła żywotádawcę wychowálaš nam/
44: przenałfkáwšzego wšytkiego łtworzyćielá/ Bogá/ łłodkiego Iežuła mego/ kármi-
45: ćielá Ńwiátá/ ludzkiego miłóšniká/ wšzechmogącego Oycá mego: ktoremu Ńłuży Ńławá y
46: cžešć y moc ná wieki/ y chwałá á wielmožność z oycem wiecznym y Duchem S. ninie
y záwždy
47: y ná wieki wiekow. (marg) O Bołtwie Chryřtułowym y Troycy Świętey. Pozdrowienie
mátki Božey. (-)
48: 2. O prawdziwym ćiele Božym w Sákrámenćie ták mowi/ iákoby włašnie ná Zwinglia-
49: ny piłał: libro de eis qui náturam filij Dei Ńcrutari volunt/ cap. 4.(marg) O Prawdzywym
[!] ćiele Božym w Sákrámenćie. (-) Oko/ powiáda/ wiáry
50: gdy fię w Ńercu czyiem iášnie ošwieći ná báranká Božego/ łzczerze pátrzy: ktory zá nas
zábity
51: iełt/ y dárował nam ćiáło łwe Ńwięte/ y niepokałáne/ ábychmy go vltáwicžnie wżywáli/
á ie-
52: go vcžešnictwo/ łtawáło fię nam grzechom odpuřzczenie. Y nižey cap. 5: Cže^{mv} fię bádałz/
o rze
53: cžách niewybádánych? Iešli to dwornie rozbierác chceřz/ iuřz nie będzieřz zwan
wierzącym/ ále
54: wšytko wiedzieć chcącym. Bądź wiernym á niewinnym. Vžyway niepokałánego ćiála
Pána

55: twego w wierze zupełney: pewen [!] będąc iż łamego bóránká zupełnie pożywałz.(*marg*)

Niewybádane rzeczy w SákrámenćieCudo w Sákrámeućie [!] iż łamego bóránká całego po[ż]ywamy/ tu wćiele będąc. (–) Ogniem nie-

56: śmiertelnym táiemnice łą Chryřtuřowe. Nie czperźże w nich vpornie/ ábyř fię w ich vżywá-

57: niu *niefpalil* [!]. Abráhám Pátryárchá niebieřkim Aniořom ziemřkie dař potráwy/ y iedli ie.

58: wielki to cud záprawdę gdy pátrzał iż oni duchowie/ nie ćielřni/ mięřnych potraw ná zie-

59: mi vżywáli. Ale dáleko wřzytko podziwienie/ wřzytkę mowę y myřł nářę przechodzi/ co nam ie

strona: 120

1: dnorodny Syn/ Iezus zbáwićiel nářz/ vczynił. ogień y duchá nam dáiąc/ ku pożywaniu y na-

2: poiou/ nam ćiałem obleczonym: to ieř ćiało y krew řwoię.(*marg*) 3. ř. kroluią wniebie. (–)

3: 3. Iř święći kroluią wniebie/ y my ich řłuzńie o [rzczyńę wzywamy/ ták mowi: Sermone

4: de laudibus řanctorum Mářtynum: Prořiemy was/ práwi/ błogosłáwieni męczennicy/ kto

5: rzyřćie dla Páná zbáwićiela nářzego/ y prze zámiřowanie iego/ dobrowolnie/ y ochotnie mę-

6: ki podięli/ y przeto teras iáko domownicy iego/ złączeni znim ieřteřćie: ábyřćie fię zá námi nę-

7: dznymi y grzeřznymi do Páná wřtáwili/ áy przyřřła ná nas łářká Chryřtuřowá/ ktora by fer-

8: cá nářze/ promieniem miřści ořwiećilá: ábychmy go z całego řercá miřować mogli. Wy ieřte

9: řćie práwie řzczęřliwi y przechwálebńi/ ktore Aniořowie y ludzie zgodnie wysławiáią.(*marg*) Wzywánie S. (–)

10: 4. O Pánnie przenaczyřłřzey Mátce Bożey/ tořz y ieřcze dáleko więcey trzyma/ gdy iey

11: tákie nazwiřká dáie: in orátione de laudibus řanctisřimae Virginis: Zdrowá bądz/ náwro-

12: conych vćiecřko/ męřkiey y niewieřćiey plći opiekálnicřko/ poyřřzednicřko przenachwálebniey

13: řza/ y wřzytkiego řwiátá iednacřko. (*marg*) 4. Wzywánie y wielkie tytuły Mátki Bożey.

(–)Y ná drugim mieyřcu ták mowi: in orátione ad řanćtis

- 14: **limam** [!] Dei genitricem: Niepokalána/ niefkáżona/ przeczytá dziewico/ mnie złośliwego grze
- 15: Iznika nie odmiátay próżę: ále ták iákoś ielt mátká przełáfkáwego Pána mego/ mnie grze-
- 16: Iznego łáfkáwie y moje plugáwą z nieczyftych vft modlitwę/ przyimi. á twego Syná/ Pána me
- 17: go y Bogá mego/ z łáfkáwey twey máćierzynfkiey Izczodrobliwości/ zámną rácz prośić: áby mi
- 18: tefz ony łáfkáwe fwego miłóšierdzia wnętržności otworzył/ á mnie/ niepomniác ná grzechy
- 19: moie/ do pokáíania przywieść raczył. (*marg*) 5. O święceniú swiát świętych. (–)
- 20: 5. O świętach/ ifz fię ná pámiątkę świętych obchodżyły: Lib. de verá paenitentia/ cap.
- 21: 2. ták mowi: gdy obchodzim pámiątkę świętych wfpominamy ná chore y wdowy. eć. (*marg*)
6: O Kościach S. Wysługá y modlitwy S. nam fą pomocne. (–)
- 22: 6. O czczeniu kości ich ták wfpomina: Sermone de laudibus Mártyrum: Owo lud sła-
- 23: wi tego/ ktory was (S. Męczennicy) vkoronował/ y z wielkim wefelem Itoi około kości wá-
- 24: Izych: chcąc otrzymác błogofławieńftwo/ y odnieść dużne y cíelefne lekárftwo. Y nízey: Iá
- 25: powiáda/ nieudolny/ wziąwfzy siłę z wáfzey wysługi y modlitwy/ Ipiewałem wfzytkim ná-
- 26: bożeńftwem Iercá mego/ przed świętymi kościámi wáfzymi/ pieśni chwały y sławy wáfzey.
- 27: 7. O iedności Kościołá Bożego/ ták náuczá: Lib: de vera paenitentia cap. 3. (*marg*) 7. O iedności kościołá Świętego. (–) Krzyfz/ po
- 28: wiádá/ Páńfki od wfchodu słońcá y záchodu/ od połdniá y pułnocy Iakupił narody w ieden ko-
- 29: ściół/ w iednę wiárę/ y iedną głową w miłóšci iey Ipoił.
- 30: 8. O Pietrze S. trzymał: Sermone de transfigurátione Domini: ifz ná nim ielt zbudowá
- 31: ny kościół gdy ták mowi/ imieniem Chryftułowym: Iefli tu ná tey gorze zoftániem/ á iáko
- 32: fię to Ipełni/ com rzekł? A iáko ná tobie kościół zbudowány będzie? (*marg*) 8. Ná Pietrze S. zbudowány kościół. (–)
- 33: 9. O znaku krzyżá S. ták náuczá: Lib. de vera paenitentia cap. 3. Máluymy ná

34: drzwiách/ y ftawmy ná czołách nálznych/ ná vsćiech wftytkich y ná pierśiách/ y ná wftytkich członkách

35: ożywiájące známię krzyża S. Bo iest zwycięzcá śmierci/ wiernych nádzieią/ światłość

36: światá/ wrotny rayłki/ zburzyciel kacerftwá. To vzbroidenie nóś/ Chrześciáninie/ wednie y

37: wnocy: ná káždy czás y godzinę ná wftelkim mieyfcu nic bez niego nie czyn/ śpiąc y czuiąc/

38: iádąc/ íprawuiąc ec.(*marg*) 9. O znáku krzyża S. (-) Tym członki fwoie obmuruy/ á zło fię do ciebie nieprzybliży. Gdy

39: ten znák mocny piekielne vyrzą/ drzą y przelstrálfzone vćiekáią.(*marg*) Czárći fię boią znáku krzyża S. (-)

40: 10. O czyftości cieiefney/ y chowániu dzirwictwá/ nápiśał kazánie: Sermo de virginita-

41: te/ w ktorým fkoro náprzodku/ nád małżeńftwo przekłada/ dziewictwo/ z náuki Apoftoła

42: S. Páwła. O dziewictwie/ powiáda/ y poświęceniu duŕze Páweł Apoftoł/ wyborny ráycá/

43: nas vpomina wftytkich: y rozumie ífzdziwicy ftan wftelkie ludzkie wysługi przechodzi/ y

44: nád świat fię wnośi. Bo kto ma żonę/ mowi/ Ítára fię podobał żenie: ále kto wdziwic-

45: twie trwa/ Ítára fię iákoby fię Bogu podobał. Stáránie ono wiedzie do karániá/ á to do-

46: wiedzie do żywotá. Błogosłáwiony ktory pilnie chce fię podobác Pánu Bogu/ á ciáło fwe

47: bez fkázy á zmázania záchowa/ áby było cyftem kościołem Chryftułowí.(*marg*) 10. O czyftości y dziedzictwie [!] . (-)

48: 11. O zárzekaniu fię Szátáná y grzechow iego ná chrzie ták mowi: Lib: de exteruo iu-

49: dicio cáp. 5. Spytáią/ powiáda/ ná łądzie **Bozym [!]** / o Krolewftkim znáku. (krzyża S.)
od tego

50: czáfu iákoś Kátholicki Kościoł/ y práwá wiárę náłzę przez chrzeft przyiął. pytác będą/ ie-

51: flif wiárę niepokaláná záchował/ y pieczęć nie náruftzoná/ y fuknią z mázáná/ wedle onego

52: pięknego wyznánia/ w ktorýmś mowił: Zárzekam fię ciebie Szátanie/ y wftytkich ípraw

53: twoich. To zárzekánie/ piśzą Aniołowie/ przy chrzcie/ y vpominác fię go v nas będą.(*marg*) 11. O zárzekániu przy chrzcie. (-)

54: 12. O Kácerftwie ták mowi: Lib. de verá paenitentia: Biadá tym ktorzy świętá wiárę

55: Kácerftwem zmázáli: y Heretykom przyzwáláli.(*marg*) 12. O kácerzách. (-)

56: ZA obrok przywiodę słowá iego/ o łądzie Bożym ftrańzliwym.(*marg*) Obrok. (-) Bo łą
bárzo ku zbu-

57: dowániu służące/ y wielkim **nabożeńftwem** [!] pińane. Płákánie fwoie o dniu łądnym ta

58: kie nápiśał. De die iudcij lámentátio. Pilny á ścisły łąd práwi/ y fprawiedliwy

59: łędzia/ á ftrańzliwa ftolicá iego przed námi/ Duńzo moiá: pozwáni do práwá/ ftániem

60: nadzy y odkryći: tám **pieniadze** [!] nie pomogą/ ani moc Krolewśka obroni/ ale wżytko
fprá-

61: wiedliwymy dowody vznane będzie. Oiáko to dzień ten będzie przewinionym ftrańzliwy
gdy

62: Bog ná prawie záśiędzie. Stána ci co na nas záłowác **bedą** [!] . vkázuiąc nam vczynki náłze y

63: táiemnych pilnie fzukáiąc. O iáki tám połtrách. Przeto vpamiętay fię duńzo moiá/ á o-

64: płákuy złości fwe poki z światá niezeydziefz/ áby cię śmierć znagła niezálzła. Iufz po śmier

65: ci pokuty niemálfz: włchną **łzy** [!] / á **iezyk** [!] zániemieie/ iáko pińano iefz: Niemálfz w
piekle po-

66: kućie mieyfcá. Czemużeś ták fkłonnny do ziemie człowiecze? obroć fię á wzgorę fię
podnieś/

67: podeymie cię łáfkáwy y **łudzki** [!] Chryftus. Pánie Boże miłófierny y dobrotliwy/ pokałz

68: tę łáfkę ná mnie. Bądz miłóściw á obroń duńżę moię/ dla ktoreiś ná krzyżu wiśieć raczył.

69: Amen: Y ná drugim mieyfcu: Lib. de iudicio extermo cap 1. Nikt nam ná on czas

strona: 121

1: niepomoze iedno zywort S. a vczynki dobre/ ktore ztąd ponieśiem. wzdrygá fię ferce mo-

2: ie/ y táią łędzwie moie/ gdy wfpomnię/ iłz fię myfli náłze y słowá y vczynki/ ná on dzień

3: łądny/ odkryć máią. Y indziey cap. 4. de verá paenitentia: O iákie będzie łykánie

4: y nędzne płákánie/ gdy ná oczy widzieć będziem: z iedney ftrony niewymowne kroleřtwo
nie-

5: bielkie: z drugiey wieczne męki y piekło: á weyřzodku łudzki narod wżyćiek/ od Adámá
ałz

6: do ořtátniego człowieká. gdy wżyřcy pádną ná twarzy fwe kłániáiąc fię/ á iefzczę niewie-

7: dząc/ gdzie fię kto dořtánie. wżyřcy oczy ná ziemię fpuřzczą/ prze wielką boiazń y
oczekawá-

8: nie trofkiliwe. (*marg*) Stráfzliwy dzień Sądny. (-)Y niżey. vap. 8. tedy fię rozdziela y poydą ná drogę/ z ktorey fię iuż ná wieki

9: nieogładáią: Biskupi od Biskupow/ towarzyże od towarzyzow ec. Krolowie iáko dzieci

10: plákác będą/ a pozoną ie/ iáko niewolniki.(*marg*) Rozdział ná dniu Sądnym. (-)
Wzdychác [!] będą Książętá/ bogáci/ á niemiłośier-

11: ni: nágo idąc/ zewfząd opufzczeni: tám y fam fię ogladáiąc/ Itrofzczą fię fzukáiąc pomocy:
á-

12: le prožno. á krotko mowiąc: frodzy czárći popychác ich będą/ bijąc ie y biczuiąc/ wyiác y fkrzy

13: táiąc zębámi nád nimi.(*marg*) Potępieni ogladáią rádość y krolestwo świętych ná więtfzą żáłość. (-) A oni fię ná zad obracác będą/ żeby iáko mogli vyrzeć ono mieyfce/

14: y rádość od ktorey ie wyganiáią: y vyrzą światłość onę niewymowną/ ráyfskie rofkofzy/ y

15: wielkie páńftwá/ y vpominki/ ktore święci od krolá chwały odniefli. Miedzy ktoromy vy-

16: rzá fwoie powinowáte y towarzyże/ y będą **nedznie [!]** nárzekác/ y plákác. afz pomału idąc od-

17: łączeni będą od fwoich znáiomych/ y od Bogá. y tám/ gdzie fię iuż ná zad obroćić/ y pá-

18: trzyć na onę rádość y fzczerą światłość świętych/ nie będą mogli. y przybliżą fię ná ono miey

19: fce fmutku y boleści/ gdzie im wieczne męki zgotowane fą. Tám ie záfię odłączáią/ y iednego

20: rosladzáią od drugiego/ náznóczáiąc y vkázuiąc káždemu rozmáite męki wedle zasługi iego. (*marg*) Rozne męki w pielke ná káždy grzech. (-)

21: Et cap. 7. ibid. Tám iáko ktory grzełzył/ tám karan będzie: inaczey cudzołożnik/ inaczey

22: porobnik/ inaczey złodziey/ inaczey mężoboycá/ inaczey pijánicá/ inaczey mátácź/ inaczey

23: krzywoprzyśięzca. A kto nienawidzi brátá fwego/ z czárownikiem y mężoboycá karan bę-

24: dzie. A kto fię kácerftwem pomazał/ vsłszy: Porwi niezbožniká/ áby nie pátrzał ná chwa

25: łę Bożą. Toć fą słowá tego świętego/ z ktorych day nam Pánie Iezu Chryfte/ poiác przy

26: fzłą frogość twoię/ ábychmy niemiefzkáiąc do nienieyfzey łáfki w pokućie fię wćiekáli.

27: Iefzczem y tego ná koniec zámilczec niechćiał/ co o tym S. Ephremie nápiśał Sofomenus

28: w kościelney fwey Historyey: bo rzecz ieft wciefzna/ y ku dobremu przykłádu walczenia zna-

29: miętnościami náfzemi służy: Był/ powiáda/ ten S. Ephrem z przyrodzenia gniewliwy/ y

30: dla tego náuftynią wychodził/ áby go kto gniewliwym nie widział/ árzyczyny do gnie-

31: wu nie miał. (*marg*) Libr. 3. cáp. 16. (-)Iednego dnia gdy kilá dni pościł nie iedząc/ kazał fobie/ słudze ábo vczniowi

32: fwemu ieść vczyńić: á on wwarzywłzy y niofąc do niego/ potrawę ná ziemię vpuścił y gárniec

33: stłukł. co gdy obáczył S. Ephrem wgniewie fię ták viął y zwyciężył/ ifz rzekł fmieśnie do słu

34: gi onego: niechćiał ten gárniec z potrawą przyść do nas/ á my do niego poydźmy. y śiadwłzy

35: nád onymi fkorupámi/ iadł to z ziemie co fię wwarzyło. Tom dla tego przyniosł: ábyfmy wie

36: dzieli iáko mowi S. Ambroży: ifz fię święci nierodzili z cnotámi/ ále ná nie tákże robili: á

37: złe fkołonności fwe pilnością y pracą z siebie pełli/ y ogrod fercá fwego tákże z Adámá zarážo-

38: ny/ w poćie czołá fwego czyścili.

strona: 124

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34: Żywot y męczeństwo Doroty S. y innych

35: przy niey/ wzięty z starych Książ męczeńskich/ y A-

36: doná/ Bedy/ Vřwará. żyła około roku Pánřkie⁸⁰. 230.(*marg*) Szofy dzień Lutego. (-)

37: W Kápádocyey mieřcie Cezaryey/ była pánienka ná imię Do-

38: rothá. Tá będąc wzakonie Chřeřciánřkiem wychowána miála dar ořo

39: bny mądrořci Bořey w řobie: iřz iřę wiele mądrych dziwowáło/ ták wy-

40: řokiemu á duchownemu rozumowy iey. Ktemu czyřtořć fwoię pánieř-

41: řką oddawřzy oblubieřcowi řwemu: wtrzezwořci/ w pokorze/ y innych cnotach

42: Chrześciánfkich/ poftom y vftáwicznym modliwtam flúżyłá. Byłá y vrody wdzie
43: czney/ á mądra w poftępkách fwych/ żywot niepokalány wiodłá. Zdziewictwá
44: powołał iá Pan ná męczeńftwo/ do wieńcá zliliey/ ten też z czerwoney rózey
45: przydáiąc. Zá iey czáfow przyiáchał do Cezaryey ná przenáfládowanie Chrze-
46: ściánfkie/ Stároftá Sáprycyus: y S. Dorotheę/ ktorey flawá flýnęłá naprzod po-
47: imác o wiárę Chrześciánfká kazał. Y przyzwáney rzeczé: Dla tegomcię tu ftá-
48: wić kazał/ ábyś nieśmiertelnym Bogom ofiárę czyniłá/ wedla rofkazánia Cefar-
49: fkiego. A oná odpowie: Wiem co mi moy Cefarz rofkazał/ ábych iemu famemu
50: flúżyłá/ iáko ieft pifano: Sámemu Pánu Bogu twemu pokłon czynić/ á iemu fa-
51: memu flúżyć będziez.(*marg*) Deut. 6. 10.Hiere. 10. (-) Bogowie ktorzy nie ftworzyli
Niebá y Ziemie/ niech zginá.

52: A ták wietfzego Cefarzá Bogá flúchać trzebá/ ráczey niżli ludzi. Cefarz twoy czło-
53: wiek ieft: Bogowie twoi ludzie byli/ á niedobrzy/ ktorych teraz duŝe w Piekle go-
54: ráiá. A ftároftá grozić iey Mękámi poczáł. Oná rzekłá: Swieckiey męki y śmier-

strona: 125

1: íi fię nie boiá/ ktorzy o innych piekielnych á wiecznych mękách y śmierci wiedzá.
2: Tedy iá zawięzić y rościágnąć ná palách kazał. Y gdy iá drápác y bić poczęto/ rze-
3: kłá: Co mię łechceŝz/ czyni prędzey/ co czynić maŝz/ ábych tego ogládáłá ktoregom
4: miłościá ziętá/ twoich fię tych okrucieńftw nie boię. Rzecze Sędzia: Kogolŝ ták bár
5: zo prágnieŝz? Odpowie: Chryftułá Syná Bożego. Rzecze Sędzia: Gdzieŝ ten
6: Chryftus? odpowie Święta: **Wfzechnocność [!]** iego y Boftwo/ wfzędzie ieft: á z ftro
7: ny poięcia náŝzego (bo my mniemamy/ częgo na pewnym mieyfcu niemáłz/ żeby
8: tego nie było) tedy my wyznawamy/ iŝ Syn Boży wfąpił Wniebo/ y ŝiedzi na
9: práwicy Oycá ŝwego Bogá wfzechmogącego/ y z nim będąc iednym Bogiem/ y z
10: Duchem S. wzywa nas do Ráiu rofkolŝy ŝwoich. gdzie ony fády/ ony owoce/ o-
11: ny iábłká/ ony rože/ kwitną záfwdy/ á **rodzá [!]** : gdzie ony wefołe polá/ gory/
12: rzeki/ łáki/ y inne okiem ludzkim nieogládáne/ áni ŝercem obięte rofkolŝy.(*marg*)
Ráyfkie rofkolŝy. (-) Tám

13: ŝwięci Boży pokoiu y rádości wieczney wżywáiá/ mnie też y wfzytkich ktorzy dla
14: Chryftufa cierpiá/ czekáiá. A Sędzia rzeczé: O byŝty prózne myŝli opuŝciłá/ á o-

15: fiarę czyniąc Bogom/ łzła zá mąż/ á dobrego mienia y młodości twej użył. Od-
16: powie Pánná. Dyabłom fię klániác nie będę: bom ieft Chrześciánká/ á mężá nie
17: poymę/ bom ieft Chrytułowá Oblubienicá. To wiará moiá/ iłz mię wprowadzi
18: Pan moy do łóżnice czyftey fwoiey/ y Ráiu rołkofzy fwoich. Tedy Sáprycyus
19: nic ná niey wymęczyć nie mogąc/ wieść iá kazał wdom do dwu niewiałt Sioftr
20: rodzonych Kryłty/ y Káliłty/ ktore będąc pirwey Chrześciánki/ ná mękach wiel-
21: kich/ iego fię Máiełtatu záprzáły/ y vbogácone od przełożonych pogánłkich/ żyły
22: iufz iáko Pogánki/ rofpáczywfzy w miłofierdziu Bożym.(*marg*) Kryłtá y Káliłtá/ niewiałty
w mękách Chrytuła odstąpiły. (-) Tym poruczył ten Stáro
23: łtá S. Dorotę/ prołząc ich/ áby iá zmiękczyły/ żeby ich przykłádem Chrytuła od
24: łtąpiłá: obiecuiąc im zá to wielkie vpominki. W domu tedy ich miełzkáiąc/ częłte
25: namowy miáłá od nich. Przyzwol/ mowiły/ Doroto Cefarłkiemu rołkazániu/
26: á wyzwol fię łamá z tákiey wielkiey nędze/ iákołmy tełz y my vczynili. lepieyci ży-
27: wotá nietráćić á nieginąc przed czáłem. A oná im mowiłá. Nędznice łłuchaycie
28: wy rady moiey/ á żáłuycie zá to iżełcie fię Dyabłom oddáły. A Pan Bog miłó-
29: łierny niewzgárdzi pokutuiącym łercem wáłzym/ y przyimie pokorę wáłżę. A ony
30: rzekły: Iuzechmy raz zginęły/ y Chrytuła vtráćili/ á iáko mozem wroćić fię ná
31: zad? A Dorotá S. odpowie: wietłz to grzech rofpáczyć w wielkim á nieprzebrá
32: nym miłofierdziu Bożym/ niłzli ten ktoryłcie popełniły ofiárując Dyabłom/
33: á przác fię imienia Bożego: Nieboyćie fię/ niemáłz ci tákiego grzechu ná łwiećie
34: ktorego by Pan Bog pokutuiącemu nieodpułcił. miłofierdzie iego ktore ná wie-
35: ki ieft/ przebija grzechy náłze/ á łkroćić go y przemoc nigdy nawięłtze złołci ludzkie
36: nie mogá. Dla tego Bog ná ziemię przyłzedł/ iáko on łám mowił/ áby grzełzne
37: zbawił. Bo nie dla łpráwiedliwych przyłzedł.(*marg*) Wietłzy grzech rofpáczác
w miłofierdziu Bozym [!] / niłzli inne włzytki. (-) Podćiełz do niego zwielką wiárá/
38: á naydziećie bez wátpienia odpułzczenie. Y pocźnie zá nie Páná prołćić mowiąc:
39: Pánie tył rzekł/ niehcę vtráty y łmierći grzełznego/ á wietłze ieft wefele Anio-
40: łom twoim nád iednym pokutuiącym/ niłzli nád dziewiedćdziełát y dziewácią łprá
41: wiedliwych/ vkałz łłákę nád tymi błáđzącymi/ á náwroć owiecłki twoie do ćiebie/

42: áby drudzy ich przykładem/ ktorzy cię opuścili/ do ciebie się wrocili. (marg) Ezechie.

18.Luce. 15. (-)Tedy się ferce

43: ich iáko wołk rofpuściło/ á strumienie łez z oczu pufzczáiąc/ prawdziwie pokutować

44: poczęły. Potym przyzowie Sáprycius siostr onych pytaiąc o S: Dorotę/ iefli iey fer

45: ce zmiękczyły? A one rzekły: Myśmy zle vczyńiły y zblądziły/ boiác się doczefnego

46: męczenia twoiego iżefmy wiecznego Páná y Boga vtráciły/ á Dyabłom ofiárę czy

47: niły. A tá błogofławiona Dorotá vkázála nam do pokuty y miłosierdzia Boże-

48: go drogę/ ábychmy náleść Chryftufa mogli/ ktoregośmy vtráciły. tedy drápác fzá-

49: ty ná łobie począł on okrutnik/ á one dwie sieftrze kazał w koćiel rofpalony o-

50: gniem wrzucić. (marg) Kryftá y Káliftá męczeństwem pokutę fwoię zámknęły. (-)Wołáły

one białe głowy: Pánie Iezu Chryfte przyimi pokutę

51: názę á odpusc nam fprofný grzech nářz. Gorzały á modliły się/ á S. Dorotá pá-

52: trzyła ná ich męki: y wielce się rádowála z ich wyznánia. Y mowiła do nich. Idz-

53: cie przedemną á ia zá wami/ poydziem do oblubieńcá nářzego: niewętpicie nic:

54: wynidzie przeciw wam y obłápi was iáko lyná ftráconego ociec/ y wtym one dwie

55: białe głowie Chryftá y Káliftá fkonáły. kazał tefz y S. Dorotę drugi raz ná pa-

56: lách podnieść/ á gdy była męczoná: bárzo znácznie wefołą twarzą Páná Bogá

chwalełá

strona: 126

1: chwaliłá: ták iřz iey rzecze Sędzia. Czemu teraz w mękách czyniřz łobie fałřzywá do-

2: brą myřł? A oná rzecze: bárzo się wefelę iřz te duřze/ ktore był Dyabeł przezcię z-

3: wiodł/ Pan Bog ie przez mię przyiął. zktorych przyięcia gdy się dziś wefelá święci

4: Aniołowie Boży/ á iáko ia řmutna mam być? zemną tefz czynř rychło co czynić

5: mařz: ábych ná to wefele tráfiłá/ á nieomięřzkála: ábych się z nimi rádowála wnie-

6: bie/ z ktorymim tu plákála ná ziemi. Tedy kazał żeláznymi bláchámi rofpalony-

7: mi boki iey palić. (marg) Wefele z pozyřkánia duřz. (-)A gdy nic niepomogło/ á więcey

się znie^go śmiałá mowiác:

8: nędzniku w háńbie zořtáiefz y z Bogi twymi

9: á iá widziřz iáko cię przemagam/á z twoich się pořtěpkow zemną/ y ztego okrućieńřtwá

śmieię. kazałże iá złożyć/ á w

10: gębę bić mowiąc: iŕz mi łáie. y dał ná śmierć iey wyrok táki: Doroćie hárdey pán-
11: nie/ ktora ofiary Bogom czynić á przy zdrowiu zołtác niechćiáá/ ále śmierći dla
12: iákiegoś Chryłtuła prágnęá/ kazáliłmy łzyię vćiác. Zá ten dekret Dorothá S.
13: Pánu Bogu dziękowáá mowiąc: Dziękuię miłóśniku duŕz ludzkich/ ižeś mię do rá
14: iu twego przyzywáłz/ á do łóźnice twey Bołkiey prowadziŕz. (marg) Wyrok śmierći ná
S. Dorotę. (-)Gdy ią wiedziono/
15: z domu Stárościnego: piáarz ieden y łekretarz Stároścín/ ná imię Theophiluis/
16: żárty z pániénki łtroiác rzekł do niey: Oblubieńco Chryłtułowa/ pošli mi z ráiu
17: twego miłego/ iábłék ábo rozey. A oná odpowie: vczyńię ták záprawdę. Gdy te
18: dy ná plác przyłzłá: prósiłá áby kát trochę poczekał. Y modliłá łię Pánu Bogu. á
19: łkoro łkończyłá: łtánęło páchołę podle niey trzy iábłká w kołzyczku/ y trzy roze no-
20: łząc. Y rzecze mu święta Dorotá. Nieśi to Teophilowi/ á powiedz: owo małz
21: ocoś mię prósił/ z ogroda y ráiu Páná mego. y ztym łchyli łzyię łwoię pod miecz y
22: łćiętá ielł. A Theophilus gdy vyrzał iábłká y roze/ y páchołę dziwnie piękne y wy-
23: mowne mowiące do nie^{go} : Toć połyła błogółławiona pániénká S. Dorotá/ iákoś
24: prósił/ y oná obiećáá/ z ogrodu Páná y oblubiencá łwe^{go} : tedy głółem záwołáł: prá
25: wy Bog ielł Chryłtus/ á niemáłz żadney w Chrześcíanách obłudnoći. (marg) Teophilowi
iábłká y rożá ráyfká pošliá S. Dorotá. (-)A towarzzy
26: łze poczną go hámowác mowiąc: nie łzáley/ á nie żártuy. A on rzecze: áni łzáleię
27: áni żártuię/ ále rozumem zwyciężony wierzę: iŕz Chryłtus ielł práwy Bog. Rzeká
28: mu: Co cię zá rozum do tego przywodzi? odpowie: Co dziś zá čás? Yzali dziś nie
29: ielł mieśiác luty: á kto tákie iábłká y tákie roze ná takich zielonych rołczkách vká-
30: zác mi teraz może? Rzekną. Prawdá y lećie tákicheśmy nigdy niewidzieli. Rzecze
31: Teophilus: Iam żártował: ále pátrźcie ná co mi ten żárt wyłzedł. Widziałem
32: páchołę ták nadobne/ iákoby we czterzech lećiech: rozumiałem iŕz mowić ielłcže nie
33: vmie. A ono taką wymowá połelłtwo odpráwowáło/ iżem łię łam łwoiey mowy
34: záwłtydził. **Połyłác** [!] / powiáda/ ty tákie vpominki Błogółławiona Dorotá/ z o-
35: grodá łwoiego oblubieńcá: Wezmę/ obroćę łię/ á dziećięćiá one^{go} więcey nie vyrzę

36: á kto wąpti wtym áby to nie był Anioł? (*marg*) Wyznánie Theophilá. (–)Prożność:
Błogofławieni fą ktorzy w
37: Chryštufa wierzą/ y ćierpią zá imię iego. Toć ieft Bog práwy: Ten ma rozum/
38: kto iemu wierzy. Y powiedzą Szároście [!] tákie iego wołanie. Przyzowie go y fpy-
39: ta: Cożeś tám ná ftronie mowił. odpowie: Chwaliłem Chryštufa/ ktoregom
40: fię pierwey przął. Toć práwy Bog ktory mnie teraz z błędu wywiodł do prawdy.
41: Rzecze zgniewem Sáprycy9: Co mi zá Bog ktorj vkrzyżowánj ieft. odpowie: Iam
42: tefz tak mowił y bluznił/ ále moc tego vkrzyżowánego Boską/ y nad ludzki rozum
43: widzę. y one^{go} iáko nieśmiertelne^{go} á żywiące^{go} Bogá chwałę. Ty wálże bálwany/ o
44: błudni fą á niepráwi Bogowie. Rzecze Sáprycyus. Widze [!] ze złą śmiercią zginąć
45: chcefz. odpowie Theophilus. Y owfzem żyć chcę/ á drogem [!] do wiecznego żywotá
46: nálał: Rzecze Sędzia. Pomni ná dom fwoy y dziatki y żonę/ á niefkwápiay fię ná
47: zgubę fwoię: boć to ieft głupia bárzo rzecz. Odpowie: wielka to mądrość/ dla
48: dobrego wietfzego/ o nienieyfze y niczemne dobrá niedbác. Nie głupftwo to/ zá do-
49: cześnie doftác wiecznego. Rzecze Sędzia: Y woliłz męki y śmierć? odpowie: Ia fię
50: męki y śmierci boię/ ále oney wieczney ktorey końcá niemálfz: á tey twoiey krot-
51: kiej y docześney nie boię fię. Bálwochwálcom/ bez końcá męki y śmierć bez śmier-
52: ci zgotowaná ieft. Tedy go záwieścić ná palách/ y frodze drápác y bić kazał. A on
53: mowił: Pátrz iakom iulfz zoftál [!] Chrześciáninem/ na tym krzyżu wifząc: bo tá
54: moiá fzubienicá/ krzyżowi podobna ieft: Dziękuię Iezu Chryfte yżeś mię ná tym
55: znáku fwoim podnieść dopuścił. (*marg*) Męczeńftwo Teophilá. (–)Rzecze Sędzia:
nędzniku pomni ná ciało fwe. od

56: powie Męczennik: Nędzniku pomni ná dużę fwoię: ia ciála niezáluię [!] / áby dużá

strona: 127

1: nieginęła. Tedy go iefzcze barziew rościągác/ palić/ y bić kazał. A on tylo wołał:
2: Iezuśie Synu Boży ćiebie wyznawam/ policz mię miedzy flugi twoie. A twarz
3: iego była wesoła/ iákoby nic nie ćierpiał. tedy go on okrutnik ściąg kazał. Y
4: fzedł z weselem ná śmierć naiemnik oftátney y iedenáftey godziny powołány/ ro-
5: wną z innymi męczeńftwá y wyznánia zaplątę odnioł/ Ray y wesele Páná y Bo-
6: gá náfzego Iezufa Chryštufa/ ktoremu cześ y chwałá wieczna. Amen. (*marg*) Obrok. (–)

- 7: NA przyczynę Świętych fwoich/ dziwne ma Pan Bog drogi/ do przyciągnięcia ku łobie
- 8: dufz ludzkich. Ieśliż ten wyrzawfzy iábłká y roże **Káyfkie [!]** : to ieft/ podobieństwo nie-
- 9: iakie/ y cień rofkofzy onych/ ktorych Święci vzywaią po śmierci (widząc iż iego żarty
- 10: wprawdę fię obrociły) tak bárzo wzrufzony był/ iż mu żadne męki onego wefeła y ná-
- 11: dzieie po śmierci wydrzeć niemogły: czemuż dufzo moiá z tey nędze tám nie tełknifz?
gdzie ono
- 12: miłe lato zawnždy/ gdzie zimy iufz niemáfz: gdzie záspiewaią piofńkę onę Oblubienicy/
iáko tey
- 13: S. Doroćie záspiewála muzyká niebiefka: wftán pokwáplię namilfza moiá/ Gołębico moiá/
14: vćiefzna moiá/ przyidzi: Iufz zimá minęła/ niepogody vftály y odefzły/ kwiatki fię vkazały
- 15: wziemi náfzey/ čás żniwá náfzego przyfzedł.(*marg*) **Cantico. 2. (-)** Czemu to wefele/
ládá zábawá y pochlebftwo swiá
- 16: tá tego wnas tłumi/ iż niegorzeiem wprágnieniu dobr onych niewypowiedziánych:
ktorych
- 17: ten Theophilus z tak máley rzeczy fkołztowawfzy/ świat wżyciek y żywot o ziemię
vderzył? A
- 18: ieśli on krotko fię wiecznym rofkofzom/ po śmierci przypátruiąc/ teyże godziny/ dla ich
doftą-
- 19: pienia przez Chryftufowe wyznánie/ ná takie męki y **vtráte [!]** żywotá náftąpił: dáleko
my (kto-
- 20: rzy fię temu wefełu długo y co dzień przysłuchawamy/ y iego w Sákrámenćiech
Kośćielnych ko-
- 21: fztuiemy/ y więcey o nim z Piłmá S. y náuki zbáwiennyey wiemy) ochotniey dla niego
wczáfow
- 22: tych krotkich odstępuemy: á od tey fię zgniłey ziemie/ myflą/ ná słuchánie onego wefeła
odwodz
- 23: my/ y podnośmy. O byfmy tey słodkości y pewności obietnic **Chrzyftufowych [!]** częfto
fmákowáli:
- 24: pewnieyby nam żadna rzecz wiármie zbáwiennym ciężka nie byłá.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48: Kazanie S. Chryzostomá o męczeństwie S.

49: Iuuentyná y Máximá Tom. 3. Ná niektorych

50: mieyfcách fkcrocone. żyli około roku Páńlkiego 356:(*marg*) Ołmy dzień Lutego. (–)

51: WCzora nás tu S. Babilas/ y troie dziątek zgromadziło: a

52: dziś pará S. żołnierzow poftáwiłá nas w tey woýfce Chryftułowey. Nie

53: rowno láty/ ále wiárą rowno żyli: rozmáite ich **męczeństwo** [!] ále męstwo

54: iedno było.(*marg*) Drudzy to świeto kładą 25. dnia Stycznia. (–)To tám ftárfzy/ á ci
dziśieyfzy nowfzy fą. Táki iest kościelny fkarb ifz

strona: 130

1: ma nowe y ftáre perły/ a przed fię iednáka iest wfzytkich zacność. Ich kwiát z czá

2: fem niezbiega áni mdleie: bo iáfnosci tey żadna ftárość niewádzi. Inne cíelefne do

3: ftátki/ z czáfem giną/ fzáty fię wycieráią/ domy vpadáią/ y złoto rdzá z **zie** [!] / y w-

4: łytyki in łummá ty doczeńne bogáctwá czás tráci y niŝczy.(*marg*) Świętá łtarych y
młodfzych łaty świętych. (-) Lecż łkárby ty ducho-
5: wne to iełt święci męczennicy/ zówždy w iednym łtanie trwáią/ zówždy w tym-
6: że kwieciu młodości/ iáłności łwey łławę wypuľzczáią. Y to my wiedząc/ nie i-
7: naczey czćiem łtare święte: á ináčzey nowe: ále włzytkie z iednákim wełelem obcho-
8: dziem. Bo łię nie o czálie ále o męłtwie/ o wierze/ o gorącey chęci ich pytámy: y o
9: tych cnotách/ ktore święci máią/ cí/ dla ktorych czći zellichmy łię dniá tego.
10: Był Krol (Cefarzá Iulianá Apołtátę chce [!] rzec) wiekow tych náłfzych/ o ktorym
11: y wczorám wzmiankę wczynił/ inne ktorzy przed nim byli niezbożnoścíá przecho-
12: dzący. Ten gdy widział/ iłz wiárá Chrześciáńłka więcey łię łławiła śmierciá mę-
13: czennikow: Y gdy nie tylo dorofłe/ ále y máłe dziatki/ y páńienki/ ná męczeń-
14: łtwo zá wiárę świętá bieżáło: fráłuiąc łię oto/ niechciáł iufz iáwnie Chrześcián
15: męczyć. Bo powiádał ná śmierz zá wiárę łwoię poydá/ iáko płzczoły do wlow y
16: więcey łię tym włławiá.(*marg*) Iulian Apołtátá/ iáwnie męczyć Chrześcián czemu
niechciáł. (-) A to miał y z przodkow łwoich tyrránow onych Ce-
17: łarzow/ ktorzy z łudem łwym pogáńłkim/ ná kościół Boży powłtawłrzy/ y máłá
18: onę iłkierkę Chrześciáńłtwá zágásić chcący: te^{mv} dofyc niewczynili/ ále łami **zginie-**
19: **li.** [!] Iłkierká ta żarzyłá łię y wzgorę połłepowáłá/ y włzyćiek świat oświeciłá. Gdy
20: ie zábijano/ palono/ wiefzano/ z gor zmiotano/ bełtyom porzucano: łzli ná ogień
21: iáko ná błoto/ ná morze iáko ná iáká łąkę/ pod miecz iáko pod iáki wieniec y ko-
22: ronę. Ták włzytki wymyłłone męki zá nic łobie mieli: iłz nie tylo męźnie ále y zwe-
23: łelem á rołkołfzá ná nię łzli. Iáko młode łzczepy polewáne lepiej rołtá: ták wiárá
24: náłzá przełładowáńim kwitnie/ á wiecey ku gorze rołćie. Nie ták ogrod polewá-
25: ny owoc dáie: iáko kościół gdy łię męczeńłką krwiá pokrapia. To gdy baczył
26: ten to **Rrol** [!] (Iulianus Cefarz) bał łę iáwney woyny z kościółem podnołćie.(*marg*) Kościół
S. przełładowáńim rołćie. (-) A-
27: bychmy my im/ powiáda/ łami zwycięłtwá y łławy nieczynili. Ale pátrż iáka złołć/
28: co wczynił? Kázał włzytkim wczonym Chrześciánom/ Doktorom y Philozo-
29: phom y łtanu ryceřłkiego łudziom/ áby iedno ztych wczynili: ábo łię niechay wiá-
30: ry Chrześciáńłiey zaprzá/ ábo niechay powołáńia łwego y łtanu ołłtápiá. Y ták

31: chytro iakoby zdáleká/ ľzkodliwą bárzo woynę známi záczył. Bo ielli kto wiá-
32: ry odľtápił/ fromotę miał: przeto iľz dla świeckiego bogáctwá y doľtoieńftwá wiá
33: rę Bogu ľtrácił.(*marg*) Chytróść Iulianá ná ponizenie wiáry S. (-)A ielli kto ľtátecznym
był/ tedy máłá ztego cześć miał/ iľz ták
34: máłe rzeczy/ rzemieľło/ y ľtan ľwoy dla wielkiew opuścił. Wľzákze ná tym iego
35: okrućieńftwo nieprzeľtawáło. Bo ielli kogo do niego odnieľono/ iľz zá onych
36: dobrych Krolow/ ktory Chrześćianin/ ábo oľtarz pogáńľki obálił/ ábo kośćioł
37: ľpalił/ ábo ofiáry rozmiátał: tedy ie/ náľamo odnieľenie/ bez wywodow y **prze-**
38: **świadczenia/ [!]** zábijác kazał. Wymifłá y inne ná Chrześćiány przyczyny/ ták
39: iľz káždy cięľzkość vczuł/ á plákác musiał. A to tylko czynił áby ľławę onę y zwycię-
40: ľtwo męczeńľkie zácmił/ y wzgárdzonym vczynił: á przed fię niewinne zábijác/
41: y tráćić mogli. Wľzákze y ták tą chytróściá nic nie wygráł. Bo święci
42: ták táiemnie vmieráiący/ nie ná świecká ľławę v ludzi/ ále ná tego nieprzewro-
43: tnego ľędziewo y ná odpłátę wieczná pátrzyli. Tym czáľem/ tráfiło fię iľz żoľnie-
44: rze bieśiádę iákáś znáczná mieli/ ná ktorey teľz byli ci ktorych dziś święto obcho-
45: dziem. Miedzy rozmowámi gdy iedni ľtáre látá/ drudzy teráznieyľze chwalili: ci
46: święci rzekli: Y žyc fię teraz y ná ľłonce pátrzyć **niechcę [!]** / gdy zakon Boży ták zde-
47: ptány iest/ y wiárá iego święta zwoiwána. Wzgárdziwľzy ludzie ľtworzyćielá
48: ľwego/ ľmrodem y palenim báľtwochwáľľkich ofiar/ wľzytko zárázili. iľz człowiek
49: y dobrego powietrzá mieć nie może. Bacž ná ktorym mieyľcu y z iákim nabożeń-
50: ľtwem ty ľłowá mowili. Bo ielli tę zálość miedzy pijánymi pokazáli/ coľz rozu-
51: miefz iáko ľami domá tákiew wzgárdy Boľkiew zálowáli? Ielli tácy byli ná bieśiá-
52: dzie/ á coľz w pośćie y w modlitwie? Ty ľłowá ich ieden pochlebcá do Cefarzá one-
53: go/ chcąc mu fię przyľżyc/ odnioľł. wnet dobrá ich ľpifać y ná krolewľki ľkarb
54: obroćić kazano/ niechcąc ich męczeńľká koroná wľfawić. Oni z tego fię rádowná
55: li mowiąc: á co nam idzie omáiętność/ y tey nablifľzney kofzule/ to iest ćiał ná-
56: ľzych dla Páná náľzego Iezuľa Chryľtuľa odľtápiem ľchęćiá rádzi. Ták ony máię-

strona: 131

1: tność swoię do niebá przed ľobá poľľáli.(*marg*) Iáľmużná z dobr ktore nam dla Bogá
wydzieráią.Hebr. 10. (-) Bo nie tľlo ty pieniádze y tá máiętność kto

2: rą dáiem ná iálmuzny wniebo idzie: ále y ztego czego nam nieprzyiaciele wiary S.
3: y przenáfládowce dobrych wydra/ fkarb mamy wniebie. Niemniejszy to iest nád
4: on. fluchay co Apoftoł mowi: Wydárćie/ powiáda/ máiętności wálznych/ zewfe-
5: lemeście znošili: wiedząc iŝ macie lepszą y trwálszą máiętność wniebie. Ka-
6: zał zaś famy do więzienia poładzać. Gdzie fię wiele wiernych do nich zbiegáło: cho-
7: ćiafz to im zákazano było: y wiele dla ich towarzystwá ktore znimi mieli/ vcześni
8: cy fię ftáli korony męczeńŝiey. Y tam w ich więzieniu Pŝalmy y modlitwy ŝprá-
9: wuiąc/ gdy kościoły od Tyránná zámknione były/ z ćiemnic kościły ŝobie Chrze-
10: ściánie czynili. Cefarz chcąc ie oŝukác/ poŝał do nich niektore zdryce do więzie-
11: nia: áby ich ŝami od ŝiebie nie od krolá namowá do tego zmiękczyli/ áby Chrze-
12: ściánŝká wiaré porzucili/ wiele im obiecuiąc: y ná inne żołnierze ktorzy odfępo-
13: wáli/ á cęci od Cefarzá wielkiew doŝtáli vkázuiąc. Lecź ŝwięći odpowiedz táką czy-
14: nili: Ieŝli kto ŝtanu rycerŝkiego od wiary S. odfępił/ my vtrátę ich nágradzić á
15: ofiárowác fię zá nie chcemy. A coŝ to iest/ vmrzeć? wŝák ieŝli nie teraz/ tedy to po-
16: tym być muŝi. A zaŝ nielepiew vmrzeć zá krolá krolow/ y Páná Aniołow: niŝli
17: zá krolá ták niepoboźnego? Gdy ná woynie zá krolá vmieráią/ á co zá to przy-
18: ŝtoynego tákiew vtráćie odnieŝ mogá? A co moźe dobrego krol vmárłemu vczy-
19: nić by dobrze chćiał? á cęšto y bez pogrzebu pŝi ie y ptacy poiedzą.(*marg*) **Vmrzeć**
20: **żołnierzowi zá Krolá á vmrzeć zá Bogá iáka roznoŝć. (-)** A ták rádzi bár-
21: zo dla krolá Aniołow gárdłá połozem. Gdy o ich tákiew ŝtateczności ŝprawę Ce-
22: ŝarzowi dano: wlkazał do nich: iŝ ie potrácá iáko zdryce žadney wzmianki o wie-
23: rze Chreŝćićiánŝiey nieczyniác: ieŝli tego Chryŝtuŝa nieodŝtąpią/ táiemnie bez wiá-
24: domoŝci wŝytkich poginá. Ale Pan Bog ktory táiemnice obiáwia/ y tę zdrádę
25: tego krolá obiáwił. Bo iáko oney niewiáŝty Aegipŝkiew ŝłowá ktore do Iozephá
26: táiemnie w komorze gdzie nikt nieŝyŝał mowiłá/ wŝytkiemu ŝwiátu iáwne fię
27: ŝtały: ták y to co Krol ten przez poŝły/ do tych ŝwiętych wlkázował/ zátaić fię
28: nie mogło. bo potomkowie o wŝytkich zwjęŝtewách mężennickich dowiedzieli fię.
29: (*marg*) Gene. 39. (-)
30: Gdy ták dłuwo ŝtátku ich przekonác on niezboźnik nie mogł: o pułnocy ŝćiac ie w
31: ćiemnicy wieźy kazał. Lecź głowy ich były Dyabłu ŝtráŝliwe/ więcey niŝli kiedy

30: mowiły. Iako y głowá Ianá S. nie ták bylá ftrafzliwa gdy mowiłá/ iáko gdy
31: ná krzynowie bylá przyniešioná. (*marg*) Smierć S. Iuuentyná y Máxymá. (–) (*marg*) Kości
S. Dyabłu ftrafzliwe. (–)Bo ma teŝ fwoię mowę krew męczeńŝka/ kto-
32: ra ácz nie przez vfyz wchodzi/ ále funnienie mordercow fwoich przenika y ściŝka.
33: Po zámordowaniu ich/ niektorzy ważyli gárdlá fwoie/ áby ciála ich porwali
34: y pogrzebli. Ná ktore ci co pátrzyli/ táká iáľność y wdzięczność widzieli/ iáká
35: niegdy żydowie ná twarzy Szczepanowey/ iáko S. Lukafz mowi. Wołáli fławiąc
36: ie Chrześciánie/ y náciála pátrząc á mowiąc: zá żywotá fpolnie żyli y w śmierci
37: fię nie rozdzielili: záraz fpolnie wjználi/ fpolne teŝ więzienie/ y męczeńŝtwo odniefli/
38: y w iednym grobie połoŝeni leŝą/ y w iednym przybytku niebieŝkiem zoŝtána/ gdy ie-
39: ŝzcze wietfzą chwałę ná odmienieniu wezmą. Przyŝtoynie ie tedy y fłupámi/ y o-
40: pokámi/ ŝwieczniki/ y wieŝami/ y wołmi názywamy. Bo Koŝcioł iáko fłupy w
41: fpieráią/ iáko wieŝe go bronią/ iáko opoki náwáľności morŝkie odpycháią/ iáko
42: ŝwiece ciemność niewiernoŝci rozbijáją/ á iáo wołowie iednáká chęcią/ y fer-
43: cem iárzmo fłodkie Chryŝtuŝowe poćiągnęli. A ták częŝto ie náwiedzaymy/ groby
44: ich przybieraymy/ wielką wiárą koŝci fię ich dotykaymy/ ábychmy znich błogo-
45: fławieñŝtwo iákie odniefli. Bo iáko ŝołnierze/ blizny ná woynie wzięte vkázuiąc/
46: z krolem beŝpiecznie rozmawiáią: ták y ci w ręku vćięte głowy przynofząc/ wŝyt-
47: ko co chcą v krola niebieŝkie^{go} vproŝić mogą. (*marg*) Koŝci S. dáią
błogofławieñŝtwo. Przyczyná ŝwiętych do Bogá. (–)Przetofz z wielką wiárą y ochotą tu
48: przychodmy: ábyfmy pátrząc ná ich groby/ y ná ich záplátę/ fkarby rozmaíte zbie-
49: ráć mogli: á żywot ten zwoley Boŝey ták przebieŝećieŝmy mogli/ iákobychmy
50: ná on brzeg zwielkimi Bogáctwy przepłynęli: ku vżywaniu kroleŝtwá wieczne-
51: go/ w Chryŝtuŝie Ieŝuŝie Pánie náŝzym. ktoremu bądź chwałá ná wiek wiekom
52: Amen: (*marg*) Obrok Duchowny. (–)
53: BAczyfz/ cny Czytelniku/ co ten ták wielki Doktor Chryŝoftom S. o przyczynie ŝwię-
54: tych zá námi/ y o koŝciách ábo reliquiách ich/ y o ŝwięceniu ich ŝwiát/ y powiedaniu lu-
55: dziom żywotow ich trzymá: á iáko/ te kácerŝtwá dziefieyŝe tępi. Połoŝę y drugie ŝłow-
56: wá iego (Libro contra Gentiles de vitá S. Pabliae Antiocheni Epiŝcopi) Mogł/

strona: 152

- 1: Pan Bog Bąbile przenieść iáko Enochá/ y Eliafzá (bo obudwu náfládownikiem
2: był) ále prze łáfkáwość fwoię/ ku ludzkiemu rodzáiowi/ miedzy innemi obyczáymi
niezliczne-
3: mi/ ktore nam do zbáwienia dáie/ y tę tefz nam dał drogę do fiebie/ to ieft kości świętych
przy
4: nas zoftáwuiąc/ iáko pobudkę do cnoty.(*marg*) Dla czego nam P. Bog kości świętych
zoftáwił. (-) Bo po mowie y kazaniu/ groby świętych napierw-
5: íze/ záprawdę/ máią mieyfce/ ífz duſze **ludzkie** [!] ná święte pátrząc/ iemi fię ku ich
náfládownianiu
6: pobudzaią. Gdy kto przy ich grobie ftoi/ czuie fię wnetze tą **moćą** [!] o ktorey **mowie**
[.] odmienio
7: nym. Bo pátrzenie ná truny ich/ myfl przerázi/ y pobudzi/ y ták ípráwi/ iákoby ten ktory
tám
8: leży zaráz fie znim modlił/ y przytomnym tám był. Y nízey: Ale co mowie o miefcách/ y o
9: grobách/ poniewafz częftokroć/ y fuknia vmárłego/ y słowo iedno ná fercu/ pobudzi
wnetze
10: myfl náfzę. Dla tegołz P. Bog nam kości S. zoftáwił. Y nízey. Táka ieft moc świętych/ ífz
11: gdj żyli ná świecie/ czárći fię cíeniá ich/ y ízat bali: a po śmierci záfię/ grobámi ich
záłtrafzáiá.(*marg*) Grobow świętych Czárći fie boią. (-)

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34: Żywot Iana S. Rzymianina Kality/ pi

35: fany od Symeona Methaphrafta. (marg) Dziesiąty dzień Lutego. Drudzy kładągo 15 dnia
Stycznia. (-)

36: BYł w Rzymie ieden człek bārzo zacny y bogaty/ z tych kto-

37: rzy woýłká wodzą/ ná imię Eutropius/ á żoná iego Theodora/ máiąc

38: trzech synow: dwu starzych ná vrzędy Rzeczypospolitey obrocił: á młod-

39: szego Iana/ dał pilnie w ćwiczenie náuk. W którym on prętkie pomno-

40: żenie wziął: bo był ostrego rozumu z przyrodzenia. Iednego czáfu gdy iufz miał

41: lat dwánaście/ do tego domu/ gdzie sie on vczył/ tráfił sie gość ieden zdáleká du-

42: chownego stanu/ tych zakonników/ ktorzy nigdy leżąc nieśpią/ który miał po-

43: ślubioną drogę do Hieruzalem. Gdy go to pácholę obaczyło: chwyciło mu sie

44: go ferce/ y pytać go wzbudzony Duchem S. począł: skąd by szedł y gdzie/ co zá sprá

45: wy iego y żywot? Gdy mu wšzytko powiedział/ prosił go dla Bogá/ áby wracá-

46: iąc sie náзад/ do swego klastoru/ iego z sobą tám záprowadził/ y náuczył iáko-

47: by sie Bogu podobác/ á świeckiego około zbawienia niebezpieczeństwa/ y mārney

48: miłości światá tego/ vchronić mogł. powiádaiąc isz mię rodzicy bārzo miłuią y

49: bęba [!] mię chcieli świeckimi stany y doftoienŧwy bawić y żenić. (marg) Wmłodości

iáki rozum duchowny. (-)A ia ztego co wko-

50: ściele słyżę/ y co czytam/ widzę iż wśytká zábáwá swiátá tego prózna iest: á za-
51: dney rzeczy lepszey niemálfz iedno służyć Pánu Chrytułowi w zakonie wálfzym. sły
52: fząc mądre á Duchá S. słowá w młodziéczyku onym Zakonnik on: musiał mu
53: obiećć/ wroćić fię ná zad/ y wziąć go z łobą: Zrádościá fię roftawfzy/ z onym stár-
54: cem/ ná przod stárał fię oto/ áby miał ksiáfkzi S. Ewángeliey. y vprosił łobie v
55: mátki y oycá/ iż mu dáli pięknie nápińćć/ y kofztownie opráwić Ewángeliá S. z
56: tego fię kocháiąc/ iż do náuki y nabożeńftwá ták był ochotny fyn ich. y náuczył
57: fię práwie wśytkiey Ewángeliey. (marg) Ksiáfkzi Ewánieliey S. drogo opráwione. (–) Tym
czáfem wroćić fię on Zakonnik/ y vkazał

58: fię Ianowi: Z czego młodzienc rad bárzo będąć/ y nogi iego obłápiáiąc/ powie-
59: dział: Oycze wielebny/ rodzicy moi wielce mię miłuią: ná tę drogę z tobą wiem
60: pewnie iż fię nie vprofzę: musiem táiemnie vyść á im nic niepowiádać. Opátrz-

strona: 134

1: my łobie okręt ná brzegu y zmowmy przewoz/ á ia fię poftáram o pieniádze. Gdy
2: nálezi okręt/ w ktorým fię ná morze puścić mieli: Pan okrétu drożył fię znay-
3: mem. Y ná doftánie pieniędzy/ pácholę ono táką drogę ná lázło. prosił Mátki sło-
4: wy łágodnymi/ mowiąc: Wiele mam dobrodzieyftwá od was rodzicow moich/
5: ále mię wftyd/ iż moi towarzyszy studenći/ kilá kroć mię v siebie zá wálfzá wiádo-
6: mościá czćili/ á iam im iefzcze nigdy tey ludzkości niepokazał: iufz mię ich bárzo w-
7: ftyd/ y do szkóly chodźić mi przykro: profzę vczyńćie mi tę łáfkę. Mátká wnetze v-
8: żyie męzá/ iż mu dádzá ná **one** [!] vtrátę fto złoty: przyftáwiwfy do niego státec-
9: nego słuęę/ áby tego ná czym inśzym márnie nieutráćić. Lecź on słuęę ofzukał/ á
10: pieniádze do siebie wziáwfy/ y imi przewoz zapláćiwfy/ z onym zakonnikiem tá-
11: iemnie morzem poiáchał. (marg) Iáchał táiemnie do zakonu rodzicom nie powiedáiąc.
(–)Y przyplýnęli fzczeńliwie ná ono mieyfce do kłáftoru.

12: **Ggy** [!] stárfzemu on zakonnik wśytko powiedział/ rzekł stárfzy do niego: bárzoś
13: młod fynu miły/ á vnas tákí obyczáy: Pierwey musí dni czterdzieści nálfzemu fię
14: zakonowi przypátrowáć ten/ ktorý do nas wftápić chce/ tolfz dopiero golenie ná-
15: fze bierze. A Ian dla Bogá prosił/ áby dziś był ogolon y przyięt. Widząc on stár-
16: fzy Duchá Bożego w młodziencu/ y táká żádzá ie^{go} gorącą/ przyięł go/ y z bráćią po-

- 17: liczył: błogofławiąc młodości iego. Prętko w duchownych poštěpkách ćwiczzenie
- 18: wziął/ y zakonnemu żywotu przywykł: modlitwę we dnie y w nocy wietfzą niŹli
- 19: inni czynił: PoŹty wielkie brał ná fię/ drugdy nic nieiedząc/ iedno przenaŹwiętfze
- 20: ćiało y krew Pána nášzego: tak iŹ go Źtárfzy hánował mowiąc: MłodeŹ á wielką
- 21: Źobie pracą zádaiefz: zemdlifz bárzo Źily Źwoie/ y zdrowie Źtráćifz/ á potym mniefy
- 22: Źlufzbie y Źlawie BoŹey poŹytecznym zoŹtániefz. (*marg*) Zbytnie trudzenia kroczą Źlufzbe
BoŹą. (-)Przemiefzkał tedy w tym klaŹzto-
- 23: rze y onym żywoćie Źzeć lat. Po Źzećci lećiech/ nieprzyaćiel chcąc oŹlábić iego
- 24: poŹtěpki/ y przeŹzkodzić bieg Źwiętych w Bogu cnot iego: ŹkuŹił go/ y podufzczył mu
- 25: bárzo/ ćieŹzkie prágnienie y teŹknoć do rodzicow: kładąc mu przed oczy/ ich Źmu-
- 26: tek/ ktory máią z oney niewiádomoći onim. ktemu domy one/ czeladz/ doŹtátek/
- 27: y Źtan wyŹloki oycá iego/ tak mu rozwodził: iŹ niezmierną mękę miał/ otym vŹtá-
- 28: wicznie myŹląc/ á oney fię pokuŹie obronić nieumiefiąc. tak gdy do onych iego
- 29: poŹtow y niewyŹpánia/ ten fráfunek przypadł: práwie ná poły był żyw/ á iufz iá-
- 30: ko ćień iáki chodził.(*marg*) PokuŹa po Źzećci lat: (-) Y rzecze do niego Źtárfzy/ widząc
go tak nędznym/ y Źpodzie
- 31: wáiąc fię iŹ miał iufz prętko vmrzeć: wŹzákem ćie przeŹstrzegáł Źynu/ iŹ Pan Bog
- 32: niechce/ iedno Źebychmy iemu wedle Źily y moŹnoći Źlufzyli: á ty nád przemoŹe-
- 33: nie twoie/ takieŹ fię Źtrapił y znędził. Rzecze Ian S. wiedz miły oycze/ iŹ nie po
- 34: Źty mi tak wádzą/ iako grzechy moie. IuŹem od niemálego czáfu ćieŹzko ŹtrwoŹo-
- 35: ny y ná myŹli z tárwany ieŹt. Nieprzyaćiel ŹkuŹił mię ćieŹzko teŹknoćią do rodzi-
- 36: cow y do domu mego. Ale Źobie powroz gotuie. Bo ieŹli poydę y wrocę fię w dom
- 37: oycá mego da Pan Bog/ tám zetrę Źzyię y głowę ie^g. Krzecze Źtárfzy: WŹzákemći
- 38: mowił iŹ to zakon náŹz ćieŹzki ieŹt. Płakał tedj Źtárfzj on nád młodzieńcem/ y dał mu
- 39: ná drogę błogofławieńŹtwo. NáŹaiutr zálécáiąc fię w modlitwę wŹzytkiefy brá-
- 40: ciefy y przeprafzaiąc ich z wielkimi łzami mowił: Wiem iŹ mię z tego mieyŹcá/ nie-
- 41: przyaćiel chcąc wjwlec/ ogládaním rodzicow ŹkuŹił: ále mam w Bogu nádzieię/ iŹ
- 42: y rodzice ogládam/ y tám głowę iego w domu oycá mego/ podepcę y ŹkruŹę. Y
- 43: Źkupiwfzy fię około niego/ modłę nád nim płácząc czynili. á Źtárfzy mu błogofłá-
- 44: wił mowiąc: Idz Synu w imię Oycá y Syná y Duchá S. miey z Źobą Pána Iezu-

45: Ia/ ktory cię poprowadzi iako on chce. y przyklękaiając każdemu donog/ prosił á-
46: by kładąc nań ręce/ iemu błogofławili. (marg) Wyfzedł Ian Święty z kłaftztorá wracaiąc
fię do domu rodzicow swoich. (-) A mowił: takim dobrze w domu tym v-
47: czczon/ nigdym te^{go} miefzkánia y towarzyftwá wálze^{go} godzien nie iest. Gdy co máło
48: odfzedł do kłaftztoru/ obrociwłzy twarz swoię/ á padwłzy ná koláná/ dłu^{go} plákał Bogu
49: fię polecaiąc. A będąc w puł drogi miał towarzyfzâ iákiegoś zebraká/ fktorym
50: fzedł afz blifko do mieyfcá. á gdy iufz był nie dáleko/ rzekł onemu towarzyfzowi: Brá
51: cie/ widzę ifz mafz złą fukniâ. wezmi tę lepřzâ odemnie/ á tę mi swoię day. Y tak v-
52: czynił: y roftáli fię każdy w fwâ drogę. Gdy przyfzedł Ian ná takie mieyfce/ z kto-
53: rego widzieć mogł/ dom Oycá fwego/ vpadł ná ziemię y rzekł: Pánie Iezu Chry-
54: fte/ nieopuřczay mię. á czekaiąc nocy/ przyřtapił do drzwi Oycá fwego/ y położyw-
55: řzy fię na ziemi plákał mowiąc: Pánie Iezu Chryfte nieopuřczay mię/ oto iufz dom
56: Oycá mego/ ktoryś mi vkazał. ále żebych tym łáfki twey fobie nieutrácił/ profzę

strona: 135

1: day mi gorę nád nieprzyiacielem moim/ ábych tu ná tym mieyfcu dobrze vmárł
2: á tey iufz pokuřy nigdy niemiał. Y był tám v drzwi przez całą noc.(marg) **Polozeł [!]** fię
zebrakiem [!] v drzwi oycá fwego. (-) Ráno drzwi o
3: tworzą/ wynidzie Stárfzy nád czeládzia/ vyrzy odartego vbogiego/ rzecze: ktoć ty
4: iest/ co tu czyniřz? idz náftronę/ oto pánowie moi tędy wnetze poydâ. On rzecze:
5: Profzę zmiłuy fię nádemną/ iestemci człowiek vbogi/ niechay tu w tym kâcie zo-
6: ftánę: wřzák złego nic nie vczynię/ á tę łáfkę Bog tobie zápláci/ gdy mnie vbogie-
7: mu tu v drzwi leżeć dopuřciřz. Y dał mu pokoy Stárfzy. Wyřli potym rodzicy iego
8: przed řień: ktore gdy Ian S. vyrzał/ łzámí fię bárzo zálał/ y pomáłu w fobie rzekł.
9: Otořz Czárćie iufz ná rodzice moie pátrzę/ á przed fię zá pomocâ Bożâ zetrę głowę
10: twoię: á řtrzáły pokus twoich w řlufzbie mię Bożey nie ořlábiâ. P. Iezu Chryfte
11: nie opuřczay mię. Y leżał w onym kâcie. Y pocźnie mu iego Ociec/ z řtołu fwe-
12: go potraw pořylác mowiąc: Cierpliwy to iákiś vbogi/ tak ná zimnie y deřdzu wy-
13: trwa: może Pan Bog dlá niego nád námi fię zmiłowác/ y dla tego pořlał go tu
14: ábyřmy przezeń zbáwieniu řwemu pomagáli. á co wiedzieć iefli ná takie vbořtwo
15: řyn teřz nářz miły Ian/ o ktorym niewiemy gdzie iest/ nie przyřzedł. Czyńmy to

16: nád tym/ cobyśmy rádzi/ áby też nád onym ludzie czynili. A mátká dnia niekto-
17: rego wyfzedwłzy/ gdy go vyrzáłá: zbrzydziłá fię im/ y zgniewu rzekłá: Niemo-
18: gę ná ták nędznego człęká pátrzić/ odwiedźcie go ná ftronę. boć tędy chodzić nie
19: będę mogłá. Y mocą go łudzy ná ftronę odwlekli. (marg) Wielká ćierpliwość. (–)A on
przed fię zdáleká ná
20: drzwi oycá łwego pátrzył: áłz mu fię tráfił on stárłzy łługá/ y záwołał nań: Pá-
21: nie tyś mi naprzod miłóšierdzie pokazał/ proŝę kaŝ mi tu iáką chałupeczkę/ y
22: przykryćie poŝtáwić/ áby mię Páni niewidziáłá/ kiedy tędy poydzie: á žebych wždy
23: od zimná iákokolwiek obronić fię mogł. A on wnetze to vczynił. Y mieŝkał w-
24: oney kuczce modłác fię vŝtáwicznie. A Oćiec mu co dzień obrok łłał. ktory on v-
25: bogim rozdawał/ ták iŝ do iego kuczki vbodzy fię zbiegáli: á on ie żywił. A łam
26: fię przed fię poŝtem dręczył/ ták iŝ kości ná nim przeliczyć mogł.(marg) Obiáwił mu
Chruftus čás śmierći. (–) Po trzech le-
27: ćiech/ wnocy vkazał mu fię Pan Iezus weśnie/ y obiáwił mu dzień śmierći iego:
28: widząc go iuŝ doŝkonałym/ y w młodych lećiech stárym y doŝtałym. ocucił fię y plá
29: czać/ modlił fię mowiác: Dziękuię Pánie ižeś mię miedzy łwe łługi poczytác raczył:
30: proŝę pomni ná rodzice moie/ á grzechow ich nierácž im poczytác: boś ty iest łam
31: wielce ćierpliwý y miłóšierný. Y kazał łobie wołác one ^{go} stárłze^{go} / y rzecze: czyniłeś
32: nádemną miłóšierdzie/ proŝę czyn do końcá: powiedz łwey Pániey ty łłowá: on v-
33: bogi ktoregoś od wrot odegnác kazałá/ proŝi niechćiey hárdzie gárdzić vbogim
34: y niedoŝtátecznym/ pomniác ná Páná Iezuŝa Chryŝtuŝa/ chćiey go náwiedzić: mać
35: nie co pilnego powiedzieć. Gdy to poŝełŝtwo ŝpráwił/ rzekłá: á ia nań y pátrzyć
36: nie mogę/ áłz bych do niego iŝć miáłá? Y powie to mężowi. Rzecze muž: Idz mi-
37: łá žono/ á niegárdzi vbogim: bo vbogie łobie Bog obrał. A oná ieŝcže odwłoczy-
38: łá. Áłz Ian S. drugi raz do niey włkaže mowiác: Po trzech dni ia iuŝ vmrę/ ie-
39: ŝli do mnie nie przyidzieŝ/ nigdy tego nieodžáłuietŝ. Oná gdy o iego śmierći vŝly-
40: ŝzáłá/ wyŝłá y łługom go przynieŝć do ŝiebie kazałá. Zákrýty niemogł być po-
41: znány. Y rzecze iey: Wykonáłá fię poŝługá/ y zápláci fię iuŝ iáłmuzná [!] twoiá Go-
42: ŝpodze/ iáko Pan rzekł w Ewángeliey: Coŝćie czynili iednemu z tych bráćiey mo-

43: iey namnieyŹzey/ mnieście czynili.(*marg*) Rozmowá Ianá ś. z mátką. (–) A ia też/ iáko
vbogi nic niemáiąc/ chcęc ieden

44: vpominek zoŹtáwić: iedno mi pod przyŹięgą obiecuy to/ ábyś mię niekazáá w-

45: inney Źzáćie pogrześc/ iedno wtey ktora ná mnie iest/ áni ná innym mieyfcu cho-

46: wác/ iedno ná tym gdzie moiá cháłupká Źtoi. Bom lepszego odzienia y vczciwŹze-

47: go mieyfcá godzien nie iest. co gdy mu obiecáá rádá: dał iey onę piŹaná Ewán-

48: gelią mowiąc: to twoiá ná tym świećie obroná/ y ná onym wiecznym tobie y Pá-

49: nu moiemu/ mężowi twemu poćiechá. oná wziáwŹzy ksiáŹzki ogládáiąc ie rzekáá:

50: bárzo podobne Źá onym ktore Pan moy dał był Źynowi náŹzemu. (*marg*) Ewángeliey
Świętey ksiáŹzki iáki vpominek. (–) Y pobieŹy do

51: mężá/ vkaŹe mu ony ksiáŹzki Ewangeliey. On záras poznał/ iŹ ty Źá á nie inne:

52: rzecze: Źpytaymy Źię go Źkąd ie ma/ á iefli co wie o Źynie náŹzym Ianie.(*marg*) Oznáymił
Źię rodzicom Ian Święty. (–) Tedy przyidá

53: oboie do niego/ y rzeká: obwięzuiem cię ná Bogá w Troycy iedynego/ ábyś nam

54: powiedział/ zkąd ty ksiáŹzki maŹ/ á iefli wiesz o Źynu náŹzym Iánie? A on iuŹ bo-

55: leści Źerdeczney znieśc nie mogác rzecze: Iam iest Źyn wáŹ Ian/ y tá iest Ewán-

56: gelia ktoráście mi dáli. Iam wam przyczyná był tákiego Źmutku: ále tá mię E-

wángelia

strona: 136

1: wangelia náuczyłá nośc w ćierpliwości Źłodkie iárzmo ChryŹtuŹowe. Gdy to vŹly

2: Źzeli: pádli v głowy iego y przez trzy godziny ták plákáli/ iŹ Źię wŹyćiek Rzym

3: otym dowiedział/ iŹ Źię im Źyn wroćił. Ale wolia BoŹa byłá/ áby Źywot Ianow

4: światem pomázány niebył/ á iuŹ Źwoiey ćierpliwości zapláte wziáł: przeto tegoŹ

5: dnia ducha P: Bogu oddáł. Matká zápomniawŹzy obietnice/ w złote Źzaty ciáło

6: iego vbrác kazáá: á ony zdártę wyrzucić. Y wnet powietrzem przeto záráżoná

7: byłá. AlŹ Ociec wŹpomnawŹzy ná on obwiázek/ kazał to czynić/ co iego Źyná

8: wola byłá. Y gdy to vczyniono/ Mátká ku zdrowiu pierwŹzemu przyŹłá. Po-

9: grzebli go ná tymŹe mieyfcu/ y koŹcioł tám pobudowali: A rozdawŹy wiele Źkár-

10: bow Źwych ná pielgrzymy/ Źami też w pokoju Źkończyli. Tákić był Źywot y poŹte-

11: pek Ianá tego. ktory zwićięŹywŹy Czártá/ godnym Źię Źtał zapláty wieczney/

- 12: przez łáfkę Páná nášzego Iezufa/ ktoremu sławą y cześć z Oycem y Duchem S.
- 13: ná wieki Amen. (*marg*) Obrok Duchowny. (–)
- 14: RZadka rzecz (mowi Ambroży S.) pokorá w młodym/ y gdy się náyduie/ podziwienia
- 15: godná ieft: Bo w młodym/ látá kwitną/ síły co dzień przybywa/ krew się w nim wrzą
- 16: cá burzy/ niewie co fráfunek/ choroby niezna/ dobra mu myśl roście/ wżyciek do há-
- 17: dości gorący/ do poniżenia y pokory trudny. (*marg*) In pśalm. Beati immáculati.
(–)Wízákże żadny čás tak pogodny do cnot
- 18: Chrześciáńfkich/ y ku otrzymániu dárow Duchá S. nie ieft/ iáko młode á nowe naczynie:
prze
- 19: łamę niewinność/ którą z chrztu S. odnoszą: y prze vżyte y miękkie ferce do wżytkiego:
kto-
- 20: re ieft iáko teraz wykopána nowiná/ ná ktorey si[ę] każde ziaro wliane rodzi. By tylo
ná wy-
- 21: chowániu im/ y dobrym towarzyftwie nie zchodziło: wieleby (iáko mowi Bernát S.)
młodych/
- 22: obyczáymi z ftáremi zrownáło: á co ná lećiech zchodzi/ cnotámiby dołożyli/ mieliby
ftárość
- 23: vcźciwą/ nie lidzbą [!] lat/ ále cnotámi okrafzoną. (*marg*) Epíftdolá ad Theobaldum. (–)
Y Apóstoł młodością gárdzić nie każe. Lecż
- 24: nieftety/ co się dobrego od Bogá łamego z dobrą naturą wśieie/ rodzice swoim
niedbáłftwem/
- 25: pieścżotą/ y nieprzyłtoyną miłością/ wykopywáią y gubią. Młode ludzie wnet z
połtuzeń-
- 26: łtwá wymuią/ miecz im wręce/ t o [!] ieft/ dofkátki [!] świeckie dáią: miedzy złe
towarzyftwo/ iáko
- 27: owce miedzy wilki pułzczáią. Y ten/ by był od rodzicow nie vciekł/ nigdyby był do
tákiej swią
- 28: tości nie przyfzedł. święty iego rozum/ ktorým rodzice ofzukał. Ale bárziesy się dziwuię/
iáką

29: Dyabłu łztukę wyrządził: On go z kláštorá wykoczował/ á on łobie dáleko łrozłzy/ zá
iego przy

30: czyną kláštor zgotował.(*marg*) Świętym pokuły w zwycięłto [!] á vpadki w wietłze [!]
fię cnoty obracáią. (-) Ták fię świętym y pokuły wdobre obracáią/ á biędząc fię z tym czár

31: tem/ chocia fię trochę połlizną/ wnet/ gdy im nogi ich Chryłtus vkrzepczy/ y rękę/ áby
nieu-

32: pádli do końca/ podkláda/ po czárćie depcą/ á głowę iego krułżą. zwłáfczá/ gdy nie
z złości/

33: ále ziókiew włomności wpokule wpadáią. Dziwuię fię tobie święta niepokalána dułzo
młoda/

34: Aniele wćiele ludzkim/ iákoł mogł ták łwoy ięzyk vhamowác/ á miłość oycowłką/ y twey
mi-

35: łey mátki/ ná ktorás wielką nędżę ćierpiác/ pátrzał/ włobie vmorzyc/ y ięzyk ták
vmartwio-

36: ny mieć? O powážna w młodym ćiele łzedziwołci/ iákoł ná łobie tákie rzeczy przewiełć
mogłá

37: w domu łwym bogátym/ nędżę iáko pielgrzym y żebrak ćierpieć: to práwie ielt
dobrowolne

38: vbołtwo/ y wielkie męczeńłtwo. Boże day nam iákokolwiek náłładowác.

strona: 139

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44: Żywot S. Paule zacney wdowy Rzymiánki/ wy-

45: pifany od S. Hieronimá do corki iey Euftochiey/ fłowy

46: S: Hieronimá niegdzie skroconemi. żyła około Roku. 380.(*marg*) Dwunafyu dzień Lutego. Kładzie ią Suryus 27. dnia Stycznia. (–)

47: BYła Paúlá [!] święta rodzaju ftórych onych Rzymian fła-

48: wnych Scypionow y Gráchow: zacnością świecką/ y wielkimi bogá-

49: ftwy od P. Bogá obdárzona: Mężá miała Toxocyufzá/ który też szedł z ftárey

50: krwie Aeneazá y Iuliufzow. A to o niey piŕze/ nie iŕzby wielka

51: rzecz była to mieć: ále iŕz iest dziwna tym gárdzić. Ludzie świeccy takie sobie wielce

52: ważą/ ktorzy to máią/ á my ty chwalem/ ktorzy tym dla zbáwiciela ſwego po-

53: miátáią. Z mężem ſwym miała czterzy dziewczki/ Blesfilę y Rufine [!] / ktore mlodo

54: ná iey rękú z ſwiátá zefzły/ Paulinę ktorą zá mąż wydála mátkę Pámmáchiufzá/

55: Euftochią ktora przy niey w wiecznym pánieńſtwie trwała/ á

56: piątego ſyná Toxocyufzá. Trzydzieści lat máiąc/ śmiercią mężá ſwego owdo-

57: wiawŕzy/ wŕzytká fię ná ſłuŕzbę Bożą vdála: ono bogáctwo domu ſwego wielce do

58: ftátecznego/ ná vbogie obracáiąc: niebyło tego vbogiego ktorzyby w Rzymie iey

59: iálmuzną nieżył/ iey fię ſzátami nieprzyodział. zá vtrátę ſobie poczytála/ iefli nę-

60: dzny á potrzebny od kogo inſzego okrom niey pomoc miał. Gdy iey powinowáci

61: o roſproſzenie máiętności przyimawiáli [!] / odpowádála: iŕz ia wam wietŕze dziedzic-

62: two zoſtawuię: kájkę y miłóſierdzie Chryſtuſowo. A iŕz była wielkiew v ludzi fławy

strona: 140

1: á czći y náwiedzánia zacnych ofob/ y raczenia ſwieckie/ wielkie byli około niey:

2: o to fię frałowála/ iŕz ią ludzie ták bárzo ſobie ważyli. Y chcąc fię przed tym ſkryć/

3: wybrála fię zá morze/ do Hieruzálem do ziemie ſwiętey: Czego iey nikt odrádzić

4: niemogł: y miłóſć ku dziátkom/ tey myŕli iey/ zepſowác nie mogła. zoſtawowála

5: ſyná máluczkiego/ y Ruffinę iuŕz mężá godną: ktorych ſieroſtwo/ acz ią wielce bo-

6: láło/ wŕzákze nád nimi plácząc/ nie pomniála fię być mátkę/ chcąc być Chryſtuſo-

7: wą niewolnicą. (marg) Miłość ku Bogu/ przewyżylá miłość ku dziatkom. (-) To bywá y
w poimaniu nieprzyacielskim naćieżlza/ gdy fię mát-

8: ká z dziećmi dzieli: wżákże oná to przyrodzenie zwyciężyłá: á famę Ewłtochią cor-

9: kę swoię z łobą wziąwży/ z innych pánienek wielkim pocżtem/ wyiáchálá. dziedzi-

10: łtwo swoie wżytko y imioná/ dziatkom innym zołtáwiłá/ á famá fię wydziedi-

11: czyłá/ áby inne wniebie dziedzictwo náłázłá. (marg) Pielgrzymłtwo ná mieyfcá Święte.

(-) Tám przyiáchawłszy/ wżytki mieyfcá

12: S. znabożeńłtwem wielkim łzami polewálá. Ná tym mieyfcu/ gdzie Pan náłz v-

13: krzyżowány iest pádaiąc/ tak ie czćiłá/ iákoby wıżącego Páná ná drzewie wi-

14: dziálá. A w grob iego wżedwłszy/ one kámienie w ktorým Boskie cíáło iego leżáło

15: cáłuiąc/ łzami łwemi pokrapiálá. O iáko tám łez wylálá wiele/ wżytko miáłto

16: wie/ y ten Pan ktoremu fię kłániálá. Potym wżytki ogládalá mieyfcá/ ktore fię

17: iedno w piśmie świętym miánuią: ále te więcey/ ktore fię iákim cudem ábo łpráwá

18: Pána náłzego Iezufa Chryłtuła włáwiły. Widziálá tam gdzie fię vrodził/ gdzie

19: go krolowie witáli/ gdzie náuczál/ gdzie cudá czynił/ gdzie lud pięćiorgiem y fie-

20: dmiorgiem chlebá karmił: Y inne wżytki z gorącym łercem y z dzięká/ zá wżytki

21: łpráwy Páná náłzego obchodzilá/ pielzemi nogámi więcey niłzli iázdą. Potym wro

22: cíłá fię do Bethleem do oney Iáłkinie/ gdzie fię narodził Zbáwićiel náłz: y tám łobie

23: obráłá mieyfcę/ do łwey tám łmierći miełzkác/ mowiac ták: Iákom ia grzełznicá

24: godná fię złtálá cáłowác iáłłeczká/ w ktorým Pan moy máludzkiem plákał? Iákom

25: tego godná ábych w tey fię iáłkini modliłá/ w ktorey Pánná Bogá porodzilá? Tu

26: będzie odpocżnienie moie/ tu miełzkác będę. Bo mieyfcę to zbáwićiel moy/ łobie

27: obrał. Dułzá moiá iemu żyć/ y narod moy iemu łłużyć będzie. (marg) Budowánie
kláłztorow męłkich y żeńskich. (-) Tám przez trzy

28: látá wćieśni miełzkáiąc/ potym nábudowálá kláłztorow męłkich y pánięńskich y

29: ná pielgrzymy rozmáitých gołpod/ áby tám złożenie mieć mogli/ gdzie Iozeph y

30: Márya z miłým Synem/ gołpody nienálezli. Wielkie wtym zywoćie [!] cno-

31: ty w łobie pokazálá. (marg) Pokorá. (-) A naprzod pokore [!] / ktora iest pierwłzá cnotá

Chrzełćiáń-

32: łka. Tá k fię vniżálá/ iłz kto iey nieznáł/ á znác prze wielką łławę iey prágnął/ gdy

33: ią wyrzał/ zá tę iey niemiał/ którą byłá. Bo iáko naliższa niewolnicá/ á miedzy z-
34: gráią pánienek/ ktore około niey były/ być fię napodleyfzą zdałá/ ták fzáta/ iáko
35: mowá/ y wfzytkim poštěpkim. Nigdy po śmierci mężá fwego/ zmęfzczyzną nie
36: iádłá/ áni z Bifkupem/ áni z świętym żadnym. Lázniey nigdy iedno w niemo-
37: cy/ á miękkiey pościeeli/ y w febrze gorącey nieużywála/ ná ziemi ná kocách odpo-
38: czywála. iefli to odpoczynieniem zwác co fię ná wfćawicżney modlitwie we dnie y
39: wnocy trawiło. pełniła ono piřmo: ná káżdą noc opłocze [!] łofzko moie/ á pościeel
40: moię łzami mymi fkropię. (marg) Zmęfzczyzną po śmierci fwego mężá nigdy nie iádłá.
(-)Zá mále grzechy ták płákála iákoby nawietfze [!] popeł-
41: niła. Gdyř my ią vpomináli áby oczom zgadzála/ chowaiąc ie ná czytánie E-
42: wángeliey/ odpowiadála: fżpecić teraz twarz potrzebá/ ktora fię przeciw rofkazá-
43: niu Bożemu/ bielidły y rumienidły y innymi przypráwy málowála. (marg) Nagrodá
wpokucie. (-)Niech ćier-
44: pi ćiáło/ ktore vżywáło rofkofzy: ony długie śmiefzki/ niech fię wfćawicżnym plá-
45: kánim nágradzáią: miękkie á iedwabne y drogie pościeeli/ niech fię wtrárdość
46: włořenic obroćá. świecká będąć/ mężowim fię podobála. teraz Chryřtuřowi po-
47: dobác fię prágnę. Prozno iey z czyřtořci chwalić/ bo y w Rzymie świecká bę-
48: dąć/ wfzytkim Rzymiánkóm w tey mierze wzorem byłá. ták fię fprawuiąc/ iřz y
49: zły nieprzyacićel niemiał co o niey zmyřláć. Lářkáwość w niey wielka byłá/ y prze-
50: ćiw pokornym łagodność. zmożnymi fie w rzecz niewdawála: wfzákże fię pyřzny-
51: mi y butliwymi nie brzidziła. Gdy vbogiego vyrzáła/ dawála: gdy bogátego/
52: do dawánia vpominála. Tá wniey tylo przygáná byłá/ iřz dawála náznyt y czę-
53: řto pożyczála y lichwę dawála/ áby fię nikomu iáłmużny profzácemu/ nie wymo-
54: wiła. Znam tę do řiebie winę/ iřzem ią oto karał gdym ią náznbyt fzczodrą widział:
55: ono z Apořtoła przywodząc: (marg) 2. cor. 8. (-)nie ták dayćie áby innym byłá poćiechá
á wam ćię-

strona: 141

1: dnę niemaiącemu. Bo trzebá fię ná to oglądác/ áby to/ co fię z chući czyni/ długo fię

2: czynić mogło. (*marg*) O Zbi[t]niey iáłmuźnie Ná S. Hieronimá vpominánie dziwná
odpowiedz (-) Ale oná ná to krotko á ze wftydem odpowiedziáá: Bog mi swiá
3: dek/ iłz ci dla iego imienia wftytko czynię/ y tego prágnę/ ábych żebrząc vmárlá/
4: á iednego pieniądza corce mey miłey/ niezofáwiłá: á żebych vmárwfzy cudzem
5: prześcierádłem pokrytą byłá. Ná koniec mowiłá: gdy bych ia żebráá/ wiele bych
6: ich náłázłá/ ktorzyby mi z chucią dáli: á ten żebrak iefli odemnie nie wezmie/ kto-
7: ra mu dáć y zcudzego mogę/ iefli vmrze/ á kogo o iego zdrowie pátrzyć będą? Iam
8: chciał áby byłá wgořpodárftwie oftroźnieyfzá/ á oná byłá w wierze gorętfzá. dla v-
9: bogiego Páná/ cáłym frecem dáiąc mu to/ co od niego wzięłá/ vbogá być chciáá: y
10: dořtápiłá tego częgo prágnęłá. Bo w wielkich długách corkę zofáwiłá/ ktorych
11: oná iefzcze niewypłáciłá/ ále zá miłofierdziem Bozym wypłáci. Zaden vbogi zpro
12: źną ręką od niey nieodřzedł. Ony řłowá częřto w uřciech miáá: błogofłáwieni mi-
13: łofierni/ bo oni dořtápią miłofierdzia. (*marg*) Mátt. 5.Luc. 16.luc. 11. (-)Y ony: Czyńcie
řobie przyiáćiele z nieřprá-
14: wiedliwych piędęzy/ ktorzyby was przyięli do wiecznych przybytkow řwoich:
15: Daycie iáłmuźnę/ á wftytko wam czyřte będzie. Lecź iáłmuźnę wiele ich dáie
16: z piędęzy y z máiętnořci/ ále z ciáá řwego włáłne⁸⁰ málo ich iáłmuźny czyniá. Prze
17: to czárt po vtráceniu máiętnořci/ mowi: řkorá zá řkorę/ wftytkie⁸⁰ człek dla zdrowia
18: odřtápi: dotkni iedno ciáá iego y kořci/ vyrzę iákoć błogofłáwić bedzie. Wiele ich
19: iefť ktorzy rękę ná iáłmuźnę řciągáią: ále rořkořzy cíeleřney vwłoczyć řobie niechcá.
20: zwierzchu biali/ á wewnąřz kořci vmářlych pełni. (*marg*) Iob. 1.Iáłmuźná trudnieyfzá
ná trudzeniu cíeleřnym. (-)Ale Paulá tákiey powřciá-
21: gliwořci byłá/ iłz řnádz y miářę przechodziłá/ y ciálo wielkimi pořty zemdlilá. O-
22: krom řwiáť ledwie kiedy z oleiem iádlá/ á cořz mowić o winie/ o mleku/ o rybách/
23: o miedzie/ ábo iáycách/ y innych řmácznych potrawkách/ ktorych niektorzy vżywá
24: iác á imi řię nápełniáiąć/ mniemáią/ áby barzo pořćili/ á beřpieczną czyřtořć mie-
25: li. Obmow y nieprzyiáźni ludzkich y złorzeczenia nizacz řobie niewáżyłá/ mo-
26: wiác ony řłowá: Dobrym złe zwyciężaycie. (*marg*) Rom. 13.Acto. 5.Přálm. 38.Luc. 21.
(-) Apořtołowie chlubili řię řtego/ iłz co
27: cíerpieli dla Páná řwego. Y ono z Přálmu; gdy grzeřznik řtánał przećiw mnie/

28: zámilknąłem/ y od dobrego. Istałem się iáko głuchy niełyszając/ y iáko niemy/ nie o-
29: twárzając wít moich.(*marg*) 2. Cor. 12. (-) Wielkiey cierpliwości w wżytkim vzywála/
mowiąc zpi-
30: Imá: wćierpliwości wáfzey osiągniecie duſze wáfze/ á wchorobách mowíła: Gdym
31: chora ieſt/ ná ten czas mocnám ieſt. A gdy ſzkody ná nię wielkie przypadály/ mo-
32: wiła: Co pomocno człeku by wżyciek ſwiát miał/ á duſzę ſtrácił?(*marg*) Mátt. 16. Mátt.
10.Iob. 1.1. Pſalm. 78.Ioán. 2. (-) Nágam się
33: vrodziła/ nága poydę: Pan dał/ Pan wziął: niemiłuyćie ſwiátá/ áni tego co
34: ieſt ná nim. Gdy iey o niemocy ſyná iey piſano/ zaſráfowáwſzy ſię mowíła: kto
35: miłue więcey ſyná ábo corkę niſzli mnie/ nie ieſt mnie godzien. á modląc ſię zán
36: mowíła: Opiekay ſię Pánie ſynmi vmorzonych: ktorzy dla ćiebie martwiá ćiałá
37: ſwoie. Ieden iey ráz po wiedział: iſz ćię ludzie prze wielkie nabożeńſtwo zá ſzaloną
38: y odeſzła od rozumu máią. A oná mu odpowiedziała: My głupi dla Chryſtuſa:
39: ále głupi Boży/ rozумы **łudzkie** [!] przechodzą. Y Páná ſzalonym zwáli powinowa-
40: ćí/ y wiązác go chćieli.(*marg*) Már. 3.Ioán. 10. (-) Powiem y oporzádku kłaſztorá iey
pánieńſkiego/ kto-
41: ry oná zbudowáwſzy żywiła y ſprawowála. **Czyſtość** [!] S. pánienek ná ſwoy **obra-**
42: **ćiałá** [!] pożytek duchowny. ſiała ciełſne/ áby niebieſkie żęła. nie záłowála docze-
43: ſnych/ áby nábywála wiecznych. Zbudowáwſzy męſki kłaſztor/ á męſzczyźnie iy
44: do ſprawowániá polećiwſzy: niemáło pánienek zrozmáitych ſtron názbieráwſzy/
45: ták zacnych iáko podłych/ y miernych: ná trzy ie rzędy y kłaſztory rozdzieliła: ták
46: iſz ony trzy roty/ oſobno były gdy iádły y robiły: ale ſpołem ſię modliły y Pſalmy
47: ſpiewály. ſamá pierwey ná wżytko przychoziła/ przykłádem á wtydem inne do
48: porzádku przywodząc. Prime/ Tertie/ Sexte/ None/ Nieſpor/ iutrźnią puł-
49: nocną/ ſpiewánim Pſalmow odpráwowály. każda Pſałterz vmieć y cokolwiek zá-
50: wżyd z piſmá ſię náuczyc muſiála.(*marg*) Porzádek kłaſztornych pánienek. (-)W niedzielę
tyło [!] ſzły do koſćioła/ przy ktorego
51: boku mieſzkály. kážda rotá ſzła zá ſwoią mátką. Po modlitwie ſzły do roboty/
52: kážda do ſwey/ ábo ſobie ſzáty/ abo innym robiąc. Ieſli ktora była zacna/ nie-
53: mogła mieć zdomu ſwego ſługi żadney/ áby ná ſtáre ſwe domowe y dziećinne ro-

54: ĩkolzy niewspomniála [!] : o onych w rozmowie prożney nie wznowiła. Iednaki v-
55: bior był wżytkich. Płotná tylo do ręku ścieránia vżywały. Od mężow dáleko od-
56: dzielone były: Y rzezańcom chodzić do nich/ dla złych ięzykow nie dáła. leniwe

strona: 142

1: á niedbále rozmáicie náprawowála. Iefli była gniewliwa ktora/ łagodnością:
2: á iefli ćierpliwa/ gromieniem ią fłow náuczáła. Niedopusćiła żádney mieć czego
3: okrom łzat á żywności/ wedle Apoštoła: Máiąc odzienie á żywność/ ná tym prze-
4: ftáymy. Niezgodne łáfkáwemi fłowy iednáła: Młode á buyne ciála/ częłtym y
5: powtorzonym połtem mdliła.(*marg*) Cielefne ochędoftwo/ dufzne plugáftwo. (-) Wolála
ifz ná żołádek chorzáły/ niźli ná dufzę. kto-
6: rą w ochędofzce kocháiącą fię widziála: frogością twarzy fwey y zmarłzczeniem
7: karála ią mowiąc: Ochędoftwo ćielefne/ dufzne iest plugáftwo: broníła tego á-
8: by żadne plugáwe fłowo z wft pánieńłkich nie wyfzło. Bo to iest znak nieczyłtey du
9: łze. (*marg*) Iezyczne [!] iáko karála Święta paulá. (-)Iezyczne y fwarliwe/ raz ie
vpomniawłzy/ tym karála/ áby v drzwi gdzie w
10: łzytki iadály/ klęczály modłąc fię/ áby fię włtydem vhamować mogły. Krádzie-
11: żą fię iáko świętokracłtwem brzydziły. To co świeccy łobie zá máły grzech máią/
12: to vnich/ áby było zá wielki/ ták ich náuczáła. Wielkies była łáfkáwości y lu-
13: tości nád niemocnymi/ chorym wżytkiego dopusćiła/ y mięfá iedzenia: ále gdy
14: łamá chorzáła/ łobie tego dopusćić niechćiála. Ná fię była frogą/ á ná inne łáfká
15: wą. Zadna młoda y zdrowa/ tákies frogości żywotá nie wiodła/ iáko oná iufz le-
16: tnia y ná zdrowiu ztárgána. A mali fię prawdá rzec/ wtym tełz była nieco vpor-
17: ną/ y rády niełłuchála. Wgorácá wielkie/ mieřácá Lipcá wpádlá wgorączkę: gdy
18: fię lepiej/ z łáski Bożey/ po ciężkies niemoćy [!] mieć poczęła/ trzeba było nápijác fię
19: iey trochę winá/ áby zwody wpuchlinę była niewpádlá: y iam nápráwił ná nię S.
20: Epiphániuszá/ áby iey oto prořił/ y onę przymusił żeby wino piła. A oná fię w-
21: net domyřliła/ ifz to z mey nápráwy było. Po wielkies namowie/ wyfzedł od niey
22: Epiphánius ztymi fłowy: Tákiem tám wiele łpráwił/ ifz mnie ftárego/ máło
23: łwym przykłádem do tego nieprzywiedzie/ ifz winá pijác nie będę. To powiádam
24: nie ifz bych to chwalił/ co náźbyt: ále ifz bych iey goráce [!] y wierne ferce/ ztey ćierpli-

25: wości pokazał Była ku mowieniu leniwa/ ále ku słuchaniu ochotna/ pom-
26: niąc ná ono: słuchay Izraelu á milcz. Ná pamięć piřmá S. wiele vmiála/ kochá-
27: lá się w Historyey rozumieniu/ ále więcey duchownego się rozumienia trzymála.
28: Y mnie przywiodła do tego/ iż nowy y ftary Testáment wykłádáciem iey y corce
29: iey musiał. łzczegom się iey dlá częřtey próby wymowić niemogł. vczyłem cze-
30: gom się łam náuczył/ nie łam od siebie/ áni z łwey dumy/ ktora ieřt złym mi-
31: řtrzem: ále od zacnych kořcielnych mężow.(*marg*) Kochanie w piřmie Świętym. (-)
Gdziem wátpił łzczerzem łwoię nie-
32: vmieiętność wyznał.(*marg*) Piřmá Świętego wjkład iáko trudny. (-)Włzákze mię oná
pytála/ miedzy rozmáitemi wykłády/ kto
33: ryby mi się zdał podobnieřzy. Ięzyká się Zydowłkiego náuczyła/ ktoregom się ia
34: zmłodořci/ alř do tego czáfu z pracą wielką po częřci náuczył/ y Euřtochey corki
35: łwey náuczyła. ktora nigdy od niey nieodřtępowála: wřzytki iey pořługi odprá-
36: wuiąc/ á práwie řadney słudze nic **niedopuszczáć [!]** : nigdy bez mátki áni iádlá/ áni
37: legła: y iednego pieniádzá y łwey mocy niemiála.(*marg*) Miłość ku mátcie. (-) Gdy iey
oycowłką y máćierzyn-
38: łką máiętność mátká ná vbogie rořprářzála/ łtego miała kochanie/ zá łkarb ło-
39: bie poczytáiąc/ cnotę y pobořność mátki łwoiey/ y **łwoie [!]** prze-
40: ćiw iey miłość. Nic ták bárzo Páulá nieprágnęła/ iedno áby powinowáci iey w
41: Rzymie ná Bożą się słufzbę vdáli. Y poćieřzył iá Pan Bog. Bo wnećzká iey Pau
42: lá corká łyná iey Toxocyulzá ieřcze w pieluchách ná czyřtość pánieńłką oddaná od-
43: rodzicow Bogu była. łzczego iáką rádość miała/ wymowić się nie może. Raz
44: ieden Heretyk do niey przyřzedwřzy/ wicłłác iá pytáním o zmartwychwřtaniu po-
45: czáł.(*marg*) Heretyki iáko się brzydziła. (-) Ná ktorego gdy mnie przywála/ á iego
zdrády obaczyła: ták się imi ná po-
46: tym brzydziła/ iż ie iáwnie Bořemi nieprzyacięłmi zwała. Gdy łkończenie
47: iey z řwiátá tego/ ktorego wielce prágnęła/ przyřzło/ á wniemoc ciężką wpádlá:
48: tám było poznać corki iey Euřtochey ku mátcie miłość/ w vátáwiczných pořłu-
49: gách/ y przy iey łořzku łiedzeniu. Bacząc się řmiertelną y přętkie zeřcie łwoie/ o-
50: ny wierřyki z Přálmu ćicho powtarzáła: Zámilowálař Pánie ozdobe domu

51: twego y chwale mieżkánia twoiego.(*marg*) Pŕalm. 25. 83. (–)Iáko wdzięczne przybytki
twoie/ prágnie y

52: prawie mdleie dużá moia dużá moiá/ do nich. Gdym iey pytał czemu milczyłz á nie
powiełz/

53: iefli się o co fráfuiełz? Rzekłá mi po Grecku. Nic nie mam ná się ciężkiego: w-

54: łzytkomi łpokoyno/ y iáño. Y tym zámknąwłzy mowę á ná włtách poki mogłá

55: pálcem krzyż S. kładác/ on głos oblubieńcá włtyłzáłá: włtán á chodz łm przyia-

56: ćiołko moiá/ wdzięczna gołębico moiá: iuż zimá minęłá y niepogody przełzły. A

strona: 143

1: oná łrecem ochotnie odpowieźiáłá: wkaźáły się kwiatki ná ziemi/ čás żniwá

2: przyłzedł: wierzę łlz oglądam dobrá Pńńkie/ wziemi żywyących.(*marg*) Cántic. 2.Smierć
Świętey Paule. (–) Gdy Duchá Bo-

3: gu oddáłá/ wielká się lidzbá [!] Błkupow/ Káplánow y Lewitow z włzytkich ziem/

4: okolicznych/ zakonnikow/ zakonniczek y ludzi zezłó ná iey pogrzeb. wdowy y

5: vbodzy/ iáko do mátki y dobrodzieyki łwoiey biegli: iáko po oney Dorce/ łzáty kto

6: re im dáwáłá/ y iáłmużnę im wkaźuiác. Świádek mi Pan Iezus/ łlz łedne^g pieniáłz

7: ká corce Euflochey niezostáwiłá/ ále łełzczę iákom rzekł/ długow wiele. A zostáwiłá

8: táką wielkość łiołtr y bráćiey w kłáźtorách łwoich/ ktore wyżywić trudno/ á po-

9: rzucić się ich łełz niegodzi. Co może być dziwniełzzego náđ to/ biála głowá łák

10: zacnego domu/ łák bogáta/ włzytko dla Páná Bogá z táką wiárą rozdáłá/ łlz prá-

11: wie do łstátniego vbołtwá przyłzłá? Nikt więcey dáć vbogim niemoże/ iáko ten/

12: co łobie nic niezostáwi. Włzákże teraz vżywa dołtátku y wiecznych onych bogáłtw.

13: A ty Euflochia bąđz bełpieczna/ wielkieć mátká dzieźictwo zostáwiłá. Żyłá w

14: dowá w łwiętym przedłewięźiú w Rzymie łat pięć/ w Bethleem łat dwáđzie-

15: łciá/ żywotá iey włzytkiego byłó łat pięćdziełszát y łzełć/ miełięcy ółm/ dniow 21. (*marg*)

Obrok Duchowny.1. Cor. 7. (–)

16: NÁuká pierwłza. Wielki przykłád wdowiey czyłtołci/ y vkochánie się w tym łtánie S.

17: ktory dołkonáłzly łełt niłzli małżeńłki/ wedle Apółtołá mowiącego: łlz błogósláwień-

18: łzą bęđzie/ gdy łák zostánie/ to łełt/ gdy się do małżeńłtwá nie wroci. O teyże Pauli

19: łełz Hieronim S. mowi: Ták meżá plákałá/ łlz prawie łámá vmieráłá/ ále łák

20: fię po mężu do służby Chryśtuſowej obrociła/ iákoby dawno śmierci iego prágnać miała:
dáiąc

21: znać iſz gdy P. Bog rozwiąze tę [.] węzeł śmiercią iednego/ żáłość fię towarzyſzá
mocnieyſzym z

22: chrjśtuſem ſpoieniu y wolnością do służb iego / wietſzą gáńić ma. Czym fię y miłość ku
pierwſze ^{mv} /

23: gdy nań inne^{go} nieprzjwodzi/ y miłość ku Chrjśtuſowi/ gdj go nád wſzjtki w czyſtości
przekłáda/ po

24: kázuie. 2. Co tá mátká corce ſwey Euſtochiej zá poſag zoſtáwiála ieft fię cze^{mv} przypátrzyć.
Iá-

25: ko wiele dziatkom ſzkodzi/ kto im máiętność tę/ ktorem ſieroſtwo ich opátrzone być
ma/ zbyt-

26: kiem y niedbáłstwem vtraca: ták kto zápalony miłością Bożą/ hoynie ná vbugie [.]
máiętność

27: rozdáie/ ſkarb dziátkom wielki zbiera. Iako to znála/ tá Błogosłáwiona pánienká Euſto-

28: chia/ ktora mátcie gdy iey oyczyſte dobrá Chryśtuſowi dáwała/ ták mowiła: Doſić mię miła

29: mátko/ bogáto zoſtáwiſz: gdy mi dziedzictwo cnot S. y łájkę á opiekę Chryśtuſową
teſtámen-

30: tem oddaſz. Ale dziś rodzicy ni ocz fię więcey nie ſtáraią/ iedno áby bogáto dzieci zoſtáwi-

31: li/ y corkom wielkie poſági łákomie y nieſpráwiedliwie (duſze ſwe dla dzieci głupie tráćąc)
zbie

32: ráli. Co potym iáko proch od wiátru v potomkow ich ginie. Miłuy dzieci/ ále Bogá zbáwie-

33: nie ſwe więcey: iefli im pożywienia ſpráwiedliwie nábytego/ zoſtáwić nie możeſz: zoſtaw
im w

34: dobrym wychowániu cnotę/ y nádzieię wyſług twoich v Bogá: áby mowić mogli z
Dawidem:

35: Dzieciſmy/ Pánie ſługi twego/ y potomſtwo niewolnice twoiey: niechćiey nas opuſzczać
w o-

36: bietnicy twey/ ktorás ſpuſcił oycom náſzym.

strona: 147

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13: Męczeństwo S. Wálentego Kápłaná/ z ftá

14: rych ksiąg męczeńfich Rzymfkich. ćierpiał około ro-

15: ku Páńfkiego 234.(*marg*) Czternáfty dzień Lutego. (-)

16: ZA czáfu Klaudiufzá Cefarzá/ o wiárę świętą y náukę iey/ poy

17: mány był S. Wálenty kápłan. ktorego gdy przed łamego Klaudiufzá

18: przywiedziono/ rzekł mu: czemu łobie raczey przyiázni náłzey niepozy-

19: łkuiefz/ ále ztymi fię bráćifz/ ktorzy łą náłzey Rzeczypołpóltey nieprzy-

20: iáciele: á toś człek mądry iáko łyłz/ á nie vmiefz tego rozumu łwego vzyć

21: ná dobre twoie? odpowie S. Wálenty: Byś poznał dar Boży á porzucił Dyabły

22: y bałwany/ dobrze by fię działo z tobą y ztwoim páńftwem: gdybyś wyznał Bogá

23: iednego/ włzechmogącego Oycá y Syná iego Iezufa Chryłtuła. Rzecze Kláudi-

24: ufz/ o náłzych Bogách Iowišie y Merkuriušie co trzymałz? Odpowie. Byli to

25: ludzie łprośni/ złościámi włytkimi pomázáni/ y w nieczyłtości żyiác zginęli. Y

26: gdy mu dłułzłzą około prawdy Ewángeliey S. rzecz vczyńił/ rad łłuchał y náko

27: niec powiedział: Słuchayćie Rzymiánie iáko zdrową náukę ten człowiek podá-

28: ie. Co łyłzłzác Kálphurnius Stároftá záwołał głosem: zwiedziones Cefarzu tą

29: fałszywą náuką. Tego głófu przelękl fię Klaudiufz/ y wnet łerce odmieniłwzy

30: rzeczę. Pośluchay go ćierpliwie: iefli co zdroźnego á omylnego mowi/ fkarz go/
31: iáko świętokraycę: á iefli co dobrego rádzi/ czemu go w rzeczy słuŕzney nie słućhác?
32: Tedy go Kálphurnius poruczył nieiákiemu Aŕteriuŕzowi proŕzác: áby go cudnymi
33: słuowy zmiękczył. Idác w dom iego Wálenty S. proŕsił Páná Bogá mowiác: Pá
34: nie Iezu Chryŕte ktorys słuwiatłość ná ten słuwiát przynioŕł/ y oŕwiecaŕz kaźdego
35: ná ten słuwiát przychodźącego: oŕwieć dom ten/ á wypądz zniego nieprzyiáciel-
36: ŕkie ćiemnoŕci/ żeby ćię poználi Bogá práwego. Zásłuŕchnął tych słuów Aŕteriuŕz/
37: y rzeczę: powiádaŕz iŕz twoy Bog słuwiatłość przynioŕł/ y on oŕwiecá wŕzelkiego
38: człowieka: potym ia poznam práwego Boŕtwá iego/ iefli corkę moię słuępá oŕwie-
39: ći: y wćzynię wŕzytko co ty mnie rádźić będziefz. A S. Wálenty kazał iá ŕobie przy
40: wieŕć/ y wzywáiac nád nią imienia Páná náŕzego Iezuŕa Chryŕtuŕa/ wzrok iey iá-
41: ŕny przywroćił. Obaczywŕzy to Aŕteriuŕz z żoná ŕwoiá vpadł do nog S. Wálente-
42: go y ŕzukał rády o zbáwieniu ŕwoim. A on kazawŕzy im trzy dni poŕćić/ báŕwa-
43: ny wŕzytki wyrzućić/ nieprzyiácielom gniew odpuŕćić/ y wierzyć w Páná Iezuŕa
44: Chryŕtuŕa: tedy okrzćił Aŕteriuŕzá y wŕzyćiek dom iego/ ofob męŕkich y niewie-
45: ŕćich **ŕzeŕć** [!] y czterdzieŕci. O czym ŕię dowiedziawŕzy Klaudiuŕz/ Aŕteriuŕzá z wŕzyt-
46: kimi domu iego Chryŕćiány/ zwiáźáne do miáŕtá Hoŕtyey wieŕć/ y tám zmęćzone
47: potráćić: á Wálentego S: kiymi bić y potym głowę iemu ŕćiác roŕkazał. Tác
48: ŕkończyli błogoŕławieni męćzennicy y korunę ŕobie zgotowáná wniebie odnieŕli y
49: chwałá błogoŕławioná Troycę ná wiek wiekom Amen.

strona: 150

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32: Zywoy y Męczeństwo S. Iuliany dziewice/ wypi-

33: łane od Symeoná Metaphráfta/ vmęczoná za

34: czáfu Máxyminá [.] około roku Páńskiego 300.(*marg*) Sześnafty dzień Lutego. (-)

35: W Nikomedeyey zá czáfu Máxymianá Cefárzá/ Eleufius po-

36: gánin/ y łurowy bálwochwálcá/ corkę miał z żoną także pogánką/ Iu

37: liánę. ktora słyżąc o Chryštušie y Ewánieliey/ tajemnie vwierzyłá

38: w Páná Bogá náłzego/ y mądrze we wżytkich łprawách łwoich pošte-

39: puiąc/ vrodą y wżytkimi cnotámi/ wielką okráfá domowi łwemu byłá. A má-

40: iąc zacne rodzice/ y Cefarńskie przyjaciele/ zacnego też iey mężá ráili. Lecż oná
41: ná fercu wolá máiąc wczýfności S. Chryftufa łamego małzonką być/ nieśmie-
42: iąc fię ftym rodzicom odkryć: gdy czás iey zá mąż wydánia przychodził/ á iey o-
43: blubieniec poganin do niey vpominki połyłał: ſzukáłá tákich przyczyn/ iákoby
44: wolną zoftác mogłá. Y miedzy innymi tę náłázłá,(*marg*) Cżyfność Bogu poſlubiona. (-)
Włkazáłá do onego ktory
45: iey w małżeńftwo prágnął: Niechay wie/ iſz ia zacnego rodu będąc/ *zełżyć* [!] domu
46: ſwego niechcę: poki on Stároftą tey ziemi niezofťanie/ małzonki zemnie niema.
47: rzecz fię iey to zdáłá ná poły niepodobna.(*marg*) Iuliáná S. áby zá mąż nie ſzłá przyczyn
ſzuka. (-) Lecż czárt ktory iey przedfięwzięcie
48: ſkácić chciał/ ták pomogł onemu człeku/ iſz przez dáry y przyczyny/ Stároftą zo-
49: ſtał. Y zoftawſzy włkazał do S. Iuliány: iuſz fię/ powiáda/ niech weſeli/ iſz mę-
50: zá ták wielkim vrzędem vczczonego mieć będzie: á niechay dáley nieodwłoczy. A
51: oná widząc/ iſz fię iey ná iedney niepowiodło/ drugą przyczynę náłázłá mowiąc: Ie-
52: ſli tey wiáry co y ia nie będzie/ niechay ſobie inney ſzuka: Iuliáná zań niepoy-
53: dzie: bo oná ieſt Chrześciánką/ á on Bálwochwálcá innemu Bogu ábo raczey
54: Dyabłom ſłuży. (*marg*) Zá mężá inney wiáry iſć niechce S. Iuliáná. (-)Przeſtrálfzony nád
mniemánie tym pofelſtwem/ do Oycá iey bie-
55: zał/ ten mu žal opowiadáiąc. A Ociec tego fię po corce ſwey nieſpodziwáiąc:
56: bárziew ieſzcze niſzli on Stároftá roziádłý/ przyzwał Iuliány: y pierwey iey chę-
57: dogo pytał: Czemu ty Stároftą gárdziſz? (*marg*) Znieprzyacielem Bożym brácić fię nie
godzi. (-)Oná rzekłá. Bom ia ieſt wiáry ro-
58: zney od niego: á coſz by to moy namilſzy pánie Oycze zá małżeńftwo było/ ciálem
59: fię iednoczyć/ á fercem y myłłá rozłączác. A iako ia ztákim miáłá bych mieſzkác

strona: 151

1: ábo iemu przyiaźń pokázowác/ ktory ieſt nieprzyacielem Bogu memu? Gdy bych
2: ia za twego nieprzyacielał poſzłá/ á tego małzonką zoftawáłá/ ktoryby tobie ſtał
3: ná gárdło/ izaliby to rad widział? A óciec zámilczawſzy odpowiedzi/ grozić iey bi-
4: ciem począł. A oná beſpiecznie powie: By mię miał ná wiele ſmierci wydáć/ te-
5: go nie vczynię: ábych w wierze ſwey zelżywość y Chryftułowí ſwemu takim

- 6: małżeństwem wczynić miała. Y tobie się dziwuję panie Oycze/ iako się tym
- 7: niemym y głuchym Bogom klaniać możesz? izali takim iako oni zoftać chcesz?
- 8: Rozgniewany Ociec zamknął ją w iedney komorze/ aby iey náftráfzył/ á ftátku
- 9: iey doznał.(*marg*) Ociec corkę dał ná męki. (-) A ona zázwdy iednaką była/ wołaiąc ná Oycá: Chryftula ia Bo-
- 10: gá mám/ twoim się Dyabłom nigdy nie pokłonię. Tedy Oycowłkie ferce y przy
- 11: rodzenie zmieniwłzy/ pírerwey ją w domu swym írodze bić kazał/ á potym ją o-
- 12: nemu ftároście/ ktory o iey małżeństwo ftął/ wręce y w moc podał. Y wpádlá
- 13: wręce oblubieńcá swego onego/ ná wrzędzie iufz siedzącego. ktory domową na-
- 14: mową zmiękczyć fercá iey nie mogąc/ iáwnie ją iako Sędzia/ do swey Stolicy
- 15: sądowej przywieść rofkazał. A vrodá iey/ wielce ferce iego mdliłá/ ífz nic frogo
- 16: do niey przemówić długo nie mógł. y owłzem te miękkie słowá z vft wypuścić
- 17: muiał: Obierz mię námilśza zá małżonká sobie/ á wolna od włzytkiego będziefz:
- 18: Iufz cię y z ofiáry Bogom wypufzczam/ iedno twym niech małżonkiem zoftáne.
- 19: Odpowie Święta: Nigdy tego nie **wczynie** [!] afz ty zoftániefz Chrześciáninem: y
- 20: Chrzeft S. przyimiefz. Rzecze Stároftá: Prośzę cię nie życz mi tego/ bo bych w-
- 21: padł w wielką nieálkę Cefarńką/ y wniebieśpiczeństwo/ y wrządbymi wziął/ y gár-
- 22: dło. Tu dopiero tráfi weń Pánná y rzecze: Ty się Krolá y Páná świeckiego ktory
- 23: vmiera y nie trfa boifz: á ia się bać nie mam onego Krolá nád krolmi/ włzytkiemu
- 24: niebu y ziemi rofkázuiącego/ wieczney á nieodmienney y nieuwiárowáney/ Bos-
- 25: kiej mocy? Coby to był zá rozum moy: ábych ftym się złączyć y przyiazń wieść miá
- 26: łá/ ktory Bogu memu krzywdę czyni/ y taką zelzywość? Gdyby sługá twoy z brá-
- 27: cił się nieprzyiacielem twoim/ iákoby to od niego przyimował?(*marg*) Mądre słowá S. Iuliány. (-) Pewnie zgnie-
- 28: wemby się nań wielkim oburzył: A ia gniewu się bać Bogá mego nie mam/ z to-
- 29: bą się nieprzyiacielem iego/ y bálwochwálcą wprzyiazń wdaiąc?(*marg*) Iako sługá z nieprzyiacielem się páná swego brącąc/ Páná zdradza/ tak w małżeństwo Heretyckie ábo Heretyká kto biorąc. (-) Nigdy tego niev-
- 30: czynię: czynń co chcesz/ małz ogień/ małz kije/ małz beftyie/ vzyi ná mnie y íkofztuy
- 31: włzytkiego: fercá mego nigdy nie przelomifz. Takimi słowy rozíadłý/ ná czterzech

32: ią powrozách rościągnąc/ y łuchemi żyłami/ y świeżemi rozgami/ bić kazał. Zmor
33: dowáni byli kátowie/ á iey ćierpliwość świeża á mocna zoftála. Y kazał przeltác/
34: grożąc iey czym więtlzym/ iefliby Dyanie nie czyniła ofiár. A oná rzecze: Głupcze
35: łzalony/ mniemałz ábyśmię tym zwyciężył? iefzczem więcey **ćierpiećiem** [!] / wnądzieię
36: Páná mego Iezufa/ gotowá/ á niźli ty małz wołą czynić. Tedy ią kazał zá włofy
37: záwieśić/ przes kilá godzin: ták iź zá włofami/ łkorá wzgorę oczy záłłoniá/ y
38: twarz podniośłá. Wołał ná nię Stároftá: vpámieytay fię Iuliáno/ iefzcze mu oná
39: miłość ktorą miał ku niey/ nádzieię czyniła/ o iey fercu odmianie: Ale iáko łkálą
40: mocną á niedobytą zoftála.(*marg*) **Wielkie męstwo S. Iuliány.** (-) A on iefzcze przyczynił
iey męki. y pálic ią bláchami że-
41: lánymi po bokách/ y pod pachami rofkazał. Y ná te boleści nic innego/ okrom
42: modlitwy Bogu y dzięki/ łłyźeć z vlt iey nie było.(*marg*) **Wielkie męki.** (-)Widząc iź
prožno ią zmęczył: ziąć
43: ią/ á mocno zwiázác/ á przewlekwłzy iedno długie želázo przez przebodzione łyfty
44: iey/ do ćiemnice ią wrućić kazał. Tám leżąc ná ziemi/ do P. Bogá wołała: Wy-
45: baw mię z boleści tych Pánie Oblubieńcze moy/ iáko Dánielá ode Lwow/ y Tekłę
46: z ognia. Oćiec moy y mátká moiá opuścili mię/ przyimi mię/ Oycze ofieroćiałych/
47: y poćiecho zmordowáných. Gdy fię ták modliła/ przyidzie do niey nieprzyiáciel
48: ludzkiego zbáwienia/ Aniołem fię Bożym vczyniwłzy. (*marg*) **Czárt fie S. Iuliánie vkazał**
w więzieniu. (-)Y rzecze iey: Cierpiź ćię-
49: łzkie **meki** [!] Iuliáno/ á iufz im nie wytrwałz: rádżę łkoro ćię wywiodą/ ábyś ofiárę
50: czyniła: Bo iufz siła twoiá ćięłzkości tych nie przemoże. A oná rzecze: á ktoś ty ieft?
51: odpowie czárt: Iam ieft Anioł Boży/ Bog mię połłál/ áby iufz dáley ćiało twoie
52: trapione nie było: Iufći odpuści/ chociałz tego pogańtwá połłuchálz: bo iufz wi-
53: dzi mdłość ćiałá twego. Tedy fię bárzo ztrwoży/ y myłlic pocźnie: ná weyrzeniu
54: Anioł/ ále ná rádżie nieprzyiáciel ieft. Y głęboko wełtchnie do Páná Bogá/ łzami
55: oczy łwoie połáwłzy: Pánie łtworzenia włzytkiego/ ciebie wybráni twoi Anioł-
56: wie chwałą/ á czárci imieniá fię twego łtráźliwego boiá: nieday mi fię połliznąć.

2: miątał/ á kto to ieft co zemną mowi? To zmawia/ á głos váłyfzy: Nieboy fię iam
3: z tobą: Poimay tego co ztobą mowi/ dáięć nád nim moc. Y wnetże opádły po-
4: wrozy y okowy z ręku iey/ y one żelázo przez iey łyfty przewleczone/ wyfzło: y ftanie
5: łobą władnąc mocna/ y wiązać onego co znią mowił pocźnie: y związałfzy go iá-
6: ko ná fąd więźniá/ pytałá go: coś ieft/ kto cię poftał? (*margin*) Czártá S. Iuliáná związáłá.
(-)Y powiedział zem ia ieft Szá
7: tan ludzki nieprzyaciel/ ciębie niezwyćięzoną/ zwyciężyćiem chciał/ poftány od
8: nawyftfzego Dyablá. Tedy ten ktory go iey więźniem vczyńił/ mocą Boską fwo-
9: ią/ ten iey teft dał dziwną moc/ ifz go trzymać wręku y powrozy bić poczęłá: A
10: on fię profił y modlił: y nárzekał ná fwego Stárfzego mowiąc: O iakom ich
11: wiele zwyciężył/ á nikt mię ták frodze nie poimał y nie wiązał. O oycze y przełożo-
12: ny náfz/ iákoś tey moiey przygody widzieć niemogł: czemuś mię tu poftał? Iá-
13: koś niewiedział/ ifz dziewictwo rzecz ieft niezwyćięzona/ á nád modlitwę mę-
14: czennikom/ nic mocnieyftzego być niemoże? Wtym poftał Stároftá/ áby wy-
15: wiedzioná byłá/ ieftliby iefzcze żywá zoftálá. Wywiedziono ią ták piękną/ iáko
16: kiedy ią naprzod poimano: y ták zdrową iáko by nic niecierpiálá/ á gdzie ná czći
17: rofkofzney byłá. y wlokłá zá łobą fwego więźniá Czártá. (*margin*) Vzdrowioná od Bogá S.
Iulianá. (-)Zádziwuie fię Stáro-
18: ftá iey tákiemu zdrowiu y nowey okrásie/ y fpyta: Powiedz mi co to zá czáry/ f kto
19: rycheś ták ozdrowiálá/ ifz y znáku żadnego ran onych ná tobie niemálfz? Oná od-
20: powie: Czárow ia nievmiem: ále ich *wynálałce* [!] y tego ktoremu ty fłużyfz/ y
21: wołá iego czyniłfz/ zwyciężyłám przez Chryftufa Czártá/ y poimálá. Y ty y pan
22: twoy Dyabeł pod nogámiście moimi: á zátym zwycięftwem ná rofkofzy wieczne
23: tego/ ktory mię zleczył poydę: á ty z twoim Czártem ná wieczne więzienie y potę-
24: pienie oddány będziefz. (*margin*) W ogień wrzuconá. (-)Tedy wielki ogień z fmolney
máteryey vczyniono/ á gdy
25: fię wyfoko płomień podniofł/ wrzucono weń Pánienkę Bożą. A oná Pánu fię
26: fwemu poruczáiąc/ łzy wylewáć poczęłá. y zonych iey trochy łes/ iáko dwie rzece wy
27: fły y ogień wfzyćiek zálały. (*margin*) Lzy Świętey Iuliány wielki ogień vgáliły. (-) Tu iufz
wfzyćiek pogáńfki lud wołáć poczał/ tak dzi-

28: wny cud widząc: ieden Bog/ ieden ieft ten/ ktorego Iuliáná sławi: Y mych
29: my są Chrześcíanie/ ognia się y mieczá nie boiem. Takich się obráło pięćset mę-
30: żow/ á kto y trzydzieści niewiaft: ktorzy to mowiac wyftąpili/ y poimáni ko-
31: ronę męczeńską łzczęfliwie chrzcząc się we krwi swey odniefli.(*marg*) 630. męczennikow.

(-) Iefzcze się Tyran

32: kuśił: w kociel Pánnę włożyć y śmáżyć w ogniu wielkim rofkazał. On ogień ná
33: łtoiące się około łługi obrocił/ y one popalił: á panna iákobych się włáźni ro-
34: łkofzney myłá/ tak iey nic niedoległo.(*marg*) Wkotle śmáżoná S. Iuliáná. (-) Dopiero
włofy Stároftá rwác y łzáty

35: drzeć ná łobie/ y łáiác [!] Bogom łwoim począł. á widząc iż iufz włzytki iego morder
36: łtwá wftáią/ á Pánienká nád włzytkimi gorę ma: musiał ná nię wczynić dekret/
37: áby ścięta byłá.(*marg*) Smierć S Iuliány (-) Szłá męczennicá ná śmierć/ iáko inne do
tańcá/ y do rołkofznego

38: obiádu. wczyniwłzy modlitwę/ rádá z chęcią łzyię niepokaláná ściągnęłá/ á ono czy-
39: łte ciáło ná ofiárę Bogu swe^{mv} ná on ołtarz podáłá. Páni iedná Rzymiánká iá-
40: dác do Rzymu ná on czás/ iey z łobá ciáło wzięłá/ zwielką wczciwością: y w Rzy-
41: mie ku iey pámiátce kościół nád iey grobem poftáwiłá/ Bogu ku czći wieczney. (*marg*)

Do Rzymu ciáło iey przeniefione. (-)

42: Wdziewięci lećiech zářęczona zá mąż/ w ósmińáściu wćierpiáłá. Oćiec iey/ gdy
43: iednego czáfu ná morzu iádác z okrętem się rozbił/ y ná ieden wyłep wypłynął: od
44: wilkow y beftyi požárty ieft. Słufzne odnioł zá swe okrucieńftwo y niepokáiáne
45: ferce/ karánie/ tu ná ziemi/ y tám wieczne. ktorego Chryftus nas wchoway á ro-
46: zmnołz sławę twoię włzędzie. Bo tobie z Oycem y z Duchem S. Bogu w Troycy
47: iedynemu włzytko się łtworzenie kłánia. cześć twoia ná wieki Amen. (*marg*) Obrok
Duchowny. (-)

48: ACżkolwiek Heretykowie Chrzeft S. máią/ y byli niegdy Chrześcíanie: włzákze iż od wiá
49: ry S. odłtąpili/ miedzy niewierne poczytáni są. przetołz kościół S. rofkázuie y prze-
50: łtrzegá/ áby znimi Chrześcíanie y Kátholicy/ tak iáko zniewiernymi y odłtępcy wiáry
51: S. łpolne^{go} małżeńftwá nie mieli: dla tych nawięcej przyczyn: (*marg*) Z Heretyki łpolne
być nie ma małżeńftwo. (-)Pierwłzá: Iż ieft grzech

- 52: wielki/ iáko tu mowi S. Iulianá: Stym przyiaśń/ zwłafzczá tak nierozdzielná y wielką wieść
- 53: ktory P. Bogu nieprzyiaćielem iest. y vchodząc grzechu tego/ pierwey woláá tá S. męki
ták
- 54: wielkie ćierpieć/ y żywot ftráćić/ niźli to przeciw Bogu vczynić: choćafz iey wolno w
wierze
- 55: Chrześciáńkíey trwáć dopuřczono. 2. Iřz iest niebieřpieczeństwo duřzne od tego/ ktory
zá-
- 56: wřdy przy boku twoim będąć/ nápowić ćię y vżyć miekkością/ ábo y fřogością odřtráćzyć
od
- 57: wiáry może: áćz nie zaráz/ ále pomáłu fię wkradáiąc y wzgráżając. iáko fię to wielom
ich wo-

strona: 153

- 1: czách y wiadomości nářzey przydáło. A więcey fię takiego małżeńřtwá náyduie/ gdzie ry-
- 2: chley dobry da fię fkázić/ niźli [!] zły nápráwić. A wřákby fię takiego fřzegł bárzo/
ktoryby
- 3: co dzień ná twoy řtoł/ trućiznę dawał: choćafz by o niey wiedział: przed fię by fię bał/ áby
- 4: kiedy z omyłki do niey ręki nieřćiągnął. Dáleko ořtroźniey trućizny tey duřzney řtrzedz fię
- 5: przyřtoi. 3. Iřz potomřtwo ktore Pan Bog dáie w takim rozerwániu/ niemoże być do-
- 6: brze wychowáne: gdyřz bogoboyność pierwzy iest fundáment wychowánia dobrego/ á gdy
- 7: ieden ták/ drugi owák będzie chćiał/ boiazń Bożą řzczepić wdziateczćkách: rořtárgnienie
mieć
- 8: będą/ niewiedząc zákim iřć. A poniewář przednieyřzy iest koniec małżeńřtwá/ aby fię
wnim
- 9: dziateczćki Pánu Bogu ná częřć w poboźności wychowály: dla tego řamego řtrzec fię heretyc
- 10: kiego towarzyřtwá w małżeńřtwie potrzebá. 4. Kořćioł ktemu takiego małżeńřtwá/ o kto-
- 11: rym Bifkup/ Pleban/ y włafny pářterz/ niewie/ áni ná nie zezwala/ zá małżeńřtwo
niema.(*marg*) Concil. Tridenti. Sefio. 24. cap. 1. (-) Y
- 12: to fię w Koncylium Trydenckim pořtánowiło: iřz řchodzenie y zeymowánie tákíe/
małżeńřtwem
- 13: nie iest: ále inny ma nie cudny tytuł/ zá ktorym y potomřtwo idzie. 5. Ná koniec gdy Ká

- 14: tholik ma/ y mieć ma/ małżeństwo S. za Sakrament y tajemnicę Kościelną: tym wielce
- 15: grzeŝy/ iŝ do tego Sakramentu niewiernego przypuŝcza/ álám fwoię wiárę lŝy/ y Bożych
- 16: tajemnic/ ktore okrom kościoła ku dobremu nie słuŝą/ zda ŝię za nic sobie niewaŝyć. A kto
- 17: mowi: poŝyŝcze ia żonę ábo męża: Niechay ŝię ná rzeczy ktore nie ŝą iedno przednie w ręku
- 18: Bożych/ nie kaŝe. Bo Pan Bog ŝam wiárę iáko dar ŝwoy niebieŝki (ácz niebez ŝtáraniá ludzkiego
- 19: y náuki) wŝercá wlewa. Wiele ich to omyliło y taką pychę ich poŝromoćiło. A co ty wieŝ/ po-
- 20: wiáda Apoŝtoł/ mężu ábo niewiáŝto/ ieŝli poŝyŝczelŝ Bogu towarzysza ŝwego? Wmocy to Bo
- 21: ŝey/ y nie ludzkie to dáry. A iŝ Apoŝtoł y od niewiernego męża ábo żony wŝtępować nie rá-
- 22: dzi: to o tych mowił/ ktorzy w pogáńŝtwie zŝobą ŝyiac/ y ŝpolne dzieći máiac/ ieden ŝię z nich
- 23: do wiary S. náwracał.(*marg*) 1. Corin. 7. (-) Tym iuŝ dla dzieatek/ y dŝugiego mięŝzkánia/ rozdzielać ŝię nie rá-
- 24: dzi. ácz roŝkazánia ná to nie dáie. Lecŝ to inna/ gdy kto Chrzeŝćianinem będąc/ niewierne-
- 25: go sobie y Heretyká/ za towarzysza w małżeństwo obierác chce.(*marg*) Heŝter. 14. (-) To nigdy nieprzyŝtoi/ y v-
- 26: choway Boŝe takiego zŝłączenia y przyáŝni. Pomni o oney bogoboyney Heŝter/ gdy znie-
- 27: woley w małżeństwo pogániná Monárchi ŝwiátá iŝć muŝiáła: iáko mowiła w modlitwie do
- 28: Bogá: Ty Pánie co wŝytko wieŝ/ znáŝ pomnie/ ŝe ia tey ŝlawy niezboŝnych nienawidze/ y
- 29: brzydę ŝię łóŝem nieobrzezáncow/ y káŝdego poŝtronnego. (*marg*) Exodi 34. (-)Ty wieŝ zniewolenie moie/ iŝ
- 30: mam w ohidzie ten znák cŝci moiey ná głowie moiey. Wiedziála Heŝter iŝ Pan Bog takiego
- 31: był **máŝeńŝtwá** [!] zákaŝał: przeŝamo niebeŝpieczeniá duŝne/ áby ieden do złego y niedowiár
- 32: ŝtwá domowem towarzysŝtwem/ poćiágnion y wŝowion nie był.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36: Żywot S. Mąlgorzaty Krolewny Węgiefkiey

37: Piřany od B. Gąrynuřzą Dominikaną w Awionie.

38: Żyłą około roku Pńńfkiego 1248.(*marg*) *Dziewietnafty* [!] *Dzień Lutego.* (–)

39: GDy zá cząfu Krolą Węgiefkiego Bele y małżonki iego Má

40: ryey corki Cefarzą Carogrockiego/ Tátárovie inne ziemie przyległe wo

41: iowáli: boiąć fię Bela áby tefz ná iego kroleřtvo nieprzyřzli/ flubem fię

42: Pánu Bogu zmałżonką ųwoią obwiązał/ iefli by Pan Bog od tych po-

43: háńcow iego ziemię obronił/ á corkę im dał: iřz ią ná ųlżbę iego do zakonu S.

44: Dominika iemu ofiárovác mieli.(*marg*) *Corkę iefzće nienárovzoną Chryřtuřowi Krol Belą pořlubił.* (–) Wyřłuchał ich Pan Bog/ y oboię rzecř łá-

45: ųkáwie dał/ y pokoy od Tátárov/ y corkę/ ktorą oni Mąlgorzatą ná S. chrzćie

46: názwawřzy/ gdy miałą pułczwártą látą/ oddáli Panu Bogu do Klářtorą We-

47: řprymřkiego. Dla ktorey tefz Grábiną Olimpia/ ktora iey byłą mámką/ tenże za-

48: kon ná fię wzięłá. Iefzće Mąlgorzácie czterzy fię látá nieřpełniły/ á czytác iuřz y

49: godzinki Pánný Bogárovdice mowić vmiálá. Cztery látá máiąć/ vyrzawřzy krzyř

50: ieden: řpytálá co by to byłó? Powiedziały řiořtry/ iřz to iefř znák krzyřa/ ná kto-

51: rym Bog Syn Boży/ dla zbáwienia nářzego krew ųwoię nádrosřzą przelał.(*marg*) *Pożytek znáku krzyřa Świętego.* (–) A oná

52: to ųyřzác cáłowác krzyř ųwięty poczęłá: y padwřzy ná *oblice* [!] ųwoie/ vkrzyřowánemu

53: fię pokłoniłá/ mowiąc: Pánie tobie fię oddáię y polecam. O te^gó cząfu dał iey Pan

54: Bog wielkie nabożeńřtvo y kochánie/ w rozmyřłaniu męki Páńfkiey. kiedy y gdzie

55: kolwiek vyrzálá krzyř/ záwřzdy y wnawięřzey trudnořci vpadwřzy klániálá fię. Krzyř zdrzewá S. ktory z řkárbu krolewřkiego rodzicow ųwoich miałá/ ná pier-

strona: 160

1: řiách nořzác wednie y wnocy cáłowálá. Modlitwá iey wřzytká byłá przed Cru-

2: cifixem. Trudno wymowić/ iáko ochotną y iako z młodu iefzcze gorącą była do
3: modlitwy. ktorey gdy iey kazano dla wielkiego ípracowania/ przeftać: ták długo
4: plákáá/ afz iey znowu fię modlić dozwolono. (marg) Ochotá do modlitwy. (–)Imię Iezus
ták iey w myfli/ y wfpo-
5: minaniu/ y w vsćiech słodkie było: ífz nic innego z więtfzjm kochánim mowić y my-
6: flić nie moglá. Nikt iey do modlitwy nie vprzedził/ ná ktorey ták była záchwy-
7: coná częftokroć/ ífz fię iey niedowoála gdy było potrzebá. Plákánim y łzámí práwie
8: vftáwicznymi/ modlitwy fwoie polewála: ták ífz iągody iey síne závždy á iáko ípa-
9: lone były/ á pokrycie głowy závždy mokre zoftawáło. A zwłáfzczá przy Mfzey
10: przy podniefieniu ciála Bożego: do ktorego vzywánia idąc/ dzień przed tym w-
11: famym chlebie á wodzie pościła: á całą noc ná modlitwie niefpála. Brála na-
12: świętfzy Sákráment/ zwielkim vczućim duchowney poćiechy: w ktorey drugdy od
13: siebie odchodziła. A lamá wziáwfiy/ rádá drugim bierzącym obruśiec trzymála/
14: áby tylo ná ciáło Boże pátrzyć [!] była częścíey moglá. Dzień ten ktorego vzywála
15: przenáświętfzey świętości/ wlfzyćiek ná modlitwie trawiála/ bárzo máło weń ie-
16: dząc. Gdy iá kto zwał Krolewná: bárzo iey było niewdzięczno: ták iáko drugie-
17: mu iákie złe słowo: y ftyfząc to/ iáko o iáką krzywdę plákála/ mowiąc: wolála-
18: bych fię była w vbogim domie vrodzić/ ábych pokornieyfzą fługá Bożá być mo-
19: glá. Przetofz bárzo rzadko zrodzicámí mowić chćiála/ áby iey ztego czći iákiey
20: nieprzybywáło. Száty iey podleyfze były nád inne y grubfze. Płotná żadnego
21: nie vzywála/ áni ná cíele/ áni ná głowie/ áni włożu. Przez cały wielki poft ni-
22: gdy fię nieprzewłoczyła/ ácz y innych czáfow rzadko/ y wlfzom fię nie barzo íprzeći-
23: wiáiąc: dla ktorych drugdy inne fię iey ftrzegły síoftry. Rtore [!] gdy iey mowiły/
24: áby vprac fzáty dáła/ odpowíadáła im: Niech ciáło moje dla Páná mego Iezufa
25: Chryftufa robacy iedzą.(marg) Krolewná fie zwác nie dopuściła. Włofienice vzywá nie.
(–) Siedm lat máiąc/ włosienicę nośić poczęła: ktorey afz
26: do śmierci przez cały Aduent przez poft wielki/ ná fuche dni/ w Wigilie Mát-
27: ki Bożey/ y Apoftolfkíe/ y przednieyfzych fwiát nie fkladála. á innych dni/
28: do czwartku/ afz do Kompletý fobotney/ ná káždy [!] tydzień. A od látá dwuna-
29: ftego po proffefyey: dał iey ípowiednik táiemnie/ bárzo grubá włośienicę/ zkoń-

30: łkich włołow/ y z łzczeńin wieprzowych/ z węzełkami iáko sieć iáką gełtą. y łtym
31: łię bárzo táiłá. Miáłá ktemu obręcz żelazną ná cíele/ ktorą łię ściłkálá: á ná noc
32: pás z łkory ieżowej. Prošíłá drugdy áby iey rámioná wiązano powrołki kono-
33: pnymi/ ktore łię w cíáło wpiły/ á mękę zádawály/ y w trzewikách nieiákie gozdziki
34: ki miáłá/ ktoreby iá chodzącą dolegály. (marg) Obręcz żelázna [!] / powrołki y gwozdziki
wtrzewikách. (-)Dyłcypliny to iełt bicżowánia czyniłá
35: z innymi połpołu: ále gdy drugie odelzły/ łamá dłużey ná nich trwálá. Częłto pro
36: síłá ktorey łiołtry/ áby iá chwołtálá ałz do krwie: ktore ácz niechciály/ ale iey
37: prołbami zniewolone/ biły iá łamy nád nią płácząc. iedney nocy gdy vżyłá łiołtry
38: iedney/ odwiodwłzy łię zniá ná táiemne mieyłce/ áby iá diłciplinowálá: łwiátłóść
39: iá wielka ogárnełá/ ktora trwálá ták dłuęo/ ałz łzáty ná łię wzięłá. Powiádálá
40: iłz nieędy łię na modłitwie łpracowác nie mogłá/ áni żadney ciężkołci wniefy czu
41: łá. A po modłitwie częłto twarz iey ták dziwna á obiáłniona byłá/ że łiołtry ná
42: nię pátrzyć nie mogły. Przy łtole gdy drugie częłto iádły: oná zálłoniwłzy twarz/
43: modłiłá łię Pánu B. Gdy iey co ołobnego ku iedzeniu dano/ ábo wino inłze/
44: niechciály: iedno to co y drugie miály. Pocżawłzy od podniełsienia Krzyżá S.
45: ałz do wielkiej nocy/ co rok połciłá. A gdy Stárłza chciály zniá dla iey łłábego
46: zdrowia odpułtow/ to iełt/ rozgrzełzenia vżywác: ták dłuęo płákálá/ ałz v niefy wol-
47: nołć do połtow vprołiłá: Wigilie włzytki/ chłebem á wodą odpráwowálá. Mię
48: łá nigdy przez cáły żywot łwoy nie iádłá/ iedno w wielkiej niemocy. Y dla tego
49: chorob łwoich táiłá/ áby iey mięłá iełć niekazano. Raz przez dni czterdziełci bie-
50: gunkę máiac/ nikomu niepowiádálá: á w niefy włzytko czyniłá co y drugie/ y połłu-
51: gi domowe włzytki. Trzy dni przed wielką nocą nie iádálá/ á przez cáły żywot [!]
52: łwoy áni piłá áni ległá/ ále/ przed ołtarzem krzyżá S. ábo łtálá ábo ná twarz leżá
53: łá. (marg) Choroby/ dla iedzenia mięłá táiłá. (-)Ku połłudze domowej y łiołtr łwoych
bárzo byłá ochotna/ zwłáłzcżá cho-
54: rych. ona naprzod wiedziałá o chorobie łiołtry ktorey/ á do iey połługi byłá pir-
55: włżá. Vłtáwy zakonne przez cáły żywot łwoy/ dołkonále chowálá/ práwie nád
56: inne włzytki.(marg) Reguł chowánie. (-) W połłufzełłtwie bárzo byłá gorąca: gdy co
włzytkim łtárłza rołka

strona: 161

1: zálá/ oná bylá do czynienia pierwřzą. A zkaránia ktore inne miály nigdy wyię-
2: ta być niechćiálá: y prořiła Prouincyálá/ áby tákże iey karánie dawano/ o przer-
3: wánie milczenia: Láfkáwość wielka/ ćichość/ y miłóřierdzie w niey niezmierne
4: kwitnęło. (marg) Milczenie. (–) Gdy iey ktora řiořtrá co krzywdy vczyniła: od iey nog
wnetże vpá-
5: dlá/ przeprafzáiac/ á popráwę obiecuiąc. Niezgodne/ bárzo rádá iednáła. A gdy
6: ktora zniá kilá dni nie mowiła: pytałá iefli w czym iey nieobráziła y wnet prze
7: prafzáła.. Gdy iey zá mąż chćiáło Křiáżę Polfkie/ y Krol Czeřki/ y Károlus Krol
8: Sycyliifki/ łowá ná to rzec niedála. (marg) Przeprafzánie řiořtr choćiáż iey krywdę [!]
iáką vczynili. Gdy iey zá mąż chćiano co mowiła. (–)A gdy iey papieřkim rozgrzeřeniem od
9: łubow wieczney czyřtości grożono/ rzekła: rychleybych łobie nos y vřtá vrzněła
10: y oczy wylupiła/ niřzlibych ná ktore małżeńřtwo zezwolić miála. Dla tegořz áby
11: od tákich rzeczy pokoy miála od Arcybiřkupá Stringinřkiego iáwne ná wieczną za
12: konną czyřtość/ pořwięcenie wzięła. Grożono iřz fię Tátárowie wroćić/ á pán-
13: nom czyřtość bráć mieli. Oná powiedziála: wiem co bych ia vczyniła: Obrzezá-
14: łábych łobie vřtá/ tedyby mi ořpeconey dáli pokoy. Gdy iey rodzice łáli kole-
15: dy/ y vpominki/ złoto ábo řrebro: ręką fię řwoiá nigdy niedotykała: ále do řtár-
16: řzey nieřć/ á vbogim rozdáć kazála: ábo klařtorom/ ábo káplanom. Tákuje gdy
17: iey řzáty dobre pořłano/ brála od vbogich řiořtr podłe/ á im lepřze one dawála.(marg)
vpominkow od rodzicow brá[ć] niehćiála. (–)
18: Gdy przez krátkę w korze vbogiego vyrzáła: biegła do řtárřzey áby iáłmużnę iemu
19: dáć kazála. Raz zimie vyrzy práwie nágiego vbogiego/ wnet zá dozwořenim řtár
20: řzey/ suknią mu řwoię z iáwřzy z řiebie pořłála.(marg) Miłofierdzie nád vbogimi.
(–)Potráwy pořłáne od rodzicow řio-
21: řtrom rozdawála/ á łamá ich drugdy nieřkuřiła. Prořiła częřto řiořtr/ ktore
22: dáć iáłmużny ćieleřney vbogiemu nie mogły/ áby duchowną dáły/ zań fię y zá
23: iego nędzę Pánu Bogu modłác. řiořtrę ktora zřráfowána o co widziála/
24: ábo chorą/ zniá plákała/ á one ćieřzyła iáko mogła. Nigdy iutrzniey y innych
25: godzin/ y Mřzey przez cały řwoy żywot nie omięřkała/ okrom niemocy. Niřzli

26: ná iutrznia dzwoniono/ pierwey oná wstála: y przed łozkiem się swoim modliła:
27: á skoro poczęto dzwonić/ legła/ áby iey siostry ná modlitwie nie zástály. po iu-
28: trzniey afz do śwítania/ także się modliła: tak ifz prawie przez całą noc nieśpá-
29: ła, wiedzieć nikt nie mógł/ iefli kiedy ná łozku sypiała. bo ją zástawano/ ná
30: ziemi/ ná skorze/ á zkámieniem w głowách leżącą. Od śwítania afz do obiádu w
31: kościele: po obiedzie/ robotą á posługą siostr báwiła. Czytając żywoty S. Mę-
32: czennikow/ y Męczenniczek/ wielce krew swoją rozlać/ zá Pána swego prágneła:
33: y onych czáfow gorącym duchem/ żádála kiedy to wolno było zá Pána vmrzeć.(*marg*)

Prágnienie męczeństwa. (-)

34: Dniá iednego w Adwent/ będąc ná modlitwie/ w záchwyceniu była: á koło
35: ogniste nád iey głową się vkazało. Siostrá ktora przy niey była/ záwołała ná niey:
36: á oná się nie czuie. y przyzowie siostr innych/ ktore dofyć głosem mówiąc/ y
37: prętko bieżąc/ tosz widziały: a oná przed się nie czuła. Afz nierychło gdy kłobie
38: przyzła/ rzekły iey siostry: Oto masz ogień ná głowie: A oná zmiátác yi poczęła/
39: iáko iakie węgle. Potym iey powiedzą co widziała: A oná profiła bárzo áby to mil
40: czeniem pokrywały. Ras panew rozgorzála/ gołą ręką zwielkiego ognia/ bez
41: szkody swey wyięła. Dzieweczkę po suknią posłała wnocy: oná szukając sukniey/
42: wftudnią wpádła/ ktorey długo pátrząc/ nie rychło ją wftudniey náleżli/ bez
43: władzey/ bez tchu/ prawie vmárła: kładli ná S. Málgorzátę przyczynę śmierci
44: iey: á oná ją świętą modlitwą swoją ożywiła/ ifz żadnego vrázu znác ná niey nie
45: było/ y długo potym żywá była. (*marg*) **Wkrzeźlenie vmárley dzieweczki. (-)**Siostrá
iedná chorzejąc bárzo ná pálec/ pro-
46: siła iey/ iefliby miała nieiáki pierścionek/ ná takie lekarstwo. á oná ściśnáfzy
47: iey pálec/ wnet ją zleczyła. Prowincyał zá iednym brátem konwirzem/ profił
48: iey/ áby go od kwártany modlitwą swoją wybáwił/ y był prętko wolen. Oy-
49: cu swemu Beli o zwycięstwie nád Kxiążęciem Rákułkim/ przed tym dáleko opo-
50: wiedziała. Iedney nowej siestrze myfli wżytki wypowiedziała/ iáko myfląc o
51: vbiórách świeckich/ wyniść chciála: do czego sie oná przyznáfzy/ od S. Mál-
52: gorzáty wzakonie posiloná była.(*marg*) **Duch prorocki. (-)** Rok przed tym o swej śmierci
prorokowała.

53: Gdy czas przyſzedł/ będąc zdrową/ iſz dzieſiątego dnia vmrzeć miałá/ oznazmiá [.]

54: wielom ſioſtr. Y ták ſię z ftáło: trzeciego dnia potym záchorzáłá/ y mowiąc on

55: Pfalm: Wtobie Pánie nádzieję mam/ z onemi ſłowu: Wręce twe Pánie/ pole-

56: cam Duchá mego: ſwiátá tego ſkończyłá. Roku P. 1270. Roku żywotá ſwego.

dwudzie-

strona: 162

1: 28. Cudy y po ſmierci/ Pan Bog iá wſławić raczył.(*marg*) Obrok Duchowny. (-)

2: NAuká. Sluby czynić áby Pan Bog w dolegliwościách náſzych/ nas wyſłuchał z wy

3: czáyna rzecz byłá Chrzeſćíanom/ ktora teſz y w piſmie S. przykłády ma. Bo y Anná

4: mátká Sámuelá proroká ſyná P. Bogu poſlubiá/ iesliby nieplodność iey oddalić

5: raczył.(*marg*) 1. Reg. 1. Queſtio. in Iudicium cap. 49. (-)Y Iephte ſędzia ludu Bożego

ná woynę [.] iádac/ aby mógł otrzymać zwycię

6: ſtwo/ flub vczyńił Pánu Bogu: ktory potym ná ofiárowániu y zábićiu corki iedyney ſwey

7: wypeñił. Co iſz z rofkazánia Bożego táiemnego/ iáko ćwierdzi S. Auguſtyn/ vczyńił/ nie

8: tylo przygány niema/ ále z poſłużeńſtwá ták trudnego chwałę odnoſi. Acz inni tego wnim

9: niechwałá/ iesliby to z omylnego ſwego nábożeńſtwá/ y bez woley Bożey vczyńił. Iákokol-

10: wiek ieſt: doſyć nam nátych wiedzieć/ iſz im kto rzecz ſobie miłſzá y droſzjá Pánu Bogu

flu-

11: buie y dáie: tym więtfzá v niego łáskę y prętfze wyſłuchánie w potrzebách ſobie iedna. A iſz

12: v rodzicow nic nie máſz miłſzego iáko dzieći: wdzięczná z nich Pánu Bogu ofiárę czyniá/

gdy

13: ie ná ſmierć duchowná/ to ieſt/ ná ſtan Bogomyſlny ábo czyſty/ wktorym ſwiátu y

rodzicom

14: duchownie vmieráią poſlubiá: dáruiąc w nich Pánu Bogu ono kochánie ſwe/ y poćiechę

15: ſwiecká/ ktorá z nich odnieść mogli. Iáko ten Krol Belá z żoná ſwoiá vczyńił. Co iáko im

16: ná dobre y ná wielká ſławę przed Bogiem y ludzmi wyſzło/ y iáko on flub był Pánu Bogu

17: wdzięczny/ to ſię ná ták wielkiej ſwiatobliwoſci tey pánienki corce ich pokazáło.

18: Náuká wtora. Ná obronę czyſtoſci Pánieñfkiey/ obacz iáká rádę náydowálá tá S. Pán-

19: ná: vftá ſobie y wárgi chcąc oberznáć/ gdy by zniewoloná od poháncow czyſtoſć tráćić

miálá/

20: y pewnie by była wczyniła w takię niewoli/ ktorey iye Pan Bog vchowal. Tu przypomnieć
21: słuźnie mam/ drugi także dziwny dowcip/ y wielkie męstwo ná obronę Bogu poślubioney
22: czyłtości w takię niewoli y przygodzie/ iedney zakonniczki/ o ktorey Polskie Kroniki
piżą.

23: Gdy od Litewskiego Woyfka poimána była/ á ieden ią iusz ná odiećie Pánienftwa
prowadził:

24: prosiła się pilnie/ áby iey czyłtość wczcił/ obiecuiąc go takiego náuczyc miłterftwá/ iłz
iego

25: ciáło żadnym się żelázem zranić y obrázić niemiáło/ mowiac: oto ia to vmiem/ iłz ciáło
moie

26: takie ięft [!] / iłz go żelázo niezráni: á chcelzli doświadz [!] tego ná łzyi moiey.(marg)

Cromerus lib. 11. (–)Vwierzył Litwin on

27: y będąc rad takię niesłycháney náuce/ gdy łzyię ściągnęła/ mocnie mieczem wnię ciáł/
iłz iey

28: zaráz głowá z łzyie łpádła. Y tak śmierciá męzną y dowcipem wielkim czyłtość łwoię oku-

29: piła/ á niewłtyd y łprofność pogáńfká ołzukála. To się przypomina dla tego/ áby do chowá-

30: nia y pilney łtrażey czyłtości zwálzczą Chryłtułowi poślubioney pobutká więłza była: po-

31: niewalż te świętę [!] Pánienki drożey ią łobie niłzli vrodę ciielefną/ zdrowie/ y żywot
ważyły.

strona: 163

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48:

49:

50: Zywoť S. **Withelmá** [!] Kxiążęćią Aquitáńskie-

51: go/ á potym Pułtelniká/ piłłany pierwey od iego

52: vcźniá S. Woyćiechá/ potym od Theobáldá

53: Biłkupá. Zył około roku P. 1109.(*marg*) Dwudzieŝty pierwŝy dzień Lutego. (–)

Z zącnych

strona: 164

1: Z Zacnych rodzicow z Piktawu/ vrodzony y do-

2: brze wedle łtanu łwego wielkiego/ wychowány był S. Withelm. Zmłó-

3: du nic łię ku dobremu niemiał/ y owłzem do wiela złęgo złą skłóńność

4: po łobie pokazał: łtraŝ go rodzicow y látá łłábe od zbytkow hámowály.

5: Gdy podrołł/ złość łię wnim ŝerzyc á znim rość poczęłá. Młodzieńcem będąc w-

6: łzyćiek łię ná żołnierłtwo vdał: w ktorým łłz był ŝły y łercá wielkiego/ widzác pá

7: nowie y rycerłtwo ziemie oney/ dowćip iego woienney y męłtwo/ po zełćiu rodzi-

8: cow iego/ wzięł go ná Groffołtwo Piktáwłkie y ná Kłięłtwo Akwitáńkie w

9: ziemi Fráncufkiey: ktore páńłtwá łpadkiem tełz nań y práwem dziedziczným

10: przypadály. Dopierołz ná páńłtwá tákie wzięty/ drogę łobie do włzytkiey łwey wo

11: ley vcźynił. Był człękiem vrodziwym/ ŝły wielkiey/ zacnym/ mężnym/ bogá-

12: tym/ w rycerłkich rzeczách łzczęłliwym: ále trędowátym/ iáko o onym Náa-

13: manie Syrłkim piłmo mowi. ták zle tego vżywał/ łłz to ná włzytkę łwiecká hár-

14: dość/ pychę/ rołkołzy/ y okrucieńłtwo/ á vcźińnienie ludzkie obracał. Co by o-

15: łmiom było dołyc/ to łam ziađł: takim obzerca był: á iáko Nemrot iáki/ bez woy-

16: ny fechl.(*marg*) *Zły żywot S. Wilhelmá.* (-) Ciężek był postronnym/ á swoim okrutny/
á ná fię łam náokrutniey

17: łzy: nędzną dufzę swoię tákiemi grzechámi męczęc. Brátu rodzonemu iáko He-

18: rod żonę wziąwłzy/ zniá trzy látá mięszál: Bogá fię nieboiác/ y ludzi niewłty-

19: dząc. Zuchwály/ łobie y síle łwey dufaiący ná nikogółz fię nieoglądał. To fię

20: wyliczá áby káždy potym łáskę Bożą wnim/ y iego wielką cnotę poznał/ iáko zták

21: wielkich grzechow wyłzedwłzy/ świętym y wielkim w łáłce Bożey zołtał/ ná przy-

22: kład dobroći y miłóšierdzia Bożego nád grzełznemi/ y náłładowánie włzytkim

23: wgrzechách leżącym. Tego wieku żył w iego páńłtwie Bernát Klárewáłski O-

24: pát święty y włzytkiemu światu znáiomy. Ten łłyłząc o iego niedobrych połtěp-

25: kách/ prołł zá nim Páná Bogá z pilnołciá/ áby mu dał wpámiętánie. radby fię

26: był znim kiedy widziál/ á włtnie go vpomniał/ ale przyłtěpu do tego y czáfu cze-

27: kał. Ktory mu fię z tákiey przyczyny otworzył. Na on czás było wielkie rozer-

28: wánie w kołłciele Bożym. Kárdynali niezgodni/ ideni obráli zá Papieżá Piotrá

29: Leoná/ ktory fię názwał Anákletem: ále nie wedle Bogá/ áni wedle Kanonow.

30: Drudzy ktorych było więcey dáleko/ y lepłzych/ ktory łłuznymi wedle łumnienia

31: dobre⁸⁰ obyczáyami wybierania Papieżá/ połtěpowáli/ obráli Innocente⁸⁰ wtorego.

32: przy ktorym włzyłcy bączni y Bogá miłuiący łtali.(*marg*) *Rozerwánie w kołłciele Bożym dla dwu przyczyn.* (-)A on drugi do łiebie ty ciá-

33: gnał/ co fię w niezgodzie y tyrráńłtwie kocháli. w Fráncyey włzytko práwie Du-

34: chowieńłtwo wczyniówłzy Synod y wezwawłzy S. Bernatá/ zá iego rádá/ przy

35: Innocentym zołtáli. okrom Gerárdá Engolizemłkiego Błłkupá. ktory od nich

36: fię oddzieliwłzy/ tego Wilhelmá ná to łzkodliwie námoził: áby łtał przy łtronie

37: ołzczepieńłkiey przeciowney/ to ielł przy onym Pietrze Leonie á iemu połłuzieńłtwo

38: czynił. Y ták fię łtáło: iulłz nie łłowy ále mocá Błłkupy z páńłtwá łwego/ ktory

39: ná Piotrá Leoná/ zezwolić niechćieli/ wymiátał. Y Błłkupá Piktáwłkiego wy-

40: gnał. Bernát S. tego więcey záłuiác/ iáchawłzy do Piktawu do kłáłztoru łwe-

41: go/ prołł Kłóžęciá Wilhelmá áby fię do niego/ dla rozmowy przyłł nie lenił.

42: Iłłz S. Bernat człowiek był bárzo v włzytkich/ prze łwiátołliwołł swoię/ zacny:

43: y wtym go wczćił/ iłłz łzedł do niego. Tám go ognłłtymi onemi łłowy vpomińájąc

44: á do pokuty przywodząc rozpalał/ przez siedm dni w onym fię z nim kłaźtorze
45: zámknąwfiy. Ale iáko twárdy kámieñ rofpuścić fię y vzyć nie dał.(*marg*) Rozmowá S.
Bernata z Wilhelmem. (–) Wyfzedł fio-
46: dmego dnia iáko Lew grożąc Bernatowi S. śmiercią/ ieſliby z fwego kłaźtoru
47: wychodził/ á iákie zmowy z troną [!] przeciwną czynił. Potym fię drugi raz wfiyt-
48: ko duchowieñstwo do Pertynaku w Akwitániey z iácháło/ o pokoiu rádząc. przy-
49: zwáli S. Bernatá/ poſłáli y poſły do Kſiążęcia Wilhelma/ áby do nich przyiá-
50: chał á ſpołecznie o zgodzie rádził. Dał fię ná to námowić. Ale gdy go proſili ábj od
51: ſzczepieñstwa przeſtál/ á do práwego Páſterzá fię znał/ á Biſkupom pokoy y Bi-
52: ſkupſtwá wrocił: námowić go do tego nie mogli: Chybá to od niego vſlyſzeli: Iſz
53: rad Innocentemu poſłuſzen będe/ iedno mi niechay tych Biſkupow ktorem wy-
54: gnał/ nie dáie. Widząc S. Bernat iſz iuſz ludzkiej rády niezſtáie: do Boſkiej
55: fię vćiekł. Proſił Biſkupow áby mogł wielką Mſzã ſam ſpiewać. Ná ktorą gdy
56: fię wſzyfcy co ná onym Synodzie byli zefzli: y ci w koſciół weſzli ktorem fię wniſć

strona: 165

1: godziło: Kſiążę Wilhelm iáko Schizmátyk á wykłety od Innocentego/ z temi
2: ktorzy mu przyzwalałi/ zádrzwiámi ſtał/ á w koſciół wniſć nie ſmiał. Bernat
3: S. odpráwiwfiy Communiá/ ábo vżywánie przenachwálebnieyſzey ſwiátoſci: w-
4: ział ciáło Boże ná pátyne: wynidzie z nim przededrzwi gdzie było Kſiążę/ y gło-
5: ſem ſtráſzliwym á ogniſtymi ſłowu/ mowić do niego pocznie: wzgárdziłeſ proſ-
6: bą náſzã ſług tego Pána ktorego widzifz/ oto ſam Pan do ciebie idzie: Pan ſwiátá
7: wſzytkiego/ głowá koſciółá tego/ ktory ty przeſláduiefz/ Sędzia twoy ná ktorego
8: ſąd przyſć maſz/ ciebie o pokoy proſi: Yzali y tym wzgárdzić chcefz iákoſ námi
9: wzgárdził/ wſzyfcy około idący Biſkupi y lud wſzyćiek plákáli. á Kſiążę widząc
10: przenaſwiétfze ciáło Boże w ręku iego/ y ſlyſząc ony Duchá S. pełne á mocne ſło-
11: wá: drzżeć y práwie drewnieć poczał/ á iáko zárożony [!] vpadł ná ziemię. Podniołá
12: go iego żołnierze: á on drugi raz vpadł.(*marg*) Prawdziwe ciáło Boże wprzenaſwiétfzym
Sákrámenćie. Obecnoſcią Chryſtuſowá w Sákrámenćie poráżony Wilhelm. (–) Aſz mu rzeczé
Bernat S. wſtañ á ſłu-
13: chay rofkazánia Bożego: oto tu ieſt Biſkup Piktáwki/ ktoregoſ mocá wygnał:

14: Idz/ przepros Oycá twego/ á bądź posłuszny Innocentemu/ ktorego słuca wzy-
15: cieć kościół S. Boży. On Tyrran á lew/ wnetze się stał owcą: y zarázem uczynił w-
16: szytco co kazał. Vpadł do nog Biskupá Piktáwskiego y sam go z swym dworem
17: ná Biskupstwo wprowadził/ y wsztykim innym wkrziwdzonym duchownym/ ich
18: doštoieństwa przywrócił: zoftaiąc ná potym posłusznym Innocentemu Pápiezo-
19: wi. Ten był początek nawrocenia iego: Bo od tego czasu gdy iusz ono odszcze-
20: pieństwo Piotrá Leoná wstało/ poczęło się ono Tyrránkie á okrutne iego serce kru-
21: szyc: á káka Boża serce iego oświecać y wzbudzać/ pocznie sobie wspominać słowa
22: S: Bernatá o sędzie frogim Bożym/ o piekle/ o sprofności złego sumnienia/ co
23: słyżał w pierwszey rozmowie iego w Piktawie: pocznie sobie rozmyślać sprofny y
24: nie Chrześciański żywot swoy/ postępkie złe swoje. Iusz łzy wylewać y łóżko swo-
25: ie iemi pokrapiać/ y o státecznym ku Pánu Bogu nawroceniu y pokucie myślić po-
26: czął. iesli mie Sędzia ten moy pod osobą chlebá zastrázył y poráził: á coż gdy iaw-
27: nie mię sędzić pozwánego do stráżliwey stolicy swey/ będzie?(*marg*) **Nawrocenie**
Książęcia Wilhelma do Pána Boga: (-) O mocy Boża á mi-
28: łosierdzie niewymowne iáko z kámieni czynisz syny Abráhamowe. Y postáno-
29: wił sobie ná sercu/ isć do iákiego spowiedniká/ zá ktorego by rádą o swym zbawie-
30: niu stánowił. á wtydząc się świętego Bernatá y innych znáiomych/ szedł táie-
31: mnie sam ieden do iednego Pułtelniká/ o którym dawno słyżał/ isz żywot wiodł ná
32: pułczy świętobliwy. Ktoemu gdy wola swoię świętą y dobrą otworzył/ y spo-
33: wiedał mu się isz był ten á ten: on ie^{mv} iáko Anániasz Páwłowi S. wierzyć niech-
34: ciał. nierozumiejąc áby tak zły Pan o ktorego niepobożności wiele słyżał/ do tá-
35: kiej pokory y pokuty przyść mógł. **niemáiąc [!]** żeby w osobie iego Czárt go kuśił.
36: On gdy mu sie spráwował: to tylo słowo od niego wstlyżał: iam człek prosty y nie
37: náto wyfadzony/ ám tylo swego zbawienia pilnuię/ á tefz náuki nie mam. Ale
38: iesť tu niedáleko drugi pułtelnik: iesliżeś ten iesť ktorem się być mienisz/ idzże do
39: niego/ ten ci pozná co iesť z Pána Boga á co nie. Szedł S: Wilhelm do drugie-
40: go/ ále y on słyżąc o takim Tyránie/ bał się iego spowiedzi. iedno mu do innego
41: trzeciego vказаł. Chodził pokornie od iednego do drugiego/ alz ná tego trzecie-
42: go tráfił/ człeká Duchem Bożym opátrzonego/ ktory iego práwym lekarzem zo-

43: Itał.(*marg*) Pokorá S. Wilhelmá. (–) Iuřz mu Pan Bog był obiáwił przyście S. Wilhelmá/
y gorąco fię modlił

44: zá práwe iego návrocenie. Y przyiáł go z wielką rádością: á on mu ferce swoie

45: otworzył práwą řkruchę swoię y dobrą wolą ná czynienie wřzelákiey pokuty poka

46: zał. (*marg*) Rokkazánie řpowiedniká. (–) Ná koniec řtymi go on Puřtelnik [!] řłowy
odpráwi: Idz wroć fię w dom twoy/

47: nikomu niepowiáday coř wziáł przed fię/ á vbrawřzy fię w řoľnierřkie zbroie/ ták

48: iákoř iezdził zle czyniáć/ wřiadwřzy ná nalepřzego konia przyiedz tu do mnie ná

49: zad/ ták vbrány/ á ia ciebie náuczę co mařz czynić. Ták vczynił Wilhelm S. z-

50: wielkim pořľuřzeńřtwem. A tym cžářem/ puřtelnik on z bliřkiego miářteczka ko-

51: wałá do řiebie znaczynim y zdieřięciá nářotowánych řáncuszkow/ przyzwáć ka-

52: zał: ták iřz ná iedněřz fię práwie godzinę zefřli Křięžę y kowal. Stánáľ zbroyny

53: řoľnierř/ iuřz řoľd Chryřtuřow řľużyć: řtánie kowal ná inne řoľnierřstwo Wilhelmá

54: pářowáć: řtánie oćiec on á řędzia duchowny ná grzeřzniká řkazń dáwáć. ktory v-

55: czyniwřzy rzecz do Křięžęciá/ iáko z Božey náuki y z Kanonow řwiętych/ w po-

56: kućie ma być karáanie doczeřne/ ktorym piekielnego karáania grzeřznicy vchodžá:

strona: 166

1: á iřz grzechu řadnego nie mářz/ ktorego by Bog ábo wiecznie ábo doczeřnie/ karáć

2: nie miáľ: á iřz wedle wielkořci grzechow/ miárá teľz karáaniu być ma: á lepię fię

3: tu ná tym řwiećie máľá práćá wypláćić/ niřzli ná onym w ćięřzkie męki wpařć.(*marg*)

Pokutá dána S. Wilhelmowi. (–)

4: Y rzeczę ná ořtátek: Ieřliřz práwie pokutuiácy/ a przeřzłe grzechy obmyć/ y przy-

5: řľyřh fię řtrzec chceřz/ táká o demnie pokutę przyimi: z řtrony iáľmužny/ idz á prze

6: day co mařz/ day vbogim/ á obnážony podz zátym/ ktory niemiáľ gdzie řwey řľo-

7: wy řľłonić. A iřz to wřzyřtko co opuřciřz y rozdařz ćiáľá twego niedoľęže: ten pán-

8: cerz ktory ná řobie mařz/ ná goľym ćiele pokiř žyw nořć będzieřz. A ižeř ludzie z-

9: gorřzyľ zwáľzćzá będáć odľzćępieńcem [!] / boľo do Pápięžá [!] po rozgrzeřzenie
poydzieřz.

10: Modlitew ći nie vřtáwuię: řam ie řobie vřtáwiřz/ á Duch ćię B. ořtáćká nauczy. Przy

11: iáľ to zwielką pokorá S. Wilhelm/ y z iego řłow dziwná řkruchá rořľuřzczone fer-

12: ce máiąc/ zmiłości wielkiej ku Pánu Bogu/ wnetże zwłoczyć łzáty łwoie począł: y
13: nágo łtánąwłzy/ páncierz ná ciáło gołe włóżywłzy kowalowi przykowác yi ná fo-
14: bie/ y **dziešiącą** [!] łáncufzkow ściągnać y zánitowác kazał. O iáko dobrowolnie po-
15: dał ono mocne y vrodziwe ciáło łwoie/ ná ono długe dla zbáwienia łwego męczeń
16: łtwo. Ná wierzch mu dał grubą włóšięnicę/ y przyłbicę ná głowę ták przywią
17: zána/ ilz łię ziąć nie mogłá. Ták vbrány od miłtrzá łwego odłzedł: á do domu
18: łię wrociwłzy nic niemiefzkáiąc/ włzytko łwoie dobro rozdał/ y rołpráwił/ łam ni
19: przyczým niezofłáiąc. Bofo iáko mu kazano w onym vbierze łzedł do Papiieżá
20: Eugeniufzá wtorego/ ktory go był znowu o ono odłzczepieńłtwo zálklá w Frán-
21: cyeye Synod vczyniwłzy w Remis. (*marg*) Do Papiieżá łzedł bofo S. Wilhelm. (-)Tám
go S. Wilhelm/ iuz ták pokutuiąc/ nálał.
22: y przyłzedwłzy á padwłzy do nog iego mowił: Oycze/ z grzełzyłem przeciw niebu y
23: przeciw tobie: y z płáčžem wielkim rozgrzełzenia prošł. Gdy Papiież pytał kto
24: by był? Gdy rzekł: iam iełłt Wilhelmus Komes grzełzny y niezbožny/ ktoregoš
25: ty łłufznie od ciála košcióła Božego iáko członek záražony odciął: bo nie máłz te
26: go grzechu/ ktoryby łię wemnie nie nálał. ále pomni ná miłóšierdzie Bože/ á
27: mocą ktorąc dał **Chryłtns** [!] / rozgrzełz pokutuiącego/ á przyimi miedzy wybráne
28: Bože: klucžem tym ktory nošłłz/ wrotá mi miłóšierdzia Bože ⁸⁰ chćiey otworzyć.
29: Papiież przelęknáł łię y zdumiał/ á wierzyć niechćiał/ áby tym był czym łię mienił. Y
30: kazał mu włtác á ná łtronę iść/ žeby łię rzeczy prawdziwey dowiedziáł. On ze w-
31: łtydem odchodząc mowił: Ten ci iełłtem czym łię mienię być grzełznik wielki: łpo-
32: wiednik moy táká mi pokutę dał/ y do łiebie mię odełłá. Potym obacžywłzy łię
33: Papiież/ y widząc ilz to łtátecžnie twierdzi/ á ilz v Pána Boga włzytko podobno/
34: powiedziáł mu: Idz do Hieruzálem/ dáię moc Pátryárłze Hierozolimłkiemu/ aby
35: łię rozgrzełzył: y iemu dułżę twoię polecam y do niego łię odłyłam. On to pokor-
36: nie przyiáwłzy wylzedł zbłogofłáwieńłtwem Papięłkim: y nic niemiefzkáiąc/
37: do Hieruzálem łzedł. Ná ten czás Hieruzálem y ziemiá łwięta byłá w ręku Chrze-
38: łciánłkich. Y przyiáł go zwielką ochotą Pátryárchá: bo znał łławę iego/ y z-
39: domu iego poznał był nieiákie dobrodzieyłtwo: Tám mu dał rozgrzełzenie Papię

40: kkie: y prosił go aby przy nim mięzkał. (marg) Papież go posłał ná pokutę do Hieruzálem.

(-) A on tylo tey łálki v niego žádał/ aby

41: w iego podworzu cháłupkę mu poštáwił/ y iámę pod nią wykopác kazáł/ w kto-

42: rey by się ná czynienie pokuty zámknąc mógł. Y ták vczynił. Przez dziewięć lat

43: niewychodząc/ tám to więzienie dobrowolne ćierpiáł: fregości łobie y vtrudzenia

44: zádáiąc. (marg) Pokutá S. Wilhelmá w Hierulzálem přes lat dziewięć. (-) Chleb tylo

iadł á wodę pił/ w łukni oney żelázney ktora się iusz była w-

45: iego ciáło w piłá/ legáiąc: á nigdy iey do fwey śmierci nie zwłócząc. łóże iego zie-

46: miá/ á podufzká drewno/ pierzynká przykrycie ono cháłupki/ byłá. Pořtem y vřtá-

47: wicznym wzdychánim á modlitwá ćiefzył řtrápióná duřzę fwoię/ do śmierci się y řá-

48: du Bořkiego przyřráwuiąc. Tám go náleřli powinowáci ie^g: y przychodząc nád o-

49: ně cháłupkę/ częřto wołáli: cóř ořzáłá? á od rozum^v ořřzedł/ Pánie Wilhelmie? ziemię

50: y páńřtwo twoie nieprzyáciéle twoi ořiągái: nářzeř przyáciéle wdał w wielkie

51: niebeřpieczeńřtwo: czegoř niedořtawáło w onym páńřtwie twoim? ázař niemogł

52: iákíey inákřzey pokuty czynić/ iáko Dáwid/ przy řwym páńřtwie zořtáiąc? Y innemi

53: Dyabelřkimi zařtrzáły řerce iego trápili. on iáko vřtá záwiázáne máiąc/ milczáł:

54: wřzákřze myřłámi onemi/ počzáł nieco w řwoim przedřięwzięciu řłábieć: gdy mu o-

55: no Czárt co řłyřzáł wřerce wbijáł/ ná myřli rozwodził/ y trudná mu pokuřę czynił.

56: Teę pokuřę przepuřcił náń Pan Bog/ aby łobie nie duřáiąc y řile řwey/ w wyřřfaniu

strona: 167

1: onego řywotá/ wřzyćiek się tylo łálką á miłóřierřim Bořym nád łobá řzczyćił. (marg)

Pokuřý S. Wilhelmá. (-) Y

2: przeto chcąc vřć onych iádowitych řłow: Pátryárřze ćicho podřękowawřzy/ biezáł

3: tám gdzie go ořzy nióřły. Lecř ná drodze ieřcřze teřz pokuřę ćierpiáł/ y ty řrogie z

4: myřłámi onemi niepokoié: Po długíey drodze/ przyřzedł do włoch/ bliřřko Łuki.

5: Ná ten czás Lukáńřka rzeczpořpolitá zamku iákíegoř řářieckiego dobywáłá. Wi

6: dzáć S. Wilhelm/ iřz się długo koł niego bez potreby báwiá/ dał się řłyřzeć: co to

7: zá ludzie/ řpraw woieninych nieumieią/ abych ten zamek zá kilá dni wziął: (marg)

Záchwianie S. Wilhelmá. (-) Te

8: řłowá dořřły rády Lukáńřkiey/ wnet go przyřwóiá: y widzác iřz ćłowiek vřodziwy/ y

9: mocny/ á o rzeczách rycerfkich mądrze mowi: wiele mu obiecuiąc/ polecić mu fprá
10: wę woienną chćieli. On zápomniawfzy fwego powołánia/ y záczetey pokuty: o-
11: biecał im wtym pośluzyc. Lecż go P. Bog nie zápomniál/ widząc iřz fię bárzo ná-
12: zad náchylił/ podiał vpádnienie iego/ podporą pomocy fwey. tey nocy po kto-
13: rey názaiutrz vrząd woienny nafię wziąć miał: flepotę ná oczy iego dopuścił:
14: wczym poznał rękę Bożą/ y wielką łáfkę iego nád łobą/ y obaczył iáko zle vczynić
15: chćiał. czego znowu bárzo żálując/ vkarál fię łam wfobie/ y korzył fię Pánu fwe-
16: mu/ á odnawiał mocnie przedfięwzięcie fwoie. Názaiutrz/ gdy mu mieli woynę y
17: dobywánie zamku onego zlećić: wymowił fię iáko mogł/ powiádaiąc: Izem
18: **człowiek [!]** pokutuiący/ y oddány ná službę Bożą/ Chryřtuřow żołnierz/ ktoremu
19: fię iuřz woyny řwieckiey wieřć nie godzi. Potym vprořiwřzy łobie v Páná Bogá
20: przywrocenie oczu/ iuřz przeyřzał: wracał fię do Hieruzálem náierwřze mieyřce.
21: Wdrodze go rozboynicy poymáli/ a widząc iřz nic nie ma/ onego páncerzá ktory
22: fię był wćiało wpił/ odpiąc nie mogąc: wolno go puřćili.(*marg*) **Wroćil [!]** fię do
Hieruzalem. (-) W oney pierwřzey chá
23: łupce záfie dwie lećie przemiefzkál: y bárziew fię dręcżąc niřzli
24: pierwey/ iuřz fię łam fwego vpadku boiác/ widząc iáko ielt nářze przyrodzenie do
25: řtátecznořći wdobrym niepotęźne: im dáley tym wiecey w miłořći Bożey rořł/
26: y mocnieyřzym wprředfięwzięćiu řwoim zořtawał. Tám gdy go záfie iego powi-
27: nowáci náydowáli: á onemi řłowy gábáli/ vćiekl/ od złych řow řřzy kriyác/ ná
28: głęboką puřtynią. Y tám niektory czás przemiefzkawřzy: řzedł do grbu łáku-
29: bá S. do Kompořtelle/ od wfchodu řłońcá/ ařz ná zachod/ długą y ciężką bárzo
30: drogą y trudzenim.(*marg*) **Do Aompořtelle [!]** řzedł. (-) Ztámtąd puřćil fię do Włoch/
do Turcyey/ w puřtynią ie-
31: dnę/ ktorą Liwallią zową: gdzie nálawřzy iáfkinię řtrářzliwą/ wniew mieřzkał.
32: Przyřzło do niego kilás towárzyřzow/ ktorzy mu chćieli onego řywotá pokutuią-
33: cego pomagác: ále gdy widziál ich niepořłuzieńřtwo/ á inákřze myřli/ niřzeli puřtel-
34: nikom y řługm Bożym przyřtoi/ pořzedł od nich/ ná iednę gorę w inřzey Puřty-
35: niey/ Pruno názwáną: (*marg*) **Wroćil fię do Włoch ná puřzczą.** (-)Tám w ćiemnym bárzo
leřie cháłupkę łobie pořtáwił/ y

36: ogrodek ku żywności wczynił/ y drzewa fczzepił: Węże y inne iádowite robaki
37: modlitwą y mocą Chryftułowá wypędził/ i fż mu przykrości żadney nie czyniły.
38: W tey pułtyniey miał wielkie od Czátow nágábánie: Iednego czáfu przyfzli
39: iáko wielkie woýfko iezdnych: y obftąpili iego komorkę/ y czynić igrzyfká poczęli/
40: goniąc do fiebie z drzewy: á ieden znich przednieyfzy/ wczynił fię Oycem S. Wil-
41: helmá/ ktory iufz był dawno vmárł: y w iego iáko żywey ofobie/ wczynił ná Sy-
42: ná dziwne á fmutne nárzekánie: (*marg*) Náiázdy y pokuły Dyabelskie. (-)Co fię/ práwi/
zábijafz Sjnu/ iufz **dofyciefz** [!] záfluził Chrj
43: ftułowí: wynidz á wroc fię do páńftwá ktoremci zoftáwił:
44: zmiłuy fię nád profbá Oycá twego/ á nie trać domu iego. Tymi y innymi fłow-
45: wy chciał czárt przełomić ferce flugi Bożego: á on ácz był przeftráfzony onym wi-
46: dzeniem/ w fżákże fię áni ftráchom/ áni łágodnym onym fłowom/ vwieść nie dał: y
47: modlił fię Pánu Bogu/ á z cháłupki fwey nie wychodził. To fż potym widząc/ i fż
48: nic nie wygrawáią/ wylomiw fzy drzwiczki do niego/ wzięli go y wywlekli/ y okrut-
49: nie go bijąc/ nápoły żywego odefzli. (*marg*) Czárći zbili S. Wilhelmá/ á zleczyłá Mátká
Boża. (-)Tám vmieráiąc práwie/ miał dziwne á nie-
50: biełkie náfwiędzenie. Przyfzłá do niego przeczyftá Mátká Boża/ famo trzeciá/ le-
51: cząc rány iego. Sktorego widzenia/ dziwną wziął ná duży poćiechę y ná ćiele
52: vleczenie zupełne. Ná tey pułtyni gdy fię ofławił/ nafzłó fię potym do niego to-
53: wárzyftwá/ ktorzy mu onego żywotá iego pomagác chćieli: Przyiáł ie y náuczał.
54: Ale potym/ wielkie od nich doległóści ćierpiąc/ przyfzedł do Káftellioná/ gdzie
55: mu Pan Bog iednego człówieká y dobrodzieiá nágotował: v ktorego niektory
56: czás przemiefzkał/ y żonę iego od wielkiej febry modlitwą vleczył. Ná koniec/ zá

strona: 168

1: pomocá iednego káplaná Gwidoná/ y niektorych ludzi zacnych/ okołó zamku
2: Buryáńfkiego/ nálezli mu na pułtyniey náfzwáney Stabulum Rodis/ bárzo przy
3: ftoyne y fpokoyne mieyfce/ ktore mu nápráwili wedle potrzeby: wtym przeżyw fzy
4: pułtorá látá/ żywotá fwego dokonał roku Bożego. 1156. O śmierci fwey wie-
5: dział/ y towarzyszfzowi fwemu ktory długo przy nim onego mu żywotá pomagał/ y
6: potym świętym zoftáł to iefł/ świętemu Woýciechowi opowiedział: y prorockim

- 7: duchem rzeczy niektore oznaymił. po kápłaná połał/ śpowiedz vczyniwłszy/ y
- 8: ciało Boże wziawłszy/ zwielką fkruchą w onym vbierze od śpowiedniká wziętym/
- 9: dokonał.(*marg*) 10. Februárij. (–) Cudy niemálemi wflawion y zá żywotá/ y po śmierci.
ná cześć Bogu
- 10: w Troycy iedynemu/ ktoremu flawá y rofkázowanie wieczne wiekom Amen.(*marg*) Obrok
Duchowny. (–)
- 11: NAuká pierwłza. Pokwáp fię z tego przykłádu grzełzniku do powłtánia
- 12: Bo ieflic dziś powłtác cięzko/ iutro będzie cięzey.(*marg*) Rom. 2. (–) Kto dziś
niepocznie/ iutro mu
- 13: śporo nie będzie: im **dłużey** [!] w grzechu leżyłz/ tym głębiey vpadałz. Bo y to co leżyłz
- 14: w vpadek fię obraca. Poniewałz słyłzłz Apoštoła ná cię wołáiącego: niewiełz iłz cię
- 15: łalká á oczekawánie Boskie do pokuty **wżywa** [!] / á ty prze twarde á niewkáiane łere
- 16: twoie łkárbiłz łobie gniew ná dzień gniewu. Iákoby rzekł: co dzień gniewu łobie Bożego
- 17: przyczyniałz/ gdy fię z grzechu nieporywałz. Vpásć ludzka rzecz iefł/ ále y powłtác ludzka:
- 18: A vpásć á nie powłtác Dyabelłka: Nienáłłáduy Pháraonowey zátwardziałości/ ábyś nim
- 19: ná dno piekielne pogrążony niezginał.(*marg*) Exod. 14.Gene. 4.Matt. 27. (–) Strzełz fię
rołpáczy Kaymowey/ ábyś zle o miłosier-
- 20: dziu Bożym trzymáiąc á wnim wąpiąc/ w cięzłłzy grzech nie wpađł/ niželiby brátá rodzo-
- 21: nego zabił. Oddal od łiebie niezmierny á niebáczy łmutek Iudałzow/ ábyś fię zniego pir-
- 22: wey do powrozá/ niželi do miłosierdzia Bożego niewciekl.(*marg*) Luk 23. (–) Bo ácz
fię o grzech łmęćic wielce
- 23: potrzebá/ ále nádzieią odpufłzczenia łmutek fię cięłzyc ma. záłuy żeś zgrzełzłz: ále łercá
nie-
- 24: trać/ Boś przeciw dobremu á miłosiernemu zgrzełzłz. Pátrz ná Lotrá iáko iedney godziny
- 25: pokutuiąc/ z krzyzá do niebá włtępuie. Obeyrzy fię na łwiętego Piotrá/ ktory ácz fię Páná
- 26: łwego záprzał: włzákże po grzechu głową włzytkiego kołcióła y páłterzem zołtał. Y z
Páwła
- 27: przenałłádownce/ vczynione iefł naczyńie wybráne: y z Mytniká Iáwnogrzełzniká/ Apoštoł:
- y

28: z Zacheuszá łákomce/ fyn Abráhámow ftał fię/ y zgrzeźnice Mágdaleny/ wielkie kochánie Chry

29: ftułowe: y z tego tákiego lwá frogie ⁸⁰ / y grzechow pełnego Wilhelmá/ ftał fię wielki święty.(marg) Luk 19. (-)

30: Niewątpże w tym iřz ty dořtápić chwały ich możefz: Gdy ták iákoř złego y grzechow ich vcze

31: śnikiem był/ ták dobrego y tákiefy pokuty ich nařláadowca będziefz.

32: Náuká Wtora. Obacz iáko zle bluznią y řprořnie Zwingiliáni ktorzy niewierzą áby pod ořo

33: bą chlebá w Sákrámenćie prawdziwe y rzeczywifte ćiáło Boże było/ y Chryřtus íám Bog nářz.(marg) Prawdziwe Ciáło Boże w Sákrámenćie pod ořobą chlebá. (-)

34: Gdyřz oto Bernat S. że [!] wfzytkimi onemi Biřkupy ták wierząc oney obecnořći Páńřkiefy/ ná

35: porázenie kořćielnego nieprzyaciéłá vřyli. A moc řwoiefy Chryřtus ná podpárcie obecnořći

36: řwey w Sákrámenćie tákim cudem pokazáł: gdy go iáko Páwłá S: ogromił/ poráził/ y myřł ie

37: go zmiękczył. O niewřtydliwi blizniery Zwingliani/ iáko fię nietyło řzczerem řłowom

38: Chryřtuřowym/ ále wfzytkiefy kořćiołá Bożego wyznániu y řtárořytnořći řprzećiwiaćie.

Ia-

39: ko mam ná was nářzekáć y náđ wámi/ iáko Bogu vmářłemi/ plákáć?

strona: 170

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48:

49:

50:

51:

52: Odwołanie y pokutá Theophilá Adáńkiego Kościel

53: nego Íprawce/ error pifanę errata pifany od sługi iego Eutychiána/ wyięty

54: z Metháphráftá.(*marg*) Dwudziefty trzeci dzień Lutego. (-)

Przed

strona: 171

1: PRzed tym máło niźli Perłowie Rzymkie Páńftwo woio-

2: wáli/ w Cylicyey wtorey/ w mieście Adánie/ był ieden gofpodarz ko-

3: ścielny/ ábo Oekonom ná imię Theophilus/ dobrego żywotá/ y bárzo

4: pożyteczny Íprawcá rzeczy kościelnych: który vmiał dowcipem y pilnością/ kto-

5: ra z miłości ku Pánu Bogu pochodziłá/ mądrze y Ípokoynie wśzytkiego doyrzeć/

6: ftánowić/ y sieroty á wdowy kościelne y inne vbogie/ z wielką wśzytkich ludzi

7: dzięką opátrywác. Biskup ná nim bárzo przeftawał/ y z iego poftępkow poćie-

8: chę miał. Przeto po śmierci Biskupiey/ wśzyfcy go iednym głósem/ ták kápłán-

9: ftwo/ iáko y lud pośpolity/ zá Biskupá obráli: y Arcybiskupowi ofiárowáli. Przy-

10: zwány do Arcybiskupá/ náoświęcenie iáhćac niechćiał/ álz práwie mocą przymu-

11: szony iáchał. Przed którym vpadł/ y prośił go/ áby go ná ten vrząd nie ftáwił: bo fię

12: niegodnym być czuł/ á o swoich grzechách wiedział. Námawiał go długo Arcy-

13: biskpu/ vkázuiąc mu godność iego y czyftość: bo go wśzyfcy mieli zá człeká bárzo

14: powściągliwego. *(marg)* Z Biskupstwa się wymawia. (–) Ale on żadną miarą prześtać na tym niechciał/ mówiąc: Nie-

15: iestem godzien. Y musiał innego na ten urząd postawić/ a iego na onymże wrzę-

16: dzie opieki kościelnej zaniechał. On nowy Biskup/ słuchając niektórych złych

17: obmownych języków/ które czart chcąc zamieścić/ a niepokoiu nasiać/ naprą-

18: wował: Teophilą z urzędu złożył/ a innemu kościelne gospodarstwo poruczył:

19: bardzo się na tym oszukiwając/ a niebacząc iako był ten to stary kościołowi poży-

20:teczny. Tá rzecz bardzo obrużyła Theophilą: y myślił we dnie y wnocy/ iakoby się

21: był fwey oney **żelżywości** [!] pomścił. a nienaydując innej rady: wciekł się do Czár-

22: noksiężnika do Zydá: Y wnocy do niego przyśzedwży/ prosił go bardzo o pomoc:

23: oznámując mu krzywdy y fráfunek swoy. *(marg)* **Wciekł się do Czárnokfiężniká.**

Teophilus. (–) Zyd on znając go człeká w mieście za

24: cnego: z chęcią mu obiecał wszeláką pomoc. Bądź dobrej myśli/ iutro (powiá-

25: da) otym czásie wnocy/ przydz do mnie/ a ia ciebie memu Pánu stawię/ od kto-

26: rego pewien poćiechy będziez/ iakiey ci będzie trzeba. Tá nędzny wczynił Theo-

27: philus/ przyśzedł nazájutrz do tego Zydá: y wyprowadził go o pułnocy na plác koń-

28: lki wmieście/ y nauczył go: iefli iakie cudo wyrzyfz/ ábo strách na cię pádnie/ nie

29: boy się/ a nieżegnay się krzyżem: bo krzyfz nic niepomóże/ iest tylo śmiech/ a oszu-

30: kánie Chrześciańkie. *(marg)* **Krzyżá się Czárći boią.** (–) Gdy to obiecał: wnet mu vkazał

dziwne widzenie/ a ono

31: ołob wiele idzie pięknie przybranych/ y dworzan wiele wołających/ a wesełających

32: się/ a w poyśrzodku nich siedzi książe ciemności/ to iest Dyabeł/ y z sługami swemi.

33: Tedj Zyd wziąwłszy za rękę Theophilá/ prowadził go miedzy ony dworzánj/ alz do o-

34: nego krolá/ to iest stárfzego Dyablá. ktory rzecze do zydá: Po co wiedziez tego

35: człeká do nas? Rzecze Zyd: Pánie moy wiodę go do ciebie: ma wielką krzywdę

36: od Biskupá/ y prosi od ciebie pomocy. Rzecze czart: a iako mu ia pomoc mam/

37: a on służy Bogu swemu? ále chceli mi służyć a miedzy moje poczytány być/ ia go

38: ták wpomogę/ ifz będzie więcej władnął/ niżli pierwey/ y będzie wśzytkim rofká-

39: zował/ więcej niżli sam Biskup. Rzecze Zyd Teophilowi: A słyfzyfz to co krol

40: mowi? odpowie: słyfzę/ y wśzytko wczynię co mi każe. Y wnet padł przed nim y

41: całował nogi iego. Tedy rzeczę czárt Zydowi: Niech fię Theophilus záprzy fy-
42: ná ktorego zowią Máryey/ y tey famey mátki iego (bo fię ia tymi brzydzę) á to
43: záprzenie fwoie/ niechay mi da ná piśmie. A Theophilus rzekł: wżytko vczyńię
44: co mi każeš/ iedno niech to mam czego prágnę. Skoro to nieprzyaćiel ludzki
45: vřlyřzał: poczał obłápiác Theophilá/ y brodě ie⁸⁰ głáškác/ mowiac: witay moy wier-
46: ny řlugá y przyaćielu.(*marg*) **Przed Czártem Bogá fię zaprzáł Theophilus/ y Mátki iego.**
(-) Tedy weń wřtápił Czárt/ y poczał fię přeć Chryřtufa/ y

47: nářwiřłzey Mátki iego Bogárodzice: y to wymowił/ nápiřáł/ y ſwoiá pieczęćá
48: zápieczętował/ y dał Pánu řwemu. Y ták fię rozeřzli/ Theophilus z onym Zydem
49: ráduiac fię oney hániebney zgubie ſwoiey. Náziutrz Biřkup (iáko mniemam) od
50: Bogá wzruřzony: vřalił fię barzo/ iřz kiedy Theophilá z vrzędu řkładał. y pořlaw-
51: řzy ſobie poń/ zwielką go czćiá przyiáł y przeprořił. A potym zezwawřzy kápla-
52: now/ y mieřczan/ znowu mu gořpodářstwo kořcielne poruczył: dáiac mu moc y
53: władá ná wřytki dobrá kořcielne: y owřzem czći mu dwoiáko przymnożył. (*marg*)

Przywrocony ná vrząd. (-)Gdy

54: fię řwięty Biřkup/ przed wřytкими káiał/ y mowił do Theophilá: odpuřć mi/ **brá**
55: **ćie [!]** / iřem ták přećiw tobie zgrzeřzył/ y ćiebiem człeká řwiętego/ y ná to godnego
56: złożył/ á tegom niegodnego y ná ten vrząd nieřpořobnego přełóżył. Y ták po-

strona: 172

1: czáł Theophilus řpráwować iáko pierwey y nádeřwřytki fię wynořić. wřzyřcy fię go
2: **li [!]** y byli iemu pořluřzni/ y řam Biřkup bárzo fię nań ogládał/ y czćił go. Tedy on
3: niewiery Zyd zdraycá táiemnie w dom Theophilow przychodził mowiac: Wi-
4: dziřz iákom ći pomogł y Pan moy/ iáko ćię wyniořł/ á bárzo přętko. A Theophi-
5: lus mowił: Táki eřt/ bárzoć zá to dziekuię. Lecź řtworzyćiel y Pan Bog nářz kto-
6: ry vřráty nářzey nieřrágnie/ iedno czeka pokuty: wřpomniał ná řwięty přeřzyřly
7: řywot iego/ gdy řłużył kořciołowi/ gdy opátrowáł wdowy/ gdy řierotom vřlu-
8: gował/ y vbogie hoynie karmił: niezárzućił im/ ále mu dał vpámieťánie/ y Bo-
9: řkie w řerce iego náwiedzenie/ ku práwemu powřtániu y náwroceniu. Bo po-
10: mniác ná to co vczyńił/ á iáko mu Pan Bog a nie czárt/ nágrodził onę zelżywořć
11: iego dwoiáko: y by był **poćzekał [!]**. troche/ á do Dyabłá fię niewćiekał/ tořz go pod-

12: kąc miało: tedy fię łam w łobie grzyść y wielce łmućien być począł.(*marg*) Pokáianie Theophilá. (-) Y wnet fię w-

13: dał wpofty wielkie w modlitwy y wplákánie/ profząc łáski y miłosierdzia/ áby byłá

14: odpuźczoná złość iego. Y ták częłto mowił: Ach mię niezczęśliwego á nędzne-

15: go człowieká: gdzie poydę/ gdzie fię obrocę/ á kto fię nádemną zmiłuię? Chryłtułam

16: fię y iego świętey Mátki záprzał: y iezczęm tę złość moię łwą ręką nápiłá/ łtáiąc

17: fię Dyabelłkim niewolnikiem. O iakiegom Páná odstąpił/ á iakiegom łobie o-

18: brął: Y cołz mi byłá zá krzywdá? á załz mi ták zle było nie máiąc pracey y vrzędú?

19: włzákem zniego pożytku niemiał. iedno dla próžney chwały/ á prze ludzkie mnie-

20: mánie/ zábiłem dużę moię. (*marg*) Nárzekánie Theophilá w pokućie. (-)A com miał

mieć zá łprawę z onym Zydem przekłę-

21: tym/ ktorego y Cefarz iuż karał o ty czárnoksięłtwá? Bo y práwo łwieckie te-

22: go niedopuści/ y kar tych/ ktorzy opuściwłzy Páná Bogá/ do Dyablá fię vćieká-

23: iá. Niestety zgináłem/ *zbládzilem* [/] : iáko fię łtáwię ná łąd Boży? co rzekę? do

24: kogo fię vćiekę? y łtworzyćielá y odkupićielá mego od

25: łtápiwłzy: do czártá nieprzyiáćielá iego/ ktory piekłem y wiecznym potępieniem łłu

26: zbę pláci/ zdraycę Bogá mego zołtawłzy/ przyłtałem. Niestety co mam czynić?

27: Y dał mu Pan Bog táką myłł z łáski łwey/ niechząc áby zgináł. wiem co vczynię/

28: rzecze: Acžkolwiekem fię y Mátki Chryłtułowej záprzał/ włzákże iłz ona ielt o-

29: broná włzytkich grzełznych: będę iey prołł/ áby fię zámną do łwego miłego Syná

30: włtáwiłá/ oznáymuiąc iey iáko mi tego wielce žal. Poydę do iey kołćiołá á będę

31: połcił/ dni czterdziełci/ áza iáką poćiechę odniołę.(*marg*) Do mátki Božey vćiekl fię

Theophilus. (-)Y ták vczynił/ fzedł do ko-

32: łćiołá Pánny czyłtey/ prołł/ wołáł we dnie y wnocy/ połzjąc przez dni czter-

33: dziełci/ vłtáwicźnie łzy wylewáiąc. Tedy dnia czterdziełtego o pułnocy/ vkazá-

34: łá mu fię Mátká Páná náłžego mowiąc: Iáko ia zá cię włtáwiáć fię mam/ á tył

35: fię Syná mego záprzał? Iác was grzełznych bronię/ y wam gdy fię náwracáćie

36: pomagám: ále krzywdá Syná mego boli mię tełz wielce/ iłz mi w tym pomoc to-

37: bie dáć trudno ielt. A on wielce iuż wwełelony rzecze: obrono rodzáiu ludzkiego/

38: Páni moiá Bogárodzico/ wiem iżem cię y Bogá mego Syná twego łkárádnie o-

39: bráził/ y żadnego miłosierdzia godzienem nie iest: ále mam przed sobą wiele przy
40: kładow grzeźających/ ktorych Pan Bog Syn twoy pokutę przyiał/ á onym iáko
41: miłosierny odpuścił złość ich. (marg) Przykłády vpádáiących á pokutuiących. (–)Mam
Niniwity/ mam Rááb nierządnicę/ Da-
42: widá/ Mánáffe/ Piotrá Książę Apoftolſkie/ pierwszego vczniá y podporę ko-
43: ścioá/ ktory fię Syná twego nie raz/ ále trzy kroć záprzał: mam Páwłá przená-
44: łádowniká kościelnego/ ktory fię stał naczynim wybranym: mam Mágdalenę/
45: Zácheufzá/ Iáwnogrzeźniká/ Koryntczyká/ ktorego Apoftoł Páweł po grzechu
46: przyimuie: mam Cypryaná Czárnoksiążniká/ ktory w Czárnoksiążstwie y bia-
47: łychgłow żywoty rościńał/ ktorego S. Iuſtyná pozyskáłá Pánu Bogu: ktory
48: koroną męczeńſką vczcony iest. Iákoſz ia w miłosierdziu Syná twego/ y wtwo
49: iey wielkiej przyczynie roſpáczyć mam? Gdy to rzekł/ tedy mu rzekłá/ tá ktora
50: iest nádzieią náſzą y obroną náſzą: wyznay człowicze/ iſz ten ktoregom ia po-
51: rodziłá iest Chryſtus Syn Bogá żywego/ ktory przyidzie łędzić żywych y mar-
52: twych/ á ia zá cię proſić będę/ aby cię przyiał pokutuiącego.(marg) Wyzńanie Theophilá
wpokucie. (–) Tedy on zwielim
53: wtydem y boiázníá rzekł: wierzę/ y chwale [!] y wielbię iednę perſonę Troyce S. Pá-
54: ná náſzego Iezuſa Chryſtuſa/ Syná Bożego/ ktory od wiekow z Oycá niewymo
55: wnie rodzony/ czáłow oſtátnich z ſtąpił zniebá/ Bog łowo dla ludzkiego zbáwie-
56: nia/ w cielon y z Duchá S. národzony z ciebie dziewice Máryey. y on iest práwy

strona: 173

1: Bog/ y práwy człowiek/ ktory dla nas vcierpiáł na krzyżu ręce roſpiáwízy/ zámor
2: dowány dla grzechow náſzych miedzy łotry. ktory przyidzie łędzić żywych y már-
3: twych/ y płácić będzie káždemu według vczynkow iego. Gdy to ták wyznał/ o-
4: biecáłá mu błogoſłáwiona przeczjſta Pánná/ przyczynę ſwoię do Syná ſwe^{go} namil
5: łzego: y ztym vzniknęłá. A on tym więcey poſcił fię y modlił/ w onymże koście-
6: le/ we dnie y wnocy mowiác: wiem błogoſłáwiona Páнно/ iſz od ciebie nikt
7: bez poćiechy nieodchodzi/ tyſ ſamá iest obroną náſzą v Syná twego. Niech ielzcze
8: vſłyſzę poćieſzne łwo twoie: á on zapis ktory mię bárzo trapi/ áby mi był wrocon.
9: Bo bez niego nigdy dobrej myſli nie będę mogli być. Y po kilu dniu tákimże wi-

10: dzenim vyrzy tefz błogofławioną Pánnę/ y wŕyłyzy ty ŕłowá: Przyieta ieŕt poku-
11: tá twoiá/ y plákánie twoie/ będzze iufz mocnym á ŕtátecznym/ á chowáy coŕ obie
12: cał. (*marg*) Przyięćie pokuty grzeŕznego. (–)A on wielce vrádowný dziekował/ á o on
zapis bárzo proŕił/ iefzcze fię ka-
13: rzác poŕtem y modlitwámi. Afz trzećiego dniá przez ŕen vyrzy/ á ono mu kárte
14: onę iego/ y zapis niofá: y ocknáwŕzy fię/ ná pierŕiách ŕwoich leżácá nálał/ ŕtáfz
15: pieczęćá/ iáko był zápieczętował. (*marg*) Wrocon mu zapis ktory był czártu ná fię dał.
(–)Był bárzo zdumiáły/ od oney wilelkiey rádo-
16: ŕci/ y ŕtáwy członkow iego oŕlábine zoŕtáły. A iŕz názáiutrz bylá niedzielá/ gdy
17: wŕzyćiek lud Boży był w koŕciele/ po Ewánieliey ŕzedł y padł v nog Biŕkupich/ y
18: powiedział mu wŕzytkę onę hiŕtoryá/ y podał mu on zapis zápieczętowany: pro-
19: ŕzác/ áby był ná kazálnicy czytány przed wŕzjtкими. Tedj wŕzyŕcy zrozumieli co fię ŕtá
20: ło: á Biŕkup wołác pocźnie y mowić: wŕzyŕcy wierni chwalmy P. y Bogá náŕzego/
21: ták łáfkáwego. pátrźcie ná ty tákie cudá/ nád rozum ludzki. (*marg*) Miłofierdzie Boŕkie
wielkie ŕławi fię. (–) Pátrźcie iáko łáfká-
22: wy wielce Pan Bog/ vtráty grzeŕzácych niechce: pátrźcie iáko wiele mogá łyzy y po
23: kutá wiernego. A kto fię nad tákimi cudy niezdziwi? czterdzieŕci dni poŕcił Moi-
24: zefz/ y wziął piŕmo Boże: ten czterdzieŕci dni poŕcił/ wziął ŕwoie piŕmo. obacz
25: ćie co waży przyczyná tey wielkiey zaŕtepnice náŕzey: Chwalmy Páná Bogá ktory
26: ták miłofćiwie grzeŕzácę przyimuie/ ktorzy go przez tę niepokaláná Bogárodzicę
27: profzá. Táć ieŕt iáko moŕt do Bogá nádzieiá roŕpaczáiácych. práwe wrotá do
28: ktorych grzeŕzni **kolácem [!]** / á otwarzáiá nam. oná fię modli zá náŕ/ temu ktorego
29: porodziłá/ y odpufzczenie nam grzechow v niego iedna. (*marg*) Przyczyná Pánný
przeçyŕtey/ iáko waźna. (–)O iáko wvielbione ŕprá-
30: wy twoie Pánie/ niewymowi ięzyk y ŕerce á rozum nieobeymie. Teraz fię ŕłufźnie
31: mowić ma: przynieŕćie nakofztownieyŕzá ŕzátę/ á iego obleccie: dayćieź mu pier-
32: ŕcień/ zabyćie tucznego ćielcá/ ofiáruyćie go/ á weŕelác fię vżywaymy: bo ten brát
33: náŕz vmárłym będac/ zmartwychwŕtał: zgubionym będac/ ŕzcześliwie náleziomy
34: ieŕt. Tedy Theophilowi **leżácemu [!]** / wŕtác kazał Biŕkup/ y on zapis przekłęty/
35: ŕpalili. A lud plákał á wołáł Kieryeeleifon: Milczenie potym vczyniwŕzy/ ŕłufz-

36: bę Bożą kończyli: Y rzekł Biskup: pokoy wam: A potym mu dał niepokalány á
37: ożywiájący Sákráment/ y obiásniłá fię twarz Theophilá/ co baczyli wżyfcy
38: chwáląc Bogá zodmiány iego. A on do kościołá onego czyłtey Pánný bieżał/
39: y trochę wnim odpoczywájąc/ záchorzał/ ná tym mieyfcu gdzie ono widzenie
40: miał: y potym trzy dni leżąc/ rofpráwiwfzy chędogo dom fwoy/ á brácią pożegnaw-
41: fzy/ świętá dufzę Bogu oddał/ temu ktory fię z przeczyłtey Bogárodzice náro-
42: dził/ ktoremu czeńć y chwałá ná wieki wiekow Amen.(*marg*) Obrok Duchowny. (-)
43: NAuká pierwfza. Czárnoksięftwo fzczere ieft bálwochwálftwo. Bo tácy zmwę
44: z czártem máiąc/ w niey Bogá y wiáry S. záprzec fię mułzą: y niepierwey ku poślu
45: dze y pomocy fwey czártá przywioda/ afz mu taką wczyniá iáwną/ ábo táiemną przy
46: sięgę. Małz podobną temu rzecz w żywoćie Bázyliufzá S. pierwfzego dnia Sty-
47: cziá námienioną/ y wżywoćie S. Iuftyná y Cypryaná czytác o tym możesz. O iáko czło-
48: wiek dlá máley odmienny świeckiey rzeczy Paná Bogá ftworzycielá fwego odftępuie: Tołz
49: czyniá owi co fię do czarownic y czarow po pomoc wćiekáią/ ábo wiadomość rzeczy
przyfzłych
50: y przełzłych táiemnych (ktore fobie Pan Bog zołtáwuie) ludziom/ y náukom ich omylnym
przy
51: pifuią. Bez pochyby tákiego bálwochwálftwá do innego fię Bogá obcego wćiekáiąc/ złem
52: ludziom pomagáią. Tenże targ czyni czárt przez grzech śmiertelny wpadájącym/ zá trochę
53: poćiechy świeckiey Pána Bogá y łáfki grzełzący odftępuie/ á do czártá przyftáie.
54: Náuká wtora. Przypátrż fię iáka ieft słábość ludzkiego ftátku w dobrym/ iáko fobie
55: dufác nietrzebá. Bo máły wiátr z tey czći świeckiey próžney/ człowieká obáli. A zdrugiey
56: ftrony/ obácż iáka ieft moc pokuty S. ktora rofpacz oddala/ miłóśierdzie otwarza/ zwią-
57: záne wolne czyni/ piekło y czárty rozbija/ wtráty náłze wraca/ niebo otwárza/ y ku pomocy
58: fwey wżytki niebieskie síły pobudza/ y Anioły vwefela.

Náuka

strona: 174

1: Nauka Trzecia. O przyczynie y wftáwowániu fię zá nas grzełzne przeczyłtey Mátki Bo-
2: [ż]ey/ vmieymy wiele fobie obiecowác. onác ieft zaftępnicá náłzá/ Matká miłóśierdzia/
y ná

- 3: dzieiá w nawiętższych przygodách dużnych y cíeleśnych/ do Syná łwego namilżzego.
- 4: Wczym iłż fię nic poyśrzodkowaniu Chryłtułowemu zá nas niuwłoczy/ z tego rozumiey:
iłż
- 5: inne iest poyśrzodkowanie odkupienia/ á wysługi nálzey/ ktore łam Chryłtus łpráwuie/ áin
- 6: ne przyczyny y prośby ktorą święci czynią zá námi. w ktorey táłż fię cześć Chryłtułowá y
- 7: tenże vrząd iego rozśławia. Bo do niego y przez niego ty przyczyny czynią święci Boży: áby
- 8: więcey wśławiony był Pan w sługách łwoich.

strona: 178

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:
13:
14:
15:
16:
17:
18:
19:
20:
21:
22:

23:

24:

25:

26: Żywot S. Iuliána Męczennika/ y towarzyszow

27: iego/ ktory szeroce wypifany iest/ od Symeoná Metáphrá

28: itá. żyli około Roku Páńkiego. 306.(*marg*) Dwudziesty piąty dzień Lutego. (–)

29: Iulian S. zmlodości będąc bogatych rodzicow Anthyo-

30: cheńskich iedyny Syn/ czyłtości się pánieńkiew rozmilował: którą so-

31: bie do innych cnot wielkich/ iáko fuudáment záłożywfy/ wboiázi Bo

32: żey y mądrości nauk świeckich/ y pílmá S. wielki pochop brał.(*marg*) Czyłtość
fundámentem cnot Chrześcijánkich. (–) Gdy

33: miał lat ósmnaście/ vpomináli go rodzice/ áby żonę wziął/ żeby się potomstwem

34: iego ciełzyć mogli: wymawiał się długo/ flubu swego ktory Pány Bogu vczy-

35: nił nie obiawiájąc. alž gdy mu bárzo z innemi przyciáioły przykrzy byli: z rády y

36: znádchnienia Duchá S. obiecał im ożenić się/ tą nádzieią/ iłz mu Pan Bog tá-

37: ką miał dáć małżonkę/ zktorąby czyłtości nie ftrácił/ á swemu flubu dość vczynił.

38: Tedy z íprawy Bożey [!] zmwioná zań iest nieiáka zacna/ á iemu bogáctwy y ro-

39: dzáiem rowna/ także v rodzicow iedynaczká/ Bázyliffa. ktorą gdy ná swoy po-

40: koy wprowadził: vczuła zimie dziwną w komorze liliey y rożey/ y innych niewy-

41: mownych wonności kochánie: iłz spytác małżonká muliála/ coby to było ták dzi-

42: wnego/ co wniew y chęci do włzytkiew cíelefności gásiło. on zátym czuiąc dar Bo-

43: ży wniew/ radzić iey czyłtość wieczną począł: mieniąc iłz to iest wonność czyłtości

44: pánieńkiew/ ktora się vżywánim małżeńftwá tráci/ y lácno ferce iulz od Bogá íprá-

45: wione ktemu przywiódł: Zá co oboie ná ziemię vpadwfy/ Pánu Bogu dziękowali/

46: y tám lálką Bożą dziwną/ pośileni/ y o dokonániu vpewnieni byli. (*marg*) Małżonkę do
czyłtości námowił S. Iulian. (–)Ale íkarbu

47: tego táili/ íamemu tylo Bogu y aniołom iego/ chcąc być ítym wiadomi: wízák-

48: że się to táic potym nie mogło. Oboie się ná to zmwili/ y Duchem S. zgodzili/

49: áby się o ludzkie zbáwienie ítárali: y dla tego ofobno mieřzkác poczęli/ Bázyliffa

50: pánienci y białe głowy: á Iulianus młodziencie y męłczyznę Pánu Bogu po-

51: zyfkuiąc. Ná koniec iáko byli ludzie máiętności wielkiej/ dwa kłařtory zbu-
52: dowáli/ ieden pánieńki/ á drugi męłki: y poľzcześnieł im ták Pan Bog zá czá-
53: řem/ iřz Iulianus był Oycem dzieřiąci tyřięcy ludzi/ ktorzy iego vczniámi będąc/
54: żywotá iego zakonnego nářładowáli: domy/ oyce/ máiętności/ oblubieńce/ o-
55: puľzczańąc: ná řławę iego/ do tey ciáľney vliczki biegli/ zbáwienie řwoie pod iego
56: rżadem pozyřkuiąc.(*marg*) Dzieřięć tyřięcy zakonnikow pozyřkał S. Iulian. (-)Ták on
wiek był řzczęľliwy/ y w cnotę á miłość Bożá rodżáy

57: ny. Z drugiey řtrony Bázyliřfa/ nie mniej řię telf obłowiłá: bo ták řię kłařtor iey
58: nápeľnił/ iřz tyřięć pánienek wdżiewictwie Bogu pozyřkałá. A gdy nářtáło ono
59: okrutne przenařładowanie Dyoklecyaná/ y Máximianá/ kořcielną y poľpolitą

strona: 179

1: nędżá zářłowáne/ one pánienki za ráďá řtářzey řwey Bázyliřfy/ prořły Pána
2: Boga y řwego oblubieńcá Iezufa/ áby ie do kroleřtwá řwego wziąć raczył. Y miáľ
3: łá Bázyliřfa obiáwienie iřz ták być miáľo. Y wkrotkim czářie wřzytki pomářły y
4: ná weřele řwe^o oblubieńcá poľzły/ řamá zořtáľá Bázyliřfa. ktorey řię potym wřzytki
5: w widzeniu vkażály w iáľnych y piękných řzátách: iey telf přętki znimi towarzy-
6: řtwa vżycie opowiáďáiąc.(*marg*) Pánienki wřzytki y z řwoię Mátką pomářły. (-) Podz
mowiły/ mátko nářzá/ odday nas temu ktoremuř

7: nás poľlubilá: ábyřmy wřpoľem Pána y kroľá [!] nářzego bez końcá w tey ráďořci wiel
8: biły. Y ták řię řtáľo/ modľąc řię w kilá dni potym widzeniu/ řkonáľa. Wten czás
9: w Antyochiey gdzie řię to dziaľo/ wielkie morderřtvo nád Chřeřciány czynil řtá-
10: rořtá Márcyanus/ z żoną řwoię y řynem. Y gdy řię dowiedzila o Iuliánie/ wiedzác
11: iřz był zacnego oycá řyn: poľtaľ do niego/ áby rořkazánim Cefarřkim niegárdzil/ á
12: Bogom ofiářę czynil. w domu iego zebráľo řię było wiele bárzo káľpanow y Dya-
13: konow/ ktorzy miľuiąc Pána Iezufa/ řmierci y korony męćzeńkiey czekáli. O-
14: ni wřzyřcy iednym řercem przez Iuliáná odpowiedz dáľi: iřz máię Pána innego ná
15: niebie/ ktory im tego czynić zákażal/ áby řamemu iemu ofiářę czynili/ á báľwany
16: y Dyabły řię brzidzili. To gdy odniořľ pořeľ/ do Márcyaná: wřzytki ony Biřku-
17: py/ Káľpany/ Dyakony/ řpalić zářás y zdomem/ á řamego Iulianá řtáwić/ rořka

18: zał. (marg) Wielki poczet duchownych śpalon. (-)Y tak uczyniono. ná onymże mieyfcu
on święty poczet/ ogniem **przeżyście-**

19: **ny** [!] koronę męczeńską odnioł. Ná tym mieyfcu przez długi czas/ ná godziny ko-

20: ścielne/ iutrnią/ niezpor/ Tertię/ Sextę Nonę/ fychana była dziwna muzyká

21: y śpiewanie chwalących Bogá: tak iż wiele chorob tam ná tym mieyfcu/ ktorzy

22: ná ten czas tráfili á śpiewanie ono wflyzeli zleczonych zostawáło. (marg) V grobow
męczennickich śpiewanie niebieskie. (-)Gdy Iuliá-

23: ná ftawiono Márcynianowi/ dziwnymi go namowámi vzywał/ aby Chryftufa

24: odstąpił. A gdy nic niewyprosił: bić go kiymi kazał/ y w onym bićiu kije fię lá-

25: miąc/ oko iednemu powinnemu Stárościnemu wybiły. Y rzecze Iulianus: posłu

26: chay mię Stárofto. Zezwi wżytkich swoich káplanow/ á rofkalz im áby to oko

27: zleczyli/ á moc Bogow swoich pokazáli: á iefli oni niezleczą/ ia wnet mocą Bogá

28: mego Iezuśa Chryftufa zleczę oko to: áby znał máły y wielki/ iż potępione y po-

29: háńbione iest wálze głupftwo. Przeftał ná tym Stá-

30: roftá/ y kazał wżytkim do iednego fię kościoła żyć/ á Bogow o pokazanie mo-

31: cy tey prosić. Lecż im powiedzieli czárći/ iáko my w ciemnościach siedząc/ ma-

32: my kogo oświecić y wzrok iemu dáć? Y wnetze pięćdziesiąt bálwanow frebnych

33: y złotych ná proch fkrufzone/ y ftarte zoftály.(marg) Bálwany modlitwą obálone. (-)

Tedy krzyknął Márcyan: O czá-

34: rowniku tak mocne fá czáry twoie/ iżeś nam Bogi náfze w proch obrocił? Ale o-

35: bacżmy iáko obietnicy fwey dofyc uczyniż. Tedy kazał polác Iulianá S. vryną/

36: áby czáry od nie^{go} odefzły/ ále oná vrjná/ w wonną fię wodkę obrociła gdj była ná.

37: wjlana. ono tedy oko krzjżem S. przeżegnawżj záraz zleczjł. ten cud widział Már

38: cjan/ przeć niemogł/ al go czárom przyczytał. A on zleczoney wołác począł: Ieden

39: iest Bog práwj Chrjftus/ te^{mv} fię klániác ma káżd y ie^{go} chwalić. Co gdj mowił/ ściác

40: go Stároftá rofkazał. A Iuliáná iefcże męcząc kazał po rjnku y wżytkich vlicách

41: wodzić y wozne^{mv} wołác: tak kárác będą Bogow náfzych wzgárdzićiele y Cefarzowi

42: nie posłufzne. A gdj przyfzli z męczennikiem ná mieyfce gdzie fię fyn Stárościn nád

43: ktorego innego niemiał vczył/ pátrząc ná męczenniká on młodzieniec/ rzekł do

44: towarzyszow: dziwną rzecz widzę około tego Chrześcíaniną/ ktorego wiodą żo-
45: nierze: woylko iákies białe/ iedni mu złotą koronę ná głowę kładą/ drudzy mu
46: służą. Służna rzecz w takiego Bogá wierzyć/ ktory tak vmie bronić y ozdabić
47: słuugi swoie. Y to mówiąc do S. Iuliáná pobieżał wołając: wielki iest Bog Chrze-
48: ściánki/ ia stobą weń wierzę/ y stobą dla niego wżytkim światem wzgárdzić y v
49: mrzec sobie obieram: á Oycá się swego takiego okrutniká ludzi dobrych/ przę/ y od
50: stępuię.(*marg*) Syn Stárościn do wiary Chrześcíankiej cudownie przystał. (–) Gdy tę
Stároście o fynie nowinę powiedziano: iáko wołk od ognia/ tak
51: się ferce iego smutkiem rozplnęło. Każe syná porwác od S. Iuliáná. Ale Pan
52: Bog tak spráwił/ ifz kto rękę ná to ściągnał/ bol w ręce vczuł y skurczenie/ ifz się go
53: nikt dotknąć nieśmiał. Obudwu zaráz przed się przywieść kazał. Syná dziwne-
54: mi namowy y sieroctwá swego przekładánim y mácierzynskimi łzami od wiary S.
55: odwieść niemogł. Y niewiedząc co czynić z nimi/ do Cefarzá o rádę nápiśáł. A
56: tym czáfem do smrodliwego y ciemnego więzienia władzić oboie kazał. ktore gdy

strona: 180

1: się im w wonność obrociło y iáłność/ dwádzieściá żołnierzow y strozow ich w Chry-
2: stufa vwierzyli. (*marg*) Chrzćic nie śmiał S. Iulian. (–)Iulianus sam kápłanem nie będąc/
stárał się iákoby pochrzće-
3: ni być mogli. Y tak mu się zdárzyło. Był w Anthyochiey ieden bárzo zacny mie-
4: fczánin pierwŷy práwie w mieście. Ná tego Dyoklecyan ifz szedł znarodu Cefa-
5: rzá Káryná/ był wielce *láfkw* [.] : y dał mu był ten przywiley/ áby wełpołek zdo-
6: mem swym wiary Chrześcíankiej ktorą bárzo mocnie trzymał/ wolnie y wpoko-
7: iu vżywał. Ten z żoną swoią odumarł siedmi synow práwych Chrześcíankie-
8: go wychowánia dzieci.(*marg*) Siedm bráciey zá przywileiem wiare Chrześcíanką trzymáli.
(–) Ci tedy synowie mieli przy sobie kápłaná Antoniuszá/ z-
9: ktorym gdy Iulianá S. y Celfá/ syná tego Stárofty/ prośił áby one żołnierze An-
10: tonius pochrzcił. y tak vczynił. A synaczki one siedm bráciey gdy pátrzyli ná Iu-
11: liáná y onego Stárościniego syná Celfá/ wzięła ie chuc w więzieniu z nimi zoftác/ á
12: także Chrystufowi ofiárę zkrwie swey vczynić. chociafz im było wolno wierzyć iá-

13: ko chcieli/ za onym oycowfkim przywileiem. (*marg*) Dobrowolne fiedmi bráćiey
męczeństwo przyięli. (-)Zdziwył fię temu Stároftá/ y náma-
14: wiał ie áby wyfzli zwięzienia. Ale námowić ich niemogł/ ktore fobie Chryftus iá-
15: ko niewinne baránki ná ofiárę w młodych lećiech poświęcił: áby ná ftárość złość
16: ich nie przemogła. Młodziuchne to były dziatki/ á tak mężne fercá y wielkie miá-
17: ły/ miłością Chryftułowá zápalone. Gdy Márcyanowi od Cefarzá lifty przynie-
18: śiono/ aby Iulianá y Celfa ogniem fpalił/ ábo ktorą inną śmiercią zgubił: ná-
19: gotowány był wielki ogień/ wktory gdy miał być fyn iego wrzucon/ pátrzyć ná to
20: niemogąc/ innym mieyfce fwe záfadził. Ale oni dwa w ogniu nic nieucierpieli/
21: wżytka oná tłufta máterya zgorzáła á oni iáko złoto zdrowo z ognia wyfzli. Co
22: bacząc Máryonillá Mátká Celfa żoná Stárofty w Chryftufa vwierzyła. Ná ko-
23: niec wżytkich y onych dwádzieściá żołnierzow y siedm bráćiey/ y Antoniego kápła-
24: ná/ y żonę fwoię y fyná y S. Iuliáná Márcyan mieczem śćinác kazał. Y tak chwá-
25: lebnie dokonáli y po dziwnych mękách/ wieczną koronę odniefli: ná cześć Bogu w
26: Troycy iedynemu/ á ku przykłádu nálzemu/ y pomocy z modlitew ich S. zá námi
27: grzełznymi Amen. (*marg*) **Dokonanie męczeńnikow.** (-) (*marg*) **Obrok Duchowny.** (-)
28: NAuká Pierwfza. Nie nárzekay czyfity y powściągliwy ftanie/ iífz potomftwá ćielefne-
29: go niemálfz. Niemow zle żyie przez kogo drugi nie żyie. Pátrż iífz pánieńftwo pło-
30: dniefz ieft dáleko nífzli małżeńftwo. Częftokroć małżeńftwo niepłodnością zięte
31: fráfunek ma záśierocenia fwego: á ftan duchowny czyfity záwždy rodić może/ y **ludzię** [!]
32: przykłádem/ náuką/ ćwiczenim Bogu pozyfkawác: Y iáko mowi Apoftól: Iam was vrodził
33: przez Ewánieliá. Zadne małżeńftwo ftu dziatek mieć y rodić nie może: á dziewictwo dzie-
34: sięć tyfięcy fynow temu Iuliánowi vrodziło: y tyfiác pánienek v tey Bázylifcy powiło. Mał-
35: żeńftwo drugdy złe bárzo y fzkodliwe dzieci y Bogu ku zelżywości y ku fkázie
Rzeczypoľpolitey
36: y blizniego rodzi: á powściągliwy y bogomyflny żywot/ záwždy dobre fyny ma/ y ze
złych do-
37: bre czyni/ y ku czći Pánu Bogu y pozytku blizniego. Małżeńftwo drugdy świátu/ á dziewic
38: two Bogu záwždy płod fwoy wypuľzcza/ náśienie żywotá fwego świętobliwego y náuki
fwey

- 39: zoftawuiąc w miłym potomstwie swoim duchownym. O iáko wiele S. Benedict/ Dominik/
40: Frańciszek/ Auguštyn/ Bazylius/ fynow w czyŃtości/ y Klaurá [!] / Brygidá/ Cecilia/
corek w
41: Bogu národzili: y po dziś dzień/ iáko písmo mowi/ znaśienim ich wŃzytko dobre trwa/
święte
42: dziedzictwo wnukowie ich/ w teŃtámenie Ńtoi naśienie/ y fynowie ich/ dla nich trwáią
ná wie
43: ki. Náuká wtora/ Pátrz iáko rozmáicie Pán Bog do siebie ludzi przyćiąga. BazyliŃfę dzi-
44: wną wonnością czyŃtości/ Celfa widzeniem Aniołow/ Ńiedm tę brácią przykłádem innych
przy
45: wabił: O dziwne młode fercá/ iáko Ńię Bogá zámilowały/ w dobrowolnym więzieniu zá
Chry
46: Ńtufa zoftáiąc/ á przywileiu odstępując/ woleli więzienie ChryŃtnfowo [!] / niŃzli nawiętfze
ná
47: Ńwiećie kroleŃtwo y wolność. Ták y MoizeŃz wolał być z ludem Bozym [!] niewolnikiem/
niŃzli
48: zgreŃŃzniki [!] Egipcyány fynem krolewfkim.(*marg*) Hebreo. 11. (-)

strona: 182

- 1:
2:
3:
4:
5:
6:
7:
8:
9:
10:
11:
12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46: Żywot Świętej Máryny/ y Oycá iey Euge-

47: niufzá/ pifany od Metaphráfta. żyć mógł około roku

48: Páńfkiego 480.(*marg*) Dwudzieſty ſiodmy dzień Lutego. Położony 8. dnia Lutego v
Suryufzá. (-)

49: BYł ieden mąż w Bithyniey/ na imię Eugenius: ten máiąc

50: vcźciwą á bogoboyną żonę/ miał znią corkę iedynę/ ná imię Máryą.

51: vmárła mu prętko żoná: á Oćiec pánienkę/ w boiázni Bożey wychował

52: á gdy dorofłá/ rzekł iey Oćiec: Namileyfza corko/ wſzytko moje dobro

53: tobie dáie [!] : ia myſlić chcę/ o zbáwieniu duży moiey/ á do kłaſztoru ná pokutę poy-

54: dę. Gdy to od Oycá pánienká oná wſłyfzáłá/ rzekłá: Namilſzy Pánie Oycze/ ſam

55: liebie zbáwić/ á mnie zgubić chceſz: łobie niebo obierałſ/ á mnie ziemię zoſtáwuiełſ.

56: pożyłcz tefz Pánu Bogu dużę moię/ wſzákeś Oćiec ciáłá/ bądź tefz Oycem y páfte-

strona: 183

1: rzem duży moiey: Pomni co Pan mowi w *Ewágeliy* [!] : Pálterz dobry/ zdrowie

2: ſwoie kládzie [!] zá owce ſwoie/ á wſzák kto czyię dużę Pánu Bogu pożyłczę/ pokry-

3: ie grzechy ſwoie. A to mowiąc/ hoyne łzy wylewáłá płácząc: Gdy to wſłyfzy O-

4: ćiec/ wielce fię z rozumu iey y miłości ku zbáwieniu ſwemu wweſelił. Tedy iey rze-

5: cze: Miła corko/ cofz mam czynić? brác cię z łobą nie mogę/ tyś ieſt płci żeńfkiey/

6: á ia do kłaſztoru miedzy męſzczyznę poydę: tám być ty nie możełſ/ gdzie ia będę: bo

7: czárt wſtáwicznie z dobremi walczy/ mogłoby fię co łtác złego. A oná rzecze Oycu/

8: Nie tákbych ia chćiáłá z tobą iſć do kłaſztoru/ iáko ty mniemałſ: álebych fię ogo-

9: liłá po męſku/ y vbrałá wſzáty tákie/ iſzby o mnie nikt nie wiedziáł/ ieſlim biała-

10: głowá. Słyfząc to Eugenius co corká mowi/ ielzcze fię więcey vráduie. Y ná

11: tym przeſtawfzy: wſzytko dobro ſwoie/ y to co miał corce zoſtáwić/ iáko iedney

12: dziedzicce/ fierotom/ wdowom/ y vbogim rozdał. Y ogoliwſzy corkę ſwoię/ y

13: w męſkie łzáty oblekwſzy ią/ názwał ią Márynus. y iufz opuſzczáiąc ſwiát á w dro-

14: gę idąc/ vpominał ią pilnie: Pátrż corko áby fię dobrze záchowáłá: bo będziełſ we

15: Irzodku ognia: wiefz ifz nigdy do kłaŝtoru niewiałyty nie wchodzą/ záchowuyże fię
16: nie pokaláną oblubienicą/ Pánu fwoiemu: ifz gdy to wypełnim cóśmy Panu Bo-
17: gu obiecáli: odniefiem dali Bog niebieskie ono kroleŝtwo. (marg) *Máryná S. płeć zátáiła/*
y do męŝkiego kłaŝtoru z Oycem wftąpiła. (-)Y poruczywfy fię Pá-
18: nu Bogu wftąpił z oną corką fwoią/ ábo młodzieńcem do kłaŝtoru. Pochwili
19: pobaczy Oćiec/ ifz oná pánienká iego corká/ bárzo fię dobrze záchowuie w káždey
20: cnoćie/ á zwłaŝczá w poŝłuŝeńŝtwie y pokorze/ y w vmartwieniu ciála ŝwego:
21: chwalił Páná Bogá/ y zakonniki z ftárŝym ich/ baczył z tego poćieŝzone. A gdy
22: iufz kilá lat przemieŝkálá miedzy zakonniki/ á nic nie zaráftála/ áni głófu mieni-
23: lá: rozumieli niektorzy áby byłá rzezańcem. A drudzy mowili/ ifz to ták zwiel-
24: kich poŝtow y niewczáfów/ głos z oŝtrzał. bo áfz trzećiego dnia iada. Potym O-
25: ćiec iey w onym zákonie ftátecznie trfaiąc w ŝłuźbie Bożey/ vmárł. A oná tym
26: więcey w cnotach wielkich/ y w ciála ŝwoiego vmartwieniu/ y w poŝłuŝeńŝtwie á
27: pokorze roŝlá: ták ifz teŝ moc miałá od P. Bogá ná Czárty: Bo gdy opętáne wo-
28: dzono do niey/ modlitwą á ręku ŝwoich kładzienim/ leczyła ie/ á Dyabły wyga-
29: niála.(marg) *Máryná S. cudy wŝlawioná.* (-) W kłaŝtorze onym było bráćiey czterdzieŝci
oŝob/ ludzi mądroŝciá y wŝel-
30: ká cnotą przybráne: á co mieŝiác cztere y ich chodziło/ po dochody kłaŝtorne/
31: do innego imienia/ ktore ten kłaŝtor miał opodal/ kilá dni drogi: opátruiąc
32: teŝ goŝpodárŝtwo ku żywnoŝci bráćiey. Wpuł drogi był goŝciniec/ w którym
33: zázwdy bráćia ná noc odpoczywáli/ máiác tám zyczliwego ŝobie goŝpodarzá/ kto
34: ry ie ochotnie przyimwał/ y oŝobliwie opátrował. Święta oná Máryná trfa-
35: iąc w onym niebieskim żywoćie: oburzyła ná fię czártá zazdroŝciwego. ktory wi-
36: dząc iey ŝwięte dziwne poŝtępki wmiłoŝci Bożey/ chciał iá ŝwym potwarŝtwem
37: do iákiey niecierpliwoŝci przywieŝć/ y na ŝlawie iá zelżyć. Iednego dnia ftárŝy
38: kłaŝtoru onego przyzwał Máryny/ y rzecze: Widzę Bráćie/ ifz żywot twoy we
39: wŝytkim ieŝt doŝkonały/ á zwłaŝczá w poŝłuŝeńŝtwie: chćieyże iachác do imienia/
40: á poŝłuź kłaŝtorowi: bo y bráćiey niemiło/ ifz ná tę pracą nieiedzieŝz.(marg) *Doŝkonáloŝć*
wpoŝłuŝeńŝtwie. (-) A tym fię
41: więcey przyŝłużył Pánu Bogu. Bo y Pan naŝ niewŝtydził fię ŝłużyć vcźniom ŝwo

42: im. Tedy się oná porzuci v nog iego mówiąc: Błogofław mi Oycze/ á ia wśzyt-
43: ko vczynię/ co każełz. Y wyszedł zdrugiem trzemá braty/ y byli ná noc w oney
44: zwyczáyney gośpodzie. Tráfiło się iżz corkę gośpodárską/ którą onę iednę miał/
45: żołnierz ieden w teyże gośpodzie nocując/ ku fwey woley námowił/ y vczynił iá
46: brzemienná: y ták iá náuczył gdy się brzemie pokazáło: iefli się otym dowiedzá/
47: powiedz: iżz ci się to z onym młodym y gładkim mnichem przydáło: Zá czáfem
48: dowie się Oćiec/ iżz pánná zbrzemieniem chodzi. záfraśwoánj píta iey fkim to małz?
49: Oná zgołá powie: Mnich on młody krafny Márynus/ to mi vczynił. Tedy z-
50: gniewem gośpodarz on pobiezáł do kłaśtoru/ onę fwoię záłośc ftárfzemu opi-
51: wiedzieć. Y przyfzedwśzy/ poczáł pierwey ná wśzytki mnichy nárzekáć: boday bych
52: was był nigdy nieznał: to mi zá moje dobrodzieyftwá oddáiecie. (marg) Potwarz ná S.
Márynę. (–) Gdzie iefł tákí

53: á tákí? Afz gdy go ftárfzy fpyta: co się ftało/ czemu się fráfuiefz? Rzecze: Iednę
54: corkę mam/ zktoreiem się poćiehcy wśzytkiey w moiey ftárości fpodziewał: pátrz
55: co vczynił ten Márynus/ ktory się zowie Chrześciánieniem/ brzemie zniego nośi
56: ná moię niewymowná záłośc. Zdumiał się bárzo ftárfzy onego kłaśtoru: y rze-

strona: 184

1: cze: A co mam czynić innego/ wyrzucę go z kłaśtoru. y przyzowie Márynuśa y
2: rzecze: Tákili to twoy żywot y zakonne życie? będąc w oney gośpodzie/ corkęś go-
3: fpodárką ták zwiodł/ y fprośnieś fwoię y iey czyfłość pomázał: Oćiec tu iey przy-
4: chodził/ powiádáiąc iżz brzemienná z ciebie iefł/ y nas wśzytkich o cię famego
5: zháńbił. fobie potępienie/ á nam wielkąś nieśławę vczynił: Márynus to vśly
6: fzawśzy/ padł ná twarz fwoię v nog iego/ y rzecze: Dla Bogá prośę odpuść mi
7: grześznikowi Oycze: zgrześzyłem iáko człowiek. Y rozgniewawśzy się ftárfzy/ z-
8: kłaśtorá go wyrzucił. On niechciał przed się odchodzić dáleko: ále leżał przed sie-
9: nią ábo v wrot ták ná wietrze/ y ná zimnie przez długi czás. Gdy kto fpytał:
10: Czemu to cierpiśz? káżdemu odpowíadał. iżem zgrześzył/ ptzeto iefłtem wyrzucon.(marg)

Wyrzucony z kłaśtoru Márynus. (–)

11: A gdy czás porodzenia przyfzedł corce onego gośpodarzá: powiła fyncázká/ ktore-
12: go Oćiec dziewczki oney wziáwśzy niófł do kłaśtoru/ y porzucił przed Márynuśem/

13: ktorego przed kłaŹtorem widział/ y odźzedł.(*marg*) Dzieciątko chował Márynus. (-) A Márynus wziąwłszy dzieciątko

14: płácząc mowił: Ach mnie nędznemu á grzełznemu/ to złość moiá y grzech moy

15: záłłużył: á więc y to dzieciątko ma dla mnie vmrzeć? Y chował ono dziecię/ że-

16: brząc ná nie mleká v pástuchow: y nie tylo wftydu wielkiego/ ále y wielkich nie-

17: wczáłow vżył z dziecięciem onym. Po trzech lećiech/ bráciá one ^{go} kłaŹtoru wżyŹcy/

18: požáłowawłzy fię nád onjm MárynuŹem ízli w kupie do stárfze^{go} / proŹząc go y mo

19: wiąc: wielebny Oycze doŹić fię iuŹ Márynus vkaráł/ proŹiem cię przyimi go ná

20: zad do kłaŹtoru: wŹák iuŹ wŹytkim iáwny grzech iego y pokutá iego. Stárfzy fię

21: wzbrániał: áŹ ná koniec gdy mu wŹyŹcy rzekli ty Źłowá: A iáko w modlitwie

22: mowić moŹem do Bogá/ odpuŹć nam grzechy náŹe/ á brátu odpuŹćić nie-

23: chcemy? oto iuŹ trzy látá ná wietrze y zimnie Źiedzi przede wroty: tedy przy-

24: zwolił stárfzy mowiąc: Acźci w prawdzie prze ten grzech Źwoy godnym nie ieft/ á

25: by tu miedzy nas wŹedł: wŹákŹe dla tey miłóŹci/ ktorá ku niemu maćie/ przyi-

26: mę go. Y wezwawłszy go powiedział: Niegodzienes/ bráćie/ ná twoie pirwŹe miey

27: íce wŹtápić/ prze grzech ktoryŹ popełnił: ále ná przyczynę bráćiey/ przyimię cię/

28: zá namnieyŹzego do zakonu. A Márynus płácząc rzecze stárfzemu: Y to mam

29: łobie zá rzecz wielká/ oycze wielebny/ iŹeŹ mi dopuŹćić wniŹć w dom ten/ ábych

30: wŹdy godnym był ŹłuŹyć Źwiętym moim oycom. Tedy go stárfzy obroćił ná napo-

31: dleyŹe domowe poŹlugi.(*marg*) Przyięty do kłaŹtoru Márynus. (-) A on ochotnie wŹytko czynił/ y ŹłuŹył zboiáŹniá y zna-

32: boŹeńŹtwem. A ono dziecię zá nim biegáło y woáło: tátá tátá/ gdy czego potrze-

33: bowáło. Miał ku onym Źwoim cięŹŹkoŹciom y tę niemnieyŹzá/ íŹ oney dziećiny

34: pilnowáł/ y Źtáráć fię o iego wychowánie muŹiał. ÁŹ potym dorofło/ dobrze wbo

35: iáŹni BoŹey wychowáne/ y w miernoŹci: íŹ teŹ potym y zakonnikiem w onymŹe

36: kłaŹtorze zoŹtáło ono pácholę: pomnáŹáiac fię w pokorze y poŹluŹeńŹtwie/ y w mi-

37: łóŹci v wŹytkiey bráćiey. Potym czás przyŹedł/ íŹ Pan Bog doznawłszy Máry-

38: nowey/ ábo racŹey Máryny oney pánnny wiáry y ćierpliwoŹci/ przyzwać iá do Źie

39: bie do wiecznych przybytkow miał. (*marg*) Smierć S. Máryny. (-)Y íkonáła bez wiadomoŹci wŹytkich. Bo gdy <http://rcin.org.pl>

40: iey było przez kilá dni niewidác/ áni v poług/ áni v łpiewánia w kościele: pytał
41: łię łtárfzy/ gdzie łełł Márynus? iużem go trzy dni niewidział/ włzák on zázwdy
42: do rzeczy zakonnych pierwłzy? Idźcie do celle iego/ podomno chorym łełł. Y ná-
43: lezli go vmárlým/ á pácholę ono nád nim płáczące. Powiedzą łtárfzemu łz iuż
44: dokonał żywotá. Zdziwił łię mowiąc: iáko ták milczkiem łkonał: á iáką da lidź-
45: bę nędznik z grzechow łwoich Pánu Bogu? Gdy tedy przyłzli bráčia/ aby go zło-
46: żyli y obmyli/ obaczą łz płęc żeńłka. A krzyknęli przelęknieni: Pánie zmiłuy łię.
47: Y wołáli długo zboiázni. Ałz łtárfzy przybieży/ Co łię dzieie? Powiedzą/ Márynus
48: brát náłz/ niewiáłtá łełł ná płci. On gdy rzecz ták niełpodziáną obaczy/ vpadł
49: ná ziemię/ do nog łwiętey oney pánnny wołáiąc: odpusc mi Pánie Iezu Chryłte i-
50: zem niewiádomie z grzełzył przeciw łwiętey **oblubiency** [!] twoiey. (marg) Niewinność
áłz łię po łmierci pokazáł. (-)Tu mi vmrzeć/

51: niepoydę ztąd ałz ten łobie grzech przeiednam: błogolłáwiona dziewico Boża od-
52: pusc mi/ á modl łię zá grzech moy. Dłu^{go} płácząc/ miał potym od Pána Boga poćie-
53: chę. poniewáłz niewiádomie grzełzył. Tedy połłał łobie prętko po onego gołpoda-
54: rzá: Gdy przyiáchał/ powiedzą/ łz Márynus brát náłz vmárl. Rzecze: odpusc Bo
55: że grzech iego/ ktorem zelżył corkę moię. á łtárfzy rzecze: Pokutuy brácie y ze-
56: mną pokutuy. Zgrzełzyłeł przed Pánem Bogiem y mnieł zwiódł/ izem dla cie-

strona: 185

1: bie zgrzełzył. Márynus w łzátách męłkich chodził/ ále łam w rzeczy łamey nie-
2: wiełciey płci był: podz á łam doznay. Gdy obaczy/ wielce łełł płákał ná tákie cu-
3: do pátrząc. A corkę iego czárt męczyć poczál/ łz dopiero prawdę znác musiáł.
4: A biejąc do grobu łwiętey Máryny y grzech łwoy wyznawáiąc/ zleczóná byłá.
5: Włzyłcy tedy kłádąc ono ciało/ ná napierwłzym y ná vczciwłzym mieyłcu chwalili
6: Pána Boga cudá czyniącego/ z tey łáłki/ ktorey vžyczył tey pánnie/ łz iey dał
7: ćierpliwość wielką y milczenie dla otrzymánia wiecznego dobrá. My łełł náłłá-
8: duymy iey łtáteczności y ćierpliwołci/ ábyłmy nálezi miłolłierdzie y łáłkę/ tu y
9: náwieki od Pána náłzego Iezuła Chryłtuła ktorego łławá y moc z Oycem y z Du-
10: chem S. ná wieki wiekow Amen. (marg) Obrok Duchowny. (-)
11: PRzypátrž łię prołzę iáko tá błogolłáwiona Máryná/ mogąc wnetže łwoię niewin-

- 12: ność pokázác/ zániecháá sławy y krzywdy fwey ták wielkiey: dopuŝzczáiąc ták złe-
- 13: go o łobie rozumienia. kłámŝtwá fię iednkák wiárowáá: bo nie mowi/ iżem to vczy-
- 14: nił: ále mowi/ zgrzeŝzyłem iáko człowiek/ to ieŝt/ w inych grzechách moich. Rozu-
- 15: miey iáko fię wtym kocháá/ iŝz v ludzi iáko grzeŝznicá wzgárdzona byáá/ chcąc Chryŝtuŝow o-
- 16: braz/ ktory miedzy łotry policzony był/ ná łobie nofić: wczym teŝz ieŝt iedno Chrzeŝciáńŝkie
- 17: błogosláiwieńŝtwo/ o którym Pan mowi: Błogosláwieniŝcie gdy zle wam mowić ludzie/ y
- 18: przenałádowác was/ y kłámŝtwo ná was y wŝzytko złe kłáŝć będą/ dla mnie. (*marg*) Matt.
5. (-)Kto wniewin-
- 19: noŝci ćierpi/ dla Chryŝtuŝa ćierpi/ y kto go w noŝzeniu potwarzy/ y wzgardy v ludzi náłádu-
- 20: duie. [!] Przetofz ŝwięci tákiego krzyžá/ nie rádzi z ŝiebie ŝkłádáli/ ále fię ráczey zniego/ iáko
- 21: z iedney bárwy krolá ŝwego chlubili/ á teŝkno ich byó/ gdy czego nie ćierpieli. Przetofz y prze
- 22: czyŝtŝza Mátká Božá/ gdj iá mążz poŝlubiony Iozeph/ zle o iey ŝwiętm brzemieniu rozumieiąc
- 23: opuŝcić chciáł: nie ŝpráwowaá fię áni obmawiáá: ále obiáwienie niewinnoŝci fwey/ ktore
- 24: fię potym zá [!] iey ćierpliwoŝciá/ przez Aniołá ŝtáło/ Pánu Bogu ŝwemu polecáá. A my co
- 25: rzeczem/ ktorzy fię o ŝłowko przykre/ chociaze prawdziwe/ gniewem zápalamy? á wpotwa-
- 26: rzy iáką niećierpliwoŝć pokázuiem? czofŝtkę tę nędzná y rozumienie o nas ludzkie ták miłui-
- 27: my/ iákoby ná tym zbáwienie naležáło. A ono mowi piŝmo: nie kto ludziom/ ale kto fię Bo-
- 28: gu podoba/ ten chwálebny ieŝt. Bogu á nie ludziom czyŝte ŝwe ŝerce chowamy: á oney tylo
- 29: ŝlawy prágniemy/ ktorey ná dzień ŝádnny ŝludzy Božy doŝtápiá/ przed Bogiem y Anioły ie
- 30: go: oney fię tylo niesławy boymy/ gdy ŝwiát wŝyćiek/ złoŝci y grzechy náŝze natáiemnieyŝe

31: widzieć będzie. O iáki tám wtyd będzie y pořmrocenie niepokáiánego fercá: Ieřli tu ie-
32: dnego grzechu řwego táiemnego powiedzieć fię przed kářlanem wtydzifz/ y idąc ná
řpowiedz

33: drżyřz: á cořz w oney řwiátá y řtworzenia wřzytkiego wiadomořci będzie?

strona: 187

1: Mieřiac Mázrec

2: Martius.

3: Męczeńřtwo S. Theodorá Hetmáná/ pořżone v

4: Metháphraftá/ ále ieřt piřane od Augará iego piřárzá/ ktory

5: řam był řzywym řwiádkiem. řył okořo roku P. 311.(*marg*) Pierwřzy dzień Márcá. (–)

6: Licynius zięć wielkiego Konřtántyná Cefarzá/ wřchodnim

7: **Páńřtom** [!] po onym okrutnym Máxyminie/ řam ieřcze okrutnieřzy ro-

8: řkázowař: y wiářę Świętá Chřeřciáńřká wywroćić á zburzyć prořno

9: chćiař. y wielkie ná řługi Boże wřzruřzył przenářřadowánie. A iřz ták

10: ich wiele zábijáć fię gubić y mężyć dopuřciřo/ z wřzytkich řtanow y lat/ że fię o řpu-

11: řtořzenie miařt y ziemie bali oni okrutnicy: pořřanowiř řobie nie wřzytki Chřeřci-

12: ány/ ále tyřo przednieřzy gubić. Miedzy innymi był bárzo řławny Rotmiřtr

13: y Hetman w wořřce Rzyřmřkiej ná imię Theodorus: vrodziwy wielce y mężny y

14: bogáty á domu zacnego/ náucżony y wymowny/ á nádewřzytko dobry bárzo Chře

15: řciánin y bogoboyny řługá Boży. Ten mářo przed tym řwoię wielká wiářę y mę-

16: řtwo pokazař/ náđ okrutnym řmokiem/ ktory był w iego fię oyczyřnie Euchái-

17: ćie okazař wřkařách: ták wielki/ iřz gdy fię ruřzył/ ziemiá pod nim drżařá/ á kámie

18: nie fię kruřzyřo. Gdy wychodziř ná drogi/ kogo iedno podkař pořerař/ bydřo y lu-

19: dzie. O tym gdy fię dowiedziař ten mocny mąż á řługá Chryřtuřow/ iáchař ná wy

20: zwolenie oyczyřny řwoiey/ nie řwemu męřtwu/ ále Chryřtuřowej řřile/ y wierze

21: řwey/ w Páná řwego duřaiąc: y ná to mieyřce przyřzedř/ gdzie Smok on wycho-

22: dziř/ koniá řwego z řobá maiąc. (*marg*) Smoká wielkiego iáko S. Theodorus zábřł.

(–)Prořili go ludzie inni áby z onego mieyřcá vćie-

23: kař: á on fię w modlitwie porucżař Pánu Bogu/ mowiąc: Pánie Iezu Chryřte

24: day mi moc náđ tą beřtyá/ ktora ieřt ludzká zguba: tyř vřřá lwom w iámie Dánie

25: lowey zawiązał/ wspomoz mię godziny tey. A do koniá fię fwego obrociwŷy/ rze-
26: cze: Bog moy y beŷtyámi władnie/ nieboy fię koniu moy/ á pomoz mi do zwycię-
27: ŷtwá/ mocą tego który cię ŷtworzył. A koń wŷy náŷtáwiwŷy/ czekał rychłoli wy-
28: nidzie Smok. ktorego wyzywáć S. Theodor począł mowiąc: w imię Iezuŷa Chry
29: ŷtuŷa Páná náŷzego wynidz ŷam. Gdy fię ruŷzác Smok począł/ á ziemiá drzáłá: S.
30: Theodor przeżegnawŷy fię ná koń wŷiędzie/ y gdy ná oko Smoká vyrzy/ koniá
31: zewrze/ á koń ná Smoká wŷkoczył wŷytkimi nogámi y przyciŷnáł go do ziemie. A
32: tym czáfem/ głowę mu ŷciáł Theodor/ y podżekował Pánu Bogu. Ná ten cud
33: wiele ludzi pogáńŷkich chrzeŷt S. wzięli/ wtego Bogá wierząc/ który tákie zwy-
34: cięŷtwo dał Theodorowi. To ŷłyŷząc Licynius z Nikomediey/ poŷłał do niego
35: niemáły poczet żołnierzow aŷ do Herákliey/ bliŷko morzá czarnego/ gdzie ná ten
36: czás S. Theodor przemieŷzkiwał: áby go wczciwie do niego przywiedli. Y powie-
37: dzieli mu iŷ Cefarz pragnie widzieć oŷobę twoię. S. Theodor poznał chytroŷć
38: Licyniuŷzá/ iŷ go o wiárę Chrzeŷciáńŷkú ŷtrácić chciáł: y ŷłowy cudnymi ony po-
39: ŷláńce odpráwuiać/ kila dni ich przy ŷobie zátrzymał: ná koniec częŷć ich odeŷłał
40: do Licyniuŷzá ŷtym: áby ŷam Cefarz nie lenił fię przyiáchác/ nábrawŷy Bo-
41: gow ŷwoich z ŷobą/ żebych przy iego obecnoŷci/ ná owym ŷam mieyŷcu oŷiárę im
42: czynił. Rzecz fię to zdála Cefarzowi nieprzyŷtoyna tám iáchác: ále gdy mu powie-
43: dzieli/ o zacnoŷci y wielkich cnotách y męŷtwie tego Theodorá/ mieniáć iŷ ielŷi on
44: Bogi wczci/ wiele innych Chrzeŷcian zá ŷobą od Chryŷtuŷa odwiedzie: iáchał do He-
45: rákliey/ máiać z **ŷobá** [!] przez oŷm tyŷięcy ludzi. Tey nocy po ktorey náziáutrz w-
46: iáchác miał w miáŷto/ widział S. Theodorus przez ŷen/ iŷ był gdzieŷ ná wyŷo-
47: kim domie/ á ogniŷte nań ŷtrzáły leciáły/ á głoŷ z niebá do niego: nieboyfię Theodo-
48: rze/ iam ŷtobą. *(marg)* Widzenie y obiáwienie korony męczyŷkiew. (-) Skoro fię ocknáł/
ták to wykłádał/ iŷ miał męczyŷtwo dla Chry

49: ŷtuŷa podiać: y był temu bárzo rad: y modlił fię Pánu Bogu z płáczem mowiąc:

strona: 188

1: Bądźże zemną Pánie wtey woynie/ ná ktorey będę dla ciębie: A ŷkoro mu po-
2: wiedzą/ iŷ iuŷ Licinius bliŷko miaŷtá: wmywŷy oczy/ oblokł fię w koŷztowne ŷzáty/
3: **wŷiadł** [!] ná koniá Dárdáńŷkiego/ ze wŷzech nalepŷzego/ záiáchał y podkał Cefarzá

4: y pozdrowił. Cefarz go z wielką ochotą przyjął y całował/ y tak witał: v-
5: roda twoiá łamá cię krolem czyni/ po mnie być Cefarzem godzieneś. Potym gdy
6: Cefarz zásiadł mieyfce fwoie/ mowiąc wiele/ rzekł ná koniec do Theodorá: pro-
7: łzęcię vcźci Bogi moie dniá dzišieyfzeho/ ofiárę im czyniác. A on rzekł: kałz Bo-
8: gi fwe przednieyfze do mey komory znošić/ iłz ie okádę y domá ie vcźcę: á potym
9: do ciebie ie przyniowłzy przy tobie ofiárę im vcźynię. Był temu rad Cefárz/ przy-
10: niešiono ie do Theodorá. A on zámknawłzy fię z nimi/ włzytki pokołátał/ poro-
11: zbijał/ y ono złoto y frebro z ktorego byli vcźynione/ vbogim pozrozdawał. (*marg*)
Theodorus pokołátał Bogi pogáńskie. (-)Po
12: dwu dniu vpomina fię Cefarz obietnice: pokałz/ powiáda/ chuć twoię ku Bogom/
13: žeby fię z ciebie drudzy budowáli. Y wyrwie fię ieden iego dworzánin Máxen-
14: tius y rzecze: Wczorám widział náłzey wielkiey Boginiey Dyánnny rękę v
15: iednego žebráká: wierzmi Cefarzu iłz cię ten Theodor ošzukał. A Theodor rze-
16: cze: Iáko Chryštus moy Bog iełt/ ták to prawdá co mowi Máxentius: iá-
17: kołz wam pomoc dáć mogá/ á łami fię z moich rękú wybáwić nie mogli? Tedy prá-
18: wie zdumiáły zoltáne Cefarz/ y twarz od gniewu mieniác/ rzecze: Przy ták
19: wiele ludzi śmiał fię z Cefarza náśmiać/ y žárty zemnie ftroić? Co mam czynić z
20: tym złým człowiekiem/ dla ktoregom tu przyiáchał/ cźcąc go wtym/ á on mnie
21: ták nie vcźcił? A Theodorus S. rzecze: Gniewałz fię y łzemrzełz Cefarzu/ ále ia
22: ryczę: ty z Bogiem walczyłz/ á ia o Bogá mowię: ty go bluzniłz/ á ia go chwale: ty
23: vmárłym ťłużyłz/ á ia żywego Bogá mam:(*marg*) Mężna odpowiedz. (-) tyś iełt wáglík
z Trácyey/ á iam iełt
24: Rzymłkim Kxiązęciem: tyś Licynius/ to iełt/ wiewiádło/ á ia Theodorus/ to iełt
25: dar Boży: Nie gnieway fię Cefarzu/ bo łam fwoię mękę pokázuiefz/ á ołłowi y
26: mułowi podobny iełteś. Tedy Licynius bárzo zápalony/ porwác S. Theodorá/ y
27: zwłokwłzy go/ żyłami wołowjmi bić/ y łzešćfet plág ná grzbiećie/ á pięćfet ná brzuchu
28: zádac mu kazał Y potymgo bez vžalenia bić ołownemi báłalyki/ y ktemu kopytá-
29: mi želáznymi tárgác/ y bláchami rozpalonemi rány ie^{go} pálic/ y fkorupámi zpieklá
30: krew oćierác kazał. To nád nim czyniwłzy/ ná pięć go dni głodem ták bez žadnego
31: opátrzenia do więzeinia zchowano. Po pięci dni ná krzyłz go przybito/ y przybili

- 32: mu ręce y nogi/ y mieycá táiemne przebodli: A nád to/ do ták przykowánego/
33: w oczy mu łtrzelác kazáli/ á drudzy/ wftydliwe **człóńki** [!] iego poprzecz rzezáli. A ia
34: pífarz iego Augárus ná tom pátrzył/ á widząc ciężkie męki iego/ y wzdychánia/
35: plákałem v nog iego: á on mi pomáłu rzeczé: Pífarzu/ czyn fwoy vrząd/ písz co wi
36: dzifz/ y to zeście moie. (*marg*) Wielka męká. (–)Potym wołał mowiąc: Pánie obiecałeś
mi rzekąc: bę-
37: dę z tobą: czemużeś mię teraz opuścił? Widzifz miły Pánie/ zwierz y bestye leśne
38: poránili mię/ dla ciebie: wyłtrzeláli zrenice oczy moich/ ciáło moie rołpuścili o-
39: gniem/ zęby wybito/ śina twarz/ y kości wyfułzone ná tym krzyżu:(*marg*) Modlitwá S.
Theodorá. (–) pomni ifz
40: dla ciebie ná tym drzewie záwiłłem/ przez ogień želázá y gozdi przeszedłem: Profzę
41: wezmi duchá mego/ á czyn nim co raczyłz: boć ia iufz vmieram. Zátym mowę
42: zámknął/ á ciáło iego wšzytko iáko rzezoto łkłote y zdrápáne było. wšzyłcy rozu-
43: mieli/ ifz vmárł/ y tak go odefzli ná krzyżu. A wpierwže fny wnocy/ złtąpił An-
44: ioł Boży y ział go zdrzewá/ y z gozdi/ y vczynił go zdrowego/ y całego ná wšzy-
45: tkim/ ták iáko pierwey.(*marg*) Vzdrowiony od Aniołá. (–)Y vzdrowiwšzy rzeczé: Bądź
dobrej myfli á vmacniay
46: łię w madrości y **łáfcé** [!] Božey: oto Pan łtobą/ á czemużeś mowił/ opuścił mię/
47: y odłzedł ode mnie? Y widząc łię bárzo zdrowego/ dziękował Pánu Bogu łwemu
48: y zwefelim chwałę iemu śpiewał: wychwałác cię y podwyłzłázć/ krolu moy y Bože
49: moy/ y wielbić imię twoie będę/ ná wieki y ná wiek wiekom. Licynius okrutny/
50: niłzli dzień przyłzedł/ ciáło Theodorá przynieść do łiebie kazał: y połłał dwu dzie-
51: łiątnikow/ Antyochá y Pátrycyuła/ chcąc ie wmorze włkrzyni ołowiáney wrzu-
52: cić/ dla Chrześcían. Przyidą/ krzyłz vyrzą/ á ná nim nic nie naydą: Y rzeczé
53: Antyochus: toćby práwie po Gálileyłku/ ktorzy mowią/ ifz Chryłtus wkrzyžo-
54: wány zmartwychwátał: áboś y tego dziś włkrzełł? A idąc dáley vyrzą go łiedzą-
55: cego y zdrowego/ y śpiewáiącego chwałę Pánu Bogu/ y wnetže záwoła Pátrycy-
56: us: Wielki Bog Chrześciáńłki/ á niemáłz innego nadeń. Y obá bližey przyłtą-

2: ściánie iufz ieftechmy. Y vwierzyli znimi ósmdzieśiát innych żołnierzow. (marg) Wiele
żołnierzow do Chryftufa przyftáło. (–)Do-

3: wie fię Licynius/ y pofle trzyftá żołnierzow innych/ áby ony nowo wierzące po-

4: bili. Gdy do nich przyfzli á obaczyli zdrowego Theodorá/ á on ie náucza y ony

5: tefz trzyftá vwierzyli. Y potym bez lidzby fię ludzi náfzło/ y krzyknęli wfzyfcy:

6: Ieden Bog Chrześciánfi/ á innego niemaſz. Y woáli/ á co to zá oprawcá Licyni

7: us? vderzmy nań kámieńmi: mamy krolá y Bogá Chryftufa/ ktorego Theo-

8: dorus opowiada. Tedy pocznie byc wielkie zámiefzanie. Y ieden z trony [!] Licyni-

9: ufzá Leándér/ chćiał mieczem S. Theodorá przebić: á Proconful/ to iefť pierw[!]zy

10: Pan po Cefarzu/ obroni go y Leandrá zábił. á iego záś drugi Merpás zábił.

11: Tedy S. Theodor wołáiąc ná nie ledwie ich wfpokoił/ mowiąc: brácia namilfzy

12: Chryftus nász vkrzyżowan iefť/ mścić fię zákazál/ á ćierpliwość nam fwoię zá-

13: lecił Ták bez lidzby [!] ludzi vwierzyło w Iezufa Chryftufa. A Theodorus cudá

14: wielkie czynił iednym dotykánim ręki fwey/ leczyl niemocy y dyabły wygániál.(marg)

Odeymowác fię Chrześciánie/ Tyránnom niechćieli/ y czćic ie kazáli. (–)

15: Powiedzá Lycyniufzowi/ ifz iufz lud wfzyćiek przez tego Theodorá w Bogá wwie-

16: rzył: A on przed fię iáko iádowity pies poſłál oprawce/ áby głowę Theodorowę

17: ściáwſzy przynieſli. Wfzyćiek go lud bronić chćiał/ ale S. Theodor długá rzecz do

18: nich vczynił/ oznáymuiąc im powołánie Chrześciánfkie/ do ćierpliwości. A żeby

19: Lycyniufzowi zá złe niemieli/ poniewafz iefť ſługá oycá fwego Dyablá: á mnie po

20: wiáda do korony v Bogá náznáczoney kwapić fię przez táká śmierć y Páná mego

21: náſłádownác potrzebá. Y vczyniwfzy modlitwę/ á fwoie miłe towárzyfze/ y ow-

22: ce Bogu pozyſkáne pożegnawfzy/ y pifarzowi fwemu o ćiele fwym gdzie miáło le-

23: zeć poleciwfzy/ fzyię fwoię pod miecz ściágnął. Y ták dokonał kroluiąc z náſzym

24: Pánem Iezufem Chryftufem/ ktorego iefť páńſtwo ná wieki. Amen.(marg) Obrok

Duchowny. (–)

25: NAuká pirwíſza. Ná potrzebę poſpolitá/ y porátowánia zdrowie y dobre⁸⁰ ludzkie-

26: go/ męſtwá y wielkiego fercá vzywác/ toć iefť práwe żołnierzſtwo: á nie ono/ kto-

27: re fię nád bliżnym mdleyfzym y niepotężnym paſtwi. Iáko ten S. Theodorus ná

28: Smoká ktory ludzie trácił/ Pana Bogá ná pomoc wziáwſzy/ ſiły y fercá y mocy

29: łwey/ y koniá vzył. To iest Boskie nałádowanie/ ludziom y dobru póspolitemu dobrze
czy-

30: nić/ á nieprzyiaciele rodziú ludzkiego tępić. Przetofz pogániństwo/ Herkulefa zá Bogá miá-

31: ło/ ifz tám gdzie ofzkodcy ludzkim/ o bestiey iákiey ábo Smoku vsłyfzał/ tám bieżał/
á nád

32: nim męftwá dokázował. Lecż niestety/ dárow tych Bożych/ zle ludzie vżywáią/ á męftwo y

33: żołnierzftwo w okrucieńftwo/ y ściśnienie rozumnego ftworzenia/ obrázu Bożego/ y
natu-

34: ry á krwie łwey obracáią. Náuká wtora. Nierozumiey áby fię w tym kłamftwá dopu-

35: ścił ten S. ifz ofiárę Bogom Pogániłkim obiecuie. Bo taką obiecował iáką vczynił: to iest

36: ifz ie pokolátác miał ná części/ á frebro z ktorých vczynione było vbogim rozdáć: ná
więtfze po-

37: háńbienie głupftwá niewierných/ ktorzy rzeczom vczynioným y bálwanom Boską cześć
przy-

38: czytáli. Heretykowie dzišieyfzy/ obrázy tefz kościelne bálwanámi zwác y wymiotác ie/
y pa-

39: lić/ y siekác **śmięią** [!] y dla nich nas vpornie á niewftydliwie w bálwochwálftwie potwarzá

40: ią. Nieprzyimuią ani słucháią náuki kościelney/ y rozumu/ ktory y dzieci w pięci lat máią:

41: ifz my obrázow zá Bogi nie mamy/ áni im żadney czći Boskiej niedáiem: ále tylo mámy ie

42: zá znáki rzeczy świętych/ ktore w obrázách czćiemy. Nie obrázowi fię/ ále temu ktorego o-

43: bráz znaczy/ klániáiąc. Náuká Trzecia A ifz zten święty tak fuowych słow przeciw

44: Tyránowi temu vżywa/ dla dwu to przyczyn/ iáko mniemam/ vczynił: áby głupiemu odpo

45: wiádał iáko pímo mowi/ wedle głupftwá iego: Bo y święci gdy czás był po temu/ furo-

46: wości słow ná hárde vzywáli. A ktemu áby męzne ferce fwoie do męczeńftwá pokazał/ gdy

47: pobudzaiąc na się więtfzy gniew Tyrráná/ więcey mák cierpieć dla Chryftuśa prágnął/
niżeli

48: on mu zádawác ich miał wolą.

strona: 192

1:

2:

3:

4:

5: Żywot S. Aufterberty Panny kłaſztorá Pauliá-

6: ceńſkiego/ żyłá około roku Páńſkiego. 638. piſany

7: od człeká zacnego/ tegoſz wieku żyjącego.(*marg*) Trzeci dzień Márcá. Kładzie fię v drugich 10. dnia Lutego. (-)

8: AVſterbertá w domu zacnym z oycá Bádefrydá Groffa/ y

9: matki Frámehildy (ktora była rodzáiu krolow Miemieckich/ bogoboy

10: nych y wielkich iáłmużnikow) vrodzona: z młodości ſwiátem y iego

11: rołkołzámí márnymi gárdzić/ á Duchá ſwiętego nápełnioná/ Páná Bo

12: gá y ſłuſzby iego prágnąc poczęłá: więcey o kłaſztorze/ niſzli o vbiorách ábo ſwiec

13: kich á młodości poſpolitych zábáwách myſłąc. Máiąc lat dzieſięć/ pátrząc ná

14: twarz ſwoię w wodzie/ vyrzáłá ná głowie ſwey záſłonę zakonná ábo velum. kto-

15: re widzenie/ ták fię iey ſercá chwyciło/ iſz od tego czáfu/ wſzytkę myſł ſwoię do ży-

16: wotá czyłtego y ſłuſzby Bożey obracáłá.(*marg*) Widzenie zaſłony pánieńſkiey w wodzie.

(-) Chcieli iá rodzicy zá mąż dáć: ále oná

17: innemu mężowi przyſtáiąc/ ſercem zupełnym/ z płáczem proſiła Páná Bogá/ á-

18: by iey to ziſcił/ co iey był iáko przez cień w oney wodzie vkázał. Słyſzáłá podo-

19: bno ábo **czytáłá** [!] piſmo ono: kto tylo ſłowá Bożego ſłucha/ á nieczyni/ podobny

20: ieft temu który ná twarz ſwoię w zwierciedle pátrzy: (*marg*) Iákob. 1. (-)vyrzáł iá/ ále wnet iáka ieft

21: odſzedwſzy zápomniáł. Niechciáłá tá zápomnieć te^{go} co ogládáiąc fię widziáłá: ale

22: wnet ſkutkiem wypełnić vprzeymie prágnęłá. Iuſz rodzicy zmowili iá zá mąż/ y

23: vpominki zmowne z obu ſtron pobráne/ y dzień weſela małżeńſkiego náznáczony

24: był: á oná w **wielkiey** [!] trwodze zoſtáłá/ ſmucąc fię á niewiedząc co innego czynić/

25: táiemnie Bogu fię poruciwſzy vſzłá/ brátá málucźkiego rodzonego z ſobá wziáwſzy/

26: y biežáłá do ſwego Biſkupá Tárnáńſkiego Audomárá.(*marg*) Vcieklá do Biſkupá gdy iá zá mąż dáć chciáno. (-) A iſz prez moſt ieden vrze-

27: ki Kwáncyey przybyć miáłá: gdy ná to mieyſce przyſzłá/ vyrzy á ono rzeká wez-

28: bráłá/ á wodá wyſzła moſtu/ przechodu wſzytkim iádącym niedopuſci. Pánná

29: Boża pomniąc łzczym łzła y wczyiey obronie/ przeżegnawfzy fię/ łzła w wodę/ y in-
30: nym zá łobą iść kazála. y ták wielkim cudem mocy Bożey práwie po wodzie cho-
31: dząc z innymi ktorzj zá nią łzli/ przebywfzj rzekę: do one^{go} Biłkupá przyłzła.(*marg*) Wodá
czyłtości służy. (–)Y przezeń

32: Pánu Bogu oddaná y poświęconá iefy/ y ono velum ábo załłonę zakonną ná wie
33: czną czyłtość fwoię/ ktorego prágnęła zwefelem odniołła. Biłkup potym łacno
34: iey rodzice bogoboyne przednáł. do ktorych potym pánienká przyłzła/ y zwiel-
35: ką poćiechą ich do kłáztoru Porkus názwanego/ oddaná ieft. Tám cnotom do-
36: łkonałym przyuczáiąc fię/ á co dzień wiefzzy w nich połtepek biorąc: pokorę á połfu
37: łzeńłtwo zá fundáment duchownemu budowánium kłádlá. (*marg*) Połfułzeńłtwo á pokorá/
fundáment cnot łwiętych. (–)Miála fię **ze** [!] włzytkich

38: nalizfzą/ y grzełzniefzją: káždye łieftrze łłużyć/ káždye fię vkorzyć vmiála. Ka-
39: zano iey czáfu iednego/ wedle zwyczáiu zakonnego/ chleb piec/ gdy kolej ná nię
40: przyłzła: máła tylo dzieweczkę przy łobie ku pomocy miála/ ktora iey byłá wychow-
41: wáncą/ y to dziś iefzcze oniey powiáda. Piekąc tedy chleb/ gdy iufz piec wygo-
42: rzał y węgle fię wygárnęły: gdy ołtátek iufz wyczyłcić było trzebá/ á chleb kłásć:
43: tráfiło fię/ ilz fię pomiotło zapáliło y włzytko zgorzáło.(*marg*) Ten to piłál co tegołz
wieku żył. (–) A oná rękámi kłáłnáfzzy

44: wełtchnęła mowiąc: Ach mię co czynić/ chleb fię łkází. y přetko drzwi záwárwfzy
45: áby nikt nie widziál/ wpiec włázła łamá y łwoimi go rękáwámi wyczyłciła. A
46: włos iey ieden nie vgorzáł y ná łukni ognia nic znác nie było. y ták chleb łpieklá y
47: połługę powinńá vczyniła. Co gdy łprołtoty przed iednym duchownym powie-
48: dziála: obaczył cud on wniefy człek bączny/ y wielką iey łwiátobliwość: ktorey
49: przed nią táiąc nieiáko iá łukác počzął: nie czynł tego/ powiáda/ drugi raz/ cor-
50: ko/ ábył od czártá łkulzona nie byłá.(*marg*) Oćiec dla corki kłáłztor zbudował y nádał.
(–) Potym tego kłáłztoru zá łtarfzją obrána

51: byłá/ długo łzczęłłwie pánienkí w nim łpráwuiąc/ y one Pánu Bogu przyklá-
52: dem y náuką łwoię pozyłkuiąc/ do innego kłáłztoru zrołkazánia łtarfzzych łwoich
53: zá łtarfzją przeniefioná byłá/ z tákiefy przyczyny. Ieden zácny y możny człek A-
54: melbertus nieiáki/ corkę łwoię Aureá imieniem/ Pánu Bogu ná czyłty żywot oddá-

strona: 193

1: iąc/ ná fwym gruncie w Páuliaku kłafztor pánieńki zbudował dla corki fwey/ y
2: nádał. Do tego S. Auzderbertá od ftárfzych swoich przyzwána ieft/ áby on no-
3: wy kłafztor/ náuką y przykłády fwemi y zwyczáyami zakonnymi vfundowála. Co
4: oná z wielką chęcią czyniła. Lecż z podufzczenia czártowfskiego/ inne zakonne
5: pánny/ ktorym fię froga być zdála: barzo ią zle do onego Amelbertá fundatorá
6: odnioſły/ y nieſpráwiedliwie obzáłowály: A on iáko człek gniewliwy á nieludzki/
7: przyzwawſzy iey á ſpráwy iey nie wyſłuchawſzy: fukác ná nię y grozić iey ták bárzo
8: pocżnie/ iſz fię do mieczá ná nię potárgnie. A oná rozumiejąc iſz czás męczeńſtwá
9: iey/ do ktorego zázwdy ochotną byłá: ziąwſzy ſubtelne á ſwięte głowy fwey po
10: krycie/ y ná ſzyię ſpuściwſzy/ nie niewieſćim ſercem męſtwo ſwe w rzeczách Boſkich
11: pokázuiąc/ ſzyię ku cięciu nártáwiła. Lecż Amelbertus iáko wryty ſtánał: dziwu-
12: iąc fię tákiedy mężności/ iákiedy w wielu mężách niedoznał. (*marg*) *Szyie ná śmierć*
nártáwiła. (-)Y złęknawſzy fię miecz
13: porzućił. By fię byłá tá zá onych okrutnikow y wylewcow krwie Chrzeſćiáńfskiej
14: vrodziła: rozumiey iákoby byłá ná męczeńſtwo zá chryſtuſa biezáła: ktorey y o-
15: gień iáko onym dziatkom w piecu Bábilońfskim ſtrászny nie był. Spráwowála on
16: kłafztor z wielką miłością ku ſioſtrom/ w czyſtem ſercu/ w proſćocie vmyſłu/ w
17: ćierpliwoſći y znofzeniu człowieczjch w ſioſtrách swoich nieudolności/ y w wielkim
18: przykłádzie wſzytkiej bogomyſlności y żywotá ſwiętego. Czytánim/ cáley nocy
19: modlitwámi/ poſty/ y pokornymi poſługámi/ zábáwiála życie ſwoie/ y wto inne
20: wpráwowála. wdoległóſćiách ćierpliwa/ y wpokufach dziwnie Bogu vfaiąca by
21: ła. Poſćie trzy kroć tylo/ okrom niedziele/ wtydzień iádła. Nikt zniá gádác nie-
22: mogł/ żeby z iey rozmowy zmiękcżony nieodſzedł ku lepszemu. Sieſtrze iedney bol
23: wielki przypadł/ iſz iey twarz ſpuchnęła/ ták iſz iednego oká widác nie było. á oná
24: ſkoro fię twarzy iey ręką ſwoią dotkła/ wnetze bol przeſtał á vzdrowioná byłá.
25: Roku iednego wſtápiwſzy wpoſt/ wnocy ſioſtrá idená ſpiąc/ głos vſłyſzy: wſtań
26: prętko/ idz do ſtárfzey/ áby wſtála á ſioſtry ná ſłuźbę Bożą pobudziła. á oná
27: ſnem z ięta/ niewſtála. Drugi raz takze vſłyſzy: wſtań/ powiedz ſtárfzey/ iſz iuſz
28: czás do ſłuźby Bożey. á przedfię niewſtála. Afż trzeći raz/ z fukiem ná nię za-

29: woła/ iuż ci trzeci raz mowie áty niechcesz wftác? Idz rychło powiedz ftárfzey/ á-
30: by sioftry do flufzby Bozey wzbudzyłá. Oná fię przelęknąwfzy porwie/ y bieży do
31: ftárfzey/ naydzie ią iuż w kościele czuiąca: powie iey onę rzecz wftyká drząc.
32: Tedy wnet zádzwonią y bárzo fię prętko wftyki zeydą/ ták ifz żadna niezoftálá ná
33: łóżnicy. Y dziwuie fię ftárfza ifz ták prętko wftyki zaráz wftály: co fię nigdy tak
34: nietrafiáło. Nie zoftáło ná łóżnicy ideno dwoie máłych dzieweczek. Zączną iu-
35: trznią/ ledwie pirwfzy Pfálm zączną/ á włożnice fię mur obálił y wielki grom y trzask
36: że fię ziemiá zftzręflá/ vczynił. zląkły fię wftykie onego gromu y vmilkły/ y poczę-
37: ły wychodzić. á S. Aufterbertá zákáže áby żadna niewychodziłá. y wrociły fię w-
38: fzytki do zączętego fpiewania y modlitwy. Wynidzie famá krzyżem fię Świętym
39: przeżegnawfzy/ dowie fię ifz fię v łóżnice mury obáliły.(*marg*) Cudo w obronie pánienek.

(-) Dziękuię Pánu Bogu ifz

40: sioftry fam wyprowadzić raczył: á o ono dwoie dziatek fráfowác fię pocznie. ięli
41: ich fzukác/ y náleżli obiedwie z łáłki Bozey zdrowe: iednę pod stołem miedzy vpá-
42: dlymi mury/ á drugá w oknie ściány tey/ ktora byłá cáła zoftálá. kto ie tám po-
43: fadził y iáko/ tego nikt powiedziec nievmiał/ áni fię domyflíc mogł.(*marg*) Dwoie dziatek
w obáleniu muru záchowanych. (-)Iedná sio-

44: ftrá powinowáta onych dzieweczek/ nád rofkazanie z kościołá wyflzá/ y fzukáiąc
45: po onych rozwálinách dzieweczek/ znowu ná **nie** [!] część muru vpádłá/ y wiele wniew
46: kości połamálá/ ifz ledwie żywą na płáchcie wynieflí.(*marg*) Kazń niepořufzeńftwá. (-)
S. Aufterbertá náviedzá-

47: iác ią/ á oleiem żegnánym pomázálá/ cudownie ią zleczyłá. Koniec fwoy y dzień
48: śmierci wiedziálá. przeto dnia tego/ gdy przeniešioná byc do wieczney **rodości** [!] miá
49: lá: zezwawfzy siořt vpominálá ie/ do pokory/ řpolney miłości/ y ftátecznego w za-
50: konie S: wytrwania. A ony gdy plácząc nád nią Letanie mowiły/ bacząc koná-
51: nie iey/ iáko zefnu/ rzecze do nich: fluchaycie á milczcie: nie widziacie iáko wdzię-
52: czna á dziwna proceřfya przyflzá/ tych świętych ktoreście miánowáli/ wielka lidź-
53: bá tu ieřt. Y to mowiac oddálá Duchá Pánu Bogu/ w famę niedzielę wielkono-
54: cną ná świtaniu. Cudy y po śmierci wflawił ią Pan Bog/ ná czeřć fwoię y wie-
55: czną chwałę Amen.(*marg*) W Letániách święci przyflzi do vmieráiącey. (-)

strona: 194

- 1: Z Wielu fię rzeczy w tym żywoćie tey S. pánienki zbudowác mozelz wierny Chrześciáninie/
2: á ofobliwie v walc v siebie/ iáko iest Pánu Bogu miła posługá blizniego/ którą kto z-
3: miłości ku Pánu Bogu y zposłuszeństwá stárszych czyni/ ifz iey y cudy moc Boża po-
4: maga. Dla miłych siostr fwoich áby chleb dobrze vpieczony miály/ gdy iey pomiotła
5: niezstáło/ lamá fię w gorącym piecu pomiotłem vczyniła: wielką ochotę do posługi siostr
mi-
6: łych fwoich/ w ktorzych lamemu Chrystufowi służyła/ pokazuiąc. Acz tego nikomu
náfládo-
7: wác fię niegodzi/ áby dla małej fzkody miał wniebeśpieczeństwo zdrowie swoie/ kufząc
Páná
8: Bogá/ wdawác. Wfzákze z ofobnego przywileiu y woley Bożey to vczyniła tá Pánienká/ áby
9: w niey Pan Bog pokazał/ iáko mu ochotá w posłudze bliznego miła iest: á ifz tym iey cnoty
10: pánieńkie czyfłość y świętobliwość vczcić y wslawić chćiał.
11: Náuká Wtora. Niemniey fię przypátrz iáką obronę Aniołów fwoich má Pan Bog nád
12: sługámi fwemi/ ktorzy fię słuźbą świętą iego báwią. Wlášnie iáko Lotá/ ták ty pánienki wy
13: wiodł/ gdy się komorki ich zmurem záválic miály. Práwie fię z isćiło/ co Pan Bog fwym
obie
14: cáł: Poftáwiłem stroze ná morách twoich. Náuká Trzecia. **Widziś [!]** y kazń nieposłuszeń-
15: stwá/ gdy tá iedná wylzła nád rofkazánie stárszey/ iáko nie vzlá pomsty Bożey. Mniemá-
16: ła nędzna/ áby ten Pan Bog/ ktory obmyślił obronę iey famey/ o onych tefz niewinnych
dzia
17: teczkách myflić/ y zdrowiá ich opátrzyć niemiał. A ono o nas y o rzeczách náłzych lepiey
Pan
18: Bog rádzi/ niżli my chcemy y vmiemy.

strona: 195

- 1:
2:
3:
4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16: Żywot S. Blezylle wdowy: abo ráczey poćiechá y

17: namowa do rodzicow w śmierci dzieć w smęcących się/ wczyniona

18: od Hieronimá S. do Paule mátki iey/ o ktorey była rzecz 12. dnia Lutego

19: Tá młodziucho owdowiawszy/ wieczną czyłtość P. Bogu/ náfládując

20: mátki łwey/ obiecála. Ale prętko samá vmárła: po ktorey

21: śmierci/ mátkę smutną ćiefzy y náuczła Hieronim

22: święty/ w te słowá.(*marg*) Piąty dzień Márcá. (–)

23: A Kto da wody głowie moiej/ y oczom moim zrzodło łez/

24: ábych oplákał/ nie iáko Hieremiałz/ pobitych z ludu mego/ áni iáko P.

25: Iezus nędzę Hierozolimy: ále żebych oplákał świętobliwość/ miłośier

26: dzie/ niewinność y czyłtość/ y inne cnoty/ ktore iedney biały głowy

27: śmiercią wítály. Nie iey samey plákać chcę/ ktora iulz nas pożegnála/ ále tego/

28: iżechmy ná nię pátrzyć przetáli:(*marg*) Hiere. 9.Luc. 1. (–) á kto fuchym okiem
włpomnieć może/ iáko we

29: dwudzieftu lat młodziuchną zostawłszy wdowá/ ták goráco ná się chorągiew

30: krzyżá świętego wzięła/ iżz więcej plákała iżz czyłtość wtráciła/ niżli iżz wtráciła

31: mężá.(*marg*) Cnoty Blezylle S. (–) A kto bez smutku włpomni ná onę iey wítawicność
w modlitwie/ okrą-

32: łę w mowieniu/ krzepkość w pámiętaniu/ oftrość w rozumieniu? Kto ją po Grec-

33: ku mowiącą słyfzał/ rozumiał iż nic po Lácii nieumiála: á gdy záfię Lácii-
34: fkie fłowá wíey ięzyku brzmiálj/ nic w mowie obce^{go} znác nie było. A to czemu fię w-
35: nym [!] Orygenefie dziwowála Grecya/ nie mowię w mále miefięcy/ ále w mále dni
36: ták trudnoći ięzyká Zydowfkiego zwyciężyła/ iż wczytaniu Pfalterzá y fpiewá-
37: niu málo nierowno była z mátką. Pokorne y podłe odzienie iey nie vkázowało/
38: iáko v drugich/ nádętego fercá: ále fię wewnątrz poniżywfiy/ nic miedzy sobą á
39: miedzy fłuźebnicami fwemi różnoći niezoftáwowála. Iedno iá potym po-
40: znác/ iż fię niedbáley nád inne vbierála. Ledwie wchorobie poftąpić mogła/ y
41: zbládlą twarz/ ledwie cienka fzyciá nofiła: á przedfię ábo Proroká/ ábo Ewánieliá
42: wręku trzymála. Lzy twarz iey zálewály/ fykánie mowić nie dáło/ á v fchły ięzyk
43: władzey nie miał. Gdy święte iey ciáło gorączką vfufzone było: około łofzká ob-
44: toczonym przyacióloom/ ty oftátne fłowá mowíła: Profię Páná Iezufa/ áby mi
45: odpuścił/ iżem wypełnić tego niemogła/ com chciála.(*marg*) **Náwrocenie práwe nigdy prozne nie ieft.** Luc. 23. (-) Bądź befpieczną miá

46: Blezylló: dufámy Pánu Bogu/ iżeś iufz tego doznála/ iż to prawdá co mowiem:
47: Nigdy práwe náwrocenie do Páná Bogá pozne nie ieft. Słowo to poświęciło
48: fię w onym Lotrze: záprawdęć powiádam/ dziś w Ráiu zemną będziefz. A gdy
49: porzuciwfiy tłomok ten ciielefny/ dufzá fię do fwego tworce wrociła/ á po długiey
50: gofićinie do ftárey wefzła dzierzáwy: gotowano pogrzeb/ fzedł przed iey ciálem po
51: czet ludzi zacnych/ á máry złotem pokryte były: iákobych iá zniebá słyfzał mowiąc:
52: Nieznam fię do tych fzat/ nie moy to ieft vbior/ obce to ieft ochędoftwo: Ale co
53: czynię? chcąc mátczyne lzy vtulić fam płaczę. Znam fię do namiętnoći moiey/

strona: 196

1: księgi te/ łzami fię piřzą. Płakał y Pan Iezus Lázárzá: bo go miłował. Nie do
2: bry to vcielfzyciel/ ktory fam wzdycha: ktorego miękkie ferce/ płacžem fłowá nie
3: domowione/ polewa.(*marg*) **Póciechá wfmutku.** (-) Swiadcžę Pánem Iezufem miá Paulo/
zá ktorym te-
4: raz Blezyllá idzie: świadcžę Anioły iego/ y ktorych vżywa towarzýftwá: iż tę bo
5: leść y cięřzkość cięřpię/ ktorą ty cięřpiřz/ ieftem iey teřz Oycem w duchu/ y karmi-
6: ciem wmiłoći: Ale cořz czynić? płacžę tego co fię zftáło: ále iż fię ták podo-

- 7: bało Pánu Bogu/ fkromnie to znośic mam: Iedyny Syn vmárł: ieftci ciężkość/
8: ále znośna: bo go ten wziął/ ktory go dał. iefli flepym zoftáne: przyaciél ku
9: mey poćiefze czytać mi co będzie: Iefli ogłufzeię: zle czynić przeftáne/ nie będę my-
10: ślił iedno o Bogu. A iefli ktemu przyidzie ná mię ciężkie vboftwo/ zimno/ nie-
11: moc/ nágość: będę czekał śmierci/ á to mi fie krotko zdać będzie: poczym lepszy
12: koniec náftąpi. Obáčmy co on Pfalm mowi: Sprawiedliwyś ieft Pánie/ á prá
13: wy śąd twoy ieft:(*marg*) Pfal. 118. (-)Tego nikt mowić nie może/ iedno ten ktory we
wŕzytkim co
14: ćierpi/ wielbi Páná Bogá: á łamemu to przewinieniu przyczytáiąc/ z łáski fię ie-
15: go chlubi. (*marg*) Pfal. 96: (-)rozdrowáły fię corki Iudy/ ze wŕzytkich śądow twoich:
Iudá fię
16: wykłádá/ wyznawájący á wieczny/ przetośz kto wierny ieft/ muśi fię ze wŕzy-
17: tkich śpraw y śądow Pánńkich rádowác.(*marg*) **Wierni że [!]** wŕzytkich pośtępkow Boŕkich
y śądow iego rádowác fię máią. (-) Ieflim zdrowy/ łtworzyćielowi dzięku-
18: ię: ieflim chor/ y wtym chwałę wołá iego. Bo gdy chory ieftem/ tedym duźŕszy:
19: á moc Duchá Bożego wŕłábości fię ćieleśney pokázuie y kończy: Cierpi y **Apołztoł [!]**
20: coby nie rad/ y chcąc tego zbyć/ o to trzy kroć Páná prośił: ále wŕyŕzał łobie: do-
21: ŕyc maŕz ná łáŕce moiey/ śiła wniemocy fię twierdzi/ ná vkrocenie wyfokiego
22: obiáwienia/ dáie fię ná ludzká krewkość przeftrogá. Ták iáko zá onemi ktorzy
23: z tryumphem w miáłto wieźdzáli: gdy wołáiąc/ ludzie ná łzczeście im dawáli:
24: łtał zá nimi ieden mowiąc: pomni iżeś człowiek.(*marg*) **2. Kor. 12.Obyczay Rzymian**
wŕzcześciu przypominác włomność ludzká. (-) Czemu to ciężko ma być/ co
25: kiedykolwiek przyść muśi? Czemu czyiey śmierci záłuiem: izali fię ná to rodziem
26: ábyłmy tu wiecznie zoftáli? Abráhám/ Moizeŕz/ Ezáiaŕz/ Piotr/ Ian/ Iákub/
27: Páweł/ one obráne naczynie/ ná koniec Syn Boży vmárł/ á my fię gniewamy
28: gdy kto z ćiáłá wychodzi? ktorego dla tego podobno Pan Bog z tąd bierze/ áby
29: złość nie zmienilá rozumu iego: bo fię duźá iego podobálá Pánu/ y przeto wy-
30: wieść go chciał z poyśrzodku złości/ áby ná dłuĝiey drodze nie pobłádził.(*marg*) Sap.
4.2. Kor. 5. (-) Tego
31: łłufznie plákác mamy/ ktory fię do pieklá doŕtał: ktorego wieczny ogień požera.

32: A nam/ przy ktorych ześciu woýłko iełt Aniołow/ przeciw ktorym Chryłtus wy-
33: chodzi/ ciężey być/ gdy długo wtych przybytkach śmierci zołtáiem? Poki tu
34: mięłzkamy wgołciniełmy od Pána: ták prágnąc y **wolác** [!] mamy: Ach mnie/ iłz
35: lię pielgrzymowanie moie przewłoczy: mięłzkam z temi Cedár/ długo iełt go
36: ściem dułzá moiá. Iełłiz Cedár łą ciemności/ á świat ten iełt ciemność: łprzyaiy
37: my tego Blezyłli/ iłz zciemności/ przeniołłá lię do światłości/ á zá gorącey wiary
38: początki/ wzięłá dołkonáley roboty zapłátę. W prawdzie by iá byłá tá prętka
39: śmierć ná myłłách światá tego (czego vchoway Boże) y ná rołkołzách záłtáłá: zá
40: łowác iey y płákác łłufzniechmy mogli. Ale teraz zá pomocą Chryłtułową/ przed
41: cztermi miełęcy/ iáko wtorym Chrztem/ łwoim lię przedlięwzięćim obmyłá: y
42: ták żyłá/ iłz świat podeptawłzy/ ná kłáłztor y żywot bogomyłny łerce łwoie obro
43: cíłá. A nieboyże lię/ ábyć ták zbáwićiel twoy nie mowil?(*marg*) *Połty niemierne zgánione.*

(-) Gniewałz lię Paulo/

44: iłz corká twoiá/ moiá lię corką złtáłá? Gniewałz lię ná łády moie/ á niepołłufzne
45: mi łzámi/ krzywdę czynilz dziełżáwie moiey? A wiesłzi ty co ia o tobie y o innych
46: myłłę? Iełć niechcełz/ nie dla połtu/ ále dla záłości: nie podoba mi lię tá po-
47: wściągłiwość: połty tákie/ nieprzyiácielá mego łą/ nie przyimuię dułz tákich/
48: ktore krom mey woley zciáłá wychodzą. Niech głupia philozophia/ tákie ma
49: męczenniki/ Zenoná/ Kleombrotá/ Kátoná. Nie polega duch moy/ iedno ná
50: pokornych y cíchych/ y tych ktorzy drzą ná łłowá moie. A ták żełmi do kłáłzto-
51: ru iłć obiecáłá/ tym tylo naboźnieyłza być chcełz/ iłz wpodłych łzáćiech á w iná-
52: kłzych niłzli inne chodzilz? łerce to/ co ták płáćze/ w iedwabnym odzieniu mięłzka.
53: Płuielz lię á o śmierć przypráwiuelz/ iákoby moich ręku/ y łrogiego łádu vłć mo-
54: głá. Vćiekał y Ionas przedemną/ álem go y ná głębinie morłkiey náłázł: był
55: wierzyłá/ iłz corká twoiá żyie/ nigdybył lię o iey leplze mienie nie fráłowáłá.(*marg*) 1

Teffal. 4. (-) Tom-

56: cí ia przez Apołtołá mego rołkazał/ áby nád záłypiąćemi ták iáko pogánie/ nie

strona: [197]

1: fráłowáli. włtydz lię/ iżeł do pogániá przyrownána iełt: y leplza będzie łługá

2: dyabelłka niłzli moia? Oná gdy iey vmrze mąż/ iego lię fáłzywem do niebá ode

- 3: ścim ciełzy: á ty o corce twey iłz zemną iest/ ábo niewierzyłz ábo wierzyć niechcełz?
- 4: Ale mi rzeczełz. Czemu mi zákázuiełz plákác/ poniewałz plákał Iákob Iozephá
- 5: Syná/ plákał Dawid Abfoloná/ Moizełzá y Aaroná długo lud plákáł? Lácna
- 6: ná to odpowiedz.(*margin*) Genes. 37. (-)Plákał Iákob Syná: **do [!]** nie do niebá ále do odchláni obá-
- 7: dwa z nim iść mieli: ielzczę był Chryłtus nieotworzył wrot rayfkich: y Abráhám
- 8: choćiałz w ochłodzie był z Lázárzem/ wízákże wodchláni był.(*margin*) Luk. 16.2 Reg. 18.2 Reg. 12.Actor. 8. (-)Dawid łłufznie Oycá
- 9: rozboyce plákáł: a drugiego máłego skoro vmárł/ że **wiedział [!]** iłz niezgrzełzył/ nie plá
- 10: kał. Iłz Moizełzá lud y Aaroná długo plákáł: y wnowym zakonie nád Szcze-
- 11: panem plácł wielki wczynili: nierozumiey áby tám było záłofne plákánie: ále był
- 12: tylo zacny á wielki/ nakładem y ludzką wielkością ozdobiony/ pogrzeb. To mowie
- 13: áby znierozumieniá piłmá wymowki niemiála. Ale ia ielzczę ták łtobą mowie/ iáko
- 14: z iedną zpołpołftwá Chrześciánką. A teraz wiem iżeś wżyciek świat opuściłá/ y
- 15: podeptawłzy hárdóść światá tego/ ná modlitwie/ pościech/ czytaniu/ čás wży-
- 16: ciek trawiłz/ y chcełz ktemu iáko Abráhám wyniść z ziemie twoiey/ y znarodu twe
- 17: go do ziemie obiecáney: wżytkęś twoię máietność vbogim rozdála/ á drugás fy-
- 18: nom przed śmiercią światu vmieráiąc zoftáwiłá. **dziwuie [!]** fię iłz to czyniłz/ co gdy
- 19: by inne drugie czyniły/ bez przygány by być niemogły. Przychodzić ná pámięć/
- 20: iey rozmowá/ iey łágodne łłowá/ połługi/ towarzyłtwo: á iłz tego nie małz wy-
- 21: trwác nie mozełz? Máćierzynłkim fię łzom nie dziwuię: ále miáry záłóści chcę.
- 22: Gdy łobie włpomnię/ żeś mátká/ nie gánię iłz pláczełz: ále gdy włpomnię żeś Chrze-
- 23: ściánká y zakoniczłká/ tu iułz mátką być przełtaiełz. Rzeczéłz: świeża rána rychley
- 24: fię takim dotykanim vraza niłzli leczy. Ale co ma być zá czálem/ czemu teraz zá
- 25: zwycięłtwem rozumu być niema? Noemi tełz w piłsmie w cudzey ziemi mežá y
- 26: łyny vtráciłá: á niemáiąc od łwoich pomocy/ Ruth cudzoziemká przy iey boku
- 27: zoftála: co fię iey dobrze zápláciło: bo znałsienia iey Chryłtus fię vrodził.(*margin*) Ruth 1.
- (-)Weyrzy
- 28: ná Iopá iáko wiele ćierpiał/ á obaczyłz iżeś ielzczę rołkołznicá. Rzeczéłz: to było ná
- 29: iego tylo dołwiadczenie. Y ty tełz wybieray łobie co chcełz: ielłis iest świętá/ tedy

30: cię doświadcza Pan Bog: á iefliś ieft grzeźną/ tedy cię karze: lżey dáleko niżej go-
31: dná. A co mam ftáre przykłády przywodzić? Ná ty świeże patrz. Święta Me-
32: lánia náfzych czáfow miedzy Chrześciány práwie ieden drogi kámién (fktorą mnie
33: y tobie day Boże czáfłkę w niebie) iefzče iey mąż nieokrzepł/ iefzče go niepo-
34: chowálá/ á wnet y dwu fynu ftráciłá.(*marg*) Melánia tá oney *ktoyey* [!] fię żywot 18
dnia Lutego wfpomniał/ bábá byłá/ iáko świadczy Pálládi⁹ (-) Rzecż powiem ku wierzeniu
trudną/ ále

35: świadczę Chryftušem nie fałżywą: drudzy rozumieli/ ifz zá taką przygodą włofy ná
36: łobie y fzaty táfác/ pierśi drápác/ y iáko fzalona biegác y wołác miálá: lecz lży
37: iedney niewypuściłá/ ftánęłá niewzruřzoną/ y pádáiác do nog Chryftuřowych/ iá-
38: koby ie w ręku miálá/ rořmiawłzy fię rzekłá: wolniey tobie fłużyć Pánie będę: *iżęś* [!]
39: mię z takiego brzemienia rozwiázal. Rzeczeřz: ále w innych rzeczách byłá niecier-
40: pliwą? Nie. Pokazálá to ná fynie/ ifz wřzytkim wzgárdziwłzy/ á ie^{mv} imienie fpuściw
41: fżj zimie fię do Hieruzálem puściłá. niemogę te^{go} bez záłości wjmowić/ gđż ná pogrze
42: bie corki twey omdlewálá/ ifz cię nieść muřiano/ iáko lud fzemrał á mowil: Toć ieft
43: cořmy rozumieli: žal iey corki pořty vmorzoney/ ifz zá drugie^{go} mężá nieřłá/ ifz iey
44: wnęczát nienárodziłá. Cze^{mv} tych mnichow z miałt nie wypędzą/ kámienni niewy-
45: biją/ w morzu niepotopią? Oto v bogą niewiálę zwiedli.(*marg*) Słowá dziřiejřzych
Heretykow. (-) Niemiálá tá woley nigdy

46: mniřzką być: co potjm znác/ ifz żadna tak dzieci fwych nigdy nie záłowálá. Iáko tá
47: kim fzemránim Chryřtus był zářmucony vwalř v ťiebie: á iáko fžátan był wweře-
48: lony/ ktori iefzče y mátkę płáčzem zábić y drugą řiořtrę ořieroćić mjřli. Nie ifzbjch
49: cię zářřářzył/ ále řwiádek mi Pan Bog/ ifz iáko przed řádem iego řtoiác/ toć mowię:
50: Brzidkie řá lży twoie/ řwiętokrářwá peřne/ niedowiářřwá peřne/ ktore miáry
51: niemáią/ á o bliřką cię řmierć przyřráwuią. Wołář y rycżyřz/ á iákoby cię kto pa-
52: lił řamá *řobie* [!] řmierć czyni Lecż do takiej idzie řáłkawy Ieřus/ y mowi: Cze-
53: mu płáčzeřz niewiálto? Nie vmárlá pánienká/ ále zářněłá. Niech fię Žyd z tego
54: řmieie/ niewierych to řmiech ieft: v grobu corki twey/ Anioł na cię wołá.(*marg*) *Matt.*
9.Luk. 24. (-)Cze-

55: mu łzukałz żywiącey z vmárłymi? Iaką mękę y corce łwey zádáiefz rozmyłł łobie.

56: Woła ták ná cię płáčzącą: iefli mię mátko miłuielz/ iefliś mię pierśiami łwemi kar-

strona: 198

1: miłá/ y vpominánim nauczáłá: niezayrzy łławie moiey: nie czyń tego ábyś ze-

2: mną być niemiálá: iam ósieroćiałą nie ielst: mam łam Máryą mátkę Bożą:

3: mam wiele innych/ o ktorychem niewiedziałá/ lepłze mi to łam towarzylstwo. Zá

4: łuielz izem łwiát opuścila/ á ia záłuię iłz wy wtym więzieniu ielzcze łiedzićie/ á ie-

5: łzcze niebełpieczną woynę z grzechy maćie. Chcelzli moią mátką być/ prołzę Pá-

6: ná Iezufa niegnieway: niehcę zá mátkę tákiey znác/ ktora łię Pánu memu nie-

7: podoba.(*marg*) Święci odpulzczenie grzechow idenáią. (-) Toć oná mowi/ y innych
rzeczyw więcey: y zá cię Páná prołi. á mnie telz iá-

8: kom tego bełpieczén odpulzczenie grzechow iedna/ izem ią vpominał/ izem ią do

9: dobrego pobudzał/ y nienawiść powinowátých/ dla iey zbáwienia obroćilem ná

10: łię. Iey nigdy z pámići niewypulzczeń/ iey krotki żywot wieczną łię pámićią w

11: mym piłaniu nágrodzi: tá ktorá z Chryłtułem żyie w niebie y w ludzkiey pámići

12: żyć będzie: ná cześć Bogu włzechmogácemu. Amen. (*marg*) Obrok Duchowny. (-)

13: O Bacz iáko ten ták zacny wielki [!] łtárożytny Doktor Hieronim S. chwáli w tey wdo-

14: wie łlub czyłtołci wdowiey/ chwali połty/ y ćwierdzi o łwiętych Bożých z ćiał wy-

15: chodzących/ iłz z Chryłtułem kroluiąc/ przyczyną łwoią zá námi/ grzechow nam odpu-

16: łzczenie iednáią. Iákołz Heretyk táką łwiátłółcią/ ćiemnołci łwych y łáłzow od

17: ták łtórych y łwiętych Doktorow potępionych záwłtydzić łię niema? Czyli ći niewiedzieli/

18: iłz przez Chryłtułá y krew iego mamy grzechow odpulzczenie? Wiedzieli záprawdę/ ále
zeby-

19: łmy byli godni á łpofobni do tego/ á Pan Bog nam dał łerdeczną łkruchę/ bez ktorey
łáłki y

20: wybáwienia z grzechow nienáyduiem/ łłuzý nam modlitwá łwiętych. Od ktorych nie pro-

21: łiem áby nam grzechy odpulłci. (Bo to ielst łámeo Chryłtułá/ áćz nie bez káplána y łługi

22: łwego tu ná ziemi) ále zeby nam ich odpulzczenie iednáli. Iáko telz y łwięci tu ná ziemi
mo-

23: dlitwą swoią toż iednąią/ gdy mówią: Oduść nam winy náfze. Nie tyło [!] o swoie/
ale y obrá-

24: terńkie grzechy próżąc/ áby im zgładzone były.

strona: 200

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11: Żywot S. Tomáfz z Akwinu/ pifany od rozmáitych

12: ludzy vczonych/ zwłáfzczá od Flaminiufza Forokorneliań-

13: űkiego/ żył około roku Páńłkiego 1230.(marg) Siodmy dzień Márcá. (-)

14: VRodzony w zácny domu Hrabiow z Akwinu z Lándul-

15: fa Oycá y z mátki Theodory wielki y chwálebny końcielny Doktor/

16: y fłup á podporá náuki Kátholickiey Thomałz S. w żywoćie mátki/

17: przez iednego puftelniká ná imię Bonufa z iáftowány [!] / iefzcze w dziećin

18: űtwie przyłzłá swoię űwiątobliwość przez znáki łáłki Bołkiey ná łobie pokázo-

19: wał.(marg) Znáki űwiątobliwoći iego zmlódoći. (-) Bo w kąpieli niewiedzieć fład kártki
doftáło dziećię/ ktorá mocnie ile mo-

20: gło űćifkáiąc/ wydrzeć iey łobie niedopuńciło: á gdy wydárta iemu byłá/ pozdro-

21: wienie Bogá rodzice ná niey fię pokázáło. ktorey ták záfię plákánim doftáć chćiał/

22: ifz fię vtulić niedáł/ afz mu przywrocona byłá. y fkoro iey doftáł/ w wćtká iá włóży

23: wńzy połknął. Dziećinne iego igránie y poćiechá w pláczu niebyłá inłza okrom kńią

24: żek. co był znák wielkiey náuki iego/ ktora fię potym pokázáła. w piáćci lat do

25: zakonnikow S. Benedyktá do kláftworu Káfynieńłkiego dány był od rodzicow:

26: nie bez ołobne^{go} ombyflánia Bożego nád nim: áby fię iego młodość świeckim zmá-
27: zánim y towarzysftwem nienárufzyłá. Vprzedzálá mądrość látá z podziwieniem
28: innych. Náuczycielá fwego pytał często/ coby to był Bog: á co mu powiedziano/
29: to mocnie w pámięci trzymał. Záchował fię w młodych lecoech w ftátku wiel-
30: kim/ w fkromności/ y wmlczeniu/ ífz nic płocheho po łobie niepokázał. Oddány
31: rodzicom w lat dzieśiáci w Neápolim fię vczył/ prętki w ostry m rozumie/ pochop
32: biorąc/ nabożeńftwá niezániechał: ale ie raczey zá fundáment żywotá fwego bio-
33: rąc/ Pánu Bogu fię oddawał. Bo máiac lat trzynaście/ opuściwłzy bogáte ro-
34: dzice y świecká rołkolfz y dobre mienie y zacność rodzáiu/ poniżył fię w náfládo-
35: wániu vboftwá Páná náfzego ná doftápienie dofkonáłości Chrześciánfkiey/ wftę-
36: puiąc do zakonu S. Dominiká. Mátká iego z niewieściey włomności bárzo fię
37: tym obráziłá: y chcąc fyná widzieć/ gdy iey go widzieć niedopuřczono/ boiac fię á-
38: by go mocá z zakonu niewięłá/ tym fię ielzcze więcey rozgniewálá; y ftárác fię przez
39: inne ftárfze fyny fwoie Lándulfa y Arnoldá poczęłá/ áby go doftáli/ á do niey przy
40: wiedli. (marg) Mátká S. Thomafzá poimác każe. (-)Vchodząc tey trudnoścí ftárfzy zakonu
S. Dominiká/ Thomafzá z Ne-
41: ápolim do Rzymu wyfláli: ále ná drodze ręki y mocy bráterfkiey vř młodzienc
42: nie mogli: poimali go y do mátki przywiedli. Rádziłá mu mátká áby kápicę zrzu-
43: cił/ rozmáicie w tym fercá iego mácierzynfkimi łagodnościami/ vzywáiac: ále
44: twárdym fię w tym bárzo mátcie ftáwił/ on młodzienc święty: więcey łobie za-
45: konny vbior ważąc/ á niřzli krolewłki ízárłat/ tak ífz o iego vżyciu ná to zwątpiw-
46: fzy/ ná zamek go ieden ofadzić/ y pod ftaráž chowác kazálá/ tym z niego myfli za
47: konne chcąc wyftárfzyć.(marg) Vbior zakonny iáko łobie ważył. (-)Lecz to nic iego
świętego przedřięwzięcia nieofłábiło.
48: Słála do niego często bráciá/ áby mu myfli ony rozerwáli. Ná koniec řioftry z
49: wielkimi prořbami y řłowy miękkimi przełomic ferce iego chćiály. Ale on w tey
50: mierze řzczeliwřzym był. Bo ácz obiedwie ku řłufzbie Bożey gorącey/ řwoiá mą-
51: drá odpowiedziá y řłowy Duchá S. wzruřzył: ále iednę ktemu przywiodł/ ífz řwiá-
52: tem wzgárdziwłzy Mnifzká zořtálá/ y řzczeliwie w czyřtym ftanie y bogomiflności

53: żywotá potym dokonałá. (marg) W więzieniu siostry kn [!] służbie Bożej námowił.

(-)Ná koniec/ iáko písmo mowi: z domownikow ná-

54: lzych/ nawiętlzy nieprzyaściele náłzy: do frogiego fię y piekielnego działá nań vcie-

55: kli. nápráwili nievczćiwá á vrodziwą niewiáhtë/ áby táiemnie do niego wřzedłzy/

o czyřtość

strona: 201

1: o czyřtość fię iego pokuřilá: zá ktorey vtráccenim/ łáccno fię ferce iego rokkořzú cie-

2: lefná zięte odmienić/ y od S. myřli odwroćić mogłó. Gdy zięy vbioru řłow iádo-

3: witych y dotykánia pobudkę ku złemu bráć řwięty młódzieniec poczúł: w ferce ná

4: Chryřtuřowę pomoc záwołáwřzy/ y vřty imię iego S. miánowáwřzy/ řkoczył do

5: ognia w kominie goráiącego: y porwáwřzy główniá/ ná onę nierzádnicę zgnie-

6: wem vderzył/ iuř przeřtrářzona vćiekáć muřilá.(marg) Niewiáhtë główniá řkomory řwey

wybił. (-)Zá ktorú drzwi mocno zápár-

7: wřzy/ á oná główniá krzyř łobie ná řćienie ná kreřliwřzy: padł ná twarz řwoię/ z

8: płácczem Páná Bogá prořzác/ áby go przy czyřtořci záchowác raczył/ a tákiego nań

9: vpadku niedpouřzczał. y długo ná modlitwie będąc w zdrzemał fię: y widziáł przez

10: řen/ á ono řędzwie iego dwá Aniołowie pářem řćiągáią/ mowiác: pářem ćię czyřto-

11: řci řćiągamy/ ktory fię nigdy nieprzerwie: A on tak wielką boleřć ná ćiele vczuł/

12: iřz ocknáwřzy fię głóřem wielkim krzyřnáł/ tak iřz fię řtrařz do niego porwáłá. (marg) Dar

czyřtořci od Bogá przez Aniołá przynieřiony. (-)A-

13: le on bacząc co fię działó nikomu tego (ářz przed řmierćią řwoię brátu Regináldo

14: wi) nie oznáymil. Od tego czářu wielki miał dar S. czyřtořci/ á przedřię białyh

15: fię głóř rozmowy bárzo řtrzegł/ chyba gdzie duchowna potrzebá to ná nim wy-

16: ćiągáłá. Po dwu lat bacząc Mátká řtáteccnořć iego/ boiáźniá fię Bożú wřruřzy-

17: łá/ áby mu więcey do rzeczy řwiętyh nieprzeřzkadzáłá: y dopuřćilá řtrařzy/ áby go

18: Dominikanom táiemnie wydáli. Spuřzczony przez okno S. Thomářz do Neá-

19: polim fię wroćil. potym ná náuke do Paryżu był pořłány. Gdzie řtářzy řłyřzác o

20: řławney á głębokiey náuce Woyćiechá wielkiego w Kolnie/ tář go ná ćwiczenie/

21: częgo teřz y řam prágnął/ pořłáli. Vczył fię pilno/ á w milcczeniu y ćichořci: tář iřz

22: go towarzyřze wołem zwáli: prze milcczenie y řkromnořć

23: iego/ tępy mu rozum przyczytając. Lecż się w kroce pokazało/ gdy z posłuszeń-
24: łtwą ná iedną trudną Queſtyą odpowiadać musiał: iż zá wzywáním pomocy Bo-
25: żey/ tak mądrze się wyprawił/ iż ſnadz máło y miſtrzá nieprzechodził. Iż rzekł
26: Woyciech wielki: Thomafzu/ nie tak ná pytanie odpowiadał/ iáko vrzędu náu-
27: czyciela używał. Y obrociwszy się do vcźniow powiedział: Wy go niemy m wo-
28: łem zowiecie: ále ten woł tak ryknie/ iż go świat wżyciek ſłyżec będzie. (marg)

Proroctwo Woyciechá wielkiego o S. Thomafzu (–) Tym się on

29: nie podnioſł/ ále w pokorze podleżym się nád inne być poczytał. Rychło potym
30: wzięty do Paryżu/ á zoſtawſzy w Theologiey bákálarzem/ kſięgi ſententiarum
31: Lombárdy/ z wielkim wżytkich podziwieniem wykłádał: tak iż káždy baczyć mogł/
32: iż od Pána Boga náuki wielkiej dar w lány miał. Potym mu Doktorem zoſtác
33: kazáli: ſzczęgo ſmućien bárzo będąc/ á niegodność ſobie przyczytając/ ná modlitwie
34: się frałował: y miał iedney nocy takie widzenie. (marg) Doktorem zoſtác niechciał.

(–)Zdał się być ná modlitwei płáč-

35: liwey: y przyſzedł do niego ieden wielebny ſtárzec/ pytając go: o co by ſtym płáčem
36: Pána proſił? A on rzekł: oto mi Doktorem zoſtác każą/ á ná ten vrząd godnym
37: się nie czuję/ á niewiem co zá Temę/ ábo fundáment gadánia mego wziąć mam. (marg)

Widzenie przez ſen poćiefzne. (–)

38: Rzekł mu on ſtárzec: Bądź dobrej myſli: chce Pan Bog ábyś wtym ſtárzszym ſwym
39: powolnym był: á zá Temę mieć będzieſz ony ſłowá z Páalmu: Pokrapia gory zwierz
40: chowiłká ſwego/ á z pożytku dziełá iego/ náfyca się ziemiá. wtym się ocknął/ y
41: dziękował Pánu Bogu/ iż iego modlitwę przyiác raczył: y zoſtawſzy Doktorem/
42: wielki pożytek koſciółowi Bożemu vcźynił/ náuczánim y piſanim. Nigdy bez
43: modlitwy do kſiąg się y piſania nierzućił: y powiádał táiemnie brátu Regináldo-
44: wi: iż to co vmiał/ nie tak ſpracey ſwey/ iáko zdáru Bożego doſtąpił. (marg) Bez modlitwy
do kſiąg nieſzedł. (–) Piſanie

45: iego wżyciek koſciół Boży/ do tego czáfu oſwieca. ktore ácz ieſt wedle onych czá-
46: łow w ſłowiech nie dworne/ ále rzeczy wielkich y głąbokich/ y ná zburzenie niepra-
47: wdy Heretyckiey pełne. z trudnych się rzeczy bárzo lácno w piſaniu wypráwuie/

48: y czytelniká wielkim fkarbem vbogaca.(*marg*) Pifanie S. Thomáfzá iákie. (–) Był y w mowie ten święty y w **każaniu** [!]

49: fzczeńliwy. Zydow niemáło fwym gadánim y modlitwą Pánu Bogu pozyfkał.

50: Vftáwiczną pracą kościoł Boży y tę winnicę iego rozmnażał. W nabożeńftwie

51: barzo gorący był: á ofobliwą chęć miał ku naprzechwalebnieyfzemy Sákrámen-

52: tu: co dzień S. Mfzą máiąc/ á drugiey fłucháiąc/ przy ktorey fam káplánowi

53: fłużył. (*marg*) Nabożeńftwo przeciw Sákrámentu. (–)Gdy co trudnego pifać á wykłádác miał/ nád pilność y modlitwę/ poftu

54: tefz vżywał/ od Duchá S. zrozumienie y rozwiązánie trudności profzác.(*marg*) Zywooty S. czytał. (–) Częfto

55: kroć od rzeczy fię trudnych odwodzác/ wżywoćiech y powieściách świętych ochło

56: dę fwoię y czytánie miał: boiác fię áby frece nieftwárdziáło gdy fię rozum oftrzy.

Bo to-

strona: 202

1: Bo to więc bywa pófpolicie/ kto fię famey tylo náuki rozmiłuie/ á fkrufzenia ferde

2: cznego zápomina. Czáfu iednego gdy fię ochotnie w Neápolim przed Crucifi-

3: xem modlił/ głoś táki vfłyzáł: Dobrześ o mnie pifał Thomáfzu: cofz chcefz ode-

4: mnie zá zapláty? A Thomáfz S. záwoáł: **niechcę** [!] nic innego/ iedno famego cie-

5: bie Pánie moy. (*marg*) Pochwalenie pífmá S. Thomáfzá o Páná Bogá. (–)Czym póćiefzony święty/ tym więczey wiefzázá pracą ná pożytek

6: kościołá Bożego podeymował. ná częfte fię rzeczy Bofkich vważánia y rozmyflá-

7: nia zmodlitwą vdáiąc. Wczym ták był gorący/ ifz częftokroć od siebie odcho-

8: dzieć w cíele fię być nie iáko nieczuiác/ y od fmyflów cíelefných odchodzác: Raz v

9: ftołu Krolá Fráncufkiego Lodwiká S. gdy pifał ieco przeciw kácerftwu Máni-

10: cheufzowemu/ á ono oczym domá myflil w głowie mu tkwiáło/ iedzác záwoáł:

11: przekonáni fą Mánicheufzowie: písz bráćie to coć powiem: y tráći go wbok Przeor

12: Páryfki/ ktorj podle fiedziál mowiác: Doktorze/ v krolewfkiegó ftołu á nie w ko-

13: morce kłáftoreney/ fiedziłz. A on fię záwftydziwfzy krolá przeprafzáł. A krol wiedzác

14: obyczáy iego/ przyzwác wnet pífarzá kazał/ áby ono co mu przyfzło do głowy/

15: nie **gineło**. [!] Swieckimi rzeczámí mocnie bázro vboftwá Chryftufowego náfládu-

16: iąc gárdził. gdy iednego czáfu w iezdzáiąc w Paryfz brácia piękność y wielkość miá
17: ftá chwalili: on rzekł: kto by mi dał obierać mowiąc: co woliſz/ Páryfz ten/ czyli
18: kazánia Chryzoſtomowe ná S. Mátheufzá/ iábych fię zá kſiáſzki iáł. Przetofz we
19: zwány ná doſtoieńftwá koſcielne **zezwołic** [!] ná nie nigdy niechciał.(*marg*) **Arcybifkupem**
być niechciał. (–) Vrbanus czwar
20: ty Arcybifkupftwo mu Neápolitáńskie dawał: ále on ftę pilnie wymowił. Ná
21: koniec y wklaſſztorze żadnego vrzędu y zwierzchności nigdy niemiał: ále zawždy
22: w wielki poſłufzeńftwie ftárſzych ſwoich/ pokory Chryſtuſowey vżywał. Raz
23: brát ieden zakonny/ nowo do Bononiei przybyły/ Przeorá o towarzyszá ná rynek
24: ku ſprávowánium rzeczy pewnych/ proſił: dał mu tego ktorego by w klaſztorze pod
25: kał: tráfił ná S. Thomafzá łobie nieznaíomego/ y powiedział mu o woli ftárſzego.
26: A on wnetze z brátem onym ſzedł.(*marg*) **Poſłufzeńftwo Thomafzá S.** (–) A iſz ná nogi
chor był: niemogł wchodzeniu o-
27: nemu młodſzemu zrownác/ ktory prętko biegác y rzeczy ſwe ſprávíc chciał: oglá
28: dáiąc fię wołał náń on młodſzy ſłowy ſmiałymi/ y niemoc iego leniſtwem zwał/
29: mowiąc áby rychło ſzedł. Obaczá to Bonończykowie ludzie ktorym dobrze znaío
30: my był: powiedzú onemu brátu/ iſz to ieft Thomafz on ták ſwiátu wſzytkiemu zná
31: iomy człek: A dziwuiąc fię pokorze S. Thomafzá/ pytáli go: czemu ták z onym
32: brátem biegał? on im powiedział: zakonne nabożeńftwo ná poſłufzeńftwie fię fun
33: duie: iſz człowiek człowieku fię dla Bogá poddáie/ iáko Bog ſam dla nas y zbáwie-
34: nia náſzego/ poddánym być v ludzi raczył.(*marg*) **Zakonne nabożeńftwo ná**
poſłufzeńftwie fię funduie. (–) Kazánie igo było wedle lu-
35: dzkiego poięcia: trudnych rzeczy nie rad ná kazánie wnoſił: ále ie raczey do ſzkoł
36: odſyłał á zbudowánium ſerc ludzkich ſłużył/ to ſam pierwey pełniąc cze^{go} vczył. Prze
37: tofz wielki pożytek nauką czynił/ á ludzie go iáko Apoſtołá y poſláncá Chryſtuſo-
38: wego ſłucháli.(*marg*) **Dotykánim ſukniey S. Thomafzá chora zleczona.** (–) w Rzymie
poſcie każąc/ niewiáftá czerwoná niemoc máiáca/ gdy
39: zſzedł z kazánia/ dotykánim fię iego ſukniey podołká zleczyłá. drugi raz towarzy-
40: ſzá/ noſzenim koſci S. Iágniefzki ktore záwždy przy łobie miał/ od febry zleczył/ y
41: wielá innych cudow ſwiątobliwoſć iego wſławić Pan Bog raczył. Ná koniec po

42: wielkich y wftawicznych pracách swoich w kościele Bożym/ gdy był od Papieża
43: Grzegorza dziesiątego ná Koncylium Lugduńskie posłány/ ná drodze máiąc lat
44: pięćdziesiąt záchorzał/ y skłonił się w chorobie do kłaźtoru Cyftercienfow Folsa-
45: nouá názwanego: gdzie wchodząc o śmierci fwey oznaymił mowiąc: Tu iest odpo-
46: czynienie moje. Gdzie gdy widział brácią onego zakonu bárzo do posługi fwey o-
47: chotne/ wftydził się tego mowiąc: takli słuźdy Boży mnie człeku nędznemu służyć
48: máią? A gdy go zakonnicy oni prośili/ áby im iáką pámiątkę piñania fwego zo-
49: ftáwił: w chorobie oney wykłádał piñanim pienia Sálámonowe. Prawie ná czás
50: gdy się łam do pienia onego gornego y niebieskiey muzyki gotował. (marg) Pienie
Salomonowe wniemocy wykłádał. (-)Gdy iuż w-
51: niemocy nic ieść nie mogli/ pytali go: częgo by wždy fkuścić mogli? powiedział: gdy
52: by były sledzie świeże iákie w Paryżu bywaią/ podobno bych ie mogli ieść. A iż
53: w oney ftronie o takich sledziách áni słychać: gdy kupiono dla niego innych rybek/
54: ktore Włofzy fardy zowią/ cudem Bożym/ wfledzie się takie iákich prágnął/ obro-
55: cíły: y dziwuiąc się wżyfcy z wielką mi ie rádością niefli. (marg) Cudo wrybách.2. Reg.
23. (-)Lecz on dobroć Bożą

56: sławiać/ iáko Dawid oney krwią mężnych żołnierzow dobytey wody z cyfterny

strona: 203

1: Bethleem pić/ tak y on ieść ich niechciał: ále ie Pánu Bogu ofiárował/ á coś in-
2: nego trochę ziadł: myfląc łobie iż mu inney potráwy iuż było potrzebá: oney kto
3: ra żywot dáie wieczny. y prośił aby mu przenaświétfzy Sákráment podány był:
4: ktory z wielką pokorą y wyznáním Kátholickim (iáko niżej przeczytałz) przyjął
5: y pomázanie oleiu S. wziąwłszy/ ducha Pánu Bogu oddał/ ten wielki á sławny
6: mąż w żywoćie y náuce: ktory słuźnie Anielskim doktorem názwany iest. ktore ⁸⁰
7: iáko zá żywotá/ tak y po śmierci Pan Bog wielkimi cudámi vcził. Iegofz się S.
8: modlitwie grzeźni pokornie zálecaiąc/ prośiem Páná Bogá w świętych swoich
9: chwálebnego/ ábyłmy to/ co ten S. Doktor nápiśał/ zrozumieć: á to co czynił
10: nálládowním wypełnić mogli: przez Páná nášego Iezufa Chryftufa/ ktoremu
11: z Oycem y z Duchem S. rowna chwałá ná wieki Amen.(marg) Obrok Duchowny. (-)
12: GODziło by się przywieść náukę tego wielkiego Doktorá/ iákośmy przy innych czyni

- 13: li ná pokazanie tego/ iáko ninieyfze kácerftwá potępiá: ále mi krotkość tych ksiąg
- 14: niedopusći/ ábych y tych Doktorow/ ktorzy przed trzemifty lat świętobliwie żyli/
- 15: na ty fprofne czałow nálfzych kácerftwá przywodził. Tego tylo niezámilczę/ ifz nie-
- 16: málf żadnego kácerftwá dzišieyfzego/ ktoregoby ten święty Doktor nie obálił. Niemálf
- 17: żadney ták táiemney ich chytrości/ ktoreyby ten oftry Anielłki rozum nie zábieżał: Nie-
- 18: málf tey żadney lišiey iámy/ tych przewrotnikow fałfzerzow/ od ktoreyby im niezáfłkoczył:
- 19: y kto piłmá iego czyta á rozumie/ bárzo frog Heretykom być może. Przetofz tym
Doktorem
- 20: y innymi/ ktore Scholáflicos Theologos zowią/ ktorych głowá y iáko książę iełt Thomálf
S.
- 21: **bárzo** [!] fię Heretykowie brzydzą. Bo wiedzą/ ifz żaden lepiey/ krotcey/ oftrzey/
prošćiey/
- 22: rzetelniey/ fáłfzu ich pokazać á odkryć chytrości niemoże. Ná ty złe chytre czały ten
fpołob prze
- 23: konánia Heretykow/ á łáčne prawdy Kátholickiey pokazanie/ dał Pan Bog tych czałow o-
- 24: ftátnych/ nie bez wielkiey mądrości fwey Boskiey: y obmyślánia fwego ku košćiołowi y
ludz
- 25: kiemu zbáwieniu. In fumma/ we wfzytkim ták trzymáł ten święty/ vczył/ wierzył/ iáko
ko-
- 26: šćioł S. Rzymłki: nań fię we wfzytkim/ ták święty y vczony człęk/ zdáiac/ á fwego **rozumu**
[!] odłtę
- 27: puiąc. Przetofz vmieráiac (iáko piłze Fláminius) gdy náświęłfzy Sákráment przyniešiono/ á
- 28: kápłan wedle zwyczáiu pytał: iełliby wierzył/ ifz tu iełt pod ofobą chlebá prawdziwe ciáło
- 29: y krew Páná náłzego/ y práwy fám Chryłtus? (*marg*) 2. 2. 4. 1. arti. 10. (-)Tedy ták
wyznał: iełli być w tym żywoćie wiet-
- 30: fza wiadomošć może á niłzli wiárá/ wierzę y zápeвне trzymam/ á wiem ifz to iełt práwy
Bog
- 31: y człowiek/ Syn Oycowłki y Syn dziewice Máryey. A to wyznawaiąc z łofłká fię zniešć
kazał/

32: y ná ziemie fię porzuciwfzy/ ony fwoie rytmy w práwy wyznániu z płáczem mowił/ ktore fię ná

33: Polfkie ták máią.

34: Klániam fię tobie prawdo zátáiona/

35: Tobie fię ferce me wiernie podáie/

36: Oczy/ Imák/ dotykánie mię omyla/

37: Wierzę co rzekł Chryftus/ to ieft me ciáło/

38: Ná krzyżu famo fię zátáiło Boftwo/

39: Oboie tu być ia mocnie wyznawam/

40: Niech ono wesołe słowo vsłyfzę:

41: Blizen twoich z Thomałzem tu nie **widze** [!]:

42: Iezu ktorego widzę tu fkrytego/

kolumna: szp.2.

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34: A temi ołobámi zápułzczona.

35: A ná cię tu pátrząc w łobie wftáie.

36: Sam mię **śłuch** [!] / słowá twego pośila.

37: Nad to nic fię pewnieyższego nieftáło.

38: A tu fię y tve tái człowieczeńftwo.

39: Tobie fię z Lotrem ná krzyżu vkarzam.

40: Dziś cię w mym raiu z świętymi popifzę.

41: Wfzákże fie znác cię zá Bogá niewftjdzę.

42: Niech cię oglądam po śmierci iáwnego.

43: Ná koniec rzekł ony słowá: Biorę cię kupno odkupienia dułze moiey: biorę cię obroku
piel-

44: grzymowánia mego/ dla ktoregom vczył/ czuł/ y prácował. Ciebiem opowiadał/ o tobiem

45: ludzie náuczał/ nigdy tobie fię niefprzećiwił. Ieflim co zle rzekł/ álbo piśał/ z niewiádo-

46: moścím to vczynił/ wfzákżem nigdy przy moim zdánium vpornie nie ftoiał. Ieflim co rzekł

47: zle o tym Sakramencie/ y o onych artykułach: daię fię wżyciek ná náukę S. kościołowi Rzym-

48: fkiemu/ pod ktorego posłufzeństwem wesoło z tego światá fchodzę. Widziłz iáko ten sobie y

49: fwoiemu Anielfkiemu rozumowi nie dufał/ ále ná náuce Mátki fwey Kościoła Rzymfkiego

50: polegał/ y ftámtąd pewnośc y niepochybnośc náuki fwoiey brał. A ci názy co tylo czytać y to

51: ledwie vmieią/ tey nigdy wnieumieiętności fwey pokory nie máią. rozumowi fwemu tak

52: nieświádomemu/ ábo iednemu Ministrowi dufaiąc.

O czterdzie-

strona: 206

1: O czterdzieści Męczennikách kazanie S. Bazyliu-

2: fza wielkiego/ ná niektórych mieyfách f Krocone.(*marg*) Dziewiąty dzień Marcá. (-)

3: TE n który S. męczenniki miłuię/ á iáko fię kiedy wfpomi-

4: nánim ich vgásić może? Bo y tá część ktora fię dobrym towarzyszom

5: wyrządzą/ znákiem iest miłości miedzy tymi/ ktorzy iednego Páná má

6: ią. Y iáwna rzecz iest: ifz ten który mocne y mężne ludzie czći y fławi:

7: fám ich tefz/ gdyby mu fię tráfiło/ náfládować ma wołą. A tak fłufznie każdy S.

8: **męczenniki** [!] vmiey vcźić/ ábyś fám fwey dobrej woley świádkiem był/ á bez prze-

9: náfládowania/ bez ognia/ bez bićia/ y ran/ iednákiey znimi zapłaty doftać mogł. (*marg*)

Chwalenie Świętych Bożych iest świádectwo náfzey dobrej woley. (-)

10: A my dziś nieiednego áni dwu/ áni dzieięści/ ále czterdzieści **wychwałć** [!] mamy

11: wołą: ktorzy w roznych ciálách iednę dużę máiąć/ rownym fpiknieniem y zgodą

12: wiary/ rowną ftátecznością w rzeczách ciężkich/ iednákim przy prawdzie ftanim

13: popifać fię chćieli. wżyfcy sobie rowni w vmyfle y w męce/ rowną tefz zapłatę fo-

14: bie záfluzyli. A kto ná fławę ich tak hoyną mowę y doftátny ięzyk mieć może?

15: Ná cnot ludzi tych w fławienie/ nie dofyć by mieć czterdzieści ięzykow: á nie ty-

16: lo tak wielki poczet/ y vfiec woienny nieprzełomiony/ áni zwyciężony/ ále ieden z

17: nich wymowę náfzę y rozum przechodzi. Iednákie ku pożytkowi tu ftoiących w-

18: fpominánim przywieść/ y mężne dzieie ich nie iáko wymáłowác/ nie zániecham.

19: Bo częłtokroć y kráłowmocy y málárze woienne łlawne łpráwy/ pięknie w oczách
20: łtáwiąc/ iedni mową/ á drudzy málowánim včźciwe połteęki opifuiąc y zdobiac:
21: wiele innych ku náłładowánium tákiego męłtwá przywodzą. (marg) Pożytek málowániá.

(-)Bo do częgo łłowá

22: namowá rádzą/ zá to telz málowanie táiemnie brác fię każe. Tákie my cnoty
23: męczennikow przypomináiąc/ was około łtoiących pobudzác będziem: y ná oczy
24: łpráwy łwiętych kłádąc/ tych ktorzy nieiáko męzne łercá máią/ y blińcy im táką
25: wolá łą/ łácno ku náłładowánium zápalem. Bo ták iest prawdziwa łlawá S. mę-
26: czennikow/ gdy fię inni ku wyrázeniu przykłádow y żywotá ich pobudzáią. Nie
27: łłuzý łwiętym rzecz wedle łzkoł y vłtaw kráłowmowlkich vczyniona. Bo tacy
28: łwieckich rzeczy náłławienie vżywác mułzą: á tych ktorym łwiat vkrzyżowány
29: iest/ trudno tym chwalić czým oni wzgárdzili. (marg) Práwa sławá męczennikow. (-)Ci
łwięci nie z iednego miáłtá by-

30: li/ iedni ztąd/ drudzy z inąd: włzákże gdy fię ná iedney ziemi rodzili/ zkąd ktorý
31: był/ pytać fię nie potrzebá. Oyczyzná tych męczennikow byłá miáłto Boże/ kto
32: rego iest łtworzyciel y budownik Bog łam. Toć iest ono gorne Hieruzálem/ ktore
33: iest wolne/ ktore iest mátką Páwłá łwiętego/ y włzytkich iemu podobnych.(marg) Gálat.

4. (-)Ludz

34: ki rodzaj nieiednáki/ ále duchowny włzytkim iednáki: bo iednego máią oycá Bo-
35: gá/ á włzyfcy brácia łobie łą rodzeni: nie ziednego męzá y z iedney niewiáłty idący:
36: ále z iednego Duchá S. przyłpofobienia miłostíą y zgodą miedzy łobą łpoini.
37: Wielkie zebránie ich iest y wielki poczet od poczátku łwiátá Bogá chwálących: nie
38: ołobliwie zgromádenie/ ále łpołecznie vłzykowáni miełzkáią. (marg) Bráterłtwo y
łpołeczność S. wiedności kołcielney. (-)Ci tedy vrodą y k-

39: wiátem młodołci y łilą inne przechodząc/ zá rotmiłtrze obráni byli nád żołnierz-
40: mi: y mieli v Cefarzá táką łáłkę/ ilz dla biegłosci w rzeczách woiennych y prze
41: męłtwo łwe/ pierwłze v niego mieyfce mieli. A gdy on niezbożny wyrok vczynio-
42: ny był: áby żaden Chryłtułá nie wyznawáł: wielkie męki ná karánie tákich vłtá-
43: wione były: wielkie fię onych łędziow okrucieńłtwo pokazáło: pełno było włzędzie
44: zdrády/ wydawániá/ odnołzenia: pogotowiu był ogień/ miecz/ krzyż/ kołá/ bicze.

45: W takim zamieszaniu iedni vćiekáli/ drudzy w mękách vftawáli/ drudzy się chwia
46: li/ drudzy ná fame pogrozki odstępowáli/ drudzy widząc okrucieństwą one/ myfl
47: tráciłi/ drudzy záczałwży ćierpienie wytrwác w nim nie mogli: á to co zá wiele lat
48: zbieráli iáko w potopie ná morzu/ zaráz niećierpliwością vtráciłi. Wtenże to čás
49: ći czterdzieści nigdy niezwoiowáni żołnierze/ gdy ftároftá lifty Cefarfskie vkazał/
50: y połufzeństwo wyćiągał: wolnie y śmieie nic się takiego co ná innych widzieli nie
51: lękáiąc/ wyftąpili/ y Chrześciány się być wyználi. O błogofławione ięzyki/ kto-
52: re one święte fłowá wypuściły/ ktoremi powietrze się poświęćiło/ y Aniołowie fły
53: fząc ie vwefelili się/ y diabli się zráníeli/ a Pan Bog ie w niebie nápifał/ gdy ták iá-
54: ko do reieftru fźli/ imiona fwe ná żołnierstwo Chryftufowe w piñując/ á po iedne-

strona: 207

1: mu mowiąc: Iam Chrześciánin. Stároftá pirwey łagodnych fłow y namow
2: fkuścić z nimi chćiał. Nie traćcie/ powiáda/ młodzieńcy mili lat swoich/ á tego
3: wdzięcznego żywotá zá śmierć ták prętká nie przedawáćcie. Bo bárzo nieprzy-
4: ftoi ludziom woynie y fławnym dziełom przyuczonym/ śmierćią złych ludzi vmie
5: ráć. Obiecował im pieniądze/ doftoieństwą/ y pierwsze w woylzće mieyćcá/ ále
6: gdy tym nic niefpráwił/ do innego się obyczáiu vćiekł: do morderftwá y nieznoś-
7: nego męczenia.(*marg*) *Łagodne namowy.* (–)A święći odpowiadáli: Nieprzyiacielu Boży/
czemu się o to ku
8: sífz/ áby nas tymi obietnicámi od Bogá żywego odwieść/ á do fłufzby dyabelfskiej
9: przywieść mogł? Nigdy nam tyle dáć nie możeńf/ ile wydrzeć chcefz. Niehcemy
10: twych dárow/ ktore nas o fzkodę niezmierná przypráwuią: Niehcemy tey ćći z
11: ktorey się wieczna niecześć rodzi:(*marg*) *Mądra y nabożna odpowiedz Męczennikow.* (–)
Skárbow tych hcemy ktore wiecznie trwáią:
12: fławy tey prágniem/ ktora záwždy kwitnie. Przyiacielmi nas Cefarfskimi vczy-
13: nić/ á krolowi prawdziwemu obrzydzić chcefz? Co nam ty máłuczkie rzeczy świec-
14: kie/ ktore ty wielkimi zowiefz/ obiecuiefz? poniewafz my wfzytkim światem gár-
15: dziemy: nic tu rownego temu niemáfz czego się my fpodziewamy. Weyrzy ná ták
16: wielkie y piękne niebo/ obacz ziemię iáko fzeroka ieft/ y iáko wiele ma rzeczy dziw-
17: nych: á wždy to wfzytko zrownác się z fczęścím ludzi wiernych nie może. Bo to

18: wżytko mijájące/ á to tám nigdy nieuŃtawájące.(*marg*) O iáko powážne y duchowne słowá. (–) Iedney tylo zapláty Ńprawiedli

19: woŃci czekamy/ około tey Ńlawy ktora w niebie ieŃt chodziem. tey tám czći prá-

20: gniem/ á łamego Ńię pieklá boiem: łam iego ogień ŃtraŃzliwy nam ieŃt. Bo ten o-

21: gień ktorym nam grozićie/ towarzyŃz náŃz ieŃt: vmie vŃolgowác tym ktorzy Ńię bál-

22: wánámi brzydzą. Wálze bićia/ dziećinne łą nam Ńtrzáły. Ciáło zmęczone/ tym

23: ŃławnieyŃze y piěknieyŃze będzie/ im więcey męki wytrwa: á ieŃli vmorzone będzie/

24: tym rychley z mocy okrotnikow wynidzie. WzięliŃcie moc ná ciáłá/ y mniema-

25: cie ábyŃcie teŃz ná duŃze mieć mogli? A gdy was zá Bogi nie mamy/ ták Ńię gnie-

26: waćie/ iákobyŃmy was nabárziewy Ńromoćili. Nie tráŃiliŃcie ná ludzie boiázliwe/

27: áni w tym Ńię żywoćie kochájące. Nie złękiniem Ńię ták łácno: ále wżytki męki dla

28: Páná Bogá y wiáry Ńwiętey ćierpieć łáchmy gotowi. Gdy to on Ńrogi á hárdy Sę

29: dzia ŃłyŃzał: nie mogác ich wolnego ięzyká Ńćierpieć: kazał ich vŃta kámieńmi bić/ y

30: potym ie do ćiemney wieże wŃadzić. (*marg*) Bićie y więzienie. (–)Po dłuŃim więzieniu y rozmáitych namo-

31: wách/ gdy widział nieodmienny vmýŃł ich: myŃlił iákoby im naprzykrzeyŃzą y na

32: dłuŃzłą Ńmierć zádał. Y pátrzcie co okrutnik wymýŃlił. Widząc iŃz oná Ńtroná

33: miedzy gorámi zimna/ á czás teŃz byŃł oftrey zimy: Ńzukał z ktoreyby Ńtrony wiátr

34: puŃnocny wiał. Tám bliŃko murow takie mieyŃce náłáŃwzy/ w iedno iuŃz zámárz-

35: łe iezioro nágo Ńwiete one wrzućić/ y przez cáłą noc w niey ie trzymác kazał. A

36: ná brzegu łáznia bliŃko ná palono/ ieŃli by ktory prze oną Ńrogą mękę odstąpić

37: ChryŃtuŃa/ a do ćiepley łázniewy gdy mu w oczách tkwiáłá vćiec chćiał.(*marg*) Wzimne Iezioro wrzuceni. (–) Táka była

38: chytroŃć ŃzátáńŃka. Ochotnie Ńię tedy męczeniicy zwłoczyli/ y przez zimno do

39: Ńmierći Ńię/ nie iáko do Ńmierći/ ále iáko do ráiu roŃkoŃznego kwápili/ ieden dru-

40: giemu Ńercá dodáiąc. Y będac w onym Ńrogim zimnie/ gdy iuŃz krew Ńie w nich z

41: Ńiádałá/ gdy zębámi Ńzczegotáli/ żyły Ńię kurczyły/ á koŃci mroz przenikał/ á człon

42: ki martwiáły/ y wñętrznóŃci ich záraŃało zimno ono: mowili y Ńpiewáli: Dzię-

43: kuiem tobie Pánie/ iŃz Ńkładájąc z Ńiebie tę Ńzátę ciáłá tego Ńmiertelnego/ złoŃyć teŃz

44: znię grzech możem.(*marg*) Dziękowanie w mękach. (-) A iáko my Pánu fwemu/ który dla nas zwłoczony y odár-

45: ty ieft/ wydziękować fię kiedy możem? á załz to rzecz wielka iłz to łługá ćierpi/ co

46: y łam Pan ćierpiał? Ciężkie to zimno: ále w dziećzne niebo: zá iednę noc wie-

47: czney rofkofzy doftániemy. Inni dla złoczyństwá ták vmieráią/ á my dla fprá-

48: wiedliwości śmierz podeymiemy. Niechćieymyłz czártu wftępować/ namilłzy to

49: wárzyfze/ poniewałz raz vmrzeć: vmieraymyłz ták docześnie/ ábyłmy żyć wiecznie

50: mogli. Przyimi ofiárę náłzę Pánie/ á nas zimnem vmorzonych/ wezmi łobie zá

51: wdzięczny dar/ nie w ogniu goráiący/ ále wzminie tym tobie fię dáiący. Ty ło-

52: wá łami łobie/ iáko ieft podobno/ mowili: y w Bogu fię ćiełzác/ iáko do bitwy ie

53: dem drugiego pośiłał/ nádzieią fię fwoią chlubiąc/ á z nieprzyaciela fię śmieiąc.

54: O iednę rzecz Pána Boga próšili napilniey/ mowiąc: Czterdzieści nas Pánie wy-

55: łzło ná ty męki/ niechże y czterdzieści do końca odniołá. (*marg*) Prośbá napilnieyła.

(-)Lidź-

56: bá tá niech zupełna będzie/ y bez iednego niech niezofłáiem. Lidźbá tá czterdzieft-

strona: 208

1: dniowym poftem poświęća/ przez który zakon światau dány ieft. Y Heliałz przez

2: tęłz lidźbę [!] dni połzcząc/ widzenia fię Bożego godnym łtał. Była tam przy tych

3: męczennikách łtrałz niemála. Gdy włyfcy wnocy záłnęli: ieden tylo wrotny nie

4: łpał/ y vyrzał wnocy nád onymi męczennikami/ wielką światłość/ á w niey trzy

5: dzieści y dziewięć koron/ dziwnie kołztownych/ ná powietrzu męczennikom o-

6: nym nágotowanych.(*marg*) Wrotny widzi 39. koron. (-) Y począł fię dziwować mowiąc

łam w łobie: Czterdzieści

7: ich ćierpi/ á czterdzieftego gdzie ieft koroná? A tym czálem ieden z onych czter-

8: dzieści/ wftáiąc w ćierpliwości/ z oney mrozney wody wyłkoczył/ y do łá-

9: źniew oney wćiekáiąc/ y w ciepłą wodę w łkákuiąc/ y koronę łwoię v Pána Boga

10: łtraćił/ y miałto żywotá krotkiego/ śmierz prętfzá náłał: bo rołpułzczony od

11: ciepłá/ wnetze łkonác musiał. Ná to pátrząc on łtrołz dziwował fię bárzo/ iłz

12: ći w zimnie żywi zoftáią/ á ten w ciepłe vmárł: dopiero zrozumiał/ iłz ten łobie

13: dla nádzieie żywotá krotkiego/ koronę onę łławy y máiełtatu niebiełkiego/ wtrá

- 14: cił/ á przed fię przy żywoćie doczełnym nie zołtał: pobudziwfzy towárzyfze fwoie/
15: cudo im ono vkazał/ y rzecz iáko fię toczyłá rołpowiádał: á fam fię zwłokłfzy w fko
16: czył w ono iezioro wołáiąc: iam tełz iełt Chrześciáninem: przyimićie mię w fwoie
17: towárzyftwo/ święci Boży: ábych korony wálzey/ od ktorey ieden zwas odpadł/
18: vcześnikiem zołtał. (*marg*) Wrotny fię nie wroćił y w wodę fkoczył. (–)A święci
odftępfstwem iednego záfmuceni/ odmiáná táką v-
19: wefeleni fá: á on lidzbę onę nágradził/ ták iáko w woycze gdy ieden ginie/ dru-
20: gi/ áby fię rząd niepfował/ náftępuie. Tákn cudá Boże ogládał/ prawdę po-
21: znał/ do Páná fię vćiekł/ y z męczenniki policzony był: przykłádem Apołtołkim:
22: zginął Iudałz/ náftąpił Máttias. (*marg*) Acto. 1.Acto. 9. (–)Y przykłádem Páwłá S.
ktory wczorá był
23: przenałłádownikiem/ á dziś fię ftał Chryftułowym káznodzieią. Zgory tełz ten po-
24: wołány był nie od ludzi/ áni przez ludzie: vwierzył w Páná Iezuła Chryftuła/ w
25: ziął Chrzeft zwłafney wiáry: nie w wodzie/ ále w krwi włafney. (*marg*) Chrzeft we krwi.
(–) Gdy dzień przy
26: fzedł/ widząc on okrutnik iłz iefzcze żywi zołtáli/ wywłoczyć ie z wody/ á kości im
27: tłuc y fzczepác golenie kazał. w ktorey męce gdy Panu Bogu Duchá oddáli/ ciáłá
28: ich palono y w wodę miotano. Ichże on głos iełt: Przełzliłmy przez ogień y przez
29: wodę: y przeprowádziłes nas do ochłódzienia. Cić fá ktorzy náłzę ftronę y kráinę
30: tę máiąc/ iáko iákie wieze vćieczkę nam do siebie przeciw nieprzyaciółom náłzym
31: dáią. (*marg*) Święci fá iáko wiezá do ktorey fię po obronę vćiekamy. (–)Dobrodzieyftwo
to brácia namilfzy y tę niewftawáiącą łáłkę od Páná Bo-
32: gá mamy. Tu iełt pomoc gotowa Chrześciánom/ kościół Męczennikow/ wo-
33: fko wefelących fię/ towárzyftwo chwałących Bogá. (*marg*) Święci fię zá nas modlą.
(–)Częłtoście fię ftárali ábyście
34: iedne⁸⁰ ktorjbj zá was fię modlił mieć mogli: otósz ich macie czterdzieści/ ktorjz ieden
35: głos zá was wypufzczáią: bo gdzie fá dwa ábo trzy wymię Páńskie zebráni/ tám
36: Bog iełt/ á gdzie ich będzie czterdzieści/ á kto tám o obecności Bołkiej wátpić
może? (*marg*) Matt. 18. Czytay Heretyku co tu mowi/ ták ftáry y wielki Doktor Bázylius. (–)
37: Kto iáki ma vćiłk ná fię/ do nich fię vćiekaj: á kto fię wefeli tjm fię modł. Smutnj że

38: by od złe^{go} wybáwion/ á wefoły zebj w dobrym záchowan bjł. Tu niewiáftá zá fynmi
39: profząc/ bywa wyfluchána/ á podroźnemu mężowi o fzczeńliwe wrocenie/ á chore^{mv} o
40: zdrowie prósi. Z temiż męczenniki czynmy modlitwy náfze: Młodzieńcy niech
41: fwych rowiennikow nálláduią: oycowie niech fobie tákich fynow życzą: á mátki
42: niech ná przykład tey mátki pátrzą. Bo miedzy tymi czterdzieftą/ ieden był na
43: młodzy (ná imię Melito) o tego fię mátká boiąc/ áby fobie co niecierpliwie nie-
44: poczał: onym w fzytkim czterdzieściom/ mył dobrą/ vpomináiąc ich áby do koń-
45: cá trwáli/ czyniá.(*marg*) Mátká iáko Syná do męczeńftwá vpomináá. (-)A gdy w onym
łamaniu kości drudzy vmieráli/ fyn iáko mo-
46: cniey fzy iefzcze żywym zoftawał: á kátowie go z vmyflú dobijác niechćieli/ i fz był
47: młody/ á wyleczyć fię y do błędow pogáńfkich wroćić mogł. Gdy tedy innych ciá-
48: ła do ognia ku fpaleniu ná woz włożono/ tego zoftáwili. A mátká to bacząc ná
49: fwoie go rámioná wzięá/ y zá innymi nioflá/ żadney niewieścicy fzy niepu fzczá-
50: iąc/ ták nań woááá: podz fynu zá miłymi towarzylzmi fwemi/ dokonay drogi tey/
51: á niechćiey być v Páná podle fzym. Wytrway trochę/ namil fze moje dziećię/ á-
52: by do fkonáłym był/ nie boy fię/ owo iufz iefť Chryftus wfpomoźciel twoy. Wtym
53: fyn iey ná iey ręku Duchá Pánu Bogu oddał. O fzczeńliwa mátká: O dobrego ko-
54: rzenia/ dobra rofzcżká. Pokazáá mężna mátká i fz go więcey **boiaźnią Bożą [!]** / ni-
55: źli mlekiem fwym karmiá. (*marg*) **Więcey boiaźnią Bożą niźli mlekiem Syná mátká**
karmiá. (-)O święty zborze/ y roto poświęcona/ v fczcie niezwy-
56: ciężony. Wyście po fpolici fą rodzái u ludzkiego ftroże/ towarzylzy prac ná fzych/
57: przewyborni prozb y żądania ná fzego fpolni pomocnicy/ po fłowie do Boga prze-

strona: 209

1: możni. Wy iefteście gwiazdy światá tego/ kwiáty kościelne/ was niepokryá
2: ziemiá/ ále przyięło niebo: Wam fą otworzone wrotá Rayfkie: Wam fię Anioło-
3: wie/ Pátryárchowie/ Prorocy y święci w fzy fcy dziwowáli: mężom w lećiech kwi-
4: tnącym/ á żywotem ochotnie gárdzącym: ktorzy więcey Páná Bogá niźli rodzi-
5: ce y dzieći miłowáli: fmutne poćiefzyli/ wátpliwe w **wierzę [!]** po fílili/ dobrym po fo-
6: bie te ftkność zoftáwili/ iednáko walcząc/ iedno zwycięftwo y iednákie korony y za-
7: plátę/ odniefli. przez Iezufa Chryftufa Páná ná fzego/ ktoremu czeńć y rofká-

8: zowánie ninie y ná wieki wiekom/ Amen.(*marg*) Obrok Duchowny. (–)

9: MAfz dofyć z tego żywotá náuk od S. Bázylego wybránych y ku náuce zdrowey (iáko

10: około vżywánia S. y czytánia w kościele ich żywotow) y ku obyczáiom pobożnym

11: służących. Day nam Boże ták żyć iáko ci żyli/ á wypełnić to co vczyli.

strona: 210

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44:

45:

46:

47:

48:

49:

50:

51:

52:

53: Żywot S. Ekwicyusza Opátá/ piány od S. Grze-

54: gorza Papieżá. Lib. 1. Dialog: Cap.4. słowo od słó-

55: wá. Zył około roku Páńkiego 520.(*marg*) Jedennały dzień Márcá. (-)

strona: 211

1: Z Powieści Fortunatá wielebnego mężá/ Opatá Kláftztoru ktory
2: zowiá Lázniá Cyceronowá/ y z innych ludzi zacnych/ zrozumiałem to co
3: powiem. Przeświety mąż ná imię Ekwicyuř/ w vkráinie Wáleryá názwá
4: ney był z cnoty řwey y żywotá/ v wřzytkich w wielkim podziwieniu: ktoremu ten
5: to Fortunatus był bárzo towárzyřkim: Ten wedle wielkořci řwiátobliwořci
6: řwoiey/ wiela kláftztorow wtey tám řtronie oycem był. Gdy go zá czáfu młodoř
7: ři iego zápalenie řieleřne/ y pobudki nieczyřte bárzo gábáły: pokuřy ony y niebe-
8: řpieczeńřtwá vczyniły go w modlitwie gorácy m y pilnym. A gdy vřtáwicznie ná
9: ony niepokoie pomocy Bořkiey wzywał: nocy iedney řtánał przy nim Anioł/ y ka
10: zał go rzezáć y wáářzyć: y zdało mu řię przez ono widzenie/ iř prawie tákim iuř
11: był. (marg) Pokuřy řieleřne iáko vgářił.Dar czyřtořci/ dar Boży. (-)Potym widzeniu ták
řię vczuł wolnym/ od wřzytkiego zápalenia zley řádzezy
12: iákoby prawie płci męřkiey ná łobie nie nořł: Tym dárem Bożym pořilony/ zá po-
13: mocá Bożá/ iáko męřczyřnyę/ ták y niewiářty řzádzić/ y wřłuzbie Bořey řpráwo-
14: wać poczáł: Wřzákže vřnie řwoie vpominał: áby łobie wtey mierze zá iego przy-
15: kládem nie vřáli: á bez dáru Bořego/ ktoregoby nie wřięli/ w tákie řię pořługi dla
16: vpadku nie wdawáli.(marg) Spráwowanie białyř głow niebeřpieczne. (-) Tego czáfu
ktorego w Rzymie Czárnokřięźniki poymáne
17: karano: Bázyliuř nieiáki/ pierwřzy Czárnokřięźnik/ wmnřzym odzieniu do Wále
18: ryey vćiekl/ y vdawřzy řię do Kářtozyuřzá Amiternieńřkiego Biřkupá/ prořł áby
19: go do kláftztoru Ekwicyuřzá řwiętego wpráwił. Tedy przyřzedł Biřkup z onym
20: Bázyliuřzem do řwiętego Ekwicyuřzá/ prořzac áby go miedzy řwoie zebránie przy-
21: iáł. Gdy go řkoro vyrzał řwiety Ekwicyuř rzekł: tego ktorego mi/ Oycze/ zále-
22: cař: nie widzę go być Mnichem/ ále Dyabłem.(marg) Prorockiego Duchá miał. (-)Rzekł
Biřkup: Szukař przyczy-
23: ny áby tego o co prořzę nie vczynił. Odpowiedział řługá Boży: Iáć tym go być
24: oznáymię co na nim widzę: ále žebyř nie rzekł iř cię řłuchác nie chcę/ oto vczynię
25: co każeř: Y przyiał go do kláftztoru. Po málym czářie/ gdy řługá Boży/ ná po-

26: budzanie wiernych ku niebieflim żądzom/ dáleko od kłaftztoru fwego ząbieżał: trá
27: fiło fię iłz w kłaftzorze pánieńkim/ ktory tefz miał w poruczeniu fwym/ iedná Pán
28: ná/ ktora wedle łprochniáłości ciála tego/ piékną fię być zdála/ gorączkę ćierpieć/
29: w ktorey bárzo łobie tefknić y wołać ftráfzliwie poczęła mowiąc: Teraz vmrę iefli
30: Mnich do mnie Bazyliusz nie przyidzie/ á zdrowia mego nie opatrzy/ y mnie nie
31: zleczy: Lecż wniebytności ftárzowego/ żaden Mnich wniść do kłaftztoru Pánieńkie-
32: go nie śmiał: á dáleko mniefy/ nowy on/ ktorego żywotá brácia nie doználi. Te
33: dy wnetże wyfláli zá świętym Ekwicyufzem/ to mu oznáymuiąc/ iáko w wielkiej
34: gorączce iefł/ á o náviedzenie onego Mnichá trofklifie profi. Co wfłyzawfzy
35: Mąż święty/ w gniefie fię rośmiał/ á rzekł: wfzákem wam powiádał/ iłz to Dya-
36: beł iefł á nie Mnich: idźcie á wyrzucicie go z kłaftztorá: á o flúżebnicę Bożą nie frá-
37: fuyćie fię/ od tey godziny y febrá ią minie/ y o Bazylim myflić nie będzie.(*marg*)

Cudowne zleczenie y czártow odegnanie. (–) Wrocił

38: fię brát on/ y poznał iłz tey godziny zdrową zoftála/ ktorey ono flowo mowił E-
39: kwiciufz: ktory mocą miłtrzá fwego/ iego tefz przykład wyráził/ gdy Pan Iezus
40: profzony od Kroliká łamym flowem flugę iego vzdrowił.(*marg*) Ioan. 4. (–) Tedy go
wnetże wfłyzcy
41: Mnifzy z kłaftztorá wyrzucili. A on wychodząc wyznawał: iżem częfto mym rze-
42: mioflém komorkę Ekwicyufza/ ná powietrzu ząwiefzał: á żadnegom z iego domow
43: nikow obrázić niemogł. Ten złoczyńcá rychło potym w Rzymie zá gniefem lu-
44: du Chrześciánkiego o rzeczy Boskie/ łpalony w ogniu zginął. (*marg*) Czárnokxiężniki
w Rzymie palono. (–)Sláchcic ieden
45: ná imię Foelix z powiátu Nurfyey/ óciec tego Kláftoryufzá/ ktory teraz w Rzymie
46: známi mięfzka: bacząc iłz ten Ekwicyufz/ żadnego święceniá kápłánkiego nie má-
47: iąc/ po wfiách náuczał/ y kazał: fzedł do niego y rzekł mu: Iáko
48: ty niemáiąc od Rzymkiego Bifkupá/ pod ktorym żyiefz/ żadnego ná kazanie
49: dozwołeniá/ śmiefz náuczać ludzie/ á ten ná fię vrząd brác? Powieđział ná iego
50: pytanie Mąż święty/ iáko moc ná powiádanie flowá Bożego wziął/ tym obyczá-
51: iem.(*marg*) Ná vrząd káznodzieyfski iáko był poślány. (–) Iedney nocy/ powiáda/ vkazał
mi fię piékný młodzienc/ y pułzcządłem w

52: ięzyk moy vderzywfzy/ krew mi zniego puścił y rzekł: otom słowá moie włożył w

53: vltá twoie/ wynidzze ná kazánie: od onego dnia/ bych dobrze chciał o Pánu Bo-

54: gu milczeń niemogę. PETRVS. Radbych vflýłzał/ iákie vczynki tego były/

55: ktory táki dar od Bogá miał. GREGORIVS Vczynki/ Pietrze/ zdáru Boże ^g

56: fą/ á nie dar Boży z vczynekow. bo inaczey łáfká niebyłáby łáská. Bo dar Boży

strona: 212

1: vprzedza vczynki/ áczkolwiek zá roftácemi ná nim vczynekámi dárow fię tefz Bo-

2: żych przyczynia: Ale żebyś o iego żywoćie wiadomość miał: dobrze go świadom

3: był przewielebny mąż Albinus Reáteński Biskup/ y drudzy iefzczę żywi fą ktorzy

4: nań pátrzyli. Ale co więcey o dobrych vczynekách fię iego pytafz? poniewafz czy-

5: ftość iego żywotá/ zgadzálá fię z iego kazánia pilnościá. Miał ták gorącą o-

6: chotę ku pozyfkániu duřz Pánu Bogu: ifz choćáfz kłáftory fpráwował/ iednák po

7: wsiách y zamkách chodzil/ od kościołá do kościołá/ y po domách wřzędzie/ fercá

8: wiernych ku miłości niebiefkiey/ y oyczyźnie zápaláiąc. *(marg)* Porátowanie duřz ludzkich/

włafne iefť świętym. (-)Bárzo był w odzieniu w-

9: zgárdzony/ y ták ná poyrzeniu podły: ifz kto go podkał á nieznał/ y ná pozdrowie-

10: nie iego nie odpowiedział. *(marg)* Podłe odzienie y wzgárdzona twarz. (-)A gdy gdzie

drogę czynił/ wsiadł ná ołá nachudřzego

11: wdomu: á ogłowi/ miáfto vzdy vżywał: á fkorę báránia/ miáfto síodłá kładł: w

12: worku tylo księgi pílmá S. nořząc ná obu ftronách. A gdziekolwiek przyřzedł/ pi-

13: fímá S. zrzodło wypuřczał/ á pokrapiał fercá wiernych. Sławá iego kazánia do

14: fzłá do Rzymu/ y niektorzy z księżey pochlebcy (ktorzy fwym ięzykiem słucháczę

15: fwe głáfzcząc zábijáią ie) Biskupowi ftolice Apoftolřkiey pochlebuiąc: fkarżyli fię

16: ná tego S. mowiąc: Co to zá chłop ktory łobie za władzá do kazánia przywła-

17: fzczył/ á niewmieiętny/ śmie ná fię brác vrząd Páná nářzego Apoftolřkiego? Niech

18: by kto poń pořłány był/ á tu go ftáwil/ żeby poznał iáki iefť kościelny porządek y

19: karánie. *(marg)* Pochlebřtwo prętko fię wkrádnie. (-)A iáko to więc bywa/ v ludzi

zábáwionych/ prętko fię pochlebřtwo wkrá

20: dne: gdy od drzwi ferdecznych záraz odepchnione nie będzie: przyzwolił ná to Pa-

21: pieřz/ áby do Rzymu przyzwany/ á dořwiadczony był. Y pořłáł poń Iulianá

22: Defenfora/ ktory potym był Biskupem Sábinkim/ rofkázuiąc áby gi z częią co
23: nawiętłzą przyprowadził: áby Mąż Boży prze ono gábánie krzywdy żadney nie-
24: miał. Tedy przyiáchał do kłafztoru iego/ y famego niezáltáiąc/ nálazł pifarze
25: ftárych ksiąg/ piłzące: y ípytał gdzie by był ftárzzy: Powiedzieli ífz zá tym bliłkim
26: págorkiem síáno koši. (marg) Pośeł Papiełki do S. Ekwicyułzá. (-)Miał ten Iulianus
bárzo zuchwáłe páchołę/ y pyłzne:
27: ífz go ledwo famego słucháło: tego pośłał áby go tym rychley przyzwał. Skoro
28: on chłopiec vyrzał Ekwicyułzá/ bárzo się bać y mgłeć począł/ ífz ledwo prze drzże-
29: nie [!] przyśtąpił/ y vpadwłzy do nog iego/ koláná cáłuiąc/ oznaymił ífz go Pan ie-
30: go czeka. (marg) Síáno košił S. Ekwicyułz. (-)A on rzecze: Nábierz świeżego síaná
dobytkom/ ná ktorycheście przy
31: iácháli: á ia dokošiwlzy (bo iułz trofzka zoftáie) poydę zá tobą. Gdy vyrzał
32: Iulianus páchołę swoie/ ono zuchwáłe/ á on síáno niešie: rozgniewał się
33: náń/ mowiąc: Niepośiánom ia ciebie/ ále po człowieká pośłał? Powie ífz idzie
34: zámną. Y vyrzy á on idzie z fkołá [!] ná rámienu/ w kowánych wieyłkich trzewikách/
35: y pytáiąc iefliby ten był/ zdáleká náń pátrząc gárdzić im począł. Ale gdy bliłko
36: przyłzedł/ dzzeć [!] y lękác się począł tákże Iulianus/ ífz ledwie co prze on ftrách wy-
37: mowić mogł/ to/ po co był poślan. (marg) Święci vbodzy iáko ftráfzliwi. (-)Y poniżywłzy
się iemu do kolan iego/ vpadł
38: profząc go o modlitwę. á ífz óciec iego/ Apofłolłki Biskup/ widzieć go prágnął.
39: Dziękowál Pánu Bogu Ekwicyułz/ ífz go Pan Bog łáfką swoią przez nawyżłze-
40: go Biskupá náviedził. Y wnetze tey godziny rofkazał bráćiey/ áby mu dobytek
41: nágotowáli: y łam poślá vpominał/ áby rychłó wyiecháli. Rzecze Iulianus: ífz
42: to dziś być nie może/ bom się z drogi ípracował.(marg) Pośłufzeńftwo świętych iáko
gotowe. (-) On powiedział: o smutek mię
43: przywodzilz Synu: bo iefli dziś nie wyiedziem/ iutro iułz niepoiedziem. Y zořtał
44: pośeł w kłafztorze [!] ná onę noc. A názáiutrz o świtániu přętki pośeł do Iulianá z
45: liřtem przybieżał od Papiežá: áby nieřmiał sługi Bożego z kłafztoru iego ruřać.
46: Gdy pytał czemu się táká odmianá ftála? zrozumiał ífz nocy tey/ ktorey był Iu-
47: lianus wyřłány/ Papieřz był zářtráfzony widzeniem/ o to/ ífz po onego człeká świę

48: tego połyłał. (marg) Widzenie y ziąwienie Papieżowi. (–) Y wnet fię wezbrał na drogę
Iulianus modlitwie fię fludze Boże-

49: mu zálecáiąc/ á mowiąc: Prośi cię ociec náłz/ ábyś fię nietrudził á zoftał. Co vflý-

50: fzawłzy Ekwicyufz záłmucony rzekł: włzákem wczorá powiedział/ iefli záraz niewy

51: iedziem/ iufz iutro zoftáníem. Y zátrzymał go nieco w kłáftzorze/ podróżną pra-

52: cą iego ácz poniewolnemu nágradzáiąc. Obacźże Pietrze (mowi Grzegorz

53: S. w rozmowie) w iákíey ftrażey Bożey ci fą ktorzy łami łobą gárdzić vmieią.

54: W iákíey czći y w iákím pocźcie táíemnie policzeni bywáią/ ktorzy fię w oczách lu-

55: dzkich wzgárdzonymi być nie fromáią.(marg) Náuká S. Grzegorzá. (–) A przeciwnym
obyczáiem w oczách Bo-

56: żych podłemi zoftawáią/ ktorzy fię v ludzi chćiwością próżney chwały nádymáią.

strona: 213

1: Przeto y niektórym prawdá mowi: Wy iefteście ktorzy się przed ludzmi vłprá-

2: wiedliwáicie/ á Bog widzi fercá wáfze.(marg) Luk 16. (–) Bo co v ludzi ieft wyfokiego/
to brzydkie

3: ieft v Páná Bogá. PETRVS. Dziwuję fię ifz na tym mężu nawyźłzy Bi-

4: łkup omylił. GREGORIVS. Co fię dziwuiefz/ Pietrze/ ifz fię mylem/ po

5: niewáłz ludzie ieftechmy? A za niepomniłz ifz Dawid ktory miewał Duchá Pro-

6: rockiego niewinnego łyná Ionáty potępił/ flucháiąc kłamliwych flów flugi iego

7: A ifz fię to przez Dawidá ftáło/ wierzym ifz wedle táíemnego fądu Bożego fpráwie

8: dliwie fię ftáło: á iednák wedle rozumu ludzkie^{go} niewiemy iáko to vłpráwiedliwić:

9: A cołz zá dziw gdy fię ludzkim kłamliwym vftom vwieść damy/ my/ ktorzy Pro-

10: rokámi nieieftefmy.(marg) Papiełz około potocznych rzeczy omylić fię może/ ále około
wiáry nigdy. (–) Wiele ná tym ifz káźdego Bifkupá wielkość trudności vmył

11: zábawia: á gdy fię mył do wiela fpraw rozrywa/ do żadney w ofobności potę-

12: żna niebywa: y tym fię rychley w káźdey ofzukiwa/ im fię około wiela zábawia.

13: PETRVS. Wielką prawdę mowifz. GREGORIVS. Niezámilczę

14: com o tymże mężu flýłzał od onego Opátá/ wielebnego Wáłentyná/ ifz gdy iego

15: ciáło w kościółku S. Wáwrzyncá położone bjło/ wieśniák ieden ná ie^{go} grobie flkrzj

16: nię z zbożem położyl/ niebacząc iáki tam człówek leżał. Tedy wicher z powie-

- 17: trza/ innych rzeczy zaniechawfzy/ fkrzynię onę łamę wyniołł/ y dáleko zárzućił: iłz
- 18: káždy poznác mogł iákíey był zacności v Bogá ten/ co tám leży. Powiádał mi
- 19: tełz tenże Fortunatus/ ktory mi fię bárzo y láty/ y obyczáymi/ y próftotą podo-
- 20: bał: gdy Longobárdowie w onę łtronę przyłzli: Mniłzy do grobu S. Ekwicyu-
- 21: łzá vćiekli. W pádli w kłafztor nieprzyiáćiele/ y mnichy z kościołá wywłoczyc po
- 22: częli: ieden záował: Ach S. Ekwicy podobaćli fię to/ iłz nas ták wywłoczą/ á bro
- 23: nić nas niechcełz? Tedy wnetze Duch nieczyłty Longobárdy nápadł/ y ták ie dłu
- 24: go trapił/ afz fię włzyfcy o tym/ co przed kościołem byli dowiedzieli/ y zákazáli áby
- 25: mieyfcá poświęczonego niemázáli. (*marg*) *Pomoc świętych po śmierci.* (–)Ták ten S. mąż
- y vcźniow łwoich obronił/ y
- 26: wielom innym tám fię po lekárftwo vćiekáiącym pomogł: przez Iezuła Chryłtu
- 27: łá Páná náłzego/ ktoremu z Oycem y z Duchem S. chwałá ná wieki Amen.(*marg*)
- Longobárdowie czćili mieyfcá poświęczone.* (–)
- 28: ACźkolwiek łam S. Grzegorz wiele náuk wtym żywoćie dáie: włzakze ia tylo iednę przy-
- 29: pomnię. (*marg*) *Obrok Duchowny.* (–)Wkazanie fię wdávác/ bez kościelnego
- poruczenia/ rzecz ielł nieprzyłtoyna
- 30: y świętokrayłka. Bo pímo mowi: á iáko kazác máią ielłi ich nie połłá? Kościoł połpo-
- 31: lićie via ordinaria połylá: to ielł/ łtárłzy kościelni ná mieyfcá Apóftolłkie włtępuiący:
- 32: Włzakze ielłi kogo extraordinarie/ to ielł/ z ołobnego Przywileiu Pan Bog łam przez fię/ á
- 33: nie przez łudzie połylá: tedy to cudy potwierdza/ ktore ielłi práwe łá/ to przy nich ielł/
- iłz fię
- 34: tákí kościołowi y łtárłzym podáie/ y ono powołanie łwoie/ y cudá rozłádkowi kościelnemu
- po-
- 35: leca. Tákí był ten Ekwicyułz/ ktory fię ná examen kościelne wnetze porwał/ y pewnie
- kazá-
- 36: nia by był przełtał/ by mu był Papielz zákazał.(*marg*) *Kogo Bog łam bez łudzi ná kazanie*
- połylá/ cudá mu wrękę dáie.* (–) Ale niepodobna rzecz/ áby fię wtey mierze
- 37: Papielka y kościelna wola z Bożą nie zgadzálá: w ktorey ieden Duch ielł. Y widzílz choćia
- ná-

38: przodku Papież Duchá wnim Bożego nie poznał: iednák potym Pan Bog Papieżowi obiáwił

39: że to wola iego byłá/ áby on kazał/ y náuczał. Potym znác/ kto z Duchá Bożego mowi/ gdy

40: fię z kościołem Bożym zgadza/ y do niego odzywa.(*marg*) Oposłány vrząd Boży czći.
(–)Ták Páwłá S. Duch Boży wiodł do Apo-

41: *sztolfkiey* [!] iedności: ták Korneliuszá obiáwienie Boskie do Piotrá prowadziło. To znák fwey

42: woley y Duchá nieczyłtego w tych Miniłtrách/ iłz oni mieniác fię posłáncy Bożemi/ áni mocy

43: od kościołá/ áni cudow od Bogá vkázác nie mogá: á od posłuzeníftwá kościelnego y vrzędu

44: w hárdości fwey ták wćiekáią/ iáko Czárći od świętego krzyżá. Rozumieyże iácy to y czyie łá

45: káznodzieie.

strona: [223]

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21: Żywot S. Eufrazyey panny zacney/ wyięty

22: z żywotow z ftarych/ żyła około roku pánłkiego 388.(*marg*) Trzynałty dzień Márcá. (–)

23: Zá pánowánia Theodozyufzá Bogoboyne⁸⁰ Cefarzá/ bjł w Cá

24: rogradzie Senator ieden/ ná imię Antygonus/ powinowáty y towárzy

25: łki Cefarzowi/ mądry/ y do pobożnego pánowánia zówždy Cefarzá rá

26: dą fwoią wiodł/ áby wedle Bogá pánłtwo fprawował: á przeciwko v-

27: bogim y niedoftátecznym był bárzo miłosiernym. Cefarz go czcił iáko oycá/ wie-

28: dząc iřz bobożny Chrześciánin: á Cárogrod niemiał ná deń bogátłzego. wziął był

29: żonę ná imię Eufrązią tákże zacną y powinną krwią Cefarzowi/ nabożną y zów-

30: źdy kościołá pilnującą/ y wiele iáłmuźn vbogim y kościołom rozdájącą. Zá czá-

31: łem powili coreczkę/ y dáli iey imię mátki Eufrązya. A gdy ie Pan Bog tym dá-

32: rem vczył/ pořtanowili fobie iuřz dáley małżeńtwá nieznác/ ále ořtátek czyřtořci

33: ofiárowác Pánu Bogu: (*marg*) *Obácź ofobną powřciágliwořć w małżeńtwie.*

(–)rozmyřłájąc krotkořć y omyłnořć żywotá tego/ á zapłáty

34: wniebie wielkie/ tym/ ktorzy tu w pobożnořci vmartwiáią ciáłá fwoie. W tákim

35: pořćpku rok przeżywřzy vmářł Antigonius/ y zořtáwił młodą wdowę. Bo tylo

36: dwie lećie y trzy mieřáce z fobą mięřzkáli/ od roku iuřz czyřtořci řłuzác: żáłował

37: bárzo řmierci iego Cefarz/ y ćiefzył Eufrązyą z żoną fwoią w ktorey řię teřz wiel-

38: ce kocháli. A oná im tylo onę coreczkę fwoię polecála: áby ią w řwey obronie mie-

39: ři. Potym gdy ona dzieweczka pięć lat miáła/ rádžił Cefarz/ áby zámowioná by-

40: łá zá iednego Senatorá zacnego/ ktoryby iey lat czekał. Y ták řię řtáło. Tym

41: czářem/ on oblubieiec corki máley/ ku mátcie vmyřł řwoy obroćil: nápráwił Ce-

42: řarzową/ áby znią o tym mowiła/ żeby corki nieczekáiąc/ onę zá małzonkę mieć

43: mogł. (*marg*) *Wdowá zá mąřz iřć niechce/ y bácź co mowi.* (–)Cefarzowá nic řię Cefarzá

řtym nie rádząc/ pořłáłá zacne pánie do niey/ to

44: iey rádząc. Gdy to vřlyřzáłá oná młoda wdowá/ plákác řzewno poczęłá/ mowiąc

45: do onych niewiały: Biada wam będzie na onym świecie/ iż mnie to radzić śmie-
46: cie/ niewieście/ która wymyśliła żyć wedle rady Chrystufovej: Idźcie precz ode-
47: mnie nigdy tego nie uczynię. y zawszeż wzięliście. Gdy wzięliście tego Cesarz dowie
48: działa/ zgniewem kazać oto żonę swoją począł **mówiąc** [!]: uczyniłaś rzecz taką kto-
49: rać nigdy nieprzyjęła. Aza wzięliście to Chryścijańskiej panny godzi? yżaliście takie we-
50: dle Boga panowanie obiecała? uczyniłaś rzecz fromotną panowaniu naszemu: w-
51: dowie młodej/ która tylko rok małżeństwu służyła/ a potem dla królestwa wieczne
52: go/ w powściągliwości świętej została/ wracać wzięliście do rzeczy świeckich radzićieś
53: śmiała/ Boga wzięliście w tej mierze nie bojąc? (*marg*) Cesarza Bogobojnego te złote słowa.

(-) Będą ludzie rozumieli żeby to zemnie

54: poszło. Nieprzyjęto nie uczyniła/ przeciw zmarle-
55: mu/ miłemu naszemu Antigonowi. Tedy zawszeżoną bardzo Cesarzowa zo

strona: 224

1: została: y o to było nieco między nimi niepokoiu. O czym dowiedziawszy wzięliście Eu-
2: frązja wdowa/ więcej jeszcze płakać począła/ y żałować: iż dla niej to Cesarzowa
3: taki kłopot cierpiała: y ledwie żywa będąc/ wymyśliła precz iść: y mówiła **cor-**
4: **reccze** [!] swej: mawia wiele imion w Egipcie/ pojedzwia tam oglądać je. (*marg*) Iść chciały
do Egiptu. (-) Y o dzie-
5: chała/ Cesarzowi nic niepowiadać: y mieszkała w Thebaidzie/ z sługami y z spraw-
6: cy imion swoich: służąc modlitwie y dobrym uczynkom/ przy klasztorach y kościo-
7: łach. Chodziła często do jednego pańieńskiego klasztoru/ w którym było przez
8: sto y kiladziesiąt białych głów: które nigdy winą nie piły/ ani jagód żadnych jadły:
9: iarzyń tylo bez oleju były ich pokarmem: wszystkie co dzień pościły: drugie trzeciego
10: dnia jadły/ łaźniey żadna nie znała/ wniemocy też lekarstw nie używały/ iedno
11: w ciepłości Boskiego zleczenia czekały/ a żadna nigdy z klasztoru nie wycho-
12: dziła. (*marg*) Zakonniczek święte słowa. (-) Gdy tam raz będąc z nimi Eufrazia/ a mając
przy sobie córkę/ długo wzięliście
13: aż ku wieczoru zabawi: rzecz staryzey klasztorney: dam wam mały wspominek/
14: dwadzieścia albo trzydzieści funtów złota: a modlcie wzięliście za męża mego Antygonu y

15: zá tę sierotę/ corkę iego.(*marg*) Złotá brác niechcá zakonniczki. (–) A ftárfza powie:
złotá nam nie trzebá: ále day oleiu do

16: kágáńcow kościelnych/ á kádzidlá/ dla słuźby Bożey/ á to Bog przyimie od cie-

17: bie/ y twoię dobrá wolá. Y ná żárt rzecze do oney coreczki ktora iuź siedm lat

18: miáła: Páńno miłuielz nas y kłáźtor náź? odpowie/ miłuię. Rzecze: zořtáńże tu

19: známi/ á oblecz lię w taką fuknią náźę. odpowie: iefliby przeciw temu páni mátká

20: nie była/ iuź bych ftáď nie wyřła. Rzecze iey ftárfza/ kogo więcey miłuielz: nas czyli

21: oblubieńcá twego/ zá ktoregoř zmwioná? odpowie: ia go nieznam/ á was znam/

22: przeto was więcey miłuię. y řpyta: A wy kogo więcey miłuielz/ mnie czyli one-

23: go? Odpowie ftárfza. My ciebie miłuiem y Chryřtuřa náźego. Rzecze páni-

24: ká: y ia miłuię Chryřtuřa wáźego.(*marg*) Mąďre słowá S. Eufřázyey w řiedmi lećiech.

(–)To słyřzac mátká/ plákała od rádořci/ iřz ták

25: mąďre w młodych iey lećiech słowá słyřzáła. y rzekła do corki: podzwá oto iuź wie-

26: czor? A corká rzecze: zořtáńę ia tu z páńną ftárfzą. Rzecze ftárfzá: Nikt tu zořtáć

27: nie moźe/ kto lię Chryřtuřowi nie pořlubi/ y nie odda. řpyta panna: á gdzieř ten

28: Chryřtus? y vkaźála iey obraz páńki/ ktory oná pánienká cáłowawřzy rzekła:

29: Iuź lię ia Chryřtuřowi oddáię/ á z páńią mátką niepoyďę. Y niemogli iey na to

30: námowić/ áni mátká/ áni oná ftárfza áby do domu pořzła. Przekładála iey pořty/

31: nęďze/ vbořtwo: ále nic niepomogło. Ná koniec rzecze ftárfza do mátki: Páni

32: moiá/ widzę iřz to dziećię Chryřtus łáfká řwoię nápełnił/ proźnoć/ niech tu zořtá-

33: nie známi.(*marg*) Mátká coreczkę Eufřázyą w kłáźtorze oddála Chryřtuřowi. (–) A mátká

wziąwřzy corkę řwoię zá rękę/ prowáďziła iá przed obraz Pá

34: ná náźego/ y podniowřzy ręce w niebo ták się modliła: Pánie Iezu Chryřte przyi-

35: mi to dziećię/ á opiekay lię tą máluczką coreczką moią: bo ciebie widzę prágnie/

36: y tobie lię łamá oddáie. A do corki lię obroćiwřzy rzecze: Boźe ktoryř gory niew-

37: zruřzone vmocnił: rácz teřz řerce iey w boiaźni twey pořilić. Y wřtawřzy oddála iá

38: oney ftárfzey: y pláczáć á bijáć pierři řwoie odchodziła/ wřzytkich do plákańia po-

39: budziwřzy. Náźáiuřz przy máťce z modlitwámi zwyczáynymi/ obleczoná ielz w za

40: konne řzáty: y mowiła iey mátká: otořz mařz z Chryřtuřem zmwę/ bąďźze iego o-

41: blubieńcá/ ábyř godná była łozńice niepokaláney iego. y cáłuiáć iá zořtáwiła w-

42: kłaſztorze łzami fię zálezaiąc: á ſamá wiodłá żywot ſwięty/ hojne iałmużny czy-
43: niąc wſzędzie: winá nie pijąc y ryb nie iedząc/ á raz tylo wieczor iárzyn y krup po-
44: żywáiąc.(*marg*) Żywot S. wdowy Eufrázyey. (-) Co gdy wſłyſzał Cefarz Theodozyuſz/
wielce fię z tego wefelił. A po krot
45: kim czáſie: ſtárſza oná máiąc Duchá prorockiego/ wzowie Eufrázyey w dowy do
46: ſiebie/ y proſząc áby z ſobá nietrwożyła: powie iey o bliſkim zeſćiu iey z te^{go} ſwiátá/
47: powiadáiąc/ iżem widziála mężá twego Antygoná/ w wielkiey chwale zá cię fię mo
48: dlącego/ áby cię rychło z ſobá tám miał/ w wcześnictwie dobr onych wiecznych.
49: A ſwięta oná wdowá znowiny fię oney vrádowná: y przyzwawſzy corki ſwey Eu
50: frázyey rzecze: iuſz mnie Chryſtus wzywa do ſiebie/ ták iáko mi powiedziála pán-
51: ná ſtárſza kłaſztorna/ dáić wſzytkę máiętność moię/ y oycá twego/ ábyś iá wedle
52: Bogá ſzáfowála: ták iákoby wiecznego dobra nieutráciłá.(*marg*) Teſtáment y vpominánie
mátki do corki. (-) To ſłyſząc pánienká plá
53: kála y nárzekała mowiąc: O nędzna ia cudzoziemká y oſierociála. A mátká
54: rzecze: niemożelz być oſierociála ani cudzoziemká: poniewaſz Chryſtuſa mężá maſz.
55: miałto mnie mátki ſwey/ mieć ſtárſzã twoię będziefz: iedno wypełniay to coſ Pá-
56: nu Bogu obiecála. boy fię Páná Bogá/ czći ſioſtry twoie/ ſłużąc im w pokorze.

A ſtrezłz

strona: 225

1: A ſtrezłz fię abyś tego w myſli twey nie miałá: krolewſkiegom ia rodzáiu/ ſłużyć
2: tym mnie nieprzyſtoi: pomni iáko fię krol nád krolmi/ Iezus Chryſtus do náſzey
3: poſługi poniżył: chćiey tu być vbogá ná ziemi/ ábyś bogátá byłá w niebie: á zá mię
4: y oycá twego proſ wſtawicznie Páná Bogá. Táki zegnáiąc corkę/ trzeciego dnia
5: ſkonála y w onym kłaſztorze pogrzebioná ielt. Gdy ſię o iey ſmierći Cefarz dowie
6: dział: oznaymił to onemu Senatorowi/ iſz iego oblubieńcá w tym á tym kłaſz-
7: torze ielt.(*marg*) Śmierć Eufrázyey wdowy. (-) A on Cefarzã proſił/ áby iá do Cárogradu
ku ſpráwowániu god przy-
8: wieſć roſkazał. Y nápiſał po nię liſt Cefarz. ktory gdy Eufrázya przeczytála:
9: ſmieiąc fię/ prętko táki odpis ręká ſwoię poſłála. Przeſławny Cefarzu/ tákli rá-
10: dziſz ſłudze twoiey/ áby Chryſtuſa porzuciłá/ á ſkázytelnemu człeku/ ktorego po-

- 11: chwili robacy rozfypią przytác miálá: nieprzepuńczay Boże tákiey złey myśli ná fłu
12: gę twoię. Raczey ia ciebie profzę Cefarzu/ niechći lię ftym więcey człek ten nieprzy
13: krzy: bom lię ia oddálá Chryśtułowi: á być nie może/ ábych mu wiary záchowác
14: niemiálá.(*marg*) Odpis Eufrázyey ná list Cefarśki. (–) Profzę teľz zacności twey/ ábys
pomniał ná rodzice moie/ á wśzytkę
15: nálzę máiętność y imioná/ rozday vbogim y kościołom Chryśtułowym.(*marg*) Pánłtwo
fwe iáko rozprofzylá Eufrázya. (–)Niewol
16: niki wśzytki vczyń wolne/ á roľkaľz ftárołtom oycá mego/ áby wśzytki czynfze y po-
17: winności poddánym odpuścili/ od one^{go} czáfu iáko oćiec moy vmárł/ afz do tego: że
18: bych bez troľkliwości fłużyć mogłá Chryśtułowi. Proś Páná Bogá zá fługę fwo
19: ię/ y z Auguľtą przesławną małżonką twoią. Wziąwśzy list Cefarz bárzo go łzami
20: polał: y zezwawśzy rádę wśzytkę y oycá one^{go} oblubnieńcá **Eufrozyny [!]** / kazał go przed
21: wśzytkimi czytác. Tedy wśzytká rádá plákálá/ á mowili: práwác corká Antygo-
22: nowá y Eufrázyey: práwy narod twoy Cefarśki: dobrego korzeniá dobra roľczká:
23: y chwalili wśzyľcy Páná Bogá z tákich poľtepkow pánienki oney. A Cefarz do-
24: brá iey tak iáko kazałá rozdał: y łam zá tym vmárł. A Eufrázya máiąc lat dwá-
25: násćie/ záczeńá wietřzą furowość żywotá. pierwey raz ná dzień w wieczor/ potym
26: trzećiego dnia ábo czwartego iádłá: wśzytki poľługi śiołtrom czyniłá/ chędożylá
27: **iadałną [!]** izbę/ łoľzká flálá/ do kuchniey/ wodę/ drwá nośilá/ y famá rąbálá/ z we-
28: felem y wdzięcznym fercem. (*marg*) Cnoty S. Eufrázyey y pokorá. (–)One mniľzki miály
ten obyczay/ ielli ktora miálá ná-
29: gábánie nocne od czártá/ wnet powiedzieć ftárfzey byłá winná: áby fwoią modli-
30: twą czártá odegnálá/ y pokuty á żywotá oľtrości przyczyniłá.(*marg*) Nocne od czártá
gábánie miály Pánienki Stárfzey powiádác. (–) Tráfiło lię teľz to
31: gábánie Eufrázyey: oná pokuty fobie przyczyniłá: kámienie w łoľzko kładác/ y
32: włośienice popiołem poľypuiąc/ y więcey poľzcząc: ále lię ftárfzey powiedzieć wfty
33: dziłá: afz iey iedná śioľtrá Iulia/ ktora ią bárzo nád inne miłowálá/ porádziłá/
34: y náuczylá: áby łzłá do ftárfzey/ á iey to oznaymiłá. Co oná vczyniłá/ y wzięłá nau-
35: kę y vpominánie od ftárfzey. A gdy iuľz lat miálá dwádzieściá: Opácichá oná
36: ábo ftárfza/ chćiálá ią w poľłuzenłtwo zapráwić/ y kazałá iey kámienie niepotrze-

37: bne zmieyfcá ná mieyfce przeność/ dofyć ciężkie. Co oná z ochotą czyniła: á nie
38: rzekła: co po tey pracy/ by mi wždy ktora pomogła/ wżák dwie iednego tego
39: kámieniá nieunioła? niepomni Opácichá ná pofty y młodość moię. Nic takie-
40: go nie mowiła: ále ielzczę więtze pośłufzeństwo pokazála/ gdy tyfz kámienie zásię
41: ná onofz mieyfce przeność iey kazano. Nie zmarfzczyła fię y ná onę pracą/ ále z-
42: wefelem czyniła pośłufzeństwo: ták iłz przez dni trzydzieści/ w tym ćwiczeniu byłá.
43: Widząc iey wielką cnotę ftárfza/ przeftác onych kámieni/ á chleb iey piec kazála.
44: Vczyniła Eufrázya ochotnie wżytko. Potym ielzczę czárt drugi raz iá nocnym
45: gábánim fkuśił/ y vkazał fię iey w ołobie onego oblunieńcá/ iákoby iá z kłafztoru
46: brał. Oná fię ocknęła/ y záwoła ták/ iłz y inne fię drugie obudziły: y powie prze
47: nágábanie ono. y pilnie fię modliły zá nią wżytki. Kuśił fię ielzczę trzeci raz czárt/
48: ony iey niepokoie czyniác: ále iá opácichá oná y Iuliáná ťioftrá pośilála mowiác:
49: trway corko/ teraz ći nam/ z czártem walczyć pokořmy młodźze: ielłi teraz głowy ie
50: go nie zetrzem/ w ftárości trudniey będzie. chćiey iedno ftáteczną być/ gdy obaczy
51: ftátek twoy/ z háńbą fwoią przeftanie ćię nieprzyiaćiel gábác.(*marg*) **Włodości [!]** łácniey
czártá zwalczyć niřzli wftárości. Tydzień bez iedzenia. (–) Tedy rzecze Eufrá
52: zya: ná iego pohánbienie będę pośiła tydzień/ ielłi ki ftárfzá dopuści. Rzecze Iu
53: liáná: Ia tego nie mogę: ále ielłic Bog dał tę ťiłę/ poradź fię przełożoney. Bo
54: ta tylo łamá ten pořt wytrwa. Vczyniła ták: y ziednáła łobie ná to wftárfzey bło-
55: gośławieństwo. Pośiła/ á żadney pośługi/ y nabożeńftwá Prymy/ Tercyi/ Sexty
56: y innych nieopusciła/ tákże **łłużác [!]** w kuchni y w refektarzu iáko pierwey: By-

strona: 226

1: łá tám iedná ťioftrá ná imię Germaná/ zniewolney y podłey matki vrodzona.(*marg*)
Zazdrość Germany przeciw S. Eufrázyey. (–)
2: Tá byłá bárzo zazdrościwa ná S. Eufrázyą y nienawiścią fkuřzona/ y nalawży
3: iá raz łamę w kuchni/ poczęła iá nágráwác/ á mowić: Eufrazya pości cáły ty
4: dzień/ chce być nád inne/ á my co rzeczem ielłi iuřz nam każą to czynić? Odpowie
5: Eufrazya: wżák ftárfza przemożeniu káźdey pofty poleca: á mnie nie bez przy-
6: czyny tę pokutę dáła. A Germaná záwoła: O licemiernico/ iáko chytro czy-
7: niřz/ chcefz ábyś nářzą ftárfzą byłá/ á potey ťmierci iey wzięła mieyfce? Nigdy

8: cię tym Chryłtus nieuczci. To słyszac Eufrażya/ do nog fię iey położy mowiac:
9: odpuść mi pánno moiá/ zgrzeżyłam przeciw Bogu y tobie/ modl fię zá mię.(*marg*) Pokorá
wielká przeciw niezyczliwości. (–) Gdy
10: fię tego przełożona dowiedziála: przed wšytkimi zgromiła onę Germanę mo-
11: wiac: coć winná iŝ iey dobrem w Bogu poŝtepkom przeŝkadzáłz? niewiełz iŝ tá
12: Cefarfka powinna będąc/ ták fię niłko vkarza/ y tobie służy? y dáła iey pokutę
13: do dni trzydzieści/ dzieląc ią od ŝioŝtr. A Eufrażya zá nią fię przyczyniála: y prze
14: iednáła iey ná koniec onę winę. Iełzche oŝtátne pokuŝil fię czárt/ y nocną obłu
15: dnoŝcią ŝwieckie myfli ná nię puŝcił. A oná wyłzedwłzy z klałztoru/ ŝtać ná wie-
16: trze y modłę *czynic* [!] y poŝćić poczęła: proŝzac Pána Bogá aby ią od Czártá *vřpo-*
17: *koil* [!] . ták długo połzcząc y nic nie iedząc/ ałz onego czártá ŝtárlá/ iŝ iey w onym gá-
18: baniu przeŝtał/ y z fromotą odŝedł. Potym nigdy iuŝ onego gábánia niemiá-
19: lá: ále inną záŝię woynę znią począł: bo ią raz mocą w ŝtudnią w trácił/ ałz ią
20: ŝioŝtry wyięły/ bez ŝzkody. Y drugi raz gdy drwá rábála/ ták iey ręce ŝpolotł/ iŝ
21: fię irodze w nogę ŝiekierą rániła y nápoły żywą zołtála.(*marg*) *Inne woyny z czártem.*

(–) Przybieży przełożona/

22: y kropiac ią wodą ŝwieconą/ záwinie ránę iey/ y nieŝć ią do izby każe. A oná
23: proŝiła/ aby czárt poćiechy niemiał/ żeby drwá one do kuchniey wnieŝć mogła.
24: Nábrála dREW/ ále ielzche czárt ná wŝchodzie ŝuknią iey ná nogách vplotł: iŝ páŝć
25: ná wŝchodzie muŝiála/ zá czym trzałká iey w czoło w biezáła/ iŝ mniemály ŝioŝtry
26: aby iuŝ oko ŝtráciła. Tá k zrániona/ przed fię w kuchni ŝłużyła á żadney nieopuŝci-
27: lá zwyczáyney poŝługi.(*marg*) *Iádowitoŝć czártowřka ná dobre.* (–) Drugi raz ią ałz z
trzećiego piętra ná doł zrzucił.

28: Gdy mniemály ŝioŝtry/ aby iuŝ vmárlá/ wřtála zdrowa mowiac: niewiem iá-
29: kom pádlá/ áni wiem iákom wřtála. Drugi raz gdy coŝ w gárcu wrzáło/ wřyt-
30: ká potráwá zá ŝzátáńfką ŝpráwá ná twarz fię iey wylała: y łamá w ogień wpádlá:
31: ále żadnego obrażenia nie wzięła.(*marg*) *Cudá S. Eufrażyey.* (–) Tedy wřytki baczyły
iŝ ią Pan Bog tákiemi

32: cudy vcčić: iŝ ią zá wielką ŝługę Bożą miały. Wodzono do onych pánienek wiele
33: chorych/ zwálzczą dzieci/ ktore oná przełożona modlitwą leczyła. Raz przynio-

34: Ią do forty dziecię powietrzem zaráżone y nieme: kazála Itárfza Eufrázyey/ áby o-
35: no dziecię do niey przynioflá: fkoró ie wzięlá/ á rzeklá: vzdrow cię Pan Chry-
36: ftus. wnetże zdrowe zoftáło/ y wydzierác fię do mátki poczęło: á Eufrázya fię prze
37: lęklá. A wrotna powie to Itárfzey/ ifz zdrowe dziecię przynofząc/ żártowác z nas
38: chciála: fprawowála fię oná niewiáftá mowiąc: ifz bárzo chore y nieme było: ále fko
39: ro w ręce tey fíostry/ ná Eufrázyą vkázuiąc/ wpádło/ ták ozdrowiáło. Poznála
40: Itárfza ifz y takiemi dáry Pan Bog ią vczył/ y wšytko do niey odfyłála: y iednę nie
41: wiáftę złem bárzo czártem opętána/ ktorey nikt zleczyć niemogł w iey opiekę dá-
42: łá. Ták iádowity w niey czárt był/ ifz ią wiázác á ná dole w piwnicy chowác mu
43: śiano: á ieść nic niechciála: afz gdy Eufrázya przyšłá/ cícha byłá y od niey famey z
44: ręku iádlá/ y iey fię imienia/ gdy iey ią pogrożono/ bałá. Tedy oná Germaná z
45: nowu zayrzác Świętey Eufrázyey: chciála teŝ onę opętána karmić. Ale fkoró
46: do niey przyftąpiłá: fzáty ná niey podárłá/ y powáliwšy ią/ mięfo ná niey káfałá:
47: ledwie gdy dano znác Eufrázyey/ odiełá onę záwišnicę fwoię. Potym obiáwiłá
48: iey przełożona/ ifz iey famey ná onego czártá dał moc Pan **Chyftus** [!] . y fpokorą czy
49: niác poŝłuŝeńftwo wypędziłá go/ y onę wolną y zdrową vczyniłá. Gdy iufz čás
50: przychodził odpłaty ŝwiętey Eufrázyey/ ziáwił Pan Bog przełożoney ŝmierć iey
51: y čás/ w widzeniu iednym przez fen/ w ktorym gdy długo fmutną chodziłá/ á
52: oney rzeczy táiłá: zá wypytánim przednieyfzych ŝioŝtr powiedziála im/ ifz Eufrá-
53: zya nas poŝegna/ á iutro do Pána Bogá y oblubieńcá ŝwego poydzie. (*marg*) **Obiáwienie**
dniá ŝmierci S. Eufrázyey. (-)

54: Tedy wielki krzyk y plácž wšytki vczyniá. y wybieży iedná/ powie Eufrázyey/ kto
55: rá ná ten čás z Iuliá chleb pieklá/ ifz dla niey ŝioŝtry záfráfowane Iá y plácža. O
56: ná mniemáiąc/ áby on iey oblubieniec ŝwiecki przyiechał/ y chciál ią z kłaŝtorá

strona: 227

1: zá Cefarŝkim dozwoleńim wziác: rzeklá: żywie Pan Bog moy Chyftus/ by mi
2: wšyćiek ŝwiát dawano/ á ziemiá fię trzęflá/ ná to mię nie námowia/ ábych Pána
3: Bogá mego opuŝcić miála. Y proŝiłá Iuliey áby fię dowiedziála/ co fię dzieie.
4: Tedy ŝzedwšy Iulia/ wšlyŝy Itárfzú á oná tákie widzenie ŝioŝtrom powiáda: Wi-
5: dziálam dwu pięknych męžow do kłaŝtoru w chodzących/ á oni mi mowia: po-

6: Ízli známi Eufrázyą/ krol iey potrzebuie. Y potym drudzy przyfzli y mowili mi: we-
7: zmi z łobą Eufrázyą do Páná. Y gdyśmy przyfli [!] do iednych wrot/ ktorych piękno
8: ści wymowić nie mogę: otworzyły fię nam/ y wyrzeliłmy pálás niewymowney pię
9: kności/ y łoznicę nie ręką robioną. (marg) Widzenie dziwnie poćiefzne. (-)Iam zoftála
á Eufrázyą wiedziono do Páná.

10: Támem tłumy Aniołow widziála: ktorzy fię Eufrázyey dziwowáli. A ono mát-
11: ká Boża przyfzedwzly wzięła ią z łobą/ y vkazála iey zgotowaną chwałę: y fłyfzá-
12: lám głos: Eufrázya/ to zaplátá y odpoczynienie twoie. Teraz wrocífz fię do fwyh
13: ále po dzieśiáci dni wzowieć cię tu/ y dam ci to coś widziála. A ífz temu dziś dzień
14: dziewiąty/ powiáda ftárfza oná/ iutro pewnie fkona. Tedy wybieży Iulia y
15: powie to Eufrázyey. A oná wielce fię fmućić y bać poczęła: y przybieżawzly do ftár-
16: fzey mowila: Toś mię záfráfowała páni moiá: czemuś mi wczás niepowiedziála
17: o śmierci moiey: żebych była mogła oplákác grzechy moie? profzę vproś mi rok ie-
18: fzcze/ ná oplákánie złości moich. A oná rzecze: żywie Pan Bog corko
19: moiá: iześ mu fię iufz fpodobála: y powie iey ono widzenie.(marg) O Wielka pokoro
dobryh y świętyh duhz. (-) Zradości wielkiey fe-

20: brá ciężka Eufrázyę [!] zaráz wezmie/ y záleciáć fię w modlitwę fíołtrom/ názá-
21: iutrz ná ich rękú/ máiąc lat trzydzieści/ vmárlá. y pogrzebly ią w grobie mátki iey.(marg)
Smierć Eufrázyey. (-)

22: A Iulia trzy dni nád iey grobem plácząc: czwartego dnia poćięchę [!] wzięła [!] y rze-
23: klá ftárfzey: modli fię zá mię/ iufz mię Chryftus zá przyczyną Eufrázyey do siebie w-
24: zywa. Y piątego dnia po niey fkonála. A pod dniu trzydzieści/ przełożona ze-
25: zwála wfzytki fíołtry mowiąc: obieraycie łobie mátkę ná moje mieyfce: Chryftus
26: mię ná przyczynę świętey Eufrázyey do siebie wzywa/ iáko y Iulią wezwał. (marg) Iulia
zá towáryfzá pofzła. (-)y z

27: pláczem obrály Theogenią: ktorą oná ftáwiąc ná ono przełożeníftwo ták vpomi-
28: náła: Ná świętą cię Troycą poprzyfięgam/ nie nábyway kłafztorowi pieniędzy/
29: áni imion/ á fíołtr rzeczámí swiátá tego niezábáwiay. niechay fkázitelnymi do
30: bry gárdzą/ áby niebiełkimi pomnożone były: Náfláduicie Eufrázyey ktoreieście
31: świadomy żywotá/ ábyście z nią wiecznie być mogly. To mowiąc zámknąc fię w

- 32: kościele kazáá/ rofkázuiąc áby żadna do niego niewchodziá/ áliż názáiutrz. Y
- 33: nálezi vmárá/ fkoro dzień/ y w grobie iá Eufrázyey położyły. Gdzie fię wielkie
- 34: ludziom y cudowne dobrodzieyftwá dáia/ na cześć Pánu Bogu w Troycy iedy-
- 35: nemu. Amen.(*marg*) *Obrok Duchowny.* (-)
- 36: MAż rozmaitych cnot w tey mátce y corce iey Eufrázyey świetne przykłády/ powścią
- 37: gliwość w małżeńftwie/ nabożeńftwo/ iáłmużny/ wzgárdę tego świata w wdow-
- 38: ftwie/ pokorę/ prácá wftáwiczną/ posłufzeńftwo/ y ftraż wielką czyftości wpánien
- 39: ftwie. zá ktorymi/ cnotámi táki koniec y ták wesoła śmierć/ á zániá ono z oblubień-
- 40: cem wefele náftąpió. Náfláduyże wedle síły twej y łáłki od Pána Bogá dáney/ á zá mię
- grze
- 41: fznego pros Pána Bogá ábych tefz iáká miał odrobinę tych fkárbow duchownych w tym ży-
- 42: woćie/ nádzieię grzechow odpufzczenia przy śmierci.

strona: 230

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25: Żywot S. Rupertá pierwey Wángiońskie-

26: go/ potym Salczborfkiego Biskupá. żył około

27: roku Páńkiego 713.(*marg*) Piętnafty dzień Márcá. (-)

28: ZA Pánowania w Fráncyey Childerbertá krolá: Święty Ru

29: pertus/ z narodu Rrolow [!] Fráncufkich idący/ Biskupstwo wziemi Wán

30: gionńkiey Íprawuiąc/ świecką y krolewką zacność/ wiarą y mocną ku

31: Pánu Bogu miłością y wzgárdą famego siebie/ ozdobił.(*marg*) Krolewki narod świętego
Rupertá. (-) krotko mowiąc

32: wielką ná fercu ćichość y pokorę/ á ná ćiele wielką czyfstość záchował: w prosto-

33: ćie gołębiczey/ miał węzową mądrość: w porádzie ostrozni/ włádzie Íprawiedli-

34: wi/ w modlitwie wftáwiczny/ y Duchá świętego pełny: y z práwey y lewey Ítrony

35: dobrze był cnotámi świetymi ostrożony: y lud swoy z pożytkiem czći Bożey y zbá-

36: wienia bliźnich Íprawował.(*marg*) Cnoty S. Rupertá. (-) Ná vbogie ták był do miłosierdzia
Íkłonny/ íż im

37: rozdáiąc/ íam íę vbożył á to tylo íwym zwał/ co im dla Bogá wydał. Íławą

38: śwíątobliwości íego wiele íę pogáńftwá do niego przychodząc/ od czártowfkiey

39: mocy/ śwíatłością wiáry Kátholickiey wybwaiáło.(*marg*) To náíze co dla Chryftuía damy.

(-) Czym wzrúfzeni Heretyko-

40: wie Arryani/ ktorých w oney Ítronie wiele íeízcze było: niemogąc ćierpieć wiel-

41: kich cnot íego/ y onego zbieránia ludzi przezeń do íedności kościelney: poimawfzy

42: go íromotnie zelżyli/ y vbitego/ á rozgámi zchwofánego/ z íego Biskupftwá wy

43: gnáli.(*marg*) Heretykowie vbili y wygnáli S. Biskupá. (-) Záczym Pan Bog koronuiąc
ćierpliwość íego/ wíeńfzą mu drogę/ do ná-

44: wrocenia y pozyfkánia pogánftwá vkazał. Bo tych czałow Theodo Książę Bá
45: wárłkie wzrufzony Duchem świętym/ vłlyfzawfzy o takim człeku y o świętym ży-
46: woćie y cudách iego: poftał poń łobie profząc/ áby do niego przyiáchał/ á praw-
47: dę mu zbáwienną chwały práwego Bogá przyniofł. (marg) Theodo Kxiążę Bávárłkie do
wiary S. návrocóne. (-)Widząc Rupertus święty
48: fpráwę y rádę Boża: poftawfzy przed łobą niektóre fwoie kápłany/ łam zá nimi
49: rychło do książęciá do Rátysbonj ábo Regenfpurku przyiáchał. Z wielką rádościá
50: przyięty ieft/ y z pány wftytkimi przeciwo iemu Theodo wyiechawfzy/ á onego w
51: fzelákim obyczáiem vcźciwfzy: wiary fię świętey od niego vczył y z fynmi y že [!] wftyt
52: kim domem y dworem fwoim. ktorego święty Bifkup poftem y innym nabożeń-
53: ftwem przypráwiwfzy: gdy fię fłufzby bálwochwálłkiey zárzekł/ ochrzcił go y inne
54: znim ludzie przednieyfze: zá ktorými potym fzi do wiary świętey wftyfcy pofpólići.
55: Sławiło fię tedy imię páńá [!] náfzego Iezufa Chryftufa/ w oświeceni u ludzy onych.

strona: 231

1: ktorzy próżność y zdráde fałfzywych czártow bacząc: zá práwdę y światłość Chry-
2: ftufowę/ mocnie fię chwytałi. Nieprzeftáiąc święty Rupert ná onym ták wielkim
3: ryb rozumnych poimániu: profił Książęciá áby go wodą do innych miaft w No-
4: ryku poftał/ ná opowiedzenie Ewánieliey świętey/ innemu pogánftwu. vczyńił
5: to rad/ y iezdził święty od miáftá do miáftá/ rozśiewáiąc fłowo zbáwienne/ po No-
6: ryku/ afz do niźfzey Pánnoniey: w fzędzie wielki poczet ludzi Pánu Bogu pozyfku
7: iąc. (marg) W Noryku wiárę fwą dawał. (-)A wracáiąc fię ná zad/ gdziekolwiek o głębfzych
ciemnościách pogánłkich v-
8: fłyfzał/ tám fzedł zdrowiu fwemu nieprzepuřzczáiąc/ á czárty burząc: iednego pra-
9: wdziwego Bogá národzonego z dziewice/ do ferc ludzkich wnofił. Gdy fię do The-
10: odoná książęciá wrocił: profiło go książę/ áby łobie mieyfce ná ofádenie ftolice
11: Bifkupiey obrał: Y obrał ftáre/ ácz ná ten czás fpuřtořzone miáfto Iuuánium/
12: nád rzeką Iuwą ábo Iną leżące. w ktorým kořcioł święte⁸⁰ Piotrá zbudował y
13: pořwięcił: ktory książę hoynie opátrzyło y nádáło. Potym y klařtor dla ludzi
14: zakonnych ná mieyfce od Bogá łamego cudem y światłościá niebiefką náznáczó-
15: nym/ w iedney puřczy Bongoniá názwana zbudował: y ludzi w nim zakonne o-

16: ładził.(*marg*) Biskupia łtolicá. Podobno to dziś miáłto zowá Pátáwium.Kłáźtor zbudowáł.

(–) Przyzedł čás śmierci Theodoná książećiá: przy ktorey záwołáł łobie ły-

17: ná łwego Theodebertá: y czyniáć go po łobie pánem/ polecil mu/ y rofkazáł/ á-

18: by Ruperta Biskupá w włzytkim łłuchał: á wiárę świętá Chrześciáńská rozmna-

19: żáł. Vczynil to bárzo nieleniwie. Bo łkoro po śmierci oycá łwego/ iáchał łam

20: do świętego Rupertá: ktory w kłáźtorze onym nowo zbudowánym przemiełzki-

21: wał/ náwiedzáiáć go/ á włzytkę mu łwoię pracá y moc/ ná Chryłtułowej łławy

22: rozmnożenie ofiáruiáć. Dał kłáźtorowi onemu trzy mile pułzczey ná wyżywie-

23: nie zakonnikow/ y innych wiele dobrodzieyftw y iáłmużn kościołom czynil. A

24: Rupert święty iácháwłzy do oyczyzny łwey/ dwánaście łobie pomocnikow kápla

25: now ná náwrocenie oftátká łudu/ w Bávárfkiey ziemi przywiodł/ miedzy ktory-

26: mi był przednieyłzy/ Kunibáldus y Gizylárius łudzie święci.(*marg*) Synowicę łwoię dla

Pánięńkiego kłáźtoru przywiodł święty Rupertus. (–) Przywiodł y łyno-

27: wicę łwoię Erentrude/ ná rozmnożenie dziewiczey czyłtości: ktorey gdy był v łu-

28: wániey ná wyłzym zamku kłáźtor zbudowány y od krolá nádány/ wiele pánie-

29: nek názbierawłzy/ czyłtá znich y Bogu miłá łłuzbę y vłtáwiczne modlitwy ná po-

30: żytki zbáwienne łudzkie vczynil: y one łtátecznym połtánowieniem y porządkiem

31: záchowania zakonnego w onym żywoćie/ święty Biskup vmocnil. Chodząc z to-

32: wárzyłmi łwymi po włzytkim onym páńłtwie: łudzie od Czártowłkiey łłuzby od-

33: wodzil/ y włzytkę ziemię do Chryłtuła náwroćiwłzy/ y Witaliá ná łwoie miey-

34: łce náznáczywłzy/ w połł wielki záchorzáł.(*marg*) Po Młzy łkoro wielkonocney vmárl.

(–) Y máiáć Młzú w wielkonocny dzień/

35: po miłym á goráćym łudzi vpominániu/ áby mocnie w wierze świętey zołtawá-

36: li/ w ręku vcźniow łwoich támże w łuwániey/ łzczefliwie sviátá tego dokończył:

37: á ná wieczne z Chryłtułem krolełtwo náłtápił: ktorego chwali/ á zá nas prołi

38: ábyłmy się złtáli iego vcześnicy/ y chwálce Troyce niewyłławioney ná wieki wie-

39: kow Amen.

strona: 234

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32: Żywot S. Abrámiufzá/ piřany od S. E-

33: phremá y Metháphráfta/ żył około roku Pán-
34: lkiego 376.(*marg*) Siedmnafty dzień Marcá. (-)
35: ABramiufz rodzicow wczćiwych y bogoboynych/ z młodu o-
36: świecony łáfká Bołká/ im wietfze cnoty po łobie pokazaował/ tym wię-
37: ce y od rodzicow był miłowan: ktorych/ gdy podroł/ miłość wrodzo-
38: na pobudzálá/ áby fię z iego potomftwá ćiefzyli/ á w małżeńftwie go
39: świętym prętko widzieli.(*marg*) *Komedyá y ćień tu wšzytko ná ziemi.* (-) Ale on iufz był
łobie/ abo raczey Duch Boży w nim rze-
40: czy świeckie obrzydził: iłz mu fię być iedną básnią/ á komedyá y ćieniem wšzytko tu
41: ná ziemi zdáło: y nie miał woley áni żoná/ áni tymi świeckimi obchody zábá-
42: wiác żywotá fwego. Lecz długo profzony y z płáčzem od rodzicow: pomniác iłz
43: czćić ie Pan Bog kazał: obrázić ich nieśmieiąc/ małżonkę **wziác** [!] przyzwolił. Gdy
44: iufz wesele kilá dni trwáło/ dnia tego ktorego oblubieńcá do łožnice iego wprawá
45: dzoná być miálá: v ftoły z oblubieńcá w wielkim doftátku y hoynośći siedząc: wi
46: dział ná oko iákáś dziwná swiátłość/ ták rołkołzną y ku Bołkiem á niebiłkim rze
47: czóm myłł zápaláiącá/ y inne mu wieczne wesele vkázuiącá: iłz bárzo z wielką te-
48: łknośćiá końcá obiádu doczekać mogł. Skoro fię iedzenie łkończyło/ potáiem-
49: nie fię z domu wykradł: y trafiwłzy ná iednę cháłupkę álbo Celle bliłko miáltá/ kto
50: ra mu pokoy obiecowałá/ wniewy fię zátáil: ná łwoie z swiátem y iego zábáwami roz
51: łtanie.(*marg*) *Vćiekł od oblubienice Abrámius.* (-) A pochwili łtanie fię w domu oycá
iego wielki rozruch: o młodzieńcu
52: gośće fię wšzyfcy profzeni/ y przyaćiele pytáią/ á iego nienáyduią: ták długo ałz
53: włpomniác rodzicy ná pierwłze iego przedsięwzięćie: á iáko fię niełchućią do małżeń

strona: 235

1: łtwá/ ále więcej zprošby ich y wšilówania łkłonił: y zrozumieię zaraz iłz zgołá
2: gdzie ná pułte mieycá ábo do kláłztoru wšzedł. Z pilnośćiá łzukáiąc/ ledwie go dnia
3: siedmnałtego náleżli w oney Celli/ łamego iednego: w ktorey áby pokoiowi iego/
4: y vproznieniu fię ná obmyłłanie rzeczy Bołkich/ nie przelłzkadzáli: wzył w tym y ro
5: dzicow y przyaćioł innych: á zámknąwłzy fię/ y drzwi zápráwiwłzy/ iedno tylo o-
6: kienko/ ná bránię chleba y wody zolłtáwuiąc: przez dzieięć łat modłitwie/ poftom/

7: y myłom niebiełkim służył. (*marg*) Dzieśięć lat zámkniony rzeczy zbáwienne ombyflá.

(-) Dzieśiętego roku rodzicy iego vmárli: y spádło nań

8: niemáłe dziedzictwo: ktore on iednemu przyiácielowi zleciwłzy: prośił go áby w-

9: ietłzą część vbogim rozdał/ á iego w tym włácił. Bo ni ocz lię więcey nieftárał/

10: iedno áby wolną á temi swiátá tego sprawámi nieobciázoną mył podnośić mogł

11: ná dobrá ony niebiełkie przyśłze. Ták pięknie rozśiawłzy dobrá swiełkie: sam lię

12: nawięcey w tey máiętności kochał: nic niemieć/ iedno vbogá ciátu żywność. włzy

13: tki iego bogáftwá były/ płazcz/ włośienicá/ rogoza do fypiąnia/ á kufz do wody

14: bránia. A im lię więcey z máiętności swiełkiej obnázał: tym łobie więcey bogá-

15: ctwá dułznego przymnazał: nawięcey lię ná pokorę/ y miłość/ mátkę cnot włzyt-

16: kich zdobywáiąc. Bliźnego zbáwienie wielce miłował/ á to co z wft iego wycho-

17: dziło/ łodziło dułze/ y do cnot swiętych ie przywodziło. vmiał mądrze iáko oćiec

18: vpominác y w miłości kárác: łáskáwość włzytká y wdzięczność w nim kwitnęłá/

19: ktora wnętrzne iego poštánowanie pokázowálá. (*marg*) Pomoc bliźniemu w rozmowie

dác vmiał. (-) Przez pięćdziesiąt lat przed

20: śmierciá/ záczałwłzy ołtry żywot/ nigdy nic z miáry oney niełpuścił: y owłzem sam

21: lię zówždy wysćigał/ pracey w pokucie łobie przyczyniáiąc. Niegodziło lię

22: áni tego Pan Bog dopuścił/ áby táká pochodnia lezeć pod ławá á táic lię miá-

23: łá: oznaymił go ludziom/ y przywiódł do łtanu kápláńłkiego/ y woyny męczeń-

24: łkiej/ tákim obyczáiem. W Helełponcie v Lámpłaku było miáłteczko iedno Tenia/

25: w ktorym ludzie zallepieni w pogáńłtwie/ nie dáli lię do wiáry Chreściáńłkiej

26: przywieść. nic im niepomogło kazánie/ y namowy wiele swiętych/ y vczonych

27: káplánow y mnichow: y pogrołki vrzędowe sprawić wnich nic nie mogły. Przy-

28: szło ná mył Biskupowi onemu/ áby do nich Abrámiułzá połłał/ y ich go Apołto-

29: łem vczynił: dułaiąc łáłce Bożey przynim/ iłz one ludzie twárde do Páná Bogá ná

30: wroći. Przyśzedł sam Biskup z káplány do iego cháłupki: prośi áby káplánem

31: zołtał/ á on vrząd páłterłki ná się przyiáł. (*marg*) Ná kápláńłtwo ztrudnościá przyzwolił.

(-) On lię bárzo Biskupiego przyścia do

32: siebie włtydzác/ prośił mowiác: com ia zá nędznik przewiełbny Biskupie: day mi

33: lię náplákác zá grzechy moje. A on mu mowił: vżyway á nie zákopyway dárow

34: Bożych: dał ci Pan Bog naukę/ wymowę/ wietfzã łobie łãkã v Pãná Bogã z ie-
35: dnałz około dułz krwiã iego odkupionych robiãc. A on przed fię wołãł: day mi
36: fię zã grzechy moje nãplãkãc: nã tãk wielki vrząd godzienem nie iest. Tedy go
37: łrodze gromiãc poczãł Biskup mowiãc: wiele małz cnot/ Synu miły/ y dãrow Bo-
38: łkich/ opuściłes świat/ áleć iedney mym zdãnim/ nãwiãtłzey cnoty niedołtãie: to
39: iest/ ábyś fwã wołã y famego siebie opuścił/ á połłufzeństwo/ nãwiãtłze przykazã-
40: nie Boże/ wypełnił. (marg) Połłufzeństwo nãwiãtłze/ przykazãnie Boże: wktorym człek
famego siebie y fwã wołã wzgardza. (-)A on dopiero plãczãc/ myłł swoię łklãniãc do woley
Biskup-
41: piey y Bożey poczãł. A Biskup mu tym wiãcey przywodził mowiãc: wielka iest wy
42: łługã v Bogã/ o bliźniego fię telz/ nie tylo o swoie zbãwienie łtãrãc. y to iest nãwiãt
43: łzy znãk miłosci ku Bogu: ktorego po Pietrze świętym Chryłtus doznãc chciãł.
44: Bo nã pokazãnie miłosci ku łobie/ pãśc mu owce łwoie/ y łtãrãc fię o zbãwieniu
45: bliźnich/ rołkazał. Tedy go do miãłta wziãwłzy/ kapłãnem poświęcił/ y one du-
46: łze zlecił/ tam go plebanem nãd pogãny czyniãc.(marg) Obmyłłãnie o dułzãch ludzkich/
znãk wielkiej miłosci ku Bogu.Ioan. 21. (-) Szedł tãm z błogolãwieńłtwem
47: Biskupim. á mãiãc ielzcze nieco pieniãdzy z oyczyzny łwey/ v onego przyãciãłã/
48: ktoremu był rozdawãnie iey nã vbogie zlecił: naprzod w miãłteczku onym piãkny
49: kołciol zmurowãł/ wielkim kołłtem.(marg) Kołciol miedzy pogãny zmurowãł. (-) Y
dokonãwłzy go/ prołł Pãná Bogã/ á-
50: by ołwiecił ludzie ony/ á zgromãdził do oney owczãrniey błãdne/ w lewãciã im Du
51: chã łwego świętego nã wiãrã. Ty wiefz/ prãwi/ Pãnie moy/ zem ci dobrym łercem
52: tu przyłzedł/ nic łwego niełzukãciãc iedno czci twoiey. Vczyniãwłzy tãkã modlitwã/
53: y żãrliwołciã zã Bogã łwego nãpełniãwłzy łerce/ łzedł y rozmiãtał/ połłiekał/ roz-
54: prołzył bãłwãny pogãńłkie w miełcie onym. A pogãńłtwo ono/ **widzãc** [!] iłz to iego
55: byłã łprãwã: vderzyli nań/ y wywłekli go zdomu y kamieńmi vtłukił/ y zã zãbite⁸⁰
56: odefzli. (marg) Męczenłstwo S. Abrãmiulzã. (-)A święty w puł nocy k łobie przyłzedł:
y mãiãc zã Bożã pomocã ielzcze

strona: [236]

1: łto łily/ do kołciolã zãłzedł/ y tãm zã one morderce łwoie Pãnu Bogu fię modlił/
<http://rcin.org.pl>

2: y ofiárę czynił mowiąc: niepomni Pánie ná grzechy ich: day im vznánie imienia
3: twego. Po kilu dniu przyidą oni poháncy/ oglądác on kościół pięknie zbudowá-
4: ny: y nálazwšy Abrámiuszá świętego w nim/ drugi raz go wywlekli/ y vbili/ y kyi-
5: mi ftlukli/ y zá vmárłego tákże odefzli. *(marg)* Drugi raz vbity od poháncow. (–) A on
wždy o pułnocy k łobie przyfzedł/ y wro
6: cíł fię do kościoła/ y iefzcze tym więcey zá nie gorácem łercem ręce ony ftuczone/
7: podnošł/ mowiąc: niepogardzay dziełem rąk twoich/ Pánie: obraz twoy łą cí/
8: tákżeš zá nie krew twoię przelać y vmrzeć raczył: vžycz im šwiátłóšci twarzy two
9: iey: áby cię łpolnie známi poznawšy/ chwalili. Iefzcze y trzeci raz tákże przybie-
10: želi náń/ y vkołátáli go/ włócząc po miešcie z wielkim gniewem y furią. A on
11: ony rány/ kije/ kámienie/ wzgárdy/ przez trzy látá ćierpiał/ zá ich fię dobre vftá-
12: wicznie Bogu korzył: á dla krzywdy łwey/ y zdrowia doczešnego/ zbáwienia ich
13: dáleko drožzego/ y duřz ich nie opušcił/ áni czártu vftápił. Nigdy żadne ^{mv} zá to zle
14: niemyłlił: ále ná ich gniew/ łáłkáwošć: ná ich zło
15: rzeczenia/ błogofłáiwieńřtwo: ná ich kámienie modlitwy/ iáko plařtr iáki pod kto-
16: rym twárde guzy miękczaią. ták dłuęo ich **pieknie** [!] vpominał/ iáko oćiec łyny/ iřz
17: zá dárem Božym czálu idenego/ przypátruiąc fię łprawom iego/ y ćierpliwošci/
18: wšyřcy fię łkupiřwšy rozmawiali: tákeš my wiele złęo temu człęku vcžynili: á pá-
19: trzćie iáko to ćierpi. Gdy by on iákiego Bogá wiecznego y dobrego niemiał/ kto-
20: ry mu to płáćić ma/ dáry bez pochyby wielkimi: nigdy by tego niewytrwał áni
21: ćierpiał/ áni by fię ták o Bogá łwego záłtáwiał. *(marg)* Cierpliwošćią náwroćił niewierne.
(–) A Bogowie nářzy/ pátrzćie iá-
22: ko fię přętko obálić y zwoiowác dáli/ á żaden łam łobie nic niepomogł. Y záwołá-
23: li łpolnie wšyřcy: podzmy vpádniem do nog Abrámiuszá/ á podaymy fię náuce ie-
24: go/ y Bogu iego. Szli tedy hurmem wołáiąc: chwałá tobie Iezu Chryřte/ ktoryš
25: nam dáł páłterzá tákiego/ á oczyš náłze ošwiećił/ od tych nas báłwanow niemych
26: y mocy łžatáńřkiey wybawiaiąc. A on fię temu bárzo zdziwił: nigdy fię ták hoyney
27: łáłki Božey niešpodziwáiąc. Y przyiał ich iáko oćiec łyny y náuczał. y ochrzcził ich
28: záraz o tyšiac ořob: y iuřz iáko na buyney á ták nierychłó łprawionej ziemi/ hoy-
29: ne pożytki y dobre žniwo zbierał. Y co dzień lepiej ie w wierze funduiąc/ y w Bo-

30: goboyności/ rok znimi tak na onym pasterstwie przemieszkał. (marg) Vciekł na puszczą
nawroćiwzy pogány. (–) Po roku bojąc się á-

31: by między ludzmi bogomiłności fwey nie vtracił/ á frogości zączętey życia fwego

32: prze krewkość człeku wrodzoną nieodmienił: widząc iż iufz oni ludzie/ dobrze po-

33: ftánowieni są: cicho vciekł na pułtynią. Ludzie wniedzielę się zebráli/ chcąc brąc

34: od fwego pasterzã błogofławieństwo: álic go nie naydã/ y długo z smutkiem pro-

35: żno szukáiąc/ do Biskupá bieżeli/ żáłość mu swoię y osierocenie oznáymuiąc.

36: A Biskup także záfráfowany/ szukác go kazál: á gdy nie nálał/ káplánow swo-

37: ich nábrawłzy flufzbę Bożã wmieście ich onym poftánowił/ pasterze im sadząc/ y

38: włzytko porządnie ftánowiąc. Oczym gdy się Abrámiufz dowiedział/ dopiero

39: mył iego vcichłá: y ono trofkiwe o dużách ludzi onjch ftáránie/ z fercá złożył. Lecż

40: na pułtyni oney frogie gábánie czártpwłkie odnośił. Raz przyzedł do niego świe-

41: tnie barzo y w wielkim máieftácie/ y rzecze mu: błogofławionyś ftarcze Abrámi/ nie

42: máłz nád cię wdrodze Bożey nikogofz dołkonálżego. (marg) Pochlebstwo czártowłkie.

(–)Ale się ofzukác pochlebstwem

43: iego nie dał: záwołał nań frogo: ftul gębę nieprzyaciélu/ Chryftus ci milczec ka-

44: że: iam iest proch y ziemiá ze włzytkich nagrzelźnieyłzy. Potym y postráchy rozmá-

45: ite nań puszczál: ále nigdy nic niewygrał. Ná koniec zámilczec się niegodzi iego A-

46: poftolłkiego fercá y duż prágńienia/ ftorym się iefzcze ná koniec popiśál. Acż rzecż

47: ma przodek smutny/ ále wefołem dokonánim ochłodzi czytelniká. ktora się tak

48: ma. Brát iego rodzony vmieráiąc zostáwił iedyná coreczkę ná imię Maryã/ kto

49: rey tełz iufz byłá mátká zesłá. tę przyáciele przywiedli do świętego Abrámiufzã/ ie-

50: go iã opiece oddáiąc. á dzieweczka siedm lat dopiero miałá. On iey młodościã y

51: sierocstwem wzrufzony/ rozumiejąc iż iã miał P. Bogu ná czyłty y zákonnny żywot

52: pozyłkác: abj tełz niebeśpieczeństwá grzechow wtánie świeckim vřlá/ á zábáwá-

53: mi światá tego młodość fwey niemázálá: poftąpił iey komorki niedaleko siebie. (marg)

Synowicę ná pułtyni wychowywał. (–)Y

54: tám iã zámknáwłzy/ przez okienko/ iey potrzeby dużne y cíelełne opátrowál. ná

55: uczył iã piłmá świętego/ **nabozeństwá [!]** / flufzby Bożey y ćwiczenia zakonnego: y tak

56: wychowál/ iáko kokofz kurczę pod flrzydłem fwym. á pánienká brálá we włzytkim

strona: [237]

- 1: dobrem prętki pochop: y nád látá rozum duchowny máiąc/ Itárość łwego łtryiá
- 2: dobrymi poštěpki vwefeláá. Gdy była w wielkim y v innych y v świętego Efre-
- 3: má podziwieniu/ á lat doźlá dwudzieřtu: ieden człek mnich po łukni/ ále złořliwy
- 4: wilk wewnátrz: náwiedzáiąc Abrámiuřzá/ vyrzał teřz tę łynowicę iego/ ktorey v-
- 5: rodá zrániony/ do łprořnych iá myřli pobudził/ y zwiodł: (*marg*) Vpadek łynowice iego.
(-)tákw iřz z oney komorki
- 6: wyřzá/ y z onym przekłętym człekiem czyřtość łwoię łtráćilá/ rořkořzá ćieleřną zwy
- 7: ćiężoná. Czego wnetže ćięřzko záłuiąc/ łamá ná łię gorzko nářzekáá/ mowiąc:
- 8: Nieřtety mnie nędzney/ mieřzkánie y kořćiołem Boży pomázáá: zmowem z Pá-
- 9: nem Bogiem rozłypáá: y wřzytkę przeřłá moię pracę zá máłuczķá rořkořz vtráći-
- 10: łam: com zbudowáá tom wřzytko obaliá. Iako mam w niebo weyrzeć? iáko v-
- 11: łtá ná chwałę Boża otworzyć? iáko mam ná miłe⁸⁰ łtryiá pátrzyć? á co mi y płáćz
- 12: moy pomože? Y tákw poczęła w rořpáćz w pádác/ á do pierwřzego grzechu/ ieřczę
- 13: więřłze przyczyniáć. (*marg*) Grzech zá grzechem idzie. (-)Bo pobiežáá do miářtá Efa/
y tám łię ná łprořny y nierzą-
- 14: dny żywt/ z vrody y młodořci łwoiey niepocźciwego zyřku/ y rořkořzy łzukaiąc/
- 15: vdáá. Štryi iey gdy łię dowiedział/ á iey w oney komorce nie náłáł: wpadł w
- 16: wielki łmutek: á niewiedzác o inney rádzie/ Páná Bogá vřtáwicźnie zá nie [!] prořł:
- 17: áby do końcá niezgynęłá/ á do práwey kiedy łkruchy y náwrocenia przyřć mogłá.
- 18: A po dwu lećiech dowiedział łię o niey gdzie byłá: á iáko ná łprořnym wářłtáćie
- 19: nieczyřtořci/ przy iednym gořćińcu y kárcźmie zářiadłá. (*marg*) Dla Duřze pozyřkánia
pátrřz co czyni. (-) Tedy niepomińác ná łta
- 20: re láta łwoie/ porzuciřwřzy komorkę/ y puřtelnicze zábáwy/ y mniřkie łřáty/ y po-
- 21: łty/ ná wybáwienie duřze oney/ wziáł łwieckie zołnierskie odzienie/ dořłá pienię
- 22: dzy: wřiadł ná koniá: y iáchał do onego miářtá/ y do gořpody oney. A niemo-
- 23: gąc ináczey ku iey rozmowie przyřć (Bo łię vcźciwych łudzi łtrzegłá/ á nie vcźci-
- 24: wym mieyřce dawáá) wziáł ná łię obráz grzeřzniká/ iákoby wřzetecźnořci pátrzyć/
25: á łobie kwoli nierządnicę łzukaić miáł. Y ćicho powiedziáł gořpodarzowi/ iřz vnie-

26: go o tákíey vrodziwey bialey głowie słyżzał: a iż dla niey przyiechał: pieniędzy nie-
27: żałuiąc. Gośpodarz pátrząc ná iego ftárość/ ná fercu fię zniego śmiał: wżákże
28: łákomy ná pieniądze/ wżytko mu obiecał: y vczyniwłzy hoyną wieczerzą/ onę fy-
29: nowicę iego odzienim zwodzićielłkim przybraną/ do niego przywiodł. Gdy ią vy
30: rzał/ á oná go niepoznála: wielką ná fercu zięty boleścią/ chcąc łzy hánować/ á-
31: by iey nieodftráżył/ niemogł żadną miarą afz ná ftronę fię obrącáiąc [!] ftrumienie
32: ony z oczu ocierał. A chcąc fię lepiej zátáic [!] / vżywał słow do niey łágodnych/ y żar
33: tow iey obyczáiom służących. Siedząc podle niego/ á ręce swoie ná iego szię kła-
34: dąc: poczuła z czyłtych á niepokalánych onych członkow/ ktore fię ták dawną służ-
35: bą Boską poświęćily/ moc y wonność nieiáką duchowną: iż wřpomniec ná swoy
36: zły żywot y gryść fię w fumnieniu/ y nárzekác muśiála/ mowiąc ná fercu: Niefte-
37: ty iáko mnie teraz ziemiá niepożrze. ták iż iey gośpodarz rzekł: Márya/ ielzczem
38: cię przez ty dwie lećie smutnieyřzey niewidiał. A oná rzecze: Boże bych była przed
39: dwiemá láty lepiej o łobie rádziła. (*marg*) Członkow świętych y czyłtych moc duchowna.

(-)A święty Abrámiusz to słyżząc/ báł fię áby go

40: niepoznála/ á prze wlytd y boiazń/on ptak ktory iusz v sieci był/ wřpłofzony nie
41: był: począł iey świecką á dobrą myłl czynić/ beśpiecznieyřzych słow niř pierwey
42: vżywáiąc. Y kazał przynosić potrawy: á on człek/ ktory y poyrzc ná niewiáłtę
43: nieśmiał/ á nigdy mięfa nie iadł/ y winá nie pił: począł ieść y pić z nierządnicą
44: dla pozyłkánia duřze iey: pomniąc iřz y Paweł święty/ dla teyře przyczyny/ y obmy
45: wał fię po Zydowłku/ y głowę golił/ y Thymotheuřzá obrzázał.(*marg*) Actor. 16.Actor.

21. (-) (*marg*) Oznaymił fię lynowicy řwey. (-)A po wieczerzy

46: gdy znią wřzedł ná pokoy: záparł ostrořnie drzwi/ á widząc iřz mu iusz vćiec niemo-
47: głá/ iáwłzy ią zá rękę vkazał iey głowę swoię/ y rzekł: Márya corko moiá nie-
48: znařz mię? Nieznařz řtryiá řwego? coć fię ftáło? A gdzie ony Anielłkie mniłskie řzá-
49: ty? gdzie twoy żywot y ciáło z Chryřtuřem vkrzyřowáne? gdzie czyřtość twoiá Bo
50: gu poświęconá? gdzie on Anielłki żywot? gdzie oná chwałá z vřt twoich/ y łzy řkru
51: řzone^{go} řercá z oczu twoich? z ták wyřokich cnot/ do ták głębokiego piekła wpadłás?(*marg*)

Słowá do pokuty nierządnic przywodzące. (-)

52: Czemuś mi o onym vpadku řwym pierwřzym nieoznaymiła: á do práwey fię řkru-

53: chy y pokuty nieuciekła? Czemuś śmiała rospaczyć w dobroci Bożey? Profzę w-
54: żdy fię teraz łamá nád łobą/ á nád łtarością moią zmiłuy: pomni ná moię pra-
55: cą około ciebie/ wroc fię do pierwżego życia twego: niechćiey ták moiey łtarości
56: pożegnác/ ábych ták ná ten łprofny żywot twoy y potępienie dułze twey pátrząc

strona: 238

1: vmárł: á łamá chćiey poki czas małz/ z wiecznego piekła wyzwolić dułżę twoię. A
2: oná ná ty łłowá łpuściwłzy oczy/ iáko łłup iáki zdrewniála: łtała bez mowy/ ledwie
3: fię czuiąc/ iłz żywá. A on iey rzecze: czemu niemowłz namilłza łynowico moią? v
4: P. Bogá tobie zgotowáne odpułzczenie ielt: ia grzechy twoie ná fię bierzę/ ia zá cię
5: lidźbę Chryłtułowi vczyńię: iedno zemną podz ná pułtynią/ do pierwżego miełzká-
6: nia twego.(*marg*) Iełli fię łprofny człek człeká pocźciwego ták bárzo włtydzi: á cołz Pána
Bogá y Aniołow iego ná dzień ładny. (-) A oná dopiero rzecze: ielłiz ná twoię twarz/
namilłzy oycze/ pátrzyć

7: prze włtyd y hánbę nie mogę: á iáko fię przed Pánem Bogiem vkazác mam/ prze
8: táką łprofność moię? A on rzecze drugi raz: Iułz grzechy twoie niechay ná mnie
9: będą/ iedno vczyń co rádżę: ono y święty á mądry Efrem o to fię fráłuię: niechćiey
10: nas dáley zálmucác tákimi połtępki twoimi. Tedy zátym vpádlá do nog iego iá-
11: ko oná Mágdalená y polewála ie hoynymi łzámami/ y w práwey fię skrułze do Pána
12: Bogá náwrociłá. Iułz świtáło/ á on iey kazał táiemnie wyniść zá łobą: y ony łzá-
13: ty złoto y pościeli kołztowne porzucić. Władził iá ná koniá/ á łam piełzo koniá
14: pod nią wiodł. Y gdy przyłzli do miełzkánia pułtelniczego: zámknął iá w komor
15: ce wnątrzney/ á łam w przedniey przemiełzkiwáiąc pátrzył/ ná dziwną y wiel-
16: ką pokutę iey. w ktorey oczýściona y cudá potym nád niemocnymi czyniála. ták
17: z wefelem żywotá tego Abrámius bárzo złtárzały dokonáł: á ona tełz w pięć lat po
18: nim łzczęłliwie dułżę swoię Pánu Bogu oddála. ktoremu przez Iezułfa Chryłtułfa/
19: Pána y Bogá náłżego wieczne pánowánie y łławá/ ná wieki wiekom Amen.(*marg*) Obrok
Duchowny. (-)

20: PÁfterłtwo dułz ludzkich/ iáko wielkiey miłości ku Bogu znákem ielt/ ták tełz wiel-
21: ką z łobą zapłátę niełie: ále temu/ kto ná nie porządnie powołány/ z dobrym prołtym
22: łercem idzie: żeby Bożego zylku á nie łwego łzukał. Ale kto dla prowentow y dobre-

23: go mienia/ łzáfówanie duŝ ludzkich bierze/ á czego Boże vchoway iefzcze fię go łam
24: domaga/ nie tylko Bożey miłości znáku włobie nie ma/ ale łprofnym naymitem y
świętokray-
25: cą fię łtaie. Od czego odwodząc Piotr S. mowi: Páście trzodę Bożą opátruiąc ią/ nie ponie-
26: wolnie/ ále dobrowolnie/ nie dla łprofnego zyłku.(*marg*) 1. Petr. 5. (-)
27: 2 Ten święty ná tę Plebánią iákie prowenty miał? dochodziły go częłte kámienie y kije: á
28: iednák mu były miłe: zágásić iego miłości niemogły: nieprzyaćiołom łwoim dobrze
czynił/ y
29: z łercá ie miłował. Táką ćierpliwością y miłością zwyciężyli świat Apołtołowie y potom-
30: kowie ich: ná ktorą pátrząc pogáńłstwo iáko tu widzisz/ krułzyć fię/ á kámienifte
rołpufzczác
31: fię ich łercá mułiały. By w nas tákich cnot iákie cząłtki były/ obálićby fię y kácerłtwá
mułia-
32: ły/ á łtać by długo niemogły: á teraz w tákim łwym niełtátku y máłáctwie/ náłzem tyło łá-
33: komłtwem/ y niepilnym á nieprofnym do łtraży duŝ ludzkich łercem/ łtoią.
34: 3. Iefzcze fię dziwuię y bárzo mi to pięknie zówoniáło w tym Świętym: iłz fię kámieni/ ki-
35: iow/ ran/ v tych ludzi nieboiał: á miłości fię/ y zyczliwołci ich boiał. Od bicia y
przenáłłado-
36: wánia nie vćiekał: á od przyiáźni ich vćiekał. Rychley fię bał vpadku/ ábo ołłábienia
drog ży-
37: ćia łwego w pokoiu/ á niłzli w oney wojnie. Ználi święci iłz nas rychley miłóć ludzka
zepfu-
38: ie: niłzli nam nieprzyiazń zálzkodzi. Przeto trzeba być ołtrożnym. Wielka miłóć ku
bliźnie-
39: mu tego Świętego/ koja go z pokoiu wypędziła: ále wielka teŝ y około łiebie ołtrożność/
kto
40: ra go gdy łpráwił/ co miał łpráwić/ do komorki w pędziłá. Piękny páłac/ wielką pracą y kr-
41: wią łwoią zbudowany/ innym go ku miełzkániu oddał: winnicę włzczepiwłzy/ łam z niey
42: iágod niepożywáł.(*marg*) 1. Cor. 9. (-) Táki czynili święci: ná fię/ prace/ rány/ kłopoty/
bráli/ áby bliźnim łwym

43: rzeczy spokojne oddáli: á łami fię v Páná Bogá inney zapłáty vpominác mogli.

44: 4. Kto fwe pofty/ modlitwy/ y inne nabożeńtwá/ nád zbáwienną potrzebę bliźniego prze

45: kłada/ pátrz z tego przykłádu/ iáko miłości Bożey y bliźniego máło w łobie ma.

strona: 240

1:

2:

3:

4:

5:

6:

7:

8:

9:

10:

11:

12:

13:

14:

15:

16:

17:

18:

19:

20:

21:

22:

23:

24:

25:

26:

27:

28:

29:

30:

31:

32:

33:

34:

35:

36:

37:

38:

39:

40:

41:

42:

43:

44: Żywot S. Iozephá oblubieńca Mátki Bo-

45: żey z piśmá świętego wyłożony. (*marg*) Dziewiętnasty dzień Márcá. (—)

46: Niemniey ci święci chwalebni/ y ku náfládowníu wżyte-

47: czni nam fą/ y owłzem więcey nas ku cnemu żywotu y bogoboyno-

48: ści pobudzaią/ ktorých áczkolwiek żywot doftátecznie wypifany nie

49: ieft: wżákże fpraw y ich krotce w piśmie świętym dotknione/ y wielka

50: cnotá ich/ kilá słow opifana ieft. Bo tácy fą skarb vkazány/ ále nie wykopány:

51: gory złote/ w ktorých/ im niżej kopafz/ tym więcey bogáctwá náyduiefz: ftudnie

52: Iákobowe głębokie/ do ktorých wiádrá trzebá y powrozow/ to ieft rozmyflánia

53: pilnego ná wyczerpánie przykłádown ze swietých fpraw y żywotá ich.